

סימן א (יוס"ף בשב"ט הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשינה לך"ו ע"א): סימן ב (יוס"ף בשב"ט הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדכ"ו ע"ב): סימן ג (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדל"ב ע"א): סימן ד (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדל"א ע"א) סימן ה (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדס"ו ע"ב): סימן ו (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדס"ג ע"א): סימן ז והא דאמרינן בס"פ הזרוע פ"י אתא רבין אמר קמה אקמה רמי ליה.

מכמה שני הנה קשיא לן ולא קמנו על פירושה משום דלא אשכחן משנה ולא פריקתא דאיכא למשמע מינה לענין קמה שספקא לקולא פי הכי דלירמי עלה האי מתני' דחורי הנמלים שבתוך הקמה דקתני שספק לקט לקט ובימי רבינו הרב ז"ל אסתמא לן טובא ולא איתברר לן פירושא: מיהו לבתר כמה שני איתחזי לן דאיכא לפרושי הכי דכיון דקתני במתני' גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה אם עד שלא נתגייר נשחטה פטור ואם משנתגייר נשחטה חייב ואם ספק פטור איכא למשמע מינה נמי דגר שנתגייר והיתה לו קמה נקצרת אם עד שלא נתגייר נקצרה פטורה מן הלקט ואם משנתגייר נקצרה חייבת בלקט ואם ספק פטורה והיינו דכי אתא רבין אמר קמה אקמה רמי ליה פלומר האי דרמי ליה רשב"ג לרבי יוחנן לאו קמה אפרה הוא דרמי ליה אלא קמה אקמה הוא דרמי ליה וה"ק ליה תנו גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה אם עד שלא נתגייר נשחטה פטור ואם משנתגייר נשחטה חייב ואם ספק פטור וממילא שמעת דמדלענין פרה אם ספק פטור לענין קמה נמי אם ספק פטור אלמא ספק לקט לקולא.

ורמינהי חורי נמלים שבתוך הקמה כו' עד ר"מ אומר כולה לעניים שספק לקט לקט ועלה אמר ליה אל תקניטני בל' יחיד אני שונה אות' ואיכא לפרושי קמה אקמה רמי ליה דאמתני' גופה דחורי נמלים קאי ואיהו הוא דקא רמי ליה אהדדי דקתני בה שלאחר הקוצרים העליונים לעניים והתחתונים לבעל הבית והכי הוא דקאמר ליה מ'פדי תרנייהו ספק לקט נינהו משנתנו דקתני העליונים לעניים אלמא ספיקא לחומרא ומשני דקתני התחתונים לבעל הבית אלמא ספיקא לקולא ופירושי קמה מתחזי לן דמסתבר טפי מהאי פירושא בתרא: סימן ח והאי דכתב רבינו ז"ל מגמרא דבני מערבא בשבועות פ' שבועות שמים בתרא קירי פילי בדוכסון לוקה משום שבועת שוא ופ' קירי אדון פי הדיא דגרסינן בע"ז (דף י"א ע"ב) עוד אחרת יש להם אחת לע' שנה מביאים אדם שלם ומרפיבין אותו על אדם חגר ומלבישין כו' קרקיפלו של ר"י ומכריזין לפניו סף קירי פלסתר אחוה דמרנא זייפנא ונמצא שפי' סף אח ופי' קירי מריא שהוא אדון.

ופי' פלסתר זייפנא סף האי קירי דגרסי בני מערבא פירושו אדון שהוא הב"ה ופי' פילי פלחי פי הדיא דגרסינן בתעניות (דף ד' ע"א) עורפילא אפי' לפרצידא דתומי קלא עדיף ואמרינן התם מאי עורפילא עורו פילי פלומר עורו פלחי פי הארץ המבוקעת ויש בה פלחי פלחי דמקבלת המים ואין מספיקין לה אלא מים מרובים וכן האי פילי דגרסי בני מערבא ה"ק מלשון פלחי הוא פלומר הארץ היא המבוקעת ומקבלת המים ואינה מתרוק אלא עד שיהיו גשמים מרובים ופי' דכסון נראים הדברים שהוא מלשון גדול פי הדיא דגרסינן בע"ז (דף י"א ע"א) בענין אונקלוס בר קלוניקוס דאיגיר ושדר קיסר גונדא

אבתריה נאמר להו אונקלוס אימא לכו מילתא נקיט נורא קמי פפיורא פפיורא קמי דופסא דוכס' נקיט קמי הגמונא כו' דשמעת מניה דפפיורא ודופסא והגמונא פולן לשון גדולה הוא ומעלות בשררה ובגדולה.

וכיון שפן זה שאמר קירי פילי דכסון שבועה הוא שושבע באדון שהוא הקב"ה שזה המטר יש בו לפלחי הארץ הנאה גדולה שהוא דבר ברור ונדוע וה"ל כמאן דאשתבע על חד דהוא חד ועל תרי דאינון תרי שלוקה משום שבועת שוא לפי שהוא דבר ברור ונדוע: (ומופת דורנו הרב ברפי יוסף חי"ד סימן רל"ד ס"ק א' הביא תשו' הלזו בקיצור): סימן ט הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ לקמא במאי דשייך לד"ע ע"ב): סימן י (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ לקמא במאי דשייך לדס"ב ע"א): סימן יא (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייך לדי"ט ע"א): סימן יב ושאלתם הא דאמרנון פ' קמא דמציעא (דף י"ו ע"ב) אר"י המוצא ש"ח בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו דחיישינו לפרעון ואותביה ר' ירמיה כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר ואוקמונא בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו והוקשה בעיניכם הא מידי דבר פרעון הוא ואע"ג דמעשה ב"ד הוא לא יחזיר דחיישינו לפרעון ואיך יסכים זה עם מה שאמרו הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום: תשובה מה שחייב כאן לחוש לפרעון אע"פ שהוא מעשה ב"ד לפי שנמצא בשוק ונולדה בו בזה ריעותא ואיכא למימר דמפרע פרענה ומיניה דלנה הוא דנפל כמו שאמרנו למעלה אי הכי כל שטרי דאתו לקמן נמי נחוש בהו הכי והשיבו כל שטרי לא ריעי הגי ריעי פ' לפי שנמצא בשוק ואם זה המעשה ב"ד, לא נמצא בשוק גם פי אינו מצוי עתה מכיון שיתקיימו העדים הוא בחזקת שהוא קיים ומי שטוען בו שפרעו עליו הראיה כמו שאמרו הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום: וכו רבא שאמר משום דהחזק כפרון חדא זימנא תו לא פרעיה כלל שנראה שחיישינו שפרא פרעו הסיבה בזה ג"כ מהטעם שאמרנו והוא שפיון שנמצא בשוק הנה היה השטר בזה רעוע ואם לא נמצא השטר בשוק לא נאמין שפרעו אלא בראיה לפי שהוא כפרון וגם בזה נסתלקה הקושיא שקשה מזה המאמר על מה שאמרו צא תן לו ואמר פרעתי והעדים מעידים אותו שלא פרעו הוחזק כפרון לאותו ממון: (סי' י"ג תמצא בסוף הספר) סימן יד ומה ששאלתם בפ"ק דמציעא (דף ב' ע"ב) לימא מתני' דלא פסומכוס כו' עד שבועה זו מדרבנן כו' עיקר מאמרם בפ' שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה שאמר' המשנה הנזכרת ואין ידוע כו' עד ורביע נזק לנולד והעמידו המשנה הנז' פסומכוס שאמרו שם אר"י אמר שמואל זו דברי סומכוס אבל חכ"א כו' ואמרו תניא נמי הכי שור שנגח את הפרה כו' עד דברי סומכוס ומה שאמרו כאן פי קאמר סומכוס היכא דאיכא דררא דממונא פי' דררא דממונא כזו תלייא וסריכה לפי שאין לה תליי' וסריכה גדולה ממה שמצאנו השור שנגח את הפרה והעובר בצדה.

ואמנם הטענות שאין בהם קדימת התלות בין הטוען והנטען אין סומכוס אומר בהן חולקין כ"א בשבועה. ומה שאמרו במסקנא שבועה זו דרבנן היא דאר"י כו' אין זה מורה שעלה בדעתנו קודם שהשבועה הנז' דאורי' היא שנה דבר שלא יעלה על דעת שום אדם אמנם פה הצעו של דברים לפי שעלה בדעתנו קודם שלקחת כל א' מהם חצי הטלית לא יהיה אלא אחר השבועה ושאיין להם בזה דבר מעיקר הדין אלא בשבועה הנז' שהיא מדרבנן והי' זה כנגד סברת סומכוס שאמר יחלקו מבלתי שבועה וחשבו קודם להעמיד

שסומכוס מודה בכאן שמעיקר הדין לא נתן דבר לאחד מהם אלא אחר שישבע וכשהעלו שאין זו סברת סומכוס חזרו לומר לעולם מתני' פסומכוס ושהטלית שנתחייב לחלקה בשבועה הי' מן הדין לחלקה בלתי שבועה כפי עיקר סברת סומכוס אלא שראה שבכאן בייחוד נתחייב מצד התקנה שלא נתן יד לשום אחד מהם לחלוק אלא אחר השבועה ועלה לנו מזה שבתחיל' לא הי' לנו ספק שהשבועה הנז' שהיא מדרבנן אלא שבתחלה חשבו שסומכוס לא יודה בזה ושאין הפרש בין זה הנושא והנושא שדן בו שחולקים מבלי שבועה פלל ועתה חזרו ואפי' סומכוס יודה בחיוב השבועה הנזכרת פה בייחוד על דרך תקנה מדרבנן: סימן טו הביא רב"צ ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייף לד"ד ע"ב: סימן טז הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדרף ד' ע"א: סימן יז ומה שאמרו בפרק אלו מצאיאות (דף כ"ז ע"ב) למאי נ"מ נ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים הפנונה בו סימן שאינו מובהק לפי שאם הסימן מובהק אפי' שנאמר שסימנים דרבנן הדין נותן שנחזור אותו בו להיותו מובהק וזה יתברר ממה שאמרו איכא דאמרי אמר רבא דכ"ע סימני' דרבנן והכא בשומא סימן מובהק קא מפלגי כו'.

הנה פורה זה שאם הי' הסימן מובהק שנחזור בו אע"פ שסימני' דרבנן. ופי' יש לו תובעים הוא לאפוקי מה שפבר נתיאשו הבעלים ממנו שחזר להיות אין לו תובעין: סימן יח ושאאלתם על אמרם (במציעא ד"ד ע"ב) הכופר במלנה פשר לעדות בפקדון פסול לעדות ואמרתם למה לא נאמר ג"כ בכופר בפקדון דילמא ספק מלנה ישנה יש לו עליו ויהנה פשר לעדות: תשובה עיקר מה שנאמר דילמא ספק מלנה ישנה יש לו עליו הוא לענין שלא נחשוד אותו שהוא נשבע לשקר אמנם לענין הכשרות והפסלות אפילו שנתברר שמ"י יש לו עליו בהיותו כופר הפקדון הוא פסול לעדות לפי שאין לו לקחת אותו בחובו להיות גוף הפקדון של מפקיד ויש לו לפדותו ממנו ואם לקחו בחובו מבילתי שיתרצ' בעליו בזה אפתי גזלן הוא ופסול לעדות הלא תראה מי שאנס את חבירו שימכור לו נכסי' גזלן הוא אע"פ שנותן דמי' משל' פן זה אע"פ שהוא מקבל אותו בחובו הואיל ולא הסכים עמו חבירו על כך גזלן הוא.

אף לא יתפשט זה הגזלנו' עד שיגיע לגדר שנאמר שמי שמורה בו הטר ג"כ יורה הטר להשבע לשקר ויהנה חשוד על השבועה לפי שלא יהנה חשוד על השבועה אלא מי שהוא חשוד ליקח ממון חבירו אבל מי שאינו לוקח אותו אלא לסיבה אינו חשוד על השבועה.

הנה רואה שאמרו ומשביעין אותו שבועה שאינו ברשותו ואמאי לימא מיגו דחשוד אממונא חשוד אשבועתא ומפקינן התם מורי ואמר דמי קא יהיבנא הא למדת שבכאן לא חשדנו אותו שהוא לוקח ממון חבירו מבלי שיתן לו דמי' אבל חשדנו אותו שלקחו בדמיו אלא שהוא מבילתי רצון בעליו ואינו בזה חשוד על השבועה להיותו מורה אנפשיה ואמר דמים קא יהיבנא ומי שלוקח הפקדון בחובו הוא פנומן בו דמים ואין ביניהם הפרש: סימן יט הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדרף מ"ב ע"ב: סימן כ הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדפ"א ע"ב: סימן כא הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדי"ג ע"א סימן כב הביא רב"צ ז"ל שם למאי דשייף לד"ד ע"ב: סימן כג ומה שאאלתם על מה שאמרו בכתובות (דצ"ח ע"ב) והלקת' צריכה שבועה ואינה צריכ' הכרז' באיזה ענין הוא.

אין ספק שֶהוא קוֹדֵם הַמְכָר ר"ל שֶלֹא תִצְטָרֵף בְּמִכִּירְתָּהּ לְהִכְרֹזָה וּנ"ל שֶמָּה שֶאָמְרוּ צָרִיכָה שְבוּעָה הוּא דּוֹמֵא דְאִינָה צָרִיכָה הִכְרֹזָה כִּי כְמוֹ מָה שֶאָמְרוּ אִינָה צָרִיכָה הִכְרֹזָה הוּא עֲנִינּוּ דְבָר שֶהַמְכָר מְתַקְנִים זולתו פֶּן מָה שֶאָמְרוּ צָרִיכָה שְבוּעָה הוּא דְבָר שֶלֹא יִתְקַנְּיִם הַמְכָר זולתו וְהַעוֹלָה בְּיָדֵינוּ מִזֶּה הוּא שֶשְׂבוּעָה זוֹ אִינָה אַחַר גְּמַר הַמְכָר לְעֲנִין שֶתִּשְׁבַּע שֶלֹא עֲשֶׂתָה זִיוָף בְּמָה שֶמְכָרָה אֲבָל הִיא קוֹדֵם שֶיִּגְמֹר הַמְכָר לְעֲנִין יֵהָא מְמַכְרִי מְמַכְרִי אֲלֵא אַחַר שֶתִּשְׁבַּע שֶלֹא מְחַלָּה פְּתוּבָתָה וְשֶלֹא קִבְּלָה אוֹתָהּ וְשֶאִין בְּיָדָה דְבָר תוּכַל לְהַסְתַּפֵּק בּוֹ מ"ל מִבְּלִתִּי שֶתִּמְכֹּר בֵּין לְמִזוּנֵי בֵּין לְכַתּוּב זֶהוּ מָה שֶרְאִינוּ בְּבִיאוֹר הַלְכָה זוֹ: סִימָן כִּד הָא דת"ר ד' רְשׁוּיוֹת לְשִׁבְתָּ כו' יֵשׁ מִי שֶשֶׁאֵל לְמָה לֹא קִתְּנִי בָּהּ אִי זֶהוּ פְּרָמְלִי כְּמוֹ שֶאָמְרוּ אִיזְהוּ רַה"ר וְאִיזְהוּ רַה"י אֲלֵא קִתְּנִי אֲבָל יֵם וּבִקְעָ וְהֶאֱצִטְוֵנִי וְהַפְּרָמְלִי וְעוֹד אֲמַאי לֹא הִזְכִּיר בָּהּ מְקוֹם פְּטוֹר כָּלל וְתִשׁוּבָתִי הִינּוּ טַעְמָא דְלֵא אָמַר אִיזְהוּ פְּרָמְלִית מְשׁוּם דְכִינּוּ דְסִימְנָהוּ לְרַה"ר וְרַה"י וְאָמַר אִיזוֹ הִיא רַה"ר סְרִטָא וּפְלִטָא גְדוּלָּה כו' וְאִיזוֹ הִיא רַה"י חֲרִיץ שֶהוּא עֲמוּק י' כו' דְאֵלְמָא כָּל מַאי דְגָבוּהַ י' וְרַחֲב ד' רַה"י וְאִי כָּל מַאי דְמַהֲלִכִי בֵּיהּ רַבִּים וּמִסְגֵּי בֵּיהּ תִּשְׁמִיִּשְׁתִּיהוּ רַה"ר מִמִּילָא שֶמְעַתָּה דְכָל מַאי דְלִית בֵּית תּוֹרַת רַה"י וְגַם אִין בּוֹ תּוֹרַת רַה"ר שֶפְרָמְלִית הוּא וּלְפִיכָף לֹא הִנְצָרָה הַתַּנָּא לומר אִיזוֹ הִיא פְּרָמְלִית אֲלֵא הִזְכִּיר דִּינָה בְּלִבָּד וּלְפִי שֶהִיִּם וְהַפְּרָמְלִית וְהֶאֱצִטְוֵנִית הִיָּה עוֹלָה בְּדַעְתֵּינוּ שֶהֵן אוֹ רַה"י אוֹ רַה"ר הִזְכִּיר שְׁגַם אֵלּוּ פְּרָמְלִית הֵן וְגַם לְעֲנִין מְקוֹם פְּטוֹר לֹא אִיִּצְטָרֵף לְבָאֵר אִיזוֹ הִיא לְפִי שֶלֹא מְקוֹם פְּטוֹר מְשַׁמַּע שֶהוּא עֲצָמוּ לְאוֹ מְקוֹם פְּטוֹר גְּמוֹר דְאֵלְמָא אִין בּוֹ ד' עַל ד' וְשִׁזְהָ הוּא הַהִפְרָשׁ שֶיֵּשׁ בֵּינוּ וּבֵין הַפְּרָמְלִית שֶאֵע"פ שֶשְׁנֵיהֶם אִין בָּהֶם תּוֹרַת רַה"י וְלֹא תּוֹרַת רַה"ר פְּרָמְלִי וְדֹאֵי יֵשׁ בּוֹ ד' עַל ד' שֶלֹא פְּרָמְלִית מְשַׁמַּע שֶמְקוֹם הוּא נִיְהוּ וְאִין בּוֹ תּוֹרַת רַה"י וְלֹא תּוֹרַת רַה"ר (רַה"ר) וְלֹא מְקוֹם פְּטוֹר מְשַׁמַּע שֶאֵפִי שֶיעוֹר מְקוֹם נְמִי אִין בּוֹ וּלְפִיכָף לֹא הִנְצָרָה לְהַזְכִּיר אִיזוֹ הוּא אֲלֵא הִזְכִּיר דִּינוּ בְּלִבָּד וְהִינּוּ דְקִתְּנִי אַחֲרֵי אוֹמְרִים אֶסְקוּפָה מְשַׁמְשֶׁת ב' רְשׁוּיוֹת דְאוֹקִימָנָא לְהֵאִי אֶסְקוּפָא מְקוֹם פְּטוֹר הִיא כְּדַבְעֵינוּ לְמִימַר קָמֵן.

נִמְצָא עֲכָשְׁיוֹ שֶכָּל מְקוֹם שֶיֵּשׁ בּוֹ ד' עַל ד' שֶהוּא שֶיעוֹר מְקוֹם וְגַם יֵשׁ לוֹ ד' מְחִיצוֹ שְׁגָבוּהִים י' כְּמוֹ חֲרִיץ וּכְיוּצָא בּוֹ אוֹ שֶהוּא עֲצָמוּ גְבוּהַ י' כְּמוֹ גְּדָר וְעַמּוּד וּכְיוּצָא בְּהֵן דְאִיכָּא לְמִימַר גּוֹד אֶסְיִק מְחִיצָתָהּ שֶהֵן הֵן רַה"י וְכָל מַאי דְמַהֲלִכִי בֵּיהּ רַבִּים וּמִסְגֵּי בֵּיהּ תִּשְׁמִיִּשְׁתִּיהוּ פְּגוּן סְרִטָא וּפְלִטָא וּכְיוּצָא בָּהֶם הוּא נִיְהוּ רַה"ר וְכָל מַאי דְלִית בָּהוּ תּוֹרַת רַה"י וְלִית בֵּיהּ נְמִי תּוֹרַת רַה"ר אִי אֵית בֵּיהּ שֶיעוֹר מְקוֹם שֶהוּא ד' עַל ד' דֵּה"ל פְּרָמְלִית וְאִי לֹא מְקוֹם פְּטוֹר הוּא דֵּהָא קִתְּנִי חֲצָרוֹת שֶל רַבִּים וּמְבוֹאוֹת שֶאִינָם מְפֻלְשִׁין עָרְבוּ מוֹתְרִין לֹא עָרְבוּ אֶסוּרִין דְּנֻקָּא מְבַתִּים לְחֲצָר וּמְחֲצָר לְבַתִּים אֲבָל בְּחֲצָר עֲצָמוּ מְטַלְטְלִין בְּכּוֹלָה מ"ט דֵּהָא רַה"י הִיא וְהִינּוּ טַעְמָא דְאִין מְטַלְטְלִין מְחֲצָר לְבַתִּים וּמְבַתִּים לְחֲצָר מְשׁוּם דְכָל חֲדָ וְחֲדָ מְבַנֵּי חֲצָר אֵית לְהוּ בְּחֲצָר רְשׁוּת הִילְכָף אִם לֹא עָרְבוּ נִמְצָא שֶכָּל א' מִהֶם מוֹצִיא מְרִשׁוֹתוֹ הַמִּינְחָד לוֹ לְרִשׁוֹ שֶאִינוּ מִינְחָד וְהוּא לִיָּה כְּמִי שֶהוּצִיא מְרִשׁוֹתוֹ לְרִשׁוֹת חֲבִירוֹ שֶהוּא אֶסוּר מְדַרְבְּנָן וְהֵאִי דְקִתְּנִי מְבוֹאוֹ שֶאִינוּ מְפֻלְשִׁי עָרְבוּ מוֹתְרִים דְּנֻקָּא בְּדֵאִית לִיָּה דְלִתּוֹת א"נ לְחֵי אוֹ קוֹרָה שֶהֶם בְּמְקוֹם מְחִיצָה רְבִיעִית אֲבָל אִי לִית לְהוּ דְלִתּוֹ וְלֹא לְחֵי וְלֹא קוֹרָה שֶנִּמְצָא שֶמְבּוּי זֶה פְּרָמְלִי הוּא שֶהִרִי אִין לוֹ ד' מְחִיצוֹת וְלֹא דִין ד' מְחִיצוֹת אִין הַעִירוֹב מוֹעִיל בּוֹ כְּלוּם לְפִי שֶאִין הַעִירוֹב מוֹעִיל אֲלֵא בְּמְקוֹם שֶהוּא עֲצָמוּ רַה"י וְנִחְלָק לְרִשׁוּיוֹת הַרְבֵּה שֶהוּא אֶסוּר לְהוּצִיא מִזוֹ לְזוֹ וּמִזוֹ לְזוֹ מְדַרְבְּנָן הִילְכָף עוֹשִׂים הַעִירוֹב

לערב אותם רשויות שהם מחולקים לכמה בני אדם ולעשותם פולם אחת כמו שאמרנו
אבל מקום שהוא עצמו אינו רה"י אין פח בעירוב להעתיקו ולעשותו רה"י דגרסינו
בעירובין בפ"ק וכי כפר עושה אותו רה"י כו'.

נדבר זה הדעת נוטה אליו שהעירוב אינו עושה להעתיק רשות שאינה רה"י ולעשותה
רה"י שהרי אי אתה מוצא בעירוב טעם לכך אלא לערב רה"י פשהוא מוחלק לכמה בני
אדם ולעשותו פולם פאלו אחד הוא נעשה שפיון שמתערבין נעשו פולם כמו שנתפס
שדרים ברה"י פולם בבית אחד ונהנה ליה אותו רה"י פולו רה"י ומותר לטלטל מבתים
לחצר ומחצר לבתים: סימן כה אמר מר זו היא רשות היחיד גמורה דייקי' הא דקתני זו
היא דאלמא זו ולא אתרת למעוטי מאי ומקדרי' למעוטי דרבי יהודה דתנו בפרק מבוי
שהוא גבוה מכ' אמה ימעט יתר על פנ א"ר יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי רה"ר
עושה לחי מפאן ולחי מפאן או קורה מפאן כו' ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין
רשות הרבים בכך פ"א אלא בדלתות ואמאי קרו לה גמורה מהו דתימא פי פליגי רבנן
עליה דרבי יהודה לטלטל שהוא חמור אבל לזרוק מודו לי' קמ"ל גמורה דאלמא אי לאו
שהיא גמורה לא היתה נקראת רשות היחיד פלל פדי שגלמוד ממנה שאין לנו רשות
שהיא לענן זריקה רה"י ולענן הוצאה רה"ר אלא או רה"י גמורה או רה"ר וליחשוב
כו' אמר מר כו' הא דאמרינו בין העמודים נידון ככרמלית פי' פגון שני עמודים עומדים
זה פנגד זה בארץ רה"ר שהדבר ידוע שהמהלך פנגדו ברה"ר אינו נכנס בין העמודים
שהרי העמודים מפסיקים פנגדו אלא מפאן ומפאן הוא מהלך והנכנס ביניהם אינו מהלך
הילוף מיושר פנגדו לא צריך הוא להעקים ההילוף ומהלך פנגד רוחב רה"ר עד שיצא
מבין העמודים ואח"כ חוזר לזרוק מהלך פנגדו על ארץ רשות הרבים וכיון שפן הנה
ליה אותו מקום שפין העמודים ככרמלית דהא לא משתני ליה בהדיא אמר רב חסדא
כו': נקטינו השתא דכל מידי דאית' ברה"ר ולא ניחא תשמישתיה ואית ביה רחב ארבע
ולית ליה ארבע מחיצות א"נ אית ליה ד' מחיצות ולא גביה עשרה וה"ה גדר דלא גבי'
עשרה דכיון דלית ביה תורת רה"י ולית ביה נמי תורת רשות הרבים דכרמלית ניהו נאי
קשיא לה דאמרינו לעיל הניח טרסקל ברשות היחיד אלא טרסקל ברשות הרבים רשות
היחיד היא נימא דלא פרבי יוסי בר' יהודה דתנא רבי יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה
ברה"ר ובראשו טרסקל וזרק ונח על גביו חייב ואמרינו אפי' תימא רבי יוסי התם למעלה
מעשרה הכא למטה מעשרה דשמעת מינה דכיון דלא גביה עשרה הוי פרמלית ה"מ בגדר
וכיוצא בו שאינו חפץ אבל טרסקל וכיוצא בו שהוא חפץ אית ביה רחב ארבעה חלק
רשות לעצמו וה"ל רשות היחיד אי לא גביה עשרה פיון דנפיק ליה מתורת רשות היחיד
ה"ל חפץ שאינו חולק רשות לעצמו והזורק בו כזורק באותו מקום שהוא החפץ עליו
דמי.

תדע.

דהא תנא היתה קונפתו מונחת ברשות הרבים גבוהה עשרה ורוחב ארבעה אין מטלטלין
מתוכה לרה"ר ולא מרה"ר לתוכה פחות מפאן מטלטלין נאי ס"ד אפילו בכלים נמי מאי
דלא גבוה עשרה ולא ניחא תשמישתיה הוי פרמלית אמאי קתני פחות מפאן מטלטלין
נהי דליתיה רשות היחיד ניהוי פרמלית דאסור מדרבנן אלא ש"מ דכלים פיון דנפק ליה

מתורת רשות היחיד ה"ל חפץ בעלמא ואינו חולק רשות לעצמו ואמרין נמי לעונן זורק פורת ברשות הרבים גבוה עשרה פטור משום דחלק רשות לעצמו ונהו לי פזורק רשות הרבים דפטור אינה גבוהה עשרה חייב ואי ס"ד בכלים פי לא גביהי עשרה הוי פרמלית הקא נמי נהי דלא גביה עשרה אמאי חייב והא פרמלית היא וא"כ ניהוי פזורק מרה"י לכרמלית אלא לאו ש"מ דכיון דנפק ליה מתורת רה"י ה"ל חפץ והזורק אותו חייב: פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה הרי אין עמו הנחה או שנתן העני לתוכה והכניס והניח הרי אין עמו עקירה הלכך שניהם פטורין.

תני חזא מותר להחזירה ומניא איך אסור להחזירה כו' ודחינו כו' ודחינו לעולם ככרמלית דמניא ולא קשיא הא דמניא מותר להחזירה למטה מעשרה משום דאין פרמלית למטה מעשרה אלא רשות הרבים הוא והא דמניא אסור למעלה מעשרה דאינה רשות הרבים ומ"ה אסור להחזירה משום דככרמלית דמניא וכולה פשוטה הוא.

הא דתנן פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה והוציא העני חייב כו' אקשינו עלה בגמרא והא בעינו עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה וליפא ושקלו וטרו ואוקימנא לבסוף משום דידו של אדם חשובה לו כד' על ד' ושמענו מנה דטעמא דידו חשובה לו ד' על ד' הא שאר מילי לא מוחייב עד דהוי ארבעה על ארבעה ואע"ג דברשות היחיד הוא וקשיא לן עלה לימא פרב חסדא דאמרין לקמן גופא אמר רב חסדא נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו חייב ואמרין עלה לימא רב חסדא דאמר פרבי דמניא זרק ונח על גבי זיו כל שהוא רבי מחייב ונחמיה פוטרין ומהדרין אמר אביי ברה"י דכ"ע לא פליגי דכדבר חסדא כו' דאלמא הא דרב חסדא הלכתא היא וש"מ דלא בעינו ברשות היחיד הנחה על גבי מקום ד' ומסתברא לן דהאי דבעינו ברשות היחיד הנחה על גבי מקום ד' ה"מ היכא דנח על מקום שאינו מחובר לקרקע כגון שהניח על גבי פלי או בידו של בעל הבית וכיוצא בו דכיון שאינו מגוף הקרקע משו"ה בעינו שיהא בו ארבעה על ארבעה אבל נעץ קנה ברשות היחיד כיון דמחובר הוא בארץ וכשם שהארץ יש בו ד' על ד' כף זו הקנה ואע"פ שאין בו ד' על ד' נר' אותו פאלו יש בו ד' על ד' ומסתייע נמי האי סבר' מדאמרי' ברה"י כ"ע לא פליגי דכד' חסד' אלא הקא באילן העומ' ברה"י ונפוח לרה"ר וזרק ונח אנופו דר' סבר שדי נופו בטר עיקרו כלו' וכמו שיש בעיקרו ד' על ד' כף נראה נופו דאילן בטר עיקרו אזיל וכאילן שיש בו ד' על ד' דמי ורבנן סברי כיון דנופו נוטה לרשות הרבים לא אמרינן שדי נופו בטר עיקרו הלכך אי אית ביה בנופו ד' על ד' חייב ואי לא לא מחייב ע"כ לא פליגי אלא דר' סבר אע"ג דנופו נוטה לרה"ר אמרינן שדי נופו בטר עיקרו ורבנן סברי כיון דנופו נוטה לרה"ר לא אמרינן שדי נופו בטר עיקרו אבל אילו לא היתה נוטה נוטה לרה"ר דכ"ע אמרי' שדי נופו בטר עיקרו ונדחה נופו פאלו יש בו ד' על ד' כמו שיש בעיקרו ד' על ד' וזה ראיה לדברינו.

נהו מתחזי לי דהאי ראיה דקא בעי עלה רב ביבי לאו חיובא דאורייתא אית בה אלא חיובא דרבנן בלחוד הוא דאית בה ומשו"ה קא בעי אי שרו ליה רבנן הך חיובא דידהו פי היכי דלא ליתחייב בחיובא דאורייתא או לא דמדאמרינן אדרבא מבע"י דאי לא שרית ליה לא אתי לידי חיוב חטאת ליקנסו' משחשכ' דאי לא שרית ליה אתי לידי חיוב חטאת

לא ליקנסוה ואמרי עלה מדלא קא משנינו הכי פלומר מדלא דחינו האי קנסא דקנסו ליה רבנו משחשכה מקמי האי חיובא דאוריני דחישי דאתי לה תיפשוט הא דבעי רב ביבי כו' דכי היכי דהכא אוקמוה רבנו לקנסא דידהו משחשכה ולא קא שרו ליה האי איסורא דידהו מקמיה דניתי לידי חיובא דאורייתא הכי נמי לענון בעיא דרב ביבי לא שרינו ליה ההוא חיובא דרבנו מקמיה דאתי חיובא דאורייתא איתחזי לה השתא דמאן דאקשי ליההוא קושיא לא דק.

ורבינו זצ"ל דאיכפל לפרוקה לא הנה צריף פולי האי: ונחזור לעיקר שמעתין ואי בעית אימא לעולם לא תיפשוט. פלומר ואית לי למימר דהתירו לו לרדותו קודם שיבא לידי חיוב חטאת ולא קשיא פאן בשוגג פאן במזיד בשוגג לא קנסוה רבנו משום דדחו ליה לאיסור' דידהו מקמיה דניתי לידי חיובא דאורייתא במזיד קנסו' רבנו דרשע הוא לא עבדינו ליה תשנתא כו'.

הא דאמרי היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ מהו להחזירה לאותה חצר אמר ליה מותר לחצר אחרת מאי אמר ליה אסור לאו איסורא דאית ביה חיובא דאורייתא אלא איסורא דרבנו הוא דאית ביה דהא קי"ל מרשות היחיד לרשות היחיד ורה"ר באמצע רבי עקיבא מחייב נחכמים פוטרין והלקתא פרבנו דקי"ל הלכתא כר' עקיבא מחברו ולא מחבריו ועוד אי נמי הניחה ברה"ר עצמה לית ביה חיובא דאורייתא דהא עיקר ההוצאה בשוגג הוא וא"ת מ"מ חיוב חטאת אית ביה הא תנו כל חייבי חטאות אינו חייבין עד שתהא תחלתו וסופן שגגה והאיכנון דאיכרך מקמי דלינתא דליכא למימר אסור ומותר אלא למאן דאיכרך לאו בר חטאת הוא.

וההיא דאמרינו לעיל משחשכה דאי לא שרית ליה אתי לידי חיוב חטאת לאו אמאן דשדי ליה במזיד קאמר אלא ה"ק משחשכה דאי לא שרית ליה לאהדורה איכא למיחש דלמא בתר דאדכר לאהדורה משתלי נשדי ליה והנה ליה תחלתו וסופו שגגה ומחיי' חטאת א"נ איכא למימר דה"ק משחשכה דאי לא שרית אתי לידי מעשה שיש בעיקר איסורו חיוב חטאת היא עקירה מרשות היחיד בשבת והנחה ברה"ר והא דמיא לההיא דאמרי לעיל פטור דאתי בהו לידי חיוב קחשיב שהוא גופא לאו בר חיוב חטאת הוא שהרי לא הניח אלא המעשה שעשה הוא שראוי להיות בו חיוב חטאת מפני שעקר מרשות והוציא לרשות ואלו הניח הנה בא לידי חיוב חטאת מדע דכד דייקת לה למילתא משפחת לה דהאי דעבדינו תשנתא לשוגג ודחי' איסור' דרבנו לאו למיחש עליה דלא לייתי לידי חטאת הוא דהא ליכא למימר דמחש' דחישי על ממוניה קא שרי איסורא דרבנו אלא על המעשה גופיה הוא דעבדינו האי תשנת' דלא ליתעבי' מעשה שהוא אסור מן התור' ויש אסור חיוב חטאת אם יתנה על דרך שמתחייב בו חטאת שאעפ"י שאין ביה הבאת חטאת מ"מ המעשה עצמו האסור הרי נעשה ומ"ה דחי' איסורא דרבנו פי היכי דלא לייתי לידי האי מעשה שאיסורו מן התורה א"ר אלעזר א"ר יוחנן הנה טעון אונקלין ומשקין כו'.

פי' הנה טעון אונקלין ומשקין והנה בדעתו להוציאן לחוץ ולהניחן לאלתר ואח"כ נכנס ויצא ונכנס ויצא וחזר והניחן בפנים או בחוץ אם הניחן בפנים אינו חייב עד שיעמוד בחוץ קודם שייניחם בפנים ואם הניחן בחוץ אינו חייב עד שיעמוד בפנים קודם שייניחם בחוץ פדי שתהא עמו עקירה אחרת מלבד עקירה ראשונה לפי שלא עקר משעה ראשונה

אלא ע"מ שייניח בחוץ לאתר אבל לצאת ולבא ולצאת ולבא ולהניח בחוץ או בפנים לא עקר הלכה לא מחייב לפי שלא היתה עקיר' משע' ראשונה לכה.

ולפום הכין אקשינו מאי קמ"ל ר"י לפי שלא היתה עקירה משע' ראשונה לכה כו' אסקופה משמע שתי רשויות כו' ואקשינו ואע"ג דלית לה לחי והאמר כו' רב חמא בר גוריא אמר רב תוף הפתח שהוא חוץ לדלת והלחי לפני' מן הדלת הוא עשוי וכיון שהדלת מפסקת צריף לחי אחר להתירו.

פ"י תוף הפתח שהוא חוץ לדלת והלחי לפני' מן הדלת הוא עשוי וכיון שהדלת מפסקת בין תוף הפתח ובין הלחי הפנימי צריף תוף פתח לחי אחר להתירו ולא תהא אסקופה זו בתוף הפתח ותהא צריכה לחי אחר להתירו וכ"ת דלית בזה האסקופה ד' על ד' ולפיכך אין צריכה לחי אחר להתירה והאמר רב חנני בר רבא אמר רב תוף הפתח אע"פ שאין עליו ד' על ד' צריף לחי אחר להתירו.

והא מילתא אוקמה רבא בעירובין בפ"ק בסמוך לכרמלית ואמרין אבל ברה"ר יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא ומקדרי' מצא מין את מינו ונעור פלומר אלו הנה סמוך לרה"ר פינו דאית ביה ד' על ד' וא"א נמי שיתערב עם רה"ר לא הנה צריף לחי אחר להתירו אבל אם הנה סמוך לכרמלית אע"פ שאין בו ד' על ד' הרי נתערב עם הכרמלית וה"ל הפל ככרמלית ומ"ה צריף לחי אחר פי היכי דלא ליתערב עם הכרמלית ופרקינן א"ר יהודה אמר רב הוה באסקופת מבוי עסקין כו' פ"י בידוע שכל הפתחים של בתים אין רחבן ברחב הפתחים לפי שדרךן להיות פותל מפאן וכותל מפאן והפתח באמצע וזו היא צורתה \$ ציור בספר \$ והאסקופא שלפני הפתח לא היא רחבה ברחב הבית אלא היא פרוחב הפתח בלבד וזו היא צורתה \$ ציור בספר \$ וסלקא דעתין מעיקרא דבאסקופת בית עסקין שאינה רחבה ברחב הבית ואינה מתערבת עם הבית דומיא דתוף הפתח ומש"ה אקשינו והא תוף הפתח צריף לחי אחר להתירו ואמאי אין צריכה אסקופה זו לחי אחר להתירה והא דומיא דתוף הפתח היא ופרקינן הוה באסקופת מבוי עסקי' שרחב האסקופ' פרוחב כל המבוי ואין דבר מפסיק בין האסקופה ובין המבוי.

ופ"י זה מסתייע מדאמרין בעירובין איבעיא להו מהו להשתמש תחת הקורה רב ורבי חייא ור' יוחנן אמרי מותר שמואל ור"ל ור"ש ברבי אמרי אסור והלכתא פרב דאמר מותר ואמרין הכל מודים בבין הלחיים שאסור פלומר עד שיהא לו לחי אחר וההפך ש' שבין בין הלחיים ובין תחת הקורה פי תחת הקורה אין שם לחי מפאן ולא לחי מפאן דאלו הנה לחי מפאן ולחי מפאן לא איצטרכינן לקורה וכיון שהפותר פלו' שתחת הקורה ושלפנים מן הקורה אחד הוא ואין דבר מפסיק ביניהם ה"ל תחת הקורה פלפנים אבל בין הלחיים שהלחיים מפסיקין בינו ובין רוחב המבוי שלפנים ממנו ולא נתערב עם המבוי צריף לחי אחר להתירה הרי בין לחיים שהוא בתוף הפתח צריף לחי אחר להתירו ואסקופת בית שהוא כמותו צריף לחי אחר אבל אסקופה מבוי שהוא דומי' לתחת הקורה אין צריף לחי אחר והא דאמרין וסציו מקורה וסציו אינו מקורה אלו הנה פלו' מקורה לא היתה אסקופה שלו צריכה לחי אחר ואפי' הפתח נעול דהנה חשוב קצה הקורה כמו הקורה שמתיר מה שתחתיה ומה שלפנים ממנה פדאמרין מותר להשתמש תחת הקורה והפתח נמי לא יתכן להיות אלא תחת המפתח ואם הנה הפתח בסוף המבוי הנה המפתח

שעליו הקורה שמתיר מה שמתחיה לא היה צריך לחי אחר אע"פ שהפתח נעול ומ"ה אמרי' וקציו מקורה וקציו אינו מקורה דהנה סוף הקרוי בתוך המבוי ונשאר האסקופה החיצונה בלא כלום הלכך אם היה פתחה פתוח נתערב הפל עם הפנימי ונסתר לפי שאין לחי ולא דבר מפסיק בין הפנימי לחיצון ויש לומר כי הפתח היה נפתח לחוץ פי היכי דנמשוך לפנים החיצון מתוכו ואם היה הפתח נעול הפנימי לחיצון וצריך לחי אחר ובא רב אשי ופרי' פירוק אחר ואמר לעולם באסקופ' בית עסקי' ואע"ג דלית רחב' פרחב הבית הרי יש דרך פדי שתהא מעורבת עם הבית כגון שקורה זו האסקופה בשתי קורות ואין בזו ד' ואין בזו ד' ואין בין זו לזו שלשה והדלת באמצע על קצת הקורה הפנימית*) על הקורה הפנימית על הקצה החיצון ונשאר הקורה החיצונה שאין בה ד' על ד' חוץ לדלת נמצאת הקורה הפנימית מפלל הבית והפתח מפסיק בין ב' הקורות הללו אלא היתה הקורה החיצונה ד' על ד' הניא לה מקום בפני עצמו ולא היתה מתערבת בשלפנים ממנה ואע"ג דלא הנה בה ארבעה אלו הנה בינה ובין הקורה הפנימית שלשה היתה נפסקת ממנה ולא היתה מתערבת עמה כי היכי שיתערב הפל עם הבית השתא אהני לן שאין בה ארבעה על ארבעה שלא תהא בפני עצמה ואהני לן שאין בינה ובין הפנימית שלשה שלא תהא נפסקת ממנה הלכך אם הפתח פתוח נתערבה הקורה החיצונה עם הפנימית שהיה בכלל הבית והיה הפל אחד ואם הפתח נעול הפסיק הדלת ביניהם והניא לה החיצונה פלחויץ והפנימית פדקויץ קויץ אפי' שהיא לפנים מן הפתח כדאמרי' לעיל בלשונו ז"ל ויש טעיות:*) הלשון מגומגם מעט ויראתי לשלוח יד בקודש ולתקנו המ"ל סימן כה ומה שאמרו כי באשר יקום איש על רעהו כו'.

פירושה כי כשאמר הכתוב באשר יקום איש כו' אמרו בתלמוד וכי מה ענין רוצח אצל נערה מאורסה רוצה לומר למה הובא דין הרוצח בדין נערה המאורסה לא בא אלא ללמד מדינו לנערה מאורסה בענין מה.

ויצא לנו עוד ממה שזכר רוצח אצל נערה מאורסה שילמוד הרוצח מנערה מאורסה לענין אחר. אמ"כ זכר הדרך שלמדנו מרוצח לנערה המאורסה והוא אמרם מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה יהרג ואל יעבור זהו הדרך שלמדנו מרוצח לנערה המאורסה והוא הנזכר בכאן בפסחים.

אבל בסנהדרין פ"ד מיתו' אמרומה נערה ניתן להצילה בנפשו אף רוצח ניתן להצילו ויש גרסאות פתוב בהם וכי מה למדנו מרוצח מעתה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד ופירושה שאנחנו מצאנו פסוק זה ר"ל כי באשר יקום כו' לא בא בענין שתלמד נערה מאורסה מרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אבל בא בענין שילמד הרוצח מנערה מאורסה שהוא מה נערה מאורסה ניתן להצילה בנפשו והוא מה שזכר בפסוק כי בשדה מצאה כו' ואין מושיע לה וע"ז תמה התלמוד ואמר וכי מה למדנו מרוצח מעתה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד להיות שהענין הפתוב בזה הפסוק.

אמנם הוא בהצלת נערה מאורסה מידי הרוצח בנפשו של רודף כמו שאמרו ואין מושיע לה הא יש לה מושיע ניתן להצילה בנפשו וא"כ מה למדנו בענין זה מרוצח לנערה המאורסה אין הענין כאן אלא בהפך שהרוצח הוא שלמד בענין מנערה מאורסה לענין שיהיה הרוצח ג"כ ניתן להצילו בנפשו וזהו פ"א אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד ושיתקו

מהצד שלמד בו הרוצח מנערה מאנרסה וזכרו הצד שלמד בו הנערה מאנרסה מהרוצח להיות שבו היה עסוק ואמרו מה רוצח יתרג ואל יעבר אף נערה המאנרסה יתרג ואל יעבר והניחו הצד שלמד ממנו הרוצח מנערה מאנרסה עד שזכרו אותו בסנהדרין במקומו כמו שביארנו למעלה לפי שאין כאן רוצה לומר בפסחים זהו פ"ה הלכה זו וגירסא זו יותר מדוניק' מהראשונה סימן כו תנן בפרק א"ר עקיבא מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים כו' ואמרי' עלה בגמ' אמר רב ערוגה בחורבה שנינו כו' וראינו לרבנותא הגאונים ז"ל פ"ה דלא סליק ולהכין חזינא לפרושה וה"פ קתני במתני' ערוגה שהיא ששה על ששה טפחים זורעים בתוכה חמשה זרעונים וזו צורתה \$ ציור בספר \$ נמצאת ערוגה שיש בה לרוח מזרחית ג' טפחים ארבע טפח ויש מפאן קרחת טפח ומחצה עד קרן מזרחית צפונית ויש מפאן קרחת טפח ומחצה עד קרן מזרחית דרומית וכן לרוח צפונית וכן לרוח מערבית וכן לרוח דרומית ויש באמצע טפח על טפח זרוע ויש בינו ובין הזרוע לרוח מזרחית טפח ומחצה וכן לרוח דרומית וכן מערבית צפונית ונמצא שיש שם הפרש בין זרע וזרע טפח ומחצה דהכי קים להו לרבנן דכיון דאיכא הרחקה טפח ומחצה בין כל זרע וזרע לא ינקי מהדדי ואם תשאל כיון דטפח ומחצה הוא דבעינו הפרש בין זרע אמאי קתני זרעים בתוכה חמשה זרעונים ותו לא והא אפשר למתני תשעה זרעונים כגון דזרע בכל קרן טפח על טפח שנימצאו ארבעה זרעונים בארבע רוחות הערוגה טפח על טפח באמצעה הערוגה ומניח בינו ובין הזרעונים שבארבע רוחות טפח ומחצה לכל צד וזאת צורתה \$ ציור בספר \$ יש להשיב דהיינו טעמא דקתני חמשה ולא קתני תשעה משום דכי עביד תשעה זרעונים לא משפחת דמזדרע מהאי ערוגה כולה דאית בה ל"ו טפחי' אלא תשעה טפחים בלבד וכי עביד בה חמשה זרעי' מזדרע מינה י"ג ומש"ה אמור רבנן דלעביד בה חמשה זרעונים דלא סגי למעבד בציר מן הכי פי הכי דליזדרע בה י"ג טפחי'.

אמר רב ערוגה בחורבה שנינו שאלו היתה בין ערוגות כגון זה \$ ציור בספר \$ לא היה יכול לזרוע על שפת הערוגה דנגעי זרעים בהדדי ואקשינן והא איכא מקום קרנות כלומר נהי דבהדי ערוגה לא יכול למזרע מאבראי משום האי זרע דאיכא בשפת הערוגה בהדן קרנות מיהא דפנויות ניהו מן הזרע אמאי לא ומתדרינן בממלא את הקרנות כגון זאת \$ ציור בספר \$ שפנין שהקרנות הן זרועים אינו יכול לזרוע כנגדן מאבראי ואקשינן וליזרע מאבראי ולא לימלי כלומר וליזרע מאבראי כנגד הקרנות ולא הקרנות כגון הצורה הראשונה ומתדרינן היינו טעמא דלא שרינן ליה למזרע מאבראי כנגד הקרנות ולמשבקינהו לקרנות בלא זרע מגנאי גזירה שמה שמלא את הקרנות והזרע מאבראי דנגעי אהדדי ואקשינן ולא יהא אלא ראש תור כלו' וא"נ מלינהו לקרנות מגנאי והרצועה כנגדן מאבראי מאי איסורא איכא לא יהא אלא ראש תור מי לא תנן ראש תור ירק שנקנס לתוך שדה אחר מותר מפני שנראה כסוף שדה כגון זאת הצורה \$ ציור בספר \$ אלמא כיון דמרבועא כטבלא מרובע' שדה באנפי נפשה מתחזיא ולא מערבא בהדי האיך הכא נמי כיון דמרבועא כטבלא מרובעת לא מערבא בהדי האיך דמבראי ומתדרינן אין שדה ראש תור ירק בחורב' כלומר היכא אמרינן דראש תור מיקוזי כסוף שדה ה"מ בגנה דאיתא ערוגות ערוגות מרובעות דכיון דמרובעות ניהו אע"ג דרביבוע דהאי על בינייהו ערוגות כגון זו \$ ציור בספר \$ מתחזיא כסוף שדה אבל ערוגה אחת בתוך חורבה אי זרע

לה לחנך שְׂאִינָה (עֲרוּגוֹת) וְאָסוּר וְשִׁמוּאֵל אָמַר עֲרוּגָה בֵּין עֲרוּגוֹת וְשִׁנּוּ כִּי הִתִּיר שִׁמוּאֵל לְזָרֹעַ מִהֶבְרָאִי בְּצַד הַזָּרוּעַ בְּעֲרוּגָה זוֹ כְּגוֹן זוֹ הַצּוּרָה \$צִיּוֹר בִּסְפָרָה \$ כֹּל שֶׁכֵּן מֵאֲבָרָאִי בִּהְדִי דְקִרְנוֹת וְאֶקְשִׁינוּ וְהָא קָא מְעַרְבֵן בִּהְדִי הִדְדִי פִי' כְּמוֹ שְׂאִתָּה רוּאָה בְּצוּרָה זוֹ שֶׁהַזָּרְעוֹנִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ מִיְעַרְבִי בִּהְדִי זָרְעִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ וּמִהִדְרִי' בְּנוֹטֵעַ שׁוּרָה לְכָאן וְשׁוּרָה לְכָאן פִי' זָרְעִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ הוֹפֵךְ אֶת הַשְּׂעַר שֶׁלָּהּ לְתוֹכָהּ וְזָרְעִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ שֶׁבְצִדָּהּ הוֹפֵךְ אֶת הַשְּׂעַר שֶׁלָּהּ לְתוֹכָהּ וְנִמְצָא שֶׁנֶּר' בִּינֵיהֶם הִפְרֵשׁ וְאִינוּ עֲרֻבִים: אָמַר עֲוֹלָא בְּעָאן בְּמִעְרָבָא הִפְקִיעַ תְּלָם אֶחָד עַל פְּנֵי כְּלָה מַהוּ כְּלוֹמַר אִם לֹא הָטָה שְׂעַר שֶׁל זָרְעוֹנִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ לְכָאן וְשְׂעַר שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ לְכָאן אֲלֵא הִנִּיחַ הַשְּׂעַר בְּעֲרֻבִים מִיְהוּ לְשִׁנְזָרַע הַזָּרְעוֹנִים מִעִיקָרָא הִנִּיחַ תְּלָם אֶחָד בֵּין עֲרוּגָה לְעֲרוּגָה כְּלִי זָרוּעַ מֵאִי פִי' מִי אֶמְרִינוּ כִּינּוּ דְאִיכָא תְּלָם בִּינֵיהֶם כְּלִי זָרוּעַ לֹא הִנִּי עֲרֻבִים וְשָׂרִי אוּ דִילְמָא כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל זָרְעִי' נִרְאִין בְּעֲרֻבִים לְמִרְאִית הָעֵין אָסוּר אָמַר רַב שְׂשֵׁת בָּא עֲרֻבִים וּבִיטֵל אֶת הַשׁוּרָה כְּלוֹמַר אַע"פ שֶׁהִפְקִי' תְּלָם בֵּין זָרַע לְזָרַע מְקוֹם שֶׁהִיָּה יָכוֹל לְעֲשׂוֹתוֹ שׁוּרָה וְנִעְשָׂה בְּכַף הַזָּרַע שֶׁבְעֲרוּגָה זוֹ שׁוּרָה בְּפְנֵי עֲצָמָה וְהַזָּרַע שֶׁבְעֲרוּגָה זוֹ שׁוּרָה בְּפְנֵי עֲצָמָה כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל זָרְעִים הוֹאִיל וּמְעוֹרְבִין הֵן שֶׁהָרִי לֹא הָטָה שְׂעַר שֶׁל זוֹ לְכָאן אֲלֵא דְהִנִּיחַן מְעוֹרְבִין בָּא עֲרֻבִים וּבִיטֵל אֶת הַשׁוּרָה שֶׁאִסוּר כְּלָאִים בְּמִרְאִית הָעֵין תְּלִיָא: רַב אֲשִׁי אָמַר אִין עֲרֻבִים מְבִטֵל אֶת הַשׁוּרָה אִיתִיבִיָּה רְבִינָא לְרַב אֲשִׁי הַנּוֹטֵעַ שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל קִישׁוּאִין שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל דְלוּעֵין שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי מִןתָּר פִי' נָטַע שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל קִישׁוּאִין וְהָטָה שְׂעַר שְׂתִי שׁוּרוֹת אֵלּוּ לְהִדְדִי וְנָטַע בְּצִדוֹ שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל הַמְצָרִי וְהָטָה שְׂעַר שְׂתִי שׁוּרוֹת אֵלּוּ לְהִדְדִי וּמִש"ה מִןתָּר דְכִינּוּ שֶׁשְׂעַר שֶׁל קִישׁוּאִין אִינוּ מְעוֹרְבִים עִם שְׂעַר שֶׁל דְלוּעֵין גַּם שְׂעַר שֶׁל דְלוּעֵין אִינוּ מְעוֹרְבִים עִם שְׂעַר שֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי מִןתָּר שׁוּרָה אַחַת שֶׁל קִישׁוּאִין שׁוּרָה אַחַת שֶׁל דְלוּעֵין שׁוּרָה א' שֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי אָסוּר לְפִי שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל דְלוּעֵין שֶׁהוּא בְּאֲמֻצָּע אִם הָטָה אוֹתוֹ לְצַד הַקִּישׁוּאִין אוּ לְצַד הַדְלוּעֵין עֲרֻבִים הִנִּי וְאָסוּר.

פִי' וְהָא הֵכָא דְשׁוּרוֹת שׁוּרוֹת נִינְהוּ וְכֹל שׁוּרָה מֵהֶם מְוַבְדֵּלַת מִחֲבֵרְתָּהּ וְאַפ"ה כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל זָרְעִים מְעַרְבִי בִּהְדִי בָּא עֲרֻבִים וּבִטֵל אֶת הַשׁוּרָה וּפְרִיק שְׂאִנֵי הֵתָם דְאִיכָא שְׂרָכָא. פִי' הָעֵלִין רְחִבִין כְּלוֹמַר כִּינּוּ שֶׁהַדְבָר יְדוּעַ שֶׁעֲלִין שֶׁל קִישׁוּאִין וְשֶׁל דְלוּעֵין עֲלִין רְחִבִין הֵם וְנִמְתָּחִים הֵטֵב עַל הָאֶרֶץ וּמְעַרְבִי בִּהְדִי טוֹבָא וּמ"ה בָּא עֲרֻבִים וּבִיטֵל אֶת הַשׁוּרָה אֲבָל שְׂאֵר יְרֻקוֹת שְׂאִינֵן עֲלִין רְחִבִין וְאִין נִמְתָּחִים הֵטֵב עַל הָאֶרֶץ לֹא מְטִי עֲרֻבִים לְבִטֵל שׁוּרָה אָמַר רַב כְּהֵנָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַרּוּצָה לְעֲשׂוֹת כֹּל גִּנְתוֹ יִרְקַ עוֹשָׂה עֲרוּגָה שִׁשָּׁה וּמַעְגָּל בָּהּ חֲמִשָּׁה עֲגוּלִין וּמְמַלֵּא קִרְנוֹתֶיהָ כֹּל מַה שִׁירְצָהּ.

פִי' דְכִי תִנּוּ בְּמִתְנֵי' דְזוֹרַע בְּתוֹכָהּ חֲמִשָּׁה זָרְעוֹנִים שֶׁנִּמְצָא צָרִיף הוּא לְהִרְחִיק בֵּין זָרַע לְזָרַע טַפַּח וּמְחַצָּה ה"מ בְּשׁוּזָרַע אוֹתָם בְּרִיבּוּעַ שְׂאֵם אִינוּ מְרַחֵק בִּינֵיהֶם כְּשִׁיעוֹר הִזָּה נִמְצָא הַזָּרְעוֹנִים מִתְעַרְבִים בְּעֲרוּגָ' עֲכָשְׁוּ שׁוּזָרַע אוֹתָן עֲגוּלוֹת וְלֹא מְרַבְּעוֹת נִכְרִין הֵם לְמִרְאִית הָעֵין מְפָנִי שִׁפּוּעַ הַקִּרְנוֹת וְאִינָם מִתְעַרְבִים הַלְכָף עוֹגֵל חֲמִשָּׁה עֲגוּלִים אֵלּוּ כְּלִי שִׁירְחִיק כְּלוֹם בֵּין זָרַע לְזָרַע וּמְמַלֵּא אֶת הַקִּרְנוֹת כֹּל מַה שִׁירְצָ' וְנִמְצָא מְשֻׁמְרָא בְּקִרְנוֹת וּמְשֻׁמְרָא עוֹד בְּאֲמֻצָּע שְׁנֵי טַפָּחִים לְפִי שֶׁהַזָּרַע אוֹתָם בְּרִיבּוּעַ אִינוּ יָכוֹל לְזָרֹעַ בְּאֲמֻצָּע אֲלֵא טַפַּח אֶחָד בְּלִבָּד וְעֲכָשְׁוּ הָרִי הוּא זוֹרַע שֶׁלְשָׁה טַפָּחִים שֶׁהָרִי כְּשִׁיעוֹנָגֵל ד' טַפָּחִים אֵלּוּ שִׁישׁ בְּאֲמֻצָּע הַעֲרוּגָה (לְכֹן) לְכֹן חוּזְרִים ג' טַפָּחִים כְּדִקְוִ"ל כְּמָה מְרַבְּעַת יִתַּר עַל הָעֲגוּלָה רַבִּיעַ וְדִיקְוִי' וְהָא אִיכָא דְבִינֵי בִינֵי.

פ"י דקס"ד דהא דקאמר הרוצה למלאות את גנותו ממש קאמ' ומש"ה מקשינו והאיכא דביני ביני והוא הרינוח שיש בין הריבוע לעיגול לפי שפשוט גל את המרובע נמצא שנעשה הרינוח בין זרע לזרע מחמת שיפוע העיגול של זה ושיפוע העיגול של זה ומהדרינו אמרי דבי רבי ינאי במחריב את הבינים כלומר זה שאמרנו כל גנותו לאו כל ממש הוא אלא לאיתווי קרנות שני טפחים דמשפך להו באמצע הוא דקאמר אבל לעולם בין הבינים שנעשה מחמת שיפוע העגול מחריב להו ולא זרע להו דאי לא מחריב להו הניאן להו מרובעות ומיערבי בהדדי רב אסי אמר אם היו זרועים שתי זרען ערב כלומר אפילו בלי שיהיו עגולין נמי הכי יש דרך לעשות שיהיו מותרים בלא הרחקה שאם היה מין זרוע שתי מצפון לדרום זרע מין אחר בצדו ממזרח למערב שפיון שהוא עושה פן הרי הן ניפרים למראית העין וזה בפני עצמו הוא ואין כל אחד מתערב עם חברו: איתביה רב אשי לרב פהנא עבודת ירק בירק ששה טפחים ורואין אותה כטבלא מרובעת כדי שתראה בפני עצמה.

פ"י ברוצה להכניס ירק בתוך ירק אחר עושה ערוגה ששה כטבלא מרובעת כדי שתראה בפני עצמה פ"י שאם היתה פחותה אינה חשובה כדי שתראה בפני עצמה אלא מכלל השדה שיש בה האחר היא נראית כטבלא מרובעת הוא דשרי כלומר להראות שדה בפני עצמה היא אבל באם היו זרועין שתי זרען ערב לא אלא אפתי מיקריא שדה א' ואסור ומהדרי' התם לאקולי בה קולא אחריןא כלומר לעולם באם היו זרועים שתי זרועים ערב משתרי' ומתחזי דכל חד וחד משדה אחריתי באנפי נפשה הוא והאי דקתני עושה ערוגה ששה כטבלא מרובעת להתיר ראש תור הנכנס לה וראש תור הניצא ממנה שאם היתה פחות מששה אי נמי שלא כטבלא מרובעת לא תשיבא כי היכי דניגוי ההוא ראש תור הנכנס לה וראש תור הניצא ממנה ששה ויהי' שיש בה ששה והיא כטבלא מרובעת שדה באנפי נפשה מתחזי' ומתחזי' ההוא ראש תור הנכנס לה והניצא ממנה כסוף שדהו ולא מערבי בהדדי ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן כז הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ לכתובות במאי דשייך לדע"א ע"ב: סימן כח והא דאמרין (כתובות דף ע"ב ע"א) אמר רב פהנא המדיר את אשתו שלא תשא אל ושלא תשאיל נפה וכברה רחים ומנור.

היינו טעמא דנקיט הני מילי משום דארח עלמא הוא דלושלינהו נשי להדדי אבל בגדים ומצעות דלא רגילי נשי למושלינהו להדדי משום דדמיהן יקרים כי מדר לה דלא תושלינהו ליכא הכא שם רע בשכנותיה ודקאמרת בשלמא שלא תשאיל איכא שם רע בשכנותיה אלא שלא תשא אל מאי שם רע איכא הכא.

דכינן דידעי שכנותיה דאיהי לא שייקלא מנייהו אינהו נמי לא שיילי מניה והיינו שם רע ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן כט ושאלת הא דתניא (שם) ר"מ אומר כל היודע באשתו שהיא נדרנית.

וקאמרת היכי מצי מפר לה והא קי"ל דאין הבעל מפר אלא דברים שיש בהם עינוי נפש ועוד אמאי צריך להקניטה עד שתדור בפניו: תשובה דקאמרת והא אין הבעל מפר אלא בדברים שיש בהן עינוי נפש הכא נמי כי מפר לה בדברים שיש עינוי נפש הוא דמופר לה.

וּדְקָאֲמַרְתָּ אֲמַאי צָרִיךְ לְהַקְנִיטָה כְּדֵי שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו הֵכִי קְתַנֵּי כָּל הַיּוֹדֵעַ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא
נִדְרָגִית כְּלוֹמֵר שְׁנוֹדְרַת וְאִינָה מְקַיֶּמֶת וְחַיִּישׁ דִּילְמָא נְדָרָה בְּפָנָיו וְלֹא מְקַיֶּימָא וְאִיהוּ לֹא
יָדַע כִּי הֵיכִי דְלַפְרָה לָהּ וּמִיִּיתֵי בְּנִיָּה בְּהֵוֹא עֲוֹן פְּדָאֲמַרִּינֵן הֵתָם בְּעֲוֹן נְדָרִים בְּנִים מֵתִים
וְיִקְנִיטָה כְּדֵי שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו וְיִפְרָה לָהּ וּדְקָאֲמַרְתָּ אֲמַאי אִינוּ מִפְּרָה לָהּ עַד שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו לִימָא
לָהּ כָּל נְדָרִים שְׁתַּדּוֹר מִפְּאֵן וְעַד יוֹם פְּלוּנֵי הָרִי הֵן מוֹפְרִין.

אִלוּ אָמַר לָהּ הֵכִי הִיא הִפְרָה לֹא מְהַנְיָא מִיֵּדֵי דְהָא תַּנּוּן הָאוּמֵר לְאִשְׁתּוֹ כָּל נְדָרִים שְׁתַּדּוֹרֵי
מִפְּאֵן וְעַד יוֹם פְּלוּנֵי הָרִי הֵם קְנִימִין הָרִי הֵן קְנִימִין. הָרִי הֵם מוֹפְרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר
מוֹפְרִין וְחַכְמִים אוֹמְרִים אִינוּ מוֹפְרִין אֲר"ר אֱלִיעֶזֶר ק"ו אִם הִפְרָה נְדָרִים שְׁבָאוּ לְכָלֵל אִיסוּר
לֹא יִפְרָה שְׁלֹא בָּאוּ לְכָלֵל אִיסוּר אָמְרוּ לוֹ אִישָׁה יְקִימְנוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ אֵת שְׁבָא לְכָלֵל הֵקָם
בָּא לְכָלֵל הִפְרָה לֹא בָּא לְכָלֵל הֵקָם לֹא בָּא לְכָלֵל הִפְרָה וְהֵל' כְּחַכְמִים דְק"ל יִחִיד וְרַבִּים
הִלְכָה כְּרַבִּים וּמ"ה לֹא סָגִי לִיָּה לְהֵאִי דְחַיִּישׁ דִּילְמָא נְדָרָה אִשְׁתּוֹ וְלֹא מְקַיֶּימָא וְאִיהוּ לֹא
יָדַע דְנְדָרָה כִּי הֵיכִי דְלַפְרָה לָהּ אֱלֹא עַד שְׁיִקְנִיטָנָה כְּדֵי שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו וְיִפְרָה לָהּ ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ
ז"ל: סִימָן ל' וְשִׁשְׁאֲלֶתָם הֵא דְתַנֵּי רַבִּי חֲזִינָא (חֻלִּין דְקל"ד ע"א) שְׁמַנְה סְפִיקוֹת נֶאֱמְרוּ
בְּגַר וּמְכַלְלָן בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה הֵאִי בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה סְפִיק פֶּטֶר חֲמוֹר הוּא כְּגוֹן שְׁהִיָּה
סְפִיק אִם הוּא בְּכוֹר אוֹ לֹא דֵה"ל סְפִיק אִיסוּרָא אֲבָל סְפִיק פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר כְּגוֹן שְׁנַפְדָּה
אוֹתוֹ סְפִיק פֶּטֶר חֲמוֹר בְּשָׂה דְפַקַּע לִיָּה אִיסוּרָה מֵהֵוֹא פֶּטֶר חֲמוֹר הֵוֹה לִיָּה הֵוֹה שְׂה
סְפִיק פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר וְכִי אֲתִי כַּהֵן לְמִשְׁקְלֵיהָ אָמְרִינֵן לִיָּה לְכַהֵן זִיל אֵיִיתִי רֵאֲיָה דֵהֵוֹא
פֶּטֶר חֲמוֹר הֵוֹה כִּי הֵיכִי דְלִיָּהֵוִי הֵאִי שְׂה פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר וּשְׁקִיל וְכִינֵן דְלֹא מְצִי מִיִּיתִי
רֵאֲיָה ה"ל סְפִיק מְמוּנָא וּלְקוּלָּא כְּלוֹמֵר חוּמְרָא לְתוּבַע וְקוּלָּא לְנִתְבַע ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ
ז"ל: סִימָן ל' וְהֵא דְאָמְרִינֵן בְּפֶרֶק מִי שְׁמַת (דק"מ ע"ב) עֲשׂוּ אֲלִמְנָה אֲצֵל הַבַּת כַּבַּת אֲצֵל
הָאֲחִין דְקָא קִשְׂיָא לָהּ בְּשִׁלְמָא בַת אֲצֵל אֲחִין אִית לָהּ שְׁיַעוּרָא כְּדֵי שְׁיַזוּנּוּ אִלוּ עַד שְׁיַבְגְּרוּ
אֲלֹא אֲלִמְנָה אֲצֵל הַבַּת מִי אִית לָהּ שְׁיַעוּרָא כִּינֵן דְתַנּוּ בְּגִמְרָא לְעַנְיֵן אֲלִמְנָה עַד מְתִי הִיא
נְזוּנָת עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְסוּמוּף לָהּ שְׁתַּגְבָּה כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר אִיָּה נְמִי הֵאִי אִית לָהּ שְׁעוּרָא
הַלְכָּה מִפְּקִינֵן בְּרִישָׁא מִן הַנְּכֻסִים כְּדֵי שְׁתַּזוּן מְמַנָּה עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְסוּמוּף לָהּ שְׁתַּגְבָּה
כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר וּבְתַר הֵכִי חֲזִינֵן אִי אִיכָּא בְּנְכֻסִים כְּדֵי שְׁיַזוּנּוּ הַבְּנִים וְהַבְּנוֹת עַד
שְׁיַבְגְּרוּ הֵן הֵן מְרֻבִּין וְהַבְּנִים יִירְשׁוּ וְהַבְּנוֹת יִזוּנּוּ מֵהֵוֹא מוֹתֵר וְאִי לִיכָּא בְּהֵוֹא מוֹתֵר
כְּדֵי שְׁיַזוּנּוּ אִלוּ וְאִלוּ עַד שְׁיַבְגְּרוּ הַבְּנוֹת נִיזוּנּוֹת מֵהֵוֹא מוֹתֵר וְהַבְּנִים יִשְׁאָלוּ עַל הַפְּתָחִים
וְאִי לִיכָּא בְּנְכֻסִים אֱלֹא כְּדֵי שְׁתַּזוּן הָאֲלִמְנָה עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְסוּמוּף לָהּ שְׁתַּגְבָּה כְּתוּבָתָה
מִן הַשְּׂאָר אֲלִמְנָה נְזוּנָת עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְגוּבָה כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר וְהַבַּת תִּשְׁאָל עַל
הַפְּתָחִים דְאִי לְעַנְיֵן מְזוּנּוֹתֶיהָ עַד שְׁיַעוּר כְּתוּבָתָה הֵאִי אָמְרִינֵן דְמְזוּנּוֹת הָאֲלִמְנָה קוּדְמִין
לְמְזוּנּוֹת הַבַּת וְאִי לְעַנְיֵן גְּבִיית כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר הֵאִי תַנּוּן בְּהִדְיָא אִין מוֹצִיאִין לְאֲכִילַת
פִּירוֹת וְלִשְׁבַח קְרָקְעוֹת וְלְמְזוּן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת מְנְכֻסִים מְשׁוּעָפְדִים מִפְּנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם
וְהֵקָא נְמִי כִּינֵן דֵּהֵוֹא שְׂאָר הוּא קָא מְשַׁמְעַבַּד לְכְּתוּבַת הָאִשָּׁה אִין הַבַּת נִיזוּנָת מֵהֵם:
וּא"ת הֵאִי אֲפִשְׁר דְמִיתָא לָהּ א"נ דְתַבְעָה לָהּ כְּתוּבַת מְשַׁמֵּי דְתַזוּן עַד שְׁיַעוּר כְּתוּבָתָה
דְּפַקְעֵי לְהוּ מְזוּנּוֹת דְאֲלִמְנָה מֵהֵקָא וְכִינֵן שְׁכַן אֲמַאי אִין הַבַּת נְזוּנָת מֵהֵם תְּשׁוּבָתָה כִּינֵן
דְּאֲפִתִי לֹא מִיתָא לָהּ וְלֹא תַבְעָה לָהּ כְּתוּבָתָה אָמְרִינֵן לָהּ לְבַת זִיל לִית לָהּ וְלֹא מִיֵּדֵי עַד
דְּמִיתָא אוֹ עַד דְתַבְעָה לָהּ כְּתוּבָתָה.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לב וּשְׁשָׁאֲלֶתֶם בַּפ' מִי שָׁמַת (דקמ"א ע"ב) מַעֲשֶׂה דֶּהֱוֹא גִבְרָא דְשִׁדְר פִּיֶּסְקִי דְשִׁירָאֵי לְבֵיתָהּ כּו' בַּש"מ הִיא אוּ בְּבָרִיא. הִכִּין חֲזִינָא דֶּהֱוֹא מַעֲשֶׂה בְּמֵאן דֶּהֱוֹא בְּמִדְיָנָה אַחֲרִיתִי הוּא וְשִׁדְר לְבֵיתָהּ פִּיֶּסְקִי דְשִׁירָאֵי דְאִינוּן בְּגָדִים שֶׁל מְשִׁי וְהָוֵה אֵית לֵיה בְּנֵי וּבְנֵתָא וּכְדִשְׁדֵּר לֵהוּ לֹא פְּרִישׁ וְאָמַר אֵילָן לְבַנָּאֵי וְאֵילָן לְבְּנֵתָאֵי וְעָלָה אָמְרִי 'הָרְאוּיִן' לְבָנִים לְבָנִים דְּכִינוּן דְּאִינָם רְאוּיִם לְבָנוֹת אֲלֵא לְבָנִים בְּוֹדָאֵי דְלְבָנִים הוּא דְשִׁדְרִינְהוּ וְהָרְאוּיִים לְבָנוֹת לְבָנוֹת דְּכִינוּן: דְּאִינָם רְאוּיִם לְבָנִים אֲלֵא לְבָנוֹת בְּוֹדָאֵי דְלְבָנוֹת הוּא דְשִׁדְרִינְהוּ וְלִיפָא לְמִשְׁמַע מִינָהּ לְמֵאן דִּינְהִיב מִתְּנָה סִתָּם לְבָנֵי בֵּיתָהּ דְּכִי אָמְרִינוּן הָרְאוּיִם לְבָנִים לְבָנִים וְהָרְאוּיִים לְבָנוֹת ה"מ בְּמֵאן דְשִׁדְר סִתָּם וְלֹא פְּרִישׁ וְאָמַר לְמֵאן שְׁדְרִינְהוּ דְאִיפָא לְמִימַר לְבָנִים שְׁדְרִינְהוּ וְלֹא לְבָנוֹת וְאִיפָא לְמִימַר לְבָנוֹת שְׁדְרִינְהוּ וְלֹא לְבָנִים וְאִיפָא לְמִימַר לְבָנוֹת שְׁדְרִינְהוּ וְכִינוּן דְּאִיפָא לְמִימַר הִכִּי וְאִיפָא לְמִימַר הִכִּי אָמְרִינוּן הָרְאוּיִם לְבָנִים לְבָנִים וְהָרְאוּיִם לְבָנוֹת לְבָנוֹת אֲבָל הִיכָא דְפְּרִישׁ וְאָמַר אֵילָן לִיְהוּ לְבָנֵי בֵּיתָאֵי מִפִּי אָמַר הִכִּי הָא וְדָאֵי זָכוּ לֵהוּ פְּלֵהוּ בְּנֵי בֵּיתָהּ בְּהֵוֹא מִיְדֵי וְהוּ"ל כְּמֵאן דְפְּרִישׁ וְאָמַר אֵילָן לִיְהוּ לְבַנָּאֵי וְלְבְּנֵתָאֵי דֶּהֱוֹא בְּנֵי בֵּיתָאֵי בְּנֵי וּבְנֵתָא מִשְׁמַע וְכִינוּן שְׁפֹן בֵּין הָרְאוּיִים לְבָנִים בֵּין הָרְאוּיִין לְבָנוֹת פְּלָגֵי לֵהוּ בְּשִׁנָּה וְלִיפָא הִכָּא הִפְרִישׁ בֵּין מִתְּנַת בְּרִיא לְמִתְּנַת ש"מ.

ע"כ בלשוננו ז"ל: (ועיין מ"ש בענייניו בְּהִגָּתַת שִׁי' הַרמ"ה ז"ל) סימן לג וּשְׁשָׁאֲלֶתֶם כְּתוּבַת בְּנֵי דְכָרִין דְּתַקוּן רַבָּנָן בְּמֵאֵי דְכָתַב לָהּ בְּעַל הוּא דְתַקוּן אֲבָל בְּנִכְסֵי גְדוּנֵיתָא לֹא תַקוּן אוּ דְלֵמָא בְּכוּלְהוּ הוּא דְתַקוּן.

הִכִּין חֲזִינָא דְבְּכוּלְהוּ הוּא דְתַקוּן בֵּין בְּמֵאֵי דְכָתַב לָהּ הַבְּעַל בֵּין בְּנִכְסֵי גְדוּנֵיתָא הִיכָא דֶּהֱוֹא צֵאן בְּרַזְל וּבְהֶדְיָא אָמְרִינוּן בַּפ' אַע"פ (דנ"ד ע"ב) רְצָה לְכַתּוּב לֹא קִתְּנֵי אֲלֵא רְצָה לְהוֹסִיף מְסִיעֵה לֵיה לְרַבִּי אִיבּוּ א"ר יֵנְאֵי דְאָמַר תְּנָאֵי כְּתוּבָה כְּתוּבָה דְּמִי לְמֵאֵי נָפְקָא מִינָהּ לְמוֹכְרַת וְלְמוֹחֶלֶת כּו' עַד וְלְכַתּוּבַת בְּנֵי דְכָרִין כּו' דְשִׁמְעַת מִינָהּ דְכַתּוּבַת בְּנֵי דְכָרִין כִּי הִיכִי דְאִיתָא בְּכַתּוּבָה הִכִּי נָמִי אִיתָא בְּכַלְהוּ תְּנָאֵיהּ.

וּגְדוּנֵיתָא נָמִי הִיכָא דְקַבִּיל לֵיה בְּעַל בְּתוּרַת צֵאן בְּרַזְל מִתְּנָאֵי כְּתוּבָה גִּיהוּ וּמַהִּיא דְאָמְרִינוּן נָמִי בַּפ' נַעֲרָה שְׁנַתְּפַתְתָּהּ (דנ"ב ע"ב) א"ר יוֹחָנָן מִשׁוּם ר"ש בְּן יוֹחָנָן מְפָנֵי מַה תַּקְנוּ כְּתוּבַת בְּנֵי דְכָרִין כְּדִי שְׁיִקְפּוּץ אָדָם וְיִכְתּוּב לְבַתּוֹ כְּבָנוּ וְדִיִּיקִינוּ עָלָה וְאִימָא דְאָב לִירוֹת דְּבַעַל לֹא לִירוֹת שְׁמַעַת מִינָהּ דְּכִי תַקוּן רַבָּנָן כְּתוּבַת בְּנֵי דְכָרִין בְּכוּלְהוּ הוּא דְתַקוּן בֵּין גְּדוּנֵיתָא דִּיהִיב לָהּ אָב בֵּין בְּמֵאֵי דְכָתַב לָהּ בְּעַל וְאֵע"ג דְּאִינוּן יִרְתוּן כְּסָף כְּתוּבַתִּיךְ הוּא דְקִתְּנֵי בְּמִתְּנֵי דְמִשְׁמַע מֵאֵי דְכָתַב לָהּ בְּעַל גְּדוּנֵיתָא נָמִי הִיכָא דְקַבִּיל לָהּ בְּתוּרַת צ"ב כְּתוּבָה נָמִי מִיִּשְׂרָאֵל.

תַּדַּע דְּגָרְסִינוּן בְּפֶרֶק אֶלְמָנָה לַכ"ג אָמַר רַב יְהוּדָא הִכְנִיסָה לּוֹ שְׁנֵי כְּלִים בְּאֶלְפֵי וְשָׁבְחוּ וְעָמְדוּ עַל שְׁנֵי אֶלְפִים אַחַד נוֹטְלָתוּ בְּכַתּוּבַתָּהּ וְא' נוֹתְנָת דְּמִים וְנוֹטְלָתוּ אֶלְמָא גְּדוּנֵיתָא נָמִי הִיכָא דְקַבִּיל לָהּ הַבְּעַל בְּתוּרַת צ"ב בֵּינוּ דְכַתִּיבָא עָלֶיהָ דְּבַעַל בְּכָלֵל הַכְּתוּבָה וְאִם מִתּוֹ מִתּוֹ לּוֹ וְאִם פָּחַתּוּ פָּחַתּוּ לּוֹ כְּתוּבָה נָמִי מִיִּשְׂרָאֵל.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לד וּשְׁשָׁאֲלֶתֶם מוּגְלָא דְאִשְׁתְּכַח בְּרִיאָה וְאִסְרוּת מִי טְרַפְיָנוּן לָהּ לְבַהֲמָה אוּ לֹא. הִכִּי חֲזִינָא בֵּינוּ דְאָמַר רַבָּנָן מוּגְלָא בְּרִיאָה כְּשִׁירָה בֵּין אִסְרוּת בֵּין לֹא אִסְרוּת כְּשִׁירָה דְכִי פְּלוּג רַבָּנָן בְּמִים זְפִים הוּא דְפְּלוּג אֲבָל בְּמוּגְלָא לֹא פְּלוּג תַּדַּע דֶּהֱוֹא מִים

חייב בו כמו חיוב המס מונע ממנו חסד ופורך ממנו יראת שמים דכתיב ויראת שדי יעזוב.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לח וְהָא דְאִמְרִינָן בְּפִרְקָא הַנוּשָׂא אֶת הָאִשָּׁה (ק"ד ע"ב) א"ל הכי אמר רב אמר ליה אישתיק א"ל אישתיק קאמרת או אשקינן קאמרת. הכין פירושא אמר ליה רבי אבא לרב הונא הא דאמרינן משמיה דרב ל"ש אלא מנה מאתים אבל תוספת יש לה אמר רב הכי פלומר פלום שאלת אותו על דבר זה ואמר לה כמו שאמר לי אמר ליה אישתיק אמר ליה אישתיק קאמרת או אשקינן פי' ר' אבא לא הבין מה אמר לו רב הונא אם אשתיק קאמר ליה פלומר פששאלתי לרב על דבר זה אשתיק ולא אמר לי דבר ולא השיבני פלום.

אם אשקינן קאמר ליה פלומר פששאלתי רב על דבר זה לא השיבני פלום אלא הפליגני בדברים ואמר לי אשקינן מיא. וזה שנסתפק לו לרבי אבא אם אשתיק קאמר ליה אם אשקינן קאמר ליה.

משום דלשון אשתיק קרוב הוא ללשון אשקינן ולפיכך נתבלבל הדבר על רבי אבא ונסתפק אם אשתיק אמר לו או אשקינן אמר לו. ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לט וְהָא דְאִמְרִינָן בְּשִׁלְהֵי פְתוּבוֹת רַבִּי אַחֵי וְרַבִּי אַסִּי הָווּ קְיָיְמִי מִשְׁמַשָּׁא לְטוֹלָא וּמִטּוֹלָא לְשִׁמְשָׁא פִּירוּשׁ מִחֲמַת חֲבִיבוּתָא דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל עֲלֵיהּ הָווּ קְיָיְמִי מִשְׁמַשָּׁא לְטוֹלָא וּמִטּוֹלָא לְשִׁמְשָׁא דְכִי הָווּ יְתָבִי בְּשִׁמְשָׁא וְקָא מִתְחַמְמִי מִחֲמַת שְׁמַשָּׁא וְקָא מְצַטְעָרִי הָווּ קְיָיְמִי לְטוֹלָא כִּי הִיכִי דְלִמְטִי לְהוּ רוּחָא מֵהָהוּא טוֹלָא וּמִשְׁפָּחִי הִנָּאָה מְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וְכִי הָווּ יְתָבִי בְּטוֹלָא וְקָא מְצַטְעָרִי וּמִצְטָעָרִי קְיָיְמִי וְיְתָבִי בְּשִׁמְשָׁא כִּי הִיכִי דְלִשְׁפֹּחַ רוּחָא דְשִׁמְשָׁא מֵהָהוּא צִינּוֹן דְמָטָא לְהוּ וּמְטָא לְהוּ הִנָּאָה מְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וּמִתְחַדֵּשׁ לְהוּ בְּהַ שְׁמַחָה בְּכוּלָהּ עִידָנָא.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן מ וְהָא דְאִמְרִינָן א"ר זירא א"ר ירמיה בר אבא דור שפן דוד בא בו קטגריא בת"ח. פי' מלשון אין קטגור נעשה סניגור שהוא השואב פלומר דור שפן דוד בא זהא בו שגאה יתירה מן הרשעים בתלמידי חכמים פי' אמריתא קמי דשמואל אמר צירוף אחר צירוף פי' מלשון וצרפתי בצרף את הכסף ובחנתיו כבחן את הזהב פלומר יבא עליה צרות אחר צרות שהאחרונות משפחות את הראשונות עד שיהיו כמו כסף שצירף אותו הצורף פעם ראשונה וחרז וצירף ה אותו פעם שנייה ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן מא שאלה יבאר לנו פי' אמרם (חולין דף ל"ב ע"א) שקה במיעוט סימנים וכן (שם דף ל' ע"ב) החליד במיעוט סימנים: תשובה אמנם אמרם שקה במיעוט סימנים מעולם היה מתקשה עלינו ולא נתבאר אצלנו בו פירוש ראוי לסמוך עליו.

והפי' היותר קרוב שגראה לנו בו הוא שנאמר שלא דברו כאן בנושט שהוא נפסל ואפילו בנקיבת משהו אמנם דבריהם פה הם בגרגרת שלא תפסל אלא ברובה ולהיות שעיקר אצלנו שהשהיה תפסיד השחיטה ותעשנה בלתי נמשכת שאל השואל אם שחט מיעוט גרגרת ושה וחרז ושחט בה מיעוט אחר והשלים רובה מהו פלומר אם נחשוב אותו המיעוט ששחט קודם השהיה כאלו נפגם קודם השחיטה ונחשוב זה המיעוט השני ששחט אותו אח"כ כמי שבא אל חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו ותהיה שחיטתו כשרה או דילמא ששם בחצי קנה פגום מ"מ אותו החלק ששחט לא שקה בו כלו' וכאן הנה כבר שקה בשחיטה והפסיק בין המיעוט הראשון והמיעוט השני והנה כל

אחד מהם אין בו רוב סימן אבל הנשט לא תתישב בו זאת הבעיא כלום לפי שאם שחט בו מיעוט ונקה הנה [הרי] אותו מיעוט אין בו כדי שחיטה והואיל ואינה שחיטה הנה כבר באותו הסתף שחתף היתה טרפה לפי שהעיקר אצלנו נקובת הנשט במשהו ואפ' שחט אח"כ כל הסמנים שחיטה שלמה אינו מועיל כלום וע"כ ראינו שלעגן נשט אין מקום לשאלה זו.

אך קשה לנו לפירוש זה אמרם סימנים ולא הנה לו לומר לא (אלא) שקה במיעוט סימן ואמנם אמרם החליד במיעוט סימנים הוא פשוט אין בו קנשי והכונה בו שאם החליד את הספין ושחט מיעוט הסימן ואח"כ הוציא את הספין ושחט המיעוט האחר פתקנו מהו מי אמרי' פיון דבמיעוט הסימנים בלבד הוא שהחליד פשרה דמיעוט כמאן דליתיה דמי או דלמא פיון דלגבי הרוב לאו מיעוט הוא אלא חצי גמור הוא וכמי שהחליד בחצי סימן ואסור: סימן מב וששאלתם הא דאמרינן הא לה ע"מ שתחזיר' לי כו' קמבעיא לן היכא דאמר פהו לא מהדרנא מי פייפינו לאהדורי ההוא מנה או לא.

הכין חזינא דכיון דישאל על הדין תנאה הוא דנהביה ניהליה אשתכח דלא אקנייה ניהלי' אלא ע"מ שיחזירהו לו הלכך פי אמר פהו לא מהדרנא פייפינו ליה ומהדר ליה ניהליה ופטר ליה ההוא ישאל מדמי תרומה ומחמש סלעים דהא אמר רבה מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה.

ואם תשאל פי אמר פהו אנא לא מהדרנא ליה ניהליה דלא בעינא לקיומי תנאה דיליה ליהוי פדיון כל מאן דנהיב מתנה לאחר על תנאידהיכא דלא נתקיים התנאי בטלה המתנה מעיקרא הכא נמי לימא פהו אנא לא בעינא לקיומי האי תנאה ותבטל המתנה מעיקרא בכך ויתחייב ההוא ישאל בדמי תרומה ובחמש סלעים פי אמרינן דהיכא דלא איתקיים התנאי בטל המעשה מעיקרא ה"מ בתנאי דאיתיה בידי דמקבל אי בעי מקיים ליה ואי בעי לא מקיי' ליה אבל הכא קיומי' לאו בידי דמקבל הוא דהא דבר דוע הוא דקניית המקבל למתנה תלוי הוא בגמירת דעת הנותן וכיון דעל תנאי להחזיר הוא שהקנה לו אותו מנה נמצא שקיום התנאי אינו ביד המקבל אי בעי מקיים ואי בעי לא מקיים אלא בעל פרוחיה מקיים ליה ומהדר ליה לההוא מנה ניהליה ומדמהדר ליה ניהליה הרי נתקיים התנאי ומדנתקיים התנאי נתקיימה המתנה ונפטר ההוא ישאל מדמי תרומה ומחמש סלעים.

ואע"ג דע"מ להחזיר הוא דנהביה ניהליה הא אמרינן דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה וכיון דלא נתקיימה ההיא נתינה אלא עד דמקיים התנאי שמה חזרה אם הקדישו פהו אינו מוקדש שהרי לא נתקיים התנאי ואע"פ שהחזירו לו כשהוא מוקדש ההיא חזרה לאו כלום היא דמידי דחזי ליה קאמר וקדש לא חזי ליה לישראל ומדלא נתקיים התנאי לא נתקיימה הנתינה ובטל הקדש מעיקרו הלכך מחייב פהו לאהדורי ההוא מנה לישראל בעל פרוחיה דהא ע"מ פן יחבי ניהליה וממילא מיבטל ליה ההוא הקדש דאלו הוי הקדש הא לא נתקיים התנאי כדי שתקיים ההיא נתינה מעיקרא והיינו דאמרינן בפרק יש בוחלין שור זה נתון לה במתנה על מנת שתחזירהו לי הקדישו והחזירו הרי זה מוקדש ומחז' ואסיקנא דהיכא דאמר ע"מ שתחזירהו הרי זה מוקדש ומחז' ואי אמר ע"מ שתחזירהו לי מידי דראוי ליה קאמר פלומר פיון דהקדש לא חזי ליה הרי לא נתקיים

התנאי שהיא החזרה ומדלא נתקנים התנאי בטלה המתנה ובטל הקדש מעיקרו הלכך פייפינו ליה למקבל לאהדורי ההוא שזר לנותן דהא על מנת פן הוא דיהביה גיהליה וממילא מיבטיל ליה הקדש ודקא קשיא לך פינון דלא מצוי מקדיש ליה היכי הוה מעיקר מתנה דהא במעשה בית חורון אמרו חכמים פל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה לא דמי דאלו התם כוליה חד זימנא הוא ומעיקר הגתנה אמרינו ליה לדעת הנותן דלא איפנון לאקנוני ליה מדליפא זמן דיכיל לאקדושי ביה ואשתכח דלא עבר על ההיא גתנה עידן דהוה ביה גתני אבל הכא פינון דע"מ להחזיר הוא הוה ליה פתרין זימני זמן גתנה לחוד וזמן החזרה לחוד ובזמן הגתנה חזי ליה להקדש דגתנה גמורה היא ואע"ג דע"מ לחזור היא הא אמרינו מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה וכי מהדר ליה פתר הכי לקיומי לתנאי ההוא אתחלתא דזמן אחר שהוא זמן החזרה ולא שינוי בזמן הגתנה וכיון דתרי זמני גינהו זמן הגתנה לחוד וזמן החזרה לחוד והוא זמן הגתנה אע"ג דפורתא גיהו ובראית הלב דחזינו ליה אלו אקדשא מקבל לההיא מתנה למתנהי בה הקדש ההוא פורתא ובתר הכי הדרא למרא הקדישו הקדש הוה לההוא פורתא וכד שלים ליה ההוא פורתא הוא דהדרא לה ההיא מתנה למרא הא למדת דמתנה שיכול להקדישה קרינא ביה מדיכיל להקדיש לאיתנהווי בה הקדש ההוא פורתא דזמן הגתנה תדע דאלו אמר שזר זה נתון לך במתנה ע"מ שתחזירהו לי לאחר שלשים יום ואקדשיה המקבל בתוך שלשים יום מי לא הוה הקדשו הקדש להנהו שלשים יום ובתר דשלמי להו הוא דהדרא מתנה למרא הכא נמי לא שניא דמה לי זימנא רבה מה לי זימנא זוטא מ"מ פינון דמחולקין גינהו ותרי זמני זמן גתנה לחוד וזמן חזרה לחוד ואלו אקדש מקבל לאיתנהווי בה הקדש בההוא פורתא דזמן הגתנה ההוא הקדש הוה לענין ההוא פורתא ומתנה שיכול להקדישה קרינא בה והוה מתנה לההוא זמן דילה אבל מעשה בית חורון פינון דליפא לפלוגיה לתרי זמני דהא לא נפליג בה גתנה וחזרה פי היכי דלהו תרי זמני אלא כוליה חד זימנא גיהו ומעיקר המתנה הא קא חזינא דלא יכיל המקבל לאקדישה אשפחת דלא עבר על ההיא מתנה זמן דאפשר ביה למקבל לאקדישה לענין ההוא זמן והוה לה מתנה שאם הקדישה אינה מוקדשת ומשום הכי אמור רבנו דלא הוה מתנה.

וכד מעיינת ליה טעמא משפחת ליה דטעמא חריפא הוא וליפא לאקשוני ביה מידי ע"כ בלשונו ז"ל: (ומופת דורנו בספרו הבהיר ברפי יוסף חי"ד סי' ש"ה ס"ק ח' הביא מקצת תשו' הלזו). סימן מג ושאלת הא דתנו בסופה (דמ"ה ע"א) בכל יום היו מקיפין את המזבח פעם אחת ואותו היום שבע פעמים וקשה לך היאך מקיפין אותו והא בין אולם ולמזבח מקום הפהגים הוא ואין רשות לישראל ליכנס לשם: תשובה האי מקיפין דקתני במתני' לאו הקפה בהלוף היא כמו שאנו עושים היום שאנו מקיפין ס"ת בהושענא בהילוף סביבותיה אלא הקפה בעמידה היא פי ההיא דגרסינו ביומא בפרק בראשונה (דכ"ה ע"א) מקיפין היו הפהגים ועומדין כמין כופליאר ומקשינו הפהגים היו עומדים סביב למזבח בינו לבין האולם וישאל עומדים מצדו למזבח שבצפונה עד צדו האחר שבדרומו והיו בכל יום מקיפין אותו פעם אחת ואותו היום שהוא יום ערבה היו מקיפין אותו ז' פעמים שהיו עומדים סביבותיו ואח"כ הולכים להם וחוזרים ומקיפין ועומדים סביבותיו פעם שניה והולכים להם וחוזרים אח"כ ועומדין ומקיפין פעם שלישית וכן חמשית וכן ששית וכן שביעית על הסדר הזה.

ואיכא לפרושי ליה פדקאמרת שהיו הפהגים עומדים סביבות המזבח בינו ובין האולם וישאל מקיפין והולכים מצד דרום ועד צפון וחוזרין ומקיפין מצפון ועד מזרח ועד דרום והיו עושין פן בכל יום פעם אחת ויום ערבה היו עושים פן שבועה פעמים וגם זה פ"ל נכון הוא ואפ"ל שפן היו עושים אלא שהפ"ל הא' הוא שקבלנו מרבינו הרב ז"ל וכן מצינו שפי' הגאונים ז"ל בתשובותיהן.

ע"כ בלשונו ז"ל: (עיין להרב מוהר"ח א"ל בקו' דרף הקדש די"ו ע"ב) סימן מד וישאלת למה אין מברכין בלילי הפסח על ההלל דבר זה אין לו טעם אלא שפך תקנו חז"ל ונראין הדברים דהיינו טעמא שאין מברכין על ההלל אלא ביום משום דמצוה היא לקראו ביום כמו שהיו עושים במקדש שהיו ישראל קורין את ההלל על קרבנותיהן אבל בלילי פסחים קריאת ההלל לאו מצוה היא שהרי לא היו עושים קרבנותיהם בלילה אלא כעין שמחת בעלים היא ונתינת שבת והודאה לפני המקום ואין מקום לברכה: (הביאה מופת דורינו בספרו הבהיר ברפי יוסף חא"ח סי' תפ"ז סק"ז) סימן מה וישאלת הא דאמרינו (סנהדרין דל"א ע"ב) היבמה הולכת אחר היבם להתירה ואמרי' עלה עד כמה א"ר ירמיה אפי' מטבירא לצפורי וקמבעיא לה היכא דהוי יותר מטבירא לצפורי מי פייפינו ליה ליבם למיתי גבה ולמשרי לה או לא: תשובה מדאמרינו בגמרא מ"ט וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה מפלל דלא מחייבינו ליבם למיתי גבה פלל בין דמרחק טפי בין דמקרב טפי והא דאמרינו אפילו מטבירא לצפורי רבותא דקריבה קמ"ל שלא תאמר היכא דמרחק הוא דהיבמה הולכת אחר היבם ולא היבם משום טורח דאיכא עליה דייבם אבלהיכא דמיקרב כופין את היבם לבא אצלה דהא ליכא עליה טורח קמ"ל דאפ"ל מטבירא לצפורי דקריב טפי אין כופין אותו לבא אצלה אלא היא הולכת אחריו להתירה.

ודקא שאיל מר כמה בין טבירא לצפורי מסתברא לן דמקרי להדדי ובתוה תחום שבת קיימי. תדע דגרסינו בפרק פל פתבי הקדש א"ר ינאי יהא חלקי עם מכניסי שבת בטבירא ומוציאי שבת בצפורי אא"ב קרובים להדדי גינהו ובתוה תחום שבת קיימי היינו דמשפחת לה דמכניסי שבת בטבירא ומוציאה בצפורי אא"א רחוקים מהדדי גינהו היכי משפחת לה דמכניסי שבת בטבירא ומוציאה בצפורי וא"ת דלאו אחד גברא קאמר אתרי גברי הוא דקאמר חד הכניס שבת בטבירא וחד הוציאה בצפורי מאי מעליותא איכא והא קא חזינו במאי דקא מרוח האי בהכנסה קא מפסיד בהוצאה ומאי דקא מרוח האי בהוצאה קא מפסיד בהכנסה אלא ודאי אחד גברא הוא דקאמר וש"מ דטבירא וצפורי קרובים להדדי גינהו ובתוה התחום קיימי והוא דאמרינו (שבת דק"ד ע"ב) פתב אות אחת בטבירא ואות אחת בצפורי חייב איכא למשמע מינה דתננייהו בתוה תחום שבת קיימי מאי אמרת דילמא כדכתבינהו בשתי שבתות ובהעלם אחד עסקינו איכפל תנא לאשמעינו פי האי ועוד פנין דסתמא קאמר לה לית לן לאפוקה לשמעטא מפשטא ולאוקומה במילתא רחיקתא.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן מו וישאלת חכם שמת הפל קרוביו הפל קורעים עליו הפל חולצים עליו (מ"ק דף כ"ה ע"א) דוקא פשהיה רבו אבל הרב על תלמיד אין חייב לקרוע או דלמא הרב על התלמיד נמי חייב לקרוע הכי איתחזי לן דהא דאמרינו חכם שמת הפל קורעין עליו בששהיה גדול מהם בחכמה הוא בין שלמד ממנו בין שלא למד ממנו ואפ"ל

מי שְהוּא גְדוֹל מְאוֹתוֹ הַמֵּת בְּחֻמְהָ וְלֹא הָיָה רְאוּי לְלַמֵּד מִמֶּנּוּ אוֹ לְלַמַּד מִמֶּנּוּ אֶפְיָלוּ דְּבַר אֶחָד חֲזִיב הוּא לְקַרְנֵעַ דְּאֲמַרִּינָן (מְצִיעָא דל"ג ע"א) שְמוּאֵל קָרַע עַל הַהוּא מְרַבְּנָן דְּאֲגַמְרִיהּ וְנִהְמָא לִיסְטְרוֹן.

וּלְעֵנָן הָרַב עַל הַתְּלִמִּיד אִם אֶפְשָׁר שְׂכַבְרָא שְׁמַע מְאוֹתוֹ תְּלִמִּיד טַעַם יָפָה בְּתַלְמוּדוֹ וְאֶפְיָלוּ בְּדַבְרָא וְהִנְאוּ חֲזִיב לְקַרְנֵעַ עָלָיו שְׁהָרִי לְמַד מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ טַעַם. אֲבָל וְדַאי אִם יוֹדַע הָרַב בְּעֵצְמוֹ שְׁמַעוּלָם לֹא שְׁמַע מְאוֹתוֹ תְּלִמִּיד טַעַם שְׁהִנְאוּ וְלְמַדוֹ מִמֶּנּוּ אִינוּ חֲזִיב לְקַרְנֵעַ עָלָיו וְאֵע"פ שְׁהָיָה חָכָם.

דְּדִיִּיקִינָן טַעַמָא דְּאֲגַמְרִיהּ הַהוּא מְרַבְּנָן לְשְׁמוּאֵל וְנִהְמָא לִיסְטְרוֹן הָא לֹא אֲגַמְרִיהּ מִיָּדִי אֵע"פ שְׂחָכָם הָיָה דְּהָא הַהוּא מְרַבְּנָן קְאָמַר לֹא הָיָה חֲזִיב לְקַרְנֵעַ. ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל: סִימָן מִזְ וְשִׁשְׁאֲלֵתָּ הָא דְּאֲמַרִּי אִין אוֹמְרִין בְּפָנֵי הַמֵּת אֲלֵא דְּבָרֵינוּ שְׁלַ מַת דְּאוֹקִימָנָא ה"מ לְדַבְרָא תוֹרָה אֲבָל מִיָּלִי דְּעֵלְמָא לֹא אֲלֵמָא אֲסוּר לְדַבְרָא בְּפָנֵי הַמֵּת וְקִשְׁיָא לָךְ הָא דְּאֲמַרִּינָן וְכַבּוּד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ שְׁהוֹשִׁיבוּ יְשִׁיבָה עַל קַבְרוֹ הַכִּין חֲזִינָא דְּהָא דְּאֲמַרִּינָן שְׁהוֹשִׁיבוּ יְשִׁיבָה עַל קַבְרוֹ ה"מ בְּחָכְמָא שְׁהִיתָה לוֹ יְשִׁיבָה בְּחִיָּו וּמְתַפְּוֹנִין עַכְשָׁיו בְּנֵי יְשִׁיבָתוֹ לְכַבְּדוֹ וְלִישְׁבַּ לְפָנָיו כְּדַרְךָ שְׁהִי יוֹשְׁבִים לְפָנָיו בְּחִיָּו וְלוֹמַר שְׁמוּעוֹת מִפִּיו מְדַבְּרִי תוֹרָה שְׁלַמְדוֹ מִמֶּנּוּ דְּכִינָן שְׁהַדְּבָר יְדוּעַ שְׁכַבּוּד גְּדוֹל יֵשׁ לוֹ בְּכַף אִין בְּזַה מְשׁוּם לוֹעַג לְרֵשׁ תְּרַף עוֹשְׁהוּ וְהִיא דְּאֲמַרִּינָן אִין אוֹמְרִים לְפָנֵי הַמֵּת אֲלֵא דְּבָרֵינוּ שְׁלַ מַת נְאוֹקִימָנָא בְּד"ת דְּש"מ דְּאֲסוּר לְדַבְרָא בְּפָנֵי הַמֵּת בְּד"ת וְכֵן הָא דְּתַנְיָא לֹא יְהֵלֵךְ אָדָם בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וּתְפִילִין בְּרֵאשׁוֹ וּס"ת בְּזֵרוּעוֹ וְיִקְרָא וְיִתְפַּלֵּל בְּמַת שְׁלֹא הָיָה חָכָם וּבַעַל יְשִׁיבָה עֲסָקִינָן א"נ פְּשִׁיבָה חָכָם אֲלֵא שְׁאוּתָם הַעוֹסְקִי בְּד"ת בְּפָנָיו אִינָם מְתַפְּוֹנִים לַעֲשׂוֹת לוֹ כְּבוֹד אֲלֵא לַעֲסוֹק בְּד"ת לְהִנְאֵת עֲצָמָן הוּא שְׁמַתְפְּוֹנִים.

א"נ אִיכָא לְאוֹקְמָה בְּאֶחָד אוֹ ב' שְׁמַתְעֲסָקִים בְּפָנָיו שְׁהַכְּבוֹד אִינוּ אֲלֵא בְּהוֹשְׁבַת יְשִׁיבָה עַל קַבְרוֹ דְּמִשְׁמַע יְשִׁיבָה יְשִׁיבַת ת"ח מְרַנְבִּים אֲבָל אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם אִין קוֹרִין לְהֵם יְשִׁיבָה וְאִין בְּעֵסִיקָתָן בְּד"ת בְּפָנָיו דְּרַף כְּבוֹד אֲלֵא בְּזִיוֹן הוּא לוֹ דְּכִינָן דְּכְתִיב בְּמַתִּים חֲפְשִׁי כִּינָן שְׁמַת אָדָם נְעֻשָׁה חֲפְשִׁי מִן הַמְּצוֹת נְמֻצָא הָאוּחִזוּ תְּפִילִין בְּפָנֵי הַמֵּת וְהַמְּתַעֲסֵק בְּפָנָיו בְּד"ת שְׁהוּא מְצוּנָה כְּאֵלוֹ לוֹעַג עַל הַמֵּת שְׁמַתְרָאָה שְׁהוּא חֲזִיב בְּמְצוֹת וְהַמֵּת אִינוּ חֲזִיב בְּמְצוֹת דְּנַעֲשָׂה רֵשׁ מְהֵם וְעוֹבֵר מְשׁוּם לְעַג לְרֵשׁ חֲרַף עוֹשְׁהוּ.

וְע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל: הַבִּיָּאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בְּש"מ לְמַסְכַּת קָמָא בְּמַאי דְּשִׁיבָה לְדָף ט"ז ע"ב וְעִינָן לְהַרְבּ מוֹפֵת דּוֹרִינוּ בְּסַפְרוֹ הַבְּהִיר בְּר"י חִי"ד ס' ש"מ ד' אוֹת ו' וְאוֹת ז': סִימָן מַח וְשִׁשְׁאֲלֵתָּ הָא דְּגַרְסִינָן בְּמַסְכַּת תְּעֵנִית (דכ"ו ע"א) וְיִשְׂרָאֵל שְׁבָאוֹתוֹ מִשְׁמַר מְתַפְּוֹסִין לְעַרְיָהֶן וְקוֹרִין בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְתַנּוּ נְמִי הָתָם בְּשַׁחֲרִית בְּמוֹסָף בְּמַנְחָה מְתַפְּוֹסִין וְקוֹרִין עַל פִּיהֶם כְּקוֹרִין אֵת שְׁמַע אֲלֵמָא יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף הָיָה עוֹשִׂין מַעֲמָד וְקִשְׁיָא לָךְ הָא דְּתַנּוּ כָּל יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ הַלֵּל אִין בּוֹ מַעֲמָד בְּשַׁחֲרִית כּו' קַרְבֵּן מוֹסָף אִין בְּמַנְחָה וְאֲמַרִּינָן עֲלֵהָ מ"ש הַלֵּל דְּדַחֵי דִּידְהָ וּמ"ש מוֹסָף דְּלֵא דַחֵי דִּידְהָ וְאוֹקִימָנָא דְּקַרְבֵּן מוֹסָף נְמִי דַחֵי דִּידְהָ אֲלֵמָא יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף דַחֵי מַעֲמָד דִּידְהָ.

הַכִּין חֲזִינָא דְּהָאֵי דְּקַתְנֵי בְּמַתְנֵי דְּבְמוֹסָף אִית בִּיהּ מַעֲמָד לְאוּ בְּיוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ קַרְבֵּן מוֹסָף הוּא כְּדִסְלִיק אֲדַעְתָּהּ דְּיוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ קַרְבֵּן מוֹסָף וְדַאי קַרְבֵּן דַחֵי לִיהּ אֲלֵא הַהוּא מוֹסָף תְּפִילַת מוֹסָף בְּלַחֲוֹד הִיא וְלֹא קַרְבֵּן מוֹסָף וְאֵע"ג דְּתַפְּלוֹת כְּנֻגָד תְּמִידִים תְּקַנּוּם וְלִיכָא

תפילת מוסף אלא ביום דאית ביה קרבן מוסף במעמדות מיהא תקינו להו רבנן לאנשי מעמד שיהיו מתפללים תפלת מוסף כל אותה שבת שלקח ואע"ג דליכא קרבן מוסף כי היכי דתקינו להו שיהיו מתפללים ארבעה פעמים ביום כל אותה השבת שיהיה מעמדם והיו קורין בכל תפלה ותפלה במעשה בראשית כדקתני במתני' בהדיא בשחרית במוסף ובמנחה והכי קתני קרבן מוסף אין בו גם במנחה כלומר פשם שאין אותו היום מעמד בתפלת מוסף משום קרבן מוסף דחי ליה כף אין במנחה אותו היום מעמד משום קרבן מוסף דחי ליה כי היכי דדחי מעמד דתפלת מוסף ובנעילה נכנסין וקורין על פיהו פקורין את שמע וכי מקלע להו יום שיש בו הלל לא הוו קרו בשחרית במעשה בראשית ואי מקלע להו יום שיש בו קרבן מוסף כגון ר"ח וכיוצא בו לא הוו קארו במוסף ובמנחה במעשה בראשית והיינו דתנן כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית קרבן מוסף אין במנחה ודייקינן בגמרא מ"ש הלל דדחי דידיה כלומר מעמד שחרית שיהלל על תמיד של שחר היו קורין אותו כנגדו בתפלות על תפלת השחר ומ"ש דלא דחי דידיה פ"י כי היכי דיום דמקלע ביה הלל שהו בשחרית דחי מעמד שחרית ויום דמקלע ביה גמי קרבן כגון ר"ח לידחי ההו קרבן מוסף מעמד דתפלת מוסף דתקינו להו רבנן לאנשי משמר ואמאי קתני במתני' קרבן מוסף אין במנחה דאלמא מעמד במנחה הוא דדחי מעמד דתפילת מוסף דתקינו רבנן לאנשי משמר לא דחי ומתדרי' השתא דלאו דידיה דהו מעמד דתפלת מוסף דמתקנו להו רבנן לאנשי משמר לא כ"ש דדחי וסלק' שמעתא בהכי (דהא) דקרבן מוסף דחי דידיה גמי דלאו דידיה (דהא) הוא מעמד דמנחה והאי דקתני במתני' קרבן מוסף אין במנחה הכי קתני מוסף אין גם במנחה כלומר פשם שאין אותו היום מעמד בתפלת מוסף משום דקרבן מוסף דחי ליה כף אין במנחה אותו היום מעמד משום דקרבן מוסף דחי ליה כי היכי דדחי מעמד דתפלת מוסף.

וכד מעיינת ביה בהאי פירושא משכחת ליה דפירושא דיקא הוא ולית בה קושיא כלל. ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן מט וזהו מקלחא דשמיע לך דאורי ר' דנש ומצא רחמים לבני מדינת אשכנזי"ה לענין שאובה שהמשיכו אין הכין אמר להו פדשמיע לך מיהו לאו בדרה הוראה אמרה ניהלליהו ואלו אורי בה לא הוו מקבלי לה מיניה אלא בדרה מימרא בעלמא הוא דאמרה ושדרוה קמן ואהדרנא להון דהא דר' דנש טעותא הוא דפרש להו דהא דאמרינן שאובה שהמשיכו טהורה ונקא היכא דהוי רוב המקנה מים שאינם שאובים וקא חסר מיעוט ובהוה הוא דקא אמרינן אי ממשיך ליה מים שאובים ומחליליה לשהו מיעוט בהו שפיר דמי כדאמרינן בהדיא שהשאובה מטהרת ברובה ופרושה דש"מ דהמשכה בלא רבייה ולא פלוג הוא.

ואמרינן גמי תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר גג שיש בו כ"א סאה ממלא בפתח י"ט סאה ופוחקו למקנה והו טהורין ואמרינן גמי מי גשמים ומים שאובים שנתערבו בחדר ובעוקה ויורדין על פי המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול מחצה למחצה פסול דש"מ מהני פלהו דלא אמרינן שהמשיכו אלא היכא דאיכא מים שאינן שאובים למערה ביה למקנה כוליה אבל במים שאובין שהמשיכו ליכא מאן דאמר דכשר אלא ודאי פסול הוא.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן נ וּשְׁשָׁאֵלֶת כו' הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בַּש"מ לְקַמָּא בְּמַאי דְּשִׁינָה לְדַף נ"ג ע"א: סימן נא וּשְׁשָׁאֵלֶתם רַאוּבֵן הַחֲלִיף עִם שְׁמַעוֹן בְּתִים בְּשׂוּדָה וְאַחַר זְמַן טַעַן שְׁמַעוֹן וְאָמַר שֵׁשׁ בְּבֵתִי מוֹמִין שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם וְאָמַר לוֹ רַאוּבֵן כָּל הַמוֹמִים הוֹדַעְתִּי אוֹתָם לָהּ וּסְבַרְת וּקְבִילְתִּי וְשְׁמַעוֹן הִשִּׁיב לַהֲד"מ עוֹד טַעַן רַאוּבֵן וְאָמַר וְאַפִּילוּ שִׁינָה כַּדְּבָרֶיךָ שְׁלֹא הוֹדַעְתִּיךָ מִהֶם אֲנִי אֲתַקֵּן מוֹמִין אֵלּוּ בְּאִנְפִּין שִׁינָה וְאָמַר שִׁינָה אִם הָיָה הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים נִרְאִין לְעֵין וְלֹא יִתְעַלְמוּ מִכָּל הַנִּכְנָס לְבֵית הַנּוֹז' וַיֵּשׁ לְרַאוּבֵן עֲדִים שְׁמַעְיָדִים שְׁנִכְנָס בָּהּ שְׁמַעוֹן בְּעַת הַחֲלִיפִין אוֹ אַח"כ דְּבָרֵי שְׁמַעוֹן שְׁאָמַר שְׁלֹא יָדַע בָּהֶם אִין בָּהֶם מִמֶּשׁ.

וְאִם הַמוֹמִין בְּלִתִּי נִרְאִים אוֹ שֶׁהָיָה נִרְאִים אִף אִין שְׁם עֲדִים שִׁינָה עָלָיו שְׁנִכְנָס לְבֵתִים בְּעַת הַחֲלִיפִין אוֹ אַח"כ. הַשְּׁבוּעָה מְוַטֶּלֶת עָלָיו שְׁלֹא נִכְנָס לָהּ וְלֹא רָאָה אוֹתָם וְלֹא יָדַע בָּהֶם כָּלֵל וְיִתְבַּטְּלוּ הַחֲלִיפִין אֲמָנָם מִהַ שְׁאָמַר לוֹ גַּם כִּי לֹא יָדַעְתָּ מִהֶם אֲנִי אֲתַקֵּן אוֹתָם לָהּ בְּאִנְפִּין שְׁאָסִיר הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים מִהֶם רַאוּי לְהַתְּבוּנָה אִם הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים אֵינָם בְּגוּף הַבְּתִים אֲלֵא בְּאִים אֲלֵיהֶם מִמְּקוֹם אַחַר כְּגוֹן אֲמַת הַיָּמִים הַעוֹבְרֶת בָּהֶם אוֹ צְנוּר מִיָּם מְקַלֶּחַ עֲלֵיהֶם אוֹ שֵׁשׁ לְאַחַד מִן הַשְּׂכָנִים תִּשְׁמִישׁ בְּכַתְּלִים וּמֵה שִׁינָה בְּכִינְצָא בְּזָה שְׁבִהֶסְרַת הַמוֹמִין הַנִּזְכָּר יִהְיֶה הַבְּתִים שְׁלֵמִים וְנִקְיִים מִבְּלִתִּי שִׁינָה דְּבָר בְּגוּף הַבְּתִים הַנֶּה חוֹיֵב שְׁמַאֲחַר שֶׁהוֹסְרוּ אוֹתָם הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים יִהְיֶה הַחֲלִיפִין קִיָּיִם וְאִם יִהְיֶה הַמוֹמִים בְּגוּף הַבְּתִים כְּגוֹן שֶׁהָיָה כְּתִלְיָהֶם כְּפִי נִגְלִיָּהֶם שְׁלֵמִים וְאֵינָם אֲלֵא מְוַדְּבָקִים אוֹ שֶׁהָיָה בְּעֵינָם נִרְאָה שְׁלֵם וְנִמְצָא שֶׁהוּא נִפְסָד אִפִּי' שְׁבִנָּה הַכְּתִלִּים בְּאִנְפִּין שֶׁסָּר הַרְקָבוֹן שֶׁהָיָה בְּהוֹן וְיִחְלִיף הַבְּנִין הַנִּפְסָד הַחֲלִיפִין אֵינָם קִיָּיִם לְפִי שֶׁהַבְּנִין וְהַחֲדוּשׁ שֶׁהוּא מְחַדֵּשׁ בָּהֶם לֹא הָיָה בְּבֵתִים קוֹדֵם הַחֲלִיפִין אֲבָל נִתְחַדֵּשׁ עִתָּה אַחַר הַחֲלִיפִין וְהָיָה כְּאֵלּוּ פְּנִיִם חֲדָשׁוֹת בְּאוֹ לְכָאן מֵה שְׁלֹא נַעֲשׂוּ הַחֲלִיפִין עַל כָּף.

וְזֶה דוֹמָה לְמֵה שְׁאָמְרוּ לְעַנְיָן סְנָדֵל שְׁנִטְלוּ שְׁתִּים מִתְּרִיסוֹתוֹ וְתַקְּנוּ שֶׁהוּא טְהוֹר וְנִתְּנוּ סִיבָה לְזֶה מִשׁוּם דְּפְנִיִם חֲדָשׁוֹת בְּאוֹ לְכָאן וְכְּאֵלּוּ אֵינּוּ אוֹתוֹ הַסְּנָדֵל הַהוּא עֲצָמוֹ אֲבָל הוּא סְנָדֵל אַחַר.

כֵּן הַעֲנִין כְּאֵן הוֹאִיל וְהַתִּיקוֹן הוּא בְּגוּף בְּנִין הַבְּתִים בְּהַחֲלִיף קֶצֶת הַכְּתִלִּי הָרִי הוּא כְּאֵלּוּ הֵם בְּתִים אַחֲרִים זוֹלַת אוֹתָן בְּתִים שְׁנַעֲשׂוּ הַחֲלִיפִין עֲלֵיהֶם. וְאֲמָנָם מוּם שִׁינָה מִחֲפִירוֹת שֶׁהָיָה בְּקַרְקַע וְכִיּוֹצָא בְּזֶה כְּמוֹ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמַעְרוֹת גַּם כִּי אִין כְּאֵן דְּבָר שִׁינָה עָלָיו פְּנִיִם חֲדָשׁוֹת בְּאוֹ לְכָאן לְהִיּוֹת הַבְּנִין וְהַכְּתִלִּים נִשְׁאָרִים עַל הַדְּרָף שֶׁהָיָה עָלָיו בְּעַת הַחֲלִיפִין וְלֹא נִשְׁתַּנָּה מִהֶם דְּבָר עִם כָּל זֶה לְהִיּוֹת הַמוּם בְּעֵצָם הַבְּתִים אִפִּי' שֶׁעֲשָׂה בְּקַרְקַע רֶצֶפֶת אֲבָנֵי שֵׁשׁ וְכָל בַּעַל תְּבוּנָה יֹאמַר שֶׁנִּתְקַן הַקַּרְקַע בְּזֶה תִּיקוֹן שְׁלֵם הוֹאִיל וְהָיָה הַבְּתִים בְּלִתִּי שְׁלֵמִים בְּעַת הַחֲלִיפִין הַחֲלִיפִין בְּטִלִּים מַעֲיָקָרָם וְאַפִּילוּ שִׁינָה אוֹתָם עִתָּה.

וְרַאֲיָה לְזֶה מֵה שְׁאָמְרוּ (כְּתוּבוֹת דַּע"ד ע"ב) הִלְכָה אֲצֵל רוּפָא וְרִיפָא אוֹתָהּ אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת כ"ש כְּאֵן לְהִיּוֹת גּוּף הַבְּתִים חָסַר בְּעַת הַחֲלִיפִין וְלֹא יִשְׁלַם אֲלֵא בְּתוֹסֶפֶת זוֹ שְׁנִתּוֹסַף בָּהּ עִתָּה וְאֲמָנָם אֲמָרָם הִלְכָה אֲצֵל רוּפָא וְרִיפָא אוֹתָהּ הָרִי זוֹ מְקוֹדֶשֶׁת כְּכָר נִתְּנוּ טַעַם לְזֶה מִשׁוּם דְּטָב לְמִיתָב טַן דוֹ דְּאָמַר ר"ל טָב לְמִיתָב טַן דוֹ מְלִמִּיתָב אֲרַמְל' שִׁסִּיבָה זוֹ מִיְּחֻדָּת כְּדִין זֶה בְּלִבְד וְלֹא גְמָרִינוּ מִיְּחֻדָּה לְדִינָא אַחֲרֵינוּ'.

ואיכא מאן דמפרש לענגן ההוא דאמרין וילמאן דאמר הילך פטור קרקע אמאי אצטריך קרא למעוטי וקא כל קרקע הילך הוא כי אצטריך קרא למעוטיה היכא דחפר ביה בורות שיחין ומערות וקאמר משום דלאו ממונא קטעין ליה אלא תקוני בעלמא דמשמע דכי מתקן להו להנהו בורות כגון דאייתי עפרא וקא מלינהו א"נ ההוא עפרא גופיה דנפק מנייהו קמהדר ליה וקא מלתא משבשתא היא דלאו היינו טעמא דמילתא אלא משום דכי חפר ליה בורות שיחין ומערות לא הילך הוא דאלמא לאו היינו קרקע דקטעין ליה ומ"ה אצטריך קרא למעוטי למימרא דכה"ג במטלטלין חייב שבועה דה"ל מודה במקצת קרקע ופטור: סימן נב שאלה לאה נפטר בעלה והניח בן קטן והניח חובות ופקדונות ושותפין בארץ המערב ומנת מורשה שיפקח בגביית אותם החובות ומה שהיה אצל השותפין וקיימו הדיינים הרשאתו זאת וסייעוהו בכל מעשיו ובגביית כל החובות ושם מהם ת"ק זהובים במשפונות בעצת ב"ד והיה מתמיד ליקח הריוח עד שהרויחו הת"ק ת"ק אחרים והתמיד בזה שש שנים והיה האיש הזה מתעסק בסחרו' אחרים ואירע שנפסקה פרנסתו וסחרתו ולא היה עוסק לעצמו שום עסק בכל זה הזמן והיה אוכל משלו עד שחכר כלי תשמישו וכבר היה שנתפטר עם לאה כשמת אותה למורשה שתתן לו שכירותו משלם כפי היותר שלם שאפשר להיות בשכירות וכשהשלים כל עסקיה תבע ממנה שכירתו ולא רצתה לתת לו וא' הנה בני הוא היורש הוא יתן לה שכירותה גם תבע המורשה מהאלמנה דמי שפחה גם היורש הוא טוען על המורשה ששלח ידו בממונו: תשובה עמדנו על שאלה זו והתשובה בזה שאם המורשה הביא עדים והעידו שהורשה לפקח בנכסי היתום ונתפטר עם.

האלמנה אמו של זה היתום שיהי' לו שכירות על התעסקו בנכסי היתום אומדים כמה היה ראוי לטול זה ויקח אותו מנכסי היתום לא מן לאה אמו ויהיה שיעור אותו השכירות כפי ראות עיני ב"ד של המקום ההוא.

ואין ראוי לשער שכירותו כפי מה שנתבטל מעסקיו וסחרתו לסיבת היותו מתעסק בנכסי היתום אבל יתנו לו הראוי לו בטרחה ועסקתו ואי תבעו היתום שישבע לו שבוע' האפוטר'ו ישבע לו להיותו אפטרופוס שמנהו ב"ד ובזה אמרה המשנה אפטרופוס שמנהו אבי יתומים ישבע מנהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר חלוף הדברים כו' ונפסקה הלכה כאבא שאול וזה המורשה עם היות שהרשת אותו אם היתום לפקח בנכסי בנה אין משגיחין בזה על הרשאתה אבל משגיחין בזה לב"ד הואיל והסקיימו אותה הרשאה והא לפי זה אפטרופוס שמנהו ב"ד דמי והשפחה שתבע המורשה מלאה וטענה שאין לו אצלה פלוגתא שבע על זה שבועת הקיסת ותפטר וכך הדין: סימן נג שאלה ראובן הוציא שטר זה נסחו נתן לנו אנחנו חתומי מטה ראובן בן יעקב משקל שני גרעינים פסוף ואמר לנו קחו אלו השני גרעינין ולכו קדשו לי בהם את פלונית בת פלוני ולקחנו אותם הקידושין והלכנו אצל פלונית הנזכרת ואמרנו לה הוי מקודשת לראובן בן יעקב באלו השני גרעינים פסוף וקבלה אותם ממנו ואמרה הנני נתרציתי ונתקדשתי לו ומה שהיה בפנינו כתבנו וחתמנו בחדש פלוני שנת פלוני במקום פלוני ונתננו לראובן הנזכר להיות בידו לראיה כו' שמעון בן יעקב לוי בן יעקב ושאלו את פי האשה הנזכרת על זה ואמרה להד"מ שאלו את העדים ואמרו אין זאת חתימתנו וחתמת יד שמעון הנזכר נפרת וקצת אנשים מעידים שהיא חתימת ידו וחתמת ידו לוי העד השני בלתי נפרת וכשכפרו העדים

באותם החתימות הוציא ראובן פתקא זה ונסחא אני שמעון בן יעקב נתתיבתי לראובן בן יעקב ברית אלהי ישראל על חתימת ידי שאצלו בשטר הקדושין עם חתימת לוי בן יעקב בכל עת שיירצה לקיימה שאקיים אותה לו ולא אכפור אותה בשום אופן בעולם אם ירצה בב"ד קבוע או זולתו ונסח זה שפפתקא זו הוא מקתיבת הנקראת מעל"ק בערבי מורגלים בה רוב אנשי העיר ורובם מעידים שהוא פתב ידי שמעון הנז' החתום בשטר הקדושין עם לוי בן יעקב.

יודיענו אדוננו אם צריכה אשה זו גט מהטוען הזה אם לא ואיך הדין אם אמרו העדים בן חתימת ידינו היא זאת אבל לא כתבנו אותה בשטר הקדושין בכונה אלא ראובן הוציא לנו מודעא על שמעון ואמר לנו תעידו לי במודעא זו אח"כ ככל אותה ונתנה לנו ואפשר שבעת שנתנה לנו החליף אותה בשטר הקדושין וחתמנו בה בחשבנו שהיתה המודעא ולא ידענו ששחק בנו והחליף המודעא בשטר הקדושין ואיך הדין אם אמרו העדים זאת חתימת ידינו אבל לא ידענו אמתות זה הענין לאורף הזמן.

ואיך הדין אם הודה אחד מהם בחתימת ידו ועכ"ז הוא אומר לא נתאמת אצלי זה הענין ולא ידעתיו והעד השני כפר בעדות ואיך הדין אם כפרו שניהם ונתקיים פתב יד אחד מהן שפפתקא ואם ראובן יכול להשביעם על כפירתם חתימת ידיהם שבשטר אם לא ואם יש לב"ד להכריח שיכתבו חתימת ידיהם לדמותם לחתימות שבשטר אם לא יבאר לנו אדוננו כל זה: תשובה אם היה ראובן זה אומר ששלח שלוחים אלו לקדש לו אשה זו והם חזרו אצלו ואמרו כבר קדשנוה לה וכתבו חתימתן בשטר הנזכר לפניו הנה העולה מדבריו אלה שנתקדשה לו ועם היות שהוא אומר שלא נמצא בעת גמר הקדושין הואיל והוא אומר שהעדים הנז' כתבו השטר הנז' שכתוב בו נתינת הקדושין וחתמו לפניו בו וכבר אמרו עדים החתומים על השטר כמי שחזקרה עדותן בב"ד א"כ מה שאומר שהם חתמו בפניו הרי הוא כאלו אמר שהוא נמצא כשהעידו בב"ד בגמר הקדושין הנז' ונהיה ליה כאילו אמר שהוא בעצמו קדש אותה בפני שני עדים הואיל והשלוחים הנז' דבריהם קיימין לענין גמר הקדושין לראובן זה שהרי אמרו האומר לשנים צאו וקדשו לי את האשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו וכשהיה הכלל העולה מדברי ראובן זה שהוא קדשה והיא מכחשת אותו הדין נותן שיהיה נאמן על עצמו לא עליה ויהיה ראובן זה אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו כמו שאמרה המשנה האומר לאשה קדשתיה והיא אומרת לא קדשתי היא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו וזה אם לא נתקיימה עדות העדים הנזכרים והם כופרים שהיא חתימתם או הודה האחד מהם שהיא חתימתו וכפר השני שאין עדות עד אחד עדות שהרי אמרו עד אחד כמאן דלית' דמי.

או הודו שניהם שהיא חתימת' אבל אמרו שאירע להם בה טעות או תחבולה ואמנם אם נתקיימה עדות שניהם אם בהודאתם בה עם היות שהם אומרים שאינם זוכרים עתה העדות או שנתקיימה בעדות שני עדים שהם מעידים עליה הדין הוא שתהיה היא אסורה בקרוביו ואין משגיחין בכפירת הקדושין הואיל והעידו שני עדים שנתקדשה לו.

ואמנם פתיבת יד שמעון שהראה ראובן בשבועתו שיעיד לו על חתימתו אין בה ממש לשתי סיבות האחת שהוא פתב יד מבלי שיהיה חתימה עליו והוא כספור דברים בעלמא לא כעדות והשנית שאין במשמעה עדות כי אם ייעוד בעדות להבא שיעיד לו: ולענין

אם יכריחו אותם ב"ד שיכתבו עתה חתימתן במגלה אחרת ועורכין לה זו החתימות שפפרו בה.

אין נראה לי לפי שאין ב"ד מחוייבין לדון אלא במה שנתקנים אצלם לא שינכרו לחקור על מה שלא נתקנים לפנייהם בפרט הואיל ואפשר להם לשנות חתימתן עתה באופן שלא תדמה גם שמה שהיה די לנו בעריכת החתימות לא מצאנו אותו אלא במי שמת או שהלך לארץ אחרת או במי שהיה נמצא לפנינו ואינו מכחיש שזו כתיבת ידו שאז הוא מוכרח לכתוב חתימת ידו אחספא ונעריף אות' באופן שתקנים חתימת ידו שבשטר שלא מפיו ויעיד הוא עם האחר על חתימת העד השני אבל פשהוא נמצא לפנינו והוא כופר (שהיא) חתימתו לא מציינו ראיה להכריחו שיכתוב חתימת ידו אחספא ונעריף אותה: ועוד כשתדקדק הטב תמצא שלא תהיה כתיבתו עתה חתימת ידו אחספא ולהעריף אותה חתימ' שבשטר לה יותר גדולה מהודאת פיו פשהוא אומר זו חתימת ידי ואנחנו רואים שאפ' אם הודה ואמר פן הוא שזו חתימת ידי אבל טעיתי בה ואינה עדות אמיתות ששומעין דבריו בזה ולא נדון בחתימתו זאת שבשטר מגו דאי בעי אמר אינ' חתימת ידי כל שפן פשלא נתברר לנו שהיא חתימת ידו אלא במה שהוא כותב חתימת ידו אחספא ומדמין אות' לזו שהיה נאמן באמרו שהיא בלתי אמיתות ולא נדון בחתימה שבשטר מגו דאי בעי לא כתיב חתימת ידיה אחספא או ששינה כתיבתו באופן שלא תדמה אליה החתימה שבשטר שאין הפרש בין שיאמרו אינה חתימתנו או שיאמרו טעינו בעדות שהם נאמנים בזה כמו שאמרה המשנה עדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו כו' הרי אלו נאמנים ולסיבות אלו לא נראה לנו שיכריחו אותם ב"ד למכתב חתימת ידיהו אחספא ולהעריף חתימות השטר לה.

הלא תראה שהעדים פשאומרים כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו לא נכריח אותם מן הדין לכתוב חתימות ידיהן אחספא ולהעריף אליה החתימה שבשטר באופן שתקנים שלא מפיהם כדי שלא יהיו נאמנים באומרים אנוסים היינו וכן הענין כאן הואיל ואמרו העדים מעולם לא העדנו על זה ואין זה חתימתנו שעולה מדבריהם שהעדו בלתי אמיתות לא נכריח אותם לכתוב חתימות ידיהן אחספא כדי להעריף אליה חתימת השטר ותתקנים שלא מפיהם שאין לנו לעשות זה הואיל ואמרו שהעדו בלתי אמיתות קודם שיתקנים השטר שלא מפיהם וזה יאמת מה שאמרנו: ומה ששאלתם אם יכול ראובן להשביעם שאינה חתימות ידיהם יכול הוא להחרים על כל מי שיודע שזו חתימתו מבלי שידע שאירע בעדות זו דבר המבטל אותה מטעות או מצד אחר זולתו ולא יעיד שהוא כתב ידו.

אבל שיחרים על כל מי שיודע שזו חתימת ידו ולא יודה אינו יכול לעשות זה מהטעם שפבר ביררנוהו: סימן נד וששאלתם ראובן כתב ביתו לבת בנו לאחר מיתהווא"כ נתקוטט עם אביה עד שמחמת כעסו הלך וכתב אותו למשחית והעיד על עצמו בכך עדי עכ"ום יודיענו אדוננו אם יתחייב לקנות לה קרקע בכדי דמיו ויאכל פירותיו עד אחר מותו אם לאו: תשובה אם פן עשה חייב הוא לפרוע דמי הבית לבת בנו ואין הדין כמו שחשב השואל שנכריח אותו לקנות קרקע בכדי דמיו ויאכל הוא פירותיו כל מי חייב לפי שהגוף הוא לה והפירות לו שאם עשינו כמו שחשב השואל להכריח אותו לקנות

קרקע בכדי דמיו ויאכל הוא פירותיו פל ימי חיייו היינו אז מכריחים אותו לשלם הפירות לעצמו וזה אינו מחויב לעשותו.

אבל עיקר מה שיש לנו לחייבו הוא מה שגרם לה להפסיד לבת בנו לא מה שגרם להפסיד לעצמו וא"כ שורת הדין בזה הוא שאומדין כמה שנה אותו הבית למי שיקנה אותו עתה וימתין מלאכול פירותיו עד שימות ראובן ואותו הסף שימכר בו הבית באופן זה הוא שונוי עתה והוא הסף שהפסידה ראובן וחיוב לפרוע לה ותקח אותו לעצמה מעתה.

וכך הדין: סימן נה (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשיניך לדק"ח ע"ב ד"ה פתב הר' יוסף הלוי אבן מיגאש בתשובה שאלה כו'): סימן נו (הביאה ר' בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשיניך לדע"א ע"ב): סימן נז וישאלתם ראובן שטען על שמעון שהקמתה עליו בסוף מעות ושמעון הודה לו בזה אלא שאמר שאותו סוף שהי' אצלו לאותו שהקמתה עליו הי' ריבית אם טענתו טענה בזה אם לאו: תשובה אם אין לו עדים שייעידו שאותו סוף שהי' אצלו הי' ריבית אין טענתו טענה הואיל והקמתה עליו במעמד שלשתן וקבל ההקמתה על עצמו ומה שאמרו גטין די"ד ע"א (עיין בסי' קכ"ב) הנהו גינאי דעביד חושבנא בהדי הדדי פש חמש איסתריו זוזי גבי חד מינייהו א"ל יתביניהו ניהליה למרי' ארעא כו' לסוף אזל עבד חושבנא בין דילי' לנפשי' לא פש גבי' ולא מידי קבר העמידוה הגאונים ז"ל שנה הי' בעדים אבל טענה לבד בלא עדים אין שומעין לו דלא פש גבי' מידי.

עיין בהלכת הרי"ף ז"ל פ"ק דגטין: סימן נח וישאלתם ראובן השיא בתו לשמעון ועשו חופה כמנהג אש"כ נפל ביניהם מחלוקת ותבע ראובן גט משמעון לבתו וכתב לה שמעון גט אחר שהעיד שמעון על ראובן שהגירושיין היו לסיבתו כיון בזה ליקח מה שהוציא בחופה ואע"פ שהיתה.

הוצאת שניהם מהאמצע ואש"כ נכנסו ביניהם אנשי חסד ונתפשרו ביניהם לחזור ולהתחתן מבלי שיעשו עתה ביניהם לא שום קשר ולא קידו' זולת שקנו מראובן שיש עליו חוב ומלוגה זקופה לשמעון בסוף ידוע ולא יפטר ממנו אא"כ ימסור לו בתו לחופה לזמן ידוע וקנו משמעון על זה וכתבו בזה שטר ואש"כ עברו ביניהם דברי ריבות וקדם שמעון והוציא השטר שהי' לו על ראובן בקנס הנז' וקרע אותו והשליך אותו לפני ראובן ואמר לו בעת שהשליך אותו לפני איני רוצה להתחתן בך ואני רוצה שתפטור אותי כמו שפטרתי אותך ואמר לו ראובן אני הנה כבר פטרתי אותך מפל קנס שיש לי עליך ואם בא השטר לידי אקרענו כמו שעשית אתה והלך כל א' לדרך ואש"כ תבע שמעון מן ראובן בתו ואמר לו ראובן הואיל וכבר קרעת שטרך והשלכת אותו בפניי והכרחתני לקרוע השטר שהיה לי עליך לא נשאר לך אצלי קצת טעין שמעון אני בדרך פעם קרעתי אותו ואני תובע ממך הקנס והוצאת החופה: תשובה אם פשקרע שמעון השטר אמר לו הנה מחלתי לך זה הסוף אין יכול לחזור בו מזה ואם לא אמר לו אינו נפטר מן החוב בקריעת השטר ואם טען ראובן ששמעון זכר דברים אלו וכפר שמעון ישבע ראובן היסת שאמר לו כך ויפטר ממה שתבעו שמעון: ולענין מה שהוציא שמעון בחופה הראשונה אין לו לתבעו מראובן להיות שלא הוציאו אלא לעצמו ומה שאמרו הדרא בה איהי אפי' בישא דירתא הדר הוא שמה ששלח לה לא במה שהוציאו על הבאים לחופה

אע"פ שהוא הנה הסיבה בנה וכו' הדין: סימן נט שאלה ראובן נפטר והניח שלש בנות ובית דירה ותבע בן לאה מהן חלקו מהבית של אבי אמו וטענ' דינה אחות אמו שהבית הנז' הכניס אותה לה בנדוניא והוצאת פתובתה ונמצא בה שראובן הכניס לביתו בנדוניא סך ממון גם הבית הנזכר על תנאי הסכימו עליו וכתבוהו בשטר והנה אצל לוי בעלה של דינה זאת ותבע בנה של לאה שתוציא דינה השטר כדי שיתברר ממנו אמתות תנאי זה ולא רצת' להוציא השטר הנזכר שחשבה שהבית תעלה ביד' מבלתי שתצטרף להוציא השטר ובנה של לאה טוען אבי אמי הכניס לה זה הבית בנדוניא ע"מ שתתן לו כף וכתפריע בעדו חובות שפרע אותם הוא נאנחנו אתריו ואם לא תקיים התנאי זה תחזור הבית לו והיא לא כן עשת יורנו אם תקח דינה מה שהכניס לה בנדוניא על תנאי ותורשנו בלי תנאי או אם היא נאמנת לומר מה ה' התנאי ושהיא קיימה אותו.

והבית הנזכר עתה הוא ביד כותי וקהל מקום זה תקינו שמי שיקנה בית מהפתי שיתורנו לבעליו בסוף שקנה אותו בו ואם בן לאה קנה בית זה או הוציאה מיד הפתי כפי מה שאפשר לו אם יכול לומר אני את שלי קניתי וירושת אבי אמי הואיל ולא קיימה תנאי זה ואם לקחו מיד הפתי אם דינה יכולה להוציאה מידו מחמת פתובה זו וטענות אלו אם לאו: תשובה הואיל ולא היתה מתנת הבית בכתובה מתנה מוחלט' אבל כתוב בכתובה שהכניסה לה בנדוניא על תנאי הפתו' עליה על בעלת הפתוב' להביא ראיה מה הנה התנאי ושקיימה אותו.

ומה שיורה שמי שנתן איזו מתנה על איזה תנאי שעל מקבל המתנה להביא ראיה לברר התנאי שתלה בו אותה המתנה כדי שתתקיים המתנה. אמרם לענין מי שכתב גט לאשתו ואמר לה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש וליחוש שמה בא והעמידה התלמוד באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי שנראה מכאן טעמא דאמר נאמנת לומר עלי שלא באתי הא לא אמר עליה להביא ראיה שלא בא שבזה תלה הבעל קיום הגט שנתן לה וכו' הדין פאן על מקבל המתנה להביא ראיה שנתקיים התנאי שבו תלה הנותן קיום המתנה.

וכו' הדין: סימן ס שאלה ראובן מתה אשתו ולו ממנה שלש בנות ושני בנים ונשא את רחל וילדה לו בת ונפטר לבית עולמו וקודם פטירתו צינה שיהיה שמעון אחיו אפוטרופוס על יתומיו ועמדה רחל ותבעה פתובתה ונתפשרה בה עם היתומים אח"כ תבעה מזונות בתה אמרו היתומים תשבאחוננו עם אחיותיה ואמרה אמה לא פי אם עמי ותתן לו חלקה בשכירות הבית: תשובה מי שהורה שאין הירושין מחוייבין לשפוך ליתומה מדור לדור בו לא הורה כדין לפי שאם היתה רחל זאת נשארת עדיין במיגר אלמנותה אז היו יכולין לומר לה תדורי עמנו בבית את ובתך ולא תטריחנו לפרוע שכירות.

אמנם זאת כבר קבלה פתובתה ונתפרדה מהם וא"א לה לדור עמם עוד וקי"ל הבת אצל אמה. והראוי הוא שתשפוך רחל זאת בית ויהי' חציה שכירות על הירושים מצד הבת והחצי על רחל: ולענין המזונות שתבעה רחל מן הירושים מה שהוציאה על היתומה כמה שעבר מן הזמן והירוש' נאמנים בשבועה כמה שטענו שפרעו לה ואין אומרים בכל פינצא בזה הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום לשתי סיבות.

האחת לפי שאין לנו לקרותו מעשה ב"ד אלא אם הבת עצמה הייתה היא התובעת שעיקר החיוב הוא לה כמעשה ב"ד אמנם אם רחל הלנתה ליורשים כפי דבריה מה שהוציאה על הבת והיורשים טוענים ככר פרענו לה הפל או אנחנו פרנסנו אותה לא את.

אין פאן דרף למעשה ב"ד לפי שחיוב דבר זה על היורשים לרחל לפי טענתה אמנם הוא מדרף הלנאה שהלות להם כפי דבריהם לא מצד מעשה ב"ד והואיל ומצד הלנאה הוא נאמנים בשבועה כמה שאמרו ככר פרענו לה הפל או לא הלננתו דבר כלל ואנחנו זננו את היתומה לפי שאין לנו עליהם עדו' בהלנאה הנזכר' והשני' אפילו אם הבת עצמה הייתה התובע' זה שעיקר החיוב לה כמעשה ב"ד לא היינו מאמינים את היורשים באמרום ככר נתננו לה אם הייתה תובע' מהם מזונו' של זמן העתיד לבא פגון אם הייתה באה בראש החדש ותובע' מהם שיתנו לה מה להוציא בחדש זה והם טוענים שפכר נתנו לה אז היינו אומרים שעם היות שהזונו' אין עליהם שטר בהם להיותו מעשה ב"ד כמאן דנקיט שטרא בדידה דמי לענין שגובה מבני חרי ולא יהיו נאמנים בטענותם אבל אם היא תובע' מזונו' זמן שפכר עבר הנה ככר יצא הענין מזה הפלל לפי שעיקר מעשה ב"ד בכאן הוא שיתנו לה הוצאה שתוציא שהיה חל חיוב הדבר עליהם קודם שתוציא ההוצאה.

אמנם אם תבעה מהם הוצאה אחר שהוציאת הנה היה כמי שתובע הדבר אחר עבור זמנו וחיוב שהיה נאמנים בשבועה באמרום ככר נתננו לה קודם זמן זה שהיא עת שחל אותו חיוב עליהם.

ולזה אמרו במזונות האלמנה שהיתומים אומרים נתננו והיא אומרת לא נטלתי כל זמן שלא נשאת עליהן להביא ראי' משום דנכסי בחזקת אלמנה קיימי שפראה מפאן טעמא דנכסי בחזקת אלמנה קיימי הא לא קיימי בחזקתה עליה להבי' ראיה ואע"ג דעיקר מזונותי כמעשה ב"ד הוא והסיב' בזה להיות התביעה במזונות זמן שעבר בתביעה כדבר שפכר עבר זמנו ולזה היה מן הדין להאמינם באמרום ככר נתננו דבר זה בעת שחל חיובו עלינו עם היות עיקר הדבר מעשה ב"ד אם לא שנכסים בחזקת אלמנה קיימי: סימן סב וששאלתם על אמרום יתומים שקדמו ומכרו בנכסי' מה שמכרו מכרו.

אם הם מחוייבים להוציא סך זה על הבנות אם לאו: תשובה אין ספק שהם מחוייבים להוציא עליהם ומה שאמרו מה שמכרו מכרו אמנם הוא לענין שאין מוציאים מן הקלוחות הואיל ומכרו בהיתר להיותם מועטין: גליון עיין בתוס' בפר' אלמנה לכ"ג שהם חולקים שם ע"כ) סימן סג וששאלתם לפירוש לה מה הם הדברים שתועיל בהם חזקה לאתור ומה שצריך בהם ל' יום ומה שצריך בהם שלש שנים תשובה אמנם הדברים שמספיק בהם חזקה לאתור הוא כל דבר שאין המחזיק טוען להוציא עיקר הדבר ההוא מבועליו אבל הדבר ההוא הוא לבעלים ועיקר מה שהחזיק זה באיז' תשמיש או באיזו הנאה בו כמי שנשפתמש בכותל חבירו וכל כיוצא בזה או מי שחדש בממונו דבר שיגיע ממנו הניזק למזון חבירו כמי שפתח חלון אצל חבירו וראה אותו ונתפרר לו שיעור ההניזק המגיע ממנו ושתק וע"פ אותם התנאים שהתנה התלמוד בזה או מי שפנה בתוך ש'לו פותל כנגד חלון חבירו שמנע בו ממנו האורה וראה אותו חבירו ושתק שאין למחזיק טענה בעיקר ממון חבירו ואיננו אומר שקנאו ולא שניתן לו במתנה אבל אותו הדבר נשאר לבעליו

ועיקר שְׁחָדֵשׁ זֶה הַמְחִזִיק הוּא אִם תִּשְׁמִישׁ אוּ הַיְזִק חָדָשׁ עָלָיו שְׁבִיחַ יִסְפִּיק בְּכַדֵי שְׂיַדַע
בְּעַל הַשְּׂרָקַע בְּאוֹתוֹ הַתִּשְׁמִישׁ אוּ בְּאוֹתוֹ הַיְזִיק וּבְשִׁיעוּרוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וּמֵה שְׂצָרִיף בּוֹ
לְשִׁלְשִׁים הוּא מִי שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹתֵל חֲבִירוֹ וְתִלָּה מִמֶּנּוּ סָכָה שְׁכָל זְמַן שְׁלֹא עָבְרוּ עָלָיו
שְׁלִשִׁים יוֹם אֵינָה חֲזָקָה לְהִיּוֹת הַסָּכָה דָּבָר יָדוּעַ שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ שְׂאֵלָה וְאֵינוֹ קָבוּעַ וְאִם עָבְרוּ
עָלָיו ל' יוֹם קָבוּעַ וְהוּא חֲזָקָה וּמֵה שְׂצָרִיף ג' שָׁנִים הוּא מִי שְׁטוּעֵן לְהוֹצִיא גוּף
הַשְּׂרָקַע מִחֲבִירוֹ וְלִקְחָתָהּ אוֹתוֹ לְעֲצֻמוֹ פְּגוֹן שְׁטוּעֵן שְׁקָנָאוּ מִמֶּנּוּ אוּ שְׁנַתֵּן לוֹ בְּמַתְנָה וְכָל
פְּיֻצָּא בְּזֶה לֹא הוּא חֲזָקָה אֲלָא עַד שְׂיֵאכֹל פִּירוֹתָיו ג"ש רְצוּפוֹת בְּשׁוּפֵי: וְאֶמְרָם לֹא יִפְתַּח
אָדָם בְּחֲצָר הַשְּׁוֹתְפִין פֶּתַח פְּנִיָה אֵינוֹ כְּמוֹ שְׁחָשַׁב הַחֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּשָׂבָאוּ שְׁנֵיהֶם
לְפָתוֹחַ כְּאֶחָד שְׂאִם הָיָה פֶּן לָמָּה הָיָה לֹא מֵהֶם פַּח יוֹתֵר נוֹסֵף לְמִנּוּעַ אֶת חֲבִירוֹ.

אֶמְנָם הַפִּי הוּא כְּשֶׁהָיָה לֹא מִבְּנֵי הַחֲצָר הַשְּׁוֹתְפִים בְּחֲצָר פֶּתַח וְעֵלָה בְּדַעְתּוֹ לְחַתְמוֹ
וּלְהַעֲתִיקוֹ אֶל מְקוֹם אַחֵר שְׁמוֹנְעִים אוֹתוֹ מִלְּפָתָחוֹ כְּנִגְדַּת פֶּתָחוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְעַל זֶה בָּא מֵאֲמַר
הַמְשָׁנָה שְׂאֶמְרוּ אֲבָל פּוֹתַח הוּא בְּרַה"ר פֶּתַח כּו' וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמַנְעוֹ מִצַּד רַה"ר לְפִי שְׂיִכּוֹל
לֹמַר לוֹ סוּף סוּף הֵא בְּעִית לְאִי־צִטְנוּעֵי מִבְּנֵי רַה"ר וּמִי שְׁהֵעֵמִיד מְשָׁנָה זֹו כְּשָׂבָאוּ שְׁנֵיהֶם
לְפָתוֹחַ כֹּא' וְחָשַׁב שְׂאִם אֶחָד מֵהֶם הַקְּדִים לְפָתוֹחַ פֶּתָחוֹ שְׂיִכּוֹל לְמַנּוּעַ אֶת חֲבִירוֹ שְׁלֹא
יִפְתַּח כְּנִגְדּוֹ נִשְׁתַּבֵּשׁ: סִימָן סד וְשִׂשְׂאֵלֶת רְאוּבֵן הוֹצִיא עַל שְׁמַעוֹן שְׁטָר מְקוֹנִים בְּסוּף מְמוֹן
וְטַעַן שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא פְּרוּעַ וְתַבַּע מִמֶּנּוּ שְׂיִשְׁבַּע לוֹ רְאוּבֵן עַל זֶה וְרְאוּבֵן אוֹמֵר יִתֵּן לִי מְעוֹתַי
וְאִז אֲשַׁבַּע לוֹ וְטַעַן שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ: תִּשְׁוֹבָה כְּבָר הַשְּׁבַתִי ע"ע זֶה כְּמָה פְּעָמִים וְהוֹרִיתִי
שְׂאִין רְאוּבֵן חֲיִיב לִישְׁבַּע אֲלָא אַחֵר שְׂיִבִיא לוֹ שְׁמַעוֹן מְעוֹתָיו וְאִם שְׁמַעוֹן טוּעֵן שְׂאִין לוֹ
יִשְׁבַּע עַל זֶה וְתִשְׁאָר שְׁבוּעַת רְאוּבֵן עַד שְׂיִהְיֶה לוֹ מַה לִּיתֵּן לוֹ וְאִז יִשְׁפִיעוּ וַיִּפְרַע לוֹ וְאִין
רְאוּי לְאַחֵר שְׁבוּעַת שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ עַד שְׂיִשְׁבַּע רְאוּבֵן שְׁלֹא הִי' זֶה אֲלָא אִם לֹא הִי'
מִתְחַיֵּיב לוֹ הַמְּעוֹ' הֵהֶם אֲלָא אַחֵר שְׂיִשְׁבַּע רְאוּבֵן כְּמוֹ הַפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ שְׂאִז הָיָה
יָכוֹל הַלֵּנָה לֹמַר אֵינִי מְחַיֵּיב לְהַשְׁבַּע שְׂאִין לִי עַד שְׂיִתְבַּרַר חַיִּיב הַמְּמוֹן מִעֵיקָרוֹ עָלַי
בְּשְׁבוּעַת הַמְּלוּנָה אֲבָל כָּאֵן שְׁהַלֵּנָה הוּא מִתְחַיֵּיב בְּמְמוֹן מִעֵיקָרוֹ לֹא הִלָּה מְרָאָה שְׂאִין אָנוּ
מְחַיֵּיבִין שְׂיֵאמַר הַלֵּנָה לִישְׁתַּבַּע לִי א"כ יָכוֹל לֹמַר לוֹ לֹא פֶל כְּמִיָּנָה עַל פֶּן אֵין רְאוּי
לְאַחֵר שְׁבוּעַת שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ עַד שְׂיִשְׁבַּע רְאוּבֵן אֲבָל יִשְׁבַּע עֲתָה שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ לְהִיּוֹתוֹ
מִתְחַיֵּיב בְּמְמוֹן בְּשְׁטָר וּכְשִׁיבָא לְפָרוּעַ אִז יִשְׁבַּע לוֹ רְאוּבֵן שְׁלֹא נִפְרַע וַיִּקְבַּל חוּבוֹ וְאִם
מֵת רְאוּבֵן אַחֵר שְׂחַיִּיבוֹאוֹתוֹ ב"ד הַשְּׁבוּעָה הַנַּז' וְלֹא נִשְׁבַּע אֵין מְזַה נְזִק לְיִוְרְשִׁים כְּלָל
לְפִי שְׂמָה שְׂאֶמְרוּ כְּבָר נִתְחַיֵּיב מְלוּנָה לְבְנֵי לֵנָה שְׁבוּעַ' אֶמְנָם הוּא בְּשְׁבוּעַת הַבָּא לִי־פְרַע
מִנְכָּסֵי יְתוּמִים אֲבָל בְּזוּלַת זֶה לֹא אֶמְרוּ.

וּכְבָר אֶמְרוּ בְּפּוֹגֵם אֶת שְׁטָרוֹ וּמֵת הָבּוּ דָּלָא לֹוִסְיָה עֵלָה אֲלָא יוֹרְשִׁין נִשְׁבְּעִים שְׁבוּעַת
הַיִּוְרְשִׁין וְגוֹבִין וְזֶה עִם הַיּוֹתֵה שְׁבוּעָה עֵיקָרִית שֶׁב"ד מְחַיֵּיבִים אוֹתוֹ לְכַתְחָל' וּכ"ש
שְׁבוּעָה זֹו שְׂאֵינָה מִעֵיקָר הַדִּין וְאֵין ב"ד מְחַיֵּיבִין אוֹתָהּ אֲלָא אַחֵר שְׂיִתְבַּע אוֹתָהּ הַלֵּנָה
וּבִתְשׁוּבָה אַחֲרַת כְּתַב עַל הַעֲנִין הַנַּז' וְנ"ל מֵה שֶׁנ"ל בְּעֲנִין זֶה הוּא שְׁלֹא יִשְׁבַּע בְּעַל הַשְּׁטָר
אֲלָא אַחֵר שְׂיִבִיא לוֹ הַמְּמוֹן וְאִם טַעַן שְׂאִין לוֹ רְאוּי לְהַשְׁפִיעוֹ קוֹדָם לְפִי שְׂפִינּוֹן שְׂאִין לָנוּ
לְהַשְׁפִיעַ אֶת בְּעַל הַשְּׁטָר אֲלָא אַחֵר שְׂיִבָּא הִלָּה אֶת הַמְּמוֹן א"כ תַּחֲלַת מַה שְׂיִשׁ לָנוּ לְחַיֵּיב
אֶת הַנִּתְבַּע הוּא שְׂיִבִיא הַמְּמוֹן וְאִם כ"פ נָבֵא לְחַיֵּיב אֶת הַתּוֹבַע שְׂיִשְׁבַּע וְאִם אֵין בְּיָדוֹ לְהִבִּיא
הַמְּמוֹן שֶׁהוּא תַּחֲלַת מַה שְׂאָנוּ מְחַיֵּיבִין אוֹתוֹ הַנַּז מִן הַדִּין הוּא לְחַיֵּיב אוֹתוֹ שְׂיִשְׁבַּע תִּיִכְף
שְׂזָה הוּא תְּמוּרַת הַמְּמוֹן וְלֹא נִמְתִּין עַד שְׂיִשְׁבַּע הַתּוֹבַע וּמֵה שְׂאֶמַר עַד יִיָּן אֵינִי חֲיִיב לִישְׁבַּע

שאינן לי אין בדבריו ממש לפי שממון בחזקת קנים הוא אצלנו מפת השטר שבידו דלא מרעין ליה לשטרך בשום טענה הלא תראה שאפילו השבועה שהוא חייב בה אין אנחנו מחייבין אותו בה אלא אחר שיאמר לו אשתבע לי וכל עוד שאין הלנה תובע אותו שישבע לו אין אנו מחייבין את המלנה לישבע אלא אומרין לו לאו פל כמינה.

הא קמן שהשטר אצלנו קנים על חזקתו ושהממון אצלנו בחזקת וא"כ מן הראוי שישבע הלנה שבוע' שאין לו קודם שישביע את המלנה על השטר מהשתי טענות שזכרנו וכה הדין: סימן סה וישאלת ראובן טענו שמעון ממון וכפר בו ונתחייב שבועה ואמר לו לא אשבע עד שתבטל כל עדים שיש לה: תשובה מי שהורה שאינו חייב בזה פדין הורה והוא עיקר האמת ומה שישחייבהו העיון האמתי אלא שראינו רבינו הרב זצ"ל שהנה מקבל מהנתבע טענה זו וענין זה עשאו על דרך התקנה ולסיבה נראית בעיניו אז כפי העת לא שהעיון יחייב זה לפי שהעיון האמתי יחייב שאינו מחויב לבטל העדים ולא לאחר השבועה עד שיחפש על העדים: סימן סו וישאלת ראובן הוציא זיון במבוי שאינו מפולש ושתקו שכניו ורצה אח"כ לבנות על אותם זיון פותל ולהכניס אותו בכלל תשמישי ביתו ולא זיק דבר במבוי לא באורה ולא בזולתה והוא טוען הנה כבר מחלו לי בני מבוי בהוצאת זיון אלו כדי שאהנה בשטח הזיון ועתה אכניס אותם בתוך שלי הואיל ואין להם במבוי אלא דרך בלבד: תשובה מה שנתראה לי בזה הוא שהואיל ואין לכל אחד מבני המבוי במבוי כי אם דרך בלבד לא עיקר קנין בגופו אין למנוע בעל הזיון מזה הואיל וכבר קדמה מחילת בני המבוי לו בהוצאתם: סימן סז ראובן ושמעון נכנסו למקום אחד למכור בו חפצים ולא היו שותפים ועתה נתפשו שניהם במקום שהוא שכל מה שימכרו בו חפצים לנדונית אותה הפלה שהם שותפין בו מפחדים שמא זיק האחד את חברו ולקחו שניהם קנין מזה מבלתי עדים ומכר כל אחד מהם מחפציו מה שהיה אפשר לו אלא שראובן מכר במעות מדודים וקבל אותם ושמעון קבל תמורת חפציו בעל חי וחשב ראובן להחזיק במעות המדודים לעצמו לבלתי תת לשמעון מהם דבר וחשב שזה הקנין אינו פלום וכשתבע אותו שמעון בב"ד שיתן לו חצי המעות המדודים טען ראובן שהב"ד שלקח שמעון תמורת חפציו לא הנה הענין פן אבל הוא רצה לקנותו וקנה אותו לעצמו לפרוע דמיו ונדמין לבעל הב"ד ליקח ממנו בדמיו חפצים ושמעון מכחיש זה ואומר לא לקחתיו כי אם בחליפין וטענ' ראובן על שמעון טענת שמא שהוא לא ראהו שקנה אותו קודם וחיוב אותו רבינו נ"ע שישבע שבועת התורה שלא הי' הקרן של החפצים שמכר אלא כף וכה ויגלגל עליו ראובן ואם רצה שמעון ישביע את ראובן על דמי חפציו ומה נמן בהם קרן ויש לו להשביעו זה לפי שהם שותפים ואם לא הנה מתחייב שמעון שבועת התורה כגון שהיה מאמין אותו בעל ריבו בקניית' אז לא הנה מתחייב על הב"ד שלא קנה אותו אלא בחליפי חפציו לקחו: סימן סח ושאלה לאה לה שני בני' ראובן ודינה אחותו וכשבא לינשא דינה כתבה על עצמה ללאה אמה שטר ה נסחו קנינו מדינה קנין שלם בלשון מעכשיו שיש ללאה אמה אצלה שלשים זוזים ממטבע פלוני חוב גמור ומלנה זקופה תפרע ממנו כל זמן שתראה ולא תפטר ממנו כי אם שתפרע אותו לה מבלי שום דחיה מעת לעת ונתראה בזה דינה הנז' ברצון שלם ונפש חפצה מבלי אונס ומשכנה דינה הנז' אצל לאה אמה בזמן הנז' משכון פלוני שיהא בטוח לה והקנין הנז' הנה קודם שנקנסה לחופה דינה עם בעלה פלוני וקנינו מדינ'

הַנְּזַכָּר לְלֵאָה אִמָּה עַל מַה שֶׁנִּזְכַּר עֲלֵיהֶם לְעֵיל קִנְיָן שֶׁלֶם בְּמִנְאַ דְכָשָׁר לְמִקְנֵיָא בֵּיהּ
בְּאַחֲרֵיּוֹת גְּמוּרָה כְּהוֹגֵן וְכַתְּיָקוֹן חַז"ל דְּלֵא פְּאַסְמַכְתָּא וְדִלָּא כְּטוֹפְסֵי דְשִׁטְרֵי וּמַה שֶׁיִּדְעֻנוּ
מֵעֲדוּת זֶה הִנּוּ כְּתַבְנוּ וְחַתְּמָנוּ בְּחֻדֶשׁ פְּלוּנֵי שְׁנַת כַּף וְכַף וְנִתְאַלְמְנָה דִּינָה אַח"כּ וְנִשְׁאַרָה
דְּרָה עִם לֵאָה אִמָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ וְאַחַר שֶׁנִּפְטְרָה לֵאָה מִצָּא רְאוּבֵן שִׁטְרָה זֶה בְּעִזְבוֹן לֵאָה
אִמּוֹ וְתַבַּע אֶת דִּינָה אַחֲתוֹ וְאַמְרָה לוֹ תֵּן לִי הַמְּשֻׁכּוֹן הַכְּתוּב בְּשִׁטְרָה וְאַפְרַע לָהּ וְרְאוּבֵן
הַשִּׁיב לֹא מִצָּאֵתִי לְאִמִּי מְשֻׁכּוֹן גַּם אִין כְּתוּב בְּשִׁטְרָה הִנּוּ אִיךָ קִבְּלָה הַמְּשֻׁכּוֹן אֲבָל הוּא
כְּתוּב סֶתֶם וְהַמְּשֻׁכּוֹן הָיָה אֲצִלָּה מְכַרְתָּ מִמֶּנּוּ וְעִדְיָן נִשְׁאַר אֲצִלָּה מִמֶּנּוּ.

יִוָּרְנוּ אִם כְּפָרָה דִּינָה שְׂאִין מְשֻׁכּוֹן זֶה אֲצִלָּה אִם תִּתְחַיֵּיב שְׁבוּעָה שְׁלֵא מְכַרָה מְשֻׁכּוֹן זֶה
וְשְׂאִינָה יוֹדַעַת מִמֶּנָּה כְּלוּם וְאִם הוֹדִית בּוֹ אִם תִּתְחַיֵּיב לְהַבִּיאוֹ וְלִהְשַׁבַּע שְׁלֵא נִשְׁתַּמְשָׁה
בּוֹ וְשְׁלֵא לְכַשְׁתּוֹ אִם לֹא: תְּשׁוּבָה מִפִּינּוֹ שְׂאִין כְּתוּב בְּשִׁטְרָה הַכְּתוּב עַל דִּינָה לְלֵאָה אִמָּה
בִּל' זִוְזִים שֶׁקֵּנוּ מִיַּד לֵאָה בְּמְשֻׁכּוֹן הִנּוּ שֶׁהוּא אֲצִלָּה גַּם לֹא הִעִידָה עַל עֲצֻמָּה עַדִּי הַשִּׁטְרָה
בְּזֶה הִנֵּה זְכִירַת הַמְּשֻׁכּוֹן אֲמַנָּם בָּא בְּשִׁטְרָה עַל דְּרָךְ סִיפּוֹר לֹא עַל דְּרָךְ חַיִּיב אֲצִלָּה לֵאָה
וְכִינּוֹן שֶׁהַדְּבָר כֵּן הוּאִיל אִם הָיְתָה לֵאָה בְּחַיִּים וְהָיְתָה טוֹעֵנַת שֶׁהִחְזִירְתוּ לָהּ אוֹ נֶאֱנָסוּ
הָיְתָה נֶאֱמָנַת בְּשְׁבוּעָה הִנֵּה רְאוּי לְטַעוֹן כֵּן לִיּוֹרֵשׁ הוּאִיל אִם הָיְתָה לֵאָה בְּחַיִּים וְהָיְתָה
טוֹעֵנַת שֶׁהִחְזִירְתוּ לָהּ אִזּוֹ נֶאֱמָנַת בְּשְׁבוּעָה הִנֵּה רְאוּי לְטַעוֹן כֵּן לִיּוֹרֵשׁ הוּאִיל וְאָמַר שְׁלֵא
מִצָּאוּ בְּעִזְבוֹן אִמּוֹ אַחַר שֶׁיִּחְרִימוּ בְּכַפְּנוֹ חֶרֶם סֶתֶם עַל מִי שֶׁמִּצָּא מְשֻׁכּוֹן זֶה בְּעִזְבוֹן אִמּוֹ
אוֹ שִׁדְעָה שְׂאִמּוֹ כְּלָתָה אוֹתוֹ אוֹ מְכַרְתּוֹ אוֹ נִתְּנָתוֹ לְאַחַר אוֹ שֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנָּה בְּאִנְפּוֹן שֶׁהִיא
מִתְחַיֵּיבַת לְפָרְעוֹ וְלֹא יוֹדָה וְאַחַר שֶׁיִּחְרִימוּ הַחֶרֶם הַנְּזַכָּר תִּתְחַיֵּיב לֵאָה לְפָרְעוֹ הַזֶּהוּבִים
הִנּוּ וְכַף הַדִּין: סִימָן סֵט רְאוּבֵן הוֹצִיא סְחוּרוֹת וְשֵׁם אוֹתָם בְּדָמִים עַל שְׁמַעוֹן
כְּדִישִׁשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶם וְהוֹצִיא גַּם שְׁמַעוֹן כְּנִגְדָם סְחוּרוֹת אַחֲרֵים וְלֹא סָרוּ מִהֵיוֹתָם מִתְּעַסְקִים
בְּכָל אוֹתָם סְחוּרוֹת הִנּוּ עַד שֶׁמְכָרוּ רִנּוֹבָם וְאַח"כּ רָצָה שְׁמַעוֹן לְהַפְרֵד מִרְאוּבֵן וְלִשׁוּם
הַנְּשֻׁאָר מִהַסְחוּרוֹת בְּפָחוֹת מִמָּה שֶׁשָּׂמוּ אוֹתָם מִתְחַלְּקָה לְפִי שֶׁהוֹזִלוּ עִתָּה וְשִׁיחַח כֹּל אֲחָד
מֵהֶם חֲלָקוֹ וְרְאוּבֵן אִינוֹ מִתְרַצָּה לְחֲלֹק: וְהוֹרָה רַבֵּינוּ נ"ע שְׂאִין רְאוּבֵן חַיִּיב לְהַפְרֵד
מִשְׁמַעוֹן עַד שֶׁיִּגְמְרוּ לְמַכּוֹר שְׂאִרֵית סְחוּרוֹתֵיהֶם לְפִי שְׁלֵא נִשְׁתַּתְּפוּ בְּתַחֲלָה אֲלֵא
שִׁיתְעַסְקוּ בָּהֶם וְיִמְכְּרוּם וּמִזְלָא דְּבִי תְּרִי עַדִּיר: סִימָן ע רְאוּבֵן מְכַר סְחוּר' לְשְׁמַעוֹן וְטַעַן
שְׁמַעוֹן שְׁלֵא קִנְיָה אֲלֵא עַל דַּעַת שִׁימְתִין לוֹ בְּדָמֵיהָ וְאָמַר לוֹ רְאוּבֵן אֲנִי כְּבָר פִּירְשִׁיתִי
בַּעַת מְכִירְתָּה שְׂאִינִי מוֹכֵר אֲלֵא בְּמַעוֹת מְדוּדִים בְּעִין וְשְׁמַעוֹן אִזּוֹ נִמְצָא אֲצִלִּי וְשְׁמַעוֹן
אָמַר אֲנִי לֹא שְׁמַעֲתִי דְּבָרִים אֵלּוּ: הוֹרָה רַבֵּינוּ נ"ע שֶׁיִּשְׁבַּע רְאוּבֵן שֶׁהוּא פִּירֵשׁ בְּשַׁעַת
הַמְּכָר שְׂאִינוֹ מוֹכֵר אֲלֵא בְּמִדּוּדִים וְיִשְׁבַּע שְׁמַעוֹן שְׁלֵא שְׁמַע זֶה וְיִתְבַטֵּל הַמְּקַח וְאִם רְאוּבֵן
לֹא יִשְׁבַּע שֶׁהוּא פִּירֵשׁ יִשְׁבַּע שְׁמַעוֹן שְׁלֵא שְׁמַע דְּבָר מִזֶּה וְיִחְזִיק בְּסְחוּר': סִימָן עֵא שְׂאֵלָה
רְאוּבֵן גִּירֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָיָה לוֹ מִמֶּנָּה בֵּת אַרְבָּעָה שָׁנִים וְהָלַךְ לְעִיר אַחֲרָת וְנִתְעַכֵּב שָׁם
זְמַן וְהֵגִיחַ אֶת בֵּיתוֹ בְּלֹא מְזוֹנוֹת וְזָנָה אוֹתָהּ לֵאָה אִמָּה כֹּל יְמֵי חַיִּוֹתוֹ שָׁם וְכִשְׁבָּא רָצָה לִיקַח
אֶת בֵּיתוֹ מֵאֵת לֵאָה אִמָּה וְלִהְיִיחָה אֲצִלּוֹ אוֹ בְּמִקּוֹם אַחַר בְּטוּחַ לוֹ אוֹ לְהוֹלִיכָה עִמּוֹ לְמִקּוֹם
שֶׁהוֹלֵךְ וְלֵאָה אוֹמְרַת לֹא אֲתָן אוֹתָהּ לָהּ לְהַרְבֵּה סִיבּוֹת מֵהֶם שֶׁהַקְּטָנָה הִיא בֵּת שֵׁשׁ שָׁנִים
וְלֹא נִתְּתָה לָהּ מְזוֹנוֹת וְאֲנִי מִתְּנִירָא שְׂמָא תִּתְכַּשְׁל בָּהּ וּמֵהֶם שְׁבִיתִי אִינָה רוֹצָה לְלַכֵּת מֵאֲצִלִּי
וְכִמּוֹ שְׁזַנְתִּי אוֹתָהּ מֵעוֹדָה וְעַד עִתָּה כֵּן תִּשְׁאַר אֲצִלִּי עַד שֶׁאֲכַנִּיס אוֹתָהּ לְחוֹפָה וְאֲתָן לָהּ
נְכִסֵּי בְּנִדּוּנֵיָא וְאַחֲרָיִב עֲצָמֵי בְּזֶה בְּכַפְּנֵי עֲדִים וְאֲתָה אִין לָהּ יְכּוֹלֵת לְזוֹן אוֹתָהּ כ"ש לְהַשִּׁיָּאָה
וְאֲנִי תוֹבַעַת מִמֶּךָ מַה שֶׁכְּבָר הוֹצֵאתִי עֲלֶיהָ בְּהִיוֹתָהּ בְּאַרְצָא אַחֲרָת שְׁלֵא וְנָתַתִּי אוֹתָהּ אֲלֵא

דָּרָךְ הַלְנָאָה לָךְ הוֹאִיל וְלֹא הָיָה אֲפָשָׁר לִי לְהַנִּיחַ אוֹתָהּ בְּלִי מֵאֶכֶל וּכְסוּת וְהִבַּת אֵינָה רוֹצֵה לְהַפְרֵד מֵאִמָּה בְּשׁוּם אִנְפֵן בְּעוֹלָם וּכְשׁוֹזְכְרִים לָהּ דָּבָר זֶה הִיא בּוֹכָה וְרֹאוּבֵן אוֹמֵר הִנֵּה אָבִי נִתְחַיֵּיב בְּקִנְיָן לְזוֹן אוֹתָהּ בְּהִיוֹתִי חוּץ לְעִיר וְשִׁיכְנִיסנִי לַחֲנוּפָה.

יוֹרְנֵנו רַבִּינוּ דָּרָךְ הָאֵמֶת וְאִם תּוּכַל הָאֵם לְתַבְנֹעַ הַמְזוֹנוֹת מִן הָאֵב: תְּשׁוּבָה עִמְדָנוּ עַל שְׂאֵלָה זוֹ וְעִינֵינוּ בְּכּוֹנוֹנוֹתֶיהָ וְדָבָר זֶה כְּבָר נִשְׂאָל עָלָיו רַב שְׂרִירָא גָאוֹן וְ"ל וְהוֹרָה שֶׁהִבַּת תִּהְיֶה אֶצֶל הָאֵם לֹא אֶצֶל הָאָב וְכֵן כָּתוּב גַּם בְּעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת וְאִין סָפַק שֶׁהֵם סוֹבְרִים בְּמָה שְׂאֵמֵר הַתְּלִמוּד (פְּתוּבוֹת דָּף ק"ב ע"ב) אָמַר רַב חֲסִידָא זֹאת אוֹמֶרֶת בֵּת אֶצֶל הָאֵם שֶׁהוּא נֹאֵמֵר בְּעֵנֵינוּ הַהֲכָרְעָה אִם תִּהְיֶה אֶצֶל הָאָב אוֹ אֶצֶל הָאֵם וְנִחְנְנוּ גַם כִּי דַעַמְנוּ שֶׁהַמֵּאֵמֵר הַנִּזְכָּר לֹא נֹאֵמֵר אֶלָּא לְאַחַר מִיתַת הָאָב לְעֵנֵינוּ הַהֲכָרְעָה אִם תִּהְיֶה הַבֵּת אֶצֶל הָאֵם אוֹ אֶצֶל הָאָבִים כְּמוֹ שֶׁיַּעֲיֵד עַל זֶה הַמִּשְׁפָּחָה לְשׁוֹן הַתְּלִמוּד מ"מ לְהוֹרוֹת הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּכָל פִּינְיָא בְּנִדּוֹן זֶה בְּפִרְטוֹת אִם יֵאָרֵעַ נִרְאֶה לְלַכֵּת בְּעִקְבוֹת הַגָּאוֹנִים וְ"ל הַנִּזְכָּרִי וּבְקַבְלָתָם וּלְהַמְשִׁיךְ אַחַר סְבָרָתָם וּבֹו נִפְסֹק הַדִּין וְנִדְוִי כְּשֶׁיִּתְאַמֵּת אֶצֶלְנוּ תוֹעֵלֶת הַבֵּת בְּזֶה לְהִיּוֹת שֶׁהָאֵם ע"כ פְּנִים יוֹתֵר מִשְׂמֵרֶתָהּ מֵהָאָב וְהִיא הַמְלַמֶּדֶת אוֹתָהּ וּמְדַרְכֶּכֶתָהּ בְּמָה שֶׁיִּצְטָרְכוּ הַבָּנוֹת לְהַתְּלַמֵּד וּלְהַרְגִיל בּוֹ כְּמוֹ הַטּוֹיִל וְהַפְּקוּיָה בְּצָרְכֵי הַבַּיִת וְכָל פִּינְיָא בְּזֶה וּלְלַמֵּד אוֹתָהּ דָּרָךְ הַנִּשְׁמֵים וּמְנַהֲגִים וְכָל זֶה אֵינִי מְמַלְאֶכֶת הָאָב וְלֹא מְטַבְעוֹ וְהָרְאוּי שֶׁלֹּא יִנְיָחוּ רֹאוּבֵן זֶה לְהוֹצִיא הַבֵּת מֵאִמָּה אֲבָל תִּשְׂאָר אֶצֶלָה כְּאֲשֶׁר הִיִּת' בַּתְּחִלָּה בְּפִרְט מַה שֶׁנִּרְאֶה מֵהַתּוֹעֵלֶת וְהַהֲנָאָה בְּזֶה לְקַטְנָה בְּהִיוֹתָהּ אִמָּה אוֹמֶרֶת שֶׁתְּחַיֵּיב לְהַכְנִיסָהּ לַחֲנוּפָה וְלִמַּת לָהּ גְּדוּנְיָא מִשְׁלָה וְהִיּוֹת הָאָב רִגִיל לְפָרוֹשׁ לְאַרְץ אַחֲרַת וְאִין לְהֵאֱמִין שֶׁיִּשְׂאָר וְלֹא יִפְרוֹשׁ: וּמַה שֶׁטוֹעֵן שֶׁאֵינִי בְּטוֹחַ שֶׁתְּדוֹר בְּתוֹ עִם אַחֲוֹת אִמָּה אִין מִשְׁגִּיחִין בּוֹ הוֹאִיל וְאִמָּה עַרְבֻנִית בְּשִׂמְרֶתָהּ וְאִמְנָם הַהוֹצָאָה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת שֶׁהוֹצִיאָה עַל בֵּתָהּ בְּתוֹרַת שְׁלֵאָה הַלְנוּתָהּ לְרֹאוּבֵן אָבִיהָ הוֹאִיל וְרֹאוּבֵן אֵינִי טוֹעֵן בְּזֶה כִּי אִם שְׂאֵבִי נִתְחַיֵּיב בְּקִנְיָן לְזוֹנָה וְזֶה הַקִּנְיָן שֶׁטוֹעֵן בּוֹ הוּא בְּלִמְתֵי קִיָּים כְּפִי הַדִּין לְהִיּוֹתוֹ קִנְיָן דְּבָרִים וְלְהִיּוֹת שְׂרֹאוּבֵן יְכוּל לֹאֵמֵר אוֹיִל אָבִי הוּא שֶׁהוֹצִיאָה עָלָיָה מִשְׁלוֹ וְהוּא נִתְרַצָּה מִדַּעַתוֹ לְהַשְׁלִים יַעוּדוֹ וְזֶן אוֹתָהּ שְׂאֵם הָיָה הַדָּבָר כֵּן לֹא הִי' יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ מַה שֶׁכָּבַר נִתְּן עַל כֵּן יֵשׁ לְרֹאוּבֵן לְהַחֲרִים חֲרָם סָתָם עַל מִי שֶׁטוֹעֵנָת שֶׁהוֹצִיאָה עַל קַטְנָה זוֹ מִשְׁלָה בְּדָרָךְ הַלְנָאָה לְרֹאוּבֵן זֶה וְהִיא לֹא הוֹצִיאָה עָלָיָה וְטוֹעֵנָת שֶׁקָּר וְלֹא תוֹדָה וְאִם"כ תְּחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לָהּ מַה שֶׁהוֹצִיאָה עָלָיָה בְּזִמְנֵי שֶׁהִלֵּךְ רֹאוּבֵן זֶה אָבִיהָ וְכֹף הַדִּין: סִימָן עַב שְׂאֵלָה רֹאוּבֵן מְכַר קַרְקַע לְשִׁמְעוֹן וְחִזְרָא אַחַר זִמְנֵי וּקְנָאוּ מִמֶּנּוּ וַיִּצְאוּ עַל רֹאוּבֵן עֲסִיקִין אִם יֵשׁ לְרֹאוּבֵן לְחַזֵּר עַל שִׁמְעוֹן בְּדָמֵי הַקַּרְקַע וּמַה שֶׁמְרַצָּה בּוֹ אֶת הַמְעַרְעֵר כְּאִלוֹ קְנָאוּ מְזוּלָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לְחַזֵּר עָלָיו בְּכָל זֶה אוֹ אִין לְרֹאוּבֵן לְחַזֵּר עַל שִׁמְעוֹן אֶלָּא בְּאַחֲרֵיוֹ דְּנִפְשֵׁיהָ וּדְאִתִּי מִחֲמַתִּי לְפִי שֶׁיְכוּל שִׁמְעוֹן לֹאֵמֵר לוֹ אֵלּוֹ מְכַרְתִּי לְזוּלָתָהּ וַיִּצְאוּ עָלָיו עֲסִיקִין וְחִזְרָא עָלָיָה לֹא הָיִיתִי חוֹזֵר עָלָיָה ג"כ עֵתָה אֶחְזֹר עָלָיָה בְּמָה שֶׁיִּצְאָה לָךְ עָלָיָה בּוֹ וְאִפּוֹכִי מִטְרַתָּא לָמָּה לִי וְאִם הַדִּין כֵּן וְנִתְּן שִׁמְעוֹן הַקַּרְקַע לְרֹאוּבֵן וּקְבַל עָלָיו אַחֲרָיוֹ דְּנִפְשֵׁי' בְּלִבְד אִם יֵשׁ מִשׁוֹ בְּזֶה דִּין בֶּן הַמִּצָּר הוֹאִיל וְאִין לוֹ עָלָיו זוּלָתִי אַחֲרָיוֹ זֶה שְׂנֵאתִי יְכוּל לֹא בְּמִתְנָה וְאִם"ל שֶׁמִּתְנָה זוֹ לְסִיפַת אַחֲרֵיוֹת זֶה הָיָה כְּמִכִּירָה לְגַבֵּי דִינָא דְּבַר מְצָרָא מַה יְהִיָה הַדִּין בְּרֹאוּבֵן שְׂנֵאתִי קַרְקַעוֹ לְשִׁמְעוֹן וְלֹא קְבַל עָלָיו כִּי אִם אַחֲרֵיוֹת דִּידִי' וְדֵאִית מִחֲמַתִּיהָ אִם יֵשׁ בּוֹ דִּינָא דְּבַר מְצָרָא אוֹ לֹא וְאִם טָעַן הַנּוֹתֵן בְּכָל צַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ דִּינָא דְּבַר מְצָרָא שֶׁהִיָה בְּשַׁעַת הַמִּתְנָה קָטָן לְבַטֵּל אוֹתָהּ אִם נִחְשׁוּב כְּמִכִּירָה לְגַבֵּי דִינָהּ וְיְכוּל לְבַטְלָהּ וְאִם"ל שֶׁיְכוּל לְבַטְלָהּ וְטָעַן שִׁמְעוֹן שְׂרֹאוּבֵן הִי' גְּדוּל בְּאוֹתָהּ

העת מי מהם הוי המוציא מחבירו אם ראובן דחזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול או שמעון דקרקע בחזקה בעליה עומדת: תשובה אם ראובן הקונה הקרקע עתה משמעון הוא המוכר אותו לו מתחלה הדין הוא שאם יצאו עליו עסיקין והוציאוהו ממנו שאינו חוזר על שמעון לפי שעיקר האחריות הוא על ראובן ואין על שמעון כי אם אחריות דאמי מינני ומתמתי לא זולת זה והואיל והדבר כן הדין נותן שאם שמעון נתנו לו וקבל עליו אחריות דאמי מתמתי שנתן שוב אותו מכירה ולא נוציא אותה מדינה לפי שלא קבל עליו אחריות דעלמא לפי שמכירה זו אינו מתחייב בה יותר מאחריות דאמי מתמתי והיה ראוי כפי זה לחייב בה דינא דבר מצרא לולי שאמרו לבעלים הראשונים לית משום דינא דבר מצרא כו' וזה דוקא כשנתנו לראובן עצמו שמוכר אותה לו מתחלה אמנם לאיש אחר זולתו וקבל עליו אחריות דאמי מתמתי בלבד לא נדון בה שהיא מכירה ונחייב בה דינא דבר מצרא לפי שאם הייתה מכירה היה מתחייב לו אפי' באחריות דאמי מעלמא כמו שיתחייב בכל המכירות והואיל וראינו שלא נתחייב לו כ"א באחריות דאמי מתמתי הנה זה מורה שאינה מכירה אכל מתנה היא אמנם חזק אתה כשקבל עליו אחריות דאמי מתמתי ומה שאמרו ואי כתב בה אחריות לית בה משום דינא דבר מצרא אמנם הוא על האחריות המוחלט שדרה העולם לקבל אותו עליהם בכל המכירות אכל אחריות בצד מה בלתי מוחלט על הכל אינו נכנס בכלל אמנם ואי כתב בה אחריות הואיל וראינו האחריות הנהוג בכל המכירות ומה שאמרת אם טוען הנותן שהיה קטן בשעת המתנה אם נחשוב אותה כמכירה ויכול לבטל אותה אם לאו לא הבנתי פונתה בזה שפראה מדבריך אלה שאתה סובר שהמכירה היא שאינה קנימת בקטן לא המתן אין הדבר כן אכל המכירה והמתנה דינם שנה ששניהם אינם קנימות בקטן ואין מכירתו גם מתנתו קנימים בקרקע עד שיהא כן י"ג שנה ויביא שתי שערות ומה שאמרו אמר אמיר ומתנתו מתנה אינו חוזר על הקטן שלא הביא שתי שערות אלא על כן י"ג והביא שתי שערות אלא שאינו יודע בטוב משא ומתן אכל מי שלא הביא ב' שערות הוא כפועוטו שפנדאי לא תתקיים פעולתו בקרקע כלל ומה שטען נותן זה שהיה קטן אין טענתו טענה לאמרם חזקה אין העדים חותמין על השטר כו': ואם שאלתה זו היא במי שנתן נכסי אביו שמתנתו בהם מתנה אם היה כן י"ג והביא שתי שערות ואין ממכרו ממכר אלא א"כ הי' כן עשרים שנה אם נדון מתנתו לעשותה כמכר כשקבל בה אחריות ונבטל אותה כמו שנתון בה לענין דינא דבר מצרא אין לנו לדון זה אלא לענין דינא דבר מצרא בלבד לפי שפראמר בו בפירוש לא בזולת זה מהדינים: גם כשתדקדק תמצא שאין דומה זה הענין ששאלת עליו לענין כן המצר לפי שהערמה שם.

היתה מן הקונה והמוכר לאבד את זכות כן המצר מבילתי ידיעתו ועלה דגנו שלא יתאבד זכותו. אמנם זה ששאלת עלינו הזכו' שפאבד בכתבו בתורת מתנה הוא זכות האיש עצמו שכתבה לא זכות איש אחר והואיל ונתרצה לכתוב אותה בתורת מתנה ולא בתורת מכירה הנה כבר נתרצה בעקירת זכותו מאותה קרקע ואקנייה ניהלי' בתורת מתנה שאין בה חזרה: סימן עג וששאלת ראובן שדה בתו עם שמעון וייעד להכניס' לחופה לזמן הסמיכו עליו בנדוניא ידוע וכתב על עצמו סף ידוע חוב גמור בהודאה גמורה אם לא מסור אותה לו לזמן ההוא באותה נדוניא ונפטר קודם שהגיע הזמן והיורש לא נתן הנדוניא לזמן הנזכר.

יורינו אם יתחייב באותו החוב שנתחייב בו אביו אם לא: תשובה הואיל והחייב שנתחייב אביו ה' תלוי באם יגיע הזמן ולא ימסור לו בתו בנדוניא שייצעד אותו וזה נפטר קודם שהגיע הזמן הרי זה אנוס ונפטר האב מעיקר החוב והואיל ונפטר האב נפטר גם היורש שלא היינו מחייבין את היורש אלא לסיבת אביו לא לסיבתו הוא לפי שלא נתחייב בחוב זה אלא אביו וכשנפטר אביו לסיבת היותו אנוס לא נשאר אצלו דבר שיתחייב היורש לפרעו בעדו: סימן עד ומי שעליו חוב לחבירו וטען המלנה שפטר הגיע זמן הפרעון והלנה טוען שלא הגיע זמן הפרעון עד יום פלוני ועד אחד מעיד שהגיע זמן הפרעון חייב להשבע שבועת התורה שלא הגיע זמן פרעון החוב אלא בזמן פ' לפי שהפלה העולה מטענת המלנה הוא שאומר לו יש לי אצלה עתה ממון והלנה אומר אין לה אצלי עתה ממני כלום א"כ היתה כפירתו כפירת ממון בעת זה ומי לא עסקינו שתזמן לו בזו העת למלנה עיסקא שיקנה אותה באותה הממון אם הביאו לו הלנה שנעשה כשאינו מביא אותו לו מעכב אותו מקנייתה מונע אותו ומקרינח שהיה בא לו ממנה הא למדת שהוא כפירת ממון באותה העת: סימן עה וכשתבע ראובן לשמעון בעד לוי בהרשאה שהרשאו לוי על זה ולוי עתה במדינה אחרת וכפר שמעון ונתחייב שבועה ורצה לעכב אותה עד שיזהירו בפני לוי התם שם במקומו על מי שטוען טענות שקר על שמעון אין זה מן הדין לפי שהטלת הנדוי הנז' אינה מן הדין אבל נראה בעינינו שהי' על דרך התיקון וההנהגה המדינית כשהבגנו מרוב אנשים שהם מכוונים להעליל בטענות כדי שיפדה עצמו הנתבע בדבר רצה בו את התובע להפטר מחומר השבועה אם הוא ירא חטא לפיכך ראינו לתקן להזהיר קודם השבועה אולי יפרוש התובע מזה אם הוא טוען שקר ונסתייענו בזה בהיות התובע ג"כ מצונוה שלא לטעון שקר לאמרו יתעלה מדבר שקר תרחק ותקננו דבר זה זה שנים בהיותנו באחד מארצות אגדל"ס לסיבות חייבו אותנו לעשות זה ממה שראינו שם מדרך זו לא במקום מושכנו וכשהיינו אצלכם בפא"ס זכרו לנו שם שנמצא זה בתשובה לרבינו יצחק הרב הגדול ז"ל או לאחד מן הגאונים ז"ל לשמחנו בזה.

והנה הענין הזה הוא על דרך התיקון וההנהגה המדינית מן ב"ד לא מעיקר הדין ולא ממשו זה אל גדר עפוב השבועה הפוטלת על שמעון מעיקר הדין עד שישלחו למקום ששם לוי אם אינו נמצא פה במדינה: סימן סימן עו וששאלת ראובן טען על שמעון שדר בביתו זמן מה ותבע ממנו שכירות הזמן ההוא ושמעון אומר שלא דר בה אלא מקצת מהזמן ההוא יורינו מה תחייב: תשובה שמעון חייב להשבע שבועת התורה, שלא דר.

אלא הזמן שהוא מודה בו ויפרע מה שראוי לפרוע בשכרו אותו הזמן להיותו מודה מקצת לפי שהפלה העולה מן הטענה והכפירה אמנם הוא השכירו' שהוא מטלטלין ולא קרקע: סימן עז וששאלת אם טען הנתבע אחר שהודה כמו שמעיד עליו בו עד א' בדבר שתבטל עדותו ממנו כגון שהעיד על שמעון ע"א שהוא חייב ממון לראובן והודה בו אבל טען שמחל אותו לו או שפטר נתנו לו שלא בפני עדים יורינו אם זה נכלל בכלל דין נספא דר' אבא: תשובה אין זה נכנס בכלל דין נספא דר' אבא לפי מה שחייב בנספא דר' אבא לחייבו הפרעון בעד אחד לפי שאם היו שני עדים הי' מחוייב לפרוע ולא כל פמיני' לומר דידי חטפי ולהיותו מחוייב ממון אם היו שני עדים חייב גם שלא העיד עליו פי אם עד אחד לחייבו שבועה מהעיקר הידוע כל ששנים מחייבים אותו ממון אחד

מְחַיְיבו שְׁבוּעָה וְלִהְיוֹתוֹ בְּלִמְתִּי מִכְחִישׁ עֲדוֹת אוֹתוֹ הָעֵד אֲבָל הוּא אוֹמֵר אֵין חֲטָפִי וְדִידִי חֲטָפִי הִי' מְחַיְיב שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע וּמִשְׁלֵם כַּמ"ש בְּזֶה הַמַּעֲשֶׂה הֵיכִי לִדְיִינֹהוּ דְיִינִי לְהֵאֵי דִינָא לְשֵׁלֵם לִיכָא סְהַדִּי לִיפְטֹר אִיכָא חַד סְהַדָּא לִישְׁתַּבַּע דְאָמַר מַר כָּל שְׁשֻׁנִים מְחַיְיבִין אוֹתוֹ מְמוֹן אֶחָד מְחַיְיבו שְׁבוּעָה הָא קְאָמַר חֲטָפִי וְדִידִי חֲטָפִי כו' הִנָּה רוֹאָה שְׁמָה שְׁחַיְיב לִהְיוֹתוֹ מְחַיְיב שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע.

אָמְנָם הוּא שְׁאֵם הַעֲיָדוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֲדִים הִי' מְחַיְיב לְפָרוּעַ וּכְשֵׁלָא הַעֲיָד עָלָיו כִּי אֵם עֵד מְחַיְיב שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע וּמִשְׁלֵם וּבְגִדוֹן שְׁלָנוּ אֵין הַדְּבָר כֵּן לְכִי שְׁאָפְלִי הַעֲיָדוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֲדִים שְׁיֵשׁ לְרֵאוּבֵן אֶצְלוֹ אוֹתוֹ הַמְמוֹן אֵינוֹ מִתְחַיְיב אֵם טָעַן שְׁכָבֵר מְחַל אוֹתוֹ לוֹ אוֹ שְׁפָרְעוֹ לוֹ בְּעֲדִים אֵין צְרִיף לְפָרְעוֹ בְּעֲדִים וּכְשֵׁהָ' בְּלִמְתִּי מִתְחַיְיב מְמוֹן בְּעֲדוֹת שְׁנֵי עֲדִים הַדִּין נוֹתֵן שְׁלָא יִתְחַיְיב שְׁבוּעָה בְּעֲדוֹת עַד אֶחָד כְּדִי לְעֲשׂוֹתוֹ מְחַיְיב שְׁבוּעָה וְאֵי לִישְׁבַּע אֲבָל יִשְׁבַּע הֵיסֵת שְׁכָבֵר מְחַל לוֹ אוֹ פָרְעוֹ לוֹ וְיִפְטֹר כְּמוֹ שְׁהִי מִתְחַיְיב אֵם הַעֲיָדוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֲדִים וְכֵן ג"כ אֵם הַעֲיָד לְרֵאוּבֵן עַד אֶחָד שְׁשֻׁמְעוֹן שְׁלַח לוֹ עִם לְוִי מְמוֹן וְהוֹדָה בְּזֶה לְוִי אֲבָל טָעַן שְׁחֹזֵר וְלִקְחוֹ מִמֶּנּוּ אוֹ צִינָה לוֹ אַח"כ לְתַתּוֹ לְזוּלְתוֹ אֵין זֶה נִכְנָס בְּכָלֵל מְחַיְיב שְׁבוּעָה וְאֵי לִישְׁבַּע הוֹאִיל וְלֹא אָמַר שְׁמַעוֹן לְלִוִי כְּשֻׁנְתָן לוֹ הַמְמוֹן לְתַתּוֹ לְרֵאוּבֵן הִילָף מְנָה שְׁאֵנִי חַיְיב לוֹ אֲבָל נִתְנוּ לוֹ סֵתֵם אֵין לְנוֹ לֹמַר שְׁהוּא אֲלֵא בְּדַרְף מִתְנָה שְׁאֵם כָּא לְחֹזֵר חֹזֵר הוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן גַּם שְׁהַעֲיָדוֹ עָלָיו בְּזֶה שְׁנֵי עֲדִים לֹא יֵהִי מְחַיְיב מְמוֹן מִהֲטַעַם שְׁזַכְרָנוּ כְּדִי שְׁיֵהָ' אֵם לֹא יַעֲיָד עָלָיו בּוֹ כִּי אֵם עַד אֶחָד מְחַיְיב שְׁבוּעָה אֲבָל הִי' מִתְחַיְיב לְהִשָּׁבַע שְׁבוּעַת הֵיסֵת עַל מַה שְׁטוּעַן בְּזֶה וְיִפְטֹר וְזֶה כְּשֵׁיכוֹל רֵאוּבֵן לְהִבִּיא רֵאָהָ שְׁהַמְמוֹן הוּא אֶצְלוֹ עֲדִינֵן וְלֹא חֹזֵר וְלִקְחוֹ מִמֶּנּוּ שְׁמַעוֹן וְלֹא צִינָהוּ לְתַתּוֹ לְזוּלְתוֹ שְׁאֵם א"א לוֹ לְהִבִּיא רֵאִיל זֹו אֵין לוֹ עָלָיו כְּלוּם עַל מִי שְׁטוּעַן בְּזֶה שְׁקַר זֶהוּ מַה שְׁהִי מִתְחַיְיב לוֹ אֵם הַעֲיָדוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֲדִים כָּל שְׁכֵן אֵם לֹא הַעֲיָד עָלָיו כִּי אֵם עַד אֶחָד סִימֵן עַח וְשְׁשֵׁאלָתָ רֵאוּבֵן נִשְׁבַּע שְׁלָא יִכְנָס לְבֵית שְׁמַעוֹן לְעוֹלָם וְכָלֵל בְּשְׁבוּעָתוֹ שְׁאֵין לָהּ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הֵיטֵר וְהִי' שְׁמַעוֹן מְשׁוֹדָף עִם בֵּית אַחִיו שֶׁל רֵאוּבֵן וְכֵנִס אוֹתָהּ אַח"כ וְנִתְחַרֵט רֵאוּבֵן עַל שְׁבוּעָתוֹ אֵם אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּזֶה הַתְּרָה וְאֵם אֶפְשָׁר אֵיף תִּהְיֶה: תְּשׁוּבָה אֵלוֹ הִי' שְׁהַדְּבָר הַזֶּה שְׁכָלֵל בְּשְׁבוּעָתוֹ שְׁאֵין לוֹ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הֵיטֵר לֹא זָכַר אוֹתוֹ כָּלֵל בְּשְׁבוּעָתוֹ לֹא בְּזֶה הַלְשׁוֹן וְלֹא בְּזוּלְתוֹ אִזְ הַהַתְּרָה הֵיטֵר אֵיפְשָׁרִית בְּהַ שְׁיֵאמְרוּ לוֹ אֵלוֹ צִינָרָתָ אִזְ הַמַּצֵּב שְׁאֵתָה בּוֹ עֲתָה מִהֵיוֹתָ מִתְנַחֵם וּמִתְחַרֵט הָאֵם הֵיטֵר נִשְׁבַּע וּכְשֵׁאוֹמֵר לֹא הֵיטֵר נִשְׁבַּע יֵאמַר לוֹ הַחֲכָם אֵם הִי' מְנוּחָה אוֹ שְׁלֵשָׁה תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים וְאֵע"פ שְׁלָא יֵהִיוּ מְנוּחָיִן שְׁרִי לָהּ כַּמ"ש פּוֹתְחִין בְּחֲרָטָה אַע"פ שְׁתִּהְיֶה הַחֲרָטָה מִבְּלִי סִיבָה כ"ש בְּהֵיוֹת לָהּ סִיבָה וְהוּא מַה שְׁנִתְחַדַּשׁ עָלָיו דְאָגָה מִהֵיוֹתוֹ נִמְנַע מִלְּהַכְנִס אֶצְלָ בֵּית אַחִיו וְעַצְבוֹן לְבוֹ וְלֵב קְרוּבִיו מְנָה אֲבָל הוֹאִיל וְכָלֵל בְּשְׁבוּעָתוֹ שְׁאֵין בְּשְׁבוּעָה זֹו חֲרָטָה וְלֹא הֵטֵר רֵאוֹי לְחַקוֹר בְּאֵינָה ל' זָכַר זֶה הַעֲנָנֵן אֵם זָכְרוּ בְּלִשׁוֹן שְׁזַכְרָתָ וְהוּא שְׁאֵין לוֹ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הֵטֵר הַנָּה לְשׁוֹן זֶה בְּלִמְתִּי חֲזַק (לְכִי שְׁאֵמְרָתָ לְשׁוֹן זָכַר זֶה הַעֲנָנֵן אֵם זָכְרוּ בְּלִשׁוֹן שְׁזַכְרָתָ וְהוּא שְׁאֵין לוֹ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הֵטֵר הַנָּה ל' זֶה בְּלִמְתִּי חֲזַק) לְכִי שְׁאֵמְרָתָ ל' זֶה כְּשֵׁיזְדַקְדַק הוּא שְׁבוּעָ' לְסַפֵּר מַה שְׁנִמְצָ' בְּלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַעֲתָ מִהֵיוֹתוֹ חֲפֵץ לְהִשָּׁבַע שְׁבוּעָה זֹו וְהוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן חַיְיב שְׁאֵם נִשְׁתַּנִּית עֲתָה כְּוִנְתּוֹ מַה שְׁאֵם צִינָרָתָ זֶה בְּדַעַתוֹ אִזְ לֹא הֵיטֵר נִשְׁבַּע עָלָיו הַנָּה הַהַתְּרָה אֶפְשָׁרִית בְּהַ בְּלִמְתִּי נִמְנַעַת וְאֵם זָכַר אוֹתָהּ בְּלִשׁוֹן שְׁלָא תִהְיֶה חֲרָטָה וְלֹא הֵטֵר בְּשְׁבוּעָתוֹ אֵין שְׁבוּעָתוֹ קִינִימָת לְכִי שְׁאֵמְתוֹת שְׁבוּעָתוֹ.

זאת אמנם היא לומר שלא יתחלף לו רצון וזה אינו בידו והיתה השבועה עליו שבועת שוא שהוא חייב עליה מלקות ואינה בדרך שבועת בטוי שהיא צריכה התרה אלא שמה שנשבע שלא יהא לו בה היתר הוא נכנס תחת גדר שבועת בטוי וכאלו נשבע שתי שבועות האחת שלא יפגס לבית שמעון ושנית שלא יהיה לו בה היתר וא"כ אפשר לו גם עתה שישאל על שבועתו במה שנשבע שלא יהא לו בה התרה בהיות שאם היה מציייר אז מה שנמשך לו מן הדאגה המביאה לידי חרטה לא היה נשבע ותומר לו שבועה זו ואחר שתומר לו שבועה זו ישאל על עיקר שבועתו במה שנשבע שלא יכנס לבית שמעון ותומר לו גם היא על זה הדרך.

ונה דוקא אם כלל פנונה זו בשבועתו בא' משני הלשונות הנזכרים אבל אם אמר כף ואפי' אם נשפנה רצוני ונתחרטתי על שבועתי ונראה לי אחר זה דבר שאין אני מציייר אותו עתה עכ"ז אני מסכים על זה ואני מתחייב בשבועתי זו עכ"פ.

הנה שבועה זו אין לה התרה אמנם מתחייב בשיאמר שאם הי' מציייר אז המצב שהוא בו עתה וכנונתו לא היה נשבע. וכאן א"א לו לומר זה הואיל וכבר פירש בשבועתו שאפי' יראה לו אחר זה דבר שלא עלה בדעתו ולא ציייר אותו עתה בעת שנשבע שעכ"ז הוא מקבל על עצמו שבועה זו: ונראה לי שאפילו לא פירש ואמר דברים אלו אבל אמר כף שבועה שלא אפגס לבית שמעון שבועה שאין לה התרה או מלו' יהיו במקום מלות אלו (אבל אמר כף שבועה שלא אפגס לבית שמעון שבועה שאין לה התרה או מלות יהיו במקום מלות אלו) שהוא פנונת תאר השבועה שהוא נאסר בה מכיון שאמר דברים אלו הורה שהוא מסכים שאפילו נראה לו אחר זה ענין שלא ציייר אותה עתה שהי' אפשר מסבתו החרטה שעכ"ז הוא מתחייב בשבועתו עם היותו מתחרט עליה הנה הי' כאלו פי' פנונה זו וראוי שלא יהיה לשבועתו התרה: סימן עט שאלה ראובן נתן ממון לשמעון על צד העסק וכשתבעו ממנו אמר לו מכרתי מקצת בהקפה וברח הבעל חוב ואמר ראובן לא הרשתי אותך והורה ביניהם מורה וחיוב ראובן שבועה שלא הרשהו למכור בהקפה ושיפסיד חצי הממון הנמכר בהקפה וברח ראובן מהשבועה והפקה על שמעון ונשבע שמעון ונתחייב ראובן לחזור על הב"ח אם אין דין זה אמת אם יכול ראובן לחזור על שמעון בתביעת ממונו ואם טען שמעון שפכר נתרצה ראובן להפך השבועה עליו אם טענתו בזה טענה אם לאו: תשובה מה שהורה זה המורה אינו נכון והדין בזה הוא שישבע ראובן שלא נתן לו רשות למכור בהקפה ויתן לו שמעון.

ונה אם טוען שמעון שראובן נתן לו רשות בזה בפ' למכור בהקפה אבל אם לא פירש זה ואמר שהענין הי' על הסתם נסתלקה השבועה מראובן ויתחייב שמעון להוציא החוב ולא יפסיד ראובן ממנו דבר.

ועל כל שני אלו הפנים ולא הוראת זה המורה ששיפסיד ראובן החצי אחר שנשבע היא הוראה בלתי נכונה והואיל ולא נתרצה ראובן בענין זה אלא ע"פ מה שהורו לו ולא קנו ממנו אלא כפי סברא זו הוא קנין בטל ויכול לחזור בו אא"כ נתברר מה שטוען שמעון שראובן נתרצה בהפוך השבועה עליו בין היתה ההוראה אמיתית או לא תהיה ואם פירש זה בשעת הקנין הנה הקנין קיים: סימן פ הורה רבינו נ"ע בראובן שנתן לסוסור חפץ למכרו והראהו לשמעון והחזיק בו שמעון ואמר ראובן חייב לי מעות ופטר רבינו

הסרסור ואמר שאינו חייב פלום הואיל ולא שינה וחיוב את שמעון שאם לקחו בפני עדים לאו כל כמינה' אבל יחזירנו לראובן בעליו אחר שישבע ראובן לשמעון שאין לו אצלו פלום ויפטר ואם לקח החפץ מיד הסרסור שלא בפני עדים נאמן בטענתו עם שבועתו מיגו דאי בעי אמר להד"מ ואמר לקחתי אותו מבלי שיאמר שהוא משכון אצלו והנה הוא אצלו בתורת משכון ויתחייב להשבע שבועת התורה שיש לו אצלו פה וכה ואם נשאר לו אצלו על דמי החפץ דבר יתן אותו לו ראובן ואם נשאר לראובן דבר אחר שינפה שמעון את חובו יתנו לו: סימן פא שאלה מפא"ס ראובן נשא את לאה וכתב לה ביתמייחד לכתובתה אס"כ נתן לרחל אחותו כל נכסיו מקרקעי ומטלטלי מהיום ולאחר מיתה ונפטר ראובן והחזיק רחל בעזבונו מדין המתנה אס"כ תבעה לאה כתובתה מרחל להיות' מחזקת בכל נכסיו ונתנה לה כתובת' ולסלקה מהבית ומכל הקרקעות וכתב לה ב"ד מעשה בתביעת לאה הכתובה מכתובה ממנה בהיות שהחזיקה בעזבונו ראובן ובהשבעה שבועת האלמנה והגבטה אותה רחל כל כתובתה והעידה על עצמה לאה שלא נשאר לה אצל רחל דבר מכתובתה הכתובה על ראובן ושלא נשאר לה זכרון תביעה על שום דבר מקרקעותיו ונשארה רחל מחזקת בקרקעות זמן ונשאת אס"כ עם לוי ומתה תחתיו והחזיק בעזבונו כמשפט הירושא ועמד עתה על לוי שמעון בן אחיו של ראובן הראוי לירשו אלו לא נתן המתנה הנז' לרחל ואמר המתנ' לרחל בבית המיוחדת ללאה אינה מתנה להיו' שאמר התלמוד עשה שדהו אפומיקי לב"ח ולכתובת אשה גובין משאר נכסי' רשפ"ג אומר ב"ח גובה משאר נכסים אשה אינה גוב' משאר נכסים כו' ואמר הירושלמי העושה שדהו אפומיקי לאשה בכתובתה ולב"ח בחובו ומכרה מכורה והלוקח יחוש לעצמו רשפ"ג אומר לאשה בכתובת' אינ' מכורה ואמר הלכ' פרשפ"ג דאמר לכתובת אשה אינ' מכור' והואיל ואינה מכור' המתנ' בה אינה מתנ' והיא ברשות הנותן ובאה ממנו לירש ומה שנתנ' רחל ללאה הכתובה הוא כפורע חובו של ראובן שלא מדעתו שהניח מעותיו על קרן הצבי ואלו נזפר במעשה ב"ד שלא חלק' עצמה לרחל מהבית אז היתה ראויה לה במה שפרעה מהכתוב' אמנם מפנין שלא נזפר במעש' ב"ד זה בפירוש הנה הסילוק הנה לירוש ורחל פורעת חובו של ראובן שלא מדעתו טען לוי הקש בטל שמה שאמר' ההלכ' אינה מכור' הוא בהצטרפות אל האשה שהלוקח לא ידחה אותה לקרקע אחר לא תגב' אותה בעצמה אבל אם פרעו לה כתובת' הלוקח או מקבל מתנה ונתרצית בקבלתה אין ספק שהשדה תתקיים בידם כמשפט הלוקח' והמתנ' ואינם כפורע חובו של חברו שלא מדעתו: הלא תראה אמרם לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל שהאשה אם נפטרה בחיי בעלה נתקיים המקח ויעמוד הקרקע ביד הלוקח ואמנם ענין אמרם מקחו בטל הוא בהצטרפות אל האשה שראוי לה לגבול כתובתה מאותו ואין ספק שאם נתן לה הלוקח חובה שהשדה קיימת בידו ולא נאמר בזה פורע חובו של חברו דכונתה הכא אמרם אינה מכור' הוא בהצטרפות אל האשה כמו שביארנו.

וגם כי יתנה מה שאמרו אינם מכורים מאמר מוחלט ושהמכר בטל במוחלט אין בכיטולו שישאר הקרקע לבעליו אלא שיהיה משועבד לאשה והוא פאלו היא מחזקת בו כדי שיהיה המכר בטל ואין לבעליו בו דבר ואם נחשוב הלוקח בפרעונו הכתובה שפדה אותה ממנה הנה יהי' לו ואם נחשוב שהוא על צד המתנה תהיה לה השדה נוספת על מה שפכר

קבלה ואין ספק שלא יאמר במה שנתן הלוקח או המקבל מתנה שהוא נתנו מתנת חנם אלא שפדאו מן האשה באופן יתקנים הקרקע בידו: ומה שטוען הלוקח באמרו שלא נזכר במעשה ב"ד סילוק האלמנה מן הבית לרחל והיא ראיה ממעש' דההוא קטינ' דאמר הנזכר חמשין זוזי קמאי מצוה קא עבדיתו וכי קא טריף פדיו קא טריף כו' אמר לוי שאינ' ראוייה לפי שפזזה המעש' נשאר לב"ח חמשין שניים נחשבו החמשים הראשונים בתורת מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהו ונשארה הקטינ' בחמשין השניים הואיל ולא פירש בחמשין הנתונים שהם דימי הקטינ' אבל הלוקח והמקבל יאמר בזה מצו' עליהם לפרוע חובת המוכר והנותן: ועוד אין זה דומה למעשה דההוא קטינ' לפי שלא נשאר כאן חוב שני לאלמנה על הבית כדי שתגבנו בו.

ועוד שאפילו שיהיה אמרו אינה מכורה פולל במוחלט ושהיא קנימת ברשו' המוכר מנין לנו שהלק' פרשב"ג ולא כת"ק לפי שעיקר מה שאמרנו כל מקום שישנה רשב"ג כו' הלכה כמותו ה"מ במתני' אבל לא בברי'.

עוד ראינו הגאונים ז"ל שאינן סומכין על זה הפלל אלא על הפלל הידוע יחיד ורבים. וא"ת הנה ייחד הירושלמי ואמר תני במכרם לשעה אנו קנימין אבל לא מכרן לשעה אינם מכורים זה לא זכר אותו הבבלי אלא דברי ת"ק הם במוחלק וידוע שהבבלי דוחה את הירושלמי יודיענו אדוננו אם יש בדברי שמעון ממש ואם דברי לוי אמת ואם הלכה פרשב"ג בזה אם לאו ואם מה שראינו לגאונים ז"ל הוא צודק אם לאו.

ונוסף על כל זה שהמנהג בפא"ס שהקרקע המיוחד לאשה בכתובתה אם רצו היו רשמים לסלק אותה בזוזי מסלקים ואין תועלת בייחוד אלא שתגבה שלא בשבועה: תשובה עמדנו על שאלה זו והבננו פנונתה ומה שטען שמעון בן אחיו של ראובן אינה טענה לפי שזו הבית שכתב אותה ראובן מיוחדת ללאה בכתובתה אינ' גובה אות' אלא כמו שהיא שנה בשעת הגבי' לא כמו ששנה בעת שייחד אותה לה וצריכ' היא באות' שעה שב"ד יורידו אותה בה הא למדת שהייחוד אינו קנין בגוף הבית ואינה קונה בית זה המיוחד לה אלא בעת שמגבין אותה לה ב"ד: גם מאמרם ייחד לה ארעא שארבע מצרנא הא בלא שבועה כחד מצרנא פומבינדתאי אמרי בלא שבועה בני מתא מחסי' אמרי בשבועה תשער שהארע' המיוחדת אינה קנויה לאשה אלא עמה בעת שהיא גובה כתובתה לא מעת שייחד אותה לה לפי שמכיון שירדו לדקדק אם נחשוב שהיא: הסכים שלא יתן לה כתובתה אלא מן המיוחד או אם יתן לה מזולתו ויעשה במיוחד פרצונו מפלל שאם רצה לקחת המיוחד ולעשות בו חפצו יתן לה זוזי או שיתפס' צררי יכול לעשות זה וזו ראיה שהייחוד אין אמתו להקנות לה אותו דבר המיוחד לה מאותה העת כדי שצאמר שיצא מהיותו בכלל נכסיו אבל הוא ייחוד בעלמא כדי שתגבה ממנה כתובת' ששיגיע זמן גביית' וא"כ נתחייבנו לומר שזו הבית המיוחדת כל זמן שלא גבאת' לאה בכתובת' עדיין היא בכלל נכסי ראובן והואיל ונתן ראובן אחר זה כל נכסיו לרחל אחותו הנה כבר נכנס הבית הנה בכלל מה שנתן לה ונעשה כאלו פירש בנתינתו אותה לה וכמי שעשה שדהו אפותיקי לכתובת אשה ומכרה לאחר אלא שמה שבא בזו הברי' ומה שזכר בו בירושלמי אינו לענין ביטול המכר מעיקרו ויחזור הדבר המכור לרשות שבא בזו הברי' ומה שזכר בו בירושלמי אינו לענין ביטול המכר ויחזור הדבר המכור לרשות המוכר ויירשנו ממנו

יורשו כמו שחשב שמעון זה אבל הוא לעגנו דין האשה עם הלוקח אם היו שם נכסים אחרים אצל המוכר אם יכול לומר לה הנחתי לה מקום לגבות הימנו ואין משגיחין במה שעשאה הבעל אפותיקי הואיל ולא אמר לה לא יהא לה פרעון אלא מזו או אם אינו יכול לומר לה זה אבל המוכר אין לו פאן עסק שמפניו שמכרו אין ספק שלא נשאר לו בו זכות ולא שום פח כלל כדי שיעמוד יורשו בו במקומו ואפי' לגבי דין האשה עם הלוקח אמנם נצטרף לזה אם לא יהיה שם מי שייתן לה כתובתה מעות בעין אלא שהלוקח הוא דוחה אותה שתגב' מנכסים אחרים אם ממה שנשאר מהם אצל המוכר עצמו בטענת אין נפרעים מנכסים משועבדים מקום שיש נכסי' בני חורין ואפי' הן מן הזיבורי' [אם] ממה שמכר הבעל אח"כ ללוקח אחרון בטענה שיאמר לה לוקח ראשון הנחתי לה מקום לגבות ממנו אבל אם מצאה האשה מעות בעין לגבות אותה הנה כבר נסתלק' טענת האומר שלא עלה על דעת שתחזור על בתי דינים וראוי לה לקבל מעותיה ונסתלק זכות' מזה האפותיקי ויתקיים מקח הלוקח שקנה אותה ובגדון זה הואיל ונתנה רחל ללאה זאת כתובתה זהובים בעין אפי' שנמנעה לאה מלקבל אותם ותרצה להחזיק בבית לא כל הימנה לסיבה שזכרנו וכ"ש והואיל וכבר קבלה כתובת' וסלקה עצמה מהבית וכבר נסתלקו הטענות מכאן וקם הבית לרחל זאת וללוי בעלה אחרי' בדין הירושא מתמתה.

אבל ראובן ויורשיו אחריו כבר אמרנו שאין לו קנין בה לפי שמעת שנתן לרחל כל נכסיו שנקנס בית זה בכלל כבר נסתלק זכותו ממנו ולא נשאר לו בו פח כלל כדי שיירשו מפחו כמו שפירשנו ביארנו וכל מה שטען לוי בדחיית טענת שמעון ותביעתו בית זה ובסתירת ראיותיו הוא אמת חוץ מאמרו שאין סומכין על מה שבא בירושלמי הואיל ואין אנו מוצאים אותו בבבלי שלא צדק בזה שאין לנו לדחות מהירושלמי אלא דבר שבא הפכו בבבלי אבל דבר שלא בא הפכו בבבלי אין לנו לדחותו אבל בסמוך עליו ונדון בו ואמרם כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו חוץ מערב וצידן וראי' אחרונה אינו עיקר ראוי לסמוך עליו והנה אמרו במשנ' כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורו' וכל מ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבו' כו' ואמר ר' יוחנן אין למדין מן הפלו' ואפי' במקום שנאמר חוץ ונשנה זה המאמר בעירובין פ' בפל מערבין ואם מה שבא מן הכללות במשנה אינו עיקר לסמוך עליו ואפי' במקום שנא' בו חוץ כ"ש מה שבא מהם בתלמוד שאין לנו לסמוך עליו ולעשותו עיקר ואפי' במקום שנא' בו חוץ ועם היות שנא' בתלמוד פעמים רבו' אמרם כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו חוץ מערב וצידן וראי' אחרונה.

אמנם נשנה זה לעגנו שאין הלכה פמותו בערב וצידן וראייה אחרונה לא לעגנו שבזולתם הלכה פמותו וא"כ אין ראוי לפסוק הלכה פרשב"ג אלא פשיטא מהתלמוד מה שיורה על זה ובה שלא נר' מהתלמוד ראי' עליו נפסוק פדברי ת"ק על עיקר אמרם יחיד ורבים הלכה פרבים: סימן פב שאלה ראובן הפקיד אצל חברו פקדון ושלח בו יד ונשתמש בו וטען ראובן שחסרו הרבה והודה הנפקד במקצת: תשובה אם יש עליו עדים ששלח בו יד ונשתמש בו הנה הוא גזלן וראוי שישבע במקצת בעליו על מה שהפחיתו ממנו ויטול אותו ממנו דהיינו תקנת הנגזל וזה אע"פ שאין הנפקד מודה במקצת כ"ש וכבר הודה פאן במקצת שהיה מתחייב מעיקר הדין שבועה מן התורה וא"י להשבע להיותו גזלן וראייה השבועה לחזור על שפגדו: והנה חייב השבועה הנה פאן על המפקיד וליטול

משני פנים האחד משום תקנת נגזל והשני משום שפנגדו חשוד על השבועה ונה דוקא אם יש עליו עדים ששלח יד בפקדון ונשתמש בו שאם אין עדים בזה נסתלקה מפאן תקנת נגזל שאין תקנת נגזל אלא בעדים וראוי שישבע הנפקד שלא הפחית ממנו כי אם השועור שהודה בו פדין מודה מקצת ואין ראוי לדונו בחשוד על השבועה בהודאתו שגזל לפי שאין אדם משים עצמו רשע ואם יטעון טוען שהמפקיד אסור לו להשביעהו הואיל והוא יודע שהוא חשוד אין זה מן הדין לפי שיכול לומר עשה זה מחמת שכחה או פשע בשמירת הפקדון ושלח בו יד זולתו והפחיתו: סימן פג ושאלת אם יש ליחיד לומר בתחנוניו ויעבור ה' על פניו אם לאו: תשובה לא ראיתי בתלמוד מה שיורה על מניעתו מזה אלא שראיתי תשובה לגאון ז"ל נראה ממנה שאין ליחיד לומר ויעבור ונתלה בזה באמרם מנין שאין הב"ה מואס בתפלתם של רבים שנאמר הן אל פביר לא ימאס: סימן פד הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשיניף לדק"ח ע"ב ד"ה עוד כתב בתשובה אחרת וז"ל השאלה כו': סימן פה לת"ק דאמר כל זמן שהיא בבית בעלה אינה גובה כתובתה, אלא עד כ"ה שנים שיש בכ"ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה תינח עיקר שהוא דבר קצוב אפ"ש שתעשה טובה כנגדו אלא תוספת שאינו דבר קצוב ואפ"ש דהוי טובה ואין עושה טובה כנגדו אמאי קא פסיק ואמר שאינה גובה אותה.

שתי תשובות יש להשיב בשאלה זו חדא דתוספת נמי אע"ג דהוי טובא אפ"ש שתעשה טובה כנגדה כדאמרינן התם אין אמרי אינשי לפום גמלא שחנא ועוד דא"נ לא עשת טובה כנגדה כיון שעשתה כנגד העיקר ונבטל לה גבייתו נבטל לה נמי גביית התוספת דקי"ל תנאי כתובה ככתובה דמי ואמרינן עלה למאי נ"מ למוכרת למוחלת כו' עד וכך זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד כ"ה שנים כו' וטעמא דמילתא משום דמנה מאתים הוא העיקר שהנישואין תלויין בו והוא גיהו דמי הבעילה ושאר תנאי הכתובה כגון תוספת וזולתה טפל הוא שטופלין אותו אל העיקר ובנדאי הוא הטפל להיות הולך אחר העיקר: ע"כ בסוף שאלה בלשוננו ז"ל והשי"ת ינמין תחלתה) סימן פו שאלה יודיענו אדונינו מה שאמרו פ"ש ש"צ חייב כ"ף כל יחיד ויחיד חייב אם זה דוקא בתפלת הלחש אבל ברכות של ק"ש לפנייה ולאחריה: סמוך בהם על החזן ויענה אמן ויצא י"ח או מה שאמרו כל יחיד ויחיד חייב הוא מאמר כולל לכל הברכות: תשובה מה שאמרו פ"ש ש"צ חייב כ"ף כל יחיד ויחיד חייב ר"ג אומר כו' דברים אף הם אמורים על תפלת הלחש שעליה היו התקיעות לפי שעיקר הדברים ע"ז נמשכו מתחלת המשנה ונפסקה ההלכה כר"ג בברכות של ר"ה ושל י"ה כמשום דאנושי להיותם צריכים עשרה פסוקים מלכות זכרונות ושופרות אבל לא בשאר ימות השנה ויצא לנו מזה שתפלת הלחש של שאר ימות השנה כל יחיד ויחיד חייב ולזה מן הדין שיתפלל כל אחד ואחד תפלת הלחש ואין ש"צ חוזר התפלה אלא להוציא את שאינו בקי אבל הבקי לא יצא באותה חזרה שחוזר ש"צ התפלה אלא מתפלל בפני עצמו כמו שאנחנו עושים היום אבל ברכות של ק"ש אינם נכנסים בכלל זה אלא ש"צ הפורס על שמע יוציא את הרבים י"ח אם היו שומעין לו כמו שיוציא המברך בהמ"ז כל מי שנמצא בפסעוד' ונתחייב בבה"מ וכן כל הברכות על עיקר אמרם כל המחייב בדבר מוציא את הרבים י"ח ולזה לא תקנו שיהא כל אחד מברך ברכות של ק"ש לעצמו ושיחזור אותם ש"צ אח"כ להוציא את שאינו

בְּקִי אֲבָל תִּקְנוּ וְשִׁפְרוֹן־שׁ"צ עַל עֲצָמוֹ וְהַצְבּוֹר שׁוֹתֵקִין וְשׁוֹמְעִין הַבְּרָכוֹת וְיַעֲנוּ עַל הַחֲתִימָה אֲמֵן כְּמוֹ שְׁעוֹשֵׁין בְּבֵה"מ וּבְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וְכִינְיָצָא בְּהֵן כְּמוֹ שְׁזָכְרָנוּ: סִימָן פִּז וְשִׁשְׁאַלְתָּ הַפִּיּוּטִים שְׁנֵהֲגוּ הַחֲזָנִים לֹמֵר וּלְהַכְנִיס אוֹתָם בְּכֹלֵל הַבְּרָכָה כְּגוֹן מְגוֹן וּמְחִינָה וְיִוָּצֵר אִם זֶה מְוַתֵּר אִם לֹא.

יִוָּדְעֵנוּ דַעַת רַבֵּינוּ יִצְחָק הַרֵב ז"ל בְּזֶה: תְּשׁוּבָה אִם הִחֲזִיר הַסֵּזֶן עֲנִין הַבְּרָכָה קִוְדָם הַחֲתִימָ' כְּדִי שְׁתַּבֵּא הַחֲתִימָה עָלֶיהָ הַרֵי זֶה מְוַתֵּר וְאִין אֲצָלְנוּ מִי שְׁיִמְחָה בְּזֶה וּבְכַרְט הַוֹאֵיל וְהוּא מְנַהֵג פְּשׁוּט לְכָל הָעוֹלָם וְזוֹ הֵיטָה סְבֵרַת רַבִּי הַרֵב זצ"ל: הַבִּיא' מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ הַרֵב בְּרַפִּי יוֹסֵף נר"ו חא"ח סי' קי"ב סק"ה) סִימָן פִּח וְשִׁשְׁאַלְתָּ י"ט או ר"ח שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשִׁבְתָּ אִם מְוַתֵּר לְהִיּוֹת הַמְשָׁלִים עֲצָמוֹ מְפָטִיר וְיִקְרָא בַסֵּף הַב' הַפְּרָשָׁה שֶׁהוּא לְמַפְטִיר הַוֹאֵיל וְהַפְּסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ אוֹ אִין זֶה מְוַתֵּר מִשׁוּם פְּגָמוֹ שֶׁל רֹאשׁוֹן: תְּשׁוּבָה הַוֹאֵיל וְהַפְּסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ הַנֶּה הֵיטָה פְּשָׁר הַצְבּוֹר וְאִין בְּזֶה הַפְּרָשׁ אִם יָקוּם זוֹלְתוֹ וְיִקְרָא הַפְּרָשָׁה בַסֵּפֶר הַב' וְיִפְטוֹר בְּנִבְיָא אוֹ שְׁיִהְיֶה הוּא בְּעֲצָמוֹ הַחֲזִיר לַעֲשׂוֹת זֶה: (הַבִּיאָה מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ הַרֵב בְּרַפִּי יוֹסֵף נר"ו חא"ח סי' רפ"ב סק"ב) סִימָן פִּט וְשִׁשְׁאַלְתָּ מִפְּנֵי מַה תִּקְיֵנוּ לֹמֵר קִדִּישׁ בְּשִׁבְתוֹת וּבִי"ט אַחַר שְׁקִרְאוֹ בַתּוֹרָה וְלֹא תִקְיֵנוּ כִּן בְּשִׁנֵּי וּבַחֲמִישֵׁי וְאִם הֵיטָה זֶה כְּדִי לְהַפְּסִיק בֵּין הַקְּרִיאָה שְׁהַחִיּוּב בֵּה מִן הַתּוֹרָה וּבֵין קְרִיאַת הַמַּפְטִיר שֶׁהוּא מְדַרְבְּנָן הַנֶּה אֲנַחְנוּ רֹאִים בְּמִנְחָה בִּיה"כ וּבַחֲשֻׁעָה בְּאֵב וְהִיּוֹת הַשְּׁלִישִׁי מְפָטִיר וְאִין מְפָסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ: תְּשׁוּבָה מַה שְׁחִיבּוֹ לֹמֵר קִדִּישׁ בְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אַחַר קְרִיאַת ס"ת הוּא מִשׁוּם דְּאִיכָּא נְבִיא כְּדִי לְהַפְּסִיק בּוֹ בֵּין הַקְּרִיאָה בַתּוֹרָה וּבֵין הַקְּרִיאָה בְּנִבְיָא וּלְפִי שְׁאִין נְבִיא בְּשִׁנֵּי וּבַחֲמִישֵׁי אִין אָנוּ צְרִיכִין לְקִדִּישׁ וּמַה שְׁחִיבּוֹ בְּמִנְחָה בִּיה"ה וּבַחֲמִישֵׁי דְאִיכָּא נְבִיא שְׁלֹא יִפְסִיק בֵּין הַקְּרִיאָ' בַתּוֹרָה וְהַקְּרִיאָ' בְּנִבְיָא בְּקִדִּישׁ הוּא לְפִי שְׁהַתְּקִינוּ שְׁיִהֵא הַקּוֹרָא בְּנִבְיָא קוֹרָא בַתּוֹרָה תַּחֲלָה וְאַח"כּ יִקְרָא בְּנִבְיָא וְזֶה כְּבוֹד לַתּוֹרָה שְׁלֹא יִרְאֶה שְׁדַחָה אֶת הַתּוֹרָה וְעַבֵּר מְעַלְי' וְאִין מְגַמַּת פְּנִיּוֹ אֵלָא לְקִרְוֹת בְּנִבְיָא בְּלִבְד וְשְׁאִינוּ צְרִיךְ לַתּוֹרָ' וְלְהִיּוֹת שְׁקוֹרִין בַתּוֹרָה בִּיה"ה וּבַחֲמִישֵׁי הֵם שְׁלִשָׁה בְּלִבְד וְאָמַר אִין פּוֹחֲתִין מֵהֶם וְאִין מוֹסִיפִין עָלֶיהָ אִם בְּאִינוּ לֹמֵר קִדִּישׁ אַחַר הַקְּרִיאָה בַתּוֹרָה וְאַח"כּ יִקְרָא בְּנִבְיָא לְסִיפ' שְׁזָכְרָנוּ הֵיוּ נוֹסְפִים הַקּוֹרִים בַתּוֹרָה וְע"כ אֲמַרְנוּ שְׁיִהֵא הַשְּׁלִישִׁי הַקּוֹרָא בַתּוֹרָה הוּא הַמַּפְטִיר בְּנִבְיָא וְיַעֲלֶה זֶה לְשִׁתֵּי פְּוֹנוֹת הָאֲחֻסָּה שְׁלֹא יִפְטוֹר בְּנִבְיָא אֵלָא אַחַר שְׁקִרְאוֹ בַתּוֹרָה וְהַשְּׁנִי' שְׁלֹא יִקְרָאוּ בַתּוֹרָ' כִּי אִם ג' בְּלִבְד וְלֹא נוֹסִיף עָלֶיהֶם וְזֶה לֹא יִשְׁלַם לָנוּ אֲא"כּ מְפָסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ שְׁאִם הַפְּסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ אֲזִי הִיט' קְרִיאַתוֹ הֵרֵאשׁוֹנָ' כְּכֹר נִגְמָרָה וְשָׁב לְהִיּוֹ' כְּשֶׁאֵר הָעָם וְאַפְּי' שֶׁהִי מְפָטִיר הִי הוּא מְחַוֵּיב לְהַקְדִּים וְלְקִרְוֹת בַתּוֹרָה וְאַח"כּ יִפְטִיר בְּנִבְיָא וּלְסִיפָה זֶה תִּקְנוּ שְׁלֹא לֹמֵר קִדִּישׁ בְּמִנְחָה בִּיה"ה וּבַחֲמִישֵׁי בֵּין הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיא: סִימָן צ הַבִּיאָה הַרֵב מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר בְּרַפִּי יוֹסֵף חא"ח סי' רי"ט ס"ק ד') סִימָן צֵא שְׁאַלְתָּ מִי שְׁמַת לוֹ מַת וְהוּא בְּמָקוֹם קְרוֹב וְהִגִּיעַ לוֹ הַשְּׁמוּעָה שֶׁם אַחַר יוֹם אוֹ יוֹמִים וְאַח"כּ בָּא אֵל אַחֲיוּ בַתּוֹף שְׁבָעָה אִם יִהְיֶה מוֹנֶה עֲמָהֵן לְפִי שְׁבָא מְמָקוֹם קְרוֹב אוֹ אִין מוֹנֶה עֲמָהֵן אֵלָא אִם לֹא שָׁמַע הַשְּׁמוּעָה אֵלָא בְּעַת שֶׁהִגִּיעַ דְּלֹא חִיילָא עָלֶיהָ אֲבָלוֹת כָּלֵל אֲבָל מִי שְׁשָׁמַע הַשְּׁמוּעָה בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁהִי שָׁם הֵנָּה נִתְחַיֵּיב לְמַנּוֹת לְעֲצָמוֹ מִיּוֹם שְׁשָׁמַע: תְּשׁוּבָה מִי שְׁמַת לוֹ מַת וְהוּא חוּץ לְעִיר וְהִגִּיעַ אֵלָיו הַשְּׁמוּעָה אַחַר יוֹם אוֹ יוֹמִים וְנִתְחַיֵּיב בְּאֲבָלוֹת וְאַח"כּ הִגִּיעַ לְעִיר וּמִצָּא מְנַחֵמִין אֲצֵל גְּדוֹל הַבִּי חִיֵּיב לְמַנּוֹת לְעֲצָמוֹ וְלֹא יִצָּא מֵהָאֲבָלוֹת עַד שְׁיִשְׁלְמוּ לוֹ ז' יָמִים מִיּוֹם שֶׁהִתְחִיל בְּאֲבָלוֹת לְפִי מַה שְׁאָמְרוּ בָּא

ממקום קרוב מונה עמקן הוא במי שלא חלה עליו אבלו' אלא בפשעה שהגיע אליה' אבל אם כבר חלה עליו האבלות קודם הגיעו אליהם הדין הוא שיימנה לעצמו זולתם כמו שהיתה תחלת האבלו' לו לעצמו זולתם.

ומה שאמרו והוא שבא ומצא מנחמין אצל גדול הבי' נ"ל שאין הפנונה אצל גדול הבי' דוקא אלא אורח' דמילתא נקט לפי שידוע המנחמין לא ישימו מגמתם ולא ישובו לצנות אלא אצל גדול הבי' והשאר הם טפלין לו ואף על פי שאירע שגדול הבית יצא לאיזה דבר או לאיזו סיבה ובא ומצא מנחמין אצל שאר האבלים ואין גדול הבי' נמצא אצלם אותה העת הדין אצלנו בזה שנה בפרט דאם היו המנחמין יושבים בתחלה עם גדול הבית ואירע לו מאורע שיצא לסיבתו ונשארו הם מצפין לו שישבתם הוא נחשבת כאלו הוא אצל גדול הבית כמו שהיו בתחלה: סימן צב וששאלת על אמרם מניחין תורה ע"ג גביאים אם דין ספרי התלמוד בזה פדין התורה אם לא תשובה אין פנונתם באמרם אין מניחין תורה ע"ג גביאים אלא על התורה עצמה אבל התלמוד הוא ביאור התור' ופירושו' לא אמתה של תורה הלא תראה שאינו צריך שרטוט כאמתה של תורה ומזה תדע שאין קדושתו מגעת לקדושת התורה עצמה ולא עוד אלא אפי' לקדושת שאר כתבי הקדש אינו מגיע והואיל ואנחנו רואים שאינו מטמא את הידים מצורף עם היותו בלתי צריך שרטוט א"כ אפי' על גבי כתובים אין מניחים אותו וכ"ש ע"ג גביאים וכ"ש ע"ג תורה: סימן צג שאלה ראובן נפטר והניח אלמנה וכן ושתי בנות וכשבאה אחת מהבנות להנשא הוציאה האלמנה שטר פתובה ונשבעה והורידו אותה בית דין בקרקעותיו של ראובן ומכרה מהם קרקע אחד לנידונית בתה והחזיק בה הקונה שתי שנים ואחר כך מכר אותו לשמעון והחזיק בו שמעון עוד ארבע שנים ועתה עמד בנו של ראובן ואמו הנז' ומכרו כל זכות שיש להם בזה הקרקע ללוי ותבע לוי את שמעון בדין ושאל ממנו באיזו צד בא לידו קרקע זה ואמר לו קניתי מיהודה שקנה אותו מן האלמנה וקבע לו ב"ד זמן ילף בו אצל יהודה ויביא ממנו השטר לפי שיהודה הנז' היה במיורקה וקנו ממנו שאם יעבור הזמן שקבע ולא בא שבטל זכותו וסלק תביעתו מעל קרקע זה ומיהר שמעון ללכת לארץ דאע"ה כדי לילף ממנה למיורקה ומנע אותו שר דאע"ה מלהכנס בים מפחד האויב והביא מדאע"ה שטר שמושל דאע"ה מנע הספינו' מלפרוש וכשבא שמעון מדאע"ה עבר הזמן ולוי החזיק בקרקע וטוען שהורידו ב"ד את האלמנ' בקרקע זה היא בטלה לפי שלא זכרו בה קריעת הפתובה: תשובה הואיל וברר שמעון ששך דאע"ה מנע הספינות מלפרוש תקובל התנצלותו בזה ואינו מחוייב במה שחייב עצמו בקנין הנזכר להיותו אנוס ואמנם ענין האדרכתא שלא נזכר בה אף נקרעה הפתובה הנה יש תקנה לזה שששמצא הפתובה תקרע קרע ב"ד ויזכרו בשולי האדרכתא שכבר נקרע הפתוב' ואם נשאר לה דבר משטר פתובת' שלא גבאתו יכתבו בזה שטר ויזכרו בו כל סף הפתוב' ושהורידו אותה ב"ד בסף הנז' באדרכתא ונשאר לה השאר מפתובה ויחתמו בו ג' בני אדם ויהיה שטר זה לראי' בינדה בשארית הפתוב'.

והקרקע שינדה לו האלמנה מפתובה' ומכרה אותה ליהודה ויהודה מכר אותו לשמעון הנה הוא לשמעון ולא יצא מתחת ידו שלא קנה אותו יהודה המוכר אותו לשמעון מהאלמנה אלא אחר שנכתה בו האלמנה מכח הורדת ב"ד שהורידו אותה בו וקנאו יהודה מחמת' שחזקתו בו היא במקום חזקתה ומשהחזיק בקרקע הנז' ואכל פירותיו נתקיימה

האדרכתא מבלי שיצטרף להראות שטר המכר ומה שאמרו כל אדרכתא דלא פתיב בה קרענוהו לשטר לאו אדרכתא היא כו' הוא פחוש שלא קבל אותו הב"ח עדיין אבל הוא רוצה לגבותו באדרכתא מבלי שיהיה השטר מצוי לפי שהאדרכתא לא תהיה במקום השטר לגבות בה החוב אא"כ נזכר בה קריעת השטר אבל פאן הואיל והורידו אותה ב"ד בקרקע והחזיק בו הקונה ממנה שהוא פאלו החזיקה היא בו הנה כבר קבלה זה החוב ואינה צריכה לגבייתו להבא ואם שכוה ולא קרעו שטר הפתובה הנה היה פמי שגבה חובו ושכוה ולא קרעו שטר החוב שאין מזה נזק בגבייהו ואינה בטלה אבל יתרון זה בקריעת השטר או בכתיבת שובר עליו וכך הדין: סימן צד שאלה מי שאמר לחבירו רשע בן רשע טמא בן טמא ממזר בן ממזר ולא השיבו המתחרף דבר ויש עדים בזה: תשובה זה שחרף את חבירו חייב שני מלקיות על מה שאמר לו ממזר בן ממזר והוא הי' חייב גדוי עד שירצהו על שאמר לו טמא בן טמא רשע בן רשע ומותר לו לדחקו בפרנסתו ולהזיקו בו נוסף על מה שנזכר כמו שאמרו הקורא לחבירו ממזר סופג את הארבעים רשע יורד עמו עד לחייו.

ומה שחייבתי אותו שני מלקיות עם היות הדבר ידוע שמי שהוא ממזר בנו ונרעו עד סוף העולם ממזרים הואיל וקרא לאביו ממזר הנה נתחייב שיהא הוא ונרעו ממזרים. להיות שהקדים לקרוא ממזר לבן קודם האב לפי שהיה אפשר שיהיה הבן ממזר והאב פשר וזה צירף עוד האב לו באמרו עליו ממזר נתחייב בזה שני מלקיות שאם הפך והקדים האב בזה לבן לא היה מתחייב פי אם מלקות א' בלבד מהטעם שהנפרכו: ועיין להרב עצמות יוסף ז"ל דף נ"ז ע"א ולהרב דבר משה ז"ל ח"ב סימן צ"ב ודו"ק): סימן צה שאלה ראובן היה ש"צ בעיר אחד ושלחו אחריו אנשי עיר אחרת שיהיה להם ש"צ והוא חזן הגון לפי שיש בו רוב התנאים שזכרו רז"ל שצריכים להיות בש"צ והרחיק זה א' מזקני הקהל ואמר אין ראוי למנותו לפי שיצא עליו שם רע בגילדותו ומתנאי ש"צ שיהא פרוק נאה לפי שאמרו ז"ל ופרקו נאה וביארו זה בתלמוד שלא יצא עליו ש"ר בגילדותו והורה אחד מהמורים שמוותר לו להיות ש"צ לפי שאותו ש"ר היה קול בעלמא מביתי שיתאמת הדבר בב' עדים ואפשר שיהיה אותו ש"ר שקר.

והביא ראי' לדבריו ממה שאמרו לענין מי שיצא עליה ש"ר בגילדותה היכי דמי ש"ר פגון דאתי בי תרי ואמרי לדין תבעת לן באיסורא אלמא לא תוחזק עליו ריעות' בקול בעלמא בלבד כי אם בעדות ב' עדים.

וחלק עליו מורה אחד ואמר אסור למנותו ש"צ והראה תשובה לגאונים ז"ל. וישאלתם ש"צ שפרננין עליו בדברים רעים מהו להוציאו ולהכניס אחר תחתיו כו' כמו שכתוב בסידור רב עמרם ודחה ראיה זו המורה הראשון ואמר שדברי הגאונים הם פמי שעדיין הקול מתמיד עליו וזה אין עליו ריבון במה שהוא בו עתה אלא במה שקדם יורנו אדוננו ושכרו פפול: תשובה אם ריבון זה שיצא על ש"צ זה עודנו עליו ראוי לסלקו לפי שהתמדת יציאת הקול עליו הוא מאמת בו הפיסול וכבר אמרו דומי מתא יומא ופלגא ואם היה הש"צ חשוד ובלתי הגון אין ראוי להתפלל אחריו וכבר דרשו רז"ל בפסוק היתה לי נחלתי פאריה ביער נתנה עלי בקולה וגו' זה ש"צ שאינו הגון אמנם אם היה הריבון על מה שעבר ועתה אינו חשוד ונראית עליו אותות התשובה והטוב אין מסלקין

לסיבת מה שקדם שהואיל וכבר שב ותיקן דרכיו לא נשגים על מה ששכר היה ועיקר מה שאנו צריכין בש"צ שלא יצא עליו שם רע בגילדותו הוא לענין היותו עובר לפני התיבה בתענית צבור בלבד כמו שאמרו מעבירין לפני התיבה זמן ורגיל ופרקו נאה וביארו פרקו נאה שלא יצא עליו שם רע בגילדותו אבל בזולת זה מהתפללות לא נשגים על זה אלא מפנין שראינו אותו עתה הולך בדרך ישרה ונתראית עליו התשובה מותר להתפלל אחריו ולא נביט אל מה ששכר עבר לפי שהתשוב' מקובלת לפניו פאמור שובו בגים שוכבים ארפא משובותיכם: סימן צו שאלה מן טליטלה.

אנו עדים החתומים למטה כן הי' שנכנסנו אצל פלונית בת פלוני אלמנת פלוני ומצינו אות' חולה מוטל' בעריסה ודעת' מיושבת עליה וצונתה מחמת מיתה ואמרה לנו (הווי) יודעים שיש לי בת פנויה ואני מתיראת מזה החולי שמא אמות קודם שתנשא בתי ויש לי דבר מועט ואני רוצה לתת לה כל מה שימצא לי בעולם מהיום ולאחר פטירתי ועכשיו הווי עלי עדים בקנין שלם מעכשיו וכתבו עלי בכל לשון של זכות ותנו ביז פ' להיו' ביזדה לרא' ולזכות מחמת שרציתי ברצון נפשי ובהשקלמת דעתי שלא בשום זכר אנוס פלל אלא בלב שלם ובנפש חפצה שנתתי לה במתנה מהיום ולאחר פטירתי כל מה שימצא לי בעולם מקרקעי ומטלטלי וחובות שיש לי אצל בני אדם בין בשטרי יהודים בין בשטרי ישמעאלים בין שהניח לי בעלי הכל נתתי לה מתנה גמורה שרירא וקימא חתוכה וחלוטה מתנת עלמין מתנת פרהסי' משנה פרוטה ולמעלה זכיה שלימה ותחזיק בכל חזקה גמורה שו"מ תירש ותוריש לכל תנחיל ותחסין ותעשה ככל חפצה ורצונה ואין לאדם בעול' משמי ומרשותי ומבאי כחי לערער עליה שום ערעור לפי שבענין יפה ודעת מתקנת נתתי לה מתנה מהיום ולאחר פטירתי מתנה זו וכל מי שיבא מארבע רוחות העולם בין קרוב לי בין רחוק ממני משמי ומרשותי ויקום ויטעון על מתנה זו יהיו דבריו בטלים ומבוטלים וחסובים פחרס הנשבר שאין בו ממש וכך אמרה לנו פלניתא דא מתנה זו כתובה בשוקה וחתמוה בבריאתה פי היכי דלא תיקווי כמתנה טמירתא אלא גלויה ומפורסמת לכל וכבר סלקתי כל יורשי מירושתי סילוק גמור בארבעה זוזים של נחשת שנתתי להם מחמת ירושה לכל אחד וא' ומה שקנינו מפלונית הנזכרת לפלונית בתה הנזכרת לאחר שנתברר לנו אנו ח"מ שבועתה על סך.

כתובתה שלא הגיעה כתבנו וחתמנו בחדש פלוני לאחר פטירתה כי נתאחרה חתימתנו עד עכשיו משנת שמנים בטליטלה ונתברר לנו כי מאותו חולי נפטרה לבית עולמה פלונית הנזכרת והכל מקוים: פלוני עד פלוני עד יורינו אדונינו אם אית לה מן דינא לבתה הנזכרת שתטול כל מה שהניחה אמה כמו שנתברר בשטר מתנה או דילמא לית לה משום דכתיב בשטר מתנה קנין ונתאחרה כתיבה ונחתימה לאחר פטירתה וקאמרין מתנת ש"מ שכתוב בה קנין בי רב משמיה כו'.

ותו דלא אמרי עדים וקנינא מינה מוסף על מתנתה דא ותו דדמיא להו דאמרין הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטר' כו': תשובה האי מתנתא לאו מתנת ש"מ גיהו כדסלק' אדעתיקו אלא מתנת בריא היא משום דהא כתיב בה מהיום ולאחר פטירתי ומתנת ש"מ לא הויאאלא היכא דלא זכי בה המקבל לא בגופא ולא בפירא אלא לאחר מיתת הנותן אבל היכא דכתיב בה מהיום ולאחר פטירתי כיון דגופא הא קני ליה מההיא

שְׁעֵתָה כְּדֹאֲמָרֵינוּ בְּהִדְנָי מֵאֵי קֶאֱמֵר ה"ק גּוּפָא קְנֵי מֵהַיּוֹם וּפִירָא לְאַחַר מֵיתָה שְׁמִתְנַת
בְּרִיאָה הִיא וְלֹא מִתְנַת ש"מ וְאֲמָרֵינוּ נְמִי ת"ר דִּיאֲתִיקֵי דָא תְּהִי לְמִיקָם וְלֵהִיּוֹת כּו'
וּמִתְמַהִינּוּ וְאֵי לָאוּ לֹא הֵוְנָא מִתְנָה וּמִתְרַצִּינוּ ה"ק אִיזוּ הִיא מִתְנַת בְּרִיאָה שְׁהִיא כְּמִתְנַת
ש"מ כּו' וְאֲמָרֵינוּ הִיא מִתְנַת דְּהֵוָה כְּתִיב בְּהַ בְּחַיִּים וּבְמֹתָי פִי' כְּלוֹמֵר הִיא שְׁטֵר צְוֹנָה
דְּהֵוָה כְּתִיב בְּהַ בְּחַיִּים וּבְמֹתָי רַב אָמֵר הֵרִי הִיא כְּמִתְנַת בְּרִיאָה כּו' רַב אָמֵר הֵרִי הִיא כְּמִתְנַת
בְּרִיאָה דְּהֵוָה כְּתִיב בְּהַ מְחַיִּים וְהֵאֵי דְקֶאֱמֵר וּבְמֹתָי כּו"ד מְעַתָּה וְעַד עוֹלָם וּשְׁמוּאֵל כּו' ע"כ
לֹא פְּלִיגֵי אֱלָא הִיכָא דְאָמֵר בְּחַיִּים אֲבָל הִיכָא דְאָמֵר מְחַיִּים דּוּכ"ע מִתְנַת ש"מ אֱלָמָא פֶּל
הִיכָא דְאָמֵר בְּחַיִּים אֲבָל הִיכָא דְאָמֵר מְחַיִּים (נ"ל דצ"ל מֵהַיּוֹם) דּוּכ"ע מִתְנַת בְּרִיאָה הֵוְנָא
וְלֹא מִתְנַת ש"מ אֱלָמָא פֶּל הִיכָא דְאָמֵר לִיהַ מְקַבֵּל בְּחַיִּי נוֹתֵן אַף ע"ג דְּבַעֲדִידָנָא דְאָקְנֵי לִי
הֵוָה מִגּוּ חוֹלָה הֵוָה מִתְנַת בְּרִיאָה הֵוְנָא וְלֹא מִתְנַת ש"מ וְהֵאֵי נְמִי כִּינּוּ דְגּוּפָא קָא קְנֵי לִיהַ
מֵהַיּוֹם וּפִירָא בְּלַחוּד הוּא דְלֹא אָקְנֵי לִיהַ אֱלָא לְאַחַר מֵיתָה מִתְנַת בְּרִיאָה הֵוְנָא וְלֹא מִתְנַת
ש"מ וְכִינּוּ שְׁפֹן כָּל מֵאֵי דְאִיקְתִּיב בְּיָהּ בְּהֵאֵי שְׁטֵר מִתְנָה אֵי נְכִסֵּי דְהֵאֵי נוֹתְנָת הוּוּ מְעִיקְרָא
וְלֹא נְכִסֵּי הַבְּעַל בְּנֻדָּאֵי דְזִנְיָא בְּיָהּ הֵאֵי בְּרַ מַחֻבִּין דְאִית לָהּ הֵאֵי נוֹתְנָת גְּבִי אִינְשֵׁי בֵּין
בְּשִׁטְרֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּשִׁטְרֵי עו"ג דְלֹא קְנֵי לָהּ הֵאֵי בֵּת בְּהֵאֵי מִתְנָה מְשׁוּם דְקִי"ל דְאִין
אוֹתִיּוֹת נְקֻנוֹת אֱלָא אוּ בְכַתִּיבָהּ וּבְמִסִּירָהּ אוּ אַגַּב קֶרְקַע אֲבָל אֵי וְדָאֵי אֵי הוּוּ (הֵנִי) נְכִסֵּי
דְאָקְנֵי לָהּ הֵאֵי נוֹתְנָת לְבִתָּהּ נְכִסֵּי דְבַעֲלָהּ הוּוּ מְעִיקְרָא אַע"ג דְּהֵאֵי אֶסְהִידוּ סְהִדֵי
דְאִשְׁתַּבְּעָא לָהּ עַל סֹף כְּתוּבָתָהּ דְלֹא שְׁקֵלָא מִיָּדָי בְּמָה דְלֹא אַחֲתָהּ ב"ד בְּנְכִסֵּי בַעַל
בְּשׁוּמָא וְהִכְרִזָּהּ אַפְתֵּי נְכִסֵּי בַעֲלָהּ נִיגְהוּ וְחוּב בַעֲלָמָא הוּא דְאִית לָהּ גְּבִי יוֹרְשֵׁין לְמַגְבִּיָּהּ
מִנְכִסֵּי מוֹרִישָׁם וְכִינּוּ דְשִׁכִּיבָא לָהּ מְקַמֵּי דְנַחֲתִית ב"ד בְּנְכִסֵּי בַעֲלָהּ אִשְׁתַּכַּח דְחוּב בַעֲלָמָא
יוֹרְשֵׁי בַעֲלָהּ הוּא דְשִׁבְקָא לְיוֹרְשֵׁיהָ וְלֹאוּ גּוּפִיָּהּ הוּוּ דְנְכִסֵּי בַעֲלָהּ הִילְכָף אֵי לִית לָהּ לְהֵאֵי
נוֹתְנָת יוֹרְשֵׁים אַחֲרֵים בְּרַ מֵהֵאֵי בֵּת אִית לָהּ מִן דִּינָא לְהֵאֵי בֵּת לְמִתְבַּעֲיָנָהּ לְיוֹרְשֵׁי בַעַל
אַמָּה בְּכַתְּוָבָה דְאָמָּה וּמְחַתֵּי לָהּ בְּנְכִסֵּי דְלִיָּהּ בְּמִקּוּם אַמָּה וְאֵי אִית לָהּ בְּנִים דְאִינְהוּ הוּא
דְזָכוּ בִּירְוִשְׁתָּהּ וְלֹאוּ הֵאֵי בֵּת הַנָּךְ בְּנִים הוּא דְאִית לָהּ לְמִתְבַּעֲהָ לְכַתְּוָבָת אַמֵּן מִיּוֹרְשֵׁי
בַעֲלָהּ וְהֵאֵי בֵּת לִית לָהּ וְלֹא מִיָּדָי דְהֵאֵי לֹא אֶסְקֵי לִיהַ שְׁטֵר כְּתוּבָתָהּ בְּכַתִּיבָהּ וּמִסִּירָהּ אוּ
אַגַּב קֶרְקַע פִּי הִיכִי דְתַזְכָּה בְּהַ מְחַמְתָּה וְתַהוּי בְּמִקּוּמָהּ בְּתַבִּיעֵתָהּ מִיּוֹרְשֵׁי בַעֲלָהּ לֹא נְכִסִּין
דְשִׁבְקָא בַעֲלָהּ הוּא דְאָקְנֵי לָהּ וְכִינּוּ דְאֶפְתֵּי לֹא קְנֵי לָהּ לְגוּפִיָּהּ וְכִי הִיכִי דְתִקְנִינְהוּ
נְהֵלָא לְהֵאֵי בֵּת ה"ל כְּמֵאֵן דְאָקְנֵי דְבַר שְׁלֹא בָּא לְרִשׁוּתוֹ דְלֹא מְקַנֵּי מִיָּדָי וְקִי"ל אִין אָדָם
מְקַנָּה לְחַבִּירוֹ דְבַר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְכֹן הִלְכָהּ.

ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל וּבְסִימָן ר"י: סִימָן צוֹ אָמֵר רַבִּינוּ ז"ל כָּל מִי שְׁכֹוֹתֵב בְּשִׁטְר גְּתַחֲיִיב פְּלוּנֵי
לְפְלוּנֵי כְּךָ וְכָךְ בְּתוֹרַת חַיִּיב הַשְׁטֵר בָּטֹל לְפִי שְׁנֵרָאָה שְׁהוּא הַקְּנָאָה וּמְטַבַּע אִינוּ נְקַנָּה
בְּחִלְפִין.

וְאַמְנָם אֲנַחְנוּ פְּנוּנְתָנוּ הוּדְאָה לְהַקְנָאָה וְלָזָה צְרִיף שְׂיֵאֵמֵר אָמֵר לָנוּ פְּלוּנֵי חֲיִיב לְפְלוּנֵי כְּךָ
וְכָךְ וְקִנְיָנוּ מִמְּנוּ עַל כְּךָ וְאֵם דְבַר תְּלוּי בְּתַנְאֵי וְאֵם הַקְּדִים הַתְּנַאֵי עַל הַחוּב וְלֹא אָמֵר
מְעַכְשָׁיו הִנֵּה הִי אֶסְמַכְתָּ וְאֵם אָמֵר מְעַכְשָׁיו הִנֵּה הִי הַשְׁעֵבּוּד בְּלַתֵּי חָל עַל נְכִסָּיו אֱלָא
מִזָּה הַזְּמַן וְאִין לוֹ לְטָרוּף מִמָּה שְׁקַדָּם שׁוּם דְבַר: וְהַדְרָךְ הַיְשָׁרָה בְּזָה הוּא שְׂיִקְדִים הַסֵּף
וְאַחֲרָיו הַתְּנַאֵי וְיֵאֵמֵר כְּךָ יֵשׁ לְפְלוּנֵי אֲצִלֵי כְּךָ וְכָךְ לֹא אֶפְטֵר מִמֵּנָא אֱלָא בְּתַנְאֵי כְּךָ וְכָךְ אוּ
לְפְלוּנֵי אֲצִלֵי כְּךָ עַל תְּנַאֵי שְׂיֵעֲשֵׂה דְבַר כְּךָ וְכָךְ לְפִי שְׁעַל תְּנַאֵי זָה הִי הַחוּב מְעִיקְרוֹ
זוֹ הִיא הַדְרָךְ הַיְשָׁרָה בְּזָה.

ואמנם אם הקדים התנאי ואמר אם עשה פלוני כן וכך יש לו אצלי כן וכך היא אסמכתא
ואם צירף אליו מלת מעכשיו הנה לשון מעכשיו מזיק לענין הטריפה ע"כ ובסי' קנ"ג
ובסי' ק"ו: סימן צח וששאלתם נערה שנתארסה ונתגרשה דקי"ל דיש לה קנס וקנס'
לעצמה פרבי עקיב' בשת ופגם און קא שקיל להו פיון דקי"ל כל שבח נעורים לאביה
אביה הוא דשקיל להו וקנסא שאני דכתיב אשר לא אורס' ודרשינו ביה אשר לא אורסה
לאביה הא אורסה לעצמה אבל בשת ופגם פדקנימי קנימי לאביה.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן צט והאי דאמרינו במודים דרבנן על שאנו מודים לה פי' כלומר
מודים אנתנו לה הודאות יתרות ושכחות מוספות על אלו שאנו מודים לה בתורה תפלתנו.
וקא דאמרינו ביום ההוא תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי א"ר יוחנן פכלה בבית
חמיה ולא פכלה בבית אביה פירוש פכלה בבית חמיה שהוא בית בעלה שפבר נמצאו
בתוליה קנימין ויש לה שבח בכך ולא פכלה שהיא עדיין בבית אביה שיש עדיין לחוש
עליה שפא יטעון הבעל טענת בתולים או שפא יוציא עליה שם רע ותבא לדין ודברים
עמו ודרשינו לה להאי מילתא מדכתיב תקראי לי אישי דמשמע אישות שהוא בית הבעל
דהיינו בית חמיה ע"כ בלשונו ז"ל: סימן ק שאלה ראובן ושמעון אחים הנה להם שדה
בשותפות ומכר ראובן חלקו ללוי ומשפן שמעון חלקו ליהודה בד' דינרין ויצא מן העיר
ונשתהה שם כמו ארבע שנים ונפטר יהודה שהיה בידו חלק שמעון ממשפן ונפטר גם
לוי וכשבא שמעון לפדות חלקו מאת יהודה מצא השדה ביד יורש לוי והוא קטן וכבר
היה שקודם לזה מנה לו ב"ד אפטרופוס ושאל ב"ד את פי האפטרופוס פיצד בא קרקע
זה ביד יורש לוי והשיב איני יודע אם בא ליד לוי בתורת מכר או משכון אבל לוי אכל
פירותיו ב' שנים והיורש שנה א' וכבר עלתה בידו החזק' ומצאנו אצל היורש שטר
המשפונה שעם יהודה ושאל ב"ד מהאפטרופוס באיזה צד בא זה השטר ליד היורש ואמר
לא ידעתי והיתה המשפונה לשתי שנים שנת צ"ד ושנת צ"ה ומצאנו עוד ביד היורש
שטר איך שכר לוי משמעון חלקו לשתי שנים שנת צ"ו ושנת צ"ז וזה נסחו שכר לו
משמעון כל חלקו בשדה שפא לו בתורת ירושה והוא השדה שיש בו שותפות ללוי
השוכר לשתי שנים תחלתם סיון שנת צ"ו ונתן לו חצי השכירות בתחלת השתי שנים
והחצי השני לסופן וקנינו מהם על זה במנא דכשר למקנ' ביה והנה זה בר"ח אייר שנת
צ"ד והביא שמעון בעל השדה שני עדים האחד מעיד שהוא יודע והנה נמצא כשמשפן
שמעון אצל לוי קרקע זה לארבעה שנים תחלתם שנת צ"ד בד' דינרין ועד שני מעיד
שהיה שדה הקרקע ממשפן בידו על ד' דינרין נתנה ללוי ובשביל כך אכלה.

יורינו אם תתקיים החזקה ליורש במה שאכל אביו קרקע זו שתי שנים והעדים המעידים
שאכל לוי פירות קרקע זו הם מעידים שאכלה שנת צ"ד שעורים ושנת צ"ה זרע אותה
פשתן ואכלה חגב ולא נהנה ממנה פלום ושנת צ"ו זרע אותה חטים ואכלה חגב רובה
וכנס השאר המורשה של היורש וזרעה שנת צ"ז היורש.

או תבטל החזקה בעדות המעידים במשפונה וגם בשכירות ומכר שמעון הקרקע לאשת
יששכר ואח"כ נמלכו ב"ד באפטרופוס של היורש ואמראם יעלה הקרקע לשמעון ויצא
מיד היורש אז או נקנה אותו או אסלק ידי ממנו: תשובה השנה שאכל החגב פירות קרקע
זו אין עולה לו בה חזקה הילקף לא נגמרו ללוי וליורשו אכילת שני חזקה ושורת הדין

שִׁיחֲזוֹר הַשְּׂדֵה לְשִׁמְעוֹן אֲלֵא שְׁחֵיב לְפָרוֹעַ הַסֵּף שְׁנַתְמַשְׁכֵּן עָלָיו וַיִּקְחֵנוּ הָאֶפְטָרוֹפּוֹס לְקָטָן הַנּוֹ הוֹאִיל וְהַעִיד עַד אֶחָד שְׁשִׁמְעוֹן זֶה מִשְׁכֵּן אוֹתָהּ אֲצֵל לּוֹי זֶה עַל ד' דִּינָרִים וְהַעִיד עַד הַשְּׁנִי שְׁיִהוּדָה שְׁמִשְׁכֵּן אוֹתוֹ אֲצֵלוֹ שְׁמִעוֹן עַל אַרְבַּעַה דִּינָרִים נָתַנוּ לְלוֹי הַפְּלֵל הָעוֹלָה מַעֲדוֹת שְׁנִיָּהֶם שְׁיֵשׁ לְלוֹי בּוֹ ד' דִּינָרִי וְאִמְנָם הַשְּׁטָר הַמְשִׁכּוֹנָה הַפְּתוּב לִיהוּדָה עַל שְׁמִעוֹן כַּד' דִּינָרִין הַנְּזָכְרִי הַנְּמָצ' בְּעִזְבוֹן לּוֹי אֵין בְּמָה שְׁנִמְצָא בְּעִזְבוֹנוֹ רְאִיָּה שְׁנִאֵמַר שְׁמִסְרוֹ לְלוֹי וְקָבַל אוֹתָם מִמֶּנּוּ הוֹאִיל וְלֹא נִמְצָא פְתוּב בּוֹ שְׁהַקְנָה אוֹתָהּ לוֹ בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה וְקִי"ל שְׁאֵין אוֹתִיּוֹת נְקוּוֹת בְּמְסִירָה וְאִם הִי' יְהוּדָה חֵי וְהִי' מוֹדָה שְׁנָתַנוּ לוֹ לְלוֹי וְקָבַל מִמֶּנּוּ הַד' דִּינָרִי הַנּוֹ הִי' בְּטַל זְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ בְּזֶה אֲבָל הוֹאִיל וְהוּא מֵת אִפִּי' שְׁאִם הִי' חֵי הִי' טוֹעֵן שְׁזְכוּתוֹ בּוֹ קֵיִים וְשְׁמִמְנוּ נָפַל וּמְצָאוֹ לּוֹי וְלִקְחוּ אוֹ שֶׁהוּא הַפְּקִידוֹ אֲצֵלוֹ אֵין לָנוּ לְדוֹן וְלִבְטַל זְכוּת יוֹרְשֵׁי יְהוּדָה מִמֶּנּוּ הוֹאִיל וְלֹא מְצָאנוּ בּוֹ פְתִיבָה וּמְסִירָה מִיְהוּדָה לְלוֹי גַּם אֵין לָנוּ לְהַגְבוֹתוֹ לְהֵם מִשְׁמִעוֹן הוֹאִיל וְלֹא נִמְצָא בְּיָדָם אֲלֵא בְּיַד זוּלָתָם וְהַדִּין הוּא שְׁיִהֵא תְלוֹי וְעוֹמֵד אֵין גּוֹבִין אוֹתוֹ יוֹרְשֵׁי יְהוּדָה לְעוֹלָם גַּם אֵין קוֹרְעִין אוֹתוֹ וְיִבְטַל דִּינָא וְזֶה כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ מְצָא שְׁטָר בֵּין שְׁטְרוֹתָיו וְאֵין יְדוּעַ מַה טִּיבוֹ יְהֵא מוֹנַח עַד שְׁיִבֵּא אֵלֵיהוּ וְלַעֲנִין דִּינָא דְבַר מִצַּר' אֵין פֶּאן דִּין בֵּין הַמְצָר לְהִיּוֹת שְׁאֵשְׁכָר הִיא הַקּוֹנָה וְאֵין עָלֶיהָ דִּין בֵּין הַמְצָר.

וְכֹף הַדִּין: סִימָן קֵא שְׁאֵלָה מַה יֵאמַר אֲדוֹנָנוּ גַר הָעוֹלָם גְּשִׁיא גְּשִׁיאֵי הַלּוֹי נְטָרִי רַחֲמָנָא וְאַחֲיֵיהָ. בְּרֵאוּבֵן מְבַנֵּי פֶא"ס נְשֵׂא מְמַנָּה אֵשָׁה וְכַתֵּב לָהּ אֲבִיָּה חֶלֶק מִבֵּיתוֹ שֶׁהוּא דָר בּוֹ וְכִנְסָה בְּבֵית אֶחָד שְׁשֹׁכֵר אוֹתוֹ לָהּ בִּי"ב דִּינָרִים לְשָׁנָה וְרֵאוּבֵן זֶה יֵשׁ לוֹ חֶלֶק בְּבֵית אֲבוֹתָיו מִיְנוּחַד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וּבּוֹ סְחוּרוֹתָיו וְנִכְסָיו וְכִשְׁשִׁלְמָה הַשְּׁנָה בְּקַבֵּץ רֵאוּבֵן לְהַעֲתִיק דִּירָתוֹ מִהַבֵּית הַמְּנוֹשְׁכָר אֲצֵלוֹ לְבֵית שְׁיֵשׁ לוֹ בּוֹ חֶלֶק וְאִמְרָה לוֹ לֵאמֹר אֶתְמוּ לֹא אֵלֶיךָ עִמָּךְ לְחֶלְקֶךָ פֶּן יִקְנִיטוּנִי וְיִסְעָרוּנִי אֲבִיָּה וְאִמָּךְ אֲבָל אֶתְהָ תְבֵא עִמִּי אֶל חֶלְקִי שְׁבַבֵּית אָבִי וְאִמְרָה לָהּ רֵאוּבֵן לֹא יִצְעָרְךָ אֶחָד מֵהֶם וְאֶת יוֹדַעַת זֶה יוֹתֵר מִמֶּנִּי.

אִמְנָם פְּנוּנְתָהּ לְהוֹלִיף אוֹתִי לְבֵית אֲבִיָּה כְּדִי שְׁיִצְעָרוּ אוֹתִי אִמְרָה הָאֵשָׁה א"כ שְׁכּוֹר לִי בֵית וְנְדוּר בָּהּ וְלֹא אֲדוּר אֲנִי בְּחֶלְקֶךָ עִם אֲבִיָּה וְלֹא אֶתְהָ תְדוּר עִמִּי בְּחֶלְקִי בְּבֵית אָבִי וְאִם לֹא תִשְׁכּוֹר לִי בֵית תִּפְרַע לִי כְּתוּבָתִי וְאֶפְטָר מִמָּךְ וְהַשִּׁיב לָהּ רֵאוּבֵן אֵין לִיָּה עָלַי כְּלוּם אֲבָל תִּצָּא בְּלֹא כְּתוּבָה וְנִכְנָסוּ בֵּינֵיהֶם רוֹדְפֵי שְׁלוֹם וְנִשְׂאָר רֵאוּבֵן עִמָּה בְּבֵית שְׁשֹׁכֵר אוֹתָהּ לָהּ זֶה חֲמֵשׁ שָׁנִים בִּי"ב דִּינָר לְשָׁנָה וְהִיָּתָה מוֹחֶלֶת רֵאוּבֵן מִמְּנוֹשְׁכָּה וְכָל שָׁנָה מוֹסִיפִים עָלָיו בְּשִׁכְרוֹת וְהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ הַתּוֹסֶפֶת וְאִם יִצָּא מִבֵּיתוֹ יֵאבְדוּ חִפְצָיו וְיִגְנְבוּ כְּלוֹי וְיִנְכַרְח לְהַפְסִיד מְעוֹת וְלִקְבֹּל עַל עֲצָמוֹ כֹּל מַה שְׁיִוְסִיפוּ עָלָיו וְדַחַק אוֹתוֹ הַדְּבָר הַזֶּה הַרְבֵּה וְכָל יוֹם נוֹפֵל בֵּינֵיהֶם מַחֲלוֹקֶת וְיֵאָרְכוּ הַדְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹמֵר בְּחֶלְקִי אֲדוּר וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא כִי אֲלֵא גֵלְךָ אֲנִי וְאֶתְהָ וְנְדוּר בְּחֶלְקִי: וְעַתָּה רְצוּנָנוּ לְעַמּוּד עַל דַּעַת רַבִּינוּ הַרְבֵּה אִם שׁוֹמְעִין טַעֲנַת לֵאמֹר הָאוֹמֶרֶת לֹא אֲדוּר בְּחֶלְקֶךָ כְּדִי שְׁלֹא יִצְעָרוּ אוֹתִי אֲבִיָּה וְאִמָּךְ וְיִהְיֶה מְחוּנְיָב לְדוּר בְּחֶלְקֶךָ וְאִם אֵינוּ רוֹצֵה נִכְרִיחַ אוֹתוֹ לְהַשְׁפִּיר לָהּ בֵּית וְיַעֲזוּב הַחֶלֶק שְׁיֵשׁ לוֹ רִיקָם וְאִפִּי' שְׁיֵאבְדוּ נִכְסָיו וְאִם הוּא נִמְנָע מִלְּהַשְׁכִּיר לָהּ בֵּית תְּהִיָּה מְנִיעָתוֹ כְּאֵלוֹ צִיעַר אוֹתָהּ וְיִתְקַיֵּים לְפָרוֹעַ לָהּ כְּתוּבָתָהּ אוֹ פִּינוֹן שְׁחֶלֶק רֵאוּבֵן מִיְנוּחַד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ מְדִירַת אָבִיו וְאִמּוֹ נִדְחִית טַעֲנַת לֵאמֹר בְּאִמְרָה אֲבִיָּה וְאִמָּךְ יִצְעָרוּ אוֹתִי וְתַתְּחִיב לְדוּר עִמּוֹ בְּחֶלְקוֹ וְאִם נִמְנָעַה תִּצָּא לֹא כְּתוּבָה וְתִהְיֶה כְּמוֹרְדִי יוֹרִינוּ אֲדוֹנָנוּ וְיִקְבֹּל שְׁכָר מִן הַשְּׁמַי' תְּשׁוּבָה עִמְדָתִי עַל זֶה עַל מַה שְׁזָכַר הַשּׁוֹאֵל בְּדָבָר זֶה וְהוּא מְנִיעַת אֵשָׁה זֶה מִלְּדוּר שֶׁם בְּחֶלְקוֹ בְּהִיּוֹתָהּ טוֹעֲנַת

אביה ואמה יצערו אותי ובקשה לדור בבית אביה בחלקה שפללה טענה זו אינה טענה ועם היות שיש לה חלק בבית אביה אין ראובן מחוייב לדור בחלק הנזכר אם אביה ואמה דרי' שם לפי שיש לו בזה צער ואע"פ שלא הי' לו שום חלק ולא בית ומה שעשו רודפי שלום לפשר ביניהם ושכר לה בית אין זה אלא אם הנה שכר דירה עם חמותה ונתאמת שחמותה ציערטה אמנם אשה זו עדיין לא דרה עם חמותה ולא ראתה ממנה נזק כמו שזכרתם ואין לנו להכריח את בעלה וישפוך לה בית באומד בלבד אא"כ נתאמת זה עליה בפועל וא"כ טענת זו שהאשה שאומר' פן יצערני אביה ואמה אינה פדאי שימנע ראובן מלדור בחלקו אבל יכריח אותה לדור עמו בחלקו כמו שזכרנו ואם היא נמנעת מזה תצא בלא כתובה פדין המורדת אלא שאם היו אביו ואמו דרים במקום מושכר להם והוא פורע עמקם חלק בשכירות אז היתה טענתה טענה ותהיה הבחירה בידה לדור אצלם או תצא מהם אבל הואיל ויש לו בית קנוי לו כמו שזכרתם אין שומעין לה ולא נתחייב אותו שיניח את ביתו במה שיש לו בזה הניזק גדול וקנשי בהיותו נעמק משם: ונמשך לנו דין זה בנשוא' מדין הגרושה ואם הנושאי' מתחלפים הדין בהם שנה.

ונה שאם הנה חצר של שניהם והיא נשואה היא מחוייבת ללכת עמו אל חלקו ואם היתה גרושה היא מחוייבת לצאת מחלקה וה"ה בחצר דאגרוה מיגר וכן הדין אם היתה חצר שלה והיא נשואה שהיא חייב לדור בה כמו אם היתה גרושה שהיא מחוייב לצאת ממנה להיות שאין לו בה חלק ובשני הנושאים אם יש לו חלק בחצר אין מחוייבין אותו לצאת מפני הניזק הנמשך לו מזה כמו שאמרו אבעיא להו היתה חצר של שניהם מהו ת"ש היא נדחית מפניו ואין הוא נדחה מפניה במאי עסקינן אילימא בחצר שלו פשיטא ואלא בחצר שלה הא פניא ואם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה אלא לאו כה"ג דילמא דאגור מיגר.

מאי הני עלה ת"ש דאמר טלטולא דגברא קשה מדאיתתא שנאמר מטלטלה טלטלת גבר ונה דאמר בהעתקה פעם אחת כל שפן וק"ו בהיותו מעתיק דירתו בכל שנה: ואם היא נמנעת מללכת לדור עמו בחלקו הנה היא מצערת אותו והיתה פמורדת על בעלה ותצא שלא בכתובתה כמו שזכרנו אלא שאם נתקוטטה עתה חמותה הוא מחוייב להוציאה אל מקום מושכר לא אל חלק' בבית אביה כמו שזכרנו ואם הוא נמנע מזה יהנה פדין מורד על אשתו ויוציא ויתן כתובה וכו' הדין ואין לשנות: סימן קב המכנסת שום לבעל' ורצה הבעל למכור אם קדם הבעל ומכר אין ספק שאותה מכירה בטלה הואיל ומכר מה שאין לו למכור ומה שאין הדין נותן לו למכור וראיה ממה שאמרו ההוא גברא דעילא ליה אינתתי' איצטלא דמילתא שכיב שקלוה יורשים פרסיה אמיתנא אמר רבא קנייה מיתנא א"ל רבא בריה דרב יוסף לרב פהנא והאמר רב נחמן הלכה כר' יהודה פי' שאמר הדין עמה אלא אם רצה הבעל למכור לא ימכור אמר ליה מי לא מודה ר' יהודה דמחוסר גוביאנ' פיון דמחוסר גוביאנא ברשותיה קיימא רבא לטעמ' דאמר רבא הקדש חמין ושחרור מפקיעין מידי שעבוד: הנה רואה כי לא אמרו מה שעשה עשוי אלא לפי שפרסיה אמיתנא ונעשה פהקדש שהוא מפקיע מידי שעבוד אבל אם הוציאוהו לזולת הקדש ולזולת המת שאין דינו פדין ההקדש פגון שמכרו אותו או לאיניש מעלמא אז הנה מפרם בטל וכמו שמעשה היורשים במכר ובמתנה בטלפן אם הוציאו לזולת ההקדש לא עשה ולא כלום דהא בהא תליא שאם היתה מכירתו אם קדם ומכר היתה ג"כ מכירת

היורשים מכיר' להיותם במקומו בכל מה שהיה לו זכות והנאה והואיל ואנחנו רואים שאם הוציאו אותו היורשים לא עשו ולא פלוס אא"כ היה להקדש אבל לא אם מכרו לזולת ההקדש א"כ יצא לנו מזה שגם הבעל אם מכרו או הוציאו לזולת ההקדש שלא עשה ולא פלוס וא"כ הדין הוא להוציא הדבר ההוא מאת הלוקח מעתה ולא יאחרו עד שתתגרש או תתאלמן לפי שהואיל ואין לו למפור מן הדין ולא להוציא משום שבת בית אביה הנה היה דין נצ"ב בענין זה בפרט בדין נ"מ שאמרו בהם אמר אממר איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא פלוס וביארו בתלמוד פי איתמ' דאמימ' כגון דזבין איהו דאתיא איהו ומפקא שפירושו אתיא ומפק' תיכף מפיון שלא אמר כגון דזבין איהו ומית ולא מבעיא אם היו מטלטלים שאין ספק שהם נפסדים כשמשתמשים בהם או קרקעות ולא מקרבי למתא ואפי' שהיה הבעל להם אריס דאיכא למיחש שמא תכסוף או אם לא היה שם רנוח ביתא שתוציא אותם מיד הלוקח מעתה אלא אפי' היו קרקעות והיו מקרבי למתא או התנה הבעל שיהא הוא בהם אריס ואיכא רנוח ביתא לא מוציאה היא אותם מעתה לפי שלא התרנו לבעל שימפור היכא דאיכא רנוח ביתא וליכא למיחש שמא תכסוף אלא אם מכר הגוף לפירות בלבד שמכר דבר שהוא שלו שהם הפירות אבל אם מכר הגוף הואיל ומן הדין אינו יכול למכרו ולהוציאו ושורת הדין שאפי' השבית ועמד על היותר ממה שקתבה אותו על הבעל שתתן דמים ותטול אותו א"כ ה"ל כמי שמכר מה שאינו שלו שבטל המקח לאלתר ולא ימתינו בו אל זמן שני בין איכא רנוח ביתא בין ליכא בין איכא למיחש שמא תכסוף בין ליכא: סימן קג ומה שאמרו נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא הלכה היא ומי שירצה לעבור על זה מונעים אותו ואם אמר אני רוצה לספן בעצמי אין שומעין לו שאין לו רשות לאבד עצמו ואין ראוי לנו להניחו לעשות זה בפרט הואיל ואסרו אותו חז"ל והנה היה זה מקלל הדברי' האסורים שאין ראוי לשום אדם לעבור עליהם גם אין מניחין אותו לעבור עליהם: סימן קד ומה שאמרו הלוקח מבעל הבית אין לו אונאה הוא בכל כלי תשמישו לפי שב"ה אינו מוכרם אלא להכרח או להחליף אותם במה שטוב מהם ואם נתאנה בעל הבית נאמר שרצה בזה כדי לדחות הזיקו או כדי להחליף אותם במה שטוב מהם ואם נתאנה לוקח נאמר ג"כ שהקונה כבר ידע שתפצים אלו אינם מצויים למפור והוסיף בדמיהם כדי שימכרו אותם בעליהם: סימן קה שאלה ראובן נתעצם בדין עם שמעון ושמעון זה מתעסק במלאכת הבשמים ומסתחר עם הישמעאלים הנקראים מראבטי"ן בבשמים וזולתם ואמר ראובן שהיה לו ענק] של בדולח נתנו לשמעון זה שימפור אותו לו למראבטי"ן הנז' לפי שהמכירה להם יותר טובה מהמכיר' לזולתם ושמעון זה אינו מורגל להיות סרסור אבל הוא מורגל להסתחר עם המראבטי"ן בלבד ואמר ראובן שהביאו לו בענק ק' דינרים ושמעון אמר לו שהמראבטי"ן אינם רוצים לתת בו יותר מזה הסף ושראובן פשחשב ששמעון היה מוכרו למראבטי"ן הרשה אותו למכרו באותו הסף וקבל ממנו הסף שזכר לו שמעון שמכרו בו ועתה אומר ראובן שנגלה לו ששמעון מכרו ביותר מזה הסף אבל לא נתאמת אצלו הדבר עליו אלא הגיד מה ששמע מקצת הישמעאלית המראבטיא"ת ושמעון הנז' השיב ואמר ראובן זה נתן לי זה הענק כדי שאמכור אותו למראבטי"ן וניתן בו ק' נ' דינרים באשראי לא במדודין ובאתי אליו והודעתיו ואמרת לי לו שאינם נותנים בו במדודים שום סף אבל מצאתי מי שיתן לי בו מאה כדי שימכנ' אותו הוא באשראי אם

תרצה מכור אותו באשראי ואם תרצה במדודים ונתרצה לקבל המאה המדודים ומכרתי אותו ללוי במאה ולא הודעתי את ראובן למי מכרתי אותו אבל הבאתי לו הדמים וקבל אותם ונתרצה למכור הענק בסך שקבל אותו ואח"כ מכרו לוי על ידי בק"נ דינרים בהמתנה וקבל בעד הסך משכונות והתנה עמי שיתן לי בריוח חלק שהספמנו עליו ומראובן לקחתי שפירותי על שמכרתי אותו לו ואמר ראובן אלו הודיעני שמכרו ללוי לא הייתי מוכרו באותו הסך אבל חשבתי שנגמפר לאיש מן המראבטי"ן ועל זה הרשיתיו וגם הוא הטעה אותי שלא נשתדל למכרו ולהראותו לכל פדי שלא ימכר למראבטי"ן ורמה אותו ואמר לו המורה אתה נתאמת אצלה שרמה אותה או שמכרו ביותר אמר לא השיב לו המורה אם היית תובע אותו קודם שקבלת הדמים הייתי מחייב אותו שבועה כעין דאורייתא על טענת שמה אכל הואיל וכבר קבלת הדמים אינו חייב פי אם חרם סתם אם הטעה אותה או זייף שום זיוף וכשראה ראובן זה נתפטר עם שמעון בסך דינרים שקבל ממנו ובטל מעליו כל טענה וכל תביעה ואחר זמן שאל מהמורה זולתו והורה שיתן לו דמים הענק שהם ק"נ דינרים שנגמפרו בו באמרו ששמעון זה הואיל והוא ידוע שהוא מסתחר עם המראבטי"ן לא נתרצה ראובן למכרו אלא למראבטי"ן בלבד לא לזולתם והענק ברשות ראובן הוא וטען עליו טוען ואמר לא היה הדין כן אלא אם ביאר שמעון ואמר שקנה אותו ממנו איש מן המראבטי"ן אמנם הנה הוא טוען שאמר לו לא מצאתי מראבטי"י שיקנה אותו ממנו המראבטי"ן.

אמנם הנה הוא טוען שאמר לו לא מצאתי מראבטי"ן שיקנה אותו במדודים אם תרצה ליקח בו סך זה במדודים אמפרנו לה לקונה או מכור אותו בהמתנה למראבטי"ן יודיענו אדוננו ושכרו מן השמים: תשובה אם אמר שמעון לראובן שהוא מוכר אותו למראבטי"י ומכרו ללוי יחזור הפקר ואם אמר לא מצאתי מהמראבטי"ן מי שיקנהו במדודים אבל מצאתי מי שיתן לה בו מאה כפי מה שנגזר בשאלה זו המכר קיים ואין לו עליו פי אם להחרים חרם סתם בלבד על כל מי שעשה זיוף בזה: סב סימן קו שאלה ראובן הרשתה אותו בתו לתבוע מבעלה שבעיר אחרת כל מה שהוא חייב לה בהרשאה גמורה באגב וקני נתנה לו רשות בהחלט להתפטר וליתן בהמתנה ולעשות כל מה שיראה לו וכשהגיע ראובן לשם תבע את שמעון חתנו לדין ונתפטר עמו שילך אצל אשתו בתוך שנה ואם לאו חייב עצמו לה באגף דינר בתורת חוב בכל מיני חזוקים ונקטב בזה שטר ואחר זמן נתעצמו בדין ראובן ושמעון בתביעות שהיו ביניהם ואמר ראובן הרי בקנן אם יורה שופט הישמעאלים בעד אחד אתן לה בהמתנה כחובת בתי וכל מה שנקטב לה עליו ושופט הישמעאלים הורהו בעד אחד ותבע שמעון שיפטור אותו מכל מה שעליו לאשתו ומכל מה שנקטב לה עליו כמו שכתוב בטר בהרשאה שהיא הרשתה אותו שימחול ויתן בהמתנה אמר האומר שזה הלשון הכתוב בהרשאה אינו מורה אלא שיהיה כל מה שיעשה בהמתנה ומחילה ופשרה בעת שיעמדו בדין בענן זה אבל לא בתביעות שביניהם בענינים הנחלים בהומחלים אנחנו פני אדוננו יודיענו בזה כל הפרטים פדי שיהיו אצלינו לשרש נשען עליו.

ראשונה במה שנתחייב שמעון באגף דינרים הנזכר בתורת חוב ולא היה חייב בשום דבר מהם ואם נתחייב אדם במה שאינו חייב בו ונתחייב בו בתורת חוב ביותר חזק

שְׂבִיחוּבִים כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲזִיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשֹׁטֶר קָנָה וְכִמוֹ שְׂבִיאוֹר רַבִּינוּ הַגָּדוֹל ז"ל וַיִּבְאֵר לָנוּ עֲנִין חֲזִיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשֹׁטֶר וְאִידָהּ יִהְיֶה הַלְשׁוֹן שְׂוִיתִיחֲזִיב בּוֹ בְּזָה.

עוֹד יִבְאֵר לָנוּ אִם אָמַר הָרִי בְּקִנְיָן שְׂנִיתִי לָהּ כָּל מָה שְׂיֵשׁ לִי אֶצְלָהּ וְלֹא נָתַן לּוֹ שׁוּם אָדָם הַקִּנְיָן אֲבָל הוּא מְעַצְמוֹ לִקְחוֹ אִם מִתְנָה זֹה מִתְנָה מִשׁוּם דְּלֹא מְחַסְרָה מְשִׁיכָה וְהַקִּנְיָן בּוֹ נוֹסֵף אֵין צוֹרֵף בּוֹ אוֹ נֶאֱמַר הוּאִיל וְכַוֵּן לְמַחֲוֹל בְּקִנְיָן גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ שְׂבִיאוֹר הוּא מוֹחֵל וּמְקַנָּה לֹא בְּזוּלָתוֹ כִּמ"ש בְּמִי שְׂרָצָה לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ אֶחָד מִדְּרָכֵי הַהַקְנָאָה לֹא בְּזוּלָתוֹ וְאִם מָה שְׂאֲמָרוֹ כִּינּוּן דְּנִפְיָל גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ דְּבַנְפִּילָה נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי בַד"א לֹא נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי אִם נֶאֱמַר כִּינְיָא בְּזָה בְּמִקְנָה אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה רֵאוּי לְרֵאוּת אִם כְּשֶׁנִּתְפָּשֶׁר רֵאוּבוֹן עִם שְׂמַעוֹן שְׂיִלָּהּ אֶצְלָה אֲשֶׁתּוֹ אַחֵר תִּם שְׂנָה קִנּוּ מְרֵאוּבוֹן שְׂנִיתְרָצָה בְּזָה הוּאִיל וְנִתְפָּשֶׁר עִם שְׂמַעוֹן עַל זֶה וְחֲזִיב עַצְמוֹ בְּקִנְיָן שְׂיִלָּהּ אַחֵר תִּם שְׂנָה וְקִנּוּ מִיָּדוֹ עַל זֶה וְקִנּוּ גַם מִיָּד רֵאוּבוֹן שְׂנִיתְרָצָה בְּזָמַן הַנְּזָכֵר שְׂקִבַע כְּבָר נִגְמְרָה שְׂלִיחוֹתוֹ וּמָה שְׂחִדָּשׁ אַח"כּ שְׂנָתַן בְּמִתְנָה הַמְּעוֹת שְׂל בֵּיתוֹ שְׂהַרְשָׁתָה אוֹתוֹ לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם שְׂלָזָה לֹא נַעֲשֶׂה שְׂלִיחַ.

וְאִם בְּקַבִּיעַת הַזְּמַן הַנְּזָכֵר מִשְׂמַעוֹן לְבַדּוֹ מִבְּלָתוֹ שְׂקִנּוּ מִיָּד רֵאוּבוֹן שְׂנִיתְרָצָה בְּכַף שְׂאָז אִם רָצָה רֵאוּבוֹן יוֹכֵל לְחַזֵּר בּוֹ מִהַזְּמַן שְׂקִבַע וְיוֹכֵל לְחַזֵּר לְתַבְּעוֹ שְׂיִלָּהּ אֶצְלָה אוֹ שְׂיִפְרַע לָהּ מָה שְׂהוּא חֲזִיב לָהּ וַיַּעֲלֶה בְּיָדוֹ זֶה עַדִּינּוּ לֹא נִגְמְרָה שְׂלִיחוֹתוֹ וְלֹא נִסְתַּלַּק שֵׁם הַשְּׂלִיחוֹת מִעַלְיוֹ וְהוּאִיל וְקִנּוּ מִיָּדוֹ שְׂנָתַן מָה שְׂיֵשׁ לְבֵיתוֹ שְׂהַרְשָׁתָה אוֹתוֹ אִם יִתְקַיֵּים אוֹתוֹ הַעֲנִין שְׂנָפַל בּוֹ הַהַפְּרָשׁ בִּינֵיהֶם וּבְהַרְשָׁאָה כְּתוּב שְׂיִתֵּן בְּמִתְנָה וַיַּעֲשֶׂה מָה שְׂיִרְצָה הִנֵּה מִתְנָתוֹ מִתְנָה וְנִפְטָר הַבַּעַל מִכָּל מָה שְׂעַלְיוֹ לְתַת לְאֲשֶׁתּוֹ.

וְזָה אִם הַלְשׁוֹן שְׂקִנּוּ בּוֹ מִיָּד רֵאוּבוֹן בְּמַחֲלֵל חוֹבוֹת בֵּיתוֹ הִנֵּה שְׂאָז נִסְתַּלַּק דִּין הָאֶסְמִכְתָּא. זֹה הִיא שׁוֹרֵת הַדִּין בְּמָה שְׂשָׂאֵלָתָ עַלְיוֹ בְּמָה שְׂקִנּוּ מִיָּד רֵאוּבוֹן בְּנִתְיִנַת הַמְּעוֹת שְׂל הַמְּרָשָׁה אוֹתוֹ: וְאִמְנָם מָה שְׂשָׂאֵלָתָ עַל מָה שְׂקִנּוּ מִיָּד שְׂמַעוֹן שְׂחֲזִיב עַצְמוֹ לְאֲשֶׁתּוֹ בְּאֶלְפָּר פְּרָחִים אִם לֹא יִלָּהּ אֶצְלָה אַחֵר עֲבוּר שְׂנָה הוּא לְשׁוֹן בְּלִתִּי מוֹעִיל לְהִיּוֹתוֹ לְשׁוֹן הַקְנָאָה לֹא לְשׁוֹן הוֹדָאָה.

וּמָה שְׂאֲמָרוֹ חֲזִיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשֹׁטֶר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חֲזִיב הַלְשׁוֹן הִנֵּה מוֹעִיל לְהִיּוֹתוֹ לְשׁוֹן הוֹדָאָה עִם הֵיּוֹת הַדְּבָר מְעִיקָרוֹ שְׂאִין לוֹ אֶצְלוֹ כְּלוּם. אֲבָל אִם הִנֵּה בְּלְשׁוֹן הַקְנָאָה אִינוּ מוֹעִיל אֶלָּא אִם הִנֵּה בְּדֶרֶךְ שְׂיִוְעִיל בּוֹ הַקְנָאָה הַמְּטַבֵּעַ.

וּכְבָר קִדְמָה תְּשׁוּבָתֵינוּ בְּזָה לְמִי שְׂשָׂאֵל מֵאֲתָנוּ עַל זֶה מֵאֶצְלָכֶם וּבִיאוֹרָנוּ לוֹ זֶה בִּיאוֹר מְסִפִּיק. וּמִי שְׂאֲמַר לְחַבְּירוֹ הָרִי בְּקִנְיָן שְׂנִיתִי לָהּ הַחֹב שְׂיֵשׁ לִי אֶצְלָהּ הוּאִיל וְהַדְּבָר הַנְּתוּן לֹא מִיְחַסֵּר מְשִׁיכָה נִתְקַיֵּימָה הַמִּתְנָה וְנִפְטָר הַב"ח מִהַחֹב שְׂאֶצְלוֹ בְּמָה שְׂאֲמַר לוֹ נִתְתִי לָהּ מָה שְׂיֵשׁ לִי אֶצְלָהּ.

וְאִין אֲנַחְנוּ צְרִיכִין בְּזָה לְקִנְיָן כְּדִי שְׂנִבְטַל הַמִּתְנָה מִצַּד בְּיִטּוּל הַקִּנְיָן וְאִין דְּרָף זֶה דּוּמָה לְמָה שְׂאֲמָרוֹ כִּינּוּן דְּנִפְיָל גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ דְּבַנְפִּילָה נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת לֹא נִיחָא לִיהָ.

לְפִי שְׂהַטְעַם שֵׁם שְׂלֹא קִנּוּ לִיהָ ד"א לְפִי שְׂמִפִּינּוּ שְׂגָלָה בְּדַעְתּוֹ דְּלֹא נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי לִיהָ ד"א דִּידְיָהּ אִיגְלָאִי מִיְלָתָ דְּהִנֵּי ד"א לָאוּ חֲצָרוֹ הֵן כְּלָל כְּדִי שְׂתַקְנָה לוֹ לְפִי שְׂלֹא תִקְנּוּ שַׁד"א שְׂל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ בְּכָל מְקוֹם אֶלָּא א"כ הִיְתָה פּוֹנֵת אוֹתוֹ אָדָם שְׂיִהִיו לוֹ אוֹתָם

ד"א פתצרו אָבֵל אַם אַיִנוּ מִתְפַּנּוֹן לְזֶה וְאִינוּ מִתְרַצָּה בּוֹ הִנֵּה חֲזָרוּ לְהִיּוֹת ד"א הִלְלוּ שְׁאִין לֹו בָּהֶם זְכוֹת כָּלֵל וְהֵם לְגַבִּיהַּ כְּמוֹ שֶׁהֵם לְגַבִּי שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שְׁאִינָם עוֹמְדִים בָּהֶם וְע"כ הִיָּה מִן הַדִּין שְׁלֵא יִקְנוּ לוֹ.

תַּדַּע שְׁכֵן הַגֵּעַ עֲצָמָה אַם הִיָּתָה הַמְצִיאָה בְּחֲצָרוֹ וְנִפְלַע עָלֶיהָ הָאֵם הִיָּינוּ אוֹמְרִים שְׁמַפִּינוּ שְׁנִפְלַע גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ דְּלֵא נִיחָא דְּתַקְנָה לוֹ חֲצָרוֹ אִין סָפֵק שְׁלֵא נֵאמַר שְׁחֲצָרוֹ קִנְתָּה לוֹ עַל כָּל פְּנִיָּם לְהִיּוֹתָה חֲצָרוֹ וְהַנְּפִילָה שְׁנִפְלַע עָלֶיהָ הוּא דְּבָר נוֹסֵף.

הָכָא נָמִי הוֹאִיל וְהִיָּה הַסֵּף הַהוּא בְּתוֹרַת חוֹב אֲצֵל הַב"ח וְלֵא מִיחֲסַר מְשִׁיכָה בְּמַחֲלָה נִפְטָר מֵאוֹתוֹ הַחוֹב וְהַקְנָן בְּזֶה הוּא דְּבָר נוֹסֵף וְאִין מְשַׁגְּיחִין בּוֹ: סִימָן קז (הַבִּיאָה רַבִּי בְּצִלְאֵל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַמ"ו ע"ב): סִימָן קח (הַבִּיאָה הָרַב הַנּוֹז"ל שֵׁם בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַמ"ז ע"ב): סִימָן קט (הַבִּיאָה ר' בְּצִלְאֵל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַפ"א ע"ב): סִימָן קי (הַבִּיאָה הָרַב הַנּוֹז"ל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַע"א ע"ב): סִימָן קיא (הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל שֵׁם): סִימָן קיב (הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַק"ח ע"ב ד"ה עוֹד כְּתַב בְּתַשׁוּבָה אַחֲרַת וְנ"ל רְאוּבֵן יֵשׁ לוֹ עָלֶיהָ כו'): סִימָן קיג שְׁאֵלָה אַם הִיָּה לְרְאוּבֵן אֲצֵל שְׁמַעוֹן חוֹב וְפַסֵּק עִמּוֹ בְּהוֹן סְחוּרָה וְחֲזָר בּוֹ אַחַד מֵהֶם אַחַר שְׁנַתְּפִשְׁרוּ אַם נִכְרִיחַ אוֹתוֹ שְׁיִתֵּן לוֹ הַסְּחוּרָה וְנֵאמַר בּוֹ מִקְלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחַ לֵא גְזוּר בְּהַ רַבָּנָן אַם בְּזֶה בָּא לְשׁוֹן הַגְּמָרָא אַם לָפִי שְׁנִפְלַע בְּזֶה מִחְלֻקַּת גְּדוּלָּה: תַּשׁוּבָה אַם הִיָּה לְרְאוּבֵן אֲצֵל שְׁמַעוֹן חוֹב וְפַסֵּק עִמּוֹ בּוֹ סְחוּרָה לֵא קִנְיָה הַקּוֹנָה אוֹתָהּ סְחוּרָה וְהַחֲזוּר בּוֹ אִינוּ חֵיִיב בְּזֶה מִי שְׁפָרַע לְאִמְרָם אֲמַר רַב הַמְּקַדָּשׁ בְּמַלְוָה אִינְהָ מְקוֹדָשֵׁת מ"ט מַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְאִמְרוּ עָלֶיהָ כְּתוּבָא הַמְּקַדָּשׁ בְּמַלְוָה אִינְהָ מְקוֹדָשֵׁת וּי"א הָרִי זֹו מְקוֹדָשֵׁת מֵאֵי לֵא בְּהָא קָא מְפַלְגִי דַּמ"ס מַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וּמ"ס לֵא לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְתַסְבְּרָא אִימָא סִיפָא וְשׁוֹיִן בְּמִכְרָ שְׁקִנְיָה וְאִי מַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה בְּמֵאֵי קִנְיָה וְהַעֲמִיד הַתַּלְמוּד מַה שְׁאִמְרוּ הַמְּקַדָּשׁ בְּמַלְוָה כְּגוֹן שְׁאִמְרַן לֵה הַתְּקַדָּשִׁי לִי בְּמַתְּנָה וְנִמְצָא חֲסַר דִּינָר וְדַכּוּתָה גַּבִּי מְכָר כְּגוֹן שֵׁא"ל מְכוֹר לִי חֲפִץ זֶה בְּמִנְהָ וְנִמְצָא חֲסַר דִּינָר וּבְזֶה הוּא שְׁאִמְרוּ קִנְיָה אָבֵל אַם אֲמַר לוֹ מְכוֹר לִי חֲפִץ זֶה בְּמַלְוָה שְׁיֵשׁ לִי בִּינְדָה לֵא קִנְיָה מְשׁוּם דְּמַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְכַמִּי שְׁלֵא נָתַן לוֹ מְעוֹת דְּמִי וּמַה שְׁאִמְרוּ מִקְלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחָא לֵא גְזוּר בְּהַ רַבָּנָן הוּא בְּמִי שְׁהַחְלִיף דְּמִי שׁוֹר שְׁאוֹת' דְּמִי הַשׁוֹר אִינָם מַלְוָה אֲצֵל קוֹנְיָה הַשׁוֹר כְּדִי שְׁנֵאמַר לְהוֹצָאָה נִתְּנָה אָבֵל הֵם אֲצֵלוּ בְּחֵיב גְּמוּר בְּדְּמִי הַשׁוֹר שְׁקִנְיָה לְפִי שְׁהֵם עָתָה לְבַעַל הַשׁוֹר וְהוֹאִיל וְאִינָם מַלְוָה וְלֵא נִתְּנָה לְהוֹצָאָה הִנֵּה הוּא כְּמִי שְׁהַבִּיא לוֹ הַמְּעוֹת בְּעַת שְׁקִנְיָה מִמְּנוּ הַפְּרָה.

וְלִהְיוֹת הַדְּבָר מִקְלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחָא לְפִי שְׁהַמְעוֹת הָיוּ מְקוֹדָמִים אֲצֵל בַּעַל הַפְּרָה קוֹדֵם שְׁדַבֵּר עִמּוֹ עַל קִנְיָתָה הַעֲמִדְנוּהוּ עַל דִּין תוֹרָה וְקִנְיָה לוֹ מְעוֹתָיו מְשׁוּם דְּמִקְלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחַ לֵא גְזוּר בְּהַ רַבָּנָן אָבֵל מִי שְׁהִיָּה לוֹ חוֹב אֲצֵל חֲבִירוֹ וְפַסֵּק עִמּוֹ בָּהֶם בְּסְחוּרָה אִין אוֹמְרִים בּוֹ דִּין זֶה לְפִי שְׁאוֹתוֹ הַחוֹב מַלְוָה וְמַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְכַמוֹ שְׁלֵא נָתַן לוֹ כְּלוּם דְּמִי.

וְכַבֵּר בְּאַרְתִּי לֵה זֶה יָמִים חֲלוּקִים זֶה שְׁרָאִיתִי אוֹתוֹ בֵּין שְׁנֵי מְאָמְרִים אֵלוֹ וּבְרַרְתִּי אוֹתוֹ לֵה יָפָה וְהוּא עֲנִין טוֹב וּמְבֹנָאָר וּמְקוֹדֵם הִיָּה קִשְׁיָה לְנוּ עַד שְׁנַתְּבַרְר לְנוּ חֲלוּקִים זֶה בֵּינֵיהֶם וְהוּא נְאוֹת מְאָד: (עֵינִין לְהַרְבַּע עֲצָמוֹת יוֹסֵף דָּף נ"ט ע"ג) סִימָן קיד שְׁאֵלָה מַה יֵאמַר אֲדוֹנָנוּ

באיש שלא קרא מעולם הלכה עם רב ואינו יודע דרך הלכה ולא פירושה ולא קריאתה אלא שהוא ראה הרבה מתשובות הגאונים ז"ל וספרי הדינים.

ולא נעלם מאדוננו שהתשובות אינם עומדות על מצב אחד בפרט הישנות מהם שנקנס בהם ההפסד מצד המעתיקים אותם ועם זה יחסו קצת תשובותיהם לזולת בעליהן גם הרבה מן הגאונים הורו בתשובותיהם על שאלה אחת ואח"כ חזרו בהם מאותה הוראה או השיגו אותם אחרים בקף ואם איש שעיקר ידיעתו בתשובות אלו ואינו מבין הצדק מהם מבלתי הצדק אם יוכל להורות בענין אחד או בנדון אחד ויפסוק הדין בו ואפשר להיות שאותה שהורה ממנה כבר חזר בו המורה בה.

ומי שאינו מבין עיקר הדין ולא מאיזה מקום יצא מן התלמוד אם הוא מותר להורות או אם ראוי לסמוך עליו בשום דבר בפרט אם הוא בלתי ירא שמים והעידו עליו ברשעיות רבות ועוד העידו עליו שהוא נתלה היום לענין דין אחד בשאלה אחת ומיחס אותה לגאון אחד ומחר הוא נתלה בדין הדומה לו בשאלה אחרת באופן אחר והוא מיחס אותה לגאון אחר.

יבאר לנו אדוננו שורת הדין בזה ביאור מספיק: תשובה דע שהאיש הזה ראוי יותר להתיר לו להורות מאנשים רבים קבעו עצמם להוראה בזמננו זה ורובם אין בהם אפי' אחד משני דברים אלו רצוני לומר הבנת ההלכה והעמידה על דעת הגאונים ז"ל.

ואותם שמדמים להורות מעיון ההלכה ומחונק עיונם בתלמוד הם שראוי למנעם מזה לפי שאין בזמננו זה מי שיהי' ראוי לכף ולא מי שהגיע בחכמת התלמוד לכלל שיורה מעיונו מבלי שיעמוד על דעת הגאונים ז"ל.

אבל מי שמורה מתשובות הגאונים וסומך עליהם ואע"פ שאינו יכול להבין בתלמוד הוא יותר הגון ומשופח מאותו שחושב שהוא יודע בתלמוד וסומך על עצמו. שהוא אע"פ שהוא מורה מסבא בלתי אמתות מראיות הגאונים ז"ל מ"מ אינו טועה בזה לפי שהוא מה שעשה ע"פ ב"ד גדול מןמחה לרבים עשה.

ומי שמורה מעיונו בהלכה אפשר שהוא חושב שאותה הלכה מחייבת אותה הוראה והיא אינה מחייבתה והטעהו עיונו או טעה בפירושה. ואין בזמננו זה מי שגיע בתלמוד לגדר שיוכל לסמוך להורות ממנו.

וכבר באו לידי תשובות קצת אנשים בדברים שהורו בהם והם חושבים שהורו פדיו ושהוא ברור פשמש והם טעו בהוראתם ותלו הדבר שהוא אל מקום בלתי מקומו ולמדו הדין ממקום שאין ללמוד אותו ממנו וכבר היה בין הדבר שדנו בו ובין ההלכה שנתלו בה לאותו הדין חילוק דק ודקדוק נעלם ונסתר ולא הרגישו בו והיו לוקחים ההלכה בכללה כפשטה ולא הרגישו בחילוק הדק שבה ומדמין הנדון שלהם לה ואינם מרגישים בחילוק הדק שביניהם.

עד שאני אומר שמי שאינו סומך על עצמו אם הוא נתלה בתשובות הגאונים ובהוראתם שהם הלכות פסוקות וסברות קצרות ברורות הוא יותר משופח מאותם המדמים להורות מן התלמוד ואמנם מה שזכרת מהיותו בלתי ירא שמים אם הוא דנין קבוע ראוי לחקור בזה לפי שאין ראוי לנו לעמוד דנין שאינו הגון לפי שהוא פנוטע אשרה בישראל ואם

אינו דנין קבוע אלא שאין דין לפניו אלא מי שקבל אותו על דרך הברירה אין לנו לעכב בזה: סימן קטו שאלה ראובן היתה לו בת קטנה והשיאה לשמעון בקידושין שקבל ממנו ומת ראובן ומת גם שמעון ויש לו אחים לוי ויהודה ויששכר וכשגדלה הבת לא מצאה חן ליבום ותבעה מאחד מהם שיחלוץ לה ושמ תואנה ואמר שלא היה נשוי עמה אחיו המת בקידושין ואמר עוד שהבת עדיין היא קטנה ואינה ראויה לחליצה יורינו רבינו אם העידו שנים במספר שניה אם מקבלים עדות הנשים הכשרות בהבאת שתי שערות ואיך יהיה איכות השתי שערות ואם לא רצה היכם לחלוץ לה ואם הגדול לא רצה אם כופין את הקטן ואם מסר מודעא על החליצה אם תועיל המודעא לפי שנפל בזה ויפוח גדול יש אומרים אין המודעא פוסלת החליצה כלל לפי שהמודעא על אחד משני דברים אם על מִכָּר או על מתנה והמודעא שהיא על המִכָּר אינה מודעא עד שיתברר האונס שהיתה המודעא לסיבתו כמו שאמרו כל מודעא דלא פתיב בה אנו ידעינן באונסא דפלוני לאו מודעא היא ואם היתה המודעא על מתנה היא גילוי מילתא בעלמא כדי שיתברר אומדן דעתו שהוא לא גמר ומקני ליה כמו שאמרו אי דגיטא ומתנתא גלוני מילתא בעלמא הוא נראה מפאן שהמודעא לא תחול אלא בדבר שיש בו עשייה ונתינה מאותו שמוסר מודעא באופן שמתברר שהוא אינו עושה מלבו והגט כבר קראתו התורה נתינה באמירה ונתן בידה אבל החליצה אינה עשייה או אינה נתינה יש בה ליכם עד שיימסור מודעא עליה וע"כ המודעא שמוסר אינה עושה רושם בחליצה כלל ומה שלא מצאנו לו ראיה אין דנין בו.

ואחרים אומרים הואיל ואמרו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני הנה הנה דינה פדין הגט. יבאר לנו אדונינו: גם יבאר לנו אם מסר אדם מודעא על גט והתנה שלא תבטל לעולם המודעא פיצד תוכל להתגרש ממנו אשה זו לפי שאפשר להיות שאדם אחד תהיה דעתו נוטה אל אשתו וחושש שמה יאמרו לו לגרשה והוא מוסר מודעא ומתנה שלא תבטל לעולם ואפי' שיבטל אותה שלא תוכל להתגרש ממנו ואולי יש אצל רבינו בזה תקנה: תשובה השנים שתעלה לה בהם חליצה הם אם היתה בת י"ב שנה ויום אחד שהם מי הנערות ואם הגיעה לזמן הנזכר אז ראוי לבדקה ע"פ נשים ואם אמרו שהביאה שתי שערות הם נאמנות בזה וראויה היא לחליצה כמו שאמרו תנו רבנן כל הנבדקות ע"פ נשים רבי יהודה אומר לפני הפרק ולאחר הפרק נשים בודקות אותם תוף הפרק אין נשים בודקות אותם ונתנו בתלמוד סיבה לזה ואמרו לאחר הפרק דאיכא חזקה דרבא סמכינן אנשים ובדקו נשים תוף הפרק דליכא חזקה דרבא לא סמכינן אנשים ולא בדקו נשים: ולענין איכות השתי שערות כבר אמרו ב' שערות האמורות בתורה ובנגעים והאמורות בכל מקום כמה שיעורן כדי לכוף ראשן לעיקרם ואם נתברר שהבת הנז' הגיעה לכלל שנותיה שהם י"ב שנים ויום אחד הנבדקה ע"פ נשים שמצאו לה שתי שערות על דרך שזכרנו הנה נתחייב היכם לחלוץ לה ואם לא רצה ראוי לכוף על זה במיני הפפיה עד שיאמר רוצה אני ואם היה הגדול במדינה אחרת כופין את הנמצא שיחלוץ אע"פ שהוא הקטן כמו שאמרו תלה בקטן עד שיגדיל ובגדול עד שיבא ממ"ה אין שומעין לו אלא אומרים לו עליך מצנה או חלוץ או יבם: ומה ששאלת על ענין המודעא שנעשית על החליצה אם היא מודעא אם לאו התשובה מפנין שראינו שאמרו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני שזה מורה שאנו צריכים לכוננתו וגם אמרו חליצה

מנטעת פשרה ואיזה היא חליצה' מנטעת אמר ר"ל שאומרים לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה ואמרו בין שנתפונן ולא נתפוננה היא בין שנתפוננה ולא נתפונן הוא חליצתה פסולה עד שיתפוננו שניהם ואת אמרת חליצתה פשרה שנתראה מזה שצריכים אנו לכוננתו ושאו"פ שנתפונן למעשה אם לא נתפונן להתירה חליצתה פסולה ממילא שמעת שאם הקדים מודעא שנתראה ממנה גלוני דעתיה שאינו מתפונן להתירה שהחליצה פסולה וצריף לחלוץ לה אם"כ חליצה מעליה אחר ביטול המודעא הנזכרת פי היכי דתשרי לעלמא ומ"מ לא תתעבב המודעא אלא א"כפירש בה שהוא בלתי מתפונן בזה המעשה להתירה אבל אם לא נזכר בה זה הלשון או מה שיעמוד במקומו אין חוששין למודעא: ומה שזכרת מענין המודעות שמקדימין לגיטין וזוכרים בהם שאפ"י יבטל אותה שהוא שלא מדעתו ושלא מרצונו ובקשת שאודיעה דרף תבטל בו זאת המודעא הנה זה הענין כבר נשאל מאתנו זה שנים באיש אחד הקדים מודעא על דרף זה וביאר בה שאפילו יבטל אותה בכל אופןי הבטול שכל זה הוא שלא מדעתו ושלא מרצונו כל זמן שאינו מבטל אותה בב"ד של מצרים ומה שהעלינו בדקדוק הוא שמפין אותו ראשונה על שעבר ומסר מודעא על הגט כמו שאמר רב מאן דמקדש בביאה ומאן דמסר מודעא אגיטא כו' אם"כ באופןי הפפיה שיבטל המודעא בזה הלשון והוא שיאמר הנני מבטל כל מודעא שקדמה לגט שאכתוב לאשה זו מבטל כל מודעא שקדמתי על ביטול כל מודעין ותנאין אם"כ יצוה בכתיבת הגט ויתן לאשה והיא מגורשת וזה הלשון שדקדקתי הוא לשון שיתקון בו ענין זה לפי שאמתת אמרו ואפ"י בטלתי המודעין בתכלית הביטול איני עושה זה אלא שלא מרצוני אם תדקדק בו תמצא שעיקרו הוא שהקדים מודעא על ביטול המודעין וכשבטל הוא אותה המודעא שהקדים על ביטול המודעין בטלה לשעתה ונמצא שבטלו המודעין וכל מה שאפשר שהוסיף וביאר שלא יועיל כל מה שיבטל בזה הנה זה הלשון שזכרנו אם יעיד בו על עצמו הורכב זה הביטול על אותם דברי' בעצמם שסגר בהם ביטול המודעין וביטול הביטול ונתבטלו בזה ונפתח מנעול זה ממילא ונמצאו המודעין בטלים.

והיא סברא נכונה עד מאד מדוייקת בתכלית הדיוק וכבר נתפשטה הוראה זו בכל האנדלוס: סימן קטז שאלה נפל בינינו מחלוקת באיזה מקום תהיה החליצה והעיר הזאת אין בה מנהג קבוע יש אומרים שלא תהיה אלא בבית הפנסת לפי שמצא בקצת מדרשות ועלתה יבמתו השערה בגובה של עיר ופי' גובה של עיר בית הפנסת ואמרו לו אין זה המאמר חיוב שעכ"פ תהיה החליצה בבית הפנסת אלא לפי שאמרה תורה ועלתה יבמתו השערה והוא שער ב"ד וקראתו בלשון עלייה הביאו מזה ראיה ששער ב"ד צריף להיות בגובה של עיר גם אינו מוכרח שעכ"פ תהיה החליצה במקום המיוחד לב"ד אלא החליצה דינה מסור לממונים שעליה ואם ראו מפני כבוד האשה ללכת לבית מבתי שכנותיה לעשות שם החליצה בפניהם הפל לפי ראות עיני ב"ד הממונים על זה וכל מקום שקבעוהו לשבת שם כופין את היבם ללכת אצלם בפרט אם היא בתולה ממה שראוי לחוש לכבודה ומה שאמרו היבמה הולכת אחר היבם להתירה הוא אם הנה היבם בארץ אחרת יורינו ושכרו כפול: תשובה דבר זה הוא תלוי בב"ד בכל מקום שיקבעו דוכתא לחליצה חייב היבם ללכת אצלם ומה שאמרו היבמה הולכת אחר היבם להתירה הוא אם היתה בארץ אחת והיבם בארץ אחרת שאין לנו להכריח את היבם ללכת למקום שהיא

שם פְּדִי לַהֲתִירָה אֲלֵא הִיא שְׂרוּצָה בְּחִלְצָה הוֹלֶכֶת אֲצֵלוֹ אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּמִקּוֹם אֶחָד מִן הַדִּין אֵין רְאוּי לְהִיּוֹתָם נִקְבָּצִים אֲלֵא אֲצֵל ב"ד כּמ"ש הַכְּתוּב בְּפִי וְעִלְתָּה יְבַמְתּוּ הַשְּׁעָרָה וְיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁעָרָה הוּא שֶׁעַר ב"ד אֲבָל לְחַיִּיב אֶת ב"ד לְלָכֶת אֲצֵלוֹ עִם הַיְבָמָה הוּא טְעוֹת מִמָּה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב וְקָרְאוּ לוֹ זַקְנֵי עִירוֹ וְדַבְּרוּ אֵלָיו וְלֹא אָמַר וְהִלְכוּ אֵלָיו זַקְנֵי עִירוֹ.

וְהוֹאִיל וּנְתַבְּרַר שֶׁהֵיבָם חַיִּיב לְלָכֶת אֶל הַמִּקּוֹם שֶׁקָּבְעוּ שָׁם דְּוָכֶתָא א"כ הָעֲנִינוּ מְסוּר לָהֶם שֶׁיִּקָּבְעוּ אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁיִּרְצוּ חוּץ מִבֵּית הַיְבָמָה עֲצָמָה שָׂאִין לָהֶם לַעֲשׂוֹת זֶה וְלֹא לְהַכְרִיחַ אוֹתוֹ שִׁילָה אֲצֵלָה שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב בְּזֶה מִן הַדִּין וּמ"ש בְּגִבּוֹהַ שֶׁל עִיר אֵינוֹ חַיִּיב בְּהַכְרִחַ אֲבָל אוֹרְחָא דְמִילְתָא קָאָמַר שֶׁלְעוֹלָם שֶׁעַר ב"ד בְּגִבּוֹהַ שֶׁבַעִיר שֵׁנָא וְעִלְתָּה וְהַעֲלִיָּה לֹא תִהְיֶה אֲלֵא לְמִקּוֹם גְּבוֹה: סִימָן קִיז שֶׁאֵלָה בְּאַרְץ שְׁנֵהֲגוּ יוֹשְׁבֵיהָ שְׁפוֹתְבַת הָאִשָּׁה עַל בַּעֲלָהּ כֹּל מָה שֶׁהִיא מוֹצִיאָה לוֹ בְּגִדּוּנָא וּמִשְׁלִים עַל זֶה הַבַּעַל תּוֹסֶפֶת לְתַשְׁלוּם אֵלָף דִּינָר וְיִהְיֶה מִשְׁפֹּט הַכֹּל שְׁנֵה וְאִם נִפְטַר הַבַּעַל וְהֵנִיחַ פְּחוֹת מֵאֵלָף דִּינָר תַּחֲלוֹק הָאִשָּׁה עִם הַיּוֹרְשִׁים כֹּל הָעֲזָבוֹן וְאִפִּי שֶׁלֹּא הֵנִיחַ הַבַּעַל כְּלוּם חוּץ מִן הַגְּדוּנָא תַּחֲלוֹקָה עִם הַיּוֹרְשִׁים וְתִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הָאֵלְמָנָה וְאִח"כ תַּחֲלוֹק עִמָּהֶם בְּשֵׁנָה וְהֵם נוֹהֲגִים עוֹד שְׁפוֹתֵב הַבַּעַל לְאִשְׁתּוֹ מִתְּנָה בַּעַת כְּנִיסְתָּהּ לְחֻפָּה דְּבָר יָדוּעַ וְאֵינָם סוֹמְכִין עַל זוּלַת מָה שֶׁבְּכַתְּנָבָה בְּלִבָּד וְיִצְאָה גִּסְתַּת הַמְּנֵהָג בְּלִשׁוֹן הַזֶּה שֶׁתַּחֲלוֹק הָאִשָּׁה עִם הַיְתוּמִים כֹּל מָה שֶׁיֵּנִיחַ בַּעֲלָהּ אִם הוּא פְּחוֹת מִכְּדֵי כְּתוּבָתָהּ הַכֹּל תַּחֲלוֹק עִם הַיְתוּמִים בֵּין כְּתוּבָהּ בֵּין גְּדוּנָא בֵּין תּוֹסֶפֶת בֵּין מִתְּנָה וּנְפִטַר רְאוּבֵן וְהוֹצִיאָה לָאָה אֵלְמָנָתוֹ כְּתוּבָתָהּ וְכְתוּבָהּ בֵּה הַגְּדוּנָא וְאִח"כ בְּסוּף כְּתוּבָהּ וְהוֹסִיף לָהּ מִשְׁלוֹ עֲשָׂרָה אֲלָפִים זוּזִים מְדוּדִים וְלֹא זָכַר לֹא כֶסֶף וְלֹא זוּלָתוֹ אֲלֵא שֶׁמְנֵהָגָם לְכַתּוּב בְּכַתְּנֻבוֹת עֲשָׂרָה אֲלָפִים זוּזִים מְדוּדִים וְהֵם קְצוּבִים בְּאֵלָף דִּנָּרִין הַכְּתוּבִים לְמַעַלָּה כֶּסֶף וְהַמְּנֵהָג שָׂאִין אָדָם כּוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה אֲלָפִים זוּזִים מְדוּדִים כֶּסֶף וְלֹא תִהְיֶינָה כְּתוּבוֹתֵיהֶן פְּחוֹת מִזֶּה וְכֵּן הַעִידוּ הַזִּקְנִים שֶׁהוּא יָדוּעַ אֲצֵלָם וְשָׁפֵן הוּא מְנֵהָג אַרְצָם וְכִשְׁשֵׁימָה הָאִשָּׁה כְּתוּבָתָהּ וְנִשְׁבַּעָה עָלֶיהָ שְׁבוּעַת הָאֵלְמָנָה בְּקִשָּׁה לְגִבּוֹת חֲצֵי עֲזָבוֹן בַּעֲלָהּ וְהִיתָה לְעוֹלָם אוֹמֶרֶת שֶׁבַעֲלָה נָתַן לָהּ וְלִכְנִיָּה בֵּית פְּלוּנִי וְהוּא כְּלוֹ עֲזָבוֹן וְכִשְׁלֹא יִכְלָה לְבָרַר זֶה אִז תִּבְעָה כְּתוּבָתָהּ וּבְקִשָּׁה מִב"ד שִׁיּוֹרִידוּ אוֹתָהּ בְּחֻצְיוֹ שֶׁהוּא חֲלָקָה כְּפִי הַמְּנֵהָג הַנּוֹ' וְהַעִידוּ אִז שְׁנֵי עֲדִים שֶׁבַעֲלָה נָתַן לָהּ וְלִכְנִיָּה כֹּל הַבֵּית הַנּוֹ' מִתְּנָה גְלוּיָהּ מֵעַכְשָׁיו מַחֲיִים בְּקִנְיָן שָׁלֵם וְהַעִידוּ שֶׁהַמְּנֵהָג הִיתָה אַחַר שְׁנַיִם שְׁנִכְנֶסָה לְחֻפָּה וְשָׁאֲחַר זֶה הַזְּמַן נִפְטַר וְלְרְאוּבֵן זֶה בָּנִים מְזוּלַת לָאָה וְאֵין לוֹ מְלָאָה כִּי אִם בֶּן אֶחָד וּבְנֹת וְחֻשְׁבוּ הַבָּנִים הָאֲחֵרִים שֶׁמִּתְּנָה זֶה נִכְנָסָת הִיא בְּכֹלל הַמְּנֵהָג הַנֶּאֱמָר בּוֹ שֶׁתַּחֲלוֹק הָאֵלְמָנָה עִם הַיּוֹרְשִׁים מִתְּנָתָהּ וְאָמַר לָהֶם הָאוֹמֶר שֶׁאֵין הַדְּבָר כֵּן לְפִי שֶׁמְנֵהָגָם שֶׁהָאִשׁ כּוֹתֵב מִתְּנָה בַּעַת כְּתִיבַת הַכְּתוּבָה וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּמֵנֵהָג שֶׁתַּחֲלוֹק עִם הַיּוֹרְשִׁים לֹא עַל זוּלָתָהּ בְּבִקְשָׁה מֵאֲדוּנָנוּ יְבָאָר לָנוּ פֶּרֶט זֶה וְאִם יֵשׁ לְאִשָּׁה זֶה כֹּל מִתְּנָה זֶה אִם לֹא: עוֹד יְבָאָר לָנוּ מָה שֶׁאָמְרוּ הַחֲצֵי לְכְנִיָּה אִם ר"ל בְּנָה בְּלִבָּד אִם לֹא עַל הָעֵינָקֶר הַיָּדוּעַ דְּקָרוּ אֵינִשִּׁי לְבָרָא בְּנֵי עוֹד יְבָאָר לָנוּ אִם הָיוּ הַזּוּזִים סֶתֶם וּמְנֵהָג הַמְּדִינָה כְּסָפִים אִם יֵשׁ לְסִמּוֹן עַל זֶה אִם לֹא.

עוֹד יְבָאָר לָנוּ אִם תִּצְטַרֵּף הָאֵלְמָנָה הַכְּרֻזָּה כְּשֶׁמּוֹרִידִין אוֹתָהּ ב"ד קַרְקָעוֹת בַּעֲלָהּ אִם לֹא וְאִם הִיא צְרִיכָה לְהַכְרֻזָּה בְּכֹל פִּיּוּצָא בְּאַרְץ הַזֹּאת שֶׁמְנֵהָגָה מְחַצָּה לָהּ וּמְחַצָּה לְבָנִים אִם תִּצְטַרֵּף הַכְּרֻזָּה לְפִי שֶׁהֵן שְׁמִין אוֹתוֹ עָלֶיהָ שְׁמָא יִמְצָא לוֹ אִח"כ יוֹתֵר מִכְּתוּבָ' וְאוּלַי תִּגְבְּהָ יוֹתֵר מִן הַחֲצֵי וּמְנֵהָגָם הוּא שֶׁחוֹלְקֵת עִם הַיּוֹרְשִׁים שִׁיעוֹר כְּתוּבָ' וְלֹא תִקַּח יוֹתֵר וְהָאֵלְמָנָה

הנז' אם יש לה חצי הבית מחמת המתנה שנתן לה אז בעלה או אינה זוכה בה אלא מחמת פתובה בהורדה וזה לפי שהיא מכרה אותו לשמעון קודם ההודאה וקנו ממנה לשמעון על המכר ואח"כ נתחרטה אם זוכה בה מחמת המתנה אם מכרה קנים אם לאו ואם הורידו ב"ד את האלמנה בקרקעות בעלה ועדיין לא פתבו לה בכף שטר ומכרה אותם או נתנה אותם אם מה שעשתה עשוי אם לאו וכן לענין בעל חוב מהו: וזה המנהג שנהגו מחצה לה ומחצה לבנים אם נחשבותה המחצה הראוי לה פאלו הוא ברשותה ומה שעשתה בו עשוי אם לאו ומה פירוש אמרם צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה אם המכר הוא לענין מזונותיה או לענין כתובה יבאר לנו אדונינו פל' זה: תשובה אמנם המנהג שזכרת אינו אלא לענין מה שנתן לה בעונת הנשואין והואיל והיה לשון המנהג שתחלוך הכתובה והדוניא והמתנה.

הנה הורה שהמתנה הנזכר היא מה שניתן לה בעונת הנשואין לפי שהיא שעת כתיבת הכתובה והדוניא אבל מה שניתן לה אחר הנשואין אינו בכלל זה ודינה בו פדין שאר העולם שנתנו איזה דבר שזכה מקבל המתנה בכל מה שניתן לו: ומה שאמר במתנה החצי לה והחצי לבניה והיא אין לה אלא בו אחד אין בזה מיוחד לפי שאמרו נכסי לבנאי הנה ליה ברא וברתא מי קרו אינשי לברא בני או לא אמר אבני ת"ש ובני דן חנשים רבא אמר ובני פלוא אליאב: ומה ששאלת אם קנתה הבית הנזכר מחמת המתנה הנז' או מחמת הכתובה אין ספק שמעת שנתנו לה בעלה קנתה אותו מחמת המתנה וקנוי הוא לה משעת המתנה ומכרה לשמעון קנים: ולענין הכתובה שכתוב בה זוזים סתם ומנהג המדינה בכספים אם יש לסמוך על זה אם לאו.

התשובה אם מנהג המדינה בכספים אין דנים שהיתה הפנונה באמרו זוזים אלא כספים ואין לנו להוציא פתובה זו מפלל המנהג אלא בראיה: ולענין האלמנה פשהורידוה ב"ד לקרקעות בעלה אם צריך בהם להכרזה.

התשובה בזה אם ההורדה היא מב"ד אי אפשר בהם מבלתי הכרזה להיותה כמכר ואמרו ב"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחוזר ומה שאמרו צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה זהו באלמנה שמוכרת שלא בב"ד אבל אלמנה שישומו לה ב"ד צריכה הכרזה עכ"פ לפי שהמכר ב"ד הם העושים אותו ולא היא.

והטעם שאלמנה שמכרה שלא בב"ד אינה צריכה הכרזה ואלמנה שמכרו לה בב"ד או שישמו לה צריכה הכרזה לפי שהאלמנה פל' זמן שלא גבתה פתובה יש לה מזונות מנכסי בעלה והקלו עליה שתמכור שלא בב"ד שלא בהכרזה כדי שתתמצה למפור ויפטר היתומים מן המזונות אבל כשמכרו לה ב"ד או שמו לה אין ספק שלא ימכרו לה או ישומו לה אלא עד שתתבע פתובה בב"ד ואמרו התובעת פתובה בב"ד אין לה מזונות והואיל ואין לה מזונות א"כ אין ראוי להתיר לה למפור אח"כ אלא בב"ד והכרזה הלא תראה שלגבי מוכרת שלא בב"ד אמרו מכרה פתובה או מקצתה לא תמכור את השאר אלא בב"ד שנתאה שאין מתירין לה מכירה שלא בב"ד והה"נ שלא בהכרזה אלא פל' זמן שיש לה מזונות אבל אם אין לה מזונות אין לה למכור אלא בב"ד וה"ה שלא ימכרו לה ב"ד אלא בהכרזה.

וכבר אמרו שום היתומים שלשים יום ומכריון בפקר וכערב ואומרים שדה פ' פה הנה
בה ובכה היא שומא כל הרוצה ליקח יבא ויקח ע"מ ליתן לאשה בכתובתה ולב"ח בחובו
הרי בפ' מפאן שפשמוכרין ב"ד לכתובת אלמנה שעכ"פ צריף הכרזה וה"ה אם שמו
אותם עליה והורידו אותה בהם שאין הפךש בין אם מכרו לה או אם מכרו לזולתה פבר
אמרו לענן מי שיירד בשומא בחובו מאימת אכיל פירי כו' עד רבא אמר מפי שלמן
אכרזאתא שגרא מזה שהורדת ב"ח בקרקע מחמת החוב פמכיר' הקרקע להגבות לו
חובו לענן להצריף אותו הכרזה וכמו שאנו צריכים במכר להכרזה פה אנו צריכים
בגבייה להכרזה אלא מי שגובה פתובתה משלם אבל מי שיש לה החצי מצד המנהג
שזכרת אינה צריכה להכרזה אבל צריכה היא לשומא בלבד: ומה ששאלת שאם הורידו
אותה ב"ד בקרקעות בעלה מאימתי הוא זוכה בהם.

התשובה מעת ששמו אותם ב"ד עליה ואחר שיכריו עליהם וישלמו ימי ההכרזה זכת
בהן ואע"פ שלא נכתב לה אח"כ שטר הורדה כמו שאמרו מאימת אכיל לפירי מפי מטא
אדרכתא לידיה אמר עדין בחתימיו זכין לו רבא אמר מפי שלמן ימי אכרזאתא.

ומה ששאלת על אמרם צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה אם הוא לענן מוכרת
למזונות או לענן מוכרת לכתובה. השאלה בכל פניצא בזה בלתי צריכה לפי שאפ' ב"ד
הצריכים במכירותיהם להכרזה הם בלתי צריכים אליה פשמוכרים למזונות ביחוד כ"ש
אלמנה שמכרה למזונות שלא בפני ב"ד שאין ספק שמה שאמרו אינה צריכה הכרזה
הוא במה שתמפור לכתובתה וכ"ש במוכרת למזונות: סימן קיח שאלה ראובן נשא את
לאה וכתב לה על עצמו פתובה ותוספת אלף דינר ומנהג המדינה מחצה לה ומחצה לבנים
ויש לראובן קרקעות ותששה האשה שמא ימפור ראובן קרקעותיו לגוים ועת הגבייה
לא תמצא מאין תגבה ובקשה מראובן שיעיד לה על עצמו בערפאותיהם בכל פתובתה
פדי שאם ירצה למפור קרקע מקרקעותיו שתוכל למנעו מזה בערפאותיהם ושאלו את
פי המורה והשיב פשתעיד על עצמה בערפאותיהם לא ימשך לה שום הזק וישארו נכסיה
כמו שהם עתה ויהיו שוים ערפאותיהם לדיננו אז תהיה מוכרח להעיד על עצמה
בערפאותיהם לסיבה הנז' ואם נמשך לראובן מזה אפ' הפחות שבנזיקים אין מכריחין
אותו על פה ושאלו את שופטי הישמעאלים ואמרו שבדיננו פתובת האשה אינה לגבות
ממנה פלום כל זמן היותה תחת בעלה עד שיגרשנה מרצונו או ימות ואם מתה בעודה
תחתיו יירשנה הבעל ויפטר מן הפתובה פלום אינו נתון ואם רצה למפור קרקעותיו
ליהודים בעדים יהודים אין מונעים אותו מזה ואמרו הערפאות שאין כל זה קניין
בדיניהם אבל האשה תעשה מפתובתה מה שתראה ואין הבעל יורש ממנה פלום ואז
הורה לה המורה שאין מכריחין את ראובן על שום דבר מזה אלא שמונעין אותו מלמכור
לגוי בלבד וזולתו חלק עליו בזה וחיוב להכריח את ראובן שיעיד על עצמו בערפאותיהם
יורינו אדוננו שורת הדין הנה: תשובה אם אפשר שיעיד על עצמו בערפאותיהם בסוף
פתובתה ויתנה שיהיה משפט גבייתה ממנו בדיני ישראל ויתקיים זה בערפאותיהם אז
ראוי להכריח את ראובן שיעיד על עצמו עדות זה הואיל ואין עליו מזה הזק ואם לא
יתקיים כל פניצא בזה בערפאותיהם אלא שבעת שיעיד על עצמו בכתובתה יתחייב
להגבותה לה ויהיה דינה בזה בערפאותי' אין מן הדין להכריח את ראובן לעשות מה
שיבא לו ממנו הזק ואם אפשר לו שיעיד על עצמו בערפאותי' שיש לה עליו שטר פתובה

בִּיהוּדִים מִכֶּה וְכֶה שְׂתַגְבֶּה אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ אַחַר מוֹתוֹ אוֹ אַחַר שְׂיִגְרָשְׁנָה וְשִׁקְרָקְעוֹתָיו מִשְׁוֹעֲבָדִים לֵה בְּזָה וְיִתְקַנֵּים זֶה בְּעַרְפְּאוֹתֵיהֶם אִז מִכְרִיחִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת זֶה.

הַפֶּלֶל הָעוֹלָה אִם יִמָּצָא דָרָךְ תִּהְיֶה בְטוֹחָהּ בּוֹ לֵאמֹר מִבְּלִתִּי שְׂיִמְשֵׁךְ לְרֹאוּבֵן נִזְק כְּשִׁתְּבַעֲנוּ בְּעַרְפְּאוֹתֵיהֶם אִז מִכְרִיחִין אֶת רֹאוּבֵן לַעֲשׂוֹת זֶה אֲבָל אִם אֶפְשֶׁר שְׂתַתְּבַעֲנוּ בְּדִינֵי גוֹיִם אִין מִכְרִיחִים אוֹתוֹ עַל כֶּה: סִימָן קִיט שְׂאֵלָה רֹאוּבֵן הִיָּה לוֹ חוֹב עַל שְׁמַעוֹן ע"פ וְהִיָּה שְׁמַעוֹן בְּעִיר אַחֲרַת וְגַם הִיָּה לוֹ חוֹב עַל גוֹי וּבִקֵּשׁ לוֹי מִרֹאוּבֵן שְׂיִמְפֹּנֵר לוֹ אוֹתָם הַחֹבוֹת וְאָמַר לְרֹאוּבֵן חֹבוֹת אֵלּוּא"א לְהַקְנוֹתָם בְּקִנְיָן וְאִנִּי חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא אַחֲרָה שְׂאִמְכָרָם לֵה תַחְזוֹר עָלַי לְמַחֵר אָמַר לוֹ לוֹי אֲנִי אֲחִיב עֲצָמֵי בְּסֹף שְׁנִסְכִּים עָלָיו בְּתוֹרַת חוֹב בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְכַתֵּב לוֹי עַל עֲצָמוֹ שְׁטֵר שְׂיִשׁ לְרֹאוּבֵן אֲצֵלוֹ חֲמָשִׁים דִּינָר בְּתוֹרַת חוֹב בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְשִׁנְתִּיב לוֹ בְּזֶה הַסֵּף בְּחֹב גְּמוּר וּמְלוּה זְקוּפָה וְכַתֵּב עַל עֲצָמוֹ רֹאוּבֵן הוֹדָאָה בִּב"ד שֶׁל ג' שְׂהַחֹב שְׂיִשׁ לוֹ עַל הַגּוֹי וְעַל שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא לְלוֹי וְשֶׁלוֹי הוּא בְּעַל הַמָּמוֹן מְעִיקָרוֹ וְכִוְנוֹ בְּשִׁטְרוֹת אֵלּוּ לְקַנֵּים הַחֹב עַל לוֹי וְלְהַעֲמִיד בְּיָדוֹ הַחֹבוֹת וְעַתָּה נִתְחַרַט לוֹי וְאָמַר אִין עָלָיו חִיּוֹב בְּזֶה הַסֵּף הוֹאִיל וְלֹא הִיָּה לוֹ אֲצֵלוֹ כְּלוּם וְאִף עַפ"י שְׂכִינּוֹנְתִי לְחִיב עֲצָמֵי בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב בְּשִׁטְר אִין אֲנִי חִיב בְּזֶה.

יִנְרִינוּ אִם הוּא חִיב אִם לֹא וְאִם טַעַן וְאָמַר לְשׁוֹן זֶה לֹא כְּוִנְנִיתִי לְחִיב עֲצָמֵי בּוֹ כָּלֵל אֵלּא הַסּוֹפֵר כֵּת' אוֹתוֹ לְשׁוֹפְרָא דְשִׁטְרֵי וְהַעֲדִים הֵם בְּעָלֵי תְבוּנָה אִיךְ שׁוֹרַת הַדִּין בְּזֶה וְאִם לֹא הִיוּ בְּעָלֵי תְבוּנָה אִיךְ שׁוֹרַת הַדִּין בְּזֶה.

וְאִם נִתְחַרַט רֹאוּבֵן אִם הַמְּכָר קִיָּים מִחֲמַת הַהוֹדָאָה עַל עִיקַר הוֹדָאָה דְאִסּוּר וְאִם הַשְּׁטְרוֹת נִקְנִים לְקִנּוֹת הַחֹבוֹת שְׂבָהֶם בְּנִתְיַת הַמְּעוֹת לְפִי שְׂמָמָה שְׂאִמְרוּ שְׂלֵשׁ שְׁטְרוֹת הֵן כּו' נִפְל לִי סִפְק לְעַנְיָן מַה שְׂאִמְרוּ אִין אוֹתִיּוֹת נִקְנּוֹת בְּמִסְרָה עַד שְׂיִכְתֹּב וְיִמְסוֹר.

אִם קָנוּ מִיָּדוֹ שְׂהַקְנָה לוֹ הַשְּׁטֵר וְכָל שְׂעַבּוּדָא דְאִית בִּיהַּ וּמְסַר לוֹ הַשְּׁטֵר אִם נִחְשׁוּב הַקְנָיִן בְּמִקוּם הַכְּתִיבָה עַל עִיקַר מַה שְׂאִמְרוּ סֵתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד אוֹ נֹאמַר שְׂמִכְיָיִן שְׂאִמְרוּ לְכְתִיבָה עוֹמֵד נִרְאָה שְׂעַדִּיָּין אִינוֹ כְּתוּב וְאִנְחִנוּ צְרִיכִים בְּאוֹתִיּוֹת לְכְתִיבָה.

בְּאֵר לְנוּ אֲדוּנָנוּ: תְּשׁוּבָה הוֹאִיל וְכַתֵּב לוֹי עַל עֲצָמוֹ שְׁטֵר שְׂיִשׁ לְרֹאוּבֵן אֲצֵלוֹ סָף זֶה כְּבָר נִתְחִיב בּוֹ וְאֵע"פ שְׂיִדְעָנוּ שְׂלֹא הִיָּה לוֹ אֲצֵלוֹ מִמֶּנּוּ כְּלוּם. וְהוֹאִיל וְהוֹדָה רֹאוּבֵן שְׂהַחֹבוֹת שְׂיִשׁ לוֹ עַל הַגּוֹי שְׂהֵם לְלוֹי וְשְׂמָמוֹנוֹ הֵם כְּבָר זָכָה בְּהֵן לוֹי וְאִין רֹאוּבֵן יְכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ מִזֶּה וְאִין לוֹי יְכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ מִמָּה שְׂכַתֵּב עַל עֲצָמוֹ לְרֹאוּבֵן: וְלְעַנְיָן גּוּף הַשְּׁטֵר הַכְּתוּב עַל הַגּוֹי בְּחֹבוֹת לֹא קָנָה אוֹתוֹ לוֹי וּמַה שְׂאִמְרוּ אִם קָדַם הַמּוֹכֵר וְכַתֵּב לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר כְּאוֹתָהּ שְׂשִׁנְיָנוּ כּוֹתֵבִין שְׁטֵר לְמוֹכֵר וְאֵע"פ"י שְׂאִין הַלּוֹקֵם עִמּוֹ כִּיּוּן זֶה בְּקִרְקַע וְקָנָה שְׁטֵר בְּכָל מְקוּם שְׂהוּא.

הַסִּיפָה בְּזֶה הִיא לְפִי שְׂהוּא קִרְקַע וְהַשְּׁטֵר מְטֻלְטֵלִין וְהַמְטֻלְטֵ' נִקְנִים אַגַּב הַקִּרְקַע כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ בְּעַנְיָן זֶה בְּפִירוּשׁ וְזֶהוּ שְׂשִׁנְיָנוּ נְכִסִּים שְׂאִין לְהֵם אַחֲרִיּוֹת כּו' וְכָל מִי שְׂיִשׁ לוֹ חוֹב בְּשִׁטְר וְהִמְחָה בְּאוֹתוֹ הַחֹב עַל מִי שְׂהוּא אֲצֵלוֹ אַע"פ שְׂקָנָה הַחֹב לֹא קָנָה הַשְּׁטֵר הוֹאִיל וְאִין שְׂם הַקְנָאָה קִרְקַע כְּדִי שְׂיִקָּנָה הַשְּׁטֵר עַל גְּבִיּוֹ: וּמַה שְׂשִׂאֵלְתָּ עַל מַה שְׂאִמְרוּ אִין אוֹתִיּוֹת נִקְנּוֹת אֵלּא עַד שְׂיִכְתֹּב וְיִמְסוֹר אִם יַעֲמוֹד הַקְנָיִן בְּזֶה מְקוּם הַכְּתִיבָה.

תשובתה אין הקנין עומד בזה מקום הפתיכה לפי שאע"פ שהוא לכתיבה עומד מ"מ עדיין לא פתחו והאותיות לא יקנו אלא בכתיבה ממש ומסירה: סימן קכ ושאלה נהגו במדינה זו לקבור מתייהם בבתיהן ומתפללים בבתיים כל שבועה ואינם מרחיקים מן הקבר אפי' כל שהוא ומיחה בהם רבי יוסי בן אל שאמי ז"ל והורה להם לעשות מחיצה גבוהה עשר' אפילו מן הקנים ואפי' שיהי' בין קנה לחבירו פחות מג' שהוא פלבוד ועתה נפטר עם הארץ ורצו להתפלל בבית מבילתי שירחיקו מן הקבר אפי' כל שהוא ומנעו אותם מזה והם נתלים במה שאמרו ז"ל וכבוד עשו לו במותו שהושיבו ישיבה על קברו.

יורינו דעתו בזה: ובענין מה שאמרו מת תופס ארבע אמות לטומאה וכן לתפילה וכן לק"ש וידוע דקבר כמת דכתיב וכל אשר יגע על פני השדה כו' ומה שאמרו עוד לא יהיה אדם בבית הקברות ותפלין בראשו כו' והוא מעשה דכלתא והחולק נתל' במה שאמרו חצר הקבר העומד בתוכו טהור ואמרו לו איך תתיר זה ונהלא אמרו מת נתפס ארבע אמות לטומאה כו' ועוד מההוא מעשה דאלהיו דהנה קאי בבית הקברות ואמר ליה ומר לאו פהו הוא ואמר קברי כותים אינם מטמאין ואם פדבריך איך הקשה לו קושיא זו ולמה לא השיב לו זאת התשובה.

ואמר הנה חצר הקבר שש על שש ונהנה העומד בתוכו אפשר שלא יהיה בינו ובין הקב' פי אם ג' אמות וכבר אמרו העומד בתוכו טהור ואמרו לו החצר יש לה מחיצות שפסוקים בינה ובין הקבר וע"כ הוא טהור ולא באה קושיא בתלמוד אלא באמרם להיכא שדי להאי לחצר הא קא משתתשי ועוד תנן חצר הקבר העומד בתוכו טהור.

ונתלה עוד במה שאמרו נוהגין היינו מדלגין ע"ג מטות כו' ונתבטלה בידו טענה זו. ואמרתי לנמצאים שם שנמצאתי לפני רבינו יהוסף ש"צ פשהור' שאם מת לכהן מת אע"פ שהוא מטמא לו אם רצה הוא בעצמו להתעסק בקבורתו שאין מותר לו לקברו בבית הקברות עד שירחיק ד' אמות מהקברות ושבהיא ראיה לזה ממה שאמרו לה יטמא ואינו מטמא לאחרים עמה שלא יאמר הואיל ונטמאתי אלקט עצמות פלוני כו' וספרתי להם מעשה ארוך בא לפניו בענין זה לפני: וראיתי עתה במס' נזיר בפ"ג מינין (מ"ב ע"ב) אתמר אמר רבה אמר רב הונא מקרא מלא דבר הכתוב לא יטמא פשהור' אמר לא יבא להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה אבל טומאה וטומאה לא ורב יוסף אמר האלהים א"ר הונא אפי' טומאה וטומאה דאמר רב הונא נזיר שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו חייב אמאי הא מיטמא וקאים אלא לאו ש"מ אמר רב הונא אפי' טומאה וטומאה איתביה אפיי נזיר שהיה לו מת מונח על והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל ולא יחלל במי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל ועומד אמר ליה ותיקשי לך מתני' הנה מטמא למתים כו' לא קשיא כן בחיבורין כן שלא בחיבורין.

ונה אצלי ראיה לענין זה לפי שלא נפל הויכוח אם הוא חייב על אותו המת המחובר למתו או אינו חייב אלא להיותו מטמא בבית הקברות מעיקרא הא לאו הכי הנה חייב על אותו מת המחובר למתו ואעפ"י שהוא נטמא במתו.

ובאר לנו אדונינו זה ושקרו כפול: תשובה אין מותר להתפלל בבית הקברות ולא לקרות ק"ש אלא אחר שירחיק ד' אמות או שיעשה מחיצה עשרה משום לונעג לרש חרף עושהו.

וכבר אמרו מת תופס ארבע אמות לטומאה וכן לק"ש ואמרו לענין משמר את המת בן עזאי אומר היו באין בספינה מניחו בזוית זו ומתפלל בזוית אחרת שגראה שאין מותר לו להתפלל אא"כ ירחיק ארבע אמות.

ואמנם מה שזכרת בענין פניסת פהו לבית הקברות האי זיל קרי בי רב הוא וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב וגו' או בקבר וגו' והואיל ואמר בו הכתוב יטמא אין פהנים נכנסים לשם להיותם מוזהרים על הטומאה וכבר אמרו והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד פהו והוא בבית הקברות והרבה מזה אין מספר במשנה ובתלמוד.

הפלל שנה מפורש אין צריך בו לראיה ואפ"י אם מת לו מת מאותם שטמא להם אינו יכול להטמא אלא א"כ הנה קוברו ברחוק ארבע אמות מבית הקברות באופן שלא יטמא אלא למתו בלבד אבל אם הנה קוברו בבית הקברות בלא הרחקת ארבע אמות לא נחיר לו שיכניס לקברו לפי שהוא מטמא בבית הקברות וכבר אמרו לה יטמא לה ולא לאחרי' וזה יותר חמור לענין האיסור לפי שמי שטמא לה ולאחריה טומאתו לה קודמת לטומאתו לאחריה כמו שאמרו שלא יאמר הואיל ונטמאתי אלקט עצמות אבא ת"ל לה יטמא ולא לה ולאחריה והקובר את מתו בתוך בית הקברות הרי טומאתו בבית הקברות קודמת לטומאת מתו והוא על כל פנים חמור באיסור: וההלכה שהבאת מנזיר היא פנויה על עיקר זה כמו שזכרת שאם לא שהוא מיטמא בבית הקברות קודם שאז הוא נעשה מחולל מעיקרו הנה מחויב על טומאתו במת המחובר למתו מטעם לה יטמא [ולא] ולאחריה: ולו ז"ל בתשובת שאלה סימן קכא אמנם לענין הארבע אמות דינר אם הנה תחת יד ראובן משכונות פנגדם ולא נשאר לאחיות לוי בהם תביעה על יהודה מחמת שמעון יותר משיזוהיר סתם בשם כל מי שידע שגאבדו המשכונות הנזכרים מראובן בבית גרנאט"ה באונס.

או בצד שלא יתחייב לפרעם באופן שבנותיו יש להם לגבות מקרקעות שמעון הת' דינרים הכתובים בשטר על המשכונות הנזכר ולא יודה בזה וסיבת זה לפי שהיו אחריות לוי התובעות השטר הנז' שהלנה ראובן מורישו של לוי אחיהן על המשכונות מסופקות במשכונות הנז' אם נשאר ביד ראובן הנזכר ונכסו בכלל נכסיו או נגבבו או אבדו באופן שיתחייב לשלם פדין ש"ש שחייב בגובה ואבידה או אם נאבדו בביתה הנזכר באופן שאינו מתחייב לשלם על העיקר הנזכר כש"ש שפטור מן האונסין.

וע"כ אין אנו מוסרים להם בכל פיצא בזה שבועת היורשין פדי שישבעו ויטלו הסף הנז' לפי שרז"ל לא תקנו רצוני לומר שבועה שלא פקדנו אבא אלא בשטר שמוציאין אותו היורשים מצד אביהם וטוען הלנה בו פרעתי ורוצה להשביע את היורשים שלא פקדנו אבא שאז ישבעו היורשים השבועה הנז' בטענת שטרך בידן מאי בעי אבל אם מוזכר בשטר שהיה תחת יד אביהן משכונות בכדי סף הלנאה והם א"א להם לישבע שישבעו עליהם ויטלו הסף שבשטר כמו שאפשר ליורשים לישבע אם טענו טענת אונס א"כ כבר נתבטל מהשטר הזה הסף הנזכר שעליו המשכון והנה דינם בזה פדין התביעות המסופקות שתובעים היורשים מחמת מורישן רצוני לומר אם אמרו ידענו שיש למורישנו אצלה פך וכו' והנתבע מכחיש אותם שנתזרר בזה לדין זה פלל גדול בדין הממע"ה ונאמר ליורשים הביאו ראיה לדבריהם ואז תגבבו מה שתבעתם וכן נאמר בכאן

לאחיות לוי הביאו ראיה שגאבדו המשכונות מראובן מורישו של אחיכם באונס בבית גראנאט"ה ואז תגבו הסף שעל המשכונות.

ואם תשאל וקא אמרינן שטר כיס היוצא על היתומים נשבע וגובה מחצה ונתנו טעם לזה באמרם מיגו דאי הנה אפונה קנים הנה אמר נאנסו ומיפטר וע"כ חייבנו אותם בחלק שהוא על הלנה בתורת מלנה ובשבועה ואין אנו מחייבין אותם בחלק השני שהוא עליו בתורת פקדון לפי שאנו מחייבים לטעון בעד היתומים שאלו הנה אביהם קנים ותבעו בעל השטר בסוף הפתוב עליו והיה טוען טענות בפקדון היה נאמן בשבועה וכן אם טען פרעתי על עיקר אמרם המפקיד אצל חברו בשטר א"צ להחזיר לו בשטר וג"כ בנדון שלנו היה לנו לטעון בשטר זה בסוף הפתוב לראובן מורישם על המשכונות ונגבה אותו להם מנכסי שמעון ובשבועת היורשים שלא פקדנו אבא כו' מחמת שאבדו המשכונות או שנגבנו שלא באונס תשובתה שאין אנו טוענים בעד היתומים במה שהיה אפטר לאביהן לטעון אם היה נמצא אלא במה שרוצים להוציא מתחת ידי היתומים כמו שטר כיס וכיוצא בו משום דלא מפקינן ממונא מתותי יד יתמי מספיקא אבל בממון שרוצין הם להוציא מיד אחרים לא נתן אותו להם מספיקא לפי שפמו שאין לנו להוציא ממון מתחת ידם אלא בראיה.

ברורה פן לא נוציא להם ממון מיד אחרים אלא בראיה ברורה על עיקר מה שאמרו לא מפקינן ממונא מספיקא ודין היתומים בזה ושאר העולם שנה. וע"כ אמרתי שאין יהודה היורש של שמעון חייב בת' דינרים שלנו שמעון מורישו על המשכונות יותר מחרם סתם כפי מה שזכרתי למעלה.

ואמנם הקכ"ה דינר הנשארם מהשטר הפתוב על קרקעותיו של שמעון על דרך אפותיקי כפי מה שזכרתי למעלה ואמנם אחיות לוי יגבו אותם מיהודה מקרקעותיו של שמעון מורישו אחר שישבעו שבועת היורשים שלא פקדנו אבא ומה שטען יהודה שראובן המוריש הראשון הואיל ונפטר מהיותו מחוייב שבועה ולא נשבע הנה כבר נתבטל השטר מטעם אין אדם מוריש שבועה לבניו אין טענתו בזה טענה לפי שראובן לא הוריש שבועה לבניו מכמה פנים מהם שמה שאמרו אין אדם מוריש שבועה לבניו הוא כשמת לנה בחיי מלנה לפי שאמרו במשנה וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה ואמרו בתלמוד תומים ממאן אילימא מלנה השתא אבוהון שקיל בלא שבועה אינהו מפעיא והשיבו ה"ק וכן היתומים [מן היתומים] לא יפרעו אלא בשבועה ואמרו אח"כ על צד התירוץ רב ושמואל דאמרי תרנייהו לא שנו אלא שמת מלנה בחיי לנה אבל מת לנה בחיי מלנה כבר נתחייב מלנה לבני לנה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו וכן ראובן זה המלנה מת קודם שמעון הלנה ואם היה תובעו בשטר קודם מותו והיה טוען שמעון פרעתי לא היינו מחייבין אותו שבועה בתחלה אא"כ אמר לו שמעון אשתבע לי ממה שאמרו אמר רב פפא האי דמפיק שטרא אחבריה ואמר שטרא פרוע הוא לאו כל כמיניה כו' והשבועה שאמרו עליה אין אדם מוריש שבועה לבניו אינה שבועה דרב פפא שאין אנו מחייבין אותה למלנה עד שיטעון אותה הלנה שיאמר לו אשתבע לי אלא שבועה זו היא שבועת הבא ליפרע מנכסי תומים שיש לב"ד לטעון אותה מבלי שיטענו אותה היתומים וע"כ אמרתי שאין ראובן מוריש שבועה ללוי בנו בזה השטר אבל הוא מוריש אותו ממון

ומצורך לזה שראובן הנזכר פטור מן השבועה בנאמנות שכתב לו שמעון בשטר ואע"פ שהנאמנות אינה פוטרת את לוי מהשבועה אם תבעו יהודה קודם מותו בשבועת היו"שים לפי שלא נזכר בנאמנות שיהא נאמן עליו בין הוא בין יורשיו אחריו מ"מ לוי פטור מן השבועה מטעם אחר וזה לפי שראובן מורישו נפטר קודם שהגיע הזמן שקבע לשמעון בשטר לפרעון הממון כמו שאמרו אמר ר"ל הקובע זמן לחבירו ואמר לו פרעתיה בתוך זמנו אינו נאמן הלואי שיפרענו בזמנו ופסק התלמוד והלקתא כר"ל ונאפי' מיתמי ואע"ג דאמר מר הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וא"כ כבר נפטר לוי משבועת היתומים מן היתומים בתנקה הנזכר' וכן אם טען יהודה ששמעון מורישו פרעו הסד הנזכר אחר שנפטר אביו אין טענתו טענה לפי ששמעון נפטר אחר עבור שתי שנים לפטירת ראובן ולא לקח מלוי בזמן ההוא השטר ולא נשאר על לוי שבועה בשטר הנה אם הנה רוצה לגבותו מיהודה קודם מותו אלא אם טען יהודה ואמר פרעתיה ללוי עצמו שאז הנה מתחייב שבועה דרב פפא וכבר הקדמנו שאין שבועה זו נכנסת תחת אמרם אין אדם מוריש שבועה לבניו וע"כ אין לוי מוריש שבועה לאחיותיו אלא מוריש ממון אא"כ תבע מהן יהודה שבועת היו"שים שיהא נאמן להם אשתבעו לי שלא פקדכם לוי אחיכם ושלא מצאתם בין שטרותיו ששטר זה פרוע כמו שהיה יכול לומר ללוי מורישן אם הנה תובעו קודם מותו פן יכול הוא עתה להשביע לאחיותיו השבועה הנזכר ויפרע להן הקכ"ה דינר הנשארים עד גמירא והפשרה שעשה לוי מורישן קודם מותו עם יהודה יורשו של שמעון היא פשרה בטלה והמודע' שהקדים היא מודעא קיימת בקיום האונס שעמדו עליו עדי המודעה וכן קריעת השטר העיקרי על צד הפשרה אחר שלקח הטופס ממנו היתה בהכרח האונס הנזכר אם עדי הטופס מעידים עדות ברורה שנתקיים השטר העיקרי בפניהם קודם.

שנקרע קיום שלם ר"ל בבית דין ושנקרע מהכרח האונס הנזכר אז יעמוד הטופס הנזכר במקום השטר העיקרי ואם לא יעידו פה אין בו תועלת ואעפ"כ הפשרה בטלה ותחזור תביעת אחיות לוי ליהודה היו"ש פדין מלנה ע"פ כמו שאמרו בשטר מוחזק אינהו קיומו אני פ' ב"פ הוציא [על] פ' ב"פ שטר מוחזק לפנינו ופ' ופ' עדינו אם כתוב בו הונקנו לעדותם של עדים ונמצאת עדותם מכוננת גובה ואין צריך להביא ראיה ואם לאו צריך להביא ראיה: סימן ככב שאלה ראובן קידש את לאה והתנו ביניהם שתוציא לו קצת חפצים ותכשיטי זהב ואח"כ תבע אותה להנשא ושתתן לו מה שנדרה להוציא לו קצת חפצים ותכשיטי זהב ולא רצתה ליתן ובין פה קנו ממנו שנתרצה במה שתוציא לו ואח"כ נתחרט ותבע ממנה שתביא לו הכל וחיבו אותו ברורי המקום שישא אותה ונתנו אותו בבית הסנהר והפחיד אותה בפשעות ושיניחנה עגונה אם לא תוציאנו מבית הסנהר ומסרה מודעה בזה לפני עדים ואמרה להם שהיא מתיראה שמה יניחנה עגונה וע"כ אינה מוחלת הקנס ושאר שיתן לה הגט תחזור ותתבע אותו בקנס שאינה מוחלת לו הקנס אלא מזה הפחד וקנו מינה אח"כ שמחלה לו הקנס אח"כ נכתב הגט וניתן לה ואמר פה בלשון ערבי על"א שר"ט אי"ן נ"א יכו"ן לה"א ענד"י קנ"ס שרוצה לומר על תנאי שלא יהא לה אצלי קנס ואמרו לו הברורים פן יהיה אלא שאין אתה יכול לומר זה התנאי בעת כתיבת הגט אלא תצוה לכתוב לה גט פשר וכן עשה ואחר שניתן לה הגט חזרה לתבוע ממנו הקנס וראובן אומר שהמודעא אינה מודעא בכל פיוצא בזה הואיל ולא אחזוק

ישראל בפושעים ואם היה כמו שאמרתי שאצא מדתי לא הייתי עושה כן כדי שתועיל בזה מודעא.

יודיענו אדוננו ושכרו כפול: תשובה אם ראובן זה שהפחידם בפשעות יש בו מהפריצות ומיעוט היותו אדוק בדת ישראל בשיעור שיצא הדבר מן הכח אל הפועל אין לה אונס גדול מזה והמודעא קיימת אם מה שהפחידה בו נתברר אצל העדים ועמדו עליו באופן שהו אומרים ונתברר אונסו של פלוני ועמדנו עליו ואם אינו מאנשי פעולה זו אלא שאמר כן על דרך הגזמא והאיום וההפחדה עד שתמחול לו הקנס אם נתקיימה מחילת הקנס נתקיים התנאי והגט גט כשר ואם ראובן הוא על הדרך הראשון שזכרנו המודעה קיימת ויכולה האשה לתבעו בקנס אלא שמה שפחדה ממנו תחילה הגיעה לבסוף פלומר מה שהפחידה בפשיעות ושיניחה עגונה לפי שהגט שצינה בנתינתו לה היה על תנאי שתמחול לו הקנס והגט מתבטל בקיום המודעה ומתביעת' לו הקנס וצריכא היא לבקש ממנו שיכתוב לה גט אחר מבלתי תנאי לפי שהתנאי הנזכר אע"פ שלא היה תנאי כפול היה בלשון שמשמעו ע"מ דאתי מפח מעכשיו על עיקר מה שאמרו כל האומ' ע"מ פאומ' מעכשיו דמי וזה באמרו לעדים איני נותן לה הגט אלא על תנאי שלא יהיה לה אצלי קנס ואמרו לו הברורים כן יהיה אלא שאין אתה יכול לומר זה התנאי בעת הכתיבה אלא תצוה לכתוב גט כשר וניתן לה הגט על תנאי שאמר ראובן ואע"פ שלא פירש אותו וכיוצא בזה אמרה המשנה ת"ר הרי זה גיטף ע"מ שתשמישי את אבא שתי שנים ע"מ שתניקי את בני שלש שנים ואע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט לפי שלא אמר אם תשמישי ואם לא תשמישי אם תניקי ואם לא תניקי דר"מ וחכ"א נתקיים התנאי הרי זה גט לא נתקיים התנאי אינו גט והלכה בזה פחכמים ואם רצתה האשה לקיים הגט הראשון יקנו ממנה בבטול המודעה ושמחלה הקנס מחילה גמורה ואז תהיה מותרת להנשא לאחר לפי שראובן לא אמר אלא ע"מ שלא יהא לה אצלי קנס ואם נתקיים שנתנה לו הקנס ומחלה אותו לו מחילה גמורה אז נתקיים הגט ותהיה מותר להנשא אכל קודם לזה אסורה היא להנשא, וכענין זה אמרה המשנה הרי זה גיטף ע"מ שתתני לי מאתים וזו הרי זה גט והיא תתן ופירשה הברייתא זה באמרה הרי זה גיטף ע"מ שתתני לי מאתים וזו הרי זה גט ופירשת והיא תתן ואע"פ שנתקרה הגט או אבד ולאחר לא תנשא עד שתתן וכן הלכה: סימן קכג שאלה שמעון שדך בתו עם ראובן ועשו על עצמן קנס אם ימנע אחד מהם מלכנס לזמן שהסכימו עליו ואירע שראובן הנזכר נזדמן לו ללכת לאלקסנדריה ופרש בים על צד שיוכל לבא קודם הזמן הקצוב לו בד' חדשים פפי מנהג הספינות וגזר הגוזר באמת ונשברה הספינה בהיותה קרובה לאלקסנדריה ולא נתברר שניצול שום אחד מאנשי הספינה אף יצא הקול שהגיעו לאלקסנדריה וכשהגיע הזמן הקצוב בין ראובן ושמעון הנז' לנישואין תבע שמעון את יעקב אביו של ראובן לפני דיין העיר שיתן לו הקנס הקצוב ביניהם מנכסי ראובן ודחה באמרו הנה עד עתה לא נתאמת שראובן בחיים כדי שיהיה חייב בקנס על היותו מתעכב מלבא ואולי מת בכלל המתים בספינה בעת שאם נתבררה מיתתו בה היה פטור מן הקנס בלי ספק הואיל ומת בתוך הזמן ואפילו שיתאמת שהוא חי אינו חייב בקנס לפי שעיקר התנאי כל עת שיתבעו אותו להנשא ויתעכב וזה לא תבעו אותו שישא ונמנע אכל הוא הקדים ללכת כדי שגיע קודם הזמן כמנהג העולם ונאנס ואינו חייב כלום והדיין לא פנה אל שום טענה מטענות

התנאי מבטלת המתנה מייד אבל הנה באיפשר שייתקיים התנאי ותהיה המתנה קנימת עדותן עדות בין פתב ידם יוצא ממקום אחר בין אין פתב ידם יוצא ממקום אחר.

וכשייתברר שראובן זה עבר על התנאי ומשכנו אצל עו"ג בטלה המתנה כפי מה שהעידו העדים: ואמנם דברי האומר שעדותן בתנאי זה היא סותרת בעיקר המתנה הואיל ובאר בה שיש לו למפור ולמשכן אין בזה סתירה הואיל ואפשר שאותו המכר והמשכון הנזכרים בשטר המתנה שהם לישראל דוקא ועדותם עתה בתנאי היא מפרשת שזו היתה פונתה באמרם בשטר המתנה שיש לו למפור ולמשכן ואין העדים באים לסתור מה שהעידו בעיקר המתנה כדי שנאמר כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אלא באו לבאר מה שהעידו בו ולפרש מה שסתמו ולא נשאר לנו אלא לעיין בעדויות שהראו יעקב שזכרו העדים בהם שהם יודעים בבירור שראובן משכן הבית אצל עו"ג ואח"כ פשחוקר הדיין ואמר להם מנין באה לכם ידיעה זו אמרו שראובן זכר להם זה מבילתי שנמצאו הם שם תבטל עדותן.

או נאמר כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ונאמר יש מה שנהגו בכל פיוצא בזה והוא מה שראינו לרב רבינו יצחק זצ"ל עושה מעשים בכל יום ומורה בו הוא שראוה עדים כו': ע"כ מצאתי מהשאלה הנזכר) סימן קכד (הביאה רבינו בצלאל ז"ל לש"מ למציעא במאי דשייך לדר ק"ב ע"א): סימן קכה שאלה כו' (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייך לדפ"ד ע"ב): סימן קכו שאלה שני אנשים היתה ביניהן שגאה ודברי ריבות ואח"כ השלימו וכתב כל אחד מהן לחבירו פתב ידו בשבועות חמורות שלא יכוין להקניטו ולא ידבר עליו סרה אם הם מחוייבים בשבועה זו שכתבו בכתב ידם או נאמר שהואיל ולא הוציאו שבועה מפיהן אינם חייבין בה: תשובה אם פתב בכתב ידו שבועה ונתן לו פתב ידו חייב הוא לקיים מה שנשבע ואפילו שלא הוציא שם שבועה מפיו ואם לא קיים דינו מסור לשמים, אבל אין לחייבו דבר בדיני אדם הואיל ולא הוציא שם שבועה מפיו: סימן קכז ומה שאמרו אין למדין משטה אחרונה הוא בכל מה שימצא פתוב בשטה האחרונה בלבד יהיה מה שהיה לפי שמכיון שחשבנו אותה כאלו אינה אם כן שורת הדין שלא נדון במה שפתוב בה ומעשים בכל יום אנו מורים כן ומי שחידש תנור בביתו אין לשכנו לעכב אלא אם הנה בא לו העשן ברוח מצויה ובתנאי שלא יהיה דבר מפסיק בינו ובין הנזק אלא יהיה מחובר לו ואם לא יהיה על דרך זה אין לו לעכב עליו ולענגן שמעון שקבעו לו זמן וקנו מיידו שאם לא יבא לב"ד ביום פלוני שפטל כל זכיותיו הוא קנין גמור אם הנה בלשון מעכשיו ומשמעות לשון ב"ד הוא ב"ד של אותו המקום והואיל והנה ב"ד של אותו המקום בלתי נמצא באותו יום הנה עלה התנצלות לשמעון.

ומה שזכרתם שב"ד של אותו מקום הנה נמצא בחצי היום ולא הנה נמצא בחצי האחרון ראוי לדקדק אם אין מנהג זה בב"ד לשבת לדון בקביעות אלא בחצי הראשון. מהיום הואיל והנה הב"ד נמצא בעת שמנהגו לשבת לדון ולא בא שמעון לפניו כפר בטלו זכיותיו וראיותיו ואם הנה מנהג אותו הבית דין לשבת כל היום לדון הואיל ואירע שלא ישב בחצי היום מקבלים משמעון התנצלות בזה שיוכל לומר שהיה סומך לבא לפניו בחצי האחרון מן היום.

וכך הדין: סימן קכח ומי ששקח מתבירו סחורה בהמתנה והוסיף עליו בדמיה לסיבת ההמתנה אם היתה הסחורה בעינה קנימת ורצה בעלה לחזור ולקחתה יש לו לחזור ולקח אותה ושיכול לומר אני מכרתי אותה לה בשער זה השטר הקניתי אותה לה והואיל ואין הדבר מותר לי מן הדין החזר לי סחורתי שאין אני רוצה למכרה בפחות מזה השער ונדקא אם אותו תוספת הוא יותר מן השתות שבטל בו המקח אבל אם היה שתות בלבד וכ"ש מצד משתות כמו שאין המקח בטל אם בא לו מטעות אונאה אלא המקח קיים ויחזיר ההונאה פן אם בא לו מצד רבית אין המקח בטל אלא יתקיים המקח ויפרע לו דמים עד כדי שונו ואין הפרש לענין רבית בין שתות לפחות משתות לפי שאין לחלק ביניהם אלא לענין הונאה בלבד שהמחילה מועלת בה.

וכשהיה העיקר בו דינו שפחות משתות הניא מחילה חייב שלא יחזור עלינו בכך אבל לענין המכירה בהמתנה שהיא רבית ולא תועיל בה מחילה הנה נתחייב שאפ"י היה התוספת פחות משתות אסור הוא להחזיר לו עד הסוף שהיתה סחורתו ראוי נמכרת במדודים.

ומה שאמרנו שאם היה התוספת יותר משתות שיש לבטל המקח ויחזור לקחת סחורתו אין זה אלא אם היתה הסחורה נמצאת בעין אבל אם לא היתה נמצאת בעין אין לו כי אם דמיה ולא יהיה אלא שעבר ומכר נכסי חברו ודאי לא היה מתחייב כי אם במה ששונים פן הדין פאן אם הוציאה ואינה בידו אינו חייב לשלם לו אלא שונויה.

וכן מה שאמר לו פן לי מה שקבלת בה אינה טענה לפי שאם קבל בה יותר על שונויה השתדלותו ונחיצותו היו סיבה בזה ואין לנו לחייב אותו שימתן לו מה שבאלו ריווח מצד זריזותו והשתדלותו לפי שאינו משרתו אלא יתן לו סחורתו בלי תוספת: סימן קכט מה שנ"ל במה שאמרנו בנדה (די"ב ע"ב) ת"ר אשה שאין לה נסת אסורה לשמש ואין לה לא פתובה ולא פירות ולא בלאות ויוציא ולא יחזיר עולמית שזה הוא בכלל ואפ"י במי שהיא יושבת תחת בעלה ואירע לה מקרה זה רצוני לומר שגשפתנה וסתה.

ואינו בדוקא במי שאירע לה מקרה זה והיא בבית אביה ואח"כ נכנסה לרשות הבעל באותו מום לפי שזה נכנס תחת מה שאמרה המשנה בכתובות פ' המדיר (דע"ה ע"א) היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו טעות דר"מ וזו הפונה רצוני לומר מקח טעות לא דברה בו הברי"י הזאת כלל שהובאה בנדה מפמה סיבות מהם שאם פונוה להודיענו שיש לבעל לטעון טענת מקח טעות הנה יהיה זה מאמר פפול והיה לבעל התלמוד להקשות בזה ולומר מאי קמ"ל תנינא או הא תנינא לה חדא זמנא פדרפו.

וגם שתאמר שאין דרך התלמוד לומר פיוצא בזה אלא אם המימרא היתה לאחד מן האמוראין שייחס אותה לעצמו שאז יאמרו מאי קמ"ל תנינא אבל בשוקפל ענין אחד במשנה ובא אותו הענין בעצמו במשנה אחרת אין מקשים זה הנה אפי' אחר שנודה בזה עכ"ז לא היה זוכר זאת הפונה בלשון הזה שבא בזאת הברי"י ראשונה במה שאמרה אשה שאין לה נסת.

ואין בעלי התלמוד אומרים לשון זה על הרוב אלא באשה שיושבת תחת בעלה כמו שאמרו האשה שהלכה היא ובעלה למ"ה כו' וכדומה לזה הרבה מזה המין מהם מה שאמרו האשה שהלכה היא ובעלה למ"ה ובאו ואמרו לה מת בעליך ונשאת ובא סמוך לזה אין לה כתובה ולא פירות כו' וכמו שאמרו האשה שאמרה א"א הייתי וגרושה אני נאמנת וכן מה שאמרו האשה שנתאלמנה והרבה בזה ממה שיארה זכרו.

ומה שאמרה ברייתא זו האשה שאין לה נסת הולך ע"ז הדרך ומי שרוצה להוציא מסגנון זה ולומר שזה מדבר בפרטות באשה שבאה מבית אביה במום זה עליו להביא ראיה שאם הייתה הפנונה בברייתא זו לדרך בענין מקח טעות היה לה לומר הפונס את האשה ולא מצא לה נסת הרי זה מקח טעות הלשון שזכר בכיוצא בו באמרו הנזכר את האשה ולא מצא לה בתולים.

ובר מן דין הא נדאי אם היה שהמום נתחדש בזה קודם שנכנסה לבית הבעל פשיטא שהוא מקח טעות לגמרי. ולא נוכל לומר שהיה עולה בדעתינו ששינוי נסת אינו מום דומה לזולתו כדי שתצטרף הברייתא לעורר אותנו על זה ולהודיענו שהוא מום דומה לזולתו לפי שפירא אמרו כל המומין הפוסלין בפנהנים פוסלין בנשים והפנהן אם היה זב אין ספק שהוא פסול.

אבל הנצרכה המשנה לזכור היו בזה מומין ועודה בבית אביה לטענות הנזכרות בין האב ובין הבעל אם איננו זה קודם שנתארס' או לאחר שנתארס' להודיענו הדין בזה אבל אם איננו בנדאי קודם שנתארס' או קודם שתפנס לרשו' הבעל על איזה צד שיהי' בלי ספק שהו' מ"ט וכל כה"ג תצא שלא בכתובה וכינון שכן מה בא זה התנא להודיענו דבר שהוא ידוע לתינוקות של בית רבן ועוד שלא יאמר אסורה לשמש אלא במי שאיננו לה מקרה והיא יושבת תחת בעלה שאם היה קודם שתבא לרשות הבעל היה לו לומר אשה שאין לה נסת לא תנשא ואם נשאת תצא או יאמר אשה שאין לה נסת הרי זה מקח טעות אבל אמר אסורה לשמש על דרך כלל לפי שאנו חוששין לה שמה תטמא כשהיא משמשת מתוך שאין לה נסת דהא סתמא קתני או שכלל כל הנשים ותאני עלה אין לה כתובה כו'.

ועוד שכל מה שבא בברייתא זו באמרה אין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ויוציא ולא יחזיר עולמית כמו שאמרו במוציא את אשתו משום שם רע יוציא ולא יחזיר עולמית הנה כל מלות אלו אינם נאמרות אלא על מי שאיננו לה מקרה זה והיא תחת בעלה ואם בכונס את האשה ולא מצא לה נסת עסקינו הנה אותה האשה היא במדרגה אחרת זולת זו לפי שאמרו פנסה סתם ונמצאו בזה מומין תצא שלא בכתובה דומיא דנמצאו עליה גדרים ואפי' גט מן התורה אינה צריכה אלא מדבריהם הוא דצריכה גט וכבר הקשו בתלמוד כתובה הוא דלא בעיא הא גט בעיא מ"ש כתובה דלא דאמר אי אפשי באשה נדרנית גט נמי לא תיבעי אמר רבא גט מדבריהם וכן אמר רב חסדא גט מדבריהם ומי שהיא בגדר שאין בינה ובין בעלה אישות כלל איך יאמרו בזה מלות אלו שבאו בזאת הברייתא ועוד מאי ולא בלאות דתקנו בהאי מתניתא וכי תעלה על דעתך שבאה במום זה מבית אביה ונשארה אצלו באיסור עד דבלו נכסה ומה הוא הדבר שהגיע אותם עד הבלאות עד שתצטרף הברייתא לעורר אותנו עליהם וכן במה שאמרה ולא פירות כמו פן ומ"מ אין הברייתא הזאת שנוייה אלא באשה שנתנה נסתה והיא תחת בעלה בפרט

בהיות שנתן הסיבה משום דלא חזינא לתשמייש שהיא סיבה כוללת הכל ולא אמרינן בכל כה"ג נסתחפה שדהו לפי שלא תאמר נסתחפה שדהו אלא במי שהיא ראויה לזולת שיש לה לטעון ולומר לו אגא הא חזינא לזולתה ואנת מן שמיא הוא דקנסוה לגבאי דידי ונסתחפה שדה אכל אם היתה אסורה לכ"ע לא נשאר עלי שם שדה ולא שם אישות לחד מעלמא: הלא תראה מה שאמרו (נדרים דף צ' ע"ב) אמר רב פפא בדיק לן רבא אשת פהו שנאנסה יש לה פתובה או אין לה פתובה פינו דאונס בישראל משרא שרי מצי אמרה ליה אגא הא חזינא והאיך גברא הוא דנסתחפה שדהו או דילמא פינו דלכהנים אסורה אינה יכולה לומר אגא הא חזינא הילכף אין לה פתובה וכלומר לאו שדה היא בכלל ולא חזינא לאישות פהו פלל ואמרי ליה מתני' היא האומרת טמאה אני לה תביא ראיה לדבריה פלומר דנאנסה ותטול פתובה והוינן במאי עסקינן אילמא באשת ישראל אי לרצונה זנתה אסורה ואין לה פתובה דתנו פשם שאסורה לבעל כף אסורה לבעל ואי באונס זנאי שריא לבעלה בהא נתפסה מותרת ואוקמוה באשת פהו ויש לה פתובה ואע"פ שהיא אסורה לו ומדהעמידו דברי המשנה האומרת טמאה אני לה באשת פהו שהיא אסורה ואפי' באונס ואעפ"כ יש לה פתובה ואין אנו חוששין בהיותה לא חזינא לכהונה אלא אנו אומרינן הא חזינא ללוי ולישראל דאונס שרי להו א"כ ש"מ דעד פאן לא אמרינן נסתחפה שדהו אלא היכא דחזינא לישראל וילוי הא אי לא חזינא לישראל ולא ללוי פינו דנשתנה וסתה לא אמרינן בה נסתחפה שדהו ויש לה פתובה פלל דמאן דלא חזינא לתשמייש לאו שדה היא פלל דאי לא עונה אמאי נישואין: ואמר הגאון ז"ל והיכא דאניס ישראל איתת חבריה אי בעלה פהו הנה אסירא ליה דכתיב בפיהנים אשה זונה נחללה לא יקחו וקי"ל הלכה פתכמים דאמרי זונה פל שגבעלה בעילת זנות ואע"ג דאסירא לבעלה פהו פתובה אית לה דאמרה ליה לבעלה זנות ללוי ולישראל באונס שרי והאיך גברא הוא דנסתחפה שדהו הילכף שקל' פתובה ונפקא דאמ"ר פפא כו'.

נראה מתשובת הגאון ז"ל שהוא סובר טעמא אם היתה מותרת ללוי ולישראל הא אי הנה אסורה לכ"ע אין לה פתובה דלאו שדה ראויה היא לכ"ע: ואמנם האשה שכתב לה בעלה על עצמו שכל עת שישא אשה אחרת עליה שהוא חייב לפרוע לה פתובתה ואחר כף נשתנה וסתה בצד שהיתה אסורה לשמש אינו מתחייב מתנאי זה פלום (לפי שלא כתב לה זה אלא) ואנן סהדי דלא אסיק אדעתיה שיאנרע לה מקרה זה המונע מהתשמייש שישאר מעוכב מתשמייש המטה ומתשמייש הבית כפי הנהוג במקומות הללו שנאמר בכל פיוצא בו אטו בשפטני עסקינן.

ועוד שענין הנשואין שכתב לה הוא שלא יקח עליה צרה וענין הצרה הוא שלא תשתמר עמה בבעל כמו שאמרו אם תענה מתשמייש שהוא מניעת התשמייש מכל וכל ואם תקח מצרות שהיא השתתפות בתשמייש לצרר אותה בו וכשהיתה נטולה מן היהודים בענין זה מכל וכל הנה פבר נתבטל ענין היות לה צרה ואין זה נכנס תחת התנאי שהתנה לה לפי שתנאי זה התנה לה בו כשתהי' היא ראויה להשתמש וראויה לעשות צרכי ביתה אבל אם היתה אסורה לשמש ודאי לא עלה בדעתו שיהא יושב ומצטער ועכ"ז יפרע לה פתובתה.

וְדָבַר זֶה נִדוֹן אוֹתוֹ בְּאִמְדוֹן דַּעְתָּא שְׂיִכּוּל לֹמַר לֵה אֲנִי לֹא נִתְחַיֵּיבְתִי בְּזֶה אֲלֵא כְּשֶׁאֲרָצָה לַהֲנַשָּׂא בְּעוֹד שְׂאֵת רְאוּיָה לְתַשְׁמִישׁ אֲבָל בְּשִׁתְהֵיגָה בְּלִתי רְאוּיָה לְתַשְׁמִישׁ וְאֲנִי עוֹמֵד בְּעִמּוּד וְהוֹצֵא לֹא הִקְנִיתִי לָהּ.

וּבְכָל כַּהֲגֵי אֲמַרִינֵן כִּי אֲקַנִּי לֵה אֲדַעְתָּא לְמִיקָם קַמֵּיהּ כּו' וּבְכָל כִּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר הָרַב ז"ל וּמ"מ לֹא מִפְקִינֵן מְמוֹנָא. וּמַה שְׂאֵמַר הָאוֹמֵר שְׂאִינוּ חַיִּיב בְּפו"ר הוֹאִיל וַיֵּשׁ לוֹ זָכַר וּנְקָבָה וּכְבָר קַיָּים מְצֻנֵת פּו"ר.

זו אינה טענה לפי שלא נאמר זה אלא לענין שאין לנו עליו דין ודברים אם לא ירצה להנשא להיות שכבר קיים מצנת פו"ר אבל אם הוא רוצה בזה לא למעננו ממנו: ועוד דמדאוריני' הוא דקיים מצנת פו"ר אבל מדרבנן לא קיים הואיל והלכה פרבי יהושע (יבמות דס"ב ע"ב) דאמר נשא אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו היו לו בנים בילדותו יהיו לו בנים בזקנותו שנאמר בפקר זרע זרעה כו' וא"ר מתנה הלכה כר' יהושע ואמר רבינו הרב ז"ל והאי מילתא דרבנן היא אבל דאוריני' פיון שיש לו זכר ונקבה קיים מצנת פו"ר וא"כ יש לו לומר לא ניחא לי דאיקרי עובר על דברי חכמים ועוד לא ניחא לי דאצטער בפרט במקומות הללו שפשהאשה נדה מתעכבים כל צרכי הבית בכלל סימן קל שאלה אלמנה שמשפנה קרקע של יתומים לצרכי בניה היתומים והיא ידוע' בנאמנות ושאינה מפסדת הנכסים ומתה ולא נשבעה אם יש לב"ד ליקח זה מהקרקע שהוא מיוחד בכתובתה אם הניחה לבניה קרקע המיוחד בכתובתה או הואיל ולא נשבעה אין הפרש בזה בין מיוחד ובין בלתי מיוחד ואין לב"ח פלום: תשובה האלמנה שמשפנה קרקע מרקעות בניה היתומים אם משפנה אותו לצרכיהם במזונות וכיוצא בהן ונעשה זה בעיר שאין בה ב"ד ולא הנה אפטרופוס ליתומים אלא היא היתה הממונה עליהם והמפקחת בעסקיהן מה שעשתה עליהם עשוי ומקוים ואין היתומים יכולים לבטל אותו כל עוד שלא נראה על מעשיה סימן חסרון דעת או שעברה ועשתה דבר מן הדברים שמנעו רז"ל את האפטרופוס מלעשותו כמו למכור בשוק ולגאול ושאך הנזכר בפריי' לפי שאמרו במשנה יתומים שסמכו אצל ב"ה חייב לעשר פירותיהן כו' ואמרו בתלמוד שהיא סבתא דהו סמיכי גבה הנהו יתמי הניא להו תורת' שקל' זבינמה גיהליהו אתו קרובים קמי רב נחמן אמרו ליה מאי עבידתה דמזבנא אמר להו יתומים שסמכו אצל ב"ה תנן כו' ואם לא משפנה אותו לצורך מזונות וכדומה להן אלא לגאול קרקע אחר או לקנותו או לשאך הדברים שאין האפטרופוס יכול לעשותם או היתה העיר שנעשה בה זה עיר שיש בה ב"ד קבוע או שהיה ליתומים אפטרופוס זולתה אין מה שעשתה עליהן עשוי ויש להם להוציא הקרקע מיד הממשכן אצלו ואם רצה מי שנתמשכן אצלו לחזור עליה מצד האחריות.

חזינון אם הונכר בשטר המשכונה שהיא משפנה אותו בעד היתומים מצד המינוי עליהן והפקוח בעסקיהן מבלי שקבלה לו בזה על עצמה אחריות אין לו לחזור עליה בזה ולא על נכסיה מצד אחריות הואיל ובררה הדרך שבו משפנה אותו ואיהו דאפסיד אנפשיה בהיותו מתרצה למשכן אותו ממנה מבלי שנתמנית להיות אפטרופה על היתומים ומבלי עצת ב"ד ואם לא נזכר במשכונ' שהיתה בעד היתומים אלא שמשפנה בשמה או שנזכר זה במשכונה אלא שקבלה על עצמה האחריות בזה אז יחזור מי שנתמשכן אצלו מצד

האחריות על נכסיה ויגבה מהקרקע המיוחד בכתובה שאין צריף בו לשובעה כמו שאמרו ייחד לה ארע' בארבע מצרנהא בלא שבועה ויהיה זה אחר שתראה שטר הכתובה בב"ד.

וכך הדין: סימן קלא אם רצה היחיד לקרוא פסוקי הקדושה בניגון על הדרך שנקראים במקרא מותר לו לעשות לפי שפשהוא קורא אותם בניגון הוי פאדם הקורא אותם ויצא מפלל מה שאמרו כל דבר שבקדושה לא יהא בפחות מעשרה וכנה הורו הגאונים ז"ל.

ואם יש בו עשרה ורצה אחד מהן לפתוח ובא לציון וסדר קדושה מנושב אין בנה פלוס אלא שראוי לו לכתחלה להיותו עומד: סימן קלב ראוהו ושמעון שהיו הולכין מי תשמיש ביתו דרך סילון אל בית שמעון והיו מתקבצים עם מי תשמישו של שמעון בעווקה שתחת הארץ וכשהיו מצטרפים לפנות העווקה אחר שנתמלאה היה אומר שמעון לראובן תן עמי בהוצאה לפנות העווקה והיה אומר לו ראוהו איני חייב בכלום הואיל ויש לי מימי להמשיך אל העווקה ואתה עשה בהם כרצונך יורנו (אדונינו) וישכרו כפול (מן השמים): תשובה חייב ראוהו לפנות העווקה שבביתו לפי שאם אינה מתפנת לא ימצא שמעון מקום שיבואו שם מי תשמישו ועיקר מה שנשתעבד לו חצר שמעון הוא שיעברו מי תשמישו דרך החצר ללכת אל העווקה לא שילכו וינוחו בביתו וראיה ממה שאמרו וחלופיה במיא דמיטרא א"כ נתחייב את העליון לפנות המים עם התחתון באופן שימצאו מביתו מקום ללכת שם הואיל וכבר אמרנו שאין לו שעבוד על ביתו של שמעון אלא לשם מימיו שם בעווקתו לא להטילם עליו: סימן קלג ראוהו היה דר עם לאה אמו בבית שהיה קנוי בידם אחר מות יעקב אביו של ראוהו הנז' בעלה של לאה ונשאר הבית בידי שניהם זמן ארוך מעת שהיה ראוהו קטן עד שגדל והיה יושב בחנות מסתחרר בשלו ואמו דרה עמו בבית הנזכר כדרך הדין עם אמו וראובן בנה בבית וסתר וחדש בו עליות והדין היה נכנס לבנין ופורע שכירו הבונים והאם היתה משתמשת בבית כדרך האם עם הדין בענייני הבית וטענה לאה שחצי הבית הוא שלה וראובן טוען שכולו שלו ושאלו אותם אם יש בידי אחד מהם שטר או ראיה או שטר המקח בשם מי שהוא ואמר ראוהו הנה הבית ידוע הוא שהיה של דודי והמיר דתו ומכרו לי בדמי' מועטים ודודו המומר מודה שמכרו לראובן בן אחיו וממנו קבל את הדמים והבית ידועה לו עוד טען ששטר המכר היה בשמו ולקחתו אמו והטמינתו השיבה לאה פן הוא שאתה פרעת דמי הבית ושטר המכר היה בשמך אבל אני נתתי המזון שפרעת בחצי לחלקיולסבתי הודה דודך למכור בה שאשב בכבוד עם יתומי ואתה היית קטן ולא היה לך מה לפרוע אם לא שאני נתתיך דמי החצי: תשובה אם היה שאמו של ראוהו היתה טוענת שכל הבית היה שלה כמו שטוען ראוהו אז היינו מחייבין את כל אחד מהן להשבע שבועת היסת שאין לו בו פחות מהחצי וחולקים אותו לחצאין להיות ששניהם דרים בו אבל הואיל ואין לאה טוענת שיש לה בו פי אם החצי ומודה היא שהחצי האחר הוא לראובן בנה א"כ החצי שהיא מודה בו שהוא לראובן הוא שלו מבלי שישבע עליו ונשאר הריב בחצי השני שטוענת שהוא שלה וראובן טוען שהוא שלו ורואים אם לאה הנז' היא מחזק' בבית הנז' פשיעור החצי תשבע שבועת היסת שהחצי הוא שלה ויהי' לה ואם אינה מחזקת ממנו אלא בפחו' מהחצי תשבע שבועת היסת שמה שיש לה בבית אינו פחות מהרביע וישבע ראוהו עוד שאין לו בו פחות מג' רבעים ויהיו לו הג' רבעים וישאר ללאה הרביע ולא נחייב בנה שבועה דאוריית' הואיל והם קרקעות.

וכך הדין: סימן קלד ראובן קנה בית ללאה אשתו משמעון וקנו מיזו שמכר לפני שני עדים ושקבל מהדמים י"ב דינרים וקצת ממלבושי לאה אשתו וכתב עליו השאר לזמן קצוב גם העידו על עצמם בזה בישמעאלים וכתבו בזה שטר בערפאות וקימו אותו לפני הערפי אח"כ נפל הפרש בין ראובן ושמעון על מומים שהיו בבית והלה שמעון והשתדל עם ראובן עד שנתרצה לבטל המקח בערפאותיהם ובקש ממנו שתודה גם לאה אשתו איך הספימה לבטל המקח בערפ' והרשה עליה מורשה בערפאותיה ונדחק אותה עד שבטלה המקח בערפאותיהם וכשראה ראובן זה תבע את שמעון שילה עמו לב"ד והלה והודה בהודאה: וזה לשון ההודאה בא לפנינו ונאנחנו במותב תלתא פחדא פב"פ ותבע פב"פ בענין הבית לפי שטען פ' זה על פ' שקנה ממנו בית שבמדינה פלוגית במקום פ' ואמר פ' זה שאין בית זה אלא של אשתי וממעוטיה ותכשיטיה והשיבו פ' ואמר אני לא מכרתי בית זה לאשתו של פ' זה אלא בישמעאלים וכבר בטלנו המכר בינותינו בדיני ישמעאלים והי"ב דינרים שקבלתי ממנו מדמי הבית החזרתי אותם לו אחר שבטלנו המקח בינינו וכתבנו טופס דבריהם ביום פ' כו' ותבע ראובן משמעון שיקיים המקח בידו ולא רצה שמעון ומכרו ללוי ונשארה תביעת לאה ובעלה בבית על זה התאר יודיענו אדוננו אם המקח שקנו לאה וראובן משמעון בדרך זה אם הוא קיים אם לאו ואם לא נמצאו לראובן ולאה העדים שהיה המכר בפניהם אם שמעון חייב שבועה כשלא נמצאו העדים אם לא ותתחייב לאה שבועה שקנתה מיד שמעון ויתקיים המקח בינדם להיות שבידה שטר המכר שבערפאותיהם מקוים לפני הערפי ומה הוא מתחייב בהודאתו שהודה שמכר ושקבל י"ב דינרים: תשובה אם ראובן ואשתו מודים בבטול המקח הנזכר ושחזרו ליקח הי"ב דינרים שנתנו לשמעון מהדמים הנה נתבטל המקח דה"ל כאלו חזרו ומכרו אותו לו שתתקיים זה בנתינת הדמים ואין צריך בזה קנין ונתקיים הבית בידי שמעון ולוי שקנה אותו ממנו אחר כך ואם אינם מודים שקבלו הי"ב דינרין הנז' ואין עליהם עדים בזה רואים את המכר הראשון שקנאו ראובן ללאה אשתו משמעון שעדים שמעידים עליו השבועה מוטלת על ראובן ולאה שלא קבלו הי"ב דינרין משמעון ומה שבטלו המכר אינו פלוג להיותו בלא קנין ובלא קבלת דמים ואם אין עדים שיעידו בעיקר המכר שמעון ללוי וללאה השבועה מוטלת על שמעון שבטלו המקח ביניהם ושקבלו ממנו הי"ב דינרים שנתנו לו מדמיו לפי שפיון שהיה יכול לכפור במכר מעיקרו ואז היתה טענתו טענה בשבועה א"כ נאמן הוא במה שהודה שמכר אלא שהספימו אח"כ על ביטול המקח וקבלת הדמים שנתנו לו ובשבועה וכל המתחייב מהם שבועה היא שבועת היסט.

וכך הדין: סימן קלה ראובן ושמעון ולוי היו שותים יין במקום א' ביום שבת והעידו שמעון ולוי על ראובן איך קנו ממנו בלשון מעכשיו שנתרצה מבלי אונס לישא את פלוגית בת דודו בשער ראשה פי' מבלי גדוניה שתכניס לו והודה הודאה גמורה שאם לא ישא אותה שיהי' לה אצלו ק' דינרים בתורת חוב ולא קבעו זמן לחופה וקמו מאותו מעמד ולערב קבצו אבי הנער' ואמה קהל לגמור השידוכין והעידו על עצמם אבי הנערה ואחיה בענין שלם בלשון מעכשיו לתת לה בגדוניה חצי הבית שיש להם ומאה דינרים עוד לסוף שנה תמימה ונתרצה הוא לכנסה אחר עבור השנה הנזכרת ולא חייבו את החוזר בו מהם דבר ואח"כ ידע אבי הנערה במה שהעידו שמעון ולוי על ראובן ביום

שבת ותבעו אותו שיכנס אותה מבלי שום נדוניה שינתנו לה או שיפרע המאה דינרים להיות שהשטר אין בו זמן.

יודיענו אדוננו אם מה שהעידו בו שמעון ולוי על ראובן הוא אסמכתא אם לאו ואם הוא מחוייב לכנסה מבלי שתוציא לו שום נדוניה או יפרע הסף אם לא רצה. ואם הקנין של ליל ראשון הוא מועיל כלום אם לאו ואם ראובן הוא מחוייב בק' דינרים וגם שלא קבע זמן אם לאו.

ואם הם מחוייבין לזמן ששורת הדין נותנת אם לא השלים חיובו אם הוא חייב בסף שנתחייב בו. ואם טען ראובן שאבי הנצרה אחר שהרשת אותו לתובעו מחל לו הק' דינרין בענין ומחל אותם לו מבלי אונס אם הוא מחוייב בזה שבועה אם לאו.

ואם שורת הדין נותנת להם זמן אם יש לו לתבעו שיכנס אותה או שיפרע הקנס קודם שיגיע הזמן אם לאו. ואם נתרצה ראובן לכנסה בלא נדוניה פשיטתחייב בזה אם אותו אם אמר לא אכתוב לה דבר כי אם עיקר פתובה לפי שהמנהג אצלנו שכותבים לאשה תוספת לכתובתה כנגד מה שהיא מוציאה לו אם לאו.

ואם הוא מתחייב בק' דינרים כשסירב מלכנס אותה ומכר קרקעותיו או נתנם קודם שיגיע הזמן איך שורת הדין בזה: ואם טען ראובן שהעדים שהעידו עליו נפסל אחד מהם בב"ד והכריזו עליו בפסלנות אם יפסל בזה השטר אם לאו.

ואם טען ראובן שהיה אז שכור וגם העדים שהעידו עליו. אם טענתו בזה טענה: תשובה עמדנו על שאלה זו והתבוננו בפרקיה וראינו שהקנין שהעידו בו על ראובן שקנו מידו שישא את בת דודו אינו קנין כפי שורת הדין להיותו קנין על פעולה שיעשה אותה והוא נקרא קנין דברים שאינו קנין לפי שהקנין אינו מועיל אלא בכל דבר שיש בו עצם או בפעולות שהם מקרים ואין להם עצם וכן מה שנו' בשטר במה שהעידו עליו שהודה שאם לא ישא אותה שיהיה לה אצלו ק' דינרים בתורת חוב הוא ג"כ בלתי קיים לפי שההודאה שהודה הוא חייב לה הנה תלה אותה בתנאי והיא אסמכתא שאינה קונה כפי שורת הדין ואע"פ שהקדים בתחלה לומר שקנו ממנו בלשון מעכשיו אין במשמע ל' זה אלא במה שקנו ממנו שישא האשה הנזכרת לא על מה שזכרו עליו מההודאה הנז' ולשון מעכשיו אינו מועיל אם אינו מוזכר במקום המצטרף אליו שיהיה בו הואיל והדבר כמו שזכרנו הק' דינרים הנזכ' אין ראובן חייב עליהם כלל ואם הספיק ראובן לגמור הנשואין הנזכ' נתחייב אביהנצרה במה שקנו ממנו שיכניס לה בנדוניה הבית הנזכר להיותה נמצאת במציאות והוא דבר קיים ואינו מחוייב במה שקנו ממנו לתת לה בנדוניה ק' דינרים לפי שאינו מחוייב בהם להיותם מטבע ואין מטבע נקנה בחליפין וזה אפילו הם נמצאים ברשותו בעת גמר הקנין שקנו מידו וכ"ש אם לא היו לו במציאות אז הוא דבר שלא בא לעולם ואע"פ ששטרי פסיקתא אין אנו מקפידין שיהיה תנאי.

הקנאה זהו דוקא אם היו במעמד דקדושים אבל אם לא היו במעמד הקדושים אינו מתחייב מהן בכלום אא"כ היו בדרכים שמועיל בהם הקנאה ואם רצה ראובן זה מבלי נדוניה אינו חייב לה תוספת על עיקר פתובה אלא כפי מה שנהגו שם במקום שהוא לכתוב למי שאינה מכנסת בנדוניה כלום הואיל ולא התנו עמו שיכתוב לה תוספת סף

קצוב והזמן שנותנין למי שקבל על עצמו לינשא ולא קבע זמן לנישואין הוא י"ב חדש למי שאינה בוגרת ושלשים יום לבוגרת כמו שאמרו נותנין לבתולה י"ב חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה וכשם שנותנים לאשה פה נותנין לאיש ואמרו רב הונא בגרה נותנין לה ל' פאלמנה: ולענן מה שטען ראובן שמחל לו אבי הנערה ק' דינרים הנזכר אם היתה שיהיה נתיב בהם מעיקרא חייב גמור לא היתה מחילתו מועלת פלוגם אעפ"י שהרשת אותו לפי שיכולה היא לומר אני לא הרשתי אותה אלא לתבוע לו למחול אא"כ נזכר בהרשאה שהרשת אותו למחול וליטן ולעשות פרצונו שמחילתו מחילה אם העידו עדים בזה ואם אין שם עדים אין לו למחול ולא לתת הואיל ואין הממון לו כדי ששתיב אותו בזה שבועה.

וכן מה שמכר או שנתן קרקעותיו אחר זה אם הק' דינרים הנז' היתה מחוייב בהם מעיקרא מה שמכר או נתן קרקעותיו אח"כ לא יועיל לו לענן גבית הק' דינרים הללו מהם לפי שעבודה קודם אבל היתה מועיל אם פנסה וכתב לה פתובה להיות המכירה או המתנה קודם לכתובה.

והקנין מהשכור קיים אם לא הגיע בשפרותו במה שאינו מכיר ואינו מרגיש במה שיעשה לו או עליו שאז אין הקנין פלוגם כמ"ש שפיר מקחו ומכרו ממכר כו' והעמיד זה התלמוד כשלא הגיע לשכרותו של לוט והעד אם העידו עליו בדבר מן הדברים שהוא נפסל בהם הוא פסול ועדותו בטלה.

וכן הדין: סימן קלז ראובן יש לו בית קנוי לו וקנה אותו שמעון ממנו במדינת פא"ס ונתפטר עמו שיתן הדמים ללוי הפורשה של ראובן שבמדינת סבת"ה והלה שמעון מפא"ס לסבת"ה ומצא הקהל טרודים בענן גבית מס פסך גלגלתא ובקשו משמעון שיפרע בעד ראובן המס שעליו מהסך שצוהו לתת ללוי ואמר להם שמעון לא קניתי מראובן הבית ואף אם היתה שקניתי הנה יש ביני ובינו תביעות על מומין שנגלו בה אמרו לו הקהל הלא כבר נאמר לנו שקבלת עליה המומין ואמר שמעון הרי הוא לעניים ופטר והוה הקהל בחשבם שאם היתה שקנאה באמת לא הי' נותנה לעניים ואחר שגיי חדשים מכר הבית הנז' ללאה ונתאמת שהיא קנאה מראובן בפא"ס.

יודיענו אדוננו שורת הדין בזה תשובה ראוי לדעת כיצד נתקיים המקח בידי שמעון בבית הנז' עם מה שעלה בדעתו ענין המומין שנגלו בה שאם היתה מחמת שהוא נתרצה בה מעיקר ומחל המומין שבה א"כ מעת שנתרצה במקח ומחל המומין מפלי שקדמה לו העמדה בדין עמו לטעון עליו בדבר המומין ושיאמרו ב"ד לבטל המקח לסבת"ה אם פן כבר נתברר שהמקח מעיקרו היתה קיים שאין לנו לומר שהמקח היתה בטל מעיקרו כשנתברר שהוא מקח טעות אא"כ גלה דעתו שרוצה הוא לבטל המקח להיות בלתי מוחל המומין שנגלו בו וזה לא יתקנה אלא כשינתברר אותו בב"ד ויחייבו ב"ד לבטל המקח לאותו סיבה אבל כל זמן שלא טען עליו בזה בב"ד אע"פ שזכר זה חוץ לב"ד אותה זכירה שזכר אין משגיחין בה דעביד איניש דמדכר מילי דכדי חוץ לב"ד מילי דליתנהו בר סמכא ואם מעיקרא נתרצה במומין שבה וקיים המקח הנה גלה בדעתו שהמקח היתה קיים מעיקרו וכיון שאמר הרי היא לעניים קנו אותה העניים כמו שאמרו בפיה זו צדקה וכ"ש אם נתברר שלא היו בה מומין כמו שעלה בדעתו או שהיו בה מומין אבל אין הדין

נותן לבטל המקח לסיבתם וכיון שקנו אותה עניים נתבטל המכר שמכרה אח"כ ויש לקונה לחזור עליו מדין אחריות: ואם נתברר שהבית הי' בה מומין שלא ידע בהם שמעון כשקנה אותה מראובן ובא עמו אל ב"ד לטעון על זה וחיבבו אותו בב"ד לבטל המקח ואח"כ נתפטר עמו לקיים המקח ולמחול המומין הנה מעת שבא עמו.

לב"ד וחיבבו ב"ד לבטל המקח איגלאי מילתא למפרע שהמקח היה בטל מעיקרו ושהבית הנז' לא היה קנוי לשמעון זה בעת שאמר. הרי היא לעניים והיה מה שנתפטר עמו אח"כ מקיום המקח ומחילת המומין פאלו היא קנייה מחודשת אחר הראשונה ואינו מתחייב בכלום ממה שאמר הרי היא לעניים לפי שאינו יכול להקדיש דבר שלא בא לרשותו ולא היה עדיין קניינו.

וכך הדין: ומה שאמרו מי שהלה למד"ה ואשתו תובעת מזונות חנן אומר תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה. רצה בזה שאינה חייבת עתה כשתובעת מב"ד שיפסקו לה מזונות מנכסי בעלה להשבע שלא הניח לה בעלה מזונות אלא ראוי שיאמינה אותה ב"ד בזה ויפסקו לה מזונות מנכסי בעלה וכשאירע שגפטר הבעל אח"כ ונתבררה מדעתו ותבעה מב"ד שיגבו אותה פתובתה מנכסי בעלה שאין להם מן הדין לעשות זה אלא אחר שתשבע שלא גבתה פלום מהפתובה ולא אתפסה בעלה צררי אז תכלול בשבועה שהמזונות שלקחה ע"פ ב"ד קודם לזה לא לקחה אלא פדין ושבעלה לא הניח לה מזונות ואדמון חולק עליו שאין לב"ד לפסוק לה מזונות אלא אחר שיתברר שבעלה לא הניח לה מזונות שאין זה מתברר אלא בשבועתה והיה לפי זה פירוש בתחלה בעת שהיא תובעת מב"ד שיפסקו לה מזונות בחיי בעלה מנכסי בעלה ופירו' בסוף בעת שהיא תובעת מב"ד שיגבה אותה פתובתה מנכסי בעלה לאחר מימת בעלה: סימן קלח השותפות בריוח החנות לא יתקיים בדברים אלא בקנין וכל זמן שלא קנו משניהם על זה לא נתקיימה ביניהם בו שותפות וכל מי שרצה לחזור בו מהם חוזר.

ולענין הזהב ששלח שמעון עם ראובן למדינת אלמכי"ה להחליפו וקנה בו סחורה ועכב אותו בידו זמן מרובה להסתחר בו אין לשמעון בריוח פלום לפי שמעת שהוציאו במה שלא צנה לו בו שמעון חזר להיות אצלו במלונה והוא באחריותו והריוח הבא ממנו לו וההפסד והאונסין עליו וכך הדין: סימן קלט שאלה ראובן ושמעון ולוי אחים ונשאו שמעון ולוי שתי אחיות וראובן הגדול נשוי נכרית ומת לוי ונפלה אשתו לפני ראובן והוא גדול בשנים ולו אשה ובנים והם מפחידים את היבמה בכל מיני פחד וראובן אינו רוצה ליקח אותה אלא כדי להנקה ממנה והמת לא הניחפי אם בית ממוןשכנת על חוב שכתב על עצמו לאמו בלתי ידיעת היבמה והניח קצת פלי בית ושפחה ואמרה לו היבמה מכור פל מה שהניח אחיה וגאל הבית וקנה לה פלי בית אחרים לביתה ושפחה לשרת אותי כמו שהייתי עם אחיה וכמו שקניית אתה שפחה לאשתך הראשונה וראובן זה יכול לקנות מה ששאלה ממנו לקנות לה.

גם הניח לוי עם הבית הנז' חנויות ואמר ראובן היבם הזה אמפור בית זו עם החנויות ואקח דמיה ת"ק דינרים ואשים אותם במשכונ' יבא לי ריוח בהם נ' דינר לשנה ואמר לו המורשה של היבמה אין לה רשות לעשות הדבר הזה ואיני מסכים למפור הקרקעות

ולשים דמיהם במשפונה פי יארע מקרה למקום המשפונה ואין לה למפור הבית הנזכר
וא"כ תקנה בית לדירתה בדימים.

יודיענו אם יתחייב בזה: גם יודיענו רבינו כמה יכתוב היבם כתובה ליבתו אם אלה
דינרים כמו שהיה בכתובתה הראשונה או ת"ק כמו שכותבין לאלמנה. לפי שהיבם אומר
לא נכתוב אלא ת"ק לפי שההלכה אמרה ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון
ולוי אחי לא הניח פי אם ת"ק דינרים או נ' דינרים יותר.

והמורשה של היבמה אומר לא תכתוב אלא אלה דינרים הואיל וההלכה אומרת ואי לית
לה כתוב' מראשון תקינו לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציא גם רבינו יצחק
ז"ל פתב בהלכות בנכס כתובה יבמין וכתב לה פ' לפ' יבמתיה כ"ה זוזי.

דחזו לה דהו פתיבין בכתובתה דכתב לה בעלה קמא ואוסר לה מדיליה כדין ומביל
עלוהי כו' וא"כ לא תכתוב יבמה זו אלא אלה דינרים כמו שאותה יבמה כותבת כ"ה זוזי
וחקרנו על כתובות יבמין שבמדינה זו ומצאנו קצתם כתוב בהן אלה דינרים וקצתם ת"ק
דינרים והיבם טוען שכן הוא המנהג ואין עדים שיעידו שהוא מנהג בהסכמה והמורשה
של היבמה אומר אין המנהג אלא אלה ואתם שכתבו ת"ק הנה על צד היותר יורנו מה
היא שורת הדין בזה: ואם נפטר היבמה קודם היבום מה יורשים יורשה ומה יורשי
המת ועל מי מוטל לפרוע דמי תכריכה ואם יבם אותה יחייב מן הדין לכתוב לה אלה
דינרים לא הי' בנכסי לוי אלא כדי חצי כתובה או נ' דינרים יותר ואירע ליבם מקרה
בני אדם אם יש ליבמה לגבות כתובה מפל מה שתמצא מנכסיו אחר שתקח אשתו
הראשונה כתובה אם לאו ואם יש ליבמה להשביע את אשתו הראשונה ולהשביע את
שנתפו אם יש לו שנתף אם לאו.

ואם הערים היבם והברית כל נכסיו מלפני היבמה ועשה מחילה עם אשתו הראשונה
ועם שנתפו משבועה אם יעלה בידו זה הואיל וכוננתו שלא יעלה פלום ליבמה: ואם כתב
לוי הנפטר ליבמה בית מיוחדת ויש אצלה קצת חפצים תחת ידה ואמרה היבמה אני די
לי בחפצי וכלי ביתי והמיוחד שכתב לי בעלי אם שומעין לה אם לאו יבאר לנו רבינו
פל זה ביאור רחב והאל ית' יכפיל שכתב: גם נכתבו אצלנו ספרים וכשרצינו לתפורם
אמר האומר ששמע מהדרכתך שמונתך לתפרן במעו השזור ואמר רבינו הגדול בה' ס"ת
הל"מ נתפרות בגידין אכל בגרין לא יודיענו אדוננו דעתו בזה: תשובה אם הנה ראובן
היבם גדול בשנים ולו אשה ובנים והיבמה קטנה ואינה ראויה לו ראוי לב"ד וזקני המקום
לסדר לפניו מה שנתחדש לו מההיגק לסיבה זו ושמי שהוא זקן לא יאות לו לישא קטנה
בפרט בהיות לו אשה ובנים כמו שאמרו וקראו לו זקני עירו ודברו אליו מלמד שמשאין
לו עצמה ההוגנת לו מה היא אם הנה ילד והיא זקנה הוא זקן והיא נערה אומרים לו מה
לה אצל זקנה מה לה אצל נערה תלה אצל פמותה ואל תכניס קטנה לתוך ביתה אם קבל
מהם הנה מה טוב ואם בחר ביבום יש לו לייבם ואין בדינו יכולת למנעו ממנו ולכפותו
על החליצה אם הוא יכול לזון שתי נשים ולא הגיע לכלל ימי הזקנה לגדר שתשש כחו
עד שאינו יכול לשמש ולקיים המוטל עליו ממצות עונה.

ואם נמנעה היבמה מהיבום ותבעה לחלוץ הנה בזה יש מחלוקת בין הראשונים ז"ל
שמגדולי הגאונים כמו רב שרירא ורבינו האי ז"ל פסקו כשמואל שאמר אין כותבין

אגרת מרד על שומרת יבם וכמשנה אחרונה האומרת עכשיו שאין מתכוננים לשם מצוה אִמְרו מִצְוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוֹת יְבוּם וּמָהֵם מִי שֶׁפָּסַק כַּר"נ שֶׁאָמַר שֶׁחֲזָרוּ לִומר מִצְוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוֹת חֲלִיצָה וְאֲנַחְנוּ מְכַלְלִים הַסּוֹבְרִים לְפָסוּק כִּשְׁמוּאֵל וְלִסְבָּרָא זֶה אֲנַחְנוּ נוֹטִים לְהִיּוֹת שֶׁמוּאֵל וְרַבֵּי יוֹחָנָן מְסַפְּרִים בָּהּ מִמָּה שֶׁאָמְרוּ א"ר פְּדַת א"ר יוֹחָנָן תְּבַע לְחַלּוֹץ נִזְקָקִין לֹא לְיָבֵם אֵין נִזְקָקִין לֹא וְאִם הָיָה ר"נ הָאוֹמֵר חֲזָרוּ לִומר מִצְוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוֹת חֲלִיצָה בְּתָרָא אִזְ הָיִינוּ אוֹמְרִים הַלְכְּתָא בְּבִתְרָאי אֲבָל פִּינֵן דְּלֹא בְּתָרָא הוּא הֵנָּה הָיוּ שֶׁמוּאֵל וְרַבֵּי יוֹחָנָן חֲלוּקִים עָלָיו וְאֵין לָנוּ לְדַחוֹת דְּבַרְיָהֶם וְלְפָסוּק כַּר"נ.

ורבינו הרב ז"ל הכריע הסבא השנית ולסיבה במעשה זה לפנינו אנו דנין בו כפי הנאות והתקון פנדון שהוא ולא נעמיד בו הדין על מתכונתו: ואם יבם אותה ראובן אין לו לשלוח ידו למפור שום דבר מנכסי אחיו בין במקרקעי בין במטלטלי ולא להחליף שום דבר מהם לעשות משפנתא מדמיהם אלא ברצונה ותפצה אחר שתתן לו רשות על זה כמ"ש הרוצה למפור בנכסי אחיו כיצד יעשה אם פהו הוא יעשה סעוד' ויפייס ואם ישאל הוא מגרש בגט ומחזיר ואע"פ שפונתו במקרה היא לעשות מהדמים משפונות שיש בהם יותר ריוח מ"מ הקרקעות עכ"פ יותר טובים ובטוחים וכמו שאין לו למפור שום דבר מנכסי אחיו שלא מדעתה פן גם היא אין לה להכריחו למפור כלי הבית כדי לגאול בדמיהם הבית בכרט אם עדיין לא הגיע זמן המשפונה שעל הבית ורצה בעל המזון ליקח מעותיו לפי שהיבם הוא צריך להשתמש באותם כלי הבית הואיל ואין אנו מחייבין אותו לקנות כלי בית אחרים משלו פיון שאחיו הניח מה שיספיק לו מבלי שיקנה אותם משלו ואם הגיע זמן המשפונה ורצה בעל המזון ליפרע אם הסכים על ידה היבם למפור כלי הבית כדי לגאול הבית מדמיהם יעשו פן ואם לא יסכים על ידה אין בנו כח להכריחו על מכירתם ולקנות כלי בית אחרים משלו ויקנו בנשאר בית אחר יותר קטן ממנו והפתובה שתפתב לה היא כמו הפתובה עצמה שהיה לה על אחיו ואותו הסף עצמו ויפורש בפתובה שזה הסף שכתב לה הוא הסף שהיה לה על אחיו ואינו דבר אחר נוסף עליו הואיל והיבם הוא קם במקום אחיו ועל מה שהיה עליו אחיו הוא נכנס ואינו חייב לכתוב לה פתובה יותר ממה שהיה לה על הבעל אבל יחדש לה אותה פתובה עצמה שיהי' הוא בא במקומו ותגב' אותה מנכסי הבעל לא מנכסי פמו בשטר פתובת יבמין כיצד פותב לה אני פלוני פ"ב קבילית יבמית פלונית לזונה לפרנסה ובלבד שתהא פתובתה על נכסי בעלה הראשון ואמרו עוד על המשנה האומרת החזירה הרי היא פאשתו לכל דבר ואין לה אלא פתובה מאי קמ"ל תנינא המגרש את אשתו והחזירה ע"מ פתובתה הראשונה החזירה מהו דתימא ה"מ כו'.

שנראה מזה שהיבם אינו מחוייב לכתוב לה כלל שום תוספת על הפתובה הראשונה שהיה לה על בעלה כדי שתשאלו כמה יכתוב לה אבל נכנס הוא על הפתובה עצמה שהיה לה על בעלה להיות בא במקומו ולעמוד תמורתו ותגבה אותה מנכסי הבעל לא מנכסי מבלי שיוסיף לה פלום ואע"פ שהבעל לא הניח אלא מה ששונה ת"ק דינרים כמו שזכר בשאלה זו אין לה לגבות שארית האלף דינרים שיש לה עליו מנכסי היבם לפי שמה שאמרו ואי לית לה מראשון תקינו לה משני כמשמעו אינו] אלא על עיקר פתובה שהוא מחוייב לכתוב לה מעיקר הדין אבל התוספת שאינו מחוייב בו מעיקר הדין לכתובלה

אבל פותב הוא לה תוספת מרצונו כמו שפשט המנהג אין בנו פח להגבותה מה שיחסר לה ממנו מנכסי היבם אא"כ נתרצה היבם בזה בעת שפנס אותה ונתחייב לה בזה מדעתו.

הלא תראה שנתנו הסיבה כמה שתקינו לה רבנן כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וכבר הבננו מדבריהם בזולת מקום זה שהם ראו שכשאדם פותב לאשתו שיעור זה שהיא מנה מאתים לא תהיה קלה בעיניו להוציאה אם עשה כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובתה כמו שאמרו ת"ר בראשונה היו פותבין לכתולה מאתים ולא למנה מנה כו' עד ועדיין כשפועס עליה אומר לה טלי כתובתך וצאי כו' ואמרו עוד על דרך נתינת טעם למשנה שאמרה האשה שהלך בעלה למ"ה אין לה כתובה מ"ט תקינו לה רבנן כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הכא קלה תהא בעיניו להוציאה ואין ספק שאין דבריהם אלא על עיקר כתובה שהוא שתקנו לה רבנן לא על התוספת לפי שתוספת לא תקנו לה רבנן שאין אדם פותב התוספת אלא מרצונו כמו שאמרו אע"פ שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה מוסיף ואמנם חייב שתפסיד האשה שהלך בעלה למ"ה התוספת ממה שאמרו תנאי כתובה ככתובה דמי ומה שאמרה ממשנה ואין לה כתובה שאין דבריהם בזה אלא בעיקר שהעיקר הוא שתקנו לה רבנן בלבד הוא ראיה למה שאמרנו שמה שאמרו לענין יבמה ואי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אינו אלא על העיקר לא על התוספת כמו שביארנו: ובה לא הוצרכנו להשיב אתכם על מה ששאלתם אם יש לה להשביע את אשת ראובן אחרי מותו או את שותפו ושאר הדברים שנתגלגלו לכם מהשאלה בענין זה: וילענין מה ששאלתם אם לא רצת היבמה להתניבם ונתרצית בנדוניא ובכית שכתב לה הבעל מיוחדת אם יעלה בידה זה אם לאו הנדוניא יש לה ליקח אות' אפי' למ"ד פותבין אגרת מרד שומרת יבם אם מה נמצא ממנה או מה שפלה להיותה אצלכם בגדר נכסי צ"ב אבל הבי' שכתב לה מיוחדת שתגבה אותה דינה פדין מה שאינה מיוחדת אלא שלא אמרו ו"ל שדה המיוחדת אלא לענין שגוב' אותה בלא שבועה כמו שאמרו ייחד לה ארע' בד' מצרנאה בלא שבועה וילענין שלא יוכלו לסלק אות' ממנה ולהוריד אות' בקרקע אחר במקומ'.

אבל לענין שתגבה אות' מהיבם להיותה מיוחדת אין ענין היותה מיוחדת מעלה ולא מוריד בזה ומאן דאית ליה פותבים אגרת מרד על שומרת יבם אין לה לגבות מהמיוחדת כמו שאינה גובה מהבלתי מיוחדת שאין המיוחדת מפלל הנכסים שבאו לרשותה מנכסי בעלה כדי שצטרף להוציאו מתחת ידה אם היתה מורדת ומאן דס"ל דאין פותבין אגרת מרד על שומרת יבם לא הפסידה פלום ממה שבכתובה מיוחדת יהיה או לא יהיה מיוחדת וכבר הודענו אתכם סברתנו בזה ובמה שאנו דנין בו אם בא מעשה לפנינו.

ואם נפטרה היבמה קודם שתתיבם (על) תכריכי' על יורשי הבעל ממה שאמרו איבעי' להו יבמה שמתה מי קובר' יורשי הבעל קברי' לה דקא ירתי כתובתה או דילמא יורשי האב קברי' ליה (דקברי' לה) דקריתו נכסים הנכנסים והיוצאים עמה אמר רב נחמן ת"ש דתניא שומרת יבם שמתה יורשיה ויורשי כתובתה כו' וילענין ירושת' נכסי מלוג הנקראי הנכסים הנכנסין והיוצאין עמה הם ליורשי' ומה שהיה כתוב לה על הבעל בכתובה ממנו עם שאר נכסי הבעל הוא ליורשי הבעל ונדונייתא שהוא אצלם בדרך נכסי צ"ב

יחלקו יורשי הבעל עם יורשי' כמו שאמרה המשנה שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שהיא מוכרת ונותנת וקניינים מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסים והיוצאים עמה בש"א יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ובה"א נכסים בכתובתם כתובה בכתובת יורשי הבעל ונכסים הנכנסים והיוצאים עמה בכתובת יורשי האב.

מה שאמרו נכסים בכתובתם רמזו בזה אל נכסי צ"ב ומה שאמרו בכתובתן ביאר אותו התלמוד בזולת זו ההלכה שהפנונ' בו בכתובת אלו ואלו והוא מה שאמרו הואיל והללו באין לירש והללו באין לירש יחלקו ואע"פ שזה הפירוש לא בא אלא במשנת נפל הבית עליו ועל אשתו מ"מ ממשנה זו אנו למדים למשנתנו להיות שפאו המלות שוות בהן.

ולענן תפירת ס"ת לא תהיה אלא בגידין אבל המעי שהיא הגרין אין תופרין בו: סימן קמ אם אמרו היורשים לאלמנה הנזונה מנכסיהן אמרו היורשים אנחנו חוששים שמא אין בינך כתובה שתקחי בה מזונות ומורישנו אתפסו צררי בכתובתה ובה נפטרנו מן המזונות אם מכריחין אות' להראות כתובתה או תדון בכתובתה תחת ידה להיותם תנאי כתובה וכבר אמרנו לא כתב לכתולה מאתים ולא למנה מנה חייב שהיא תנאי ב"ד.

יורנו רבינו: תשובה היורשים אם אמרו לאלמנה הוציאי הכתובה ואז יהיו לה מזונות שומעין להם לפי שאם אין בינך כתובה יכולים אנו לומר אולי שהיא מחלה אותה ומוחלת כתובה לבעלה אין לה מזונות.

והנה ראינו התלמוד העמיד משנת הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה במקום שאין כותבים כתובה אבל במקום שכותבין כתובה הוציאה גט ואין עמו כתובה אינה גובה כתובתה שיכול לומר לה פרעתיה או מחלת לי והואיל ויכול הבעל לומר לה אם הוציאה גט ואין עמו כתובה פרעתיה או מחלת לי אם לא היה שם גט והיתה שם מית' אע"פ שא"א לטעון ולומר אולי פרעה לפי שאמרו לא ניתנה כתובה לגבות מחיים מ"מ יכולים אנו לטעון ולומר אולי אתפשה צררי בכתובתה או מחל' אותה כמו שאין אנו מגבין לה כתובתה אלא אחר שתוציא אותה פן לא נתן לה מזונות אלא אחר שתוציא אותה דהא בהא תליא: סימן קמא יורנו אם שמו נכסי יתומים בשנים אם היא קיימת או לא ואם אינה שומא אם היו שולחים מב"ד של ג' תהיה שומתם שומא או לא: תשובה שומת ב"ד לא תהיה אלא בג' ואם היתה בשנים אינה שומא שיכול האומר לומר אולי אם היה שלישי עמהן היה חולק עליהם ומראה להם שהם טועים והיו מודים לסברתו או היה אחד מהם חוזר לסברתו והיה האחר נשאר יחידי שאין סומכין על דבריו: סימן קמב מי שמשפן משפון אצל חברו והוא מדברים העשויים להשאיל ולהשפיר ומי שהוא ממשפן אצלו טוען כף וכף הלוייתו עליו והמשפן אומר שפחות מהסוף שהוא הלונה, עליו אם הוא נאמן מיגו דאי בעי אמר שאול הוא בינך: תשובה מי שהיה אצלו משפון מדברים העשויין להשאיל ולהשפיר ונפל בינו ובין בעליו הפרש במה שהוא ממשפן עליו אם נפל הפרש זה אחר שגראה המשפון בב"ד אינו נאמן במה שאומר שיש לו עליו כף וכף כמו שאינו נאמן לומר לקוח הוא בינך ואם המשפון בביתו ואין שם עדים שיעידו שהוא אצלו מיגו דאי בעי אמר להד"ם ומיהימן כי אמר לקוח הוא בינך או יש לי עליו כו"כ מהימן: סימן קמג שהיא אתתא דאתיא סהדי ואשקור אתיא סהדי ואשקור אזלא אתיא אחריתי ולא אשקור אר"ל הןחזקה זו א"ל ר' אלעזר אם זו הןחזקה פל ישראל

מי הוֹחֵזֵקוּ כְּלוּמֵר לֹא אֶמְרִינָּוּ כִּינֹן דְּמִהֲדָרָא אֶסְהַדִּי כּו' שְׁקָרִי אִינוּן וְאֶמְרִינֵנוּ בְּדוֹכָתָא' אַחֲרֵינָא אֶמֶר רַבָּא הָאִי שְׁטָרָא רִיעָא לֹא מַגְבִּינָּוּ בֵּיהּ הֵיכִי דְמִי כּו' עַד אַם הִוּוּחֹזֵק כָּל יִשְׂרָאֵל מִי הוֹחֵזֵקוּ כִּינֹן דְּמִהֲדָר אַזִּיּוּפִי אֶמֶר זִיּוּפִי זִיּוּפִי.

וְכַתֵּב הֵיכִי מְתַרְצִי הֲגֵי שְׁמַעְתָּתָא וְתַרְוּנוּיָהּוּ הִלְכְתָּא נִינְהוּ תְּשׁוּבָה הִתְפָּרַשׁ בֵּין מַה שְׁאֶמְרוּ הֵיכִי אֵינְתָּא דְאֵתְּנָא סְהַדִּי וְאֵשְׁתַּקּוּר כּו' וּבֵין מַה שְׁאֶמְרוּ לְעַנְיָן הָאִי שְׁטָרָא רִיעָא כּו' הוּא. דְּהֵתֵם אֵתוּ סְהַדִּי גּוֹפִיָּהּוּ וְאֵסְהִידוּ בְּפִנְיָהּוּ וְכִדְאֶמְרִינֵנוּ לְסוּף אֲזֵלָא אֵתְּנָא סְהַדִּי כּו' אֲבָל הֵכָּא לֹא אֵתוּ סְהַדִּי גּוֹפִיָּהּוּ וְאֵסְהִידוּ בְּפִנְיָהּוּ אֵלָא אֵתְּנָא שְׁטָרָא קָמֵן וּבֵיהּ חֲתִימוֹת יְדִיָּהּוּ דְסְהַדִּי דֵּא"ג דְּאֵיחֲחֹזֵק חֲתִימוֹת יְדִיָּהּוּ בְּבִי דִינָּא אֵיחֵת לָן לְמִימֵר דְּיִלְמָא זִיּוּפִי זִיּוּפִי כִּינֹן דְּחִזִּינְיָהּ מִהֲדָר אַזִּיּוּפִי: סִימָן קַמֵּד אֶמְרוּ ז"ל נְאֻמָּן אָדָם לּוֹמֵר זֶה פֶּתֵב יָדוֹ שֶׁל אַבָּא.

אִם שְׁלִשָּׁה יָשְׁבוּ לְקַיָּים שְׁטָר וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם קָרוֹב לְאֶחָד מִן הָעֵדִים אִם מִצְטָרֵף עִמָּהֶם לְקַיָּמוֹ אִם לֹא וְאִם יִצְטָרֵף אֶחָד מֵעֵדֵי הַשְׁטָר עִם הַשְּׁנַי בְּקִיּוּם וְיִכְנָס זֶה בְּכֻלָּל מַה שְׁאֶמְרוּ עַד נַעֲשֶׂה דִינָּן בְּדִרְבָּנָּו: תְּשׁוּבָה מַה שְׁאֶמְרוּ נְאֻמָּן אָדָם לּוֹמֵר זֶה פֶּתֵב יָדוֹ שֶׁל אַבָּא כּו' הוּא לְעַנְיָן הָעֵדוֹת בְּדוֹקָא שֶׁהוּא גְלוּנִי מִיִּלְתָּא בְּעִלְמָא שֶׁהוּא פֶּתֵב יָדוֹ שֶׁל אָבִיו אֲבָל לְעַנְיָן הַקִּיּוּם אִינוּ נַעֲשֶׂה בּוֹ דִינָּן וְזֶה מִמַּה שְׁאֶמְרוּ וּמִנֵּן שְׁלֵא יְהִי הָעֵדִים קָרוֹבִים לְדִינְיָנִים כּו' וְאֶחָד מֵעֵדֵי הַשְׁטָר אִינוּ יָכוֹל לְקַיָּים עֵדוֹת חֲבִירוֹ דְּמַה שְׁאֶמְרוּ הָא נְפִיק נְכִי רִיבְעָא דְמִמוֹנָא אֶפְרָמָא דְחַד וּמַה שְׁאֶמְרוּ עַד נַעֲשֶׂה דִינָּן בְּקִיּוּם שְׁטָרוֹת הוּא לְעַנְיָן שְׁיַעֲיֵד עַל הַפֶּתֵב יָד הָעֵד וּיְקַיָּים אוֹתוֹ לֹא שְׁיַהֲיֵה עַד נַעֲשֶׂה דִינָּן שֶׁהוּא מוֹתֵר בְּקִיּוּם שְׁטָרוֹת אִינוּ אֵלָא שְׁיַהֲיֵה עַד בְּקִיּוּם הַשְׁטָר לֹא שְׁיַהֲיֵה עַד בְּעֵיקָר הַשְׁטָר לְפִי שְׁעֵדוֹתוֹ אִינוּ בְּקִיּוּם הַשְׁטָר כְּדִי שְׁיַוְעִיל הַיּוֹתוֹ בְּהַ דִינָּן אֲבָל הוּא בְּעֵיקָר הַמָּמוֹן שֶׁבַּשְׁטָר.

וּא"כ אֵין רָאוּי שְׁיַהֲיֵה הוּא עֲצֻמוֹ דִינָּן בְּקִיּוּמוֹ כְּמוֹ שְׁאִינוּ יָכוֹל לְדוֹן בּוֹ: סִימָן קַמַּה הַשִּׁי"ת יִתְמִיד הַדְרָתָה אֲדוּנָּו בְּאֵתִי לְהוֹדִיעָה אֲדוּנָּו שְׁנָה יָמִים הַזְהָרֵתִי אֵת קֶצֶת אֲנָשִׁים שְׁלֵא יִשְׂאוּ וַיִּתְּנוּ בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וְנִזְהָרוּ כְּוָלָם עַד שְׁנַמְנַעוּ אֶפְיָלוּ מִלְּפָתוֹחַ שְׁתִּי לוחוֹת מִהַחֲבוּת וְאֶפְיָלוּ לִישָׂא וְלִתְּנָן בְּפִרְקַמְטָא הָאֲבוּדָה וְאֶפְיָל מִי שְׁאִין לוֹ מַה יֵּאֲכַל.

כָּל זֶה לַעֲשׂוֹת סִיגָא לְמַשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה וְסִמְכָתִי עַל מַה שְׁרָאִיתִי אֵת הַדְרָתָה וְלְמַדְתִּי לְפָנֵי מַעְלָתָה לְהַחְמִיר בָּזֶה עַד שְׁבָאוּ אֲנָשִׁים מִקְרַטְב"ה וּפְרָצוּ עַל רִנּוֹבָם גָּדֵר זֶה בְּהִיוֹתָם מִתִּירִים בְּפִרְהֶסְיָא לְקִנּוֹת וְלִמְפֹר בְּשׁוֹקִים וְכִשְׁתַּמְהֵתִי עֲלֵיהֶם בָּזֶה נִסְמְכוּ בְּעַנְיָן הַזֶּה אֵל הַדְרָתָה יְרוּמָמָה הָאֵל וְנִמְשָׁף מִזֶּה חֲלוּל הַשָּׁם בֵּין הַנְּכָרִים.

בְּבִקְשָׁה מִהֲדָרָתוֹ כְּתֵב מְפֹאָר לְחֶסֶן אֵת פִּי הָעוֹבְרִים הַנּוֹ' וְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ יִכְפֹּל שְׁכָרוֹ אָמֵן: תְּשׁוּבָה עֲמֻדָתִי עַל שְׁאֵלְתָהּ וּמַה שְׁזָכַרְתָּ מֵעַנְיָן מַה שְׁהִזְהַרְתָּ אֵת בְּנֵי קְהֵלָה יִשְׁמְרֵם הָאֵל שְׁלֵא יִסְחָרוּ סְחוּרָה בַּחֲש"מ וְלֹא יִתְעַסְקוּ בְּמִלְאָכוֹת וְשִׁגְדְרוּ עֲצָמָן בְּמַה שְׁהִזְהַרְתָּ אוֹתָם.

הִנֵּה יֵשׁ שְׁכָר לְפַעוּלְתָהּ עַל מַה שְׁהִדְרַכְתָּם בּוֹ וְהַמְשַׁכְתָּ אוֹתָם אֵלָיו וּבְרוּךְ אַתָּה לֵה' וּבְרוּכִים הֵם שְׁקִבְלוּ מִמָּה וְנִכְנְעוּ לְפָנֵי הַשִּׁי"ת וְלְפָנֵי תוֹרָתוֹ וּמַה שְׁגִדְרְתָּ אוֹתָם בָּזֶה יִפֶּה עֲשִׂיתָ כְּפִי שׁוֹרֵת הַדִּין.

וְאֵעִפ"י שְׁרַז"ל הִתִּירוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִי שְׁאִין לוֹ מַה יֵּאֲכַל וְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּפִרְקַמְטָא הָאֲבוּדָה אִם הֵם נִתְרַצוּ לְאַסְוֵר הַכָּל וְלְהַחְמִיר עַל עֲצָמָן עַל דְּרָף מִיְגִדֵר מִיִּלְתָּא כְּדִי שְׁלֵא

יְמַשֵּׁף הַדָּבָר מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִי שֵׁיִשׁ לוֹ מֵה שֵׁיִאכֵל וְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּפֶרֶק מְטִיָּא
שְׂאִינָה אַבּוּדָה יִישַׁר חֵילָם בְּזָה וְשֹׁכֵר גְּדוּל יִשׁ לָהֶם מֵה־שִׁי"ת וְאִין סִפְק שְׁבַעֵל הַגְּמוּל
יְנַמִּין לָהֶם מִשְׁנָה הַרְיִנח הֵהוּא שֶׁהִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִהְיוֹתִיח בַּח־ש"מ כַּמ"ש רַבּוּתִינוּ וְ"ל
בְּהֵהוּא גַבְרָא דְהֵנָּה לִי עֵיִסְקָא דְהֵנָּה מְזַדְבְּנָא בְּשִׁיטָא אֶלְפִי דִינְרִי שְׁהֵינָה לְבַתַּר חֲנֻלָּא
דְמוּעָדָא כּו' זֶה שְׁכָרָם בַּעוּה"ז נּוֹסֵף עַל הַטּוֹב הַצָּפוֹן לָהֶם לַעוּה"ב.

וּכְנֻגַּד הַשְּׁכָר הַטּוֹב שֵׁיִשׁ לָהֶם יִשׁ לָה אַתָּה מִשְׁנָה לוֹ לִהְיוֹתִיח מַעֲשֵׂה אוֹתָם לְמַצּוּת. וְהָאֵל
יִת' יַעֲזָרָה וְיַעֲזָרֵנוּ לַעֲבוּדְתוֹ וְאִמְנָם אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שְׂאִינָם מְבַנֵּי קַהֲלָה שְׁלֵא נְכַסּוּ תַחַת
סִיגָא זֶה אִם הָיוּ מְסַתְּרִים בְּדָבָר שְׁלֵא יָבֵא לִידָם כְּמוֹהוּ שְׁהֵינָה זֶה לָהֶם מְוֹתַר מִן הַדִּין
לִהְיוֹתוֹ דָּבָר הָאֵבֵד אִין בְּיַדְנוּ לְהַכְרִיחָם עַל זֶה אִם הָעֲמִידוֹ עֲצָמָן עַל עֵיִקָר הַדִּין.

וְאִם הָיוּ מְסַתְּרִים בְּדָבָר שְׂאִינּוּ נֶאֱבֵד מֵהֶם וְאַחַר הַמּוֹעֵד יַשְׁיִיגוּהוּ הֵנָּה הֵם עוֹבְרִים בְּזָה
וְרֵאוּי לַעֲנוֹשׁ אוֹתָם. וּמֵה שְׁתָּלוּ בְּנוֹ שְׂאֲנַחְנוּ לֹא נִמְנַע מְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה וּמִשָּׂא וּמִתָּן
בַּח־ש"מ שְׁקָר דְבָרוּ עֲלֵינוּ בְּזָה וְאִיךָ לֹא נִמְנַע בְּזָה וְהַהֲלָכָה אֲמַרָה בְּפִי הוּאִיל וּקְרוּיִים
מְקָרָא קִדְשׁ דִּין הוּא שְׁיָהוּ אֲסוּרִים בַּעֲשִׂיַת מְלָאכָה.

וּכְלָל מֵה שְׁהַתְּרַנוּ הוּא מֵה שְׁהֵינָה מְוֹתַר מִן הַדִּין וְהוּא דָּבָר הָאֵבֵד אוֹ לְמִי שְׂאִין לוֹ מֵה
יֵאכֵל: וּמֵה שְׁשִׂאלָתָ עַל מִי שֵׁיִשׁ בְּיַדוֹ מַעוֹת מְדוּדִים וְלֹא הִלְבִּישׁ אוֹתָם בְּסְחוּרָה אִם יִקְנָה
בְּהֶם בַּח־ש"מ סְחוּרָה אוֹ נֹאמַר שְׂאִין מְוֹתַר לוֹ לְקַנּוֹת בְּהֶם לִהְיוֹתִיח מַעוֹת בְּעֵינָי: תְּשׁוּבָתָה
כְּבָר הוֹדַעְנוּ אוֹתָה שְׂאִם נְכַסּוּ לְשׁוּק וּמִצָּא סְחוּרָה וְחַשֵּׁשׁ שְׂמָא לֹא יִמְצָא כְּמוֹהוּ אִם מְפַנֵּי
הֵיְתָה יָפָה אִם שְׁהִיא בְּזוּל שְׁמֹתַר לוֹ לְקַנּוֹת' בַּח־ש"מ.

שְׂדִינָה כְּדִין פֶּרֶק מְטִיָּא הָאֵבֵדָה כַּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי הָדָא שְׁיִירְתָא שְׁרִי לְמַזְבֵּן מִינָה בְּחֻלָּא
דְמוּעָדָא: סִימָן קָמוּ פַעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הַעֲדִים מְלָבָא וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר וְנִחְלְקוּ
רַבּוּתִינוּ כְּמוֹ שְׁלִמְדָנוּ רַבִּינוּ בְּעַנְיָן הַקְּלָקוּל וְכָמוֹ שְׂאִמַר הַתְּלַמוּד מֵאִי קְלָקוּל קְלָקְלוּ
הַלּוּיִם בְּשִׁיר הָכָא תְּרַגְּימוּ שְׂאִמְרוּ כו'.

וּכְבָר יְדַעְנוּ שְׁשִׁיר שְׁל בֵּין הָעַרְבִים הוּא קוּל ה' יַחֲלִיל מִדְבָר כְּמוֹ שְׂאִמְרָה הַמְּשִׁנָּה בְּתַמִּיד
וּלְאִיזָה סִיבָה לֹא אִירַע לָהֶם הַקְּלָקוּל בְּמוֹסָף כְּמוֹ שְׂאִירַע בְּקָרְבָן שְׁל בֵּין הָעַרְבִים אִם
שְׂנֵאֲמַר שְׁלֹא הַקְּרִיבּוּ קָרְבָן מוֹסָף וּלְאִיזָה סִיבָה בְּטָלָה הַיּוֹם עֲדוֹת הַחֲדָשׁ וּכְבָר מְצָאנוּ
בְּמִקּוּמוֹת רַבִּים מֵהַמְּשִׁנָּה וְהַתְּלַמוּד שְׁעֲדוֹת הַחֲדָשׁ הֵיְתָה אַחַר הַחֲוֹרְבָן מֵהֶם הִי מֵה
שְׂאִמְרוּ מִשְׁחַרְבַּב הַמ"ק הַתְּקִין רִיב"ז שְׁיָהוּ מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֲדָשׁ כָּל הַיּוֹם וְאִמְרוּ
בְּתַלְמוּד רַב אֲדָא וְרַב שְׁלִמְאָן תְּרַוּוּיָהוּ מִבֵּי כְּלוּחִית קְאָמְרִי מִתְּקַנְתַּ רִיב"ז בִּיצָה אֲסוּרָה
כו' כָּל אֵלוֹ רְאִיוֹת שְׂאִחַר בֵּית שְׁנֵי הֵיְתָה, קַבְּלַת עֲדוֹת הַחֲדָשׁ לְפִי שְׂרִיב"ז הֵינָה בְּזַמַּן בֵּית
שְׁנֵי וּמֵה הוּא הַדָּבָר שְׁבָטְלָה אַחַר זֶה.

וְאִם הַסִּיבָה מִשׁוּם דִּינְדַעְיָן בְּקַבִּיעָא דִּירְחָא מֵאִיזָה טַעַם לֹא נִקְדַּשׁ עַל הַרְאָיָה וְאִם נֹאמַר
שְׁהַקְּדוּשׁ עַל הַרְאָיָה הוּא דוֹקָא בְּפַנֵּי הַבַּיִת נֹאמַר שְׁהַמְאָרִים הַנּוֹז' שְׁהֶם מוֹרִים עַל עֲדוֹת
הַחֲדָשׁ הָיוּ בְּלֹא קִידוּשׁ יוֹרִינוּ רַבִּינוּ: תְּשׁוּבָה מֵה שְׁשִׂאלָתָ עַל אֲמָרָם פַּעַם אַחַת
נִשְׁתַּהוּהִי הַעֲדִים מְלָבָא וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר שְׂבִיִּיָר הַתְּלַמוּד שְׁנָה הַקְּלָקוּל אִירַע בְּתַמִּיד
שְׁל בֵּין הָעַרְבִים וְאִמְרַת אִיךָ עָשׂוּ בְּקָרְבָן מוֹסָף לֹא קָרַב בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׂאִין חַיִּיב לְהַקְּרִיב
קָרְבָן מוֹסָף בְּחוּל וְהֵינָה מִתְּחִיב בְּאוֹתוֹ יוֹם אִם הָיוּ הַעֲדִים מְעִידִים בְּרֵאָיָה שְׁהֵינָה מִתְּבַרַר

שהיא אותו יום ר"ה וכל זמן שלא באו הוא נשאָר בחזקת חול ואין מתחייב להביא בו קרבן ולא יקרא זה קלקול הואיל ואין אנו מחוייבין בהקרבת מוסף מבלתי שיתברר לנו שאנו מחוייבין בו אבל יקרא קלקול ענין שיר של בין הערבים להיות הקרבת תמיד של בין הערבים מחוייבת באותו יום בין שיהיה חול או ר"ה והואיל ודינו להתקרב הִיָּה בו קלקול בשיר אם למ"ד שאמרו שירה של חול במה שפבר נתברר שהיה מתחייב לומר בו שיר של ר"ה שהוא קול ה' יחיל מדבר שהיא שינוי צורת הדבר והסרתו מאמתתו ולמ"ד שלא אמרו שירה כלל הנה נתקלקל השיר מכל וכל ונתבטל מלאמרו על תמיד שקרב ונראה לומר עליו שיר ואין לה קלקול יתר מזה ומה שחייב בזמן הזה שאין מצטרפים לעשות קדוש על הראיה הוא משום דנדעין בקביעא דירחא לא הוצרכו לקדשו בב"ד הגדול שפבר קדושהו שמים: סימן קמז סמפון היוצא לאחר חיתום שטרות אם יש בו הפרש בין אם יהיה תחת השטר (אחר השטר) אחר העדים ממש או באחורי השטר ובין בכתיב ידי מלנה או שלא בכתיב ידו ובין שעליו עדים או אין עליו עדים יודיענו בראי' על זה לפי שראיתי בו לגאונים ז"ל דעות מתחלפו' נרציתי לעמוד על ראייה אמיתית בזה: תשובה סמפון היוצא לאחר חיתום שטרות הוא קיים ודנין בו ל"ש הִיָּה עליו עדים בתוך השטר או מאחוריו ל"ש הִיָּה בכתיב ידי מלנה או בכתיב ידי אחר ל"ש הִיָּה עליו עדים או לא הִיָּה בכל צד הוא קיים ודנין בו דאי לאו דפרעני' לא הנה מורע ליה לשטרך כמו שאמרו סמפון שיש עליו [עדים] יתקיים בחותמיו אין עדים ויוצא מת"י שליש או שיצא לאחר חיתום שטרות פשר יוצא מתחת יד שליש דהא הימניה מלנה לשליש יוצא לאחר חיתום שטרות נמי דאי לאו דפרעני' לא הנה מורע ליה לשטרך הרי מפאן מבואר שאע"פ שאין עליו עדים אם יצא לאחר חיתום שטרות שהוא פשר ואין הפרש בין אם יהי' באחורי השטר או בתוכו להיות שוכרו בצדו אלא שבאחורי השטר הוא יותר טוב ויותר חזק דלא יכיל למיגז ליה וכשהוא בתוכו מבפנים מצי למיגז ליה: סימן קמח אם נכנס תחת נשבע לבטל את המצוה היכא דנשבע לבטל מצוה דרבנן פגון גטילת לולב בשאר ימות הקץ והדלקת נר חנוכה ומקרא מגלה וסעודת פורים ומאי דדמי להו או נאמר שנה דוקא במצוה הפתובה בתורה בלבד: תשובה מי שנשבע לבטל מצוה מדרבנן הוא בכלל מה שאמרו נשבע לבטל את המצוה לפי שמן התורה מצוה הוא שיקיים מצוה דרבנן כמו שאמרו לענין נר חנוכה היכן צננו רב אויב אמר מלא תסור רב נחמן אמר משאל אביה ויגדף: סימן קמט שאלה אם תגמר העדות על שמיעת הקול מבלתי ראית האיש כמו מי שהיה יושב במקום אחד ושמע את חבירו מקלל או מנדה אי יעיד על חבירו בעדו' ואם זה יצא ממה שאמרה המשנה מי שהיה מושלף בבור ואמר קל השומע קולי יכתוב גט לאשתי כו' שהעמידוה פשראו לו דמות אדם וחזו ליה בבואה דבבואה באופן שיצא מפלל היותו שד ונצריה ג"כ לכיוצא בזה בזולת הגט.

או נאמר שעיקר מה שאנו צריכים לנה הוא בגט דאיסורא הוא אבל בזולת האיסור לא או נקיש זה ממה שאמרו במקום אחר העדים כותבין אף על פי שאין מכירים לפיכך פשהוא גובה צריף להביא ראיה: תשובה אם הפיר האדם את דברי חבירו יכול הוא להעיד עליו במה שאמרו שישמע ממנו ואע"פ שאינו רואהו.

והנה מצאנו רז"ל דנין בטביעות קלא כמו שאמרו דאי לא תימא הכי סומא האיך מותר באשתו ובני אדם האיך מותרים בנשותיהן בליקלה אלא בטביעות קלא הכא נמי בטביעות

קלא וְאָמְרוּ עוֹד מְעִידִים לְאוֹר הַלְבָנָה וּמִשְׁיֵאִין ע"פ בַּת קוֹל וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁעָמֵד וְאָמַר אֲנִי כַּב"פ נִשְׁכּוּ נִחַש וְהָרִי הוּא מֵת וְהִלְכוּ וְלֹא מִצְאוּ שָׁם אָדָם וְהִתִּירוּ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא שְׂאִין דְּנִין בְּבַת קוֹל אַא"כ הִפִּירוּ קוֹלוֹ וּדְבָרָיו אַחַר שְׁתַּרְאָה לוֹ בְּבוּאָה דְּבּוּאָה בְּאִנְפִּין וְנִבְטַח מִהֵיחֹתוֹ שֶׁד וּכְמ"ש וְדִלְמָא שֶׁד הוּא וְהַעֲמִידוּהָ בְּדַחְזֵי לִיהַּ בְּבוּאָה דְּבּוּאָה וּבְזֵה הַעֲמִידוֹ מִשְׁנַת מִי שְׁהִיָּה מְוַשְׁלָהּ בְּבוֹר וְאָמַר כָּל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלִי יִכְתּוֹב גִּט לְאִשְׁתִּי כו'.

וּא"ת שְׁמָא לֹא נִסְמְנָה עַל בַּת קוֹל אֶלָּא בְּהִתְרַת עֲגוּנָה בְּלִבָּד. תְּשׁוּבַתָּה הָרִי הָרֵאָנִי הָרֵאשׁוֹנָה שְׁזָכְרָנוּ אֵינָה בְּהִתְרַת עֲגוּנָה וְעַכ"ז סְמַכְנוּ עַל טְבִיעוֹת קְלָא וְדַנְנוּ בָּהּ וְהוּא מַה שְׁאָמְרוּ אֶלָּא מֵעַתָּה סוּמָא כו' וְאָמְרוּ הֵהוּא דְּאֶכְמִין לִיהַּ עֵדִים לְחִבְרֵי אַחוּרֵי גְדַר וְאָמַר לוֹ מָנָה לִי בִּידָךְ וְאָמַר לוֹ הֵן אָמַר לוֹ עִירִי וְשִׁכְבִי לְהוֹוֹ עֲלָהּ סְהַדִּי כו' שְׁנַר' שְׁאָם אָמַר הֵן עִירִי וְשִׁכְבִי לִיהוֹוֹ עֲלָאִי סְהַדִּי הֵיטָה עֲדוּתָם עֲדוּת וְאֵע"פ שְׁהִיוּ אַחוּרֵי הַגְּדַר וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ אֶלָּא שְׁמָעוּ קוֹלוֹ בְּלִבָּד וְהִפִּירוּ אוֹתוֹ וְא"ת אֶפְשָׁר שְׁהַעֲדִים רָאוּ אוֹתוֹ וְהִפִּירוּהוּ וְהוּא לֹא רָאָה אוֹתָם.

תְּשׁוּבָה אֵין לְנוּ לְהַכְנִיס בְּמֵאָמַר מַה שְׁאִינוּ מְפֹרָשׁ בּוֹ בְּלִתִּי רֵאִיָּה: סִימָן קִנֵּי שְׁאֵלָה רָאוּבֵן נִשְׂאָ אֶת לֵאָה וְשָׁהָה עִמָּה יוֹתֵר מֵעֵשָׂר שָׁנִים רְצוּפוֹת וְלֹא יִלְדָה מִמֶּנָּה וְדָמָה רָאוּבֵן שְׁמַנִּיעַת הַלֵּידָה הוּא מִמֶּנָּה וְשִׁיכּוֹל הוּא לְגֵרְשָׁה מִבְּלִתִּי שְׁיִתְחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לָהּ כְּתוּבָה וְאָמְרָה לוֹ לֵאָה הַעֲיָפוּב אֵינוּ אֶלָּא מִמָּה שְׁאִין לָהּ גְבוּרַת אֲנָשִׁים וְאִם אִתָּה רוּצָה לְגֵרֵשׁ אוֹתִי אִתָּה מְחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לִי כָּל מַה שְׁכָתוּב בְּכְתוּבַתִּי מְעִיקָר וְתוֹסֶפֶת וְנִדְוִינָא וְאֲנִי צְרִיכָה לְבָנִים וְכִשְׁשָׁמַע טַעֲנַתָּה חָשַׁב לִיחַד לָהּ מְקוֹם כְּדִי שְׁתַּגַּבָּה מִמֶּנּוּ כָּל כְּתוּבַתָּה וְיִשָּׂא אַחֲרַת לְנִסּוֹת עֲצָמוֹ וְאִם יִלְדָה לוֹ תִצַּא לָהּ הַנּוֹ' בְּלֹא כְּתוּבָ' וְאִם לֹא יִלְדָה לוֹ אִזּוֹ תַּגְּבָה לָהּ כְּתוּבַתָּה מִמְּקוֹם שְׁיִחַד לָהּ וְעֲלָהּ בְּדַעְתּוֹ שְׁזֵה יַעֲלֶה בְּיָדוֹ כְּפִי שׁוֹרַת הַדִּין וְאָמַר' לֵאָה שְׂאֵע"פ שְׁיִהְיֶה הַדִּין כֵּן וְלֹא יְהִי עָלָיו עוֹן בְּהִיוֹתָהּ נְשׂוּאָ' עִמּוֹ הִיא אֵינָה רוּצָה לְשָׁבֵת עִמּוֹ לְפִי שְׁצִרִיכָה הִיא לְבָנִים תִּמְצָא אוֹתָם לְמִקְר' הַזְּמַן וְשִׁהִיא מְפַחֲדַת פֶּן יַעֲבְרוּ הַיָּמִים שְׁהִיא רָאוּ' לִילֵד בָּהֶם וְלֹא תִמְצָא לְזַקְנָתָהּ וְלֹא בַעַת מוֹתָהּ מִי שְׁיִפְקַח בְּעַסְקִי'.

יִוְרִינוּ רַבֵּינוּ הַתְּשׁוּבָה בְּזֵה מִחֲסָדוֹ וְאִם צְרִיכ' לֵאָה אַחַר הַעֲשָׂר שָׁנִים לְהַקְדִּי מְחָאָה עַל הִיוֹתָהּ יוֹשְׁבַת תַּחְתּוֹ כְּדִי שְׁלֹא יִטְעוֹן שְׁהִיא מְחַלָּה לוֹ וְנִתְרַצִּי לְשָׁבֵת עִמּוֹ בְּכֶרֶט שְׁהִיא אוֹמַר' שְׁהִיא מְפַחֲדַת מִלְזַפְנֵר דְּבָר מַעֲנִין זֶה מִבְּלִתִּי שְׁיִתְבַּעֲנוּ הַבַּעַל עִם הִיּוֹת שְׁרוּצָה לְסַבּוֹל וְלִתַּת לוֹ רִשׁוּת לְהַנְשֵׂא וְנִתְרַצִּית לְהִיּוֹת עִם צָרָה מִבְּלִתִּי תִנְאִי לְפִי שְׁהִיא אִמְר' לוֹ אֲנִי אִתָּן לָהּ רִשׁוּת לְהַנְשֵׂא בְּלֹא שׁוּם תִּנְאִי כְּדִי שְׁיִאָמְנוּ דְּבָרֵי לְכָל הָעוֹלָם וְהוּא אוֹמַר אֵינִי יָכוֹל לַעֲמֹד סִיפּוּק בְּשִׁתִּי נָשִׁים וְאֵת קַחִי הַנְּדוּנָא שְׁלָהּ וְצִאִי אוֹ נִיחַד לָהּ מְקוֹם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ כְּתוּבַתָּה עַל הַתִּנְאִי הַנּוֹ' וְהִיא אוֹמְרַת א"כ תִּפְרַע לִי כָּל מַש"כ בְּכְתוּבַתִּי וּפְטוֹר אוֹתִי וְאִם טַעֲנַתָּה טַעֲנָה כְּפִי שׁוֹרַת הַדִּין וְהוּא מְחַיֵּיב לְגֵרֵשׁ אוֹתָהּ וּלְהַגְבוֹת לָהּ כְּתוּבַת' מַה הוּא מְתַחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לָהּ מְכְתוּבַת' אִם עִיקָר כְּתוּבָ' בְּלִבָּד אוֹ כָּל מַה שְׁכָתוּב' מְעִיקָר וְתוֹסֶפֶת וְאִם הִיא אֵינָה רוּצ' לְהַרְשׁוֹ' אוֹתוֹ לְהַנְשֵׂא אִם יֵשׁ לָהּ לְגַבּוֹת כָּל מַה שְׁבְּכְתוּב' וְתִצַּא אִם לֹא יוֹרְנוּ רַבֵּינוּ וְהֵאֱלִהִים יִכְפִּיל שְׁכָרוֹ: תְּשׁוּבָה אִם רָאוּבֵן זֶה כְּבָר שָׁהָה עִם אִשְׁתּוֹ עֲשָׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה וְהוּא בְּלִתִּי מוֹדָה שְׁאִינוּ יוֹרָה כְּחִץ אֲבָל הוּא מְדַמָּה שְׁהוּא כְּכָל הָאֲנָשִׁים הַמּוֹלִידִים וּמְצַפֶּה שְׁאִם יִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת שְׁיִוִּילִיד עִמָּה הִנֵּה מְחַיֵּיב הוּא מִן הַדִּין לְגֵרֵשׁ אוֹתָהּ וְיִפְרַע כְּתוּבַת' כְּדִי שְׁיִשָּׂא אַחֲרַת מְהִרְאוּיוֹת לִילֵד לְקִנְיִים מְצַנֵּת

פְּרִיָה וּרְבִיָּה מִמֶּנֶה כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ נִשְׂא אִשָּׁה וְנִשְׁהָ עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה אִינוּ רִשְׁאֵי לִיבְטֵל וְיוֹצֵיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה שְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנֶה וְאִפְּלוּ שְׁהִסְפִּימוּ שְׁנֵיהֶם לְהִשְׂאֵר וְלִהְתֵּמֵד עַל מִצְבֶּם כּוֹפִין אוֹתוֹ מִן הַדִּין לְגִרְשָׁה כְּדֵי שְׂיִשְׂא אַחֲרַת שְׂאִפְשֵׁר לוֹ לְהוֹלִיד מִמֶּנֶה.

וּמָה שְׂאֵמְרוּ הֵיכִיא אִיְתָתָא דְאַתְיָא לְקַמְיָ דְרַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר לֵה לֹא מִפְקֻדָּתָ אֲמַרָה לִי וְלֹא בְעֵינָא הֵיכִיא אִיְתָתָא חוּטְרָ לִידָא וּמְרָא לְקַבּוּרָ כּוֹ שְׁנִרְאָה שְׂאָם לֹא תְבַעָה אוֹתוֹ בְּטַעְנָה זֹו לֹא הֵינּוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצֵיא וְלִיתֵּן כְּתוּבָ.

יֵשׁ לְהַעֲמִידָה בֵּא' מִשְׁנֵי דְרַכִּים אִם שְׁהֵאִישׁ הֵהוּא הֵיָה לוֹ בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂכָבָר קִיָּים מְצוֹת פּו"ר וְאַח"כּ נִשְׂא אִשָּׁה זֹו הַשְּׁנִית וְנִשְׁהָ עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא הוֹלִיד מִמֶּנֶה וְהִיא יְחִסָּה לוֹ שְׁחֵלָה אַח"כּ וְנַעֲשֶׂה אִינוּ יוֹרָה כַּחַץ בֵּין שְׁהִי' הוּא מוֹדָה בְּזָה בֵּין שְׁלֹא הֵיָה מוֹדָה.

שְׂאִינוּ מְחַוֵּיב מִן הַדִּין לְגִרְשָׁה וְלִישְׂא אַחֲרַת הוֹאִיל וּכְבָר קִיָּים מְצוֹת פּו"ר. אוּ בְּמִי שְׁנִתְבָּרַר לוֹ בְּבִדְיָקָת עֲצָמוּ בְּאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂאִינוּ יוֹרָה כַּחַץ אוּ שְׁהִי' מוֹדָה שְׂאִינוּ כְּאִנְשִׁים הִיכּוֹלִים עַל דְּבָר זֶה בֵּין הִי' לוֹ בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרַת אוּ לֹא הִיוּ לוֹ שְׂגָם זֶה אִינוּ מְחַוֵּיב.

מִן הַדִּין לְגִרְשָׁה וְלִישְׂא אַחֲרַת הוֹאִיל וְאִין לוֹ תַקְוָה לְקִיָּים מְצוֹת פּו"ר. אֲבָל נְחִיב אוֹתוֹ לְגִרְשָׁה וּלְפָרוֹעַ לֵה כְּתוּבָתָה אִם הֵיָתָה הִיא בְּאָה מִחַמַּת טַעְנָה בְּעֵינָא חוּטְרָא לִידָא וּמְרָא לְקַבּוּרָ.

אֲבָל מִי שְׂאִין לוֹ בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂעֻדֵיין לֹא קִיָּים מְצוֹת פּו"ר וְלֹא נְתַבָּרַר לָנוּ בּוֹ שְׂאִינוּ יוֹרָה כַּחַץ וְאִינוּ מוֹדָה בְּזָה אֲבָל מְדַמָּה הוּא בְּדַעְתּוֹ שְׁהוּא כְּכָל שְׂאֵר הָאִנְשִׁים הֵיָתוּ יְכוֹל לְהוֹלִיד וּמְקוֹה שְׂאָם יִשְׂא אַחֲרַת שְׁיָהִי' לוֹ בְּנִים.

בֵּין שְׁהֵיָת' הִיא תּוֹבַעַת הַגִּירוּשִׁין אוּ שְׁהֵיָה הוּא רוֹצֵה לְגִרְשָׁה. מִן הַדִּין הוּא מְחַוֵּיב לְגִרְשָׁה וְלְפָרוֹעַ לֵה כְּתוּבָת' שְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנֶה וְכּוֹפִין אוֹתוֹ לִישְׂא אַחֲר' שְׂאִפְשֵׁר לוֹ לְהַבְנוֹת מִמֶּנֶה.

אִא"כּ הֵיָה רְאוּבֵן זֶה יְכוֹל לְזוֹן שְׁתֵּי נָשִׁים וּבְחַר לְהִשְׂאִיר אִשָּׁה זֹו אֲצָלוּ וְלִישְׂא אַחֲרַת עָלֶיהָ שְׂיִכּוֹל לְעַשׂוֹ' זֶה וְלֹא נְכָרִית אוֹתוֹ אֲזִי לְגִרְשָׁה אִשָּׁה זֹו וְלִתְת. לֵה כְּתוּבָתָה הוֹאִיל וּכְבָר קִיָּים מְצוֹת פּו"ר עִם זוּלָתָה (הִיא) וְאִינָה יְכוֹלָה לְתַבְעוֹ בְּזָה וְלוֹמַר לוֹ בִּינּוֹ שְׁלֹא זְכִיתָ לִיבְנוֹת מִמֶּנִּי גִרְשָׁ אוֹתִי וְתֵן לִי כְּתוּבָתִי דְבְעֵינָא חוּטְרָא לִידָא וּמְרָא לְקַבּוּרָ.

לְפִי שְׁלֹא נְתָלָה הַסִּיבָה בְּשְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנֶה אִא"כּ הִי' מְוַכְרַח. מִן הַדִּין לְגִרְשָׁ אוֹתָהּ מִהֲכַרְח מְצוֹת פּו"ר שְׁחִיבָא הוּא עָלֶיו לֹא עָלֶיהָ שְׁהִיו אֲזִי הַגִּירוּשִׁין כְּאִלוּ הִיו מִחַמַּתוֹ יְכוֹל לְגִרְשָׁה בְּלֹא כְּתוּבָה בְּטַעְנָת דִּילְמָא לָאוּ בַת אוֹלוֹדֵי הִיא לְפִי שְׂאוּמְרִי' לוֹ שְׂמָא אִתָּה לֹא זְכִיתָ לִיבְנוֹת מִמֶּנֶה.

אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק מִכָּאן עֲנִין הֵיָתוּ מִתְחַיֵּיב מִן הַדִּין לְגִרְשָׁ אוֹתָהּ מִחַמַּת שְׁהוּא יְכוֹל לְעַמּוֹד בְּסִיפּוֹק שְׁתֵּי נָשִׁים וּבְחַר לְשִׁהוּתָה אֲצָלוּ וְלִישְׂא אַחֲרַת עָלֶיהָ שְׁהֵיָתָה הִיא תּוֹבַעַת אוֹתוֹ לְגִרְשָׁה בְּטַעְנָת בְּעֵינָא חוּטְרָא לִידָא כּוֹ' אִין בְּנוּ כַּחַץ לְחַיֵּיבּוֹ לְפָרוֹעַ לֵה כְּתוּבָתָה מְסַפֵּק בְּטַעְנָת שְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנֶה אֲבָל נֹאמַר לֵה דִילְמָא מִינֵיהּ הוּא דְלָאוּ בַת אוֹלוֹדֵי אִתָּה.

ואע"פ שלאה היא טוענת על בעלה שאינו יורה כחץ ותובעת אותו שיגרש אותה לסיבה זו בטענת בעינא חוטרא לידא כו' ומן הדין היא נאמנת בזה כמו שאמרו היא אמרה מינה והוא אמר מינה א"ר אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת מ"מ מן הדין יש לו לבדוק עצמו באשה אחרת אם רצה והיה יכול לעמוד בסיפוק שתי נשים ולא נחייב אותו לגרשה ולפרוע כתובתה אלא אחר שנראה שלא יוליד גם מזו האחרת שאז נתברר שהוא כמו מה שנאמר עליו בהיותו עם האשה הראשונה כמו שאמרו אמר איזיל ואבדוק בנפשי א"ר אמי אף בזו יוציא ויתן כתובה אמר רבא נושא אדם כמה נשים על אשתו והוא דאפשר למיקם בספוקיהו אלא שמה שחשב ראובן להעמיד ללאה שיעור כתובתה וישא אחרת מבלי שיהא זן את לאה עד שיתברר אם החולי ממנו או ממנה אין שומעין לו בזה.

לפי שהואיל ומה שהיה לו רשות מן הדין לבדוק עצמו באשה אחרת ולסלק מעליו חיוב גירושיו אשתו ופריעת כתובתה עד שיתברר אם החולי ממנו או ממנה אינו אלא אם היה אפשר לו לעמוד בסיפוקם אם כן נראה שהוא חייב במזונותיה ותנאי נישואיה נשארים עליו במקומן כמו שהיו והוא מתחייב לה בהם כאשר בתחלה: ומה ששאלתם ונאמרתם אם נתחייב ראובן זה להוציא וליתן כתובה אם הוא חייב בין בעיקר בין בתוסף או אינו חייב כי אם בעיקר בלבד דבר זה ראינו בו מחלוק' בין מי שקדם מבעלי הוראה ו"ל ורבינו הרבז"ל הי' מסופק בזה.

מ"מ מה שנוטה דעתינו אליו אחר העיון הוא מה שאנו זוכרים אותו עתה וזה שמה שאנו מחייבין אותו להוציא וליתן כתובה לא יהיה אלא באחד משני דרכים או שיהיה הוא בלתי מודה שאינו יורה כחץ ולא נתברר עליו זה בבדיקת נפשיה באיתת' אחריתי והוא מדמה בדעתו שהוא יכול להוליד ואין לו יכולת לעמוד בסיפוק שני נשים שהיה אז מחוייב מן הדין לגרש אותה ולפרוע לה כתובתה מבלתי שתתבענו היא בכך.

או שיהיה שפכר היה לו בנים מאשה אחרת ואם"כ נשא אשה זו השנייה ושהה עמה עשר שנים ולא הוליד ממנה וטענה עליו שארבע לו חולי ונעשה אינו יורה כחץ בין אם היה מודה בזה בין לא היה מודה שאינו מחוייב מן הדין לגרש אותה וליתן כתובתה הואיל וכבר קיים מצות פריה ורביה.

או שפכר נתאמת עליו שהוא אינו יורה כחץ אם בהוראתו בזה או בבדיקת נפשי' באיתת' אחריתי בין היו לו בנים מאשה אחרת או לא היו לו שהי' אז בלתי מחוייב מן הדין להוציא וליתן כתובה הואיל ואינו מקנה להוליד מזולתה אבל יתחייב להוציא וליתן כתובה אם היא תובעת אותו בזה בטענת בעינ' חוטרא כו'.

א"כ נאמר שמי שיש לו בנים מאשה אחרת אם נתברר עליו שהוא אינו יורה כחץ אם בהודאתו או שנשא אחרת אם"כ ולא הוליד גם ממנה שהיה בלתי מחוייב מן הדין להוציא וליתן כתובה אבל נתחייב בזה אם היתה היא תובעת אותו מה אם היתה שומקת ומחל' לא היינו מכריחין אותו שיוציא ויתן כתובה.

אם כן ראוי לומר כאן כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעת' למשקל ולמיפק לא אקני לה. ולא דמי לאומר איני זן ואיני מפרנס והמדיר את אשתו מתשמיש המטה וכל שאר אותם הדרכים שנאמר בהם יוציא ויתן כתובה שהוא חייב בין עיקר בין תוספת.

דהתם הוי איהו מורד והדבר שלסיבתו נתחייב להוציא וליתן פתובה שיהו בידו לתקנו אם ירצה והיה בידו שלא לעשותו מתחלה אם רצה א"כ ראוי לחייבו בין תיקונו ולא היה בידו מתחלה שלא יהיה אבל הוא אנוס בו ואנמדין דעתא הוא שאם היה משער בעצמו שהוא על זו הדבר ושהדבר יכריחנו להוציא וליתן פתובה לא היה פותב לה מה שפתב מהתוספת: אבל אם לא קיים עדיין מצנת פרה ורביה והוא בלתי מודה שאינו יורה פחץ ולא נתאמת עליו זה אבל הוא חושב בדעתו שהוא יכול להוליד והוא אינו יכול לעמוד בסופוק שתי נשים שהיה אז מחוייב ומוכרח משורת הדין להוציא וליתן פתובה מבלתי שתצטרף היא לתבעו בזה מטענת בעינא חוטרך ליד' כו' ואע"פ שהסכימו שניהם על השארותם זה עם זה שורת הדין תכריחנו לגרש' ולפרוע לה פתובתה שאין הגירושין מחמתה ולא מחמת דין תלוי בה באופן שהיה אפשר לומר כי אקני לה אדעתא למיקם קמי'כו' אבל הגירושין הוא מחמת דין שהוא מתחייב בו לא היא שהיו אז הגירושין לסיבתו: (חסר שאר התשובה) סימן קנא ראובן נפטר והניח בנות ולא הניח בן והניח קרקעות ומטלטלים מה יהיה דינם אם היו בנות בוגרות ומהם מי שהיא בת י"ג שנה ומהם בת י"ד שנה ויש להם עדים מעידים באמתת שנותיהן עדות ברורה מעת לידתם אם רצתה איזו מהם שתהיה בת שנים אלו להרשות את מי שתרצה על חלוקת נכסי אביה קרקעות ומטלטלים וליקח חלקה הראוי לה לעשות ממנו מה שתרצה כמי שעושה בשלו אז נצריך אותה בחלוקה זו לבדיקה עד שנדע אם הביאה שתי שערות ושיראו בה סימני בגרות כולם ואע"פ שהגיעה לכלל השנים שזכרנו וכן מי שהיתה מהם בשנות הפעוטות מבת עשר ולמטה ויש' לה חריפות וידיעה על ה שרוצה לעשות אם רצתה להרשות על חלקה במטלטלין של אביה בכל דבר שתרצה לעשותו באיזו דבר תהיה הרשאתה קיימת ובאיזה לא תהיה ואם רצת ליתן מהם למי שתרצה אם תוכל אם לאו.

באר לנו רבינו פל אלו הפרטים ביאור רחב מרחב דיעתו: תשובה אם הי' שהקרקעות הנז' פאן באו לבנות הללו מזולת אביהן היינו אומרים שמי שהיתה מהן בת י"ב שנה ויום אחד והביאה שתי שערות ויודעת בטיב משא ומתן הואיל ויש בה חריפות ויודעת הדבר המועיל לה והמזיק לה מוכרה מכר וכל מה שעשתה בזה עשוי והיה מספיק לנו בענין השתי שערות בבדיקת נשים לפי שלא הגיעה לכלל שנותיה וכבר אמרו לאחר הפרק דאיפא חזקה דרבא סמכינן אנשים ובדקי נשים.

אבל הואיל וקרקעות אלו באו להם בתורת ירושה מצד אביהן אין מכרן קיים בהם עד שיהיו בנות עשרים שנה כמו שאמרו למפור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים שנה ומתנתם בהם מתנה מעת שתהיה הבת בת י"ב שנה ויום אחד והביאה שתי שערות ויודעת בטיב משא ומתן ויספיק בשתי שערות בבדיקת נשים כמו שאמרנו: אמנם בחלוקת הקרקעות וההרשאה עליהם לא נצריך בזה שתהיה בת עשרים אלא מעת שהיתה בת י"ב שנה ויום אחד ויודעת בטיב משא ומתן והביאה שתי שערות בבדיקת נשים תוכל לחלוק בהם ולהרשות את מי שהיתה במקומה בזה ואע"פ שהחלוק' אנחנו מחשבין אות' פאלו כל אחד משני השנותפין מכר החלק שהגיע לחבירו בחלק שהגיע לו כמו' שאמרו האחים שחלקו הרי הן פלקוחות ומחזירין זה לזה ביוכל מ"מ אין לנו להכניס זה בכלל מה שאמרו ולמפור בנכסי אביו אלא לא פונונו באמרם ולמפור בנכסי

אָביו אַלאַ על הַמְכָר הָאֲמֵתִי שֶׁהוּא הוֹצֵא עֵינָר הַדְּבָר מֵרְשׁוּתוֹ אֲבָל הַחֲלוּקָה שָׁאִין בָּהּ הוֹצֵאת עֵינָר הַדְּבָר לֹא יִתְפַּשֵּׁט הַדְּבָר אֲצֻלְנוּ בּוֹ לְזֶה הַשִּׁיעוּר וּלְפָחוֹת נִקַּח בּוֹ דַּעַת רַבֵּינוּ הָאִי גָאוֹן וְ"ל שָׁאִינוּ מִצְרִיף אֲפִילוֹ בְּמִכְרָה עֲצָמָה לְעֹשְׂרִים שָׁנָה זֶהוּ דִּין הַקְּרָקְעוֹת: וְלַעֲנֹן הַמְטַלְטְלִים מַעַת שֶׁהִיָּתָה בְּשָׁנוֹת הַפְּעוּטוֹת שֶׁהוּא כָּבֵר שִׁית כָּבֵר שְׁבַע וּכ"ש אִם הִיָּתָה בְּשָׁנִים בְּיוֹתֵר מִזֶּה וַיְהִיָּה בָּהּ חֲרִיפוֹת וְהַפְּרָה בְּמָה שִׁיזְעִיל בּוֹ אוֹ יִזְיֵק בּוֹ יְכוּלָה לְמַפְּנֹר מֵהֶם בְּכַדֵי חֲזִיקָה וְלֹא יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וְטַעְמָא מֵאִי מִשּׁוּם כְּדֵי חֲזִיקָה וְזֶה דְּנוֹקָא בְּמִכְרָא אֲבָל בְּמִתְּנָה אֲפִילוֹ בְּיוֹתֵר מְכַדֵי חֲזִיקָה כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וּמִתְּנָתוֹ מִתְּנַת בְּרִיאָה וְאַחַת מִתְּנַת ש"מ כּו' וּמָה שֶׁיְכוּלָה לְמַפְּנֹר בּוֹ בְּפַעוּטוֹת כֵּן יוּכְלוּ לְחַלּוֹק בּוֹ וְדְנוֹקָא שֶׁהִיוּ הֵם עֲצָמָם הַחֲלוּקִי אֲבָל אִין לְהֵם לְהַרְשׁוֹת אַחֲרוֹת לְחַלּוֹק אוֹתָם כֹּל עוֹד שֶׁהֵם בְּתוֹךְ שָׁנוֹת הַפְּעוּטוֹת לְהִיּוֹת אֲמֵתָה הַהֲרַשָּׁאָה שְׁלִיחוֹת וְאַנְן קי"ל אִין הַקְּטָן עוֹשֶׂה שְׁלִיחָה.

וְכַף הַדִּין: סִימָן קִנְבֵי שְׁאֵלָתָה עַל מַעֲשֵׂה שֶׁאִירַע אֲצֻלְכֶם בְּהַר וְאַמְרַת אִיף יִשׁוּעָה בֶּן כַּל"ף נִשָּׂא אֶת בַּאֲפוֹר"ה בֵּת מַחְבּוּב וְשָׁהָה עִמָּה יָמִים אַח"כ נִפְטַר יִשׁוּעָה הַנּוֹז' וּבֶן אִין לוֹ אֲבָל הַנִּיחַ אֶת בַּאֲפוֹר"ה זֶה מְעַנְבְּרַת וְיִלְדָה עֲוֹבֵר מֵת וְאַח"כ מָתָה בַּאֲפוֹר"ה וּכְבָר הִיָּה שְׁבַאֲפוֹר"ה הַנּוֹז' אַחֵר מִיַּת בַּעֲלָה פְּנִיָּה כֹּל מָה שֶׁהַנִּיחַ בַּעֲלָה בֵּין רַב לְמַעֲט וְהוֹלִיכָה הַפֶּל לְבֵית מַחְבּוּב"ב אֲבִיָּה וְכָא פִּרְחוּ"ן אֲחִי יִשׁוּעָה וְתַבַּע אֶת מַחְבּוּב"ב בְּכָל מָה שֶׁהַנִּיחַ אֲחִיו לְפִי שֶׁהוּא הַיּוֹרֵשׁ שְׁלוֹ וְנִמְצָאוּ דִּינֵי הַמְּקוֹם וְזִנְיָנוּ וּבְפִנִיָּהם תַּבְּעוּ שִׁיחְזוֹר לוֹ כֹּל עֲזוּבוֹן אֲחִיו וְאָמַר מַחְבּוּב"ב לֹא לְקַחְתִּי מֵעֲזוּבוֹנוֹ דְּבָר כִּי אִם מֵאֵה דִּינָרִים כְּתוּבָת בַּאֲפוֹר"ה בְּתֵי שֶׁהֵם גְּזַפְרִים בְּכַתְּוִבְתָּהּ וְאַנִּי יוֹרֵשׁ אָמַר פִּרְחוּ"ן אִין לְבַאֲפוֹר"ה כְּתוּבָה עַל אֲחִי הוֹאִיל וְלֹא נִשְׁבָּעָה וְכִינּוֹן שְׁמָתָה וְלֹא נִשְׁבָּעָה אִין לָךְ דְּבָר בִּירְוִשָׁה אָמַר מַחְבּוּב"ב בַּאֲפוֹר"ה נִתְבָּעָה קוֹדֵם מוֹתָה וְהַבִּיא' עֲדִים וְהַעֲיִדוּ שֶׁאֲמָרָה בְּפִנִיָּהם אֲנִי נִשְׁבָּעְתִּי בְּמָה שְׁבָזָה הַסֵּפֶר שֶׁלֹּא גָבַתָּה כְּלוּם מִכְּתוּבָתָה וְלֹא לְקַחְתָּה בְּיָדָה לֹא סֵפֶר וְלֹא חוֹמֶשׁ וְלֹא נִשְׁבָּעָה בְּמֵאֲמַר דִּינָרִים אֲלֵא מֵעֲצָמָה נִשְׁבָּעָה אַח"כ אָמַר מַחְבּוּב"ב הַגְּזַפֵּר.

הַקּוֹלֵר יְהִיָּה תְּלוּי בְּצִנְאָר הַדִּינָרִים אִם לֹא יִתְּנוּ לְכָל אֶחָד מֵה שִׁישׁ לוֹ וְאַמְרוּ הַדִּינָרִים הַקּוֹלֵר יְהִיָּה בְּצִנְאָרְנוּ שְׁאֵתָה מַחְבּוּב"ב אִין לְפִרְחוּ"ן אֲצֻלְךָ דְּבָר מִמָּה שֶׁלְּקַחְתִּי וְעַמַּד יַעֲקֹב וְרָצָה לְפָשֵׁר בְּשִׁלְשִׁים דִּינָר וְנִמְנָעוּ הַדִּינָרִים מִלְּהִיּוֹת נִמְצָאִים שָׁם בְּפִשְׁרָה וְאַמְרוּ אִין לְפִרְחוּ"ן לְקַחְתָּ מִמְּחָבּוּב דְּבָר וְכִשְׁשָׁמַע פִּרְחוּ"ן דְּבָרֵיהֶם מִיָּהָר לְהַתְּפָשֵׁר וְנִתְפָּשֵׁר בְּסוֹף יְדוּעַ וְקִנּוּ מִפִּרְחוּ"ן אִיף נִתְפָּשֵׁר עִם מַחְבּוּב"ב וְפִטַר אוֹתוֹ מִכָּל תְּבִיעָה שִׁישׁ לוֹ עָלָיו מִצַּד בְּרוּשֵׁת יִשׁוּעָה אֲחִיו וְשָׁאִין לוֹ לְטַעוֹן עָלָיו מֵהַיּוֹם הַזֶּה וְהִלָּא' שׁוּם טַעְנָה וְלֹא לְתַבְּעוּ שׁוּם טַעְנָה וְלֹא לְתַבְּעוּ שׁוּם שְׁבוּעָה וּבִטְל כֹּל מוֹדְעִין וְכַתֵּב עָלָיו שֶׁטַר בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְנִפְטָרוּ זֶה מִזֶּה.

וְאַמְרַת לְהוֹדִיעָה שׁוֹרֵת הַדִּין בְּזֶה וְאִם מָה שֶׁדָּנּוּ הַדִּינָרִים אֲמַת וְאִם לֹא דָּנּוּ דִּין אֲמַת אִם יֵשׁ לְפִרְחוּ"ן לְחֲזוֹר וְלִקַּח נְכָסָיו מִמַּחְבּוּב"ב אַחֵר שֶׁנִּתְפָּשְׁרוּ וְלִבְטַל הַפִּשְׁרָה אִם לֹאוּ וּמָה יִקַּח מַחְבּוּב"ב הַגְּזַפֵּר כְּפִי שׁוֹרֵת הַדִּין אַחֵר בְּיִטוּל הַפִּשְׁרָה.

אוֹ אִין לוֹ לְתַבְּעוּ בְּכָלוּם אַחֵר שֶׁהַעֲיִד עַל עֲצָמוֹ בְּקִנְיָן עַל הַפִּשְׁרָה: תְּשׁוּבָה עֵינִיָּתִי בְּשִׁאֲלָתָךְ זֶה וְאִם מַעֲשֵׂה שֶׁהִיָּה כֹּף הִיָּה כְּמוֹ שֶׁהַזְּכָרָה מְבַלִּי תוֹסֵף' וּמְגַרְעַת הִנֵּה בַּאֲפוֹר"ה הַגְּזַפֵּר' מָתָה וְהִיא שׁוֹמְרַת יָכֵם שְׁכִינּוֹן שֶׁיִּלְדָה הַעֲוֹבֵר מֵת וְאַח"כ מָתָה הִיא אַחֲרָיו הִנֵּה הַעֲוֹבֵר נִפְל בְּלִי סֵפֶק וְאִין מִחֲלוּקָתָה בֵּין בַּעֲלֵי הַהוֹרָאָה בְּזֶה וְכָלֵם מוֹדִים שֶׁהִיָּבְמָה אִם

הפילה העובר שהיתה מעופרת ממנו מבעלה הנפטר אין למנוע את היבם מליבם אות' כמו שאמר הכתוב וכן אין לו וזה נפל הוא ואינו בן של קנימא וזה הענין פתוב בהלכות גדולות בלשון זה והיכא דמית ושבקה הלא איתתיה מעברא משהינן לה אי ההוא דמעברה ביה אפולי מפלא ליה נפלה קמיה יבם ומיבם לה וכינן שמתה והיא שומרת יבם דינה ברור ואין צריך בו פירושי' ואין לדקדק ולחקור אם נשבעה או לא נשבעה לפי שזה לא בא אלא באלמנה התובעת את היתומים בכחונה לפי שאמרו רבותינו הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה.

אבל דין שומרת יבם שמתה הנה ירושתה תחלק לשתי חלוקות האחת מה שהכניסה מבית אביה והיה נמצא בעין או מה שירשה מקרובי אביה ואמה שפל זה יורשין אותו קרוביה שמצד אביה הראויים ליורשה והשנית הוא מה שכתב לה בעלה בכחונה ונתן אותו לה במתנה משלו יורשים אותו קרובי בעלה הראויין ליורשו כמו שאמרה המשנה שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה כו' והלכה כב"ה בלי ספק ודעת ב"ה היא שפל נכסים בין נ"מ בין נצ"ב הם ליורשים ומה שכתב לה בעל' פתוב' ותוספת הוא ליורשי הבעל וא"כ מעתה נתברר שפל מה שהעידו הזקנים שהוא מנכסי באפור"ה שהוציאה מבית אביה שאתם קורים לזה הוצאה ונדעו בו בבירור שהוא מפלל ההוצאה הוא למחבו"ב היורש שלה.

וזולת זה מפל הדברים קטנים או גדולים מקרקעות וכסף וזהב וחלי ובגדים מרגליות ומטלטלי ומלבוש וכסות וזרעים ומעות מדודים וסחורות מה שאין העדים מעידים בו שהוא מן ההוצאה הוא לפרחו"ן היורש ויש למחבו"ב להחזירו לו.

והדיינים ישמרו צורם הפריוזו על המדה באמרם שאין לפרחו"ן הנזכר מעזבון אחיו דבר. אם פדברי השואל פן הוא: וכינן שביררנו לכם משפט ירושת ישועה ובאפור"ה שנפטרה והיא שומרת יבם.

לא נשאר לנו דבר לברר פי אם להודיעכם שורת הדין על מה ששאל השואל מענין הפשרה אם היא קנימת אם לאו וזה שאם היה המעשה כמו שזכר השואל שפרחון שמע את הדיינים הקולר יהיה בצוארנו שאין לפרחון אצל מחבו"ב כלום עד שמחמת זה מיהר להתפשר וכתב על עצמו בכל חזוקי סופר והעידו העדים ששמעו את הדיינים אומרים דבר זה הנה הפשרה שנעשית בטלה והעדות בטלה.

אבל הדיינים וזקני המקום הם מחוייבים להביא אצלם את מחבו"ב ופרחו"ן יחד ולגזור על מחבו"ב שיוציא כל מה שנתנה לו באפור"ה מעזבון ישוע' אחיו של פרחון ומגדול ועד קטן ומה שהעידו העדים עליו למחבו"ב שהוא מפלל ההוצאה שהוציאה באפור"ה לישועה יקח אותו ולו יהיה מחמת הירוששה וכן אם העידו עדים על איזה חפץ שנתנה מדמי אותה ההוצאה דיניו פדין ההוצאה ומה שאין העדים מעידים עליו שהוא מן ההוצאה חייב הוא מחבו"ב להחזירה לפרחו"ן היורש ואין משגיחין בפשרה שנעשית לפי שהיא פשרה בטלה שלא עשה אותה אלא פששמע הדיינים שדנו שאין לו דבר והקנין שקנו מדו הוא קנין בטעות והפשרה והמחילה בטעות שאלו ידע פרחון שאין למחבו"ב דבר בעזבון פי אם ההוצאה לא היה מתפש' וזה דומה למעשה דהנהו גינאי דעבוד חושבנא בהדי הדדי כו' והפשר' א"כ בטלה היא בלי ספק לפי שפל שמתעשה על

מה שאמר הודאה בפני שנים שאין הדבר נגמר בה עד שיאמר כתובו: הפלל העולה שמי שנתן לחבירו דבר בין קרקע בין מטלטלים וקנו ממנו בלא עדים או בעדים פסולים מה שמתחייב בזה הוא שאומרים לנותן נתת או לא נתת אם אמר לא נתתי דבר ישבע הסת שלא נתן כלום ואם אמר נתתי אבל בלא קנין ישבע שלא נתן לו כלום בקנין ויפטר ואם הודה שנתן בקנין יתחייב מה שקנו ממנו עליו ואע"פ שהיה בלא עדים או בעדים פסולים: סימן קנו אשה שהודת שמכרה לבנה הגינה ואמרה שלא קבלה הדמים והשיב נשבעת היא ולוקחת הדמים מבנה לפי שאין עליה עדים שמכרה ומגו דאי אמרה לא זבנית מהימנא פי אמרה נמי לא נסיבית מהימנא ובשבועה ואם היה שם עדים שמכרה היתה השבועה מוטלת על הקונה איה נתן הדמים והיה נפטר.

ועוד דן לכן הנז' שקנה הגינה קנין גמור ועליו לתת לה הדמים אחר שתשבע לו וגם הפירות שלו. ושאל אותה ז"ל אם קצבה לו זמן לפרעון ואמרה לא ואמר ז"ל אלו היה שקבעה לו זמן אז היה כמו עיגל ונפיק אזוי ולא היה קונה הפירות אלא אחר שישלים הפרעון.

ומי שנתחייב שבועת הסת ורצה להפך על חברו שיכול לדחותו ולומר לו לא אקבל להפכה עלי לפי שיש לי עליה גלגול ואתה תשבע וא"א לו מבלתי זה אלא ישבע: סימן קנו אירע מעשה בימי רבינו יצחק ז"ל שבאו לפניו שני בעלי דינין לדון ונתחייב א' מהם שבועת הסת ובעודו פותב נסח השבועה שנתחייב בה בפתקא אמר התובע לנתבע אני יודע בבירור שתשבע לי לשקר שפבר נשבעת לפ' ולפ' לשקר וחסר ז"ל הפתקא מידו ואמר לו לה אין לה אצלו כלום ומפיו שהודת שהוא חשוד לא נשאר לה עליו שבועה ולא שום דבר: סימן קנח ושאלתי אותו על דבר שאינו ברשותו אלא ביד שלישי אם יוכל להקדישו או ליתנו במתנה או למכרו אם לאו.

והשיב שיש בזה הפרש בין המלוה והפקדון וזה שבמלוה א"י להיזמה נתנה להוצאה משא"כ בפקדון שלפעמי יכול ולפעמים א"י שאם היה הנפקד מודה לו בלתי כופר בו אז יגמרו בו דרכי הקנאה הללו ואם כפר בו א"י לא להקדיש ולא למכור אלא הפל בלתי קיים.

וכן אם היה לאדם אצל חברו פקדון או למורישו אצלו פקדון בלתי נודעים אליו פרטיו אם יוכל לתתם במתנה לשליח ויתבע אותם השליח ויקחם ולא יוכל לעכב עליו אותו שהם אצלו אם לא והשיב יכול לעשות זה אם יכול לברר אותם לפני ב"ד שאין לאדם ליתן מתנה דבר שהיה בתורת פקדון אלא דבר שלא יהיה בו עמידה בדין אבל אם היה צריך עליו עמידה בדין לא: סימן קנט טעם ההפרש שבין הגזלן והקרוב שבגזלן אנו אומרים עד שיוחזק כתב ידו בב"ד ובקרוב אמרי' הוא אינו מעיד אבל אחרים מעידים הוא מפני שהגזלן רשע וחיישינו שמא היום חתם והוא כפר נעשה גזלן ולא נחוש בכל פי האי גוונא בקרוב פיון דלא אתחזק ברשע: פל האוכל בשוק פסול לעדות פרשו הגאונים ואמרו לאו משום דאיפסיל מתמת רשע הוא ולאו משום דאיסורא קעבד אלא משום דהוא פחות וירוד ואינו נוהג בכבוד עצמו וכ"ש אם עשה בשוק מעשה שהוא פחות וירוד מאכילה ומי שזאת מעלתו אין עדותו מקובלת: עדים שיצאו שני שטרות בחתימת ידיהם ושטר אחד מהם מכחיש את חברו וזמנן אינן שוין עושין על פי השטר

הראשון שפינון שחתמו על השטר נעשו כמי שנחקרה עדותם בב"ד ואין יכולין לחזור אלא שצריכין לחקור איך נעשה המעשה הזה ולפי מה שנתגלה להם יעשו ואם הנה זמן שנה ונהיה בטלים מפני שאין אנו יודעים איזה מהו קדם: מה שאמר שמואל כתובה כמעשה ב"ד דמיא דנכתבת ביום ונחתמת בלילה אינה הלכה אבל היא כשאר שטרות שאין נכתבין ביום ונחתמין בלילה לסיבת שהם עושין מוקדמין ונה דוקא בשטרות שאין בהם קנין אבל בשטרות שיש בהן קנין נכתבין ביום ונחתמין בלילה לפי שמשעת הקנין ירד השעבוד: סימן קס שנים שהעידו בב"ד במוטב תלתא פחדא איך עמדו על שטר עיקרי והפירוהו הפרה שלימה ושהוכרחו להעתיקו לאיזה הכרח ושהם העתיקו אותו אות באות ומלה במלה היא עדות גמורה ואם נתקבלה בב"ד עדותן על זה יכולין הן להעתיק הטופס עם העדים החתומים עליו בשטר אחר ויקרעו הטופס ועל זה אמרה המשנה מי שנמחק שטר חובו כו' ואע"פ שדין המשנה הוא שיוכא השטר לב"ד ויעמדו עליו מ"מ אם באו העדים והעידו על צורת השטר שהיה כתוב זה יעמוד במקום הבאתו ועושין לו קיום על הדרך הנזכר: סימן קסא הג' שקבלו עדות היא תתחלק לשני דרכים אם שיהיו בה דיינים או שיהיו עדים ובידם הבחירה אם רצו להיותם עדים יכתבו עדותם לתובע ויעמוד בדין עליה עם חברו לפני זולתם לפי שאין יכולים הם לדון אותם שאין עד נעשה דיין ואם רצו להיותם דיינים ידונו ביניהם כפי מה שחייבה הודאת הנתבע בפניהם כמו שאמרו שלשה שנקנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין ואשתו ארוסה פסול לה אבל לא לקרובותיה ולרוחא דמילתא לא מסהיד להו ואי אסהיד לא פסלינו ליה לענין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין שאמרו בה קבלה מיניה ריב"ח פגון שהיה הוא חולה או עדי חולין כו' דאלמא פינון דלא אפשר ליה לבעל הדין לבא באותו העת מחמת חוליו מקבלין את העדות שלא בפניו הם הכי נמי אם לא היה מצוי באותה העיר כדי שישלחו אליו ויבא מקבלין העדות שלא בפניו דהתם טעמא מאי שאם נמתין עד שיבא החולה חיישינן שמא תטרף שעה וימותו העדים הכא נמי אם נמתין עד שיבא בעל דין לזו העיר או עד שיזדמן לעד הזה לבא לעיר שהוא בעל דין שם שמא תטרף שעה וימות העד ונמצא בעל העדות מפסיד את זכותו ומה שאמרו אין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין אני אומר שזה בשטרות שלא בקנין אבל עדות בקנין תקובל שלא בפני בעל דין ומה שאמר השוכר עדי שקר להעיד פטור מדיני אדם וחיוב בדיני שמים דוקא אם שכר אותם לזולתו אבל אם שכר אותם לעצמו חיוב] ואפ"י בדיני אדם ואע"פ שאמרו בו פטור שהפונה בו פטור לגמרי מ"מ אם היה בעיר דיין קבוע ונראה לו לעגשו על כף עושה.

כמו שאמרו שמעתי שב"ד מפין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סניג לתורה כו' ובתנאי שתהיה השעה צריכה לכה פגון שזה השוכר קדמה לו עשיית פעל כזה פעמים או שהיה במדינה שעושין בפעל זה שיש לחוש שאם תרשלו מלעגנשם על זה שירבו לעשות פיוצא בו אבל אם חסר אחד משני תנאים אלו אין בב"ד יכולין לחייב את העושה פעולה כזו שום דבר כ"ש מי שאינו בב"ד והצבור אינם בזה כד"יין קבוע: סימן קסב אם העיד עד אחד כמו שטען התובע על הנתבע השבועה תהיה שאין אצלו כלום ממה שהעיד עליו העד ואם היה שם גלגול ישבע ויאמר ואין לו אצלי ממה שטען עלי שום דבר ואינו נשבע להכחיש מה שהעיד עליו העד בלשון שאין לו

כלום לפי שלשון זה הוא לשון שבועת הסת לא דרך שבועת עד אחד ודקדוק זה יצא לו ממה שאמרו מה לעד אחד שפן על מה שהוא מעיד הוא נשבע אם היה העד שכירו או בן הבית שלו בין בשכר בין בחנם הרי הוא פאוהב ושונא שמעידים לו מפני שלא נחשדו ישראל על פה: סימן קסג נאמן אדם לומר זה פתב ידו של אבא כו' וכן אם שלשה ישבו לקיים את השטר והיה אחד מהם קרוב לאחד מן העדים שבשטר אם אותן המקיימין קיימו אותו השטר בהפכת ידי העדים הסתומין עליו הרי הקיום הזה פשר מה לי שיעיד לפני הדיינים שהוא פתב יד קרובו ומה לי שיעטרף עם הדיינים לקיים חתימות ידי קרובו בהפכה אבל אם היה בלתי מפיר פתב יד קרובו והוא נצרך שיעיד קרובו לפני על פתב ידו הרי הוא פסול להצטרף עם הדיינים בקיום אותה העדות להיותו בזה דין בועות קרובו: סימן קסד אם מצאנו לשון השטר מספר המאנרע בעד העדים בלשון זה אנחנו יודעים ומאמתים ענין פה וכך ואינו אומר אנחנו מעידים ראוי לדקדק בעדים ולעמוד על מצב כל אחד ואחד מהן בידיעתו אם ראינו אותו מאותם שיש להם ידיעה בענייני העדויות ואינו מאותם שעולה בדעתם לחשוב שהשמיעה בזה תהיה אצלם כראיה אז נסמוך על מה שהעידו בו ונחשוב מה שנאמר בשטר אנחנו יודעים ומאמתים כאלו אמרו אנחנו מעידים ואין משגיחין במה שאמר אח"כ לא ידעתי אלא מצד ששמעתי לא מצד שראיתי ונאמר בזה פיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ואם היה חסר הידיעה בזה לא נסמוך עליו במה שהעיד בו באותה עדות.

וכנה היה דן גם רבינו הרב ז"ל. ומי שנתברר עליו שהוא זיף שטרות הוא פסול לעדות להיותו גזלן פיון שבקיש דרך ליקח מה שאין לו ליקח מן הדין או לפטור עצמו מחוב שעליו וגם אם העיד בגט פסול הוא שיהיה הגט בזה מזוניף מתוכו וזה שהצריכו לומר אתם עדי בין אומר להם לנה היו עלי עדים בין אומר להם מלנה (עדי) ולנה שותק עדותן עדות.

וראיה לזה מה שאמר בסנהדרין שהוא דאטמין ליה סהדי בכילתא כו': סימן קסה מה שאמרנו בגט פשוט היו ד' וה' עדים חתומים על השטר ונמצא אחד מהן קרוב או פסול חתומים העדות בשאר דבר זה אינו אלא פשחחם קרוב בראש לפי שאנו אומרים משום פבוד חתם אבל אם חתם באמצע קרוב פסול דהלכה רונחת היא נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אף שלשה כו'.

בלשוננו ז"ל: סימן קסו מי שאמר לעדים כתבו וחתמו והבו ליה אם לא קנו ממנו יכול לחזור בו בשטר ויאמר לא תכתבו לו שום דבר כל עוד שלא הגיע השטר לידו. ומי שכתב פתב ידו לחבירו בחוב ומסרו בפני עדים הרי הוא כשטר שהלכה פרבי אלעזר שאמר עדי מסירה פרתי בין בגיטין בין בשטרות ואדם שהעיד ושינה עדותו מלקין אותו וכל מה שהעיד ראשון מקיימים: סימן קסז מה שאמרו בתלמוד עדים שאמרו תנאי היו דברינו נאמנין זהו דוקא בשאין פתב ידן יוצא ממקום אחר אבל אם היה פתב ידן יוצא ממקום אחר אינו נאמנין ומ"מ אנו סוברים שמה שאמרנו היכא דכתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנים לומר תנאי היו דברינו דוקא אם התנאי הזה שהם מעידים בו עתה דבר שעוקר העדות הראשונה מעיקרא דומיא דאמנה היו דברינו ומודעא היו דברינו וקטנים היינו ופסולי עדות היינו וכל פיוצא בזה.

אָבֵל אַם בְּעַת שְׁהַעֲדוֹ בְּתַנְאֵי אֵינָם עוֹקְרִים עֲדוּתָן מְעִיקְרָא וְאֵינָהּ בְּטִלָּה לְשַׁעֲתָא אַע"פ שֶׁתְּבַטֵּל לְאַחַר זְמַן הֵם נֶאֱמָנִים בְּזָה בֵּין כְּתָב יָדָן יוֹצֵא מִמָּקוֹם אַחַר בֵּין אֵינוֹ יוֹצֵא וּמִצְאָנוּ פִּי הֶרְחִיק אֶת הָעֵדִים שְׁנֵי שְׁטִים מִן הַכְּתָב פְּסוּל שֶׁכְּתָב מֵר יִצְחָק בֶּן אֶלְפִי אֶל מִכְתִּיבַת רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל בְּשִׁשְׁנֵי שְׁטִין הִלְלוּ הֵם כְּתָב מְשֻׁנָּה מִן כְּתָב גּוּפוֹ שֶׁל שְׁטֵר דְּוֵדָאֵי זַיִיף הוּא שֶׁכְּתָב בְּאוֹתָן שְׁטִין בֵּינוֹן שְׁאֵינֶן כְּתָב אֶחָד עִם כְּתָב גּוּפוֹ שֶׁל שְׁטֵר: סִימָן קֶסֶח (הַבִּיאָה הָרַב מוֹפֵת דּוֹרְיָנוּ בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר בְּרַכִּי יוֹסֵף חֶלֶק חַה"מ ס' מ' אוֹת ב' ד"ה וּבְתִשׁוּ' הַתִּיבִיר הַגָּדוֹל כו': סִימָן קֶסֶט יוֹרֵינוּ אֲדוּנָנוּ בְּרֵאוּבֵן נָתַן לְשִׁמְעוֹן מְעוֹת בְּעֵיֶסְקָא וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁטְר הָעֵיֶסְקָא וְבוֹ נֶאֱמָנוֹת בְּעֵיֶקֶר הַמָּמוֹן וְקִבֵּל עֵיֶסְקָא זֶה לְזְמַן קָצוּב וּכְשֶׁנֶּשְׁלַם הַזְּמַן תָּבַע רֵאוּבֵן אֶת מָמוֹנוֹ וְטָעַן שִׁמְעוֹן שְׁאֵין לוֹ וְהִשִּׁיבּוּ רֵאוּבֵן אִיךָ אֶתָּה טוֹעֵן שְׁאֵין לְךָ וּמִמָּוְנֵי עֲשִׂיתָ גְּדוּוּנָא לְבִתְךָ יוֹדִיעֵנוּ מִחֶסֶדּוֹ אִם יָכוֹל רֵאוּבֵן לְגַבּוֹת עֶסְקָתוֹ מִהַגְּדוּוּנָא הַנּוֹ' אִם הַעֲדוֹ עֵדִים שְׁלֵא הִיָּה שִׁמְעוֹן יָכוֹל לְעֲשׂוֹת אוֹתָהּ הַגְּדוּוּנָא אִם לֹא שֶׁעֲשָׂאָה מִמְעוֹת עֶסְקָתָ רֵאוּבֵן שְׁהִי בִּידּוֹ וְאִם לֹא הִיָּה יָכוֹל רֵאוּבֵן לְבָרֵר זֶה אִם יוֹכֵל לְהַשְׁבִּיעוֹ שְׁלֵא הוֹצִיא שׁוֹם דְּבָר מִמְעוֹתָיו בְּגְדוּוּנָא הַהִיא.

וְיודִיעֵנוּ ג"כ אִיךָ תִּהְיֶה אֲנֹפֶן הַשְּׁבוּעָה שְׁאֵין לוֹ וּמָה יוֹצִיא לְעֲצָמוֹ מִכְּסוֹת וּמְזוֹנוֹ' לוֹ וּלְבִיתוֹ וְאִם יִכְלֹל בְּשִׁבוּעָתוֹ שְׁמָה שְׁיִזְמִין הַשִּׁי"ת נוֹסֵף עַל הַכְּסוֹת וְהַמְזוֹנוֹת הַקָּצוּבִים לוֹ שְׁיִתֵּן לְרֵאוּבֵן אוֹ יִנְיָחוּ הַדְּבָר בְּסִתָּם לְכִשְׁיִזְדַּמֵּן.

גַּם יוֹדִיעֵנוּ אִם נִרְאָה שִׁישׁ לְשִׁמְעוֹן מָמוֹן וְהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בּוֹ וְהוּא טוֹעֵן שֶׁהוּא לֹאֲרַמֵּי אוֹ לְזוּלְתוֹ אִם טָעַנְתּוּ טָעָנָה אִם לֹא. וְשִׁכְרוּ כְּפוּל: תְּשׁוּבָה אִם נִתְבָּרַר בְּשִׁנֵּי עֵדִים שֶׁהַגְּדוּוּנָא שֶׁעֲשָׂה שִׁמְעוֹן לְבִתּוֹ הוּא מִמְעוֹת רֵאוּבֵן שְׁהִי בִּידּוֹ וְנִתְאַמַּת לָהֶם אֲמִיתוֹת גְּכוּנָה לְעֵין יֵשׁ לְרֵאוּבֵן לִיקַח הַגְּדוּוּנָא הַנּוֹ' וּלְגַבּוֹת מִמָּנָה עֵיֶסְקָתוֹ וְלֹא יוֹעִיל כְּלוּם מָה שֶׁנִּתְנָה שִׁמְעוֹן לְחַתְנוֹ וּלְבִתּוֹ.

וְזֶה כְּמוֹ מָה שֶׁאָמְרוּ וְאִם מֵת לֹא יַעֲשׂ מִטְּלָטְלִין אֲצֵל בְּנֵי מ"ט לְהַכִּי קָרוּ לָהּ עֵיֶסְקָא דְּאִם מֵת לֹא יַעֲשֶׂה מִטְּלָטְלִין אֲצֵל בְּנֵי וְזֶה דְּוִקָּא אִם הַעֲדוֹ הָעֵדִים בְּזָה עֲדוּת בְּרוּרָה שְׁרָאוּ בְּעֵינֵיהֶם אָבֵל אִם לֹא הַעֲדוֹ בְּזָה כִּי אִם בְּאֲנֻמָּד הַדְּעַת אֵין לְרֵאוּבֵן לְגַבּוֹת דְּבָר מִהַגְּדוּוּנָא זֶה מִמֵּי שֶׁכָּבָּה לִידּוֹ שִׁישׁ לְאוֹמֵר שְׁיֵאֵמֵר אוֹלֵי מִצִּיאָה מְצָא וּמִמָּנָה עֲשָׂה גְּדוּוּנָא זֶה וּכְבָר אָמְרוּ בְּכִיּוּצָא בְּזָה זֹאת אוֹמְרֵת טוֹעֵנִין לְלוֹקַח: אִם טָעַן שִׁמְעוֹן שְׁאֵין לוֹ יִשָּׁבַע עַל זֶה בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ אַחַר שְׁיִוְצִיאוֹ לוֹ מִמָּה שִׁישׁ לוֹ מִלְּבוּשׁ וּכְסוֹת וּמִטָּה וּמִצָּע מָה שִׁיִּסְפִּיק לוֹ י"ב חֲדָשׁ וּמְזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם וְיִכְלֹל בְּשִׁבוּעָתוֹ ע"י גְּלוּל שֶׁמֶכֶל מָה שֶׁתִּשְׁיֵג יְדוֹ לֹא יִתֵּן כְּלוּם לְשׁוֹם אָדָם וְלֹא יוֹצִיא עַל אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא עַל בְּנֵי וְלֹא יִמְכּוֹר וְלֹא יִתֵּן בְּשׁוֹם צַד מִן הַצְּדִדִים וְלֹא יִפְרַע מִמֶּנּוּ לְנִכְרֵי וְלַעו"ג אֶלָּא יִתֵּן אוֹתוֹ לְרֵאוּבֵן מִחוּבּוֹ עַד שִׁיִּפְרַע מִשְׁלָם וְיִבָּרְרוּ לוֹ כְּשִׁמְשִׁבִיעֵין אוֹתוֹ עַל פְּרִט זֶה שֶׁהֵם מְשִׁבִיעִים אוֹתוֹ ע"ד ב"ד וע"ד רַבִּים בְּאֲנֹפֶן לֹא תִּהְיֶה לוֹ בָּהּ הַתְּרָה.

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּכִיּוּצָא בְּזָה דְּאָמְרִין לָהּ ע"ד רַבִּים דְּאָמְרֵי אִפִּי לְמ"ד גְּדָר שֶׁהוֹדָר בְּרַבִּים יֵשׁ לוֹ הַפְּרָה עַל דַּעַת רַבִּים אֵין לוֹ הַפְּרָה. וּמָה שֶׁיִּמְצָא בִּיד שִׁמְעוֹן מִנְּכֹסִים וּסְחוּרָה וְטוֹעֵן שֶׁהֵם לְאַחֲרִים אֵינוֹ נֶאֱמָן בְּזָה דְּמִדְרִין לָהּ עַד שֶׁיָּבִיא רְאִיָּה עַל זֶה וְאִם א"א לוֹ לְהַבִּיא רְאִיָּה רֵאוּבֵן גּוֹבֵה חוּבּוֹ מִמֶּנּוּ וְכָךְ הַדִּין: סִימָן קַע וּמִי שֶׁהִיָּה לוֹ שְׁבוּעָה עַל חֲבִירוֹ עַל דְּבָר שֶׁתָּבַע בּוֹ וְהִיָּה הַנִּתְבָּע פְּסוּל וְנִתְרַצָּה הַתּוֹבֵעַ בְּשִׁבוּעָתוֹ אַע"פ שֶׁהוּא פְּסוּל אֵין

מניחין אותו להשביעו אלא אם היתה שבועת התורה תחזור לתובע וישבע ויטול מה ששטען עליו ואם היתה הסתת התובע יפסיד ממונו ולא ישביע אותו השבועה שהוא חייב בה מעיקר הדין וכ"ש שבועה שנתחייב בה מצד ההפוך שאינו יכול להפכה עליו אם היה פסול אלא אומרים לכשר שנתחייב להשבע והפטר כפי שורת הדין ואם אין אתה רוצה להשבע תן לו מה ששטען עליה בו ואם נמנע מזה יגדו אותו עד דצאית לדינא: סימן קעא ושאלת ראוּבן קבל משמעון פקדון ומכרו לו ונתן לו דמיו ותבעו שמעון שישבע לו שלא עכב אצלו פלום מדמי פקדון זה אם.

נאמר שאין לו עליו שבועה מדין השותפין שחלקו אם לאו: תשובה אם פשנתן לו ראוּבן דמי הפקדון קבל אותם שמעון ולא זכר לו ענגן השבועה אינו יכול להשביעו א"כ לפי שהוא כמו השותפין שחלקו ואם בעת שקבל אותם ממנו זכר לו ענגן השבועה ותבעו שישבע לו יכול הוא להשביע אותו על מה שהוא חושד אותו שגזלו: סימן קעב הורה רבינו במי שהאמין את חברו כשני עדים לענגן פריעת המזון שאם פרעו ממצוא אנינאאאא סקיאייב ממונא בחזקת מאריה.

ואם יש ביד התובע שטר ישאר בחזקתו ואין לו תקנה לענגן פרעון המזון א"כ יקרע את השטר ואם אין השטר מצוי יעיד על עצמו זה הנאמן כשני עדים ויאמר להם היו עלי עדים שקבלתי ממוני ויצא לו זה מההכחשה בגוף העדים וכשהעידו בגופו שנים שאמר להם היו עדים עלי היתה עדותן קיימת: סימן קעג ראוּבן נתן קידושין לשמעון בעד בתו והיא קטנה ושהתה עמו זמן ואחר כך רצה ראוּבן לגרשה וכתב גט ונתנו לשמעון אביה והיא בספק לנו אם היתה גדולה או קטנה ולא בדקו אותה ולא די זה אלא שנשאת עם לוי קודם שעברו עליה שלשה חדשי' אם מותר לה דבר מפל זה אם לאו.

ואם חייב ראוּבן לתת לה גט שני מספק ותשאר עם לוי. או שצריכ' היא למנות שלשה חדשים אחר הגט השני ואם נמנע ראוּבן מלינת הגט אם כופין אותו על כך אם לאו.

ואם פשנשאת עם לוי נתעברה וילדה מה טיבו של ילד זה ואם לא נתעברה ולא ילדה אם תצא מזה ומזהו. ואם נאמר קדושי לוי קדושי טעות פיון שנתנם לה והיא עדיין לא עברו עליה שלשה חדשים ועוד שהיא ספק לא בגרה.

יבאר לנו כל זה: תשובה ראוי תחלה לחקור על הנזכרת אם היא עתה בוגרת אם לא ואם אינה בוגרת וגם לא הביאה שתי שערות שהם סימני נערות כבר נסתלק מעלינו הטורח והעיון.

ואם נמצא שהביאה שתי שערות ונמצאו בה סימני בוגרת ראוי לחקור אם היתה ביום שקבל לה אביה הגט בפחות משני הבוגרת שהם י"ב שנים ושלשה חדשים אם לאו. ואם נתברר שהיתה אז בפחות משנים אלו אין ספק שהגט שקבל לה אביה שהוא גט לפי שאפ' אם נתברר שאז כבר היה שהביאה סימנים הנה היא בימי הנערות והמשנה אמרה נערה המאורסה היא ואביה מקבלים את גיטה.

ואם נתברר שבאותו העת עברה כבר השנים הנז' והביאה שתי שערות הנה היא בוגרת מאותו העת שהוא יום ששלמו י"ב שנה ושלשה חדשי' ובזה אמרו איתמר קדושה אביה

ליה הנה מודי ביה דההוא אנפא נמי מהצד השונה שבהו דקתני במתני' קא אתי והאי דקאמרין בהני אנפי פלהו לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור דמה לבור שפן פה וכה שור יוכיח מה לשור שפן פה וכה בור יוכיח וחסור הדין כו' הה"נ דלא אפקרינהו דהאי בור לשמואל ושור לרב פל טעמא דשמואל מפרכי הכי ומה לבור שפן פה וכה שור יוכיח שפן כו' בור יוכיח וחסור הדין כו' מפרכי בדהיכא דאפקרינהו להאי בור לכ"ע ולטעמא דרב נמי דאמר היינו שור הכי נמי מפרכי עליה דלא דמי לשור דמה לשור שפן פה וכה בור יוכיח מה לבור שפן פה וכה שור יוכיח וחסור הדין הצד השונה שבהו שדרפן להזיק ושמירתן עליה אף אני אביא הני פלהו לשמואל פדאי' ליה ולרב פדאי' ליה נמי שדרפן להזיק ושמירתן עליה ושור לבור ואש פהפי שנה דינייהו וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי גזק בכלהו.

והאי דמתרצינו בהני אנפי פלהו אליבא דתרנוייהו דקאמרין לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור כו' ולא קא מתרצינו נמי אליבא דרב היכא דלא אפקרינהו ולא דמי לשור עד דמפקינן ליה למה הצד כדעבדינו בהיכא דאפקרינהו אליבא דתרנוייהו.

חדא משום דקי"ל הלכתא כשמואל בדיני ומימריה דרב לא סמכינן עליה ולהכי לא איכפל תנא לפרוכי עליה דרב מה לשור שפן דרכו לילף ולהזיק בור יוכיח מה לבור שפן תחלת עשייתו לגזק שור יוכיח עד דמפיק ליה להצד השונה שבהו שדרפן להזיק ושמירתן עליה כו'.

ועוד דמפריכא דמפריה ליה אליבא דתרנוייהו היכא דאפקרינהו עד דמפיקי ליה למה הצד ממילא שמעת דהכי נמי איכא לפרוכי אליבא דרב מה לשור שפן דרכו לילף ולהזיק בור יוכיח מה לבור שפן תחלת עשייתו לגזק שור יוכיח עד דמפיק ליה למה הצד.

וכן נמי הא דאמרין לעולם דאפקרינהו ולא דמו לבור מה לבור שפן כו' כע"ז דאפקרינהו (אמר המעתיק מכאן חסר כמו שלשים שורות מהנזכרות שהן עלה אחד מהספר שהעתיקתי) דלא אפקרינהו אפלוג שמואל ורב דשמואל סבר אע"ג דלא אפקרינהו דממונו נינהו אפתי בור נינהו וחיובן בתורה שהן כפורנינהו דהא בעל הבור ישלם אמר רחמנא הך דאית ליה בעלים ואפ"ה בור הוא וחיוב רב סבר מאי בעל הבור בעל התקלה אבל בור דאית ליה בעלים חיוביה לאו בתורת שהוא בור ניהו אלא חיוביה בתורת שור שהוא ממונו הוא שפיון שהוכיח הבור שהחיוב אינו תלוי בדבר שיש בו רוח חיים ולא בדבר שדרפן לילף ולהזיק ולא בדבר שהוא ממונו אלא בדבר שדרפן להזיק ושמירתן עליה בלבד הוא תלוי בין שיש בו רוח חיים בין שאין בו רוח חיים בין שדרפן לילף ולהזיק בין שהוא ממונו בין שאינו ממונו האי אבנו ספינו ומשאו וה"ה להנהו פלהו דשוו לשור ואש ובור שדרפן נמי להזיק ושמירתן עליה אי אפקרינהו ה"ל חיוביהן מחמת שהן בור ואי דלא אפקרינהו פיון דממונו הוא קסבר רב דחיוביה לאו מחמת שהן בור ניהו אלא מחמת שהן שור ואע"ג דבין פי חשבת להו בור ובין דחשבת להו שור הא קא נפיק דיניה במה הצד וחיובין ניהו אפ"ה נ"מ לחיובי ביה אדם וכלים דאי חשבת להו דחיובינהו מחמת שהן בור ניהו לא מיחייב בהו אדם וכלים ואי חשבת להו דחיובינהו מחמת שור שהוא ממונו מיחייב בהו אדם וכלים והיינו דאמר הקא תולדה דבור מאי אבנו וספינו ומשאו שהניחן ברה"ר והזיקו ה"ד אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו

בור ואין לנו לחלק דינם מדין בור ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר פלן מבורו למדנו היינו בור ואי לרב היינו שור פלומר חייבן מחמת שהן ממונו כמו שפירשנו למעלה ואין לנו לחלק בין דינו לדין השור ואלא תולדה דבור כו' הא פירשנו ענייני המשנה וגמר' דילה פהגן וממילא נתברר לה דהאי דאמרינן הכא אי דלא אפקרינהו אי לשמואל היינו בור ואי לרב היינו שור לאו לענין מילפינהו מבור לשמואל ומשור לרב ניהו פי היכא דקשיל' לה הא דרב ותימא מהכא אי מקרו שפן פה וכף חיוב בתורת שהוא בור ניהו או בתורת שהן ממונו פשור כמ"ש ואם תשאל פינו דהשור והאש שניהן ממונו הן והבור הוא שהוכיח שהחיוב אינו תלוי בדבר שהוא ממונו כמו שהוכיח שאינו תלוי בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שדרכו לילך ולהזיק אלא בדבר שדרכו להזיק ושמידתן עליה בלבד הוא שתלוי בין איתיה ממונו בין ליתיה ממונו כמו שב אי הכי לרב דאמר היכא דלא אפקרינהו ממונו הוא וליתיה בור ואמאי אמרינן היינו שור ולא אמרינן היינו אש א"נ היינו שור ואש תשובתה היינו טעמא שור משום שבו פתח הכתוב תחלה והאש הוכיח עליו דחייביה לאו בפשיש בו רוח חיים.

וגם הבור הוכיח על שניהם דחייבא לאו מחמת שהן ממונו ודרכן לילך ולהזיק הוא שפתח הכתוב בו תחלה והני מוכיחין עליו ניהו ומ"ה קאמרינן היינו שור ולא אמרי' היינו אש א"נ שור ואש: עוד שאל השואל הנז' הביאו הרב"צ בש"מ לקמא אמאי דשייך לד"ד ע"א): עוד שאל השואל הנז' וז"ל אמרו בגמ' תולדה דשן מה היא נתחככה בכותל להנאתה טנפה פירות להנאת' וביארו בטנפה פירות להנאתה שהוא התריס' והטילה גללי'.

וקשיל' לי הא דאמרינן לקמן בכיצד הרגל בהמה שהטילה גללים לעיסה משלמת ח"נ אלמא תולדה דרגל היא. וחסונו מאן דפריק להאי קושיא נאמר האי דאמרינן טנפה להנאתה תולדה דשן ה"מ היכי דהויאן גללים לחין ומחופרין בגופה ושותתין ויורדין פמימי רגלים על הפירות דומיא דאמרינן בע"ז הנציזוק והקפטרס חיבור וזה דאמרינן לקמן בהמה שהטילה גללים לעיסה משלמת ח"נ בגללין יבשים דלא נחתי על העיסה עד דפרשי מגופה של בהמה דומי' דצורות ונתקשו לנו דברים אלו פשהתבוננו בהם לפי שאין הפרש בין לח בין יבש שהפל הוא להנאתה: תשובה ושאלת הא דאמרינן תולדה דשן, מאי כו' וקאמרת אלמא טינוף פירות להנאת' דהוא הטלת גללים תולדה דשן הוא וקשיל' לה הא דאמרינן בפ' כיצד בהמה שהטילה גללים לעיסה רב יהודה אומר משלם נ"ש רבי אלעזר אומר ח"נ דאוקי בחזא זימנ' ובפלוגת' דסומכוס ורבנן לענין צורות קא מפלגי דאלמא צורות ניהו ותולדה דרגל היא.

ההוא פירוקא דאמרת דחזית בהאי קושיא פירוקא הוא דהאי דאמרינן טנפה פירות להנאתה תולדה דשן היא ומשלמת נ"ש בגללים לחים ניהו כמו מי רגלים דנחתי לפירות ומטנפי להו והגללים מחופרים מגופה של בהמה ועד הפירות בלי שיהיו נפרדין דה"ל פענין ניצוק דקי"ל חבור הוא וזהו דאמרינן בהמה שהטילה גללי' לעיסה צורות הוו בגללים יבשים ניהו חסר בלשונו ז"ל: עיין לרבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשייך לד"ט ע"א): סימן קעה שאל השואל הנז' בפ' ד' ראשי שנים אמרי' א"ר יוחנן מנין למלכים שאין מונין להן אלא מניסן דכתיב ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת

בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל ואקשינו ואימא אייר ואימא סיון כו' אלא אמר רבי אלעזר מהכא ויחל לבנות בחדש השני בשנת ארבע למלכותו מאי שני לאו שני שמונין בו למלכותו אלא מניסן מנינו ליה ושני לניסן אייר והוא חדש זיו שבו התחיל שלמה בנין בית המקדש.

וקשיא לן ההיא מימרא האי דאמרינו לקמן מנין שבניסן נולדו אבות דכתיב בשנה הרביעית בחדש זיו ירח שבו נולדו זיותני עולם אלא ניסן הוא חדש זיו: ליפרוק לן מרן האי קושיא בסכמתי נהירא היכי קרו ליה לניסן החדש השני: תשובה (חסר תחלתה) וממילא שמעת דבניסן נולדו ולא בתשרי ולא איצטריף לדקדוקי החדש גופיה.

ועוד פד מעיינת לה למילתא שפיר משפחת לה דלא קשיא מידי דאית לה למימר אטו מי קאמרינו בתחלת ניסן נולדו או בסופו נולדו שמה בסופו נולדו וסמוך ללידתו נכנס אייר ונהנה ליה פמי שנולדו באייר עצמו.

א"נ איכא למימר דכיון שנולד בסוף חדש ניסן הדבר ידוע דבאייר מתפתחין עיניו ורואה את העולם משום הכי קרי ליה חדש שנולדו בו זיותני עולם. ע"כ בלשונו ז"ל: סימן קעו הביאה רב"צ ז"ל בש"מ מציעא במאי דשייף לדמ"ז ע"א, סימן קעז ושאלת על מאי דשמיע לה דרבינו הרב רבי יצחק ז"ל הנה מתיר בבית שיש בו מת והפתח נעול ויש על הפתח אכסדרה שיפנס בהן תחת אותה אכסדר'.

לא שמענו ממנו זה וחס לי לרבינו ז"ל דלימא הכי ומשנה ברורה היא דתנן המת בבית ולו פתחים הרבה פלן טמאין נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורין חשב להוציאן באחד מהן או בחלון שיש בו ד' על ד' מצלת על הפתחים כולם כו' אדקתני נפתח א' מהן מכלל דכאן נעולין גינהו ואפ"ה פיון שאין אנו יודעים באיזה פתח יוצא הרי כולם טמאין ותניא בתוספת' המת בבית ולו פתחים הרבה כולן נעולין טמאין נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורים וש"מ הפתח שנתיר להוציא בו המת ואע"פ שנעול טמא הוא הטומאה בוקעת ויוצאה ממנו וכיון שכן אסור לכהן ליפנס תחת אותה אכסדרה שעל פתח הבית שהרי הטומאה יוצאה על הפתח והאכסדרה מאהלת עליה.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן קעז ראובן נפטר והניח בית ידועה לו והניח בה לאה אשתו עם בניו עד שבאו שני הרעב וחזק עליה הרעב עד שמתו קצת בניה ברעב וכשראת זה מקרה הבית ליצקב וקבלה דמיו מבילתי שתמלך בב"ד ומבילתי שתשבוע שבועת האלמנה והוציאה הסף עליה ועל היתומה ונשאר הבית ביז יצקב ארבעים שנה ולא ערער עליו שום אחד מהיתומים ואח"כ מתה לאה ובניה ונשאר מהם א' ועמה עמד וטען על אשת יצקב שהבית הוא של אביו ושהמקר שמכרה אותו אמו הוא בטל לפי שהיו קטנים ובפרט שמכרה אותו שלא בידיעת ב"ד ומבילתי שתשבוע שבועת האלמנה והעידו שני עדים שהבית הנזכר קנה אותה יצקב הנז' מלאה בשנת הרעב לסיבה הנזכר' למעלה.

יודיענו אדוננו שורת הדין הנה: תשובה רואין אם האלמנה הנזכרת היתה אפוטרופיל' על היתומים בכל עסקיהם והעיר הנזכרת לאהיה בה ב"ד קבוע מה שמכרה הבית למזונות מכרה קיים ואע"פ שהיה שלא בב"ד וכבר אמרה ההלכה הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא הוו להו תורתא ובינת' אתו לקמיה דרב נחמן כו' עד יתומים שסמכו אצל

בעל הבית תנן ואם היתומים הנז' לא היו סמוכין אצלה אם הנה בעיר ב"ד קבוע אין מקרה מוכר בבית ואע"פ שהיא עצמה יש לה מזונות והמשנ' אמרה אלמנה בין מן הנישואין בין מן האירוסין מוכרת שלא בב"ד ונותנת למזונות (מכרתי) הנה פבר ביאר התלמוד ואמר אין צריכה ב"ד מן מחין אבל צריכה ב"ד הדיוטות.

ואע"פ שמצאנו שהתלמוד ויתר במכירה למזונות שתהא בלא הכרזה כדי שלא תתעכב במכירה מ"מ לשלא בב"ד הדיוטות לא ויתר הואיל ואפשר לה זה מבלי שתתעכב וכה הדין: סימן קעט ראובן הלך למקום שאין יהודי נמצא שם זמן ויצא הקול עליו שמת ובא נכרי ואמר שנמצא במיתתו וראובן הנזכר הניח בית ואשה ובנים ונשבעה אשתו שבועת האלמנה פפי שורת הדין לגבו' פתובת' ולהשיא הבנות לאנשים ונשאר בנו של ראובן הנזכר ורצה לשלוח ידו בבית למכרה ועכב אחד מבצלי אחיותיו הדר בבית ואמר לו אין לה רשות למכור דבר מבית זה לפי שעדיין אין לה ביה כלום הואיל ולא באו שני עדים להעיד על מיתת ראובן אביה ולא גבתה אמה פתובתה אלא לפי שהותרה להנשא בעדות אבל אין לה כלום אא"כ העידו שני עדים ורצה בנו של ראובן להוציא את בעל אחרות מהבית ואמר לו לא אצא עד שיבא ראובן וגם לא אפרע לה שכירו' להיות שאני נאמן על השכירות עד שיבא אביה ואם אתן לה הבית ושמה תפסיד אותה ויתבעני בזה אביה.

יודיענו אדוננו אם דבריו קיימים אם לאו. ואם יש לבנו של ראובן שום זכות בבית מבילתי שיעידו שני עדים על מיתת אביו ואם יש לאשה לגבות פתובתה מן הבית אם לאו: תשובה כל עוד שלא נתבררה מיתת ראובן בשני עדים אין לבנו לשלוח יד בנכסיו כמו שאמרה המשנה אמרו להם ב"ה מצינו שאין האחין נכנסים לנחלה על פיה ומ"מ הואיל ויצא הקול שמת ראוי לבן לירד לנכסיו על דרך השמירה להם והפקוח כמו שאמרו פשעו שמת כ"ע לא פליגי דמורידין כו' וזה דוקא בקרקע אבל לקבל השכירות שהוא אצל מי שהוא דר בבית בעד הזמן הקודם לא ואין נותנין אותו לו לפי שאין משורת הדין שירד קרוב לנכסי שבו אלא במה שצריך בו לשמירה ולפיקוח אבל לשלוח ידו לקבל חובותיו לא אלא הדבר בו חזר לב"ד כמו שאמרו אמר רב נחמן אמר שמואל שבו ששבעה, והניח קמה לקצור ענבים לכצור זיתים למסוק ב"ד יורדין לנכסיו וקוצרין ובוצרין ומוסקין ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו.

והסיבה בזה דילמא שמיט ואכיל להו: סימן קפ יודיענו אדוננו אם הנה ש"צ מאריך בתפלתו כדי לעשות תפלתו תחנונים או קצת מאנשי הקהל אם האריכו כמו כן אם יש למחות בידם בזה אם לא: תשובה ש"צ שמאריך בתפלתו אם הנה בצבור מי שמאריך פמוהו מאותם שיש הכרח לצבור להמתין להם אין עליו בזה עון ואם אין בצבור מאחר ומאריך בתפלתו זולתו ראוי לו להיות לו דרך ארץ ומוסר עם הצבור ולא יאריך בתפלתו להטריח על הצבור בהיותם ממתנים לו וכבר אמרו ז"ל אמרו עליו על רבי עקיבא פשה מתפלל עם הצבור הנה מקצר ועולה: סימן קפא ושאלתם מי שמסר מודעה על החליצה אם המודעה קיימת: תשובה אם הקדים היכם מודעה על החליצה המודעה מודעה ותהיה החליצה פסולה: ואמרו רז"ל ת"ר חליצה מעושה וגט מעושה פסול והעמידה התלמוד חליצה מעושה זמנין פשר וזמנין פסול הא דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני וראה מכאן שהחליצה אם היתה מעושה פסולה עד שיאמר רוצה אני

והואיל והדבר תלוי בו עד שיאמר רוצה אני הנה יצא לנו מזה שאם הקדים מודעא ומבאר בה כפונתו שהוא בלתי רוצה שהחליצה פסולה כמו שמצינו לענין גט שאם הקדים לו מודעא גלי אדעתיה שהוא בלתי מתרצה בו והגט פסול כמו שאמרו אמרי נהרדעי כל מודע' דלא פתיב ביה אנו ידעי באונסיה דפלוני לאו מודע' היא ואתמר עלה היכי דמי אי דגיטא ודמתנתא גלויי מילתא בעלמא הוא: סימן קפב ופשאלת אם מותר לומר בשאר ימות השנה מלה אוהב צדקה או אין מותר לומר אלא האל המשפט או אוהב צדקה ומשפט: תשובה מה שמנעו הוא לומר בשאר ימות השנה המלה המשפט או לומר בעשרה ימים שבין ר"ה ל"ה האל המשפט או האל אוהב צדקה ומשפט להיותו יתעלה בימים הנז' יושב על פסא דין ודן כל אהד כפי מעשיו וע"כ ראוי לומר בימים הנזכרים המלה המשפט אבל לא מנעו לומר מלה אוהב צדקה ומשפט בשאר ימות השנה שאין בכלל לשון זה ולא נראה ממנו שהוא יושב על פסא משפט ודן כל הכריות באותה העת אבל מה שבראה ממנו הוא שהוא אוהב המשפט כלומר מסכים בו ואינו נוטה ממנו: (ענין להרב מופת דורינו בספרו הבהיר ברפי יוסף ח"א ח סימן תי"ח אות א'): סימן קפג ופשאלת אם מותר להכנס באהל שהוא שעטנז לשמור עצמו מן החום או מן הקור או אין השעטנז אסור אלא דרך מלבוש: תשובה השעטנז לא אסרו הכתוב אלא לענין לבישה והעלאה שיהיו נוגעים בגופו אבל לשבת תחתיו בלתי שיהיה נוגע בגופו אינו אסור שאין השעטנז אסור בהנאה: (וענין להרב הנז' בספרו הבהיר ברפי יוסף ח"ד סי' ש"א ס"ק ג') ומה ופשאלת על טלית מצויצת פהלקתא אם אסור לצאת בה בשבת אם לא היה מתעטף בה אלא פרוכה סביבות צוארו לפי שראית מי שהורה שאסור לצאת בה על זה התאר ונתלה במה שאמרו היוצא בטלית שאינ' מצויצת פהלקתא חייב ואמר פינן שמצאנו דציצית לגבי טלית לא בטיל ואם חסר דבר מהחוטין היה הנשאר משוי כן אם לא נתעטף בה פינן שלא יצא בה י"ח ציצית שבת להיות כל הציצית מצוי: תשובה אם היתה הטלית מצויצת פהלקת' מותר לצאת בה בשבת והיא פרוכה סביבות צוארו לפי שאנו מוצאים הרבה אנשים יוצאים בה כף ונהו בנה דרך מלבוש ואינו משאוי.

ואין זה דומה למה שאמרו היוצא בטלית שאינה מצויצת פהלקתא חייב לפי ששם היא עצמה אינה פהלקתא וחזרה להיות משאוי אבל הכא הואיל והיא מצויצת פהלקתא אע"פ שאינו מתעטף בה אין זה מחייב שתחזור להיות משוי לפי שהציצית חובת טלית היא ואם ה' המנהג שאין בני אדם יוצאים בטליתות והם פרוכים סביבות צואריה' אז היינו עושים גוף הטלית משאוי.

דומה למה שאמרו היוצא בטלית מקנפלת ומנוחת על כתפו בשבת חייב חטאת. אבל הואיל ואנו רואים הרבה אנשים כן מנהגם ודרךם לצאת בטליתות והם פרוכים סביבות צואריהם והוא דרך מלבוש הנה יצא מכלל היותו משאוי: (וענין להרב הנז' ל"ו בס' הנז' בא"ח סי' ש"א סק"ז ודו"ק) ופשאלת אם עשיית ציצית של צמר בטלית של צמר גפן הוא יותר משובח מציצית של פשתן בטלית של פשתן או שניהם שוין: תשובה ציצית של פשתן בטלית של פשתן או טלית של צמר בציצית של צמר שניהם במדרגה אחת ושניהם יותר משובחים מציצית של צמר בטלית של צמר גפן או של משי לפי שציצית של פשתן בטלית של פשתן או ציצית של צמר בטלית של צמר הם מדאורי' אבל ציצית של צמר בשאר מינים הוא מדרבנן: סימן קפד הביאה הרב מופת דורינו

בספרו הבהיר ברפי יוסף ח"א סי' תנ"ב סק"ג: סימן קפה וּשְׁשָׁאלָתָּ עַל מִי שֶׁמַּת לוֹ מַת
בַּחֲשׂוֹת מִשְׁלֵי סוּפוֹת אִם יִחַשְׁבֵּהוּ חֵג וּשְׁמִינֵי לוֹ י"ד יוֹם לְעֵנִין הוֹאִיל וְאָמְרָה הִהְלַכְהָ יוֹם,
אֶחָד לְפָנֵי הַחֵג וְחֵג וּשְׁמִינֵי שְׁלוֹ הָרִי פֶּאֶן כ"א יוֹם: תְּשׁוּבָה אֵינוֹ מוֹנֶה הַחֵג וּש"ע שְׁלוֹ
בִּי"ד יוֹם לְפִי שְׁמָה שְׁאָמְרוּ יוֹם אֶחָד לְפָנֵי הַחֵג וְחֵג וּשְׁמִינֵי שְׁלוֹ הָרִי פֶּאֶן כ"א יוֹם הוּא
דוֹקָא בְּמִי שֶׁקָּבַר אֶת מֵתוֹ קוֹדֵם הַחֵג אֲבָל מִי שֶׁקָּבַר אֶת מֵתוֹ בְּתוֹךְ הַרְגֵל שְׁלֵא חָל עָלָיו
הָאֲבָלוֹת עֲדִינּוּ אֵין אוֹמְרִין בּוֹ זֶה נֶאֱמַר לוֹ הָאֲבָלוֹת אֲלָא מִיּוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן וְהִירוּשׁ'
שֶׁהֵבִיאוּ רַבֵּינוּ הֶרֶב וְז"ל בְּהִלְכוֹת שְׁאוֹמֵר הֵיךָ עוֹמֵד בְּגִשְׁם וְהִזְכִּיר שֶׁל טַל אֵין מְחֻזְרִין
אוֹתוֹ אֵינוֹ מִנְגֵד אֶת הַבְּבֻלִי שְׁאוֹמֵר בִּימֹת הַגְּשָׁמִים לֹא אָמַר מוֹרִיד הַגְּשָׁם מְחֻזְרִין אוֹתוֹ
לְפִי שֶׁפָּבַר הַקָּשׁוּ בִירוּשְׁלָמִי עַל זֶה הַמֵּאֲמָר שֶׁהוּא הֵיךָ עוֹמֵד בְּגִשְׁם וְהִזְכִּיר שֶׁל טַל אֵין
מְחֻזְרִין אוֹתוֹ מִמָּה שְׁאָמְרָה הִהְלַכְהָ אִם לֹא שְׁאֵל בְּכַרְפַּת הַשָּׁנִים אוֹ שְׁלֵא אָמַר גְּבוּרַת
גְּשָׁמִים מְחֻזְרִין אוֹתוֹ וְתִירְצוּ הֵתֵם בְּדָלָא אֲדַכְרֵ לֹא טַל וְלֹא מְטָר אֲבָל אִם זָכַר טַל בְּמִקּוֹם
הַמְטָר הֵנָּה הוּא עוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ וְיִהְיֶה תְּמוּרָתוֹ: סִימָן קפ"ו רֵאוּבֵן רָצָה לְעֲלוֹת לֵא"י וְנָדַר
שְׁלֵא יֵאכַל בְּשָׂר וְלֹא יִשְׁתֶּה יַיִן עַד שֶׁיַּעֲלֶה לֵא"י חוּץ מִשְׁבְּתוֹת וִי"ט יוֹרִינוּ רַבֵּינוּ אִם
רֵאוּבֵן זֶה עָבַר בְּהִיּוֹתוֹ נוֹדֵר וְאִם יֵשׁ לוֹ בּוֹ הֵיטֵר אִם לֹא: תְּשׁוּבָה מִי שֶׁנָּדַר זֶה עָבַר עַל
דְּבָרֵי תוֹרָה וְכָל יוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּנִדְרוֹ הוּא עוֹבֵר וְחוֹטֵא נִפְשׁוֹ וְהַתּוֹרָה לֹא הִתִּירָה לְאָדָם
שֶׁיַּצְעֵר עֲצָמוֹ וְאֵין הַפְּרֵשׁ בֵּין מִי שֶׁמִּצְעֵר נִפְשׁוֹ אוֹ מִי שֶׁמִּצְעֵר חֲבִירוֹ.

וְלִסְיָבָה זֶה אֵין הָאָדָם חַיִּיב בְּמָה שֶׁמוֹדָה עַל עֲצָמוֹ בְּמָה שֶׁהוּא חַיִּיב מִיָּתָה אוֹ מִלְּקוֹת כְּמִי
שֶׁהוּא חַיִּיב בְּמָה שֶׁמוֹדָה עַל עֲצָמוֹ מִמּוֹן וּכְבָר אָמְרוּ וְז"ל בְּמָה שְׁאָמַר הַפְּתוּב בְּנִזִּיר וְכַפָּר
עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְכִי בְּאִיזוֹ נִפְשׁ חָטָא אֲלָא שֶׁצִּיעֵר עֲצָמוֹ מִן הַיַּיִן וְאִם נִקְרָא
חוֹטֵא מִי שֶׁצִּיעֵר עֲצָמוֹ מִהַיַּיִן בְּלִבָּד כ"ש שֶׁיִּקְרָא חוֹטֵא מִי שֶׁהוּא מִצְעֵר עֲצָמוֹ מִן הַיַּיִן וּמִן
הַבְּשָׂר.

וְהֵרָאוּ שֶׁיִּשְׁאֵל בְּנִדְרֵי זֶה לְחַכֵּם מִןמִחָה וְיִתִּיר אוֹתוֹ לוֹ אוֹ לֵג' ת"ח וְאֵע"ג דְּאֵינָם מִןמִחִין
וְהַפְּתַח שֶׁיִּפְתַּח לְעֲצָמוֹ הוּא שְׁאֵם הֵיךָ יוֹדֵעַ שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּתִּיר לוֹ זֶה לֹא הֵיךָ נוֹדֵר. וְיוֹדִיעוּ
אֶת הַנּוֹדֵר הֵנָּה מָה שְׁאָמְרוּ רז"ל עַל הַנּוֹדֵר שֶׁהוּא פָּאֵלוֹ בְּנָה בְּמָה וְהַמְקַיְיָמוֹ פָּאֵלוֹ הַקָּרִיב
עָלֶיהָ קָרְבָן וְרֵאוּ מִהַר לְהוֹדִיעוּ זֶה וְיִשְׁאֵל עַל נִדְרוֹ וְיוֹתֵר לוֹ כְּפִי מָה שֶׁגִּזְרָה הַתּוֹרָה וְכֵן
הִלְכַת': סִימָן קפ"ז וְהֵאֲשֵׁת אִישׁ שֶׁשְׁאֵלָתָּ שֶׁמִּשְׁכַּנָּה אֵיזָה דְּבָר מְנַכְסֵי בַעֲלָה לְמִזְנוּתֶיהָ:
תְּשׁוּבָה הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהּ לִלְנֵת לְמִזְנוּתֶיהָ וְהוּא חַיִּיב לְפָרוֹעַ יֵשׁ לָהּ לְמִשְׁכַּן לְמִזְנוּתֶיהָ אִם
לֹא מִצָּאָה מִי שֶׁיִּלְנֶה אוֹתָהּ: סִימָן קפ"ח תּוֹם הַנְּצָרָה לְמִזְנוּת וְיֵשׁ לוֹ קָרְקַע וְרָצוּ ב"ד
לְמַפְנֵי אוֹתוֹ לְמִזְנוּת וְשָׂמוּ אֶת הַקָּרְקַע בְּשִׁשָּׁה דִּינָרִים וְלֹא נִמְצָא לוֹ קוֹנֵה אֲלָא רֵאוּבֵן
שֶׁנָּתַן בּוֹ ה' דִּינָרִים וְחָשַׁשׁ לְקִנּוּתוֹ פֶּן יִחְזְרוּ עָלָיו כְּמוֹ שְׁלֵא נִעְלַם מֵאֲדוּנֵינוּ מָה שְׁאָמְרוּ
שׁוֹם הִיתוּמִים שֶׁפָּחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת מְכָרָן בְּטַל.

נָא יִתֵּן לָנוּ אֲדוּנֵינוּ סֵדֵר אֵיךְ נוֹכַל לְמַפְנֵי קָרְקַע זֶה וְאֵיךְ יִכְתְּבוּ שְׁטַר הַמְּכָר לְקוֹנֵה לְפִי
שֶׁהִיתוּם פְּעַת בְּתַכְלִית הַהֶכְרֵם: תְּשׁוּבָה שֶׁבְּשִׁתֵּם הַמְּשָׁנָה וּפְיִירוּשָׁה וְעַל כֵּן נִצְרַכְתֶּם
לְשִׂאוֹל שְׁאֵלָה זֶה אִתֶּם גּוֹרְסִים שׁוֹם הִיתוּמִים שֶׁפָּחַת שְׁתוֹת וְהַגִּירָס' הִיא שׁוֹם הַדִּינָרִים
שֶׁפָּחַת וְכֵן חֲשַׁבְתֶּם שְׁאֵם מְכָרוּ ב"ד קָרְקַע מְקַרְקְעוֹת הִיתוּמִים שֶׁשָּׂמִין אוֹתוֹ הַשְּׂמָאִין
וּבְזֶה הֵם נִמְכָּרִים וְאֵין הַדְּבָר כֵּן שְׂאִין הַפְּנוּנָה בְּמָה שְׁאָמְרָה הַמְּשָׁנָה שׁוֹם הַדִּינָרִים בְּשׁוּמָא
אֲלָא בְּהַכְרָזָה כַּמ"ש שׁוֹם הִיתוּמִים שְׁלִשִׁים יוֹם וְשׁוֹם הַהַקְדָּשׁ שְׁשִׁים יוֹם וּמְכָרִיזִין בְּפִקְרָה

ובעֶרְב וְאִמְרָה הַמְשִׁנָּה שׁוּם הַדִּיּוּגִים שֶׁפָּחַת שְׁתוֹת מְכָרָן בְּטֵל וְאֵע"פ שֶׁמְכָרוּ בְּהִכְרָזָה שְׁלֵשִׁים יוֹם וְאֵין לְשׁוּמָא בְּכָאן מְבוֹא וְכִשְׁמְכָרוּ הַדִּיּוּגִים לְכַתְּנֻבַת אִשָּׁה אוֹ לְדוֹמָה לָהּ הֵם צָרִיכִים לְהִכְרֹזָה ל' יוֹם וְאֵע"פ שֶׁהִכְרִיזוּ אִם פָּחַת שְׁתוֹת בְּטֵל הַמְקַח הוֹאִיל וְנִתְאַנּוּ הַיְתוּמִים וְאִם הוֹתִיר שְׁתוֹת ג"כ בְּטֵל הַמְקַח הוֹאִיל וְנִתְאַנּוּ הַלּוֹקֵחַ אָבֵל אִם מְכָרוּ הַדִּיּוּגִים בְּלֹא הִכְרֹזָה אֵע"פ שֶׁלֹּא פָּחַת שְׁתוֹת וְלֹא הוֹתִיר שְׁתוֹת בְּטֵל הַמְקַח לְפִי שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁלֹא כַּדִּין אִא"כ מְכָרוּ בְּמִקּוֹם שֶׁאֵין מְכַרְיָיוֹן אוֹ אִם מְכָרוּ דְבַר שֶׁאֵין צָרִיף בּוֹ לְהִכְרֹזָה קוֹדֵם כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ לְכַרְג"א וְלְמִזוּנֵי וְלִקְבוּרָה מְזַבְּנֵינוּ בְּלֹא הִכְרֹזָה וְכָל מֶה שֶׁיֵּשׁ לִב"ד לְמְכָרוֹ בְּלֹא הִכְרֹזָה אִם פָּחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת הַמְכָר וְאֵע"פ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְמַפְנֹךְ לְדְבָרִים הַנְּזַכְּרִים בְּלֹא הִכְרֹזָה מ"מ רְאוּי לְמַפְנֹךְ אוֹתָם בְּתַכְלִית הַדְּקָדוּק וְלְהִרְאוֹת אוֹתָם לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַנּוֹתָם וְזֶה הַקְּרָקַע שֶׁל הַיְתוּמִים הַזֶּה הַנּוֹ' שֶׁמוֹכְרִים אוֹתוֹ לְמִזוּנוֹת בְּלֹא הִכְרֹזָה כְּמוֹ שֶׁבִּיאָרְנוּ רְאוּי לְדְקָדֵק וְלְהִזְהֵר בְּמִכִּירְתוֹ וְלְהִרְאוֹת אוֹתוֹ לְכָל מִי שֶׁצָּרִיף לוֹ וְמִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיף לוֹ וְאִם עָשׂוּ בּוֹ זֶה יִהְיֶה ב"ד בְּטוֹחִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ אוֹנָאָה וְיִהְיֶה הַלּוֹקֵחַ בְּטוֹחַ שֶׁלֹּא יִחְזְרוּ בּוֹ וְהַדְּמִים שֶׁיַּעֲמֹד עֲלֵיהֶם יִקְבְּלוּ אוֹתוֹ ב"ד מְרְאוּבָן אוֹ מְזוּלְתוֹ וְיִכְתֹּב שֶׁטֵר הַמְכָר וְיִזְכְּרוּ בּוֹ אֶפְסוֹ הַדְּקָדוּק שֶׁדְקָדְקוֹ בּוֹ בְּמִכִּירְתוֹ וְא"צ בָּהֶם שׁוּמָא לְפִי שֶׁאֵין הַקְּרָקַעוֹת נִמְכָּרִין בְּשׁוּמָא אֲלֵא בְּמֶה שֶׁשׁוּמִים.

וְהַיְתוּמִים שֶׁסְּמְכוּ אֲצֵל בַּעַל הַבַּיִת וּמְכַר לָהֶם קְרָקַע לְמִזוּנוֹת בְּלֹא הִכְרֹזָה וּפָחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת שֶׁשֶׁאֲלָתָם אִם מְכָרוּ בְּטֵל אִם לֹא: תְּשׁוּבָה אֵין לוֹ לְמַפְנֹךְ לָהֶם דְּבַר אֲלֵא לְהִכְרֹחַ גָּמוּר כְּמוֹ פִּירוֹת שֶׁיִּירָא שֶׁלֹּא יִרְקִיבוּ אוֹ בְּהִמּוֹת שֶׁחֹשֵׁשׁ פֶּן יִפְסְדוּ אוֹ שֶׁיִּכּוֹל הַיְתוּם לַעֲמֹד בְּלִתָּם אוֹ קְרָקַע לְמִזוּנוֹת וְכִינִיאָ בָּהֶן וְאֵינוֹ צָרִיף לְהִכְרֹזָה בְּמְכָרוֹ הַקְּרָקַע אָבֵל הוּא צָרִיף אֶל הַדְּקָדוּק הַגָּדוֹל וְכָל מֶה שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁיִּכּוֹל לְמַפְנֹךְ אֵין לוֹ לְמַפְנֹךְ אֲלֵא כַּדִּי הַצָּרוּף וְאִם מְצָא לְמַשְׁכֵּן וְהִיתָה הַמְשַׁכְּנָה מְסַפְּקַת לְהִכְרֹחַ יִמְשְׁכֵן וְלֹא יִמְכֹר וְאִם מְכַר וּפָחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת הַמְכָר בְּטֵל לְפִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּחוּ גְדוֹל מִכַּח ב"ד שֶׁאִם מְכָרוּ פִּיחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת הַמְכָר בְּטֵל: סִימָן קִפְט (הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בַּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְשִׁינָּה לְדַף ס"ט ע"ב): וְמֶה שֶׁאֲמָרוּ ת"ח מִן תַּר לְלוֹת זֶה מְזַה בְּרַבִּית מ"ט מִיְדַע יְדַעֵי דְרַבִּית אִסוּרָה וְגַמְרֵי וְיִהְיֶה לְהַדְדֵי לְשׁוּם מַתְנָה.

הַלְכָה הִיא אָבֵל אֵין לְסַמְנָה ע"ז אֲלֵא הַיְחִידִים הַכְּשָׁרִים שֶׁבָּהֶם לֹא זוֹלָתָם (הַבִּיאָה רַבִּינוּ הַנּוֹ' ל' בַּש"מ הַנּוֹ' בְּמֵאֵי דְשִׁינָּה לְסוּף דַּע"ה ע"א): סִימָן קַצ וְשֶׁשֶׁאֲלָתָם עַל מִי שֶׁמְכַר חֲצִי בֵיתוֹ וּמְצַר לְקוֹנָה הַחֲלָק הַמְכּוּר וְלֹא הַתְנָה הַמּוֹכֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עָלָיו דְרָף אִם יֵשׁ לוֹ עָלָיו דְרָף אִם לֹא וְאִם עָבַר עָלָיו בְּחֲלָקוֹ זְמַן מֶה אִם הַחֲזִיק בְּזֶה אִם לֹא וְאִם הַמּוֹכֵר בָּנָה כְּוֹתֵל הַחֲלֹקָה וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח אֶל הַחֲלָק הַקּוֹנָה אִם יִהְיֶה זֶה חֲזִיקָה לְעַגְנֵן הַחַיִּיב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עָלָיו דְרָף וְאִם שְׁנִיָּהֶם בָּנוּ הַכְּוֹתֵל וְשִׁירָו בּוֹ הַפֶּתַח אִם יוֹעִיל זֶה אִם לֹא: תְּשׁוּבָה כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הַתְנָה הַמּוֹכֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עָלָיו דְרָף אֵין לוֹ עָלָיו דְרָף כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וְצָרִיף לִיקַח לוֹ דְרָף ד"ר עֲקִיבָא וְחַכ"א א"צ וְהַלְכָה בְּזֶה כַר' עֲקִיבָא וְמֶה שֶׁעָבַר עָלָיו אַח"כ בְּחֲלָקוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל וְלֹא תַעֲלֶה לוֹ בּוֹ חֲזִיקָה כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ טוֹעֵן שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּמַתְנָה וּפִי' כֵּן בְּפִי' לְפִי שֶׁהִיא חֲזִיקָה שֶׁאֵין עִמָּה טַעֲנָה וְכִבֵּר אֲמָרוּ כָּל חֲזִיקָה שֶׁאֵין עִמָּה טַעֲנָה אֵינָה חֲזִיקָה כִּיּוֹד אֲמַר לוֹ מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שְׁלִי שֶׁלֹּא אֲמַר לִי אָדָם כְּלוּם אֵינָה חֲזִיקָה שֶׁמְכַרְתָּ לִי וְשֶׁנִּתְּתָ לִי בְּמַתְנָה הַרִי זֶה חֲזִיקָה.

ומה שאמרו ומודה רבא בשביל של פרמים הואיל ונעשה להילוף נקנה בהילוף זהו אחר שפלי שהקנה לו ואם לא פירש פן יש לו למנעו לכשירצה שיוכל לומר לו מחלתי לך בזמן מה ועתה איני רוצה למחול לך: ונ"ל שאם פתח הפתח לחלק המכור בהספמתו שהיה לך זה כאלו פירש בפירוש שהקנה אותו לו ודוקא אם היה הכותל של החלוקה מיוחד למוכר ואין לקונה בו כלום אבל אם היה לשניהם בשותפות יש לו לטעון שהוא לא הניחולעשות הפתח לענין שנתרצה שיהיה לו עליו דרך אלא לענין שאם קנה ממנו הדרך או פניס אותו שלא יצטרך לסתור בפותל ולעשות מקום הפתח כדי שלא יתנדנד וזה ממה שאמרו א"ר נחמן בי כורי לא הוי חזקה מ"ט מימר אמר לך מפיסת לי לא תתרע אשיתאי ומה שאמרו בתלמוד האחין שחלקו אין להם דרך זה על זה שאמרת אם דומה לגדון שלנו לא דמי דאחין שחלקו תרנוייהו מפת אבנהו קאתו והכא קונה מפת המוכר קא אתי ואין לו אלא מה שהוא ידוע שפיון להקנות לו ואם היתה ההלכה כחכמים שאומרים מוכר בעין רעה הוא מוכר היה לו דרך עליו אבל פיון שפסקה בתלמוד ההלכה כמי שאמר מוכר בעין יפה מוכר ולא השאיר לעצמו בדבר המכור שום חלק א"כ היה הדין שאין לו עליו דרך כמו שאמרו וצריך ליקח לו דרך: סימן קצא והאשה שפצא לה בעלה מעות והיא טוענת שנתנו לה במתנה והבעל אומר שפא הוא ממעשה ידיה היא נאמנת בזה וכבר אמרו אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים ולא מן העבדים ולא מן התינוקות קבל מן האשה יחזיר לאשה שנתנה מזה שהיא נאמנת בזה שהיא טוענת שאין לבעלה בהן כלום ואם רצה הבעל מתרים חרם סתם על מי שטוענת בזה שגר ואחר זה יש לו לקנות במעות הנז' קרקע והוא אוכל פירות כמו שעושי במעות הנופלים לה בירושפה ובשאר נכסי מלוג: סימן קצב ושאלת כו' (הביאה רבינו בצאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייך לדע"א סוף ע"ב): סימן קצג ושאלת אם יש ליחיד רשות לומר בתחנוניו ובתפלותיו ויעבור ה' על פניו אם לאו: תשובה לא ראיתי בתלמוד מי שפנעה זה אלא שראיתי בתשובה לקצת מן הגאונים שאין ליחיד לומר ויעבור ונתלה במה שאמרו ומנין שאין הב"ה מואס בתפלתן של רבים שנאמר הן אל כפיר לא ימאס: סימן קצד מה יאמר אדונינו בכלי חרס שמו בו חלב צונן לא רותח אם מותר לשום בו בשר צונן או רותח אם לאו: תשובה מותר לשום בכלי זה בשר צונן או חם ודוקא אחר ההדחה כמו שראינו אותם שנתנו גבול בכלים שנשתמשו בהם בדבר מן הגיעולים ע"י צונן וכן אמרו בכלים שנשתמש בהן ביין נסוף ע"י צונן שיהא מדיחן ושונה בהן.

הנה הורה לנו זה שכל דבר שתשמישו על ידי צונן שההדחה תספיק בו והנה יכול הוא להשתמש בכלים אלו בבשר צונן או חם אחר ההדחה וזה דוקא אם זה החלב לא נכנס בו מלח אבל אם נכנס בו מלח אסור להשתמש בהם בבשר לא צונן ולא חם כמו שאמרו מליח הרי הוא פרוחם ואמרו התורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דפיו לעול' ואע"פ שמה שאמרו מליח הרי הוא פרוחם העמידו אותו בשאינו נאכל מחמת מלחו עכ"ז ראיתי מי שקדם מן החכמים אוסר זה בכל מליח ואינו משגיח בזה האקנמתא וראיתי את רבינו ז"ל אוסר זה על צד החומרא באיסור: (בתשובות אחרות מצאתי שהתשובה הנז' ייחס אותה להרי"ף.

ובמקום וראיתי את רבינו הנז' לעיל. כתב וראיתי את רבינו האי ז"ל.

עכ"ד המעתיק מלשון ערבי): סימן קצה ראובן הלנה את שמעון עשרה משקלי זהב הנק' בערבי מתאקי"ל ושם לו ביתו עליהם משכונה ואחר זמן הוסיף המלך במשקלות שמנה גרעינים בכל מתקא"ל וכשפא ראובן לגבות את חובו רצה שמעון לפרעו במשקלות שהלנה לו בהם' שהם המשקלות הקטנים ואמר לו ראובן לא אקבל ממך אלא במשקלות הגדולים שהם עוברים עתה והורה המורה שיפרע לו במשקלות הגדולים שהם עוברים עתה לפי שתוספת זו לא עשתה רישם בשערים וטען שמעון שאתה אדוננו יתמיד האל שלנתך נשאלת בכינצא בזה והורית שאין ליתן לו אלא במשקלות שהלנה לו בהם ולא שמעו ממנו ולא פנו אליו.

נא יודיענו אדוני שורת הדין בזה וירחיב בו ושכרו כפול: תשובה עמדתי על שאלה זו והמורים שהורו על שמעון שיפרע לראובן במשקלות הגדולים הם מדייני דחצצתא ואין ספק שדברי רבה רב חסדא שראו דאטענוהו והוא אמרם בעא מיניה רבה מרב חסדא המלנה את חבירו על המטבע והוסיפו עליו מהו אמר לו נותן מטבע היוצא באותה שעה כו' עד והא קא זילי פירי אמר רמי בר חמא חזינו אי מחמת טופיינא זיל מנפי ליה כו' ונחשבו אלו המורים שדברי התלמוד נאמרו בכינצא בנדון זה ולא דקדקו שלא דבר התלמוד במי שלנה את חבירו דבר במשקל שאין ספק שלא יפרע לו אלא באותו המשקל בעצמו שנתן לו וכמשקל אותם המשקלות בעצמו שהלנה לו בה אכל התלמוד דבר במטבע שהוא דינר גוף אחד שלם טבוע מפותח בחותם המלך שהוא יוצא בין האנשים שלם כמו שיצא טבעו באותה שנה אי אפשר לפחות ממנו ואי אפשר להיות בו סדק כל שהוא ולא פגם ולא חסרון מהמשקל הידוע שצריך להיות בכל דינר ואם הנה חסר דבר מועט ממשקלו הנה נתבטל מהיות נושאים ונותנים בו במקח וממכר מפל וכל ואינו נקרא עליו אז שם מטבע שאינו ראוי לשאת ולתת בו אבל הוא נחשב כנספא שצריכה היא על כל פנים לטבוע אותה בבית המטבע ובכל פיוצא בזה שאל רבה המלנה את חבירו על המטבע והוסיפו עליו ועל פיוצא בו השיב רב חסדא נותן לו מטבע היוצא באותה שעה לפי שהדינרים הישנים הראשונים קטני המשקל כבר נתבטלו מלשאת ולתת בהם מפל וכל ואין נק' עליהם שם מטבע אבל נחשבים הם נספא חתיכת זהב בלתי מפותחת והוא לא הלנה לו אלא דבר שהנה נקר' עליו שם אותו מטבע והנה אז באותו העת עובר בין האנשים גם אינו חייב לחשב לו התוספת שבו לפי שלא הלנה לו משקל ידוע כדי שיחשוב לו מה שנוסף על אותו המשקל אבל הלנה לו דבר שנק' עליו שם אותו מטבע והנה בו מה שיהיה הגע עצמה שהי' בדינר שהלנהו איזה תוספת על הצורך לא יחשוב אותו עליו ביותר מדינר לפי שלא יצא אצלו ביותר מדינר ואותו התוספת לא תהנה בו ואי אפשר לו לקוץ אותו כמו שאם הלנה לו דינר שלם במשקל ואירע ללנה שהחזיר לו דינר יתר במשקל על הצורך איזה דבר מבלתי שתהיה תוספת זו מצד המלכות אינו חייב לחשוב עמו על אותו התוספת לפי שאין לו בו תועלת שלא יוציאנו ביותר מדינר א"כ נתברר שלא הלנהו אלא מה שיצא אצלו בשם דינר ושאינו היתרון שהוא שבו מחמת המשקל מעלה ולא מוריד אלא מה שחיסר ממנו וע"כ הורה רב חסדא שלא יחשב עמו בתוספת שיש בו אם התוספת היא לא עשת רישם בשערי' אבל הזהב שהוא נתן במשקל ונלקח במשקל ויחשוב כל אחד עם חבירו על גרעין אחד אם נגרע ממנו וישלים אותו לו או אם נוסף בו ויגרע אותו ממנו איך נדמה אותו לזה ונדון שאם לנה א' מחברו

מתק"ל אחד והיתה המשקלת אז קטנה ואח"כ נתוסף בה שיפרענו במשקלת הגדולה כאלו שם מתק"ל הלנהו מבלי דקדוק משקל כדי שנתחייבנו שימתן לו מה שיוציא באותו שם יהיה משקלו מה שיהיה הלא לא הלנהו אלא משקל ידוע והנה מן הדין שלא יפרענו אלא אותו המשקל בעצמו תקרא אותו אמה מה שתרכזה או תקראנו מתקל כפי מה שהיה קודם או מתקל פחות שני גרעינים כמו שקו' עתה: ועוד שזה זהב אינו גוף אחד כדי שנגמר מפיו שנתוסף בו אלו השני גרעינים כבר נתבטל אותו המתק"ל הראשון מלשאת ולתת בו לפי שהוא חסר מתק"ל אבל הוא נפרד החלקים וכל גרעין נפרד הוא מחבירו ואפשר לשאת ולתת בגרעין אחד ממנו או בפחות וכ"ש במתק"ל אחד פחות שני גרעינים והואיל והדבר כן באיזה טענה נחייב את הלנהו שימתן למלנה דבר נוסף על מה שהלנהו והדבר שהלנהו לא נתבטל מלשאת ולתת בו כלל באופן שיצא מכלל היותו נקר' בשם מטבע או איך יעלה בדעת שום אדם שילנה לו שיעור משקל זה ונחייב אותו להחזיר לו משקל יותר גדול ממנו אין זה אלא רבית גמור לדעתי שאם היתה תוספת זו ביופי הזהב ועליו אז היה אפשר לדון בו דין זה כגון אם היה הזהב הזה בתחלה היה בו הרביע סוגים ועתה חזר להיות בו השמינית אז אם היה אדם אחד מלנה לחבירו מתקא"ל אחד מהזהב הראשון הגרוע היה חייב הלנה לפרוע למלנה מהזהב הטוב הינצא באותה שעה הואיל ואותו הזהב הראשון הגרוע כבר נתבטל מלשאת ולתת בו שהמלנה יכול לומר ללנה אני הלוייתי לה זהב עובר באותו בשרת כן אמה החזר לי מה שיצא לי בזה העת מהזהב הטוב ואינו חייב לחשוב עמו על ההפרש שבין שני מיני זהב מיופי הזהב לפי שיש לו לומר ללנה וכי אני פשהלויתיך דקדקתי עמה בחשבון הזהב הטוב כפאשר הוא והסיגים שבו כמו שהם כדי שגם אמה תחזיר לי אותו המשקל בעצמו ביופי אני לא הלוייתיך אלא מה שנופל עליו שם זהב מבלתי שאדקדק עמה על מה שיש בו מזהב טוב ומסיגים כן גם אמה לא תדקדק עמי עתה בזה אלא תן לי שם זהב בעלמא כמו שנתתי לה.

והנה אם היה גדון כזה היה דומה לדברי התלמוד אבל אם היתה התוספת במשקלות אין הענין דומ' לדברי רבה ור' חסדא כלל ולא זה הדרה ולא זו העיר ואם המור' זה היה מדקדק במה שאמרו ואפי' כי נפיא ואפי' כי תורת' היה משער ממנו שדבריהם אינם אלא על המטבע השלם הינצא במספר לא במשקל ואין אדם יכול לחסר ממנו אז אם הי' רואה מה שאמרו והא קא שבח לענין נסכ' אז היה משער שדבריהם אינם אלא במטבע השלם שאין דרה בו למשקל כלל.

הלא תראה שלא מצינו דרה שיתברר בו רינח תוספת המשקל אלא כשהוא רוצה לעשות ממנו נסכ' אבל לא בדרה אחרת לפי שפיון שאינו נלקח אלא במספר לא במשקל אין המשקל מעלה בו ולא מוריד אם המורים הללו היו ממי שהורגלו ללמוד בתלמוד אז היו מבינים ממנו שהמטבע אצלם הוא על הדינרים שיהי' שלמים א"א לחסר אותם בין אם היו דינרי כסף או זהב וזהב הנפרד החלקים שנושאים ונותנים בו במשקל אינו נהוג אצלם כלל.

ומי שאינו יודע דרה התלמוד ואינו מבין פונותיו איך יכניס עצמו בדיני ישראל ויסמוך על ההיקש שלו בתלמוד וכמו שיעלה בדעתו ואין לקרות כפי האמת לדיינים אלו אלא

דייני דתצצות ולקרות עליהם פי רבים חללים הפיל' ולכמו אלו והדומים להם ראוי לומר
אם קרית לא שנית ואם שנית לא שלשת ואם שלשת לא פירשו לה חכמים לפי שהם
אם היו מפרשים להם חכמים לא היו טועים טעות פזו ולא היו מפרשי' בתלמוד דבר
שאינו כונתו אבל עצלות שהיתה בהם שלא שמשו גדולי הדור חייבה להם זו ונאנחנו
כבר הורינו לה ואמרנו לה שורת הדין בזה והודענוה דברך שתאמר אותו וטעמו עמו
וראוי לה שתקבע בה מסמרות.

ולא הורינו לה אלא מה שקבלנו מרבי' ואדוננו הרב הגדול ז"ל כשילמדנו לפניו הלכה זו
מפירוש' וכוננת' ומה שתתיחד בו ההלכה וסיבות' עם היות שהוא דבר נגל' אצל מי
שיש לו הקש והרגל בדבר התלמוד מבלתי שיצטרף לסמוך בו על רב עכ"ז רצינו
להודיעה מה שקיבלנו בו מרבי' הגדול ז"ל לארפובה אתרי ריכשי והרוצה לקבל יקבל
ומי שלא ירצה לקבל יעמוד בסברתו כפתוב השומע ישמע והחזל יחזל ועל פיוצא בו
ראוי לומר גוד לית דין צבי דילפ'.

והמקום יזכור להורות פדין וכהלכה והוא יפתת לבנו לתורתו ולהוציא הדין על בוריו
ועל אמתתו ויצילנו מעונש הדין אמן: סימן קצו שאלה, חסר התחלתה) אומר שאלתי
אותו בליה על עיקר המעשה אומר שהם היו שותפים ושמו כל מה שביניהם בשותפות
והתנה כל אחד מהם על חברו שאם נפטר שיוציאו נדונו' לבנותיו לכל אחד מהם כף
וכף ואירע שמת א' מהם והניח ד' בנות וכן האחת והיא הגדולה נשואה עם בן דודו של
רבי עזרי' ושתיים מהן נשואות לשני אחיו והאחרת קטנה והיה התנאי בלשון זה שיוציא
נדונו' לבנות שותפו כף וכף.

ואמר רבי' ז"ל שזה התנאי בטל ואינו חייב להשלימו לפי שהוא קנן דברים וזהו מפיו
שלא היה בו חיוב לא בדבר חוב ולא בלשון מעכשיו ולא בשום דבר מדרכי ההקנאה
אלא בדברים בעלמא וקנן על זה קנן דברים והוא בטל: ואמר עוד שהיה בלשון השטר
שכל הדברים הם מעורבים בינינו גם השרקות והורה רבי' שלא פיונו באמרם השרקות
אלא לרמז על הפירות או אל שבח השרקות' לא אל זולת דבר זה אבל גוף השרקות
לא שמן הנמנע לשותפו גוף השרקות והנה זה קנן דברים במה שהתנה לו שיתן
לבנותיו מהרינו ומהפירות לפי שהוא דבר בלתי מצוי אבל הוא קנן דברים גם אומר
דבר אחר שאפי' אם היה הקנן האמתי ולא היה קנן דברים אלא חוב גמור ואפי' אם
היה התנאי על מעות מצויין עכ"ז אינו מתחייב בתנאי שהן תובעין ממנו האחין בעלי
שתי הבנות הואיל והתנה על עצמו שאם לא יקיים כל התנאים היה נאמן עליו אבי הבנו'
במה שיטעון עליו והיה מה שיהיה הוא ויורשיו אחריו כלומר הבנות שיהיו נאמנות עליו
במה שטוען מצד אביהן ויקחו אותו בלא שבועה ואמר רבי' שאם אומר לא השלים התנאי
אין יורשיו חייבין מן הנאמנות דבר לפי של' השטר הוא שהאמין אותו ואת יורשיו במה
שיטענו על פלוני ולא אומר ועל יורשיו ג"כ הוא נאמן וא"כ אין יורשיו חייבין מנאמנות
זו דבר ואין הבנות נאמנות עליהן כלל לפי שהנאמנות היא השותף עצמה ואינה על
יורשיו וא"כ הנה נתברר שהתנאי קנן דברים ולא יעלה בידם ממנו כלום.

גם הקנס אינם חייבין בו בכלום לפי שאין הנאמנות עליהן אלא על אביהן בלבד וא"כ
אין להם דבר: עוד חזרו אל דבר שני והוא שתתחלק ביניהן הירוששה דשרקות וכל מה

שהגנים אביהן שיתחלק על הבת הגדולה ועל השתי בנות הנשואות לשני האחים והקטנה שבבית ועיקרי המעשה הנה שהגדולה קרא לה שם הגדונית הידועה קודם מותו ואחר כך מת ונשאת אחריו ושאלתי ממנו ו"ל ואמר שהגדולה קנתה הגדונית שהכניסה עמה ואינה מחוייבת להסזירה לדין חלוקה לפי שאביה קרא שם לגדונית זו שהיא שלה וכבר קנאתה היא לבדה במה שקרא לה אביה שם לגדונית זו שתהא שלה ובמה שייחד אותה לה.

אח"כ נשאל אם יש לכל אחת עישור נכסי מהנכסים לצורך נישואיה ובכרט הקטנה אם לאו לפי שהבן שהגנים אביהן לא שהה אחריו כי אם זמן מועט ואח"כ מת ונשטה יותר מל"י והוא ב"ק והוא יורש ונתערבבו אנשי העיר בהפרש שבין בת בין הבנות לבת בין הבנים שאם היתה בת בין הבנים היתה כל א' שנה לאחותה בעישור נכסי אבל זאת היא כבין הבנות שאין לה פלום אלא חולקות המזון בשנה ומקום הספק הוא אם מציאות האח חזקת לחייב לתת לכל אחת עישור נכסי או אינ' מזקת פלום.

ומסזיר הירוששה לעיקרא שהיתה מן האב ונחשוב את הבן פאלו לא הנה. או נאמר מפיון שהנה ראוי לתת עישור לכל אחת וגם עטה פו יהנה: והורה רבינו שאין מעלה ולא מוריד פלל מה שחנה הבן אחרי אביו לפי שפיון שמת ה"ל פאלו לא הנה ויחזרו פלם פאלו הן יורשות מאביהן ויתבטל חיוב העישור לכל אחת להיותם פלן בנות והירוששה היא להן ואפי' שנא' שהירוששה היא לאח אין זה מזיק פלום משום דאיכא רנוח ביתא שפלן יורשות ונחשוב שמה שתקח כל אחת מהירוששה הוא פנגד עישור נכסים בין אם הנה פחות או יותר הואיל ויש שם רנוח ביתא פלומר ירוששה ולקיסת מזון יהנה מה שיהנה.

לפי שהמעשה הזה שלהן אינו כמעשה הנזכר בתלמוד פתובות פ' מציאות האשה דס"ט ע"א אבל יבא המעשה הזה שלהן מפל שפן. לפי שהמעשה שבפתובות היא פו שתי בנות ובן וקדמה אחת ונשאת בחיי האח ולקחה עישור נכסים ומת האח בעדיין השגנה לא נשאת ולא לקחה פלום ואמרנו עלה שנייה ויתרה פלומר אין לה עישור ולא ליקח פנגד מה שלקחה אחותה הראשונה אלא מחלק חלקה בזה והוא מה שאמרו ויתרה כמ"ש משום רנוח ביתא והשמה ומה אם באותו מעשה שהיתה מציאות האח עושה רושם והיותו יורש ואירע שהבת הראשונה לקחה פכר העישור ואח"כ פשמת קדם שתקח השנית העישור שאבדה אותו ושבה עם אחותה לעיקר הדין והנה האח פאלו הנה כ"ש וק"ו מעשה זה של בנות אלו שמת הבן הקטן קודם נישואי שום אחת מהן ואין מציאותו לא מעלה ולא מוריד שלא יבא להן פלל מן הדין מחמתו שום משפט עישור אלא הדין נותן שיהיו יורשות פלן בשנה ולא תקח האחת על האחרת שום תוספת פלל וגם הקטנה תקח חלקה עמהן בירוששה בלבד ואין לה בכל הזמן לא מזונות ולא מדור כמו שהנה לה אלו האח היורש הנה חי: הפלל העולה שאין לקטנה מזונות ולא מדור ומחשבין עמה על שכירות המדור ששכנה בו מקרקעות אביה ואינה יכולה לומר בחלקי דרתי לפי שאומרים לה מאן פלג ליה.

והלקחא ברירא לן הואיל והדבר מעורב אין שום אחד יכול לומר בחלקי דרתי ובו נתהייתי הפלל שזו היא פונת לשון שטר זה הנז' שקנו מפלוני שישאי את הבנות בכך

וכך נדוניא ואם לא יעשה כן יהיה נאמן בקנס שיש לו עליו והוא נאמן בו הוא ויורשיו על פלוני שנתפזר הואיל ולא אמר ועל יורשיו שנתפזר.

עוד הודה שהשטר בטל שאין לשונו מועיל לפי שהוא קנן דברים בעלמא כלומר שלא נתחייב בחיוב גמור אבל אמר אעשה כן וכך וזהו קנן דברים ואינו מועיל כלום ע"כ. (אמר המעתיק מלשון ערבי זה מצאתי בכלל תשובות הרא"ם עצמו שבלשון ערבי ולא ידעתי אם שאלה זו הנז' היא לשון תלמיד אחד מתלמידיו שמספר בעדו או אם הוא לשון הרא"ם עצמו שמספר בעד רבו הריא"ף ז"ל כמו שתמצא בקצת תשובות הפתובות למעלה): סימן קצ"ז עוד הורה ז"ל במי שאבד ממנו הפקדון שהפקד אתו שיכלול כמה היה שנה בכלל שבועה שאינה ברשותו ואין הפרש בזה בין ש"ש ובין המלוה על המשכון שכשאונו מחייבין את כל אחד מהן שבועה שאינה ברשותו ושאבד ממנו נשבע ג"כ שהיה שנה כן וכך ויפרענו לו והשבועה היא שבועה דאורייתא ואם אינו יכול לכונן שווייו יתן מה שיאמר חברו שהיה שנה אחר שיחרים חרם סתם על מי שלקח ממנו יותר משווייו וכבר ביאר פיוצא בזה בשבועות וכל המפרשים האחרים זולתו הטילו השבועה על בעל החפץ בדין המסור והדומה לו שנשבע על שיעור מה שנאבד לו ונוטל והביאו ראיה לזה ממה שאמרו מעשה בחד בר נש דאפקידו גביה חד שק צרור כו'.

והרב ז"ל חלק ואמר שהטעם שאמרו שם במי שהפקיד צרור שישבעו בעליו על מה שהיה בו ויטלו לפי שבעל דינו אינו יודע מה היה בו והוא מכחיש אותו בטענתו באמרו אוילי היו בו אבנים ולא כסף וע"כ חייבו שבועה את התובע שישבע כמה היה בו ויטול אבל ענין זה הוא בדרך אחר והוא שמי שנאבד אצלו מודה הוא ששנה קצת אלא שיש בו בינו ובין התובע הפרש בין רב למעט וע"כ ישבע כמה היה שנה ואם אינו יודע יפרע מה שיאמר בעל רבו ויחרים חרם סתם בפניו על זה ע"כ.

(אמר המעתיק מלשון ערבי מלשון תשובה זו נראה שהוא לשון אחד מתלמידי הרא"ם ז"ל שאמר פה וכבר כתב פיוצא בזה בשבועות רומז אל חדושי הרא"ם ז"ל הנמצאים היום אצלנו לשבועות): סימן קצ"ח ודין השלחני עם הפאס"י שטענו בארבעה כספים דמי דבר מה עוד טען עליו בחליפי דינר מראבט"י והודה הפאס"י שיש לו אצלו חליפי דינר בלבד וכן אותו רבינו יהוסף ז"ל בשבועת התורה להיותו מודה במקצת כמה שהודה בחליפי הדינר ביותר מש"פ שהוא שיעור ההודאה והיה זה דומה למה שאמרו טענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהן חייב לפי שמין הכסף אינו מין הזהב ורצה הפאס"י להפך השבועה על השלחני ואמר לו שבועת התורה לא תתהפך ואמר הפאס"י די לי ממנו בחרם סתם ואמר השלחני אני אהפך עליו זה החרם סתם ואפטרנו ממנו ואמר רבינו לפאס"י שבידו הבחירה אם רצה יזהיר או יפרע והפך עליו אזהרה ופרע הפאס"י: סימן קצ"ט ראיתי אותו ז"ל שדן במי שהעיד עליו עד אחד שישבע ואמר שישבע הסת ונתן הטעם לזה להיותו מודה בעיקר הטענה ואמר כן הוא שהיה לו אצלי כמו שאמר העד אלא שפרעתי לו ואמר שאין הפרש בין אם פפר קודם שבא העד או הודה השבועה מוטלת עליו וכן היה המעשה שהנתבע כשבא לפניו אמר כן הוא שהיה לו אצלי ופרעתי והלך להביא העד האחד בחשבו שישחייב אותו שבועת התורה ואמר לו אין עליו אלא שבועת הסת לפי שהודה ואמר כן הוא שהיה לו אצלי ופרעתי ואם היו שני עדים לא

היה נאמן כלל ובפרט אם היה בקנה אכל הואיל והוא עד אחד עדותו תועיל שישבע שבועת הסת ופטר את"כ הפך השבועה על חבירו ואמר ישבע ויטול נדן אותו ו"ל שיהפכה עליו ויפרענו: עוד שאלתי ממנו ו"ל אם היה עד אחד מעידו בחוב שנתחייב עליו בו שבועה אם הוא צריך שיהיה בקנה ואמר א"צ אלא עדות גרידא תועיל בזה עוד שאלתי אותו ו"ל על העדים שמסתייבין אותו ממון אם הם צריכין שיעידו בקנה ואמר אינם צריכים לו שאין לנו צורך בקנה אלא לענין שעבוד בלבד: סימן ר' מורשה אחד בא לפנינו וקבל דינר שהיה למרשה אצל אחד וכשבאו להעיד עליו בו אמר לא אעיד על עצמי אלא שקבלתי דינר מצד ההרשאה שהורשתי בפ"י ולא יקנו מידי כלל בסתם איה קבלתי אותו וכשאירעו דברים אלו אמרתי לו איה יתחייב בזה והלא איפשר שתהיה זו סיבה לשיפסיד הדינר בשאיפשר שבטלה האשה המרשה הרשאת המורשה או הרשמה זולתו ויפסיד זה האיש הדינר הנה שנתנו למורשה הנה ואמר ו"ל שאין עליו מזה הפסד ולא יפסיד דינר זה לפי שיאמר למרשה אותו אני נתתי למי שנתבררה הרשאתו עלי בב"ד: עוד אמר וקבלו ממני שכל מה שינתן למורשה אחר שתתקיים הרשאתו לא יפסיד אותו המורשה או נסתלק או נשתנה אלא כל מה שקיבל מתחייב בו המורשה ויחשוב אותו לנותן.

ומה שאמרנו שיכול המורשה לבטל הרשאת המורשה שהרשאו או להחליף אותה הוא לענין המרשה והמורשה. וזה כדי שלא יחזיק המורשה ויאמר לא אסתלק מהרשאתי הואיל וכבר הרשית אותי והחזקתי ולא אסור ממנה ע"כ אמרנו שיכול המורשה לבטל הרשאתו אבל לענין מה שקבל מבני אדם וגבה מן החובות מבעלי חובות בכת ההרשאה שבידו המרשה חייב בכל מה שקבל המורשה שלו אא"כ בטל הרשאתו או החליף אותה והודיע את בעל חובו ומי שיש לו אצלו דבר או עשה זה בב"ד או שהעיד עדים בכתב או שלא בכתב ולא היה הענין בסתר שיש לבעל הממון לטעון ולומר כבר בטלתי אותו בעדים וידעו רוב העולם בקרה והיה לה לשאל על זה ולהתעכב מלתת וכיון שלא עשית כן אתה הוא שהפסדת על עצמך: אבל אם טען המרשה אני בטלתי הרשאתי בסתר ואפ"י שהיה זה בעדים הואיל ולא היה זה בב"ד ולא בפומבי אין טענה זו מועלת לו כלום ומה שקבל המורשה שלו את"כ הוא נחשב עליו ויחייב בו ולא יפסיד הנותן ממנו שום דבר כלל.

ומה שאמרנו שהנתבע יכול לדחות את המורשה ולומר לו לא אתן לה דבר שמא מי שהרשה אותה חזר בו או הרשה זולתה אין זה מטעם שאם נתן למורשה דבר שיפסיד אותו אבל כל הדברים הללו הם אם רצה הנתבע לדחות ואם ירצה יאמר אותם ואם לא ירצה לא יאמר ואם אמר אותם הם על דבר האזהרה לעצמו וההשמר מדברי ריבות ומלטרוח לקיים הרשאתו שהוא רוצה לברוח מהטורח ומהקטטה ויכול לומר זה עד שיברר המורשה שההרשאה לא נשתנה ולא שינה אותה כלל זו היא טענה לנתבע בדוקא שיכול לשמור עצמו מהטורח אבל אם רצה ליתן לא יפסיד כלום ובתנאי שלא היתה בטלת ההרשאה מפורסמת כמו שנתבאר עוד הוציא דין זה ממקום אחר והוא שיכול לומר לו אפ"י את"ל שבטלת שליח זה ואינו שלוחה הרי אתה גרמת לי הפסד ממון והואיל ואתה גורם אתה חייב לפרוע לי מה שגרמת לי להפסיד אותי והפסדתי אותו בעשותך אותו שליח ורימתני עד שנתתי לו והיית אתה סבה להפסד ומה שאתה מחוייב

לפרוע לי לסיבת שאפתה הוא הגורם הוא יפטור אותי שליח ואם אח"כ בטלת אותו אני חייב דבר מזה הטעם ג"כ אמר רבינו שמי שהממון אצלו הוא נפטר ממנו.

עוד אמר ומה שאמרנו שהמלנה א"א לתת אותה לשום אדם במתנה דוקא אם היתה מלנה על פה אבל מלנה בשטר אפטר לתת אותה במתנה ויקנה אותה מפני ששעבוד השטר על הקרקעות ונהנה ליה פאלו הקנה לו דבר נמצא בעין והיה דינה פדין דפקדון ע"כ: סי' רא (הביאה רב"צ ז"ל בש"מ לקמא במאי דשייך לדקי"ב ע"א): סימן ר"ב אמרו בסוף פ"ק החובל בירא דשתיית מיניה לא תרמי ביה קלא פ"א הבור ששתיית ממנו לא תשליך בו אבן או דבר אחר פלומר לא תולזל בו ולא תגמול אותו רע אחר שנתהנית ממנו וזה ע"ד משל הדברים שמי שבא לאדם ממנו אי זו תועלת או נהנה ממנו אין ראוי לו לעשות לו שום מעשה שיבא לו נזק ממנו וכבר הביאו שם בגמרא ע' ענין זה משלים ופסוקים מענין מכות מצרים וגלו הסיבה שנעשו קצתם ע"י אהרן ע"ה וסיפר רבינו ז"ל על רבו הריא"ף שאירע לו ענין זה עם איש אחד ולא רצה לדון אותו כלל פדי שלא ידון אותו במה שיבא לו הנזק ממנו ונמנע מזה מניעה גמורה וזה שהוא ז"ל חלה ונכנס אצל אדם אחד במרחץ שהיה לו בביתו ונתהנה מהמרחץ הנז' אח"כ זמן אותו שישב אצלו עד שיבריא וכבד אותו הרבה ועשה עמו טובה והבריא ובהמשך הזמן על האיש שהוא מטה ידו וירד מנכסיו ונשפר בערבונות וזולתם ונתחייב לתת ממון לבעלי חובות וירד עד שהוצרך למכור המרחץ הנז' ולשום אותו לבעלי חובותיו ואמר רבינו יצחק ז"ל לא אדון ולא אורה במרחץ הזה לא במקר ולא בשומא ולא בשום דבר המתניח בו לפי שנתהנית ממנו ואם היה זה בדומם שאין לו הרגשה כ"ש וק"ו בני אדם המרגישים בהזק ובתועלת שיהיה זה שנוי לעשותו והעושהו יוצא משורת המוסר ודבר ארץ ואמר ואפטר לפרש במה שאמרו לא לידון איניש לא למאן דרחי' ליה ולא למאן דסני ליה שיהיה סיבת מניעתם ז"ל לדון למאן דרחים לשתי סיבות האחד שלא נטה לזכותו והשנית שאם אפטר שיציל את נפשו וידון אותו כפי שורת הדין היה בזה משלם רעה תחת טובה ואם היה זה במי שקבל הנאה מבשר ודם כ"ש וק"ו באלוהי תברך שממנו נשפע הטוב הגמור שראוי להודות לו הודאה גמורה ולא יעשה מה שיקניטנו ולא מה שהוא שנוי לו (הביאה רבינו בצלאל ז"ל ועי' להרב ברפי יוסף חחה"מ סי' ז' אות ב'): סימן ר"ג רבינו ז"ל הנהיג את אנשי אליסנא בתחלה שיברכו שהחיינו על הלולב ועל השופר עד רבו רבינו יצחק ז"ל אלפאס"י ובטל מלומר שהחיינו על שניהם לפי שלא נראה לו זה ונגלית אח"כ תשובה לרבינו נסים ז"ל והכריע בזה פדברי ר"ן והתשובה היא מחייבת לומר שהחיינו בשופר ולא בלולב וזה לפי שנראה לו שאין לומר שהחיינו בלולב לפי שכבר ברכנו שהחיינו בלילה בקידוש וסג הסופו' הוא מהרגלים שראוי לומר בהם שהחיינו מדאורי' והלולב הוא מדאורייתא וכבר נכלל בברכת הלילה אבל ברכת שהחיינו בלילה בר"ה ויה"כ היא מדרבנן וברכת שהחיינו על השופר היא מדאורייתא ואין חיוב ברכת שהחיינו שבלילה שהיא מדרבנן פוטרת ברכת שהחיינו שעל השופר שהיא מדאורי' ביום וע"כ ראוי לברך עליו שהחיינו וכן נהגו באליסאנ"א וברוב המקומות וכן אנחנו נוהגים ומורים: סימן ר"ד וביאור מילת פיוט עיקרה מלשון שירה מלשון יון שקוראים למשורר פיטאנ"א וכן מלת פזמו"ן הוא הדבר שחזרין לאומרו

פְּעָמִים רַבּוֹת וְזֶה שְׁבַעֲלֵי לְשׁוֹן זֶה קוֹרְאִים אֶת הָאִישׁ הַחוֹזֵר לְשׁנוֹת דְּבָרָיו פְּעַם אַחַר פְּעַם וְחוֹזֵר עַל הַדְּבָר פְּעָמִים רַבּוֹת פּוֹמָאנ"א.

וְכֵן הַפְּזֻמוֹן לְהִיּוֹת לְעוֹלָם סוֹבֵב וְחוֹזֵר עַל כָּל בַּיִת וּבַיִת מִבְּתֵי הַשִּׁיר קָרְאוּהוּ פְּזֻמוֹן וְאָמְנָם קוֹקל"ר אָמְרוּ וְשֶׁהוּא נִגְזָר מִעֲנֵן הַסִּיבּוּב וְהוּא נוֹפֵל ע"כ הַדְּבָרִי הַסּוֹבְבִים לְעוֹלָם וּע"כ הַשִּׁירִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סִיבּוּב וּתְנוּעוֹת סוֹבְבוֹת יִשְׁמְרוּ סִיבּוּבָם קָרְאוּ אוֹתָם קִיקְלָרָא: סִימָן ר"ה וְשֶׁשְׂאֵלְתָּ הֵא דְקַתְנֵי בְּבְרִייתָא וְחכ"א עַל חֲמִץ דְּגָן עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם בְּדַמְיָעָרְב קָמִי פְּסָחָא הוּא אָבֵל כַּד הָוִי בְּעֵינָיָה בְּפָסַח אַע"ג דְּמַעְרִיב לִיה אָסוּר א"ד אפ"י כִּי אֵיתִיָּה בְּעֵינָיָה בְּפָסַח כִּי מַעְרִיב לִיה שְׂרִי: תְּשׁוּבָה הֵא שְׂאֵלְתָּ דְקָא שְׂאֵיל מֵאִי קָא פָּתַח בֵּיה בְּדַאכִיל לְחֲמִץ בְּפָסַח עֲצָמוּ מְדַקְאָמַר עַל חֲמִץ דְּגָן עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם וְסִימָן בְּתַר הֵכִי בְּחֲמִץ שְׁעֵבַר עָלְיוּ הַפְּסָח דְּהֵאִי דְקַתְנֵי בְּבְרִייתָא וְחכ"א עַל חֲמִץ דְּגָן גְּמוּר עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם וְדָאִי בְּדַאכִיל לִיה לְאַחַר הַפְּסָח הוּא וְדָאִי לִיכָא מֵאֵן דְּאָמַר בְּחֲמִץ שְׁעֵבַר עָלְיוּ הַפְּסָח עָנוּשׁ פָּרַת וּמ"מ בֵּין דְּאָכִיל לִיה בְּפָסַח עֲצָמוּ בֵּין דְּאָכִיל לִיה לְאַחַר הַפְּסָח לִיכָא הַפְּרֵשׁ בֵּין הֵיכָא דְאֵיעָרְב קוֹדָם הַפְּסָח לְהֵיכָא דְחָל עָלֵיהָ הַפְּסָח בְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה וּבְתַר הֵכִי אֵיעָרְב דְּמַדְאָמְרִי אֵהָא דְקַתְנֵי בְּבְרִייתָא עַל חֲמִץ דְּגָן עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר וְחכ"א עַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם וְרַבֵּן לִית לְהוּ פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס דְש"מ דְּהָא דְפִטְרֵי רַבֵּן מִשׁוּם דְּלִיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס אֵיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס מִחֲזִיבֵיהָ מִפְּלֵל דְּלִיכָא בֵּינֵיהּ הַפְּרֵשׁ בֵּין הֵיכָא דְאֵיעָרְב קוֹדָם הַפְּסָח לְהֵיכָא דְחָל עָלֵיהָ הַפְּסָח כְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה וּבְתַר הֵכִי אֵיעָרְב דָּאִי נָמִי חָל עָלֵיהָ הַפְּסָח בְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה דְה"ל חֲתִיכָה דְאָסִירָא פִּינּוֹן דְאֵיעָרְב לִיה בְּתַר הַכִּין בְּהַדֵּי הַיְתִירָא אַע"ג דְּבְמִינוּ אֵיעָרְב לֹא בְטִיל א"נ שְׁלֹא בְמִינוּ וְאֵיכָא נ"ט דְּלֹא בְטִיל פִּינּוֹן דְּלִיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס לֹא מִיְחִיב עָלֵיהָ דְקו"ל בְּכָל אִסּוּרֵין שְׁבַתוּרָה שְׁנַתְעָרְבוּ בֵּין בְּמִינוּ א"נ שְׁלֹא בְמִינוּ וַיֵּשׁ בּוֹ נ"ט אַע"ג דְאִסּוּרִיָּה לֹא בְטִיל לֹא מִיְחִיב עָלֵיהָ עַד דְאֵיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס וְאֵי לִיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס אַע"ג דְאִסּוּרָא אֵיכָא מְלַקָּא מִיָּהָא לֹא לְקִי.

הַיְלָכָה פִּינּוֹן דְמוֹקְמִינוּ לָהּ כְּרַבֵּן דְאָמְרֵי עַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם בְּדַלִּיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס מִמִּילָא שְׁמַעַת דַּאע"ג דְחָל עָלֵיהָ הַפְּסָח בְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה דְה"ל חֲתִיכָה דְאָסִירָא פִּינּוֹן דְאֵיעָרְב לִיה בְּתַר הַכִּין וְלִיכָא בְּהַהוּא עִירוּב בְּכַא"פ לֹא מִיְחִיב מִיָּדִי וְאֵפ"י אָכִיל בְּפָסַח גּוֹפִיָּה וְכ"ש אֵי לֹא אָכִיל לִיה אֱלָא לְאַחַר הַפְּסָח דְהֵתָם נָמִי לִיכָא הַפְּרֵשׁ בֵּין הֵיכָא דְאֵיעָרְב לִיה קוֹדָם הַפְּסָח לְהֵיכָא דְחָל עָלֵיהָ הַפְּסָח כְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה וּלְבְתַר הַכִּין אֵיעָרְב דְּהָא קִימ"ל כַּר"ש דְאָמַר חֲמִץ בֵּין לְפָנֵי זְמַנּוֹ בֵּין לְאַחַר זְמַנּוֹ אֵינוּ עוֹבֵר עָלְיוּ בּוֹ לֹא פְּלוּם וּקְנָסָא הוּא דְקָא קְנִיס לִיה ר"ש הוֹאִיל וְעֵבַר עָלֵיהָ בְּבַל יִרְאָה וּבְבַל יִמְצָא וְכִי קְנִיס ה"מ בְּעֵינָיָה אָבֵל ע"י תַּעְרוּבוֹת לֹא קְנִיס לִיה אֱלָא שְׂבִיק לִיה עַל דִּין תּוֹרָה וְכִינּוֹן דְּמַדְאֹרְיִיתָא הֵא אָמְרִינוּ דְאֵינוּ עוֹבֵר עָלְיוּ בּוֹ לֹא פְּלוּם אִף דְכִי חָל עָלֵיהָ הַפְּסָח בְּעֵינָיָה הוּא דְּנֹדָאִי עֵבַר עָלֵיהָ בְּבַל יִרְאָה וּבְבַל יִמְצָא כִּי מִיְעָרְבֵי בְּתַר הֵכִי פִּינּוֹן דְּלֹא קְנִיס ר"ש ע"י תַּעְרוּבוֹת מִמִּילָא שְׁמַעִינוּ דְשְׂרִי בְּדִין תּוֹרָה וְהִינוּ דְאָמְרִינוּ לְעֲנֵן קְדוּרוֹת וְשְׁמוּאֵל אָמַר אַל יִשְׁבְּרוּ אֱלָא מִשְׁהָא לְהוּ לְאַחַר הַפְּסָח וְעֵבִיד בְּהוּ בֵּין בְּמִינוּ בֵּין שְׁלֹא בְמִינוּ וְלֹא מְבַעֲיָא הֵיכָא דְלִיכָא בְּכַא"פ דְשְׂרִי אֱלָא אפ"י הֵיכָא דְאֵיכָא בְּכַא"פ נָמִי שְׂרִי פִּינּוֹן דְּלֹא קְנִיס ר"ש ע"י תַּעְרוּבוֹת אֱלָא שְׂבִיק לִיה עַל דִּין תּוֹרָה ה"ל הֵיכָא דְאֵיכָא פְּזִית בְּכַא"פ וְהֵיכָא דְלִיכָא

בכא"פ דינא קדא ושרי פדין תורה: תדע דהא אמרינו דע"י תערובת לא קניס ר"ש ואפילו חל עליה הפסח פדאיתיה בעיניה ובתר הכי איערב ליה הוא מדאמרינו אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר ואוקימנא משמע דכי קנס ר"ש ה"מ בעיניה אבל ע"י תערובות לא קניס מדאמר במינו מפלל דבאיסורא דאיערב בהדי היתירא עסקינו ואי ס"ד מקמי פיקסא אי עירב מאי איסורא הנה ביה בעידנא דאיערב פי הכי דנימא במינו ושללא במינו אלא ש"מ דכי חל עליה פסח חמץ גמור בעיניה הנה דודאי הא עבר עליה בפסח בבל יראה ובל ימצא ובתר הכי איערב ליה עסקינו דה"ל איסורא דאיערב בהדי היתירא ואפ"ה פינו דלאחר הפסח קא אכיל ליה וחמץ שעבר עליו הפסח מדאורייתא שרי שבקי' ליה על דין תורה דשרי ור"ש לא קניס אלא בעיניה אבל ע"י תערובת לא קניס אלא מיהו מסתברא לן דה"מ דאיערב ממילא אבל לערובי לכתחילה אסור.

וא"ת והא קדרות דשרינן להו לכתחילה למעבד בהו לאחר הפסח בין במינו בין שלא במינו התם טעמו של איסור איכא ולא ממשו: תדע דאשנוי חמץ לאחר הפסח ודאי אסור משום דקא עבר עליה משום בל יראה ובל ימצא והאי דקא שרינן לכתחילה להשוניי לקדרות לאחר הפסח מ"ט לאו משום דטעם חמץ הוא דאיכא ולא ממשו הכא נמי היינו טעמא דשרינן ליה לכתחילה למעבד בה בין במינו בין שלא במינו משום דטעם חמץ הוא דאיכא ולא ממשו אבל היכא דאיכא טעמו וממשו ערובו לכתחילה בידיהו מיהא אסור עכ"ל ז"ל.

ויש קצת טעיות: סימן ר"ו דין אסור לאכול מבהמה וסזיה שצד אותם ציד בקשת וחיצים ואע"פ שישקטה ישראל פהלכתא ואע"פ שגפול החץ בשוק' דאיכא למימר שאותו סם נגע במקום שעושה אותה טריפה ואם יש שמעלה על דעתו ואומר אם החץ נפל בשוק של חיה מאי חששא איכא הרבה יש לחוש פאן אע"פ שגנראה קלה שגרי אנו שונין בהמה שגחתיכו רגליה מן הארפונה ולמטה כשרה מן הארפונה ולמעלה פסולה וכן שגיטל צ"ה וקי"ל די"ו חוטי הוו בצ"ה ואי איפסיק חד מיניהו טריפה הלכך אסור להורות בה להיתר אפי' לבקי שבבקיאים וכ"ש לשאר בני אדם וכל האוכל ממנה באיסורו הוא עומד.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן ר"ז וששאלת ראובן נתן קרקע מרקעותיו להקדש ונפטר ועמדו הקהל ומכרוהו והוציאו במסים שלקחם ונשאר אצל הלוקח כמה שנים ובא עתה א' מהקהל ותבעו ממנו ואמר אין מותר להוציא ממון זה אלא בהקדש ואמר לו הלוקח לה ותבע את הקהל ומה לה עמי אם יעלה זה בידו אם לאו ואם יעלה הפמון להקדש אם יכולים לתובעו בפירות אם לאו: תשובה מי שהקדיש דבר לב"ה ממנו אין שום אדם יכול לשנותו כ"ז ששם בעליו נשאר עליו אא"כ הנה לדבר מצנה כמו פדיון שבויים והדומה לו משאר המצות כמו פתיבת ס"ת אם יצטרכו לו ואלו שמכרו זה ההקדש והוציאו דמיו במסים שלקחם הנה כבר טעו טעות ברורה שגזרו את בעל ההקדש ולקחוהו לעצמן וראוי להם לפדותו מן הקונה ויחזור להקדש כמו שהיה ומי שעמד לדבר בדבר הנה הנה שכתרו אתו וראוי לסייעו לפי שהדבר זה יש בו תועלת לו ותועלת לנפטר הנגזל וקרובי הנפטר הם יותר ראויים לדבר כזה מזולתם והואיל והקונה הנה יודע בעת שקנהו שהוא להקדש אין לו אלא מה שפרע בדמיו וראוי לחשוב עמו על מה שנקנס ברשותו

מהפירות אחר שמחשבים עמו על ההוצאות בכל ההוצאות הקרקע וכך הדין: סימן ר"ח שאלה לא נפטרה ולא נשבעה על פתובתה ובמה שהניחה אין כדי שיעור הגדוניה והוא ביד יורשיה ובאו יורשי הבעל לתפוע את יורשיה והיתה הגדוניה פתובה עליו כנצ"ב ויורשי הבעל אומרים אין לה פלום הואיל ולא נשבעה פיון שהניח לה הבעל יותר מפתובתה ויורשיה אומרים אין אצלם שיעור הגדוניה שהיה לה לקחת בלא שבועה.

יודיענו אדונינו שורת הדין בזה: תשובה האלמנה פשנפטרה מבלי שתשבע על פתובתה ונהיה לה פתובה על בעלה שהוציאה לו גדוניה וקבל אותה על עצמו בנכסי צ"ב אם היו בנכסים שהניח הבעל מה שהוא ידוע שהוא מאותה גדוניה או מי שקנה אותו מדמיה ויכלו אותה יורשיה אע"פ שפטררה מבלי שתשבע שלא היתה האלמנה מחוייבת לישבע על הנכסים הנז' ביחוד כמ"ש מטלטלי דאיתניהו בעיניהו בלא שבועה ומה שלא נמצא עליו עדות שהוא מאותם הנכסים שהגדוניה וגם אינו קנוי ממעות הגדוניה שלא היתה יכולה בחייה לגבותה אלא בשבועה הואיל ונפטרה ולא נשבעה אין יורשי יכולים לגבות לפי שאין אדם מוריש שבועה לבניו.

וכך הדין: סימן ר"ט שאלה כבר קדמנו לנו שאלות בהדרת מורנו בענין האלמנה אם רצתה לגבות פתובתה מנכסי בעלה והיא טוענת שנאבדה ממנה ובאה לנו תשובה מאת רבינו שאין משביעין אותה ולא תגבה פלום ועמדנו מתמידין לסברא זו עד שקם טוען וטען עלינו בזה באומרו שעד כ"ה שנה ממימת בעלה יש לה לגבות פתובתה אחר שתשבע עליה ואע"פ שלא הוציאה פתובתה והביא ראיה לדבריו מהלכה זו והיא פל זמן שהיא בבית אביה גובה פתובתה לעולם כו'.

ועמדנו על הלכה זו ולא ידענו מה לפסוק בזה אלא ע"פ אדונינו ועמדנו עוד על הלכות הר"י ו"ל ולא מצאנו לו ביאור בזה כי לשון שפא בתלמוד וראינו לרבינו שמואל ו' חפני ו"ל בספר ההוצאה בפ"ה הלכה זו שהוא אומר שיש לה לתפוע פתובתה עד כ"ה שנה אע"פ שאבדה פתובתה ונסתפקנו בדבר ואדונינו יאריף אפו ויבא לנו זה.

עוד ראינו בתשובת לרבינו האי גאון ו"ל שאומר שהלכה זו האומרת גובה פתובתה עד כ"ה שנה ושאלו פתובה יוצאה מתחת ידה הוא דוקא פשסייב מודה. והביא ע"ז הרבה ראיות ואנחנו מצפין תשובת אדונינו ישצ"ו ויכפול שכרו: תשובה מה ששאלת על האלמנה שאין בידה פתובה אם הגבה אותה כמו שקדמה תשובתנו אליכם הוא האמת הגמור לפי שפיון שאין בידה שטר פתובה יש לנו לומר אולי הבעל כבר הגבה אותה לה או נתנה אותה לו במתנה ואע"פ שאמרו לא ניתנה פתובה ליגבות מחיים אין זה אלא לענין שאין לה לתפוע אותה מחיים והנה אפשר שנתרצה מדעתו ויגבה אותה לה מחיים.

ואע"פ שאמרו חזקה לא עביד איניש דפרע גו זימני' ואמרו הלכה כרשב"ל ואפי' מיתמי. הנה אפשר פאן שהוא התפיסה צררי מחיים שתגבה מהן פתובתה לאחר מותו.

הלא תראה שאלמנה אינה גובה פתובתה מהיתומים אלא בשבועה הנז' רואה שאע"פ שאמרו חזקה לא עביד איניש דפרע גו זימניה ואלמנה להיותו חס עליה בכבודה גם אחר מותו שלא תתבזה בב"ד נחוש שהוא התפיסה צררי בחייו שתגבה מהן פתובתה לאחר מותו והואיל והיה זה אפשרי ראוי שלא תגבה פתובתה מן היתומים אלא עד שתביא

פְּתוּבָתָהּ וְאִם לֹא הוּצִיָּאָה אוֹתָהּ יֵשׁ לָנוּ לֹאמֵר שְׁמָא הִתְפִּיס' צָרְרִי כְּדֵי פְתוּבָתָהּ וְלִקְחָהּ מִמֶּנָּה פְתוּבָה וְקָרַע אוֹתָהּ אוֹ שְׁמָא מְחַלָּה לֹא פְתוּבָתָהּ וְקָרַעָהּ כְּמוֹ שְׁאֵנוּ דְגִינִין בְּכָל ב"ח שְׂבָא לְגַבּוֹת מִן הִיתוּמִים שְׂאִין לֹא לְגַבּוֹת מִהֶן אֲלָא בְהִבָּאָת שְׁטֵר.

וּמְחַלִּית מַה שְׁהוּעִילָנוּ אֲמָרִים חִזְקָה לֹא עֲבִיד אֵינִישׁ דְּפָרַע גּוֹ זִמְנֵיהּ הוּא דְלֹא נְחִיב אוֹתוֹ לִישְׁבַע פְּדִין הֵבָא לִפְרַע מְנַכְסֵי יְתוּמִים אֲבָל שְׁיִגְבָּה בְּלִיתִי הִבָּאָת שְׁטֵר אִין לֹא זֶה. וּמַה שְׁאָמְרוּ כ"ז שְׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ לְעוֹלָם וְכָל זְמַן שְׁהִיא בְּבֵית אַבִּיהָ פְתוּבָתָהּ עַד כ"ה שְׁנָה שְׁהַעֲמִיד אוֹתָהּ הַתְּלִמּוּד בְּשְׂאִין פְתוּבָה יוּצֵאָה מִתַּחַת יָדָהּ אִין זֶה בְּנִדּוֹן שְׂאִיכָא לְחַוֵּשׁ בּוֹ שְׁהַבְעֵל הִתְפִּיסָה צָרְרִי וְקָרַע הַפְתוּבָה אֲלָא בְּמַה שְׂאִין לְחַוֵּשׁ בּוֹ דְּבָר זֶה כְּגוֹן שְׁהִיוּ לָהּ עֲדִים שְׁהִיתָה פְתוּבָתָהּ אֲצֵלָה אַחַר מוֹת בַּעֲלָהּ אוֹ שְׁבַעֲלָהּ בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ הַעִיד לָהּ עַל עֲצָמוֹ שְׁכַתוּבָה קִיָּמָת אֲצֵלוֹ וְכִיּוּצָא בְּזֶה מִהַדְּבָרִים שְׁיִסְתַּלַּק בָּהֶם חֲשֵׁשׁ הַמְּחִילָה לְבַעַל וְחֲשֵׁשׁ דִּילְמָא אֲתַפְּס' צָרְרִי בְּאִנְפֵּן שְׁלֹא נִשְׂאָר לֹאמֵר אֲלָא אוֹלֵי מְחַלָּה אוֹת' לִיּוֹרְשִׁים וּבְזֶה נִפְל הַמְּחַלְוֹקָת בֵּין ר"מ וְחֲכָמִים שֶׁר"מ אוֹמֵר כָּל זְמַן שְׁהִיא בְּבֵית אַבִּיהָ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ לְעוֹלָם וְלֹא נֹאמֵר שְׁמְחַלָּה פְתוּבָתָהּ לִיּוֹרְשִׁים וְכָל זְמַן שְׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ עַד כ"ה שְׁנָה שְׁיֵשׁ בְּכ"ה שְׁנָה שְׁתַּעֲשֶׂה טוֹבָה כְּנִגְדַּת פְתוּבָתָהּ פִּי' שְׁאֲפֹשֵׁר שְׁבַכְלָל זְמַן זֶה נִתְּנָה בְּנַכְסֵי הִיתוּמִים וְעַשְׂתָּה טוֹבָה מֵהֶם כְּדֵי הַפְתוּבָה וְחֲכ"א לְהַפְּדָה כָּל זְמַן שְׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ לְעוֹלָם שְׁיֵשׁ לָנוּ לֹאמֵר שְׁמָה שְׁשִׁתְקָה וְלֹא תִבְעָה פְתוּבָה כָּל זֶה הַזְּמַן הוּא מְפָנִי הַבוּשָׁה לְהִיּוֹת שְׁהִיא עִמָּהֶם בְּבֵית וְלֹא נֹאמֵר שְׁבַשְׁתִּיקָתָהּ מְחַלָּה אוֹתָהּ וְאִם הִיתָה בְּבֵית אַבִּיהָ שְׂאִין שֵׁם דְּבָר שְׁתַּתְּבִינִישׁ מֵהֶם לְסִיבָתוֹ אִזּוֹ נֹאמֵר שְׁמָה שְׁשִׁתְקָה וְלֹא תִבְעָתָה מֵהֶם רְאִיָּה שְׁמְחַלָּה אוֹתָהּ לָהֶם וְעַל זֶה נֹאמֵר ל"ש אֲלָא כְּשְׂאִין שְׁטֵר פְתוּבָה יוּצֵאָה מִתַּחַת יָדָהּ וְרֵאִינוּ אוֹתוֹ בְּיָדָהּ וְהִיא נִזְהָרָת בּוֹ הִנֵּה כִּינּוֹן שְׁהִיא נִזְהָרָת בּוֹ וּמִשְׁמָרְתוֹ מוֹרָה שְׁמָה שְׁשִׁתְקָה וְלֹא תִבְעָה אוֹתָהּ כָּל זְמַן זֶה לֹא הִנֵּה אֲלָא ע"ד הַכְּבוֹד לֹא שְׁהִיא מְחַלָּה אוֹתָהּ לִיּוֹרְשִׁים כִּינּוֹן שְׁהִיא מְשֻׁמְרָת שְׁטֵר פְתוּבָתָהּ וְנִזְהָרָת בּוֹ.

הִנֵּה נִתְּבָאָר לָהּ שְׂאִין מִשְׁנָה זֹאת בְּמִי שְׁיֵשׁ בָּהּ חֲשֵׁשׁ פְּרַעוֹן הַבְּעֵל אוֹ חֲשֵׁשׁ שְׁמָא אֲתַפְּסָה צָרְרִי אֲלָא בְּנוֹשָׂא שְׁנִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ זֶה הַחֲשֵׁשׁ כְּגוֹן שְׁהַבְּעֵל צְוָה בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ שְׁהַפְתוּבָה עַדִּין הִיא אֲצֵלוֹ לָהּ וְלֹא הִתְפִּיסָה צָרְרִי אוֹ שְׁהַעֲדוֹ שְׁנֵי עֲדִים שְׁרָאוּ פְתוּבָתָהּ בְּיָדָהּ אַחֲרֵי פְטִירַת בַּעֲלָהּ שְׁבָזָה כְּבָר נִסְתַּלַּק זֶה הַחֲשֵׁשׁ וְלֹא נִשְׂאָר אֲלָא חֲשֵׁשׁ שְׁמָא מְחַלָּה אוֹתָם לִיּוֹרְשִׁים כְּמוֹ שְׁכָּבֵר בְּיָאֲרֵנוּ.

וְדְבָרֵי רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל בֵּין חֲפְנֵי ז"ל שְׁבִיָּאָר כְּמוֹ שְׁזַכְרָתָם מִשְׁמוֹ הִנֵּה בְּקוֹדֶם רֵאִינוּ אוֹתָם וְהַשְׁבָּנוּ עָלֵינוּ וְאִין מִשְׁגִּיחִין בָּהֶם וְכֹף הַדִּין: סִימָן ר"י שְׁאֵלָה רֵאוּבֵן נִפְטֵר וְהַגִּיחַ אֲלֵמְנָה וּבְבוֹת וְאִח"כ נִשְׁבָּעָה הָאֲלֵמְנָה שְׁלֹא נִפְרָעָה כְּלוּם מִכְּתוּבָתָהּ וְהוֹרִידוּהָ ב"ד בְּנִמְצָא מְנַכְסֵי בַּעֲלָהּ וְנִתְּנָה אוֹתוֹ לְבֵתָהּ וְנִשְׂאָר לָהּ מִסָּף פְתוּבָתָהּ שְׁיַעוֹר יְדוּעַ וְלֹא נִשְׂאָר מְנַכְסֵי בַּעֲלָהּ דְּבָר שְׁתֵּרַד לֹא וְהִנֵּה לֹא בֵית שְׁהִיתָה בְּיַד עו"ג וְאִח"כ הִתְזַיְרָה עִתָּה אַחַר מִיתַת הָאֲלֵמְנָה הַנְּז' וְרָצָתָה בְּתָהּ הַנְּז' לִיקְחָהּ אוֹתָהּ וְיִוֹרֵשׁ רֵאוּבֵן אוֹמֵר הוֹאִיל וְלֹא יִרְדָּה הָאֲלֵמְנָה לְבֵית זֶה עַדִּין לֹא קָנְתָה אוֹתָהּ כְּדֵי שְׁתַּתְּקִימִים מִתְּנִתָּה בָּהּ וְהוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן הִנֵּה הַבֵּית הוּא לְרֵאוּבֵן וְיִירָשֵׁנוּ יוֹרְשֵׁנוּ אֲדוּנֵינוּ תְּשׁוּבַת הַדִּין: תְּשׁוּבָה הוֹאִיל וְנִפְטֵרָה הָאֲלֵמְנָה וְלֹא הוֹרִידוּהָ ב"ד בְּבֵית הַנְּז' שְׁלָהּ וְלֹא קָנְתָה אוֹתָהּ כְּדֵי שְׁתַּפְּנֵס בְּכָלֵל מַה שְׁנִתְּנָה לְבֵתָהּ אֲבָל הִיא נַכְסֵי רֵאוּבֵן בַּעֲלָהּ.

ואם הִיָּה שְׁקָאֵלְמָנָה הַנּוֹז' הַקְּנָתָה כְּתוּבָתָה לְבִתָּה הַנּוֹז' בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה אוֹ אַגַּב קַרְקַע וְכָל שְׁעֵבֻדָּה דְאִית בֵּיה אִז הִיָּתָה הַבֵּית הַנּוֹז' עוֹמְדָת בְּמָקוֹם אִמָּה בְּגִבִּיּוֹת מַה שְׁנִשְׁאָר לָהּ מִסָּף הַכְּתוּבָה וְהִיָּה מִן הַדִּין שְׁתֵּרֵד עִתָּה בְּבֵית שְׁהִיָּתָה יוֹרְדָת אִמָּה בֵּיה אֶבֶל הוֹאִיל וְלֹא הַקְּנָתָה אוֹתָה אֶלָּא בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה וְלֹא אַגַּב קַרְקַע לֹא קְנָתָה הַבֵּית הַנּוֹז' בְּסָף שְׁנִשְׁאָר לְאִמָּה מִהַכְּתוּבָה בְּמִתְנָה שְׁנִתְנָה לָהּ לְפִי שְׁקָאוֹתִיּוֹת אֵינִן נִקְנִין אֶלָּא אוֹ בְּכַתִּיבָה אוֹ בְּמְסִירָה אוֹ ע"ג קַרְקַע וּא"כ יוֹרְשִׁיָּה שְׁוִין בְּמָה שְׁנִשְׁאָר מִהַכְּתוּבָה הַנּוֹז' וְכִּי הַדִּין וְעֵינֵין סִי' צ"ו: סִימָן רִי"א מְכַלֵּל הַשְּׂאֵלוֹת שְׁשָׂאֵל מִמֶּנּוּ הַר' יוֹסֵף בֶּן יוֹשֵׁת נ"ע אָמַר רַבֵּינוּ בְּמִי שְׁאָמַר לְחֻבְרֵי וְכִּי בֵּית זֶה וְדוֹר בֵּיה וְחֻשָּׁב עָלָי הוֹצָאָתָה כְּדִי שְׁתוֹעִיל בֵּיה בְּדִירְתָּהּ בֵּיה.

שְׁאִין בְּזֶה צַד רַבִּית לְפִי שְׁמָה שְׁאָמַר לוֹ בְּנָה אוֹתָה אֵין דִּינוֹ כְּדִין הַהֲלוֹאָה לְפִי שְׁרֹב הָעוֹלָם דְרָפָם לְתַת מְעוֹת לְמִי שְׁיָדוֹר בְּכַתִּיבָהּ כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁאָרוּ שׁוּמְמִים כְּפָתוּב וּשְׁאִיָּה יִנְפֹת שְׁעַר אַח"כ אָמַר וְעַם הַיּוֹת שְׁאָמְרוּ אַע"פ שְׁאָמְרוּ דָר בְּחֻצְרוֹ שֶׁל חֻבְרֵי שְׁלֹא מִדְעָתוֹ אֵינִן צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר הַלְלוּהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר הֵנָּה זֶה אֲבָק רַבִּית שְׁאִינוֹ יוֹצֵא בְּדִינֵינוּ וְלֹא יִדְעָתִי לְאִיזוֹ סִיבָה דָן רַבֵּינוּ בְּמִי שְׁאָמַר לְחֻבְרֵי בְּנָה בֵּית זֶה וְדוֹר בֵּיה וְחֻשָּׁב עָלָי הוֹצָאָה כְּדִי שְׁתוֹעִילָנָה בְּדִירְתָּהּ דִּין אֲבָק רַבִּית לְפִי שְׁדִין מְלוֹת אֵלוֹ שְׁהוּן לְבָנוֹת וְלְחֻשָּׁב הוֹצָאָה עַל בַּע"ה אִם הֵם הוֹלְכִים בְּדָרְךָ הַלְלוּאָה הִיָּה דִינָם כְּדִין הַלְלוּנִי וְדוֹר בְּחֻצְרֵי שְׁהוּא רַבִּית קְצוּצָה וְאִם אֵין דִּינָם כְּדִין הַהֲלוֹאָה לְפִי שְׁהַדִּירָה כְּכָר תְּלָה אוֹתָה שְׁהִיא לְהוֹעִיל הַבֵּית לֹא לְסִיבָת מַה שְׁהוּא מְרוּיָת לוֹ זְמַן בְּסָף הוֹצָאָה הֵנָּה א"כ אֵינוֹ דוֹמָה לְהַלְלוּהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ וְאִפִּי אֲבָק רַבִּית לִית בּוֹ לְפִי שְׁאֲבָק רַבִּית לֹא יִהְיֶה אֶלָּא אִם קְדָמָה הַהֲלוֹאָה לְדִירָה דְלֹא אִדְעָתָא דְהִכִּי אֲזַנְפִּי וְאָמְרוּ בְּנָה וְדוֹר אִם יֵשׁ בּוֹ צַד רַבִּית יוֹתֵר קְרוֹב הוּא שְׁיִדְמָה לְהַלְלוּנִי וְדוֹר בְּחֻצְרֵי מִן הַלְלוּהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ.

וְאַחֲלָה פְּנֵי רַבֵּינוּ יִבְאָר לִי מַה שְׁנִתְקַשְׁשָׁה לִי בְּזֶה בִּיאוֹר מְסַפִּיק: תְּשׁוּבָה וּמַה שְׁכַתְּבָתָּ נְמִי שְׁהוֹצִיא עַל בְּנֵינוּ בֵּית חֻבְרֵי וְאָמַר לוֹ חֻבְרֵי דוֹר בֵּיה כְּדִי שְׁתוֹעִיל אוֹתָה בְּדִירְתָּהּ שְׁאִין בְּזֶה צַד רַבִּית וְהַקְּשִׁית עָלָיו בְּמַה שְׁאָמַרְתִּי אַח"כ שִׁישׁ בְּזֶה אֲבָק רַבִּית.

אֵין בְּזֶה דְבָר שְׁהַתְקַשְׁשָׁה לְפִי שְׁמָה שְׁאָמְרֵנוּ שְׁאִין בְּזֶה צַד רַבִּית כְּוֹנֵנְתֵינוּ בְּזֶה רַבִּית קְצוּצָה לְפִי שְׁמָה שְׁהַתְנָה עִמּוֹ שְׁיָדוֹר אֵינוֹ דוֹר בֵּיה כְּדִי שְׁתַּלְוִינִי כְּדִי שְׁיִהְיֶה זֶה רַבִּית אֵינוֹ אֶלָּא כְּאוֹמֵר לוֹ לֹא תוֹצִיא לִי בֵּיה דְבָר אַח"כ תְּדוֹר בֵּיה כְּדִי שְׁלֹא תֵאָבֵד הִיא וְהוֹצָאָה שְׁיִצָּאָה עָלֶיהָ הֲלֹא תִרְאֶה מַה שְׁאָמְרֵנוּ שְׁהַרְבָּה אֲנָשִׁים נוֹתְנִים שְׁכָר לְמִי שְׁיָדוֹר בְּבֵיתָם כְּשֵׁהֶם חוֹשְׁשִׁים בָּהֶם מִהַקְּלוֹל וּדְכַרֵּינוּ אֵלוֹ מוֹרִים לְפִנְטָרוֹ מִחַיִּיב הַשְּׁכִירוֹת אֲמָנָם וְאָמְרֵנוּ וְאֵע"פ שְׁאָמְרוּ הַלְלוּהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר מְאֹמֵר זֶה כְּכָר הַעֲמִידוֹ אוֹתוֹ בְּמָקוֹמוֹ בְּגִבְרָא דְלֹא עֵבִיד לְמִיגַר וְדָרְתָא דְלֹא קִיָּמָא לְאַגְרָא עכ"ז אָמְרוּ אִם הִיָּתָה לוֹ עָלָיו מְלוּנָה צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר מִשׁוּם אֲבָק רַבִּית.

לְפִי שְׁכָל תוֹעֵלָת וְהַנָּאָה שְׁתַּבָּא לְאֲדָם מִן הַלְלוּ אֲסוּרָה וְאִפִּי שְׁיִהְיֶה דְבָר שְׁדָרְךָ הָעוֹלָם לְמַחֲוֹל אוֹתוֹ זֶה לְזֶה זוֹ. הִיא כְּוֹנֵנְתֵינוּ וְהוּא נִגְלָה בְּמִשְׁמַעוֹת דְּכַרֵּינוּ וְאֵין בְּזֶה דְבָר שְׁיַעֲלֵם וּמַה שְׁאָמַרְתָּ אֵיף יִסְפִּים אֲמָרֵם הַלְלוּהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר עִם שְׁאָמְרוּ אֲבָק רַבִּית אֵינוֹ יוֹצֵא בְּדִינֵינוּ.

תְּשׁוּבָתָּה אֵין מַה שְׁאָמְרוּ צָרִיף לְהַעֲלוֹת שְׁכָר לְהוֹצִיא אוֹ בְּדִינֵינוּ אֶבֶל צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר בֵּיה לְצִאָת י"ש אֶבֶל לֹא בְּדִינֵינוּ: סִימָן רִי"ב (הַבִּיאָה רַבֵּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בַּש"מ

למציעה במאי דשייך לדק"ח ע"ב ד"ה וכן כתב תלמידו הר"י ו' מיגאש כו'): סימן רי"ג
שאלה לאה הנה על שטר על ראובן בסך ידוע לזמן שלש שנים שיפרע לה בכל שנה
שליש וכששלמה השנה הראשונה הלה לוי אחי לאה הנזכרת בשטר הנז' וגבה ממנו
שליש הממון ובסוף השנה השנית לקח לוי השטר הנז' והוליה אותו לראובן וקבל ממנו
השליש השני וכתב ראובן ללוי שטר על שמו בשליש הנשאר ואח"כ תבעה לאה כל
החוב מראובן ואמר לה ראובן פן הוא שהיה לה אצלי ממון זה שאם אומרת אבל אחיך
בא משמך ובגידו השטר ופרעתיו בזמני הפרעון וקרעתי השטר וכתבתי לו על עצמי שטר
בשליש הנשאר בשמו ושאלו מאחי לאה ואמר פן הוא ואני הנה לי אצל אחותי ממון
והיא נתנה לי השטר ושלחה אותי לראובן וקבלתי ממני הממון וגביתי מקצת מן הממון
במה שהיה לי אצלה והשאר נתתיו למי שצויתני והנשאר כתבתי בשמי שהיא אמרה
לי שלקח אותו ממה שיש לי אצלה ולא אומרת לא הנה לאחך אלצני לא מעט ולא הרבה
ולא מסרתי לו השטר וגם לא שלחתיו שיקבל מראובן כלום אלא אחי גנב ממני השטר
והלוי בו לראובן וגבה הממון ממנו מבלתי ידיעתי וראובן מודה שלא נתן הממון ללוי
במאמרה אלא אומר הוא כשראיתי השטר בגידו נתתי לו את הממון וקרעתי את השטר
יוריני והמקום יכפיל שכרו: תשובה אם ראובן מודה שלא פרע הממון ללאה אלא פרעו
ללוי אחיה כשראה את השטר בגידו ואמר לו שלאה נתנתו לו וגבה אותו לעצמו מבלי
שיאמר שהיא הקנתה אותו לו בכתיבה ומסירה ראובן חייב לפרוע ללאה כל הממון
ואינה מחוייבת לחשוב לו כל מה שפרע ללוי אחיה הואיל ופרע למי שלא הנה לו לפרוע
ואם טוען לוי שלאה אחותו מסרה לו השטר וצונתה לו שגבה אותו ממנו ושמה שקבל
ממנו הנה בשליחותה של לאה אחותו ישבע על זה שבועת הדין ויפטר מבלי שיתן
לראובן השני שלישים שקבל ממנו ויפסיד אותם ראובן ולא יקבל השליש שלא קבל
אותו עדיין ויכריחו את לוי להביא השטר שנקתב על שמו בשליש הנשאר ויקרע לפי
שראובן כתבו לו על עצמו בטעות ואם רצה לוי להשביע את לאה אחותו שאין לו אצלה
כלום ושלא פרע בעדה כשיעור השליש הנה הרשות בגידו בזה: וכו' הדין: סימן ריד
(הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למס' מציעה במאי דשייך לדף כ"ח ע"ג יענין
שם): סימן י"ג ושאלתם לבאר לכם התיובתא לרבה בפרק אומר רבי עקיבא והיא מתיבי
מגע כותי וכותית כו'.

ראיתי להקדים תחילה עיקרה ואח"כ אחרון לפרש אותה בלשון תלמוד לפי שבו ינה
הרגילות מן דף יותר ממה שיהיה בלשון ערב"י. וזה שמהעיקרים שבדינו שהנה
מטמאה במשא ומי באבן מסמא כמו שבא מבואר בספרא שאמרו שם ומנין
לעשרה משכבות זו ע"ג זו שהיא מטמאה במשא ואפי' ע"ג אבן מסמא ת"ל וכל המשכב
וגו' והנה ג"כ מטמא במשא ובאבן מסמא אמרו בספרא והיושב על הפלי וגו' אין לי אלא
בזמן שהוא יושב עליו ונגע בו מנין לעשר מושבות זו ע"ג זו ואפי' ע"ג אבן מסמא ת"ל
והיושב על הפלי וגו'.

הנה נתבאר לנו שהנה והנה והנה דינם שנה שהם מטמאים במשא ובאבן מסמא: עוד
מצאנו שהנה והנה מטמאין בהסט והוא מאמרם בספרא מה ת"ל וכלי חרש אשר יגע
בו הנה מגע שהוא ככלו הני אומר זה הסט והנה דינה פדין הנה והנה.

ועתה לפי שאמר רבא כ"ע לא פליגי דמטמא כנדה כי פליגי באבן מסמא באה הקונשיא עליו מהברייתא שאמרו מתיבי מגע פותי וכותית מגע ע"ג ומשמשיה הו ולא הסיטון רע"א הו והסיטון בשלמא לרבי אלעזר ניקחא ליה פ"י בשלמא לרבי אלעזר דאמר באבן מסמא כ"ע לא פליגי דלא מטמא כי פליגי במשא דאשתכח דלרבנן לא מטמא לא במשא ולא באבן מסמא דילמא כי איתקש לנדה לאינה לאכרים הוא דאיתקש ולא לעגנו טומאה והיינו דקתני הכא לעגנו ע"ג הו ולא הסיטון משום דהא לא דמיא לנדה כלל וקתני רע"א הו והסיטון משום דהא דמיא לנדה לטמוי במשא וכי היכי דמטמא במשא כנדה הם הכי נמי מטמא בהסט כנדה אלא לרבה דאמר במשא כ"ע לא פליגי דמטמא דהא איתקש לנדה כיון דאמרת דלכ"ע מטמא במשא כנדה דאלמא בין לרבנן בין לרבי עקיבא האי דאיתקש לנדה לעגנו טומאה נמי איתקש ליטמי נמי לכ"ע בהסט כנדה ואמאי פליגי רבנן בהא.

אמר לך רבה ולטעמיה פותי וכותית הו ולא הסיטון והא תניא דבר אל בני ישראל בני"י מטמאין בזיבה ואין בנות נכרים מטמאות בזיבה אבל גזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריה' אמאי לא מטמו נמי בהסט כזב אלא דודאי האי ברייתא בשבתא היא וצריכה תירוץ דהאי דקתני ולעגנו פותי וכותית הו ולא הסיטון הו והסיטון הוא וכיון דצריכא תירוץ רבה מתרץ לה לטעמיה פותי וכותית הו והסטון ואבן מסמא שלהו פ"י דהא גזרו עליהו שיהיו כזבין לכל דבריהו וכי היכי דזב הוא והסיטו ואבן מסמא שלו כדברירנן לעיל הם הכי נמי פותי וכותית הו והסיטון ואבן מסמא שלהו ע"ג היא והסיטה ולא אבן מסמא שלה פ"י היא והסיטה דהא איתקש לנדה כי טעמיה דרבה דאמר במשא כ"ע לא פליגי דמטמא כנדה ולא אבן מסמא שלה דהא איתקש לשרץ רע"א ע"ג היא והסיטה ואבן מסמא שלה פ"י משום דהא איתקש לנדה וכי איתקש לשרץ למשמשי' הוא דאיתקש אבל לגופה כנדה מטמא בכל ואפי' באבן מסמא.

ורבי אלעזר מתרץ לטעמי' עכו"ם וכותית הו והסיטון ואבן מסמא שלהו ע"ג ומשמשי' הו ולא הסיטון פ"י משום דלרבנן אליבא דרבי אלעזר הכין סבירא להו דע"ג פשרץ הוא דמטמא בכולהו מזלי ולא כנדה דכי איתקש לנדה לאינה לאיברין הוא דאיתקש וכי היכי דשרץ במגע הוא דמטמא בהסט ובמשא ובאבן מסמא לא מטמא כ"ע ע"ג רע"א ע"ג היא והסיטה אבל לא אבן מסמא שלה פ"י היא והסיטה דהא מטמאה כנדה וכי היכי דמטמא במשא כנדה הכי נמי מטמא במשא אבל לא אבן מסמא שלה כדקאמר ר' אלעזר לעיל באבן מסמא כ"ע לא פליגי דלא מטמא: אישתכח השתא בין לתירוץ דרבה בין לתירוץ דרבי אלעזר דכותי וכותית ליכא פלוגתא כלל דהא כי פליגי בע"ג הו דפליגי אבל בכותי וכותית לא פליגי אשתכח נמי לתרוציה דרבה הא דקאמר ת"ק קשיא דכיון דאמר ע"ג והסיטה אבל לא אבן מסמא שלה לא משפחת לה לדין ע"ג דשוי לא דין פותי וכותית ולא דין משמשיה כי היכי דנתיני הו אכלהו לדין ע"ג וכותית לאשויא דאלו עכו"ם וכותית הו והסיטון ואבן מסמא שלהו ואלו ע"ג היא והסיט' אבל לא אבן מסמא שלה ולמשמשי' לא דמיא דהא משמשיה לכ"ע פשרץ היא דמטמא ולית בה לא הסט ולא אבן מסמא ואלו ע"ג הא קאמר היא והסיטה היקף פיון דלת"ק לא שוי דינה לחד מינייהו הא דקאמר הו קשיא אבל לר"ע ע"ג דלא שוי דינה לדין משמשיה כי היכי דנתיני הו אפרונייהו לדין פותי וכותית מיהא שוי וכיון שפן הוא הא דקאמר הו ע"ג

ואעפ"ם וכוותית קאי וה"ק לי' לת"ק הא דקא מפלגת בין דין עפ"ם וכוותית לדין ע"ג לענן אבן מסמא פלהו לדידי חד דינא אית להו דהו וקיסטון ואבן מסמא שלקו: הרי איתברר לך דלתירווציה דרבה הו דקאמר ת"ק קש"א אבל לתירווציה דרבי אלעזר אף על גב דהו דקאמר תנא קמא לא קש"א דהא דין ע"ג ודין משמשיה תרונניהו פי הדדי גינהו דהא הו ולא קיסטון ולא אבן מסמא שלקו דהנה ליה האי הו דקאמר אע"ג ואמשמשיה דשונן אהדדי הו דקאמר ר"ע ע"ג היא ולא אבן מסמא שלקו הא לא שוי דינא לדין עפ"ם וכוותית ולא שוי נמי לדין משמשיה פדברירנו וכיון שפן הא דקאמר הו קש"א והיינו דאמרין מתקיף לה רבי אשי אי הכי מי הו דהויא לה אתקפתא בין לתירווציה דרבה בין לתירווציה דרבי אלעזר דלתירווציה דרבה אהו (דהו) דקאמר ת"ק ולתירווציה דרבי אלעזר אהו דקאמר רבי עקיבא ואתא רב אשי ואחוי ביה ארחא פי הכי דלא ליקשי הו ולאו לפלוגי חד מיניניהו הוא דאתא רב אשי לתירווצי האי תירווצא אלא לאחויי ביה ארחא פי הכי דלא ליקשי הו הוא דאתא למר פדאי' ליה ולמר פדאית ליה דאמרין אלא אמר רב אשי ה"ק פותי וכוותית בין הו שהסיטו את אחרים בין אחרים שהסיטו אותם טמאין פי' דהא גזרו שיהיו פזבין לכל וכי הכי דזב לא שפא הוא שהסיט את אחרים ל"ש אחרים שהסיטו לו טמא פדמתניא פל טומאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב הם הכי נמי פותי וכוותית ל"ש הו שהסיטו את אחרים ל"ש אחרים שהסיטו אותם טמאין וה"ה נמי לאבן מסמא דמטמא בזב ע"ג היא שהסיט' את אחרים טהורים פי' דהא תניא פל טומאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב אחרים שהסיטו אותה טמאים פי' דהא לתירוץ' דרבה הכין קא סברי דע"ג מטמא במשא פגדה וכי הכי דמטמא במשא פגדה הכי נמי מטמא בהיסט דאלו נדה אפי' היא שהסיטה את אחרים מיטמא משום דדין נדה ודין זבה אחד הוא ואלו ע"ג אחרים שהסיטו אותה הוא דמטמאים משום דאתקש לנדה אבל היא שהסיטה אחרים דלא אלים פחיה דההו דאקשא רחמנא לשוני' פגדה נמי בהא מילתא ולטמוי' נמי אפי' היא שהסיטה את אחרים פי הכי דלא אלים פחיה לשוני' פגדה נמי מילתא ולטמוי' נמי אפילו היא שהסיטה את אחרים פי הכי דלא אלים פחיה לשוני' פגדה לטמוי' פאבן מסמא ולהאי תירוץ' דרב אשי ההוא דאפכא רבה מעיקרא לבריי' דקתני מגע ע"ג ומשמשיה הו ולא קיסטון וקאמר דהכי קתני ע"ג היא והסיט' אבל לא אבן מסמא שלקו לא איצטריכנו השתא לאפוכה אלא שבקינן לה פדאית' ולא קש"א ליה לרבה מידי דהכי קתני מגע ע"ג ומשמשיה הו ולא קיסטון שמיטון הו את אחרים דהנה ליה האי הו דקתני אע"ג ומשמשיה דהא תרונניהו שוין ולהסיט שמיטין את אחרים אבל לגבי אחרים שמיטין אותה מפלג דיניהו דאלו משמשיה אפילו אחרים שהסיטו אותם נמי טהורים משום דכשרץ הוא דמטמאו ולא פגדה ובשרץ ליכא קיסט פלל דאלו ע"ג היא שהסיטה לאחרים הוא דטהורים פדאמרין לעיל אבל אחרים שהסיטו אותם טמאין משום דאתקש לנדה פטעמיה דרבא אליבא דרבנן: (וי'תר השמטה תמצא אחר המפתחות) דף ב ע"א סבריה מאי מחיצה גונדא.

פי' פותל. שהחצר מוחלקת היא ביניהם וכל א' וא' מכיר בחלקו ממנה ולא נשאר ביניהם רק עשית המחיצה בלבד: ע"ב טעמא דרצו הא לא רצו אין מחייבין אותו אלמא הניזק ראיה לאו שמיה הניזק.

למאן דאמר מחיצה פלוגתא מקשי דאמרת פינו דרצו לחלוק בונין הפותל בעל פרתון דהיזק ראיה שמיה היזק ואמאי בונין בעל פרתון ליהדרו בהו אבל ללישנא דמאי מחיצה גודא לא מקשי דהא דקתני בונין את הפותל באמצע לא הוי על פרתון פי אם מדעתן דרצו ע"כ: דף ד ע"א לפיכך אם נפל הפותל המקום והאבנים של שניהם פשיטא.

פלומר פינון שמון הדין הוא שייבנה הפותל באמצע והוצאת הבנין על שניהם הדבר ידוע שאם נפל המקום והאבנים של שניהם ואין אחד מהן יכול לטעון ולומר שלי לבדי עד שייביא ראיה לדבריו ומתריצין לא צריכא דקדים חד מינייהו ופניניהו לרשותו וטוען ואומר שלי לבדי הנה ואני פניתי או נמי בטר דנפל ובניניהו מחבריה מהו דתימא פינון דברשותי קנימי להוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה קמ"ל דשותפין כה"ג לא מחזקי אהדדי משום דלא קפדי אהדדי פי ההיא דגרסינן בריש פ' הבית והעלייה ואי בעית אימא דשותפין כה"ג לא קפדי אהדדי.

ודנקא היכא דאיכא סהדי דההוא שעתא דאתו לבי דינא חזיניהו להנהו אבנים ואשתמודענהו דהנהו אבנים דהאי פותל נינהו דכיון דשותפין לא מרחקי משתבע האידך דלא זבין אי נמי דשותפין נינהו בגווייהו ושקול ליה למנטיה מינייהו.

אבל אי ליכא סהדי דמסהדי הכי אע"ג דקא מודו דברשותיה נינהו פינון דקא טעין ואמר דידי נינהו ולית לה ביה מידי אי נמי דזבתיניהו מינהו אמרינן בכי הא מילתא מגו דאי בעי אמר לא הוי דברים מעולם אי נמי אהדרניהו גיהלה מהימן פי אמר לי דידי נינהו אי נמי זבתיניהו מינהו מהימן בשבועה: ה"ג אמר אפיי הכי קאמר וכן בגינה ומקום שנהגו לגדור בבקעה מחייבין אותו.

והכי פירושא דהכי קאמר וכן בגינה סתם ומקום שנהגו לגדור בבקעה מחייבין אותו אבל בבקעה סתם כמקום שנהגו שלא לגדור דמי ואין מחייבין אותו. מאי אבלי.

בבקעה דהא מקמי הכי נמי אבקעה קאי וה"ה נמי דהנה ליה לאקשוויי מסתם בקעה אסתם בקעה דברישא קתני אבל בבקעה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו הא סתמא אין מחייבין אותו והדר תני מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו הא סתמא מחייבין אותו ונהו ליה למימר אבל בסתם כמקום שנהגו וכו' אלא אמר רבא הכי קתני וכן בגינה סתם כמקום שנהגו וכו'.

אשתכח השתא דבין בגינה ובין בבקעה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו ומקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו ובסתמא הוא דמנפולג בינתייהו דהיכא דליכא מנהג ידוע בגינה מחייבין אותו לגדור דסתמא כמקום שנהגו לגדור דמי ובבקעה אין מחייבין אותו דסתמא כמקום שנהגו שלא לגדור דמי.

והאי מחייבין אותו לגדור דקאמר דנקא להפסיק בינו לבין חבירו משום היזק ראיה דומיא דחצר אבל לגדור ביניהם ובין רשות הרבים אין אחד מהם יכול לכוף את חבירו על כף כדבעינן לפרש לקמן: ע"ב לא צריכא דקדים חד מינייהו ונעביד וכו' ואע"ג דאמרינן לעיל דכייף לקרנא לבד ומיחזי מיהא דמצד חבירו ליכא למימר דיעשה חזות איכא למימר דבקדים ונעביד בשעת עשיית הפותל קאמר דיעשה מבחוץ.

אי נמי אליבא דמאן מלגאו קאמר ואע"ג דאמרין לפופא מידע ידיע דילמא אתי דלא יכירו בה ויותר שנה שיעשו מכאן ומכאן. א"נ לעיל פי עביד חד חזית אם יעשה אח"כ האחר יתיר גיפך דנה (הראשון) אינו מלפף אבל בדליכא אלא חד והוא מלפף אינו גיפך הליפוף כ"כ.

ואי קשיא לה אמאי חיישינן הכא להאי חששא ועבדינן חזית מכאן ומכאן ולא חיישינן האי חששא לחצר דקתני בונין את הפותל באמצע ולא קתני ועושה חזית מכאן ומכאן משום דכי חיישינן האי חששא הני מילי בבקעה דמעיקר דינא לא מצי חד מינייהו לאכפויה לחבריה למעבד מחיצה בהדיה אלא אינהו אינצו אהדדי למעבדה הילכף אי לא עבדי ליה להאי חזית מכאן ומכאן דילמא אזיל חד מינייהו ואמר דילי הוא דמעיקרא לא אירצת בהדי בעיקר דינא אבל בחצר פיון דמעיקר דינא עבדי ליה להאי פותל בין שניהם בעל פרחם דהא קיימא לו דהיזק ראיה שמיה היזק למאי גיחוש א"נאי אזיל ליה חד מינייהו ועביד חזית ואמר דידי הוא לא צייתינן ליה דא"ל את הוא דעבדת להאי חזית דכיון דמעיקר דינא הנה לה למכפיה למעבד בהדף אמאי שבתיה ועבד' לחודף הילכף לא צייתינן ליה וכיון דלא צייתינן ליה לא צריכי למעבד חזית דהא ליכא מידי למיחש: דף ה ע"א ואי לא דאיננא לה כרב הונא אליבא דרבי יוסי.

אלמא הילכתא פנותיה. ודוקא במקרי את חבירו הוא שמגלגלין עליו את הכל משום דהא איתנהי בההוא היקר וקא חסיר האיך דאמר ליה את גרמת לי היקיפא יתירא פגון זה \$ציור בספר\$ אבל היתה שזהו סמוכין לרשות הרבים ושזה חבירו סמוכין לה ועמד וגדר בינו ובין רשות הרבים אע"פ שחבירו הרי נהנה באותו גדר אין מגלגלין עליו פלום משום דזה נהנה וזה לא חסר הוא שהרי אין פאן לומר את גרמת לי הקפה יתירה.

ואפילו במקרי את חבירו נמי דוקא לאחר שגדר הוא שמגלגלין עליו את הכל אבל לחייבו מתחילה לגדור עמו ולהוציא עמו בבנין אינו יכול לכופו על כך מפני שיכול לומר לו אנא לא איכפת לי בעוברי דרכים שהרי אפ"ל אם גדר ראשונה ושנייה ושלישית אין מחייבין אותו פלום לפי שעדיין לא נכנס עד שיגמור את הרביעית וכ"ש להוציא עמו בבנין מעיקרא שאין מחייבין אותו בכך.

וההיא דתנן וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו והוא גדר להפסיק בינו ובין חבירו משום היזק ראיה הוא וכדאמרין לעיל שאני גינה כדר' אבא שפיון שהיזק ראיה זה מחמתם הוא לפיכך פל' א' וא' כופה את חבירו לבנות פותל ביניהם להסתלק מהיזק שלו אבל להפסיק בינו ובין רשות הרבים פיון שהיזק זה מבני רשות הרבים הוא דלא מחמתן אין א' מהם יכול לכוף את חבירו בדין בכך משום דאמר ליה אנא לא איכפת לי בהאי היזיקא הילכף אם הקיף את חבירו וגדר ראשונה ושנייה ושלישית ורביעית הוא דמגלגלין עליו את הכל שהרי נהנה הוא וחסר חבירו אבל לחייב מתחילה במקרי קודם שייבנה א"נ לחייבו בין בתחילה בין בסוף היכא דאינו מקיף שזה נהנה וזה לא חסר הוא לא: ארבעה לצלא ארבעה לצללא.

צלא הוא העבדן השכיר המעבד העורות של תגר. צללא התגר עצמו של עורות ששוכר העבדן לעבד העורות וכמו משל הוא פלומר למה אתה רוצה לסלק זה עני רוינא ממה

שִׁטְרַח בּוֹ לַעֲצֹמוֹ וְכִי הַנְּכֹסִים אֵלּוּ שְׁאַתָּה מְרַבֶּה כָּלוּם יֵשׁ לָהּ בָּהֶם אַחַר מִיתָה אֲלֵא ד' אַמּוֹת שְׁאַתָּה נִקְבֵּר בָּהֶם בְּלִבְד כְּמוֹ שְׂיֵשׁ לְעַנִּי שְׁאִין לוֹ כָּלוּם: דָּף וּע"א נְטָפִי.

תְּקַרַת הַגַּג שְׁמִכּוֹסָה בְּרַעְפִּים שְׁקוֹרִין בַּל' עַרְבֵי קְרַאמִידִי"י. שׁוֹפְכִי.

שְׂיֵהִיו נְשִׁפְכִין עַל מְרֻזב צְרִיפָא דְאַוּרְבָּנִי. רַחֲב מְלַמְטָה וְצָר מְלַמְעֵלָה פְּזָה \$ צִיּוֹר בְּסַפְרָא חֲבִירוֹ מְעַכֵּב עָלָיו מִפְּנֵי שְׂמִי גְשָׁמִים נְשִׁפְכִין מִהֶן בַּחֲצַר חֲבִירוֹ בְּמַהְרָה וּבְרִידוּף יוֹתֵר מִמָּה שְׁנִשְׁפְּכִין בְּשׁוֹטְפִי וְנְטָפִי.

צְרִיפָא כְּמוֹ הַעוֹשֶׂה סוֹפְתוֹ כְּמִין צְרִיף. אַוּרְבָּנִי עַרְבָּה: הַמְשַׁפִּיר בֵּית לַחֲבִירוֹ בְּבִירָה גְדוֹלָה וְכו' בְּמָקוֹם שְׁאִין מְנַהֵג יְדוּע אֲבָל בְּמָקוֹם שְׂיֵשׁ מְנַהֵג יְדוּע עוֹשִׂין כְּמִנְהַג הַמָּקוֹם שְׁעַל דַּעַת פֶּן שִׁכַּר הַשׁוֹכֵר וְהַשֹּׁפֵר הַמְשַׁפִּיר: ע"ב אָמַר אֲבִי שְׁנֵי בָתִּים בְּשְׁנֵי צִדֵי רְשׁוֹת הָרִבִּים וְכו' וְהָיָא דְאַמְרִינֵן לְמָן אֲבָל בֵּין גַּג לֹא דְשִׁמְעַת מִינָהּ דְגַגִּין אִין בָּהֶם מְשׁוּם הִיזְק רְאִיָּה הֵתֵם בְּגַגִּין שְׁאִין עֲשׂוּיִין לְדִירָה וְהָכָא בְּגַגִּין הַעֲשׂוּיִין לְדִירָה וְאֲבִי לֹא אֲתָא לְאַשְׁמוּעֵינֵן דְגַגִּין הַעֲשׂוּיִין לְדִירָה יֵשׁ בָּהֶן הִיזְק רְאִיָּה אֲלֵא תַקְנֵתָא אֲתָא לְאַשְׁמוּעֵינֵן.

וְלֹא דְמִי לְמֵאֵי דְאַמְרִינֵן אֲבָל פּוֹתֵחַ הוּא לְרְשׁוֹת הָרִבִּים פְּתַח פְּתַח וְחִלּוֹן פְּתַח חִלּוֹן מְשׁוּם דְהֵתֵם לֹא גְבִיְהִי הַחִלּוֹנוֹת מְרְשׁוֹת הָרִבִּים אֲלֵא לְבָנֵי רְשׁוֹת הָרִבִּים גּוֹפָה הוּא דְפַתִּיחֵי וּמֵאֵן דְחִלְיָה וְאֲזִיל בְּרְשׁוֹת הָרִבִּים קָא חֲזִי לִיהַּ לְהַדְיָא וַיְכוּל לְמִימַר הָא בְּעֵית אֲצִטְנוּעֵי מִבְּנֵי רְשׁוֹת הָרִבִּים אֲבָל הָכָא לְעַנְנֵן גַּגִּין דְגְבִיְהִי וּמֵאֵן דְחִלְיָה בְּרְשׁוֹת הָרִבִּים לֹא חֲזִי בְּהוּ לֹא.

וְשִׁמְעֵינֵן מִיָּהָא דְאַבְיֵי דְמֵאֵן דְבַעֵי לְמַפְתַּח חִלּוֹנוֹתָיו לְחֲצַר חֲבִירוֹ דִּינָא הוּא דְמַעַכֵּב עָלֶיהָ וְאַף ע"ג דְקִינָא לֵן כַּר' יוֹסִי דְאָמַר עַל הַנִּזְק לְהַרְחִיק אֶת עֲצָמוֹ הִיזְק רְאִיָּה גִירִי הוּא וְאַמְרִינֵן מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי בְּגִירִי: דָּף ז ע"ב בְּהָא נְמִי הִילְכְתָא פְּרַב חֲמָא.

דְלֵא קְרַעֲנֵן לְשִׁטְרָא דְמִדְלָא אֲפַקִּיהָ בְּחִי אֲבוּהֶון אִיפָא לְמִיחַשׁ דְמַתְבָּרָא זִינְיָפָא הוּא וְדִילְמָא פִי גְדִלִי יִתְמִי דִילְמָא מְרַעֵי לִיהַּ לְתַתְבָּרָא וְלֹא מְגַבִּינֵן נְמִי לְשִׁטְרָא דְאַכְתִּי לֹא אִימְרַע תְּבָרָא.

וְלֹא תִימָא פִינֵן דְטַעֲמָא דְמִילְתָא דְלֵא קְרַעֲנֵן לְשִׁטְרָא מְשׁוּם דְאַמְרִינֵן אִיבַעֵי לִיהַּ לְאַפּוֹקִי בְּחִי אֲבוּהֶון הוּא מְמִילָא שְׁמַעֲנֵן דְדוֹקָא הִיכָא דְמִטִּי לִיהַּ זִמְנִיָּה דְשִׁטְרָא בְּחִי אֲבוּהֶון וְקָא תְּבַע לִיהַּ אֲבוּהֶון בְּגוּיָה אֲלֵא אַע"ג דְבַתֵּר דְמִית אֲבוּהֶון מְטָא זִמְנִיָּה דְשִׁטְרָא פִינֵן דַּהֲוָה יְדַע דְאִיפָא עָלֶיהָ שִׁטְרָא אֲכַתִּי אִיפָא לְמִימַר אִי הָאִי תְּבָרָא מְעַלְיָא אִיבַעֵי לִיהַּ לְאַפּוֹקִי בְּחִי אֲבוּהֶון לְאַזְמוּנִיָּה לְבִי דִינָא לְמַכְפִּיָּה וּלְמַקְרַע הָאִי שִׁטְרָא: רְשָׁב"ג אוֹמַר לֹא כָּל הַחֲצִירוֹת רְאוּיֹת לְבֵית שַׁעַר וְלֹא כָּל עֲיִירוֹת רְאוּיֹת לְחוּמָה.

לִית הִלְכְתָא כְּנוֹתִיָּה וְאַע"ג דְאַמְרִינֵן בְּעֵלְמָא אָמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל מָקוֹם שְׁשִׁנָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמַשְׁנַתִּינוּ הִלְכָה כְּמוֹתוֹ וְכו' הָא אַמְרִינֵן עָלֶיהָ אַמּוֹרָאִי נִינְהוּ וְאַלִּיבָא דְרַבִּי יוֹחָנָן: בְּעָא מִינְיָה ר' אֶלְעָזָר מְרַבִּי יוֹחָנָן כְּשֶׁהֵם גּוֹבִים לְחוּמָה דְלַתִּים וּבְרִיחַ א"נ בֵּית שַׁעַר וְדַלַת לְחֲצַר לְפִי נְפִשׁוֹת גּוֹבִין אוֹ דִילְמָא לְפִי שְׂבַח מְמוֹן גּוֹבִין.

א"נ לְפִי מְמוֹן הֵן גּוֹבִין פִּירְשׁ לְפִי שְׁעַל עֶסְקִי מְמוֹן הֵן בָּאִין וְלֹא עַל עֶסְקִי נְפִשׁוֹת. אִיפָא דְאַמְרִי בְּעָא מִינְיָה ר' אֶלְעָזָר וְכו' לְפִי מְמוֹן פִּירְשׁ מְמוֹן לְבָדוֹ אוֹ דִילְמָא אַף לְפִי קְרוּב בָּתִּים הֵן גּוֹבִים.

בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא לפי שבח ממון הן גובין מיהו לישנא בתרא טפוי הוא דקא מטפניא דהאי שבח ממון לפי קירוב בתיים הוא תדע שיהי אם יש שם שני בתיים ששניהן קרובין ואין שוין בממון ודאי לפי שבח ממון הן גובין א"נ אם יש שם בית קרובה ואין בה ממון כלל כלום עולה על דעת שגובין ממנה כלל פיון שאין בה ממון למאי חיישא אלא בנודאי אע"פ שקרובה היא פיון שאין בה ממון אין גובין ממנה כלום הא למדת ששבח ממון הוא העיקר ומאי לפי קירוב בתיים דקאמרינן אף לפי קירוב בתיים שרואין בתחילה מי שיש לו ממון הרבה ומי שיש לו ממון מועט ואחר כך רואין מי שבייתו קרובה להיזק ומי שרחוקה להיזק וגובין לפי כך וכן הלכה ורבינו חננאל ז"ל פסק לענין חצר שגובין לפי שבח ממון ולא איכפת ליה לפי קירוב בתיים כלל ומסתברא כוותיה דכי אמרינן לפי קירוב בתיים הני מילי בעיר דאיכא חצר דמקרבא ואיכא דמרחקא אבל חצר דכולהו בתיים דילה קרובין נינהו אע"ג דחד מינייהו קריב טפי מחבריה הדין קורבא ורחוקא מילתא זוטרתיה היא ולא מעלה ולא מוריד וכן הדעת נוטה ודברים אלו אינן אלא בשעה שיש שלום בעולם ואיכא אימת מלכות ואין לחוש אלא למי שבאין בדרך ליסטות או לאקראי בעלמא אבל בזמן שיש מלחמה בעולם והמלכים מתגרים זה בזה מסתברא דכתי האי גוונא לא איכפת לן בין קירוב בתיים כלל דלגבי פרפום שכובש את העיר קירוב ורחוק בתיים תדא מילתא היא הילכך אין גובין אלא לפי שבח ממון ואם באין על עסקי נפשות גובין אף לפי נפשות הזאיל ועל עסקי שניהם הן באין: תוספתא (באלפסי) כופין בני מבוי זה את זה שלא להושיב ביניהם לא חייט ולא בורסקי וכו'.

מפני שמרבה עליהם את הדרך מחמת הנכנסין והיוצאין אבל לשכינו אינו כופהו. כלומר אם אחד מבני מבוי עצמו הוא רוצה ליעשות רופא או אמן אין בני מבוי מעכבין עליו (והא דמניא בפרק לא יחפור אחד מבני חצר שביקש לעשות רופא אמן וכו' בני חצר מעכבין עליו) הני מילי בחצר אבל במבוי אין מעכבין עליו.

ויש לפרש ולשכינו אינו כופהו כלו' שאם היה אחד מבני המבוי חייט או בורסי אין חבירו יכול לעכב עליו ולומר לו קא פסקת לי לחיותי: דף ח ע"א פריא פירש חפירת נהר. פריא דפתיא תיקון רחבה של עיר ושם קובעים שווקים.

כל מיני מסין ותשחורת המוטלין על הציבור בין קבועים בין שאינם קבועים אין תלמידי חכמים מסייעין בהם כלל ודוקא ת"ח המתעסקין בתורתו ותורתו זו היא אומנותו אבל אין תורתו אומנותו אלא מתעסק במילי דעלמא חייב במה שהצבור מתחייב שאינו מפלל רבנו והדין קאמר רבינו הרב זצ"ל: כלל דמילתא כל מילי דאית להו הנאה.

ליתמי כגון פרשא ושורא וטורזינא דאית להו בהו נטירותא רמינן עלייהו וצדקה אע"ג דמצנה היא לא רמינן עלייהו כדאמרינן יתמי לאו בני מעבד מצנה נינהו: ע"כ לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה.

שאם גבו לקופה והותירה ולא הספיק להם התמחוי שגבו רשאין לקנות ממותר הקופה מה שצריך לתמחוי וכן נמי אם גבו לתמחוי והותיר והקופה שגבו אינה מספקת מוכרין מותר התמחוי ולוקחין מה שצריך לקופה.

וְדוֹקָא מְקוּפָה לַתְּמַחֵי וּמִתְמַחֵי לְקוּפָה שֶׁהִפְלַל צוֹרֵךְ עֲנִיִּים אֲבָל אִם רָצוּ לְשִׁנּוֹתָם לְדַבְּרִים אֲחֵרִים שְׂאִינָן מְצָרְכֵי עֲנִיִּים אֲסוּר דְּגִזְל עֲנִיִּים הוּא וְהִינּוּ דַתְנָן בְּמַסְכַּת שְׁקָלִים מוֹתֵר עֲנִיִּים לְעֲנִיִּים מוֹתֵר שְׁבוּיִים לְשְׁבוּיִים וְאֶמְרִינוּ נָמִי (לְקַמֵּן בְּסֻמוּף) עֲבִיד חַד כִּיֶּסָּא וְאֶתְנִי וְשִׁמְעִינוּ מִינָה טַעְמָא דְאֶתְנִי הָא לֹא אֶתְנִי לֹא אֶפְּיִלוּ מִעֲנִי הָעִיר לְעֲנִי עוֹלָם וְכִינּוּן דְּאֲבִי רִישׁ מְתָא הָוָה אִם כֵּן הוּא דְאֶפְּיִלוּ לְדַבְּרִים אֲחֵרִים שְׂאִינָן צָרְכֵי עֲנִיִּים יְכוּלִין לְשִׁנּוֹתָן כ"ש דְּהָוָה יְכִיל לְשִׁנּוֹת לְעֲנִי עוֹלָם בְּלֹא תְנָאי אֲלֵא לֹא שְׁמַע מִינָה דְּהָא דְקִתְנִי וְלְשִׁנּוֹתָן לְכָל מַה שְׂיִרְצוּ לְצוֹרֵךְ עֲנִיִּים הוּא אֲבָל שְׂלֵא לְצוֹרֵךְ עֲנִיִּים אִין לְהֵם לְשִׁנּוֹתָן כָּלֵל וְאֶפְּיִלוּ הִיתָה הַצְּדָקָה שְׁפִסְקוּ עֲלֵיהֶם בְּנֵי הָעִיר וּכ"ש אִם הִיא צְדָקָה שְׁפִסְקוּ אוֹתָהּ יַחֲדַי שְׁאֶפְּיִלוּ לְמִי שְׁטוּעָה וּמְפָרֵשׁ וְלְשִׁנּוֹתָן לְכָל מַה שְׂיִרְצוּ אֶפְּיִלוּ לְדַבְּרֵי שְׂאִינּוּ צוֹרֵךְ ה"מ בְּמַה שְׁפִסְקוּ בְּנֵי הָעִיר עֲצָמָן אֲבָל בְּמַה שְׁפִסְקוּ אֲחֵרִים א"נ יַחֲדַי אִין לְהֵם בְּהַ רְשׁוּת כָּלֵל לְשִׁנּוֹתָן.

וְאֶפְּיִלוּ הִיתָה צְדָקָה זֹו שְׁפִסְקוּ זֹה הַיַּחֲדַי דְּבָר שְׁנִשְׁתַּקַּע מִמְּנֹו שֵׁם בְּעָלִים כְּגוֹן שֶׁהַקְּדִישׁ קָרַקַע לְעֲנִיִּים וְנִשְׁתַּקַּע מִמְּנֹו שֵׁם בְּעָלֵי אִין לְהֵם רְשׁוּת לְבְנֵי הָעִיר לְשִׁנּוֹתָן לְדַבְּרֵי שְׂאִינּוּ צוֹרֵךְ עֲנִיִּים כָּלֵל וְהִיא דְאֶמְרִינוּ (בְּרִייתָא פ"ק דְּעַרְכִין דָּף ו' ע"ב) יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְנַדְּב מְנוּרָה אוּ נֵר לְבֵית הַכְּנֶסֶת דְּקִיָּמָא לֵן דְאֶפְּיִלוּ הִיכָא דְלֹא נִשְׁתַּקַּע שֵׁם בְּעָלִים מִמְּנֹו מוֹתֵר לְשִׁנּוֹתָהּ לְדַבְּרֵי מְצוּהָ אֲבָל לֹא לְדַבְּרֵי הָרְשׁוּת שְׂאִינּוּ הֵתָם דְעֵיקָר הַהַקְּדֵשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא וּבֵית הַכְּנֶסֶת צוֹרֵךְ בְּנֵי הָעִיר וּבְרְשׁוּת דִּידְהוּ רְמִיא תְדַע שְׁהָרִי יֵשׁ לְהוּ רְשׁוּת לְמַכְרָהּ וְאֶפְּיִלוּ לְמִשְׁתֵּי בְּהַ שְׂכָרָא אֲבָל מַה שְׁנִקְדָּשׁ מִעֵיקָרוּ לְעֲנִיִּים אוּ לְבְנֵי הָעִיר אִין בְּהָא שׁוּם רְשׁוּת כָּלֵל לְמַכְרוּ אוּ לְשִׁנּוֹתוֹ לְדַבְּרֵי אֲחֵר וְאֵע"ג דְּהִנְךָ עֲנִיִּי רְמוּ עֲלֵייהוּ כִּי רְמוּ עֲלֵייהוּ בְּמֵאֵי דְחֶסֶר לְהוּ אֲבָל בְּמֵאֵי דְלֹא חֶסֶר לְהוּ לֹא רְמוּ עֲלֵייהוּ.

וְעוֹד דְּבִהָהוּא נִיחָא לְהוּ לְעֲנִיִּים דְּמִמוּנָא דִּידְהוּ הוּא וְלֹא צָרִיךְ גְּבִייהוּ הִילְכִיךָ אִם מְכָרוּ אוֹתוֹ בְּנֵי הָעִיר אוּ שִׁנּוּהוּ לְדַבְּרֵי שְׂאִינּוּ צוֹרֵךְ עֲנִיִּים גִּזְל עֲנִיִּים הוּא וְאֲסוּר וְאוֹתָהּ מְכִירָה אוּ אוֹתָהּ שִׁנּוּי מְבוֹטְלָת וְשִׁנּוּי מְבוֹטְלָת הוּא וְחוּזָר: דָּף יא ע"א אָמַר רַב הוּנָא וְכו' הִיא חֲצָר דְאֶפְּלִיגוּ בְּהַ רַב הוּנָא וְרַב חֲסֵדָא הוּא כְּעִין חֲצָרוֹת שֶׁל כְּפָרִים שְׁכָל אֶחָד מְכִיר אֶת בֵּיתוֹ וְאִין לוֹ לְכָל אֶחָד מֵהֶן חֶלֶק בְּעוֹלָם (בְּאֹוִיר) הַחֲצָר כְּגוֹן שְׂבָא רְאוּבֵן וּבְנָה בְּקָרְקַע עוֹלָם בֵּית א' וּבָא שְׁמַעוֹן וּבְנָה כְּנַגְדוֹ ב' בְּתִים וְאַחַר כֶּךָ בָּאוּ שְׁנֵיהֶם וְהִסְכִּימוּ וְהִקִּיפוּ עַל בְּתִים אֵלוּ בְּנָה נְחֻלְקוּ רַב הוּנָא וְרַב חֲסֵדָא דְרַב הוּנָא סָבַר כְּשִׁבְאִין לְחֻלּוֹק שְׁמַעוֹן נוֹטֵל שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַחֲצָר וְרְאוּבֵן שְׁלִישׁ א' לְפִי שְׁפִינּוּן שְׂבָנָה שְׁמַעוֹן שְׁנֵי בְּתִים נִמְצָא שֶׁהַחֲזִיק בְּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי וְרְאוּבֵן שְׂלֵא בְּנָה אֲלֵא בֵּית א' לֹא הַחֲזִיק אֲלֵא בְּשְׁלִישׁ א' וְרַב חֲסֵדָא סָבַר נוֹתֵן לְכָל פְּתַח וּפְתַח אַרְבַּע אַמּוֹת וְהַשְּׂאָר חוֹלְקִין בְּשׁוּהָ אֲבָל חֲצִירוֹת שְׂבַמְדִּינוֹת שֶׁהֵן בֵּין שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין וְיֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶן חֶלֶק יְדוּעַ כְּשִׁבְאִין לְחֻלּוֹק הַדְּבָר יְדוּעַ שְׂאִין כָּל אֶחָד מֵהֶן נוֹטֵל אֲלֵא לְפִי חֶלְקוֹ שְׂיֵשׁ לוֹ בְּהַ בֵּין מוּעָט בֵּין מְרוּבָה הִילְכִיךָ אִם מַגִּיעַ לְכָל אֶחָד מֵהֶן בְּחֻלְקוֹ מִחֲצָר זֹו בֵּית שֶׁל ד' עַל ד' אַמּוֹת וּלְפָנָיו אֹוִיר שְׂיֵשׁ בּוֹ אַרְבַּע עַל שְׁמוֹנֶה שְׁנַמְצָא שְׂיֵשׁ בְּהַ דִּין חֻלּוֹקָה כּוּפִין זֹה אֶת זֹה לְחֻלּוֹק בֵּין יֵשׁ לוֹ בְּנָה הָאֹוִיר פְּתַחִים הַרְבֵּה בֵּין שְׂאִין מַגִּיעַ לוֹ אֲלֵא פְּתַח א' אֲבָל אִם אִין מַגִּיעַ לוֹ בְּחֻלּוֹק זֹה הַשְּׂעִעוֹר יֵשׁ לוֹ לְעַכְבַּ עַל חֲבִירוֹ שְׂלֵא לְחֻלּוֹק וְחוּזָר לְדִינָא דְגוֹד אוּ אִיגוֹד.

ואם הוא טרסקלין שקורין אותו בלשון ערבי קצי"ר כבי"ר שאם יחלק לא ישאר שמו עליו יכול חבירו לעכב עליו שלא לחלוק וחונרין לגוד או איגוד פדתניא פל שאילו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מעלין אותו בדרמים: ע"ב וכל שבחצר מתחלק לפי פתחים.

פירש לפי שעיקרו מן הפתים הוא וכפי רוב הפתים ירבה הזבל. ואכסניא.

פלומר והזבל של אכסניא מתחלק לפי בני אדם הדרים בחצר משום דמעלמא קא אתי ואין מועיל בו רוב הפתים פלל: דף יב ע"א בית סתום אין מטמא כל וכו'. פירש ק"ל שבית שיש בו טומאה הטומאה יוצאה עד פי הפתח מבחוץ הילכף אם לא פרץ את פצימיו הרי הסיח דעתו מאותו פתח ונעשה אותו מקום כשאר פותלי הבית שלא יהיה פתח מעולם ונמצא הבית בלא פתח והרי כל מקום ממנו י"ל ששם יהיה הפתח ולפיכך מטמא כל סביביו: דנולא פירש ארעא דמשקו ליה בדנלא: דברי גביאות.

שקרי הוא אומר סתם זמנת בכרם ואמר התנא בדעתו שהוא שלשה קבין. ויש לפרש שרבי יוסי חולק הוא על סומכוס פלומר צריכין אנו גביא שיקבר לנו מה יהיה בדעתו להקנות אבל שלשה קבין שאמר סומכוס אין לסמוך עליו וזה הפי' הוא הנכון: בבבלי מאי וכו' פי היכי דרפיק גברא בחד יומא.

נמצא עכשיו מכל זה שעולה בידינו מן הדין שאין מחייבין בבבלי ולא בשאר חוצה לארץ לחלוק בשדה ובכרם ובשדה בית השלחין אלא עד שיגיע לכל אחד מהן בכרם מה שעושה הפועל כל היום ובשדה הבעל מה שחורש בו כל היום ובשדה בית השלחין מה שמשקה בו כל היום אבל פחות מכן אין בו דין חלוקה: חלק בכור וחלק פשוט יתבינו ליה אחד מצרא.

פי' דכיון דזכי ליה רחמנא פי שנים פחלק א' דמי: יבם מאי. מי אמרינן הואיל וזכי ליה רחמנא מנתא דאחזה מיתנא פחלק א' דמי פדין הבכור או דילמא לא דמי דאילו בכור משמיה דנפשיה הוא דקא שקיל להאי מנתא והנה הני תרי חולקי פחלק א' אבל יבם דלאו משמיה דנפשיה הוא דקא שקיל להאי מנתא אלא משמיה דאחזה.

מיתנא פתרי חולקי דמיין ולא שקיל אחד מצרא אלא מעלינן ליה בדרמי: ואין חלוקתו בפכור הילכף כי אתי למפלג חזינן לי' להאי מיתנא כמאן דאיתי בחיים ופלגי ליה לארעא למגניניהו בשבח ומדה ועבדינן גורל משמא דכולהו ושקלי כל חד מיניהו היכא דנפיק ליה בגורל בין אתרמי ליה למהוי בהדי חולקא דנפשיה בין לא איתרמי ליה: הווא גברא דזבן ארעא אמצרא דבי נשיא.

אצל השדה שהביאה לו אשתו בנדונייתה. פגון זה כופין על מדת סדום דכיון דיהיב להו שבחא דאית בהאי חולקא על שאר חולקי מה איכפת להו: תרתי אחד נגרא וכו' פגון זה כופין על מדת סדום.

דזה נהנה וזה לא חסר הוא דאפוי אריסי לאו כלום הוא. נקטינן מהאי שמעתא דלא אמרינן כופין על מדת סדום אלא היכא דשוו חולקי להדדי וליכא ביניהו הפירש פלל אבל היכא דלא שוו חולקי להדדי ליכא למימר בהא מדת סדום דאי הנה חולקא דאמצריה עדיר מהאיך וקא בעי למשקל ביה תילתא משום שבחא דאית ביה מצי חבריה למימר

אָנא יְהִיבָנָא שְׁבַחָא טְפִי וּמְעֵלִינָא לְהַ דְּבַר מְרִיזוֹן מִשׁוּם דְּהָאִי גִיסָא דְּאִית בֵּיהּ הָאִי שְׁבַחָא עֲדִיף לִיהּ מְהֵנָּה תְּרִי מִקְלָתָא דִּיהֲבַתְּ לִי בְּהָאִי גִיסָא אַחֲרֵינָא.

וְאִי הָאִי חוּלְקָא עֲדִיף מִהֵהוּא חוּלְקָא דְּאַמְצָרְיָה וְקָאָמַר לִיהּ שְׁקוּל אֵת תְּקִלְתָּא בְּהָאִי גִיסָא טְבָא מִשׁוּם שְׁבַחָא דְּאִית בֵּיהּ וְאַשְׁקוּל אָנָּא תְּרִי תְּקִלְתָּא בְּהָאִי חוּלְקָא דְּאַמְצָרְאִי מְצִי חֲבָרְיָה לְמִימַר לִיהּ תְּרִי תְּקִלְתָּא בְּהֵן חוּלְקָא עֲדִיף לִי מִתְּקִלְתָּא בְּהָאִי חוּלְקָא טְבָא.

אַבְל וְנִדְאִי אִי אָמַר לִיהּ שְׁקוּל אֵת הָאִי חוּלְקָא טְבָא וְאַשְׁקוּל אָנָּא הָאִי חוּלְקָא דְּאַמְצָרְאִי מְדָה פְּנֵגְד מְדָה וְלֹא שְׁקִילָנָא מִינְהּ פְּלָל לֹא מְצִי אִידָהּ לְדַחוּיִי לִיהּ לְהַאֲיָה וְיִהְיִינָּה לִיהּ לְהָאִי דְּאַמְצָרְאִי וּכ"ש הֵכָּא דְּקָא שְׁקִיל אַמְצָרְיָה פְּחוּשׁ וְיִהִיב לִי לְחֲבָרְיָה הֵן חוּלְקָא טְבָא מְדָה פְּנֵגְד מְדָה וְלֹא שְׁקִיל מִינְהּ שְׁבַחָא פְּלָל וְלִיכָּא לְמִימַר הֵכָּא הָאִי דְּקָא יְהִיבִית לִי הָאִי חוּלְקָא טְבָא בְּלִי לְמִשְׁקֵל בֵּיהּ שְׁבַחָא מִינְאִי מִתְּנָה הוּא וְלֹא נִיחָא לִי דְּכַתִּיב וְשׁוֹנָא מִתְּנֹת יְחִיָּה דְּכִי אָמְרִינָּה מִתְּנָה הוּא וּבְמִתְּנָה לֹא נִיחָא לִי בְּמִיזְדִי דְּלִית בֵּיהּ דִּין חֲלוּקָה וְקָא אָמַר לִיהּ טוֹל אֶתְהּ שִׁיעוּר וְאַנִּי פְּחוּת דְּהֵתֶם וְנִדְאִי פִּינּוֹן דְּקָא יְהִיב לִיהּ לְחֲבָרְיָה טְפִי מִהָאִי דְּשְׁקִיל אִיהוּ מִתְּנָה הוּא וְיִכּוּל לְמִימַר בְּמִתְּנָה לֹא נִיחָא לִי אַבְל הֵכָּא דְּקָא יְהִיב מְדָה פְּנֵגְד מְדָה בְּלִי לְמִשְׁקֵל מִינְהּ שְׁבַחָא לֹא מִתְּנָה הוּא מִשׁוּם דְּאָמַר לִיהּ הָאִי דְּלֹא שְׁקִילָנָא מִינְהּ שְׁבַחָא מִשׁוּם דְּהָאִי חוּלְקָא דְּשְׁקִילָנָא הוּא אַמְצָרְאִי וְטְפִי עֲדִיף לִי מִהָאִי חוּלְקָא טְבָא דִּיהִיבָנָא לְהַ וְלֹא יְהִיבָנָא לְהַ מִתְּנָה מִיזְדִי דְּקָם לִיהּ שְׁבַח פְּנֵגְד שְׁבַח.

וְהִיכָּא דְּהֵנָּה אַרְעָא בֵּין רְאוּבֵן לְשִׁמְעוֹן לְרְאוּבֵן תְּרִי חוּלְקִי וְלְשִׁמְעוֹן חֲד חוּלְקָא וְאִית בֵּיהּ בְּהָאִי אַרְעָא תְּקִלְתָּא עֲדִידִית וְתְּרִי תְּקִלְתָּא בִּינוּנִית וְהֵן תְּקִלְתָּא דְּעִידִית קָאִי בִּי מְצַעִי דְּכִי שְׁקִיל רְאוּבֵן לְהֵנָּה תְּרִי תְּקִלְתָּא בְּהָאִי גִיסָא אוֹ בְּהָאִי גִיסָא הֵן תְּקִלְתָּא דְּעִידִית אִיהוּ דְּקָא שְׁקִיל לִיהּ פִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא תְּרִי חוּלְקִי אִית לִיהּ לְרְאוּבֵן בְּהָאִי אַרְעָא וְלְשִׁמְעוֹן חֲד חוּלְקָא הֵנָּה תְּרִי חוּלְקִי דְּרְאוּבֵן פְּחֲד חוּלְקָא דְּמִינֵן וְשְׁקִיל לִיהּ בְּהֵדִי הֵדְדִי וְיִלְפִינּוֹ לִיהּ לְהָאִי מִקְלָתָא מְדָאֲמְרִינּוֹן פְּשִׁטָּא חֲלָק בְּכוֹר וְחֲלָק פְּשׁוּט בְּחֲד מְצָרָא יְהִיבִינּוֹ לִיהּ דְּכִינּוֹן דְּזָכִי לִיהּ רַחֲמָנָא פִּי שְׁנַיִם פְּחֲד חוּלְקָא דְּמִי וְהָא לִיכָּא לְמִימַר דְּבְאַרְעָא דְּשׁוּנָא לְהֵדְדִי קָאִי דָּאִי דְּשׁוּנָא לְהֵדְדִי קָאִי אַרְיָא חֲלָק בְּכוֹר וְחֲלָק פְּשׁוּט אֶפְיִלוֹ פּוֹלִי עֲלֵמָא נְמִי דְּהָא קִיִּימָא לֹן כּוּפִין עַל מְדַת סְדוּם אֶלָּא וְנִדְאִי בְּאַרְעָא דְּלֹא שׁוּנָא לְהֵדְדִי עֲסָקִינּוֹ וְאַפְיִלוֹ הֵכִי שְׁקִיל לִיהּ בְּהֵדִי הֵדְדִי הֵכָּא נְמִי פִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא תְּרִי חוּלְקִי אִית לִיהּ בְּהָאִי אַרְעָא פְּחֲד חוּלְקָא דְּמִי וְשְׁקִיל לִיהּ בְּהֵדִי הֵדְדִי וְלֹא מְצִי חֲבָרְיָה לְמִימַר לִיהּ מְעֵלִינָא לְהַ לְהַ תְּקִלְתָּא פְּנֵגְדִי דְּבַר מְרִיזוֹן.

אַלָּא מִיְהוּ דְּוָקָא הִיכָּא דְּהֵנָּה לִיהּ הֵנָּה תְּרִי חוּלְקִי בְּחֲד זִמְנָא פְּגוֹן דְּנִפְלִי לִיהּ בִּירְוִשָׁה אוֹ זְבִינָהוּ בְּחֲד זִמְנָא דְּוָמִיא דְּחֲלָק בְּכוֹרָה וְחֲלָק פְּשׁוּט אַבְל אִי זָכָה בְּהוּ בְּתְּרִי זִמְנִי פְּגוֹן דְּזַבִּין וְנִדְר זָבִין פִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא תְּרִי חוּלְקִי נִינְהוּ מְצִי הָאִי לְמִימַר לִיהּ תְּקִלְתָּא חוּלְקִי הוּא דְּעַבְדִּינּוֹ לְהָאִי אַרְעָא וּמְעֵלִינּוֹ לִיהּ פְּנֵגְדִי דְּבַר מְרִיזוֹן לְהַ חוּלְקָא דְּבִי מְצַעִי וְהָא דְּאַמְרִינּוֹן נְמִי דָּאִי נִפְלוֹ לִיהּ בְּחֲד זִמְנָא דְּשְׁקִיל בְּהֵדִי הֵדְדִי לֹא דְּשְׁקִיל מְדָה פְּנֵגְד מְדָה דָּאִם כֵּן הוּא וְנִדְאִי קָא מְפָסִיד מְאִרִי תְּקִלְתָּא טוּבָא דְּקָא שְׁקִיל מְנָתָא דִּילְיָהּ בִּינוּנִית אַבְל לְבַתֵּר דְּמִשְׁוִינּוֹן לִיהּ לְאַרְעָא הוּא דְּשְׁקוּל הֵנָּה תְּרִי תְּקִלְתָּא בְּהֵדִי הֵדְדִי דְּחִזִּינּוֹ מַעֲיָקְרָא כְּפָה טוּפְיָנָא חֲזִי לְמִשְׁקֵל הֵן פְּסָקָא דְּבִינוּנִית מִהָאִי פְּסָקָא דְּעִידִית עַד דְּשׁוּ דְּמִיְהוֹן לְהֵדְדִי וּבְתֵר הֵכִי שְׁקִיל מְרִי תְּקִלְתָּא לְהַ חוּלְקָא דְּבִינוּנִית בְּהֵהוּא טוּפְיָנָא דְּטְפִינּוֹ לִיהּ בְּאַרְעָא מִשׁוּם דְּהָאִי

פְּחוּשָׁה וְשָׁקִיל מְרֵי תִּלְתָּא לְתַרֵּי תִּלְתָּא דִּילְיָה נְכִי הֵוָּא טוֹפְיִנָּא דְטַפְיִנָּא לִיָּה לְמַרְי תִּלְתָּא וְהָכִי נְמִי עֶבְדִּינוּ בְּחֻלְקָא בְּכוּרָה וְחֻלְקָא פְּשוּט דִּינְהִבִּינוּ לִיָּה אֶחָד מִצָּרָא דָּף יֵג ע"א וְלֹא אֶת הַטְּרַקְלִין וְכו' פִּי טְרַקְלִין בֵּית מְרֻבְּעָא שְׁאָרְכוּ פְּרָחְבוּ וְהוּא עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר אוֹ יוֹתֵר מִכָּאן אֲבָל פְּחוּט מִעֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר אִינוּ נִקְרָא טְרַקְלִין כְּדֵאיִתָּא בְּפִרְקָא הַמוֹכֵר פִּירוּת הִילְכָה פְּשָׁבְאִין לְחֻלְקָא אִם מִגִּיעַ לְכָל אֶחָד מֵהֶם עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר שְׁנַמְצָא עֲדִינָן שְׁמוּ עֲלִיו חוֹלְקִין וְאִם לֹאוּ מִעֲלִין אוֹתוֹ בְּדָמִים: רַב נַחְמָן אָמַר לִית דִּינָא דְגוּד אוֹ אִיגוּד.

הִילְכָה לְרַב נַחְמָן הָאִי חֲצָר אִי לֹאֲגָרָא קִינָמָא מְגַרֵּי לִיָּה לְעֵלְמָא וּפְלַגֵּי לִיָּה לֹאֲגָרָא וְאִי לְדִירָה קִינָמָא פִּינּוּ דְקִינָמָא לֹן הִיזְק רֵאזִיה שְׁמִיָּה הִיזְק לֹא מִצּוּ לְמִיזְר בְּהַדְדֵי אֲלֵא דִּייר בֵּיה הָאִי חַד שְׁתָּא וְהָאִי חַד שְׁתָּא וְלֹא מִצִּי חַד מִינֵיהּ לִיָּה לְחַבְרִיָּה נִידוּר בֵּיה אֲנָא חַד יִרְחָא וְאֵת חַד יִרְחָא מִשּׁוּם דְאָמַר לִיָּה כֹּל תְּלִיתִין יוֹמִין לֹא מְצִינָא דְאֶטְרַח.

וְאִי מְרַחֵץ הוּא וְקִאִי לֹאֲגָרָא מִיגְרֵי לִיָּה וּפְלַגֵּי לִיָּה לֹאֲגָרָא וְאִי לֹא עֶבִיד לֹאֲגָרָא עֵינְלֵי בֵּיה תְּרַנּוּיָּיהוּ וְלֹא מִצִּי חַד לְמִימַר לְחַבְרִיָּה עוֹל אֶת בְּיוֹמָא דִּילָךְ וְאֲנָא בְּיוֹמָא דִּילֵי עֶבִידְנָא מֵאִי דְבָעִינָא אוֹ עֵינְלָנָא בֵּיה אוֹ מוֹגְרָנָא לִיָּה מִשּׁוּם דְאָמַר לִיָּה הֵאִיךְ אֲנָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בָּעִינָא דָּא עוֹל אִם אִי נִיחָא לָךְ עוֹל בְּהֵדְאִי דְמְרַחֵץ לִית בֵּיה מִשּׁוּם הִיזְק רֵאזִיה מִשּׁוּם דְכוּלְהוּ אִינְשֵׁי הָכִי רְחֲצִי וְאִי נְמִי לֹא נִיחָא לָךְ דְתִיכּוּל בְּהֵדְאִי הָא אִיפְשָׁר לְמִפְלַגֵּיהּ בְּשַׁעוֹת בְּהֵדְאִי דְהָא לִיכָּא לְמִימַר דְכוּלִּיהּ יוֹמָא בָּעִינָא לְמְרַחֵץ אֲבָל לְמִפְלַגֵּיהּ לִיוֹמֵי בְּהֵדְאִי וְלֹאֲפִקִיעֵן הֵוָּא יוֹמָא דְמְטִי לָךְ לִית לָךְ רְשׁוּתָא מִשּׁוּם דְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קָא בָּעִינָא לְמְרַחֵץ דְמָה לִי הַפְּקֻעָה טוֹבָא וּמָה לִי הַפְּקֻעָה פְּנֻרְתָּא דְכִי הִיכִי דְלִית לָךְ לְמִימַר לִי גוּד אוֹ אִיגוּד וְלֹאֲפִקוּעֵי מִינָאִי לְעוֹלָם הָכִי נְמִי לִית לָךְ לְמִימַר לֹאֲשַׁתְּמוּשֵׁי בֵּיה אֶת חַד יוֹמָא וְאֲנָא חַד יוֹמָא וְלֹאֲפִקוּעֵי מִינָאִי הֵוָּא יוֹמָא דְקָא מְטִי לָךְ אֲבָל וְדֵאִי אִי מִיזִי דְלֹא אֲפִשָׁר לֹאֲשַׁתְּמוּשֵׁי בְּהֵדְאִי הַדְדֵי אִי נְמִי אֲפִשָׁר וְאִיכָּא עֲלֵיהּ פְּסִידָא בְּהָא וְדֵאִי פְּלַגֵּי לְהוּ לִיוֹמֵי כְּדֵאֲמַרִּינוּ: אָמַר לִיָּה רַבָּא לְרַב נַחְמָן לְדִידְךָ דְאֶמְרַת לִית דִּינָא דְגוּד אוֹ אוֹ אִיגוּד בְּכוּר וּפְשׁוּט שְׁהֵנִיחַ לְהֶם אֲבִיהֶם עֶבֶד וּבְהֵמָה טְמֵאָה הֵיאִךְ הֵן עוֹשִׂין.

כְּלוּמַר בְּשַׁלְמָא פְּשוּט שְׁאִינוּ פִּינּוּ דְשׁוּוּ חוֹלְקֵהוּן אֲפִשָׁר דְהֵנִי לְהוּ מְלֵאכָה דְמַצְטְרָפִי לְתַרְנוּיָּיהוּ וְאֲשַׁתְּמִשֵׁי בְּהָאִי עֶבֶד וּבְהֵמָה טְמֵאָה בְּהֵדְאִי הַדְדֵי אֲלֵא בְּכוּר וּפְשׁוּט דְלֹא שׁוּוּ חוֹלְקֵיהוּן הִיכִי עֶבְדֵי שְׁאֲנֵי אוֹמַר עוֹבֵד לְזָה יוֹם א' וְלְזָה ב' יָמִים אֲלֵמָא הִיכָּא דְאֲפִשָׁר לְהוּ לֹאֲשַׁתְּמוּשֵׁי בְּהֵדְאִי הַדְדֵי וְלִיכָּא עֲלֵיהּ דְחַד מִינֵיהּ פְּסִידָא אוֹ הִיזְקָא מִשַׁתְּמִשֵׁי וְאִי לֹא פְּלַגֵּי לְהוּ לִיוֹמֵי.

וְאֵע"ג דְהָא דְרַב נַחְמָן לִיתָא אִיצְטְרִיכִינוּ לְבְרוּרֵי טַעְמָא דְבְּפְשׁוּט מִינָּה לְרַב יְהוּדָה הִיכָּא דְלֹא בָּעִי חַד מִינֵיהּ לֹאֲגוּדֵי לִיָּה לְחַבְרִיָּה אֲלֵא כֹּל חַד מִינֵיהּ אָמַר אִיגוּד הָכִי נְמִי דִּינֵיָּיהוּ.

נְקוּט הָאִי פְּלֵלָא בִּינְדָךְ דְכָל מִיזִי דְלִית בֵּיה דִּין חֲלוּקָה וְאָמַר חַד לְחַבְרֵי גוּד אוֹ אִיגוּד פְּיִיפִינוּ לִיָּה לֹאֲיִדְךָ לְמִיגַד אוֹ לֹאֲגוּדֵי וְלֹא אִיכְפַת לָן בְּנַתְבָּע אִי לֹא מִצִּי לְמִיגַד דְהָא חַבְרִיָּה הוּא תוֹבָע וְאָמַר לִיָּה אִי לֹא מִצִּית לְמִיגַד אֲנָא אוֹגְדָנָא מִמָּךְ וְהִיכָּא דְתוֹבָע לֹא אָמַר לִיָּה גוּד אוֹ אִיגוּד אֲלֵא קָאֲמַר גוּד בְּלֹא אִיגוּד אוֹ אִיגוּד בְּלֹא גוּד פִּינּוּ דְלֹא אָמַר גוּד אוֹ אִיגוּד לֹא מִשְׁגָּחִינוּ בֵּיה כֹּלֵל וְאִי כֹּל חַד מִינֵיהּ אָמַר לְחַבְרִיָּה גוּד מִינָאִי שְׁבָקִי לִיָּה כְּדֵאיִתָּא וּמִשַׁתְּמִשֵׁי בֵּיה תְּרַנּוּיָּיהוּ.

וְהָא דְתַנּוּ (בפ' גט פשוט ואייתי לה בסמוך) עֲשָׂאן לְשֹׁכֵר הַשֹּׁכֵר לְאִמְצַע אִיפָא לְפָרוּשֵׁי בֵּיהּ דְדִין קָצוּב הוּא דְכָל מִיּוֹד דְעֵבִיד מְעִיקְרָא לְמִיגַר פְּגוֹן בֵּית הַבַּד וּמְרַחֵץ וּפְנִינְדָק מוֹגְרֵי לִיהּ תַרְנוּנֵיהּ וְלִית בֵּיהּ דִּינָא דְגוּד אוֹ אִיגוּד וְהָא דְקַתְנֵי עֲנִי וְעֲשִׂיר מְשׁוּם דְקַבְעֵי לְמִתְנִי־סִיפָא עֲשָׂאן לְעֲצָמוּ הָרֵי הָעֲשִׂיר אוֹמַר לְעֲנִי וְכו' דְהָתָם וְדָאֵי לָא מְשַׁפְּחַת לָהּ אֱלָא בְעֲנֵי וְעֲשִׂיר דְגוּד אִיפָא אִיגוּד לִיפָא וְאִיפָא לְפָרוּשֵׁי דְהָאֵי עֲשָׂאן לְשֹׁכֵר דְקַתְנֵי בְּמִתְנֵי דְוָקָא עֲנֵי וְעֲשִׂיר דְגוּד אִיפָא אִיגוּד לִיפָא אֲבָל שְׁנֵיהֶם עֲשִׂירִים אֵי נְמִי עֲנֵי וְעֲשִׂיר וְאָמַר לִיהּ עֲשִׂיר לְעֲנֵי גוּד אוֹ אִיגוּד אֲפִילוּ דְבָר הָעֲשׂוּי לְשֹׁכֵר פְּיִיפִינוּ לִיהּ לְנִתְבָּע לְמִיגַד אוֹ לְאִיגוּדֵי וְהַדְבָּר צָרִיךְ עִיוֹן: דָּף י"ד ע"א לְצַדְדֵינּוּ קַתְנֵי.

תְּחִילַת הַסֵּפֶר וְסוֹף הַסֵּפֶר כְּדֵי לְגוּל הָאֵי כְּדִינְיָהּ וְהָאֵי כְּדִינְיָהּ תְּחִילַת הַסֵּפֶר כְּדֵי לְגוּל עֲמוּד וְסוֹף הַסֵּפֶר כְּדֵי לְגוּל עַל הַכֶּרֶךְ כְּלוּל: רַב אָשִׁי אָמַר כִּי תִנְיָא הֵהִיא. דְאָמְרִינוּ כְּדֵי לְגוּל עֲמוּ בֵּין בְּתַחֲלֵילָה בֵּין בְּסוֹף בְּסִפְרֵי תוֹרָה שְׂאִינוּ נְגַלְל לְסוֹפּוֹ אֱלָא לְאִמְצָעֵיתוֹ וּלְפִיכָּהּ אֵין צָרִיךְ לְהַנִּיחַ בְּסוֹפּוֹ כְּדֵי לְגוּל עַל הַכֶּרֶךְ כְּלוּל.

וְהָאֵי דְקַתְנֵי ס"ת לְאִמְצָעֵיתוֹ לָאוּ אִמְצָעֵיתוֹ מִמֶּשׁ הוּא אֱלָא מְקוּם שְׁפָסַק בֵּין בְּתַחֲלֵילָה בֵּין בְּסוֹף בֵּין בְּאִמְצָעֵי וְהָאֵי דְקַתְנֵי לְאִמְצָעֵיתוֹ לְמַעוּטֵי תְּחִילָה וְסוֹף שְׁלֵא תֵאמַר צָרִיךְ לְגוּלְלוּ עַל כָּל פַּעַם וּפַעַם לְתַחֲלֵילָה כְּמוֹ בְּשָׂאָר סִפְרִים קָא מְשַׁמַּע לֹן דְאִינוּ צָרִיךְ אֱלָא לְמְקוּם שְׁפָסַק וְהָא דְקַתְנֵי בְּהָאֵי בְּרִייתָא וְעוֹשָׂה לֹן הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ דְשַׁמַּע מִינָהּ דְשָׂאָר סִפְרִים נְגַלְלִין לְסוֹפּוֹן קְשִׂיא לֹן עֲלֵהּ הָא דְקַתְנֵי בְּהָאֵי בְּרִייתָא אַחֲרִיתֵי כָּל הַסִּפְרִים נְגַלְלִין לְתַחֲלֵילָתוֹ וְסִפְרֵי תוֹרָה לְאִמְצָעֵיתוֹ דְכִינּוּ דְלְתַחֲלֵילָתוֹ הֵן נְגַלְלִין כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹן לְמָה לִי וּכְשֶׁהֵייתִי לֹמַד תוֹרָה לְפָנֵי הָרַב רַבִּינוּ זצ"ל הַקְּשִׂיתִי לְפָנָיו קוֹשִׂיא זֹו וּפְרִיק דְהָא דְקַתְנֵי כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ אִינוּ לְהַקִּיף בּוֹ כָּל הַכֶּרֶךְ כְּלוּל שְׁהָרֵי לְתַחֲלֵילָתוֹ הוּא נְגַלְל אֱלָא כְּדֵי שִׁיגוּל בּוֹ בְּעֲמוּד הַרְבֵּה פְּעָמִים כְּדֵי שְׂיִתְרַחַק הָעֲמוּד מִן הַכְּתָב שְׂאֵם יִהְיֶה פָחוֹת מִכֵּן יִמְחַק הַכְּתָב מִחֲמַת דִּיחּוּק הָעֲמוּד וְהָאֵי קַתְנֵי וְעוֹשָׂה לֹן גְּלִיוֹן בְּסוֹפּוֹ שְׂעוֹר כְּדֵי הֵיקְרָה וּבְתַחֲלֵילָתוֹ כְּדֵי שְׂיִגְלוּל בּוֹ הָעֲמוּד.

וְזֶה הַפִּירוּשׁ אִינוּ עוֹלָה כְּהוֹנֵן דְשַׁתִּי תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ בְּדָבָר חֲדָא שְׁלֵזָה הַפִּירוּשׁ תִּינַח כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ מְתַרַץ כְּדֵי עֲמוּד בְּתַחֲלֵילָתוֹ הֵיכִי מְתַרַץ דְכִינּוּ דְלְתַחֲלֵילָתוֹ הוּא נְגַלְל לְעֵבִיד לִיהּ כְּדֵי הֵיקְרָה בְּתַחֲלֵילָתוֹ וְעוֹד דְאֲפִילוּ סוֹפּוֹ נְמִי אֵי סְלָקָא דְעֵתָהּ הָאֵי כְּדֵי הֵיקְרָה מְשׁוּם הָעֲמוּד הוּא ס"ת נְמִי לְעֵבִיד לִיהּ בְּסוֹפּוֹ גְלִיוֹן כְּדֵי הֵיקְרָה דְהָא אֵית לִיהּ עֲמוּד אֱלָא מְדָלָא מְצָרְכֵינוּ לִיהּ לִס"ת כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ שְׁמַעִינוּ דְטַעְמָא דְמִילְתָא דְבַעֲיָנוּ בְּשָׂאָר סִפְרִים כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ דְלָאוּ מְשׁוּם עֲמוּד הוּא אֱלָא כְּדֵי שְׂיִקִּיף בּוֹ עַל הַכֶּרֶךְ כְּלוּל מְשׁוּם דְלְסוֹפּוֹ הֵן נְגַלְלִין דְהָא ס"ת כִּינּוּ דְלְאִמְצָעֵיתוֹ הוּא נְגַלְל אִינוּ צָרִיךְ כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ וְקָמָה לֹן קוֹשִׂינוּ בְּדוּקְפָתָהּ וְלָא אֵיתְבָּרַר לֹן טַעְמָא בִּימֵי רַבִּינוּ הָרַב זצ"ל.

אֲבָל הַשְׂתָּא אִיסְתַּבֵּר לִי בְּפִירוּקָה דְהָא דְקַתְנֵי כָּל הַסִּפְרִים נְגַלְלִין לְתַחֲלֵילָתוֹ בְּסִפְרֵי שְׁנַכְתָּב בְּפָנֵי עֲצָמוּ עֲסָקִינוּ וּלְפִיכָּהּ נְגַלְל לְתַחֲלֵילָתוֹ שְׁהָרֵי אֵין עֲמוּ סִפְרֵי אַחַר וְהֵהִיא דְקַתְנֵי וְעוֹשָׂה לֹן כְּדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ דִש"מ דְלְסוֹפּוֹ הוּא נְגַלְל בְּתוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים מְדוּבָקִים כְּאַחַת עֲסָקִינוּ כְּדֵי קַתְנֵי בְּהִדְיָא הָרוּצָה לְהַדְבִּיק תוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים כְּאַחַת מְדַבִּיק וְעוֹשָׂה לֹן כְּדֵי עֲמוּד בְּתַחֲלֵילָתוֹ וּכְדֵי הֵיקְרָה בְּסוֹפּוֹ.

ואם תשאל מה הפירוש בין זה לזה יש להשיב מפני שנראין הדברים שנה שאנו אומרים לתחילתו הוא נגלל ולא לסופו טעמא דמילתא משום חשיבותא דכתבי הקודש הוא לפי שהדבר ידוע שהקורא בספר מתחילתו הוא מתחיל והולך למטה ואינו מתחיל וקורא מן הסוף והולך למעלה ולפיכך פה הוא נגלל לסופו כדי שלא יראה שפיר הסיוח דעתו ממנו ואינו צריך לקרות וכיון שפן פשהו הספרים הרבה מדובקים פאחת אם אתה גולל אותן על תחילת הספר הראשון נמצא אתה מזול בשאר הספרים מפני שנראה שלאותו ספר בלבד הוא צריך ולא לשאר הספרים וכשאתה גוללו על הסוף אין פאן מעלה לאחד מהן על חבירו ולפיכך לסופו הוא נגלל ולא לתחילתו לפי שאינו רשאי לעשות מעלה לספר אחד במה שיהיה ולזול על השאר אי נמי אם יהיה נגלל לתחילתו יהיה נביאים על תורה וזה לא יתכן.

וכשאתה מעיין בפ"י זה אתה מוצא אותו עולה פהגון. עוד אפשר כדי עמוד בתחילתו דקאמר היינו סופו ומשום הכי קרי ליה תחילה דמשם מתחיל לגלול דמסופא מתחיל לגלול וכדי היקף בסופו היינו תחילתו ולהכי קרי ליה סוף דסוף הוא פשמתחיל לגלול מן הסוף לתחילה דתחילה הני לגילול והכי קאמר ועושה לו כדי עמוד בתחילת הגולל וכדי היקף בסוף הגולל דהוא תחילת הספר: דף טו ע"א ויחס בדברי הימים עד לו.

פלומר נגד שהגיע לייחוס עצמו: הדרו עלה השותפין פרק שני דף יז ע"ב לא יחפור אדם וכו' פתח בבור וסיים בפותל. דקס"ד דלאו בפותל בור מייירי.

ליתני אלא א"כ הרחיק מבורו של חבירו ג' טפחים אמר אביי ואיתימא ר"י מפותל בורו של חבירו שנינו. שנמצא בין בור לבור שלשה טפחים ושלשה טפחים פותל לבורו של זה מרשותו וג' טפחים פותל לבורו של זה מרשותו.

ומאי קמ"ל. פלומר ליתני אלא אם פן הרחיק מבורו של חבירו ג' טפחים הא קמ"ל דכותל בור ג' טפחים: הא איתמר עלה א' אביי ואיתימא רב יהודה מפותל בורו שנינו.

דממילא שמעה שחבירו בעת שחפר זה הבור שלו הכניס ג' טפחים ברשותו משלו כדי שיהיה פותל לבורו ואח"כ חפרו ואע"פ שחבירו עדיין לא הי' לו בור באותו העת: דף יח ע"א דירה שאני פלומר לא עביד איניש דעביד מבית דירתו אוצר ומשום הכי פי ליפא בה בעליה עדיין אוצר לא אמרינו דילמא למחר מקמלה ועביד בה אוצר וא"ת הא אמרת דאפילו שדה שאינה עשויה לבורות קאמר רבא לא סמיה וכיון שפן תהוי האי עליה נמי פשדה שאינה עשויה לבורות.

לא דמי דאילו שדה אע"ג דאינה עשויה לבורות עביד איניש דמקלה ועביד בה בורות אבל הא אמרינו דלא עביד איניש דעביד מבית דירתו אוצר ומש"ה פי ליפא אוצר בעליה לא חיישינו דילמא מקמליה ועביד לה אוצר: דיקא נמי דקתני אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר אלמא פי לית בה אוצר עביד בה תחתון רפת בקר ולא חיישינו דילמא מקמליה ועביד אוצר שמע מינה: הקא נמי פלוקס.

פי' פגון ראובן שיש לו שדה ויש לו בה באמצעיתה אילן נטוע ולאחר זמן מכר ממנה מחציתה לשמעון וכשנמדדה השדה הגיע המדה של שמעון הלוקח מן המיצר ועד שפת האילן בכה"ג אתה מוצא שיהא אילן סמוך לשדה חבירו בלי הרחקה אבל שדה שמעון

שהוא סמוך לשדה ראובן לעולם אין אחד מהן יכול ליטע אילן סמוך לשדה חברו בלי הרחקה משום דאמר ליה למחר ממליכנא ועבידנא בור ואתו שרשין דילך ומזקי ליה לבור הדין הוא פירושא דאיסתבר לן בהא דאמרינן הכא נמי בלוקח ואיפא מרבנותא דפריש פירושא אחרנא ולא דניק ויהא דפרישנא טפי דניק: דף כ ע"א האבר והבשר המזולדליו בבהמה המונחין בסלון.

הכי קתני ולא קתני בהמה שיש בה בסלון משום דסתם סלון גבוה מן הקרקע הוא ואין בהמה יכולה לעלות ולישב בו: ע"ב ריבה בסלונות מהו. רבינו זצ"ל פירש ריבה העליון בעליותו סלונות לעשות ממנה אוצר לפי שהסלונות יפה לאוצר להפנס מהן הרוח פדי שלא תרקב התבואה ואח"כ עשה התחתון רפת בקר מהו פנין דריבה העליון בסלונות מיקמי דלעביד התחתון רפת בקר אוצר קדים או דילמא פנין דאפתי לא עשאה אוצר שיקרי לא נתן בה פלום רפת בקר קדים.

ור"ח ז"ל פירש ריבה התחתון בסלונות בחנותו מהו פנין שריבה בסלונות לא יכיל ליה העליון לעכוביה למעבד חנות של נחתומין ושל צבעין דהא הבלה נפיק ליה מהני סלונות ולא מטי היזיקא דהבלה לאוצר העליון או דילמא מצי לעכובי עליה והאי פירושא בתרא מסתברא דלא דניק דהא תחתון לית ליה רשותא לרבות בסלונות משום דא"ל קא מרעת ליה לפנתל כדאמרינן בפ' הבית והעלייה (מציעא דף קי"ז) תחתון שפא לרבות בסלונות אין שומעין לו למעט שומעין לו: בנה עליה על גבי ביתו מהו.

פלומר בנה התחתון עליה על גבי זה הבית שהוא רוצה לעשות בו חנות של נחתומין ושל צבעין והפסיק בין החנות ובין העלייה פדי שלא יהא ההבל מזיק בעליותו של עליון מהו מי מצי עליון אפתי לעכובי עליה או דילמא פנין שהפסיק התחתון בעליה לא מצי עליון לעכובי עליה: בעי רב הונא בריה דר"י אוצר של תמרי ורמוני מהו מי מזיק ליה הבלה של נחתומין ושל צבעין ורפת בקר ומצי לעכובי עליה או לא.

ויש לפרש אם לא עשה העליון בעליותו עדיין אלא תמרי ורמוני ואח"כ עשה התחתון רפת בקר מאי פנין דקדים העליון ועשה בעליותו תמרי ורמוני אוצר הוא דקדים או דילמא פנין דאפתי לא עשה בה מידי דקשי ליה הבלה אלא השתא בתר דעביד התחתון הוא דעביד ורפת בקר הוא דקדים תיקו: דף כא ע"א גמלא פי' גשר של עצים והינינו טעמא דלא ממטינן ליה לינוקא עליה משום דאיפא למיחש דילמא מתלעי הנה עצים אי נמי שטיף להו נהרא ונפיל ליה לינוקא לגו נהרא.

תיתורא בשר של אבנים. דליפא למיחש להני: ריש דוכנא מלמד אחר שישב עמו ומסייע אותו ללמד הנערים ולחננה אותם לפניו.

ומסייען ליה. להאי ריש דוכנא ממתא.

פלומר אין פוחתין להאי מקרי דרדקי משכרו מה שנותנין להאי ריש דוכנא אלא נותנין לו שכרו משלם ונותנין להאי ריש דוכנא שכר אחר מבני מתא: דילמא אתנא לאיתרשולי דאי מסלקינן ליה אתי לאיתרשולי בנפשיה ולא גריס מידי ומעקר מינני' כל מידי דנהה גריס מקמי הכין.

ורב דימי אָמר כּל שְׁכּוּן פּינּוֹן דַּחְזוּ דְמַסְלִיקִינוּן לִיה מִינְיָהּ מְשׁוּם דְלֹא גְרִיס טְפִי פְחַבְרִיָּה אַזְוִל וְטָרַח וְגָרִיס לְנַפְשִׁיהָ עַד דְגָרִיס טְפִי פְחַבְרִיָּה דְאָמַר מַר . קִנְאַת סוֹפְרִים תְּרַבֵּה חֻכְמָה: ע"ב מְרַחֲקִין מְצוּדַת הַדָּג מִן הַדָּג.

כְּלוּמַר מְרַחֲקִין מְצוּדַת הַדָּג מְמַצוּדַת דִּינֵיג אַחַר פְּמֵלֵא רִיצַת הַדָּג בְּמִים. אֶלְמָא מְצִי אָמַר לִיה הָאִי דִּינֵיג לְחַבְרִיָּה קָא פְּסַקְתָּ לִיה לְחִיּוּתִי וּמַעֲכַב עֲלִיָּה לְמַעֲבַד מְצוּדָה אַחֲרִיתִי גְבִי מְצוּדָה דִּילִיָּה הֵכָא נְמִי מְצִי אָמַר לִיה קָא פְּסַקְתָּ לִי לְחִיּוּתִי וּמַעֲכַב עֲלִיָּה מְלֵאוּקְמִי רַחֲמֵי גְבִי רַחֲמֵי דִּילִיָּה.

וְדַחֲזִינוּן שְׂאֲנֵי דְגִים דִּיהִבוּ סִינְאָרָא. כְּלוּמַר מְשַׁלְחִין שְׂוִלוּחִין לְרֵאוּת אִם יֵשׁ שְׁם מְצוּדָה אִם לֹא וּכְשֵׁרוּאִין מְצוּדָה הָרֵאוּשׁוּנָה יוֹדְעִין שְׂיֵשׁ שְׁם מְצוּדוֹת הַרְבֵּה וּבוֹרְחִין מְאוּתוֹ מְקוּם כְּלוּ וְאִין נִכְנָסִין אֵלָיו כְּלָל שְׁנַמְצָאֵת אוֹתָהּ מְצוּדָה מְפַסְקַת לִיה לְחִיּוּתִיהָ לְגַמְרִי.

אַבְל אֵלוּ לֹא הָווּ יְהִיבֵי סִינְאָרָא וְלֹא הָווּ בוֹרְחִין מְאוּתוֹ מְקוּם שְׁנַמְצָא שְׁמוֹ שְׂלֵא נֶאֱחָז בְּאוֹתָהּ מְצוּדָה אֶפְשָׁר שְׂוִלְכוּ בְּזוּ הַמְצוּדָה הָאֲחֵרַת כְּמוֹ בְּרַחֲמִים שְׂאֶפְשָׁר שְׂוִיָּהּ מְקַצַּת אַנְשִׁים טוֹחֲנִין בְּזוּ וּמְקַצַּת טוֹחֲנִין בְּזוּ וְלֹא מְפַסְקַת לִיה לְחִיּוּתִיהָ כְּלָל יֵשׁ לוֹמַר שְׂאִין מַעֲכַב עֲלִיו וְאֵע"ג דְּהִנֵּה מְפַחֲתִית לִיה לְחִיּוּתִיהָ מְצִי אָמַר לִי אֶת מְטִי לָךְ מֵאִי דְפִסְקוּ לָךְ מִן שְׂמֵיָא נֶאֱנָא מְטִי לִי מֵאִי דְפִסְקוּ לִי מִן שְׂמֵיָא.

נִקְטִינוּן הַשְׂתָּא מֵהָאִי שְׂמַעְתָּא וּמַמְעֵשָׂה דְהִנְהוּ דִּיקוּלָאִי דְאִיָּתוּ דִּיקוּלִי לְכַבֵּל וְאָתוּ בְּנֵי מְתָא וְעַכְבֵי עֲלֵיָּהּ וּמַמְעֵשָׂה דְהִנְהוּ אֶמוֹרָאִי דְאִיָּתוּ אִימְרֵי לְפּוּם נִהְרָא וְאָתוּ בְּנֵי מְתָא וְקָא עַכְבּוּ עֲלֵיָּהּ דְאִית לֵהּ רְשׁוּתָא לְבְנֵי מְתָא לְעַכְבּוּי דְלֹא לְאִתּוּיָּי עֶסְקָא מְמַתָּא אַחֲרִיתִי לְזַבּוּנֵי לִיה בְּמַתִּיָּהּ בְּלֹא יוּמָא דְשׁוּקָא וְאֶפִּילוּ לְעֵלְמָא אִי נְמִי לְבְנֵי מְתָא וְאֶפִּילוּ בְּיוּמָא דְשׁוּקָא.

אַבְל לְזַבּוּנֵי לִיה לְעֵלְמָא בְּיוּמָא דְשׁוּקָא לִית לֵהּ רְשׁוּתָא לְעַכְבּוּי עֲלֵיָּהּ וְאִי אִית לֵהּ אֶשְׂרָאִי בְּמַתָּא וְהוּא הַדִּין לְכָל מִלֵּי דְגָרִים לֵהּ לְאִיעַכְבּוּי בְּהָ יְהִיבִינוּ לֵהּ רְשׁוּתָא לְזַבּוּנֵיהָ בְּהָ שְׂעוּר חִיּוּתִיָּהּ עַד דְגָבּוּ שְׂעוּר אֶשְׂרָאִי דִידֵהּ.

אִי נְמִי עַד דְמַסְתַּלֵּק לִיה הֵהוּא מִיָּדֵי דְגָרִים לִיה לְאִיעַכְבּוּי בְּהָ וְאֶזְוִלִי. וְלֹא מְבַעֲיָא עֶסְקָא דְמַתְעַבְדָּא בְּהֵיא מְתָא דְמַעֲכַבֵי עֲלֵיָּהּ דְלֹא לְאִתּוּיָּי מְמַתָּא אַחֲרִיתִי אֶלָּא אֶפִּילוּ עֶסְקָא דְלֹא מַתְעַבְדָּא בְּהֵיא מְתָא נְמִי כִּי אִיתָהּ גְבִי בְּנֵי מְתָא אִית לֵהּ רְשׁוּתָא לְעַכְבּוּי עֲלֵיָּהּ דְבְנֵי מְתָא אַחֲרִיתִי דְלֹא לְאִתּוּיָּי וּלְזַבּוּנֵיהָ לֵהּ בְּמַתִּיָּהּ דְהָא רוּכְלִין הַמְחַזְרִין בְּעֵינֵירוֹת מִלְתָּא יְדִיעָא הוּא דְהִנְהוּ מִיָּדֵי דְמַזְבְּנֵי אִי אֶפְשָׁר דְלִית בְּהוּ מֵאִי דְלֹא מַתְעַבְדָּא בְּהֵיא מְתָא וְאֶפִּילוּ הֵכִי טַעְמָא דְמְשׁוּם תְּקַנַּת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּדִי שְׂוִיָּהּ תְּכַשִּׁיטִין מְצוּנִין לֵהּ הָא לֹא הֵכִי מְצִי לְעַכְבּוּי עֲלֵיָּהּ.

אַלָּא מִיהוּ מְסַתְּבָרָא לִן דְהִנֵּי מִלֵּי כְּלֵהּ הֵיכָא דְלִיכָא פְּסִידָא עַל הַלּוּקְחִים הוּא כְּגוֹן דְשׁוּ דְמִים אַהֲדָדִי וְשׁוּן עֶסְקִי נְמִי אַהֲדָדִי דְלֹא מְרוּוְחִי לוּקְחִים מִיָּדֵי עַבְדוּ רַבְּנָן תְּקַנְתָּא לְבְנֵי מְתָא כִּי הֵיכִי דְלֹא לְשִׁהִינן עֶסְקִיָּהּ וְלֹא תְּפַסִּיק לֵהּ לְחִיּוּתִיָּהּ אַבְל הֵיכָא דְשׁוּן לֵהּ עֶסְקִיָּהּ לְהַדְדִי וְלֹא שְׁוּוּיָּין דְמִים אַהֲדָדִי אוּ שְׁוּוּיָּין דְמִים אַהֲדָדִי וְלֹא שְׁוּוּ עֶסְקִי אַהֲדָדִי חֲזִינוּן אִי לוּקְחִים דְהֵיא מְתָא גּוּיִם נִינְהוּ אִית לֵהּ לְבְנֵי מְתָא לְעַכְבּוּי עֲלֵיָּהּ וְאִי לוּקְחִים

דהיה מתא ישראל ניהו מסתברא דלמעבד תקנתא למוכרים במאי דאיכא פסידא על הלוקחים לית לן רשותא.

הלכך פיון דאיכא הרנוחה ללוקחים לאו פל פמיניהו דמוכרים דמתקני לנפשניהו ומפסדי לאחרני וכו נמי הא דאמרין (בסמוך) עושה אדם תנות בצד תנותו של חברו: בר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב.

היכא דליכא הרנוחה תרעי דההוא מידי דמזבין ביה הוא אבל היכא דאיכא ארוחי תרעי לא מצי מעכב ולא פל פמיניה דמתקני לנפשניה ומפסיד לכל בני מאתיה וכן הדעת נוטה: דף כב ע"ב רב דימי אייתי גרוגרות בספינה אמר ליה ריש גלותא לרבא וכו' אי צורבא מרבנן הוא נקיט ליה שוקא.

לפינו מינה דהאי צורבא מרבנן דאית לי עיסקא מחייבי ביה בני מתא מן דינא לאנקוטי ליה שוקא ואי לא מנקטי ליה שוקא מענשי כדאמרין רב דימי אמר אנא ענישתיה דאפסיד גרוגרות דידי והא נמי מסתברא דלענן אקדומי ליה לצורבא מרבנן לזבונא עסקיה הוא פי היכא דלא לעכב ולא לפסול עסקיה אבל פי היכי דלזבון ביוקר חזינו אי לוקחים דהנהו מידי גוים ניהו אי נמי ישראל דזבני ליה לזבונא לגוים מנקטינן ליה שוקא ואי ישראל דזבני לי לנפשניהו ניהו צורבא מרבנן לא חזי למעבד הכי משום דאון הוא וכתוב לא יאונה לצדיק כל און: משנה מי שיהיה פותלו סמוך לכותל חברו לא יסמוך לו פותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ד' אמות דייקנן בגמרא וכותל קמא היכי סמוך ליה לפותל חברו ואוקמה רבא דהכי קאמר מי שיהיה פותלו סמוך לכותל חברו בד' אמות פירש רחב פותלו סמוך לאורף פותלו של חברו.

כזה \$ציור בספר \$ לא יסמוך לו פותל אחר כנגד ארכו כנגד אורף פתלו של חברו לעשות ממנו בית כגון זו הצורה אלא אם כן הרחיק מפתלו של חברו ד' אמות מאי טעמא דדוןשא דהני ד' אמות מהני לפותל חברו ומשום הכי מצי לעכובי עליה וליכא הכא לאקשוני וכותל קמא היכי סמוך דהאי פותל קמא רחבו כנגד אורף פתלו של חברו הוא דאפתי איכא דוןשא ואי משום רחב פותל לההיא פורתא לא חיישינן.

ויש לפרש כגון שיהיה אורף פתלו כנגד פתלו של חברו וסמוך לו בד' אמות כלומר עומד על סוף ד' אמות והא קמ"ל שאע"פ שפכר הרחיק מקדם ד' אמות פיון שלא הרחיק ד' אמות מצומצמות בלבד כשיבא עכשיו לסמוך לאותו פותל שלו פותל אחר צריף הוא עדיין להרחיק ד' אמות אחרות דדוןשא דהני ד' אמות אחרות מעלו לפותל ואע"ג שהם מרוחקין ממנו.

ורבינו האי ז"ל פי' כגון שסמוך פותלו לפותל חברו בתוך ד' אמות וראה חברו ושתק שאע"פ ששתק לו באותו פותל כשיבא עכשיו לסמוך לאותו פותל פותל אחר צריף הוא להרחיק ד' אמות מאי טעמא דדוןשא דהכא מעלי להתם.

וקשיא לי על זה הפירוש דאם כן כפשטיה דמתניתין הוא דמוקים לה שפותל זה סמוך בתוך ד' הוא וא"ה הכא במאי עסקינן כששתק לו חברו איבעי ליה למימר אמאי איצטריו למימר הכי קתני אלא מדקאמר ה"ק מפלל דלאפוקה למיתני מפשטה ולאוקמה

דליפא סמיכה בתוך ד' אמות הוא דמהדר: פאן מרום אחת וכו' הרחקת חלון מצד א' סגי ליה באמה א'.

משני צדדין ארבע אמות מכאן ומכאן: לימא מתני' דלא כר' יוסי. וא"ת אמאי לא מתמה נמי במתני' דתנו מי שקה פותלו סמוך לכותל חבירו ה"ז לא יסמוך לו פותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ד' אמות ונימא מתני' דלא כר' יוסי בשלמא פולה פרקין איפא למימר דגירין הוא דכד מעיינת בכולהו עניני דיליה משפחת לה דבכולהו איפא למימר פגירי דמו אבל גבי פותל פיון דליפא למימר דסמיכת פותלו לכותל חבירו גירא הוא דהא הויקא לא מחמת הפותל גופיה הוא אלא מחמת דקא מימנע דנשא מהתם הוא אמאי לא אמר נמי עליה נימא דלא כר' יוסי.

תשובתה כי אמר גירי ולא גירי ה"מ היכא דמטי ההיזק מההוא מידי גופיה דקעביד אבל ה"מ דהויקא דקא מטי לפותל דחבריה לאו מהאי פותל גופיה הוא דמטי אלא משום דקא מימנע דנשא הוא בכי האי.

גונא ליפא למימר גירי ולא גירי אלא לכ"ע בין לרבנן בין לר' יוסי בעי הרחקה מפותל חבירו ד' אמות. וטעמא דמילתא דכיון דכותל מעלי ליה דנשא מפי בגייה חבריה לההוא פותל דיליה הני ליה כמאן דאחזיק בהנהו ד' אמות דסמיכי ליה לעגן דנשא וקננהו להא מילתא.

והא דמיא לההיא דאמרינן הסלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד' אמות. אלמא מפי פתחיה להאי חלון אחזיק האי בד' אמות דסמיכי ליה לעגן אורה וקננהו להא מילתא ה"מ נמי מפי בגייה להאי פותל דיליה אחזיק בד' אמות דסמיכי ליה לעגן דנשא וקננהו להא מילתא: דף כג ע"א אין חזקה לגזיקין.

ומהדרין רב מרי אמר בקוטר רב זביד אמר בבית הפסא בריחא דבית הפסא דנהו גירי ועל המזיק להרחיק ואין חזקה מועלת לו אפילו בא בטענת לקוח הוא בדי עד שיוציא השטר.

פירש בהני הוא דליפא חזקה אבל בשאר איפא חזקה. והאי בבית הפסא דאמרינן דלית ליה חזקה דוקא היכא דלא אחזיק אלא בגזק בלחוד כגון בית הפסא דאיתיה בביתיה דמזיק וקא מטי מיניה לביתיה דניזק דלא אחזיק אלא בריחא בלחוד דהיינו גזק דומיא דשוקב שהוא בנוי בתוך שלו והויקא בעלמא הוא דמטי ליה לחבריה מחמת יונים דשייטי עיניה ואכלי בדיליה.

אבל היכא דאחזיק בגופו של קרקע כגון בית הפסא דעביד בביתיה דניזק ופתח לביתיה דמזיק אי נמי עביד בביתיה דמזיק ועוקא דיליה אלא לביתיה דניזק בכי הא ליפא למימר דאין חזקה דהא בגופיה דקרקע הוא אלא חזקה חזקה הויא.

הילכך אי מטען קא טעין דובגיה ניהליה למקום בית הפסא או יתביה ניהליה במתנה מהימן ובשבועה. ואי לא קא טעין מידי אלא שלא אמר לו אדם דבר מעולם לאו חזקה היא דהא תנו (בחזקת הבתים) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה.

ואי יורש הוא או לוקח לא צריף למיטען מידי דהא תנו (שם) והבא מחמת ירושה אין צריף טענה. ומ"מ מיבעיא ליה לכסוויי לההוא בית הפסא או לההיא עוקה פי הכי דליסתליק מיניה ריחא ואע"ג דאחזיק ביה איהו בלא פסוי ריחא ודאי הא אמרינן דלית ליה חזקה משום דנזק הוא ואין חזקה לנזוקין: ע"ב ואע"ג דאיכא שוכה אחרניא דנפיש מיניה.

וקשיא לרבי חנינא. ופריק בדליכא דנפיש מיניה.

והדר אקשינן אי הכי וכו' נאפילו לר' זירא דאמר קרוב עדיף דנהי דרישא מסייע ליה וליכא לאקשוויי מינה אלא לרבי חנינא בלחוד, סיפא מיהא איכא לאקשוויי מינה עליה דר' זירא פי הכי דאקשוויי ליה לר' חנינא דקתני סיפא חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו ובין לר' חנינא בין לר' זירא אמאי הוא של מוצאו אי לר' חנינא כיון דליכא דנפיש מיניה ודאי דהאי שוכה הוא.

ולר' חנינא קשיא בין רישא בין סיפא דבדאיכא שוכה אחרניא אמאי של מוצאו ניזיל בתר שוכה דנפיש יונים דיליה ולר' זירא כיון דליכא שוכה דקרוב מיניה ודאי דהאי שוכה הוא.

ולכא למימר דאיכא קרוב מיניה דא"כ הנה ליה בתוך חמשים דההוא שוכה אחרניא ואמאי הרי הוא של מוצאו. ואי נמי דאיכא דקרוב מיניה דהאי והאי ניפול חוץ לחמשים לתרנוניהו מ"מ בין לר' חנינא בין לר' זירא דההוא שוכה אחרניא הוא דליכא אחרניא דנפיש מיניה: הכא במאי עסקינן במדדה דאמר רב עוקבא בר חמא פל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה.

וכיון דהאי ניפול חוץ לחמשים אמה דהאי שוכה קאי וליכא שוכה דקרוב מיניה בתוך חמשים אמה הא ודאי איניש הוא דהנה מיייתי ליה מעלקמא ונפל מיניה ומיניאש ומשום הכי הרי הוא של מוצאו: דף כד ע"ב ואם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים וכו' פירש קוצץ א' מבני העיר את האילן ואינו נותן דמים לבעל האילן.

ודייקין ומאי שנא מבור דתנו אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים. אמר רב פהנא קיזרא דבי שותפי לא חמימא ולא קריא.

פלומר דבר דבין שותפין מתרשלין הן בו לפי שכ"א מהן סומה על חבירו הילקף אם מחייבין אנו את בני העיר ליתן דמי האילן לבעל האילן יבוא להתרשל בקציצתו לפי שכל אחד מהן אינו רוצה ליתן מה שמגיע עליו מדמי האילן וישאר האילן פמות שהוא ויבטל נויי העיר אבל גבי בור של יחיד כיון דלא איכפת לן אם יתרשל בקציצתו אם לא שיהי ההפסד עליו לבדו הוא חייבוהו לתת דמי האילן: ואמרינן וממאי דמהאי טעמא הוא דילמא משום דשאני הדייקא דרבים מהדייקא דייחיד אלא אי אתמר האי טעמא אסיפא אתמר אם האילן קדם קוצץ ונותן דמים.

דכיון דמחייבי בני העיר ליתן דמי האילן לבעל האילן אמאי תני קוצץ ונותן דמים דמשמע קוצץ ברישא ואחר כך נותן דמים ליתני נותן דמים ואחר כך קוצץ. אמר רב פהנא קיזרא דבי שותפי לא חמימא ולא קריא.

ואם אינו קוצץ עד שיתנו דמים יבואו ויתרשלו בדבר פדי שלא יתנו וגם בעל האילן שותק ואינו מבקש פלום לפי שרוצה הוא שיתרשלו ולא יבואו הדמים פדי שלא יקצץ האילן ונמצא אילן קנים ויבטל גויי העיר.

לפיכך שנינו קוצץ בתחילה ואחר כך נותן דמים פדי שלא יתרשלו בקציצת האילן וליפא למיחש שמא לאחר קציצת האילן יתרשלו בנתינת הדמים דבעל האילן יבקש אותם ואם יתרשל איהו דאפסיד אנפשיה: דף פה ע"א בואו ונחזיק טובה לאבותינו שהודיעונו מקום תפלה דכתיב וצבא השמים לה משתחוים פלומר פשהו נכפפין ויורדין בכל יום למערב זו היא השתחוניתן לפני המקום מפלל שהשכינה במערב: מתקיף לה רב אחא בר יעקב ואימא כעבד שנוטל פרס מרבו והולך לו פלומר לעולם אימא לה שכינה במזרח וזה שיורדין בכל יום למערב לאו לאקבולי פני שכינה הוא אלא כמי שנוטל פרס מרבו והולך לו לאחוריו כך הפוכבים והמזלות נטלו פרס מהשכינה במזרח והלכו להם לאחוריהו לרוח מערבית וזה שנכפפין לרוח מערבית שנראה כמו השתחויה פיון שלאחוריהו הו מהלכין נמצאת השתחוניתן כלפי מזרח היא ולא כלפי מערב: דף כו ע"א והא ארחיקי לי!

פירש שתי אמות דהא בבבל הוה: הני מילי אילנות לאילנות וגפנים לגפנים אבל אילנות לגפנים בעינן טפי. והוי כגרמא דגירי דאסור כמו אפיקו לי קרקור מהכא דלעיל (דף כ"ג).

יש לפירש דהאי טפי דקאמרינן בכדי דלא ממטי הניזיקא לגפנים מחמת ציפרי דקא יתבי באילנות הוא ואע"ג דקא מרחיק טובא. ויש לפירש דעד ארבע אמות בלחוד הוא משום דלא אשכחן הרחקה טפי מהכין ונהנה ליה האי טפי דקאמרינן משתי אמות.

ונה פירוש האחרון הוא שהיה רבינו הרב ז"ל סובר ומעשים בכל יום לפניו ולא היה דן אלא להרחיק ד' אמות בלבד ואפילו אילנות לגפנים וא"ת לפירוש הראשון שמצריף להרחיק בכדי דלא מטי הניזיקא לגפנים מחמת ציפרי ואפילו טובי איפא וכיון דלא ארחיק ליה מעיקרא שיעור מאי דמחייב לארחוקי משדה חבירו מה איכפת ליה איהו בגפנים דחבריה אי מתזקי אי לא מחזקי לימא ליה אתה הוא דאפסדת אנפשיה דנטעתינהו להני גפנים דילך בכדי מאי דמחזקי מאילנות דידי דהא נטענא השתא ונהנה לה מעיקרא לעולי בדילך טפי ולמיטע ולאסוקי אדעתך דלמחר ממליכנא ונטענא אילנות איפא לאוקמא פגון דקיימי הני שדות מעיקרא לנטיעת גפנים ולא לנטיעת אילנות.

ואיפא לאוקומי פגון שהיתה שדה זו דרבה בדרב חנו מעיקרא לבעל הפרדס ונבנה ניהליה לרבה בר רב תנן דכי זבנה אדעתא דהכי הוא דזבניה. ומ"מ אפילו לפי האחרון האי דמצרכין ליה לבעל אילנות ארבע אמות מבעל גפנים לארחוקי היכא דקדמי גפנים לאילנות הוא אבל אי קדמי אילנות לגפנים לא מחייבין ליה לבעל אילנות לארחוקי ד' אמות מגפנים ולא למקצינהו לאילנות דידיה משום דאמר ליה לבעל הגפנים אדרבה את עייל דיך בדיך ונטע.

והיכא דאתו תרנוייהו בהדי הדדי למיטע האי בעי למיטע ולארחוקי לאילנות ב' אמות ותו לא והאי אמר אנא גפנים בעינא למיטע ולא סגי לה בהרחקת שתי אמות חזינן אי

שְׂדֵה הַעֹמֶדֶת לַגִּפְנִים הִיא לֹא כָּל כַּמִּינֵיהַ דְּבַעַל אֵילָנוֹת וְאֵי שְׂדֵה הַעֹמֶדֶת לַאֵילָנוֹת הִיא לֹא כָּל כַּמִּינֵיהַ דְּבַעַל גִּפְנִים וְאֵי שְׂדֵה הַעֹמֶדֶת לְזֶה וְלְזֶה כִּינּוּן שְׂדֵה מְרוּצָה לִיטַע גִּפְנִים הָרִי אֵינוֹ מְשַׁנֶּה בְּכַף שְׁהָרִי גַם לַגִּפְנִים הִיא עֹמֶדֶת הַדִּין עִמּוֹ וְכוּפִין אֶת חֲבִירוֹ לְהַרְחִיק אֶת אֵילָנוֹתָיו בְּכַדִּי מֵהַ שְׂצָרִיף לְהַרְחִיק אֶת הָאֵילָנוֹת מִן הַגִּפְנִים וְכִינּוּן שְׂפָן אֶפִּילוֹ אִם אֵינוֹ רוּצָה עֲכָשְׁוֹ לִיטַע בְּשָׂלוֹ כְּלוּם כְּשִׁיבָא חֲבִירוֹ לִיטַע אֵילָנוֹת יָכוֹל הוּא לַעֲכָב עָלָיו עַד שְׂיַרְחִיק בְּכַדִּי מֵהַ שְׂצָרִיף לְהַרְחִיק מִן הַגִּפְנִים מִשּׁוּם דַּא"ל לְמַחֵר מְמַלְיָכְנָא וְנִטְעָנָא גִּפְנִים וְהֵינּוּ חֲלֻקָּת אַבְיִי וְרָבָא (דָּף י"ז ע"ב) בְּעֵנְיָן הַבָּא לְסַמּוּךְ בְּצַד הַחֲצָר דְקו"ל כְּרָבָא בְּהָא דְאֵינוֹ סוּמָה.

וְהֵי ב' אַמּוֹת וּד' אַמּוֹת דְקַאמְרִינּוּ אִם שְׁנִיָּהּ כְּאֶחָד בְּאִין לִיטַע אֵי נְמִי אֶחָד מִהֶן רוּצָה דְחֲבִירוֹ מְעַכָּב עָלָיו עַד שְׂיַרְחִיק צְרִיכָה שְׁתֵּהָא הַהַרְחָקָה מְמַנְצַעַת בִּינֵיהֶן וְאִם אֶחָד מִהֶן נִטַע תְּחִילָה וְלֹא מִיָּחָד בּוֹ חֲבִירוֹ לְהַרְחִיק כְּשִׁיבָא עֲכָשְׁוֹ גַם הוּא לִיטַע שְׂלוֹ צְרִיף הוּא לְהַרְחִיק הָאֵמּוֹת כְּנֹלֵן בְּשָׂלוֹ וְכֵן הַדְּעַת נוֹטָה: ע"ב לְבַתֵּר דְנִפְק אָמַר.

פִּירְשׁ רַב פֶּפֶא אַמְאִי לֹא אָמַרִי לִיהָ כָּאן בְּתוֹף שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה כָּאן חוּץ לְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה. כְּלוּמַר הָא דְתַנּוּן חוּפֵר וְיֹוֹרֵד וְהַעֲצִים שְׂלוֹ חוּץ לְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה הוּא דְלֹא מְפָסִיד בָּהּ בַּעַל הָאֵילָן כְּלוּם דְחוּץ לְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה לֹא יִנְיָק' אֲבָל בְּתוֹף שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְחַפּוֹר וְלִיָּרֵד יוֹתֵר מִשְׁלֵשָׁה טְפָחִים מִפְּנֵי שְׂמִפְסִיד שְׂרָשֵׁי הָאֵילָן שֶׁל בַּעַל הָאֵילָן מִשּׁוּם דְבְּתוֹף שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה יִנְיָק.

וְצָרִיף עֵינּוֹ הֵכָא דְעַצִּים הֵנָּה דְבַעַל הָאֵילָן כִּינּוּן דְבְּתוֹף שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה נִינְהוּ כְּדַאמְרִינּוּ לְקַמּוֹן אֲבָל לְעוֹלָם יֵשׁ לוֹ לְקוּץ כִּינּוּן דְבַקְרָקַע שְׂלוֹ הֵם: הֵכָא בְּגַדוּלִין לְאַחַר מְכָאן וְכו' פִּירוּשׁ לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ רִישָׁא וְסִיפָא בְּתַר אֵילָן אֲזַלִּינּוּ וְסִיפָא דְקַתְנִי אֵין מוּעֲלִין בּוֹ בְּגַדוּלִין הַבָּאִין לְאַחַר מְכָאן שְׁהַקְדִּישׁוּ הָאֵילָן עֶסְקִינּוּ וְקַסְבֵּר אֵין מוּעֲלִין בְּגַדוּלִין אֲבָל בְּשָׂרְשֵׁים שְׁהִיוּ בְּעַת שְׁהַקְדִּישׁ אֶת הָאֵילָן הוּא שְׂמוּעֲלִין: רַבִּינָא אָמַר לֹא קַשְׂיָא.

רִישָׁא דְשִׁמְעַת מִינָהּ דְשָׂרְשֵׁי אֵילָן בְּתַר אֵילָן שְׂדִינּוּ לִיהָ בְּשָׂרְשֵׁין הַבָּאִין בְּתוֹף שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה דְנוֹדָאֵי שְׂלוֹ אֵילָן הֵם. וְסִיפָא דְשִׁמְעַת מִינָהּ דְבְּתַר קַרְקַע שְׂדִינּוּ לִיהָ בְּשָׂרְשֵׁין הַבָּאִין חוּץ לְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה לְאֵילָן דְכִינּוּן דְחוּץ לְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה הֵן לֹא חֲשָׁבִינּוּ לְהוֹ מֵהָאֵילָן: הַדְּרוֹן עָלָךְ לֹא יַחֲפּוֹר דָּף פַּח ע"ב שְׁהָרִי נְבִיא עוֹמֵד בְּתַשַׁע, בְּתַשַׁע שָׁנִים לְצַדְקָהּ.

כְּדַתְנִיָּא בְּסֹדֵר עוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַפֶּרֶק שְׂאֵמַר הַקַּב"ה לִירְמִיָּהוּ הִנֵּה חֲנַמְאֵל וְגו' (יִרְמִיָּה ל"ב) בּוֹ סִמּוּךְ מְלָךְ בְּבָל עַל יְרוּשָׁלַיִם וְסִמִּיכַת מְלָךְ בְּבָל עַל יְרוּשָׁלַיִם מְפֹרָשׁ בְּקִרְא דְבִשְׁנָה הַתְּשִׁיעִית הָיָה וְהַזְהִיר הַקַּב"ה לִירְמִיָּהוּ לְקַבּוֹת שְׂדֵהוּ וְלִכְתּוֹב עָלֶיהָ שְׁטֵר וְאֵע"פ שְׂעִתִּידָהּ לְיַחֲרַב בְּשָׁנַת אַחַת עֶשְׂרֵה וְכָל הַשְּׁטָרוֹת כְּנֹלֵן אַבּוּדִין וְאֵילוֹ שְׁהַחֲזִיקָה מִתְקַיְיֶמֶת בְּג' שָׁנִים אֵלוֹ שְׂקוּדָם חֲנֹרְכָן לֹא הִי' הַקַּב"ה מְשִׂיא עֲצָה לִירְמִיָּהוּ לְקַבּוֹתָהּ שֵׁשׁ לְחֹוֹשׁ שְׂיַעֲרַעַר לְאַחַר שְׁבַעִים שָׁנָה כְּשִׁיבְנָה הַבַּיִת וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא מְכַרְתִּיהָ לָךְ וְכִינּוּן שְׂאֵין בְּיָדוֹ לֹא שְׁטֵר וְלֹא חֲזָקָה נִמְצָאוּ מַעוֹתָיו אַבּוּדִין הָרִי שְׂמַעְנּוּ לְחֲזָקָה שְׁהִיא מִתְקַיְיֶמֶת לְאַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאֵין צָרִיף שְׁטֵר וְלִפִּי שְׂמַזְכִּירוֹ הַקַּב"ה לְכַתּוֹב עָלָיו שְׁטֵר לְאוֹתָם שָׁנִים שְׂקוּדָם הַחֲנֹרְכָן שְׂמַעְנּוּ שְׂבַתוֹף שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵלוֹ צָרִיף הוּא לְשְׁטֵר וְאֵין עִמּוֹ חֲזָקָה עַד תְּשֻׁלוּם ג' שָׁנִים.

הרי למדנו לחזקה שלש שנים לא פחות ולא יותר: אמר ליה אבני דילמא התם עצה טובה קמ"ל. פלומר ממאי דחזקה לא הוה פחות משלש שנים דילמא לאלתר הוה חזקה כי היכי דהוה במטלטלין והאי דאמר ליה לכתוב שטר אע"ג דלא צריף לרווחא דמילתא, תדע דכתיב ונתתם בכלי חרש.

דהתם נדאי לא צריף דהא בחזקה סגי ליה אלא נדאי עצה טובה קמ"ל: אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו תרי סהדי לאסהודי לי דדר ביה תלת שני ביממא ולינלא טענתיה טענה פירשה הרב רבינו זצ"ל בתשובות דיליה ולא איסתבר גבן משום דאיפא עליה כמה פירכי וכד עייננא השתא בשמעמא נפקא לו פירושא אחרניא והכין פירושא.

כיון דאמר רב הונא ג' שנים שאמרו רצופות וקאמר רבא דלא מתוקמא חזקה דבתים אלא עד דאתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובלילא אתא מר זוטרא השתא לפרושי מלייהו דרב הונא ודרבא דהא דאמר רבא שלש שנים דלא מתוקמא חזקה דבתים אלא עד דאתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובלילא דוקא היכא דטעין התובע ואמר ליתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובלילא אבל אי לא טעין הכי לא טענינן ליה אלא מכי מיייתי סהדי ומסהדי דאחזיק בה שלש שנים מוקמינן לה בידיה עד דטעין האיך ועלה קאמרינן ומודה רבא על הרוכלין המתזירין בעיירות פלומר היכא דהוי מוחזק רוכל במחזיר בעיירות דאע"ג דלא טעין התובע דליתיה סהדי דליסהדי דדר ביה ביממא ובלילא אנו טענינן ליה דכיון דהאי אחזיק סתמיה דבלילא דייר ביומא לא דייר משום הכי טענינן ליה אנו ואע"ג דאיהו לא טעין טענינן ליה ולבתר דסליק מר זוטרא מלפרושי מימריה דרבא קא הדר נמי מפרש עיקר מימריה דר"ה: דף לב ע"א אנו אחתינן ליה נאנו אסקינן ליה.

וכל דאלים גבר: ע"ב רבא בר שרשם וכו' עד אשתעי דינא בתרייהו רבא בר שרשם לא אכלה בסני אבוהון דיתמי שני חזקה דאילו אכלה בסני אבוהון שני חזקה הוה יכול למיטען לקוחה היא בנדי אלא האי דאכלה שני חזקה לאסר דמית אבוהון הוא דאכלה ומשום הכי דאיפא עלה קלא דארעא דיתמי היא לא קיימא עליהו חזקה דהא אין מחזיקין בנכסי קטן דכיון דהוה ידע דקטן לאו בר מחאה הוא איבעי ליה לאזהורי בשטריה והיינו דקאמר ליה לקוחה היא בנדי לא מצית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי הוא וחזקה לא קיימא לה עלה דהא לא אחזיקת בסני אבוהון אלא לבתר דמית אבוהון הוא דאחזיקת בה ואין מחזיקין בנכסי קטן הילכף זיל אהדרה לארעא ליתמי ולכי גדלי אשתעי דינא בהדייהו אבל השתא לית לאשתעי דינא בהדייהו דהא אמרי' (ערכין דף כ"ב ע"א) אין נזקין לנכסי יתומים אלא אם כן הייתה ריבית אוכלת בהן.

והאי דקאמר ליה לקוחה היא בנדי לא מצית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי הוא. משום דאי לא נפיק עלה קלא דארעא דיתמי הוא אלא רבא בר שרשם הוא דקא מודי דיתמי הוא לא הוה אמרינן בכי הא לקוחה היא בנדי לא מצית אמרת דכי אמרינן אין מחזיקין בנכסי קטן הני מילי היכא דידיעא דהאי ארעא דאבוהון דיתמי הוא וקא טעין איהו דובנה אבל היכא דלא דייעא דארעא דיתמי היא אלא איהו הוא דקא מודה דארעא דאבוהון הוה וקא טעין דובנתה מיניה אמרינן בהא מיגו דאי בעי אמר דהאי ארעא דידי הוא ולא דאבוהון דיתמי הוה מעולם מהימן כי אמר נמי השתא דהאי ארעא

דאָפּוהן דײַטמי הנה וזבנתה מינה מהימן ואע"ג דלא אכלה שני חזקה בְּחַי אַפּוּהָנוּ מְשׁוּם דְּהַפָּה שְׁאָסֵר הוּא הַפָּה שֶׁהִתִּיר: דָּף לַג ע"א אַבְי וְרַבָּא לֹא סְבִירָא לְהוּ הָא דְרַב חֲסָדָא.

דְּכִינּוּ דְאֹדֵי שְׂאֵכֵל הַפִּירוֹת אֹדֵי וּמְחַיֵּיב לְשִׁלוּמֵי דְכִי אֶמְרִינוּ הַפָּה שְׁאָסֵר הוּא הַפָּה שֶׁהִתִּיר הֵנִי מִלִּי הֵיכָא דְקָא טְעִין טְעָמָא דְמִסְתַּבְּרָא וְלֵיכָא עֵדִים דְקָא מְכַחְשִׁי לָהּ בְּטַעֲנוּתֶיהָ דְאִיכָא לְמִימַר דְקֹוּשְׁטָא קָא טְעִין אֲבָל הֵכָא טְעִין טְעָמָא דְלֹא מִסְתַּבְּרָא דְהָא אֲתוּ עֵדִים וּמְכַחְשִׁינָהּ לֵיכָא לְמִימַר הַפָּה שְׁאָסֵר הוּא הַפָּה שֶׁהִתִּיר מְשׁוּם דְהִתְרָה שֶׁהִתִּיר בָּהּ עֲצָמוּ לְאוּ הִתְרָה הִיא דְקָא אֲתוּ סְהַדֵי דְאַכְחִישׁוּ לִיהּ וְאַגְלַאי מִלְתָּא דְבִשְׁיִקְרָא קָא טְעִין.

וְכִינּוּ דְאֹדֵי דְאֵכֵל פִּירֵי מְחַיֵּיבִינוּ לִיהּ, לְשִׁלוּמֵי שְׁהַרֵי אָסֵר עֲצָמוּ וְלֹא הִתִּיר: דָּף לַד ע"ב כָּל דְאֵלִים גָּבֵר וְכוּ' עַד וְאִי דְמָר לֹא דְמָר, מְסַנְנֶרְתָּא דְהָאִי דִינָא דְכָל מִיזְדֵי דְמִינְצוּ עֲלֵהּ בֵי תְרֵי הָאִי אָמַר דִּידִי הוּא וְהָאִי אָמַר דִּידִי הוּא אִי אִיתִיהָ לְהָהוּא מִיזְדֵי בִידָא דְחֲסַד מִינְיִיהוּ הָא וְדָאִי הַמוֹצִיא מְחַבְּרֹו עֲלִיו הֶרְאָהּ וְזֵה אִינוּ צְרִיךְ לְפָנִים וְלֹא לְפָנֵי לְפָנִים.

וְאִי אִיתִיהָ לְהָהוּא מִיזְדֵי בִידָא דְמִרְנוּיִיהוּ וְקָא נְקֻטֵי לִיהּ פְּלָגֵי לִיהּ בְּשִׁבּוּעָה וְהִינּוּ דְתַנּוּ (בְּרִישׁ מְצִיעָא) שְׁנַיִם אוֹחְזִין בְּטִלִית זֶה אוֹמֵר אֲנִי מְצִאתִיהָ וְכוּ' וְהוּא הַדִּין נְמִי הֵיכָא דְהִנּוּ הֵהוּא מִיזְדֵי בְּרִשׁוּתָא דְמִרְנוּיִיהוּ.

וְאִי לִיתִיהָ לְהָהוּא מִיזְדֵי בִידָא דְחֲסַד מִינְיִיהוּ אִי בִידָא שְׁלִישׁ נְתוּן יְהָא מְוַנַּח עַד שְׂיָבֵא אֵלֶיהוּ וְהִינּוּ דְתַנּוּ (שָׁם פ"ג) שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֶצֶל א' זֶה מְנָה וְזֶה מְאִתִּים זֶה אוֹמֵר מְאִתִּים שְׁלִי וְזֶה אוֹמֵר מְאִתִּים שְׁלִי זֶה נוֹטֵל מְנָה וְזֶה נוֹטֵל מְנָה וְהַשְּׂאֵר יְהָא מְוַנַּח עַד שְׂיָבֵא אֵלֶיהוּ וְכוּ' וְאִי לֹאוּ בִידָא שְׁלִישׁ הוּא אֵלָא דְרַמֵי בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים אִי נְמִי בְּרִשׁוּתָא דְלִיתִיהָ לְחֲסַד מִינְיִיהוּ אִי הוּוּ טַעֲנוּתָא דִידֵהוּ טַעֲנוּתָא דְאִיכָא לְמִימַר עֲלֵה דְמִלְתָּא נְהִי כְּגוֹן זֶה אוֹמֵר שְׁלִי וְזֶה אוֹמֵר שְׁלִי זֶה אוֹמֵר שְׁלִי אֲבֹתִי וְזֶה אוֹמֵר שְׁלִי אֲבֹתִי דְאִיכָא לְמִימַר עֲלֵה דְמִלְתָּא נְהִי כְּגוֹן זֶה אוֹמֵר שְׁלִי וְזֶה מִינְיִיהוּ כִּינּוּ דְאִיכָא לְמִימַר עֲלֵה דְמִלְתָּא לֹא פְּלָגִינוּ לִיהּ בְּהַדְיִיהוּ אֵלָא כָּל דְאֵלִים גָּבֵר וְהִנּוּ אִידָךְ הַמוֹצִיא מְחַבְּרֹו עֲלִיו הֶרְאָהּ וְאִי לֵיכָא לְמִימַר עֲלֵה דְמִלְתָּא כְּגוֹן דְהִנּוּ לִיהּ הֵהוּא מִיזְדֵי מִיזְדֵי דְאִסְתַּפֵּק לִיהּ מְעִיקְרֵיהּ דְהִנּוּ לִי' מְמוֹן הַמְּוַטֵּל בְּסַפֵּק הֵיכָא דְאִיכָא דְרַרָא דְמְמוֹנָא כְּגוֹן הַמְּחַלִּיף פָּרָה בְּחִמּוֹר וְכוּ' יְחֻלְקוּ.

וְהֵיכָא דְלֵיכָא בִינְיִיהוּ דְרַרָא דְמְמוֹנָא כְּגוֹן ב' שְׁטֵרוֹת הַיּוֹצֵאִין בְּיוֹם אֶחָד שׁוּדָא דְדִינֵי כְּשִׁמוּאֵל דְקִינָא לֹן כְּשִׁמוּאֵל דְהִלְכְתָּא כְּנוֹתִיהָ בְּדִינֵי וְהִנּוּ מִלִּי הֵיכָא דְמִרְנוּיִיהוּ קָא אָמְרֵי בְּרִי אֲבָל הֵיכָא דְחֲסַד מִינְיִיהוּ קָאֵמַר שְׂמָא וְאִידָךְ אָמַר בְּרִי כִינּוּ דְהִיָּא מִיזְדֵי לֹאוּ בְּרִשׁוּתִיהָ דְחֲסַד מִינְיִיהוּ הוּא מוֹקְמִינּוּ לִיהּ בְּרִשׁוּתָא דְהָהוּא דְקָאֵמַר בְּרִי וְהִנּוּ אִידָךְ מוֹצִיא מְחַבְּרֹו דְקִינָא לֹן בְּרִי וְשְׂמָא בְּרִי עֲדִיף.

וְהָאִי דְאָמְרֵי דְהֵיכָא דְהִנּוּ לִיהּ הֵהוּא מִיזְדֵי בְּרִשׁוֹת הֶרְבִּים אִי נְמִי בְּרִשׁוּתָא דְלִיתִיהָ לְחֲסַד מִינְיִיהוּ וְתַרְנוּיִיהוּ קָא אָמְרֵי בְּרִי יְחֻלְקוּ הֵנִי מִלִּי הֵיכָא דְלֵיכָא לְמִימַר בְּהָהוּא מִיזְדֵי אוֹקְמִיהָ אֲחֻזְקִתֶיהָ דְמֵאֲרִי' קָמָא אֲבָל הֵיכָא דְאִיכָא לְמִימַר אוֹקְמִיהָ אֲחֻזְקִתֶיהָ דְמֵאֲרִי' קָמָא כְּגוֹן הַמְּחַלִּיף פָּרָה בְּחִמּוֹר וְכֵן בְּמוֹכֵר שְׁפַחְתּוּ וְיִלְדָהּ כִּינּוּ דְמִרְנוּיִיהוּ קָאֵמַר בְּרִי מוֹקְמִינּוּ לִיהּ אֲחֻזְקִתֶיהָ דְמֵאֲרִיָּה קָמָא וְהִנּוּ אִידָךְ הַמְעַ"ה כְּדִמְתַּבְּרָר בְּפָרְק הַשְּׂוֹאֵל (מְצִיעָא דָּף ק') וְהִלְכָה הַמְּחַלִּיף פָּרָה בְּחִמּוֹר וְכוּ': דָּף לו ע"ב דְקָל נְעֲרָה אִיכָא בִינְיִיהוּ.

פִּירֵשׁ שְׁמִשִּׁיר אֶת פִּירוֹתָיו. לְמֵאן דְּאָמַר שְׁלֵשׁ שָׁנִים הָא נְמִי חֲזָקָה הוּא וּלְמֵאן דְּאָמַר עַד שְׁיִגְדֹר שְׁלֵשׁ גְּדִירוֹת וְנִקְא הֵיכָא דְגָדְרוּ בְּיָדִים אַבְל הֵיכָא דְלֹא גָדְרוּ בְּיָדִים אֲלֵא מְעַצְמֵם וְשָׂרוּ לֹא הָנָה חֲזָקָה: דָּף לז ע"א זֶה הַחֲזִיק בְּאֵילָנוֹת וְזֶה הַחֲזִיק בַּקֶּרֶע.

פִּירֵשׁ שָׁנִים שְׁקֵנוּ מֵאֲחַד זֶה קָנָה הָאֵילָנוֹת וְזֶה קָנָה הַקֶּרֶע שְׁהָאֵילָנוֹת עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ אִי נְמִי שָׁנִים שְׁהַחֲזִיקוּ בְּנִכְסֵי הַגֵּר זֶה הַחֲזִיק בְּאֵילָנוֹת וְזֶה הַחֲזִיק בַּקֶּרֶע שְׁהָאֵילָנוֹת עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ.

אָמַר רַב זְבִיד זֶה קָנָה הַקֶּרֶע וְזֶה קָנָה הָאֵילָנוֹת בְּלִי קֶרֶע. וּמִתְקִיף לֵה רַב פֶּפְא וְכִי אִין לֹו לְבַעַל אֵילָנוֹת בַּקֶּרֶע כְּלוּם לִימָא לִיָּה עֲקוּר אֵילָנָה שְׁקוּל וְזִיל.

אֲלֵא אָמַר רַב פֶּפְא זֶה קָנָה הָאֵילָנוֹת וְחֲצִי קֶרֶע וְזֶה קָנָה חֲצִי קֶרֶע. וְזֶה שְׁאָמַר רַב פֶּפְא חֲצִי קֶרֶע לָאו חֲצִי קֶרֶע מִמֶּשׁ קָאָמַר אֲלֵא חֶלֶק הַקֶּרֶע הוּא שְׁקָנָה כְּפִי הָאֵילָנוֹת וְחוּץ לְאֵילָנוֹת כְּמֵלֵא אִוְרָה וְחֲצִי: ע"ב קְנִי לִיָּה מְשִׁיפּוּלִיָּה וְעַד תְּהוּמָא.

כְּלוּמַר יֵשׁ לֹו קֶרֶע וְאִין לֹו לְבַעַל קֶרֶע לֹוּמַר לֹו עֲקוּר אֵילָנָה שְׁקוּל וְזִיל. וּמִתְקִיף לֵה רַבָּא אַמַּאי כִּינּוּן דְּחַד אֵילָנָא הוּא וְדַאי לִיָּה לִיָּה קֶרֶע וְכִינּוּן דְּלִית לִיָּה קֶרֶע לִימָא לִיָּה עֲקוּר אֵילָנָה שְׁקוּל וְזִיל.

אֲלֵא אָמַר רַבָּא בְּבֵא מַחֲמַת טַעֲנָה כְּלוּמַר הָאִי דְּאָמְרִין גְּהַרְדְּעִי דְּקִנִּי הַקֶּרֶע כְּשִׁטּוּעַן וְאוּמַר לְקַחְתִּי מִמֶּךָ קֶרֶע זֶה וְאֵילָן זֶה בְּפִירוּשׁ וְקֵא"ל דְּכִינּוּן דְּמֵן דִּינָא הָנָה אִית לָךְ לְמִימַר עֲקוּר אֵילָנָה שְׁקוּל וְזִיל מִשּׁוּם דְּחַד אֵילָן הוּא וְלֹא אָמַר לִיָּה מִיָּדִי קֵא טַעֲנִין דְּזַבְינְתִּיָּה לְקֶרֶע דְּאֵילָן גִּיְהִלִּיָּה בְּהַדִּי אֵילָן בְּפִירוּשׁ מְהִימֵן מִשּׁוּם דְּהָא אַחֲזִיק בֵּיהּ וּבַעַל הַקֶּרֶע הוּא דְּאֶפְסִיד אֲנַפְשִׁיָּה דְּאֵיבְעִי לִיָּה לְמַחוּזֵי וְלֹוּמַר דְּהָאִי דְּשִׁבְקַתִּיָּה לְהָאִי אֵילָנָא בְּאַרְעָאִי לָאו בְּזַבְינִי שְׁבַקְתִּיָּה אֲלֵא מְחִילָה בְּעֶלְמָא כְּדִלָא קְפִידְנָא וְלֹא אֵי צְטְרִיכְנָא לִיָּה לְאַרְעָא וְכִי מְצְטְרִיכְנָא אֲמִינָא לָךְ עֲקוּר אֵילָנָה שְׁקוּל וְזִיל: דָּף לֵה ע"ב תְּנִי בַר קַפְרָא עַרְעַר וְחֲזוּר וְעַרְעַר וְחֲזוּר וְעַרְעַר.

פִּירֵשׁ עַרְעַר בְּשָׁנָה רֵאשׁוּנָה וְחֲזוּר וְעַרְעַר בְּשָׁנָה שְׁל ג' שָׁנִים הַשְּׁנִיּוֹת שְׁהִיא הַשְּׁנָה הַרְבִּיעִית. וְחֲזוּר וְעַרְעַר בְּשָׁנָה שְׁל ג' שָׁנִים הַשְּׁלִישִׁיּוֹת שְׁהִיא הַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית אִם מַחֲמַת טַעֲנָה הֵרֵאשׁוּנָה עַרְעַר אִין לֹו חֲזָקָה וְאִם שְׁיָנָה בְּטַעֲנוּתִיו כְּגוֹן שְׁטַעַן בְּתַחֲלִילָה וְאָמַר שְׁמוֹשְׁפָּרַת הִיא בְּיָדוֹ וְחֲזוּר בְּמַחְאָתוֹ הֵב' וְאָמַר לְפִירוֹת הוֹרְדֹתִיו וְחֲזוּר בְּמַחְאָתוֹ הַשְּׁלִישִׁית וְטַעַן וְאָמַר לֹא כָּךְ וְלֹא כָּךְ אֲלֵא גִזְלָן הוּא כְּהָא כִּינּוּן שְׁשִׁינָה בְּטַעֲנוּתִיו פְּעַמִּים הַחֲזִיק בְּשִׁקְרִיו וְכִשְׁשִׁינָה הַמַּחֲזִיק אֲכִילַת זֹו הַשְּׁנָה עַד סוּף ט' שְׁהִיא אַחֲרוֹנָה שְׁל ג' שָׁנִים הַשְּׁלִישִׁיּוֹת וְשִׁלְמָה לֹו חֲזָקָה וְאִינוּ צְרִיף לְשִׁטְר וְאֵע"פ שְׁהָרִי מִיָּחָה בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁהִיא שְׁנָה רֵאשׁוּנָה שְׁל שְׁלֵשׁ שָׁנִים הַשְּׁלִישִׁיּוֹת אֵלוּ אֵינָה מַחְאָה לְפִי שְׁיָכוּל חֲבִירוֹ לֹוּמַר כִּינּוּן שְׁשִׁינָה בְּטַעֲנוּתִיו ג"פ הַחֲזִיק בְּטַעֲנַת שְׁקֶר וּלְפִיכָךְ לֹא גִזְהַרְתִּי בְּשִׁטְר שְׁלִי: מַחְאָה בְּפִנֵּי שָׁנִים וְאִין צְרִיף לֹוּמַר כְּתָנְבוּ.

אֲלֵא כּוֹתְבִין וְאֵע"פ שְׁלֹא אָמַר כְּתוּבוּ. מִן דְּעָה בְּפִנֵּי שָׁנִים וְאִין צְרִיף לֹוּמַר כְּתָנְבוּ פִּירֵשׁ דְּזְכוּתָא דִּינִיָּה הוּא וְכִי בְּעִינָן לְמַנְקֵט רְשׁוּתָא לְמַכְתַּב הֵיכָא דְּהָנָה חוֹבָה עָלֶיהָ וְזְכוּתָא לְאַחֲרֵינִי אַבְל הֵכָא זְכוּתָא דִּינִיָּה הוּא וּמִיָּדַע יָדְעִי דְּנִיחָא לִיָּה דְּלִיכְתָּבוּ.

הודעה בפני שנים וצריף לומר פתובו. לפי שחובה הוא עליו ואין להם רשות למכתב אלא ברשותו לפי שיש לחוש שמא יאמר אני לא שעבדתי עצמי אלא למלנה על פה אבל למלנה בשטר לא ועוד שיש לחוש שמא יפרענו והוא אינו יודע שכתב שטר עליו כדי שיבקש אותו מידו לפיכך אין להם רשות לכתוב שטר אלא מדעתו: וקיום שטרות וכו'.

לא סגי ליה בשנים אלא בשלשה משום דמעשה בית דין הוא ואינו עדות ולפיכך צריף שלשה: דף מ ע"א לא פתבינו מודעה אלא אמאן דלא צינית דינא אבל אמאן דצינית דינא פינו דלא אנסי לא פתבינו דהאי מודעה לאו מודעה היא.

אפני ורבא דאמרי תרונניהו אפילו עלי ועליף. איכא מאן דאמר דהא דאפני ורבא במודעי דמתנות הוא דלא בעינו בה אונסא דהא לא שקיל בה זוי אלא גלויי מילתא בעלמא הוא דבעינו דלא ניחא ליה למיתן ההיא מתנה אבל במודעה דזביני דקא שקיל זוי לא הניא מודעה אלא עד דמברר אונסיה פדאמרינו לקמן אמרי נהרדעה כל מודעה דלא פתיב בה אנו ידענו ביה באונסא דפלגיא לאו מודעה היא מודעה דמאי אי דגיטא ודמתנה גלויי מילתא בעלמא הוא ואי דזביני והאמר רבא לא פתבינו מודעה אדביני.

ומודעה בלא אונסא קאמר אבל היכא דאנסי כי מעשה דפרדיסא (בסמוך) פתבינו ואנו לא חזינו להאי פירושא חדא דמודעה דמתנה ליכא מאן דאמר דבעיא אונסא דמדקא מתמיהנו לקמן ואמרינו מודעה דמאי אי דגיטא ומתנה גלויי מילתא הוא מיכלל דמילתא ברירא הוא וליכא דפליג עלה ואם פן היכי קאמרי רבה ורב יוסף דלא פתבינו מודעה אלא אמאן דלא צינית דינא ועוד אי אמודעי דמתנה קאי האי דינא איכא ביניהו דלא שמעת להו דקאמרי אלא אמאן דלא צינית דינא הלכך האי פירושא לא דייק והכין פירושיה לא פתבינו מודעה אלא אמאן דלא צינית דינא כגון דתבע ליה ראובן לשמעון בדין ואמר ליה הב לי כף וכוף דאית לי בינך ואמר ליה האיך לא היו דברים מעולם דלית ליה עליה אלא שבועה דרב נחמן ואצטריף למעבד עמיה פשרה ומקמי דלעבדה עמיה מסר עליה מודעה ועלה קאמרי רבה ורב יוסף דההיא מודעה לאו כלום היא משום דהא צינית דינא ואפני ורבא פליגי עליהו וקאמרי אע"ג דצינית לדינא פינו דכפר ביה אין לך אונס גדול מזה והלכתא פנותיהו: ע"ב אמר רב יהודה האי מתנה טמירתא לא מגבינו בה.

איכא מאן דאמר דלא חיישינו למתנה טמירתה היכא דקנו מיניה דנצריף למכתב תיבו בשוקי ובברייתא ותכתבו ליה וכי צריף למכתב תיבו בשוקי ובברייתא בשטר מתנה בלחוד שמקנה לו בשטר ולא בקנין אבל היכא דאיכא קנין בקנין קנה ושטר ראיה בעלמא הוא.

ואיכא מ"ד דאפילו בקנין גמי צריף למימר להו דלפרסמיניה. והאי טעמא טפי עדיף ומסתבר דאפילו בקנין צריף לפרסם דסתם קנין לכתובה עומד וצריף לגלויי דעתיה דלפרסמיה ואי לא אמר פרסמו ליה דילמא למתנה טמירתא איכפון והכי עבדינו מעשה: אמר רבא והא הניא מודעה לחברתה.

פלומר האי מתנה טמירתא אע"ג דלית בה מששא לגבי דידה למקני בה אית בה מששא למקני מודעה לחברתה כגון שאמר לעדים כתבו פתב לפלוגי מתנה גלוייה ומפורסמת

ונהדר אָמר להוּ מקָמִי דְלִכְתּוּבָה אִי נָמִי מְקָמִי דְלִמְטֻיָּה לִיָּדָה דְמְקַבֵּל זִילוּ אֶטְמְרוּ וְכַתּוּבוּ מִתְּנָה לְפִלוּנִי א"נ כְּתוּבוּ מִתְּנָה לְפִלוּנִי וְלֹא אָמַר להוּ גְלוּיָהּ וּמְפֹרְסָמַת אַע"ג דְּהָאִי מִתְּנָה שְׁנֵיָּהּ מִתְּנָה טְמִירְתָּא הִיא וְלֹא מַגְבִּינָן בֵּהּ הָוּנָא מוֹדְעָא לְחֻבְרָתָהּ וּמְבַטְלָהּ לָהּ לְהֵיכָא מִתְּנָתָא קַמְיִיתָא דְּהָא גְלִי אַדְעֵתִיָּה דְּלֹא נִיחָא לִי לְמִיָּהּבָה מְדָאָמַר להוּ בְּתַר הָכִי כְּתוּבוּ מִתְּנָתָא אַחֲרִיתִי לְפִלוּנִי וְאַע"ג דְּהָאִי מִתְּנָה אַחֲרִיתִי לִית בֵּהּ מְשֻׁשָׁא לְגַבֵּי דִיָּדָה לְמְבַטְלָהּ לִיָּה לְמִתְּנָתָא קַמְיִיתָא מִיָּהּ אִית בֵּהּ מְשֻׁשָׁא דְּהָא נְקֻטִין מִיָּנָה מְכָל מְקוּם דְּלֹא נִיחָא לִיָּה בֵּהּ הִיא מִתְּנָתָא קַמְיִיתָא דַּה"ל כַּמ"ד לֹא תִכְתּוּבָה לְקַמְיִיתָא.

וְלֵהָאִי פִירוּשָׁא הָאִי דְאַמְרִינוּ וְהָוּנָא מוֹדְעָא לְחֻבְרָתָהּ לֹא מְשַׁפְּחַת לָהּ אֲלֵא הִיכָא דְּהָוּנָא הִיא מִתְּנָתָא טְמִירְתָּא בְּהִנְהוּ נְכֻסִי גּוּפִיָּהּוּ דִּהְוֹת כְּתִיבָה בְּהוּ הִיא מִתְּנָתָא קַמְיִיתָא דְּלֹא טְמִירְתָּא וּבְהִנְהוּ סְהָדִי גּוּפִיָּהּוּ דְּאִי לְסְהָדִי אַחֲרִינִי הוּא דְּקָאָמַר כְּתוּבוּ לָהּ לְהֵיכָא מִתְּנָתָא טְמִירְתָּא בְּהִנְהוּ נְכֻסִי אַפְתִּי כָּל כְּפָה דְּלֹא א"ל לְהִנְהוּ סְהָדִי קַמְאִי גּוּפִיָּהּוּ לֹא תִכְתּוּבָה לְקַמְיִיתָא אִי קִדְמִי הִנְהוּ סְהָדִי קַמְאִי וְכַתּוּבוּ לָהּ לְקַמְיִיתָא וְיִהְיֹוּ לָהּ לִידָא דְּמְקַבֵּל קְנָה לִיָּה הִיא מְקַבֵּל קַמְאִי וְלֹא הָוּנָא הִיא אַחֲרִיתִי מוֹדְעָא לָהּ הִילְכִף לְהָאִי פִירוּשָׁא לֹא מְשַׁפְּחַת לָהּ דְּהָוּנָא הִיא אַחֲרִיתִי מוֹדְעָא לָהּ אֲלֵא בְּדָאָמַר להוּ לְהִנְהוּ סְהָדִי גּוּפִיָּהּוּ וּבְהִנְהוּ נְכֻסִים גּוּפִיָּהּוּ.

וְיִשׁ לְפָרֵשׁ דְּהָאִי דְאַמְרִינוּ דְּהָוּנָא מוֹדְעָא לְחֻבְרָתָהּ לֹא מְשׁוּם דְּהוּהוּ לִיָּה כְּמָאן דְּאָמַר להוּ לְסְהָדִי לֹא תִכְתּוּבוּ לְקַמְיִיתָא הוּא דְּמְבַטְלָהּ לְקַמְיִיתָא כִּי הִיכִי דְּתַצְטְרִיף לְאוּקְמָה בְּהִנְהוּ נְכֻסִי גּוּפִיָּהּוּ וּבְדָאָמַר להוּ לְהִנְהוּ סְהָדִי גּוּפִיָּהּוּ אֲלֵא טַעְמָא דְּמִילְתָּא מְשׁוּם דְּכִינּוּ דְּחֻזִין לִיָּה דְּכַתְּבַת בְּתַר הָכִי הִיא מִתְּנָתָא טְמִירְתָּא אֲגִלִּי דְּעֵתִיָּה דְּהִנְהוּ מִתְּנֹת כּוּלְהוּ לֹא נִיחָא לִיָּה בְּהוּ וְלֹא שְׁנָא קַמְיִיתָא וְלֹא שְׁנָא בְּתִירִיתָא וְאַע"ג דְּקָא חֻזִין דְּקַמְיִיתָא גְלוּיָהּ וּמְפֹרְסָמַת הִיא כְּהוּגֹן פִּינוּ דְּכַתְּבָה לְהָאִי בְּתִירִיתָא טְמִירְתָּא הוּהוּ לִיָּה כְּמָאן דְּמָסַר מוֹדְעָא אֶקְמִיתָא דְּאִיָּהּ לֹא בְּרַעוּת נְפֻשִׁיָּהּ הוּא דְּכַתְּבַת לָהּ דְּקַמְיִיתָא לֹא מוֹדְעָא הִיא מִתְּנָתָא וְלֹא כְּלוּם הִיא כְּדָאָמַרִי גְהִרְדְּעִי כָּל מוֹדְעָא דְּלֹא כְּתִיב בֵּהּ אֲנִי יְדַעִין בְּאוּנְסָא דְּפִלוּנִי לֹא מוֹדְעָא הִיא מוֹדְעָא דְּמָאִי אִי דְּגִיטִי וּמִתְּנֹת גְלוּיָהּ מִילְתָּא בְּעֻלְמָא הִיא וְכוּ' דְּשְׁמַעַת מִיָּנָה דְּמָאן דְּמָסַר מוֹדְעָא אֶמְתָּנָה וְאַע"ג דְּהִיא מִתְּנָה גְלוּיָהּ וּמְפֹרְסָמַת כְּהוּגֹן הִנְהוּ פִּינוּ דְּגִלִּי אַדְעֵתִיָּה בְּהִיא מוֹדְעָא דְּלֹא בְּרַעוּת נְפֻשִׁיָּהּ הוּא דְּכַתְּבַת לָהּ וְלֹא קָא נִיחָא לִיָּה בְּהִיא מִתְּנָה לֹא כְּלוּם הוּא וְכִינּוּ דְּטַעְמָא דְּמִילְתָּא מְשׁוּם דְּהוּהוּ לִיָּה כְּמָאן דְּמָסַר מוֹדְעָא אֶקְמִיתָא דְּלֹא בְּרַעוּת נְפֻשִׁיָּהּ הוּא דְּכַתְּבַת לָהּ לֹא שְׁנָא הָוּנָא לָהּ הִיא מִתְּנָה אַחֲרִיתִי דְּהָוּנָא מוֹדְעָא לָהּ בְּהִנְהוּ נְכֻסִי גּוּפִיָּהּוּ לֹא שְׁנָא הָוּנָא לָהּ בְּנְכֻסִי אַחֲרִינִי לֹא שְׁנָא אָמַר להוּ לְהִנְהוּ סְהָדִי קַמְאִי גּוּפִיָּהּוּ לֹא שְׁנָא א"ל לְסְהָדִי אַחֲרִינִי מְכִי כְּתִבָּה לְהָאִי מִתְּנָתָה גְלִי דְּעֵתִיָּה בֵּהּ מִיָּהּ דְּאִיָּהּ נָמִי לֹא נִיחָא לִיָּה בֵּהּ וְלֹא בְּרַעוּת נְפֻשִׁיָּהּ הוּא דְּכַתְּבַת לָהּ וְדִיקָא נָמִי מְדָאָמַרִינוּ וְהָוּנָא מוֹדְעָא לְחֻבְרָתָהּ אֶלְמָא טַעְמָא דְּמִילְתָּא מְשׁוּם דְּחֻזִין לִיָּה דְּכְמָאן דְּמָסַר מוֹדְעָא עֲלֵה דְּקַמְיִיתָא הוּא כְּדִין כּוּלְהוּ מוֹדְעִי דְּמָסִירִי אֶמְתְּנֹת שְׁמַע מִיָּנָה.

וְזֵה הַפִּירוּשׁ הָאֶחָרוֹן הוּא הַנְּכוּן. וְעֲלֵה אֶמְרִינוּ (בְּסוּמוֹ) וְהָא דְּרָבָא לֹא בְּפִירוּשׁ אִיתְמַר אֲלֵא מְפִלְלָא אִיתְמַר דְּהוּא גְבָרָא דְּאָמַר לְהִיא אִיתְתָּא אִיקְדְּשִׁי לִי וְכוּ' עַד דְּאָתוּ לְקַמְיָה דְּרָבָא אָמַר מַר ל"ק וְיַמַר ל"ק מָאן דְּחֻזִי סְבַר מְשׁוּם דְּהָוּנָא מוֹדְעָא לְחֻבְרָתָהּ וְלֹא הִיא הִתְמַם הוּא דְּמוֹכְחָא מִילְתָּא דְּהִיא קַמְיִיתָא לֹא בְּלַב שְׁלָם הוּא דְּכַתְּבָה נִיָּהֲלָה אֲלֵא מִחֻמַּת דְּלֹא

איִשְׁדוּשָׁא ליה ומשום הכי הוּיָא האי בְּתַרְיִיתָא מוֹדְעָא לָהּ דְּלֵא גְמַר לְאַקְנוּיִי לָהּ מִיְדֵי דְכִיּוֹן דְאַמַר לָהּ בְּתַר הַכִּי פְתוּבוּ לְהָאִי מִתְנַתָּא טְמִירְתָּא גְלִי אֲדַעְתִּיהָ דְהִנְי מִתְנֹת פּוֹלְהוּ לָא נִיחָא לִיה בְּהוּ וּכְמָאן דְמָסַר בְּהּ מוֹדְעָא אַהֲהִיא מִתְנַתָּא קְפִיִּיתָא דְמִי דְאִי לָא אָמַר לָהּ פְתוּבוּ לִיה לְהָאִי אַחְרֵינָא מִתְנַתָּא טְמִירְתָּא לָא מְבַטְלִינָן לָהּ לְהֵהִיא מִתְנַתָּא קְפִיִּיתָא דְאִיפָא לְמִימַר דְכִיּוֹן דְלֵא בְּעֵיָא לְאַיִשְׁדוּשִׁי לִיה עַד דְכַתְבַּת לָהּ אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר לְמַקְנִי לָהּ אֲבָל פִּינָן דְאַמַר לָהּ פְתוּבוּ לִיה לְהָאִי אַחְרֵינָא מִתְנַתָּא טְמִירְתָּא גְלִי אֲדַעְתִּיהָ דְלֵא גְמַר לְאַקְנוּיִי לָהּ לְחַד מִיְנִיָּהּ וּבְכִי הָא הוּא דְמְבַטְלִיל לָהּ הָאִי בְּתַרְיִיתָא לְהֵהִיא קְפִיִּיתָא וְהוּיָא מוֹדְעָא לָהּ מְשׁוּם דְאַנָּן סְהַדִּי דְלֵא בְּלַב שְׁלַם כְּתָבָה נִיחָלָה אֲלֵא מְחַמַּת דְלֵא בְּעֵיָא לְאַיִשְׁדוּשִׁי לִיה אֲבָל הִיכָא דְמִתְנָה קְפִיִּיתָא לָא אֲגִלִּי לָן דְמְחַמַּת אֲוֹנְסָא הוּא דְכַתְבָּה לָא מְבַטְלִיל הָאִי בְּתַרְיִיתָא לְקְפִיִּיתָא וְלֵא הוּיָא מוֹדְעָא לָהּ דְאִיפָא לְמִימַר דְכִיּוֹן דְבְקְפִיִּיתָא א"ל גְלוּיָהּ וּמְפֹרְסָמַת וּבְבְתַרְיִיתָא א"ל אִיטְמְרוּ וּכְתוּבוּ לָהּ גְלִי אֲדַעְתִּיהָ דְקַמָּא נִיחָא לִיה דְלִיקְנִי בְּתַרָּא לָא נִיחָא לִיה דְלִיקְנִי.

נְקֻטִינָן הַשְׁתָּא לְהָאִי פִירוּשָׁא דְמָאן דְכַתְבַּת מִתְנָה לְחַבְרִיָּה וְאֵע"ג דְמוֹכְחָא מִילְתָּא דְמְחַמַּת אֲוֹנְסָא הִיא דְכַתְבָּה וְלֵא בְרַעוּת נְפִשְׁיָה פִינָן דֵּה"ל לְמִימָסַר מוֹדְעָא וְלֵא מָסַר מִתְנָה גְמוּרָה הִיא דְאִיפָא לְמִימַר דְאַגְבּ אֲוֹנְסָא גְמַר וּמַקְנִי דְהָא הִכָּא דְקָא מוֹכְחָא מִילְתָּא דְאַגְבּ אֲוֹנְסָא הוּא דְכַתְבַּת לָהּ וְטַעְמָא דְמְבַטְלָהּ לָהּ מְשׁוּם דְאִיפָא הָאִי אַחְרֵיִי דְהִיא מוֹדְעָא לָהּ אֲבָל הִיכָּא דְלִיפָא אַחְרֵיִי דְהוּיָא מוֹדְעָא לָהּ לָא מְבַטְלָהּ לָהּ אֲלֵא אֲמַרִינָן אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמַקְנִי עַד דְמָסַר מוֹדְעָא עֲלָהּ אֲלֵא מִיָּהוּ דְוָקָא אֲוֹנְסָא דְאַחֲרֵי מְחַמַּת נְפִשְׁיָה וְלֵא אֲחִי לִיה מְחַמַּת אַחְרֵינִי כְּגוֹן מַעֲשֵׂה דְהָהוּא גְבָרָא דְאַמַר לָהּ לְהֵהִיא אִיתְתָּא אִיִּשְׁדוּשִׁי לִי וְכו' דְכִיּוֹן דְאַוֹנְסָא דְאַחֲרֵי לִיה מְחַמַּת נְפִשְׁיָה הוּא וְלֵא מְחַמַּת אַחְרֵינִי דְאִילוּ לָא בְּעֵי לְמַכְתָּבָה לָא הָנָה אִיפָא אִינְשׁ דְכִיִּיף לִי לְמַכְתָּב לָהּ מִיְדֵי אֲמַרִינָן אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמַקְנִי עַד דְמָסַר מוֹדְעָא עֲלָהּ אֲבָל אֲוֹנְסָא דְאַחֲרֵי לִיה מְחַמַּת אַחְרֵינִי כְּגוֹן דְאַנְסוּ לִיה לְמַכְתָּב מִתְנָה הֵתָּם וְדֵאִי פִינָן דְלִיפָא זוּזִי וְהָאִי אֲוֹנְסָא אֲוֹנְסָא דְלֵא הָנָה יְכִיל לְאַצּוּלִי נְפִשְׁיָה מִיְנִיָּה הוּא אֵע"ג דְלֵא מָסַר מוֹדְעָא נְמִי מִתְנָתוּ לָאו מִתְנָה הִיא דְהָא אֲמַרִינָן לְקַמָּן (דַּרְפּ מ"ז ע"ב) אָמַר רַב הוּנָא תְלִיּוּהּ וְנִבְיָן זְבִינִיָּה זְבִינִי מְאִי טַעְמָא אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמַקְנִי וְאוֹתְבִינָן עֲלָהּ מְהָא דְתַנּוּ לְקַח מִן הַסְּקָרִיקוֹן וְחִזּוּר וְלְקַח מִבְּעַל הַבַּיִת מְקַחוּ בְּטַל וְאַמְאִי הִכָּא נְמִי אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמַקְנִי וְכו' עַד דְאַמַר רַבָּא מוֹדָה שְׁמוּאֵל הִיכָּא דִּיְהִיב זוּזִי דְאַלְמָא הִיכָּא דִּיְהִיב זוּזִי הוּא דְאַמַרִינָן אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמַקְנִי אֲבָל הִיכָּא דְלֵא יְהִיב זוּזִי לָא אֲמַרִינָן וְשְׁמַעַת מִיְנִיָּה דְמִתְנָה הוּאִיל וְלִיפָא זוּזִי לָא אֲמַרִינָן אַגְבּ אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמַקְנִי וְכו' וְהִיכָּא דְתְלִיּוּהּ וְכַתְבַּת מִתְנָה פִינָן דְלִיפָא זוּזִי אֵע"ג דְלֵא מָסַר מוֹדְעָא נְמִי מִתְנָתוּ לָאו מִתְנָה הִיא.

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ דְהָא דְאַמַרִינָן וְלֵא הִיא הֵתָּם הוּא דְמוֹכְחָא מִילְתָּא דְמְחַמַּת אֲוֹנְסָא הוּא דְכַתְבַּת לָהּ. פְּלוּמַר הֵתָּם לָאו מְשׁוּם דְהָאִי מִתְנַתָּא טְמִירְתָּא הוּיָא מוֹדְעָה לְהֵהִיא קְפִיִּיתָא הוּא דְקַמָּר לָא מַר וְלֵא מַר קְנָה אֲלֵא לְעוֹלָם מִתְנַתָּא טְמִירְתָּא לָא הוּיָא מוֹדְעָא לְחַבְרִתָּהּ פְּלִל. וְהָאִי דְקַמָּר לָא מַר קְנָה וְלֵא מַר קְנָה הִינּוּ טַעְמָא דְבְטָלָהּ לְמִתְנָה קְפִיִּיתָא וְאֵע"ג דְגְלוּיָהּ וּמְפֹרְסָמַת הוּאִי מְשׁוּם דְמוֹכְחָא מִילְתָּא דְמְחַמַּת אֲוֹנְסָא הוּא דְכַתְבַּת לָהּ. וְנְקֻטִינָן מִיְנִיָּה לְהָאִי פִירוּשָׁא דְמָאן דִּיְהִיב מִתְנָה לְחַבְרִיָּה וּמוֹכְחָא מִילְתָּא דְלֵא בְרַעוּת נְפִשְׁיָה הוּא דְכַתְבָּה אֲלֵא מְחַמַּת אֲוֹנְסָא וְאֵע"ג דְהָהוּא אֲוֹנְסָא דְאַחֲרֵי מְחַמַּת נְפִשְׁיָה הִיא נְאִי בְּעֵי לְדַחוּיִי

לההוא אונסא מצי דחי ליה דההיא מתנה לאו כלום היא ולא צריף לממסר עלה מודעא וילהכי נהוג עצמה לכתוב בשטרי מתנות בלבב שלם בלא שום אונס פלל.

והדבר צ"ע: איבעיא להו סתמא מאי פ"י מתנה סתמא מאי מי חיישינן בה למתנה טמירתא פלישנא בתרא דרב יוסף או לא. רבינא אמר לא חיישינן ורב אשי אמר חיישינן ומדקאמר חיישינן חששא בעלמא קאמר אי טעין אין ואי לא טעין לא טענינן ליה.

וכן נמצא בתשובת שאלות. כלומר לא מגבינן לה ולא מבטלינן לה לגמרי אלא בדקין לה למילתא אי חזינו בה מאי דאיכא למיחש מינה למתנה טמירתא פההוא דאזל לקדושי איתתא וכו' דאיגלאי מילתא דלא ברעותיה כתב לה א"נ פגון דפייס מיניה בריה או אינש אחרינא למכתב ליה מתנה וקא מדחי ליה זימנא בתר זימנא ובתר הכי אמר להו לסהדי פתובו ליה סתמא דהתם ודאי איכא למיחש למתנתא טמירתא דהא לא מדעתא דנפשיה כתבה אלא מחמת שמרבה עליו דברים מאד שיתן לו הקרקע הלכך ליכא למימר דדחוי בעלמא הוא דקא מדחי ליה אבל אי חזינו דכתבה מדעתא דנפשיה פגון שאמר כתבו לפלוני שאני נותן לו קרקע פלוני וליכא למיחש בה חששא פלל לא מחזקינו לה כמתנה טמירתא ולא מבטלינן ליה לשטרא ומתנה מעלייתא היא מדאמרינן חיישינן ולא אמרינן לא קני אלמא חששא בעלמא היא דאיכא לדקדוקי עלה דמילתא פדאמרינן ואי חזינו דליכא למיחש למילתא לא מבטלינן לי' לשטרא אלא לשטרא מעליא הוא דהכין קאמר רבינו הרב זצ"ל וכן הורה בתשובותיו וגאון נמי זצ"ל מצינו לו תשובה בענין זה וכן הורה.

והאי סתמא נמי דחיישינן לה למתנה טמירתא ליתא אלא במתנה דהויה לאחר זמן אבל מתנה מעכשיו פיון דאקני ליה מההוא יומא ומטיא לידיה קימא ליה ואין לה פרוסום גדול מזה וכן אמר רבינו זצ"ל וגאון נמי זצ"ל כף אמר.

אבל ודאי אי הדר ביה מקמי דתימטי האי מתנתא לידא דמקבל וקא טעין דלמתנתא טמירתא הוא דאיפנון וילהכי כתב לה סתמא טענתיה טענה דהא אפתי לא מטאי לידיה דמקבל כי היכי דתתפרסם בהכי: (תוספת) וגם רבינו האי גאון ז"ל כתב דכי חיישינן למתנה טמירתא הני מילי בברייתא אבל בשכיב מרע לא דאע"ג דהשתא עבד מתנה טמירתא הויה מתנה דאימת קא בעי דליהוי מתנה לאחר מיתה לאחר מיתה לא הויה מתנה טמירתא דוודאי לאחר מיתה יהיה גלוי לכל ועוד כתב רבינו האי גאון ז"ל ש"מ דאמר להו לסהדי לא תגלו האי תפקידתא אלא לאחר מיתה לא הוי מתנה טמירתא דאימת מתקיימא לאחר מיתה ביההוא עינדא לאו מתנה טמירתא הוא דהא אמר להו לסהדי דלאחר מיתה יגלו לה להאי מתנה והא ודאי מוכחא מילתא דעבידא לאגלויי דהא אמר להו לסהדי בתר הכי ליהסדו בצוונאיתו וליכא למיחש בהא למתנה טמירתא: דף מא ע"א אמר ליה מחילה בטעות הנאי.

ואע"ג דסבירא ליה לרב נחמן דמחילה בטעות הנה מחילה בפ' אינהו נשף (מצינא דף ס"ו ע"א) דאמרינן ומודה רב נחמן דאי תלש ואכל לא מפקינן מיניה ה"מ כי ידע דלא הנה בעולם הפירות בשעת מכירה ומחיל אבל הקא לא ידע מאי דעביד לה בארעיה דניחול דאמרינן התם דכיון דלא ידע דמחיל לא הוי מחילה.

(ע"כ תוספות) דף מב ע"ב גופא אָמר שמואל שנתף כְּיֹרֵד בְּרִשׁוֹת דְּמֵי מַאי קמ"ל דְּשִׁנְתָּהּ
אֵין לוֹ חִזְקָה. מִשׁוּם דְּכִיֹּרֵד בְּרִשׁוֹת חֲבִירוֹ לְשֵׁם שְׁנִתְּפוּת דְּמֵי.

וְלִימָא שְׁנִתְּפָה אֵין לוֹ חִזְקָה. אָמַר רב נַחֲמָן וכו' לומר שְׁנוּטֵל בְּשִׁבְחָה הַמְּגִיעַ לְכַתְּפֵינָם
וּבְשִׁדְדָה שְׁאִינָה עֲשׂוּיָה לִיטַע כְּשִׁדְדָה הָעֲשׂוּיָה לִיטַע פִּירֵשׁ דְּקִינָמָא לֵן שְׁהִיֹּרֵד לְשִׁדְדָה חֲבִירוֹ
שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת וּנְטִיעָה אִם הִיתָה פָּרָה הָעֲשׂוּיָה לִיטַע שְׁמִין לוֹ אֵת הַהוֹצָאָה וְיָדוּ עַל הָעֲלִיוֹנָה
וְאִם הִיתָה שְׁדָה שְׁאִינָה עֲשׂוּיָה לִיטַע שְׁמִין לוֹ וְיָדוּ עַל הַתַּחְתּוֹנָה וְהִכָּא פִּינֵן דְּכִיֹּרֵד בְּרִשׁוֹת
דְּמֵי שְׁמִין לוֹ אֵת הַהוֹצָאָה וְיָדוּ עַל הָעֲלִיוֹנָה וְגַם נוֹטֵל הַשִּׁבְחָה הַמְּגִיעַ לְכַתְּפֵינָם עִם הַהוֹצָאָה
שְׁפִינֵן שְׁבִרִשׁוֹת יָרֵד נוֹטֵל אֵת הַהוֹצָאָה וְיָדוּ עַל הָעֲלִיוֹנָה וְאִם הִנָּה שְׁבִיחָה שְׁכָר הַגִּיעַ
לְכַתְּפֵינָם נוֹטֵל גַּם מִן הַשִּׁבְחָה שֶׁהַשִּׁבְיָח בְּחֻלְקָה שְׁנִתְּפוּתוֹ כְּמוֹ שְׁנוּטֵל הָאָרִיס אַבְל אִם לֹא הַגִּיעַ
לְכַתְּפֵינָם אֵין לוֹ אֵלָא הַהוֹצָאָה בְּלִבְדָּה וְיָדוּ עַל הָעֲלִיוֹנָה אַבְל שְׁבִיחָה לֹא לְפִי שְׁאִינֵנוּ כְּיֹרֵד
בְּרִשׁוֹת לְשֵׁם אָרִיסוֹת אֵלָא כְּיֹרֵד בְּרִשׁוֹת לְנִטְעָה וְלִקְחָה הַהוֹצָאָה שֶׁהוֹצִיא בְּחֻלְקוֹ שְׁל
שְׁנִתְּפָה הוּא וְזֶה הַפִּירוּשׁ בְּשִׁבְחָה הַמְּגִיעַ לְכַתְּפֵינָם שְׁעֵדִינֵן לֹא נִתְּבַרְרָה אֲצִלְנוּ כַּהֲוֵנוּ.

וְזֶה הַפִּירוּשׁ שְׁפִירֵשׁ רַבִּינוּ חֲנִנְאֵל ז"ל אֵינֵנוּכּוֹן אֲצִלְנוּ וְזֶה הוּא לְשׁוֹנוֹ דְּיִיקִינֵן מְדָלָא אָמַר
שְׁמוּאֵל בְּלִשׁוֹן הַזֶּה שְׁנִתְּפָה אֵין לוֹ חִזְקָה אֵלָא אָמַר שְׁנִתְּפָה כְּיֹרֵד בְּרִשׁוֹת דְּמֵי שְׁמַע מִיָּדָה
חֻלְקָה הַשְׁנִתְּפָה הָאֲחֵר עִמּוֹ אֲפִילוּ בְּשִׁבְחָה הַמְּגִיעַ לְכַתְּפֵינָם כְּגוֹן עֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לִיבְצָר
וְכִינְצָא בְּהוֹן.

א"נ חֻלְקָה הַשְׁנִתְּפָה הָאֲחֵר בְּמָה שְׁיַגֵּעַ זֶה וְהַשִּׁבְיָח בְּגוֹפָה וּבְכַתְּפֵינָם בְּשִׁדְדָה הַשְׁנִתְּפוּת אַע"פ
שֶׁהוּא לֹא טָרַח כְּלוּם וְכֵן אִם נִטַע שְׁדָה שְׁאִינָה עֲשׂוּיָה לִיטַע וְהוֹצִיא הוֹצֵאוֹת אֵין יָכוֹל
לְמַחֲוֹת עַל יָדוֹ וְלומר לֹא הִיִּיתִי מוֹצִיא לִיטַע שְׁדָה שְׁאִינָה עֲשׂוּיָה לִיטַע: וּמַעֲיָדִין זֶה לְזֶה
וְכו' דְּכַתְּבָה לִיהָ דִּין וְדִבְרִים אֵין לִי עַל שְׁדָה זוֹ וְכו' וְקָנוּ מִיָּדוֹ.

וְאִי קִשְׁיָא לָךְ הֵיא דְּאֲמַרִינֵן (בִּי"נ דְּף קכ"ח) כָּל שְׁתַּחֲלֵתוּ בְּפִסְלוֹת וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת פְּסוּל
כִּי אֲמַרִינֵן תַּחֲלֵתוּ בְּפִסְלוֹת וְאֵע"ג דְּסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת פְּסוּל הִיכָּא דְּהֵיא פְּסוּלוֹת אֲתִיא מִחֲמַת
קַרְיָבוֹת אוֹ פְּסוּלוֹת גְּזֵלָן וּמַאי דְּדָמִי לִיהָ דְּהֵיא לִיהָ פְּסוּלוֹת בְּגוֹפָה דְּסִקְדָּא אַבְל הִיכָּא
דְּלִית בֵּיהָ בְּסִקְדָּא פְּסוּלוֹת לֹא מִחֲמַת קַרְיָבוֹת וְלֹא מִחֲמַת גְּזֵלָנוֹת אֵלָא מִחֲמַת דְּקָא מְטִי לִיהָ
הַנָּאָה מְסִקְדוּתִיהָ הוּא דְּלֹא מְקַבְּלִין לִיהָ לְסִקְדוּתִיהָ כִּי מְדַחֵיא לָהּ הֵיא מִיָּנִיָּה מְקַבְּלִין
לִיהָ לְסִקְדוּתִיהָ וְטַעֲמָא דְּמִקְלָתָא דְּשִׁנְיָא דָּא מְדָא מִשׁוּם דְּמֵאֵן דְּמְטִי לִיהָ הַנָּאָה מְסִקְדוּתִיהָ
לָאוּ בְּרַעְדוֹת נִיהוּ בְּהֵיא מִקְלָתָא כָּלֵל דְּהָא וְדָאִי לֹא מְסִהִיד אֵינִישׁ לְנַפְשִׁיהָ וְלִיכָּא עֲלִיהָ
שֵׁם עַד כָּלֵל דְּהָא עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים יָקוּם דְּבַר אָמַר רַחֲמָנָא אֵלְמָא אֵינִישׁ לְגַבֵּי נַפְשִׁיהָ
לִיכָּא עֲלִיהָ שֵׁם עַד כָּלֵל כִּי הִיכִי דְּתִיגְוִי תַּחֲלֵתוּ בְּפִסְלוֹת וְהַשְׁתָּא דְּסִלִּיק נַפְשִׁיהָ הָוִי עֵיקַר
הָעֲדוּת תַּחֲלֵתוּ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת מִקְרִי אַבְל לְגַבֵּי פִּסְלוֹת קַרְיָבוֹת אוֹ דְּגֵזֵלָנוֹת פִּינֵן דְּגוֹפָא
אֲחֲרִינָא הוּא דְּלֹא חֲזִי לְאֲסִהוּדִי עַד פְּסוּל מִקְרִי הַלְּכָף אַע"ג דְּמִדְּחִי הֵיא קַרְיָבוֹת אוֹ
הֵיא גְּזֵלָנוֹת תַּחֲלֵתוּ בְּפִסְלוֹת הָוִי וְלֹא הָוִי כְּלוּם סִקְדוּתִיהָ: דְּף מָה ע"א לֹא נִיחָא לִיהָ
דְּלִיהָוִי לְזֶה רְשַׁע וְלֹא יִשְׁלָם.

יֵשׁ כָּאֵן לְשִׁאוֹל הִיכִי חֲיִינִישֵׁין לִיהָ בְּעֲדוֹת שְׁקָר כִּי הִיכִי דְּלֹא לִיהָוִי לְזֶה רְשַׁע וְלֹא יִשְׁלָם
וְהָא רְשַׁע דְּעַד שְׁקָר טְפִי חֲמִיר וְאֵלִים מְרְשַׁע דְּלִנְהָ רְשַׁע וְלֹא יִשְׁלָם וְלֹא עוֹד אֵלָא דְּהָא
אֲשַׁכְּחֵן דְּמִרְיָה רַחֲמָנָא לְעַד שְׁקָר רְשַׁע דְּכַתִּיב וְהַצְדִּיקוּ אֵת הַצְדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֵת הַרְשָׁע

דְּהָא אִוְקִימָנָא בְּעֵדִים זִוְמָמִין הַפְּתוּב מְדַבֵּר דְּאָמַר עֲוֹלָא מַנְיוּ לְעֵדִים זִוְמָמִין מִן הַתּוֹרָה דְּכַתִּיב וְהִצְדִּיקוּ אֶת הַצְּדִיק וְגו'.

וְכִינּוּן דְּמַרְיָה רַחֲמָנָא לְעֵד שְׁקֵר רְשָׁע הִיכִי חִינְיָשִׁינוּ לִיה דְּקָא מְסַהִיד עֵדוּת שְׁקֵר כִּי הִיכִי דְלֵא לְהוּי לְנָה רְשָׁע וְלֵא יִשְׁלַם וּא"ת דְּהָא דְלֵא מְקַבְּלִינוּ סְהֵדוּתָהּ לָאוּ מְשׁוּם דְּחִינְיָשִׁי לִיה דְּמַכְּוִינּוּן לְאַסְהוּדִי עֵדוּת שְׁקֵר הוּא אֱלָא מְשׁוּם דְּחִינְיָשִׁינוּ דִּילְמָא מִינְטָא דְעֵתָהּ בְּסְהֵדוּתָא הָא לִיכָא לְמִימַר הִכִּי דְכִי חִינְיָשִׁינוּ לְמִינְטָא דְעֵתָא ה"מ לְגַבִּי דִּינָא שְׁהוּא דְבָר תְּלוּי בְּרֵאִיָּת הַלֵּב דְּאִיכָא לְמִימַר דְלֵא חֲזִי זְכוּתָא לְמָאן דְּסָנִי וְחֻבָּה לְמָאן דְּרַחֲמִים לִיה אֲבָל גַּבִּי סְהֵדָא כִּינּוּן דְּהוּא דְבָר תְּלוּי בְּרֵאִיָּת הָעֵין מֵאִי מִינְטָא דְעֵתָא אִיכָא הַלְכָּהּ לִיכָא לְמִימַר הִכִּי.

וְיֵשׁ לְהִשְׁיב בְּשִׂאלָה זֹו דְּהָא דְאָמְרִינוּ דְלֵא נִיחָא לִיה דְלֵהוּי לְנָה רְשָׁע וְלֵא יִשְׁלַם לֵא לְצֵאת יְדֵי שְׁמִים הוּא דְלֵא נִיחָא לִיה בְּהִכִּי דְאִי מְשׁוּם יְדֵי שְׁמִי כִינּוּן דְלִית לִיה מִיְדֵי מֵאִי אִית לִיה לְמַעַבְד הוּי לִיה אָנוּס וְאָנוּס רַחֲמָנָא פְּטָרִיהָ אֱלָא הָא דְלֵא נִיחָא לִיה בְּהִכִּי לְצֵאת יְדֵי הַבְּרִיּוֹת הוּא דְכִינּוּן דְחֲזִי לִיה דְלֵהוּי וְלֵא יִשְׁלַם קָרוּ לִיה רְשָׁע וּמִש"ה חִינְיָשִׁינוּ שְׁמָא מְסַהִיד עֵדוּת שְׁקֵר כִּי הִיכִי דְלֵא לְיִהוּי גַּבִּיָּהּ לְנָה רְשָׁע וְלֵא יִשְׁלַם וְלֵא אִיכְפַת לִיה בְּרְשָׁע דְעֵד שְׁקֵר דְהָא לֵא יְדַעִי אִינְשִׁי אִי אִסְהִיד עֵדוּת שְׁקֵר אוּ לֵא אִי נְמִי יֵשׁ לְהִשְׁיב דְהָא דְלֵא מְקַבְּלִינוּ סְהֵדוּתָהּ לָאוּ מְשׁוּם דְּחִינְיָשִׁי דְעֵדוּת שְׁקֵר הוּא אֱלָא מְשׁוּם דְכִינּוּן דְלֵא נִיחָא לִיה לְמַהוּי לְנָה רְשָׁע וְלֵא יִשְׁלַם דְאִשְׁתַּכַּח דְקָא מְטִי לִיה הִנְאָה מְסַהִידוּתָהּ ה"ל כְּמָאן דְּמְסַהִיד לְנַפְשִׁיהָ דְלֵא מְקַבְּלִינוּ מִינְיָהּ וְלָאוּ מְשׁוּם דְּחִינְיָשִׁינוּ לִיה בְּהֵוּא סְהֵדוּתָא.

אֱלָא מְשׁוּם דְלֵא מְקַרִי עֵד כָּלֵל: אָנְמֵן אִין לֹו חֲזַקָה וְכו' אָמַר רַבָּה לֵא שְׁנוּ אֱלָא שְׁמִסַּר לֹו בְּעֵדִים. כִּי כִינּוּן שְׁמִסַּר לֹו בְּעֵדִים וְנִתְבָּרַר שְׁמִתְחַלָּה בְּתוֹרַת אָנְמֵן בָּא לִידֹו כְּשִׁטּוּעֵן עַכְשָׁיו שְׁלִקְחוּ מִידֹו אַחַר כֹּף אִינֹו נְאָמֵן לֵא שְׁנָא רָאָה וְלֵא שְׁנָא לֵא רָאָה אֲבָל אִם מְסַר לֹו שְׁלֵא בְּעֵדִים מְתוּף שְׁיִכּוּל לֹוּמַר לֹו לֵא נִתְתַּ לִי כְּלוּם בְּדֵלָא רָאָה אִי נְמִי לֵא לְקַחְתִּיו מְמַף בְּתוֹרַת אָנְמֵנוּת לְעוֹלָם אֱלָא בְּתוֹרַת לְקִיחָה בְּדֵרָאָה כְּשִׁטּוּעֵן עַכְשָׁיו לְקַחְתִּיו מְמַף בְּתַחֲזִילָה בְּתוֹרַת אָנְמֵנוּת וְאִת"פ מְכַרְתוּ לִי נְאָמֵן לֵא שְׁנָא רָאָה וְלֵא שְׁנָא לֵא רָאָה לְכִי שְׁנָה שְׁשִׁנְיָנוּ אָנְמֵן אִין לֹו חֲזַקָה אִינֹו עַל מִי שְׁהוּא אָנְמֵן לְעֵלְמָא דְאִם כֹּן לֵא שְׁבַקְתָּ חֲזִי לְכוּלְהוּ אָנְמֵנִי אֱלָא בְּמִי שְׁנִתְבָּרַר שְׁאוּתוֹ כְּלִי בָּא בְּתוֹרַת אָנְמֵנוּת לִידֹו הוּא שְׁשִׁנְיָנוּ אָנְמֵן אִין לֹו חֲזַקָה תַּדַּע דְּהָא דְּוּמֵא דְשׁוֹתְפִין וְאִרִּיסִין קַתְנִי מַה הָתָם דְּבָר יְדוּעַ הוּא עַל מִי שְׁהִיָּה שׁוֹתְפִין וְאִרִּיס בְּאוּתָהּ שְׁדָה הוּא דְקַתְנִי אַף אָנְמֵן נְמִי עַל מִי שְׁמִתְבָּרַר שְׁהוּא אָנְמֵן בְּאוּתוֹ כְּלִי הוּא דְקַתְנִי וְאָמְרִינוּ נְמִי לְקַמֵּן (דָּרָף מ"ו ע"א) אָנְמֵן אִין לֹו חֲזַקָה כֹּן אָנְמֵן יֵשׁ לֹו חֲזַקָה גִּזְלוּ וְכֹן גִּזְלוּ אִין לֹו חֲזַקָה וְכו' דְשְׁמַעְתָּ מִינָהּ דְהָא אָנְמֵן דְּוּמֵא דְגִזְלוּ מַה הָתָם לֵא עַל מִי שְׁהוּן חֲזַקָה בְּגִזְלוּתָא הוּא אֱלָא עַד שְׁיָהָא מוֹחֲזַק בְּגִזְלוּתָא עַל אוּתָהּ שְׁדָה הוּא כְּדַבְּעִינוּ לְמִימַר לְקַמֵּן (שָׁם ה"ד גִּזְלוּ אַר"י כְּגוֹן שְׁהוּן חֲזַקָה בְּגִזְלוּתָא עַל אוּתָהּ שְׁדָה אַף אָנְמֵן נְמִי לֵא עַל מִי שְׁהוּן חֲזַקָה אָנְמֵן לְעֵלְמָא אֱלָא עַד שְׁיָהָא מוֹחֲזַק שְׁהִיָּה אָנְמֵן בְּאוּתוֹ כְּלִי אָמַר רַבָּה דְהִיכָא דְמְסַר לֹו שְׁלֵא בְּעֵדִים וְאִת"ג דְּרָאָה נְמִי פִירֵשׁ וְאִיכָא סְהֵדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי וּמְסַהִידִי דְהָא כְּלִי דְתוֹבַע הוּא מְתוּף שְׁיִכּוּל לֹוּמַר מְעוֹלָם לֵא הִיִּיתִי אָנְמֵן עָלְיוּ וְלֵא בָּא לִידִי בְּתוֹרַת אָנְמֵנוּת אֱלָא בְּתוֹרַת לְקִיחָה מְהִימֵן כִּי אָמַר נְמִי אִין שְׁקַלְתִּיהָ מִינְיָהּ מְעִיקְרָא בְּתוֹרַת אָנְמֵנוּת וְהִדְרַר זַבְיָנְתָהּ מִינְיָהּ בְּתַר הִכִּי מְהִימֵן לֵא שְׁנָא רָאָה וְלֵא שְׁנָא לֵא רָאָה.

וְלִיכָא לְמִימַר דְּהָא דְרַבָּה דְאָמַר אַבְל מְסַר לּוּ שְׁלֵא בְעֵדִים וְאֵע"ג דְרַבָּה נְמִי מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם כִּי אָמַר לְקוּם הוּא בְיַדִּי מְהִימָן דְּהִיכָא דְלִיכָא סְהָדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי לְהָאִי כְּלִי דְכְּלִי הַתּוֹבֵעַ הוּא עֲסָקִינוּ דְהָא אִיתּוּב רַבָּה וְסָלְקָא שְׁמַעְתָּא דְהִכָּא דְאֵע"פ שְׁמָסַר לּוּ בְלֹא עֵדִים נְמִי לֹא מְהִימָן וְאִי סָלְקָא דְעֵתָּה דְלִיכָא סְהָדִי דְמִסְהָדִי לִיהִי דְהָאִי כְּלִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא מַה לִּי רַבָּה מַה לִּי לֹא רַבָּה כִּינּוּן דְאַפְתִּי יְכוּל לְמִימַר מְעוּלָם לֹא נִתְתָּ לִי כְּלוּם וְהָאִי דִידִי הוּא הָנוּי לִיהִי רַבָּה וְלֹא רַבָּה חֲדָא מִקְלָתָא וְאִם כֹּן אֲמַאי סָלְקָא שְׁמַעְתָּא וְאֵע"פ שְׁמָסַר לּוּ שְׁלֵא בְעֵדִים לֹא מְהִימָן אֲלָא שְׁמַע מִינָה דְאִיכָא סְהָדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לְהָאִי כְּלִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא וּמְשׁוּם הָכִי סָלְקָא שְׁמַעְתָּא לְהִיכָא דְרַבָּה וְאֵע"פ שְׁמָסַר לּוּ שְׁלֵא בְעֵדִים לֹא מְהִימָן דְהָא אִיכָא סְהָדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא וְכִינּוּן שְׁכֵן מִמִּילָא שְׁמַעְתָּא דְהָא דְאָמַר רַבָּה עֲלָה דְמְהִימָן מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם לִיכָא לְפָרוּשֵׁי מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר לִי כְּלוּם וְהָאִי כְּלִי דִידִי הוּא דְהָא אִיכָא סְהָדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא אֲלָא מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם שְׁלֵא בָּא כְּלִי זֶה לְיַדִּי מִמָּה בְּתוֹרַת אֲנֻמְנוֹת אֲלָא בְּתוֹרַת לְקִיחָה כְּדָפְרָשִׁינוּ תַּדַּע דְהָא קָא סָלְקָא דְעֵתָּה דְהָא דְתַנְיָא הַנּוֹתָן טְלִיתוּ לְאֲנֻן אֲנֻן אָמַר שְׁתִּים קֶצֶבֶת לִי וּבַעַל הַבֵּית אָמַר לֹא קֶצֶבֶתִי לָהּ אֲלָא א' כֹּל זְמַן שְׁהַטְלִית בְּיַד אֲנֻן עַל בַּעַל הַבֵּית לְהַבִּיא רַבָּה דְכִינּוּן דְהִיכָא דְרַבָּה הוּא וְאוּקְיָמְנָא בְּדְלִיכָא עֵדִים וְקָא אֲתִינּוּ לְסִיּוּעִי לְהָא דְרַבָּה מִינָה וְקָא אֲמַרִּינוּ מַאי טַעְמָא אֲנֻן מְהִימָן לָאו מְשׁוּם דְאִי בְּעֵי אָמַר לְקוּם הוּא בְיַדִּי וְאִי סָלְקָא דְעֵתָּה דְלִיכָא סְהָדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא אֲמַאי לֹא קְאָמְרִינוּ מַאי טַעְמָא לָאו מְשׁוּם דְאִי בְּעֵי אָמַר לֹא נִתְתָּ לִי כְּלוּם וְהָאִי דִידִי הִיא אֲלָא לָאו שְׁמַע מִינָה דְבְּהָאִי כְּלִי אִיכָא סְהָדִי דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא מְשׁוּם הָכִי לִיכָא לְמִימַר אֲלָא מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר לְקוּם הוּא בְיַדִּי כְּלוּם לְקוּם הוּא בְיַדִּי מְעִיקְרָא וּמְעוּלָם לֹא הֵייתִי אֲנֻן עֲלִיו וְזֶה רַבָּה לְפִירוּשֵׁינוּ.

וְיֵשׁ מִי שְׁמַפְרָשׁ דְּהָא דְאֲמַרִּינוּ רַבָּה בְּדְלִיכָא עֵדִים דְמִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי לְהָאִי כְּלִי דְכְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא עֲסָקִינוּ דְהָנָה לִיהִי הָא דְאֲמַרִּנוּ רַבָּה עֲלָה מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם הָכִי כְּלוּם מִתּוּף שְׁיִכּוּל לּוֹמַר מְעוּלָם לֹא נִתְתָּ לִי כְּלוּם וְהָאִי דִידִי הוּא וְגַם זֶה הַפִּירוּשׁ עוֹלָה הוּא וְאֵע"ג דְהָא רַבָּה הֲדַר בִּיהִי וְסָלְקָא שְׁמַעְתָּא דְהִיכָא דְרַבָּה וְאֵע"פ שְׁמָסַר לּוּ שְׁלֵא בְעֵדִים אִינוּ נְאָמְן וְאִיכָא דְמַתְמָה בְּהַּ כְּדְמַתְמָהִינוּ לְעִיל כִּינּוּן דְלִיכָא עֵדִים דְקָא מִשְׁתַּמְדְּעִי לִיהִי דְהָאִי כְּלִי דְתוֹבֵעַ הוּא וְאַפְתִּי יְכוּל הַנְּתַבֵּעַ לְמִימַר לֹא נִתְתָּ לִי כְּלוּם וְהָאִי דִידִי הוּא אֲמַאי אִינוּ נְאָמְן וְהָאִי אִיכָא לְמִימַר מְגוּ מ"מ בֵּין רַבָּה בֵּין לֹא רַבָּה.

יֵשׁ לְהַשִּׁיב אֵע"ג דְאַפְתִּי יְכוּל הַנְּתַבֵּעַ לְמִימַר מְעוּלָם לֹא נִתְתָּ לִי כְּלוּם וְהָאִי דִידִי הוּא וְאִיכָא לְמִימַר מְגוּ מְכַל מְקוּם כִּינּוּן דְרַבָּה דְאוּדִי לִיהִי הַנְּתַבֵּעַ דְכְּלִי דִידִי הוּא לֹא אֵלִים כְּפָחָה דְהָאִי מְגוּ כִי הִיכָא דְאֵלִים הִיכָא דְלֹא רַבָּה וּמְשׁוּם הָכִי כִי קָא טַעִין וְאָמַר לְקַחְתִּיו מִמָּה אִינוּ נְאָמְן.

וְעַל זֶה הַפִּירוּשׁ הָא דְאֲמַרִּינוּ אֲנֻן אִינוּ לּוּ חֲזַקָה אִינוּ אָנוּ צָרִיכִין לְהַעֲמִידוּ כְּשֶׁהִיא אֲנֻן עַל אוֹתוֹ הַכְּלִי דְנִקָּא אֲלָא כִינּוּן שְׁהִיא יְדוּעַ שְׁהוּא אֲנֻן לְעֵלְמָא אִינוּ לּוּ חֲזַקָה. וְהַדְּבָר צָרִיךְ עֵינָן.

ונחזור לעיקר שמעתי: ע"ב אינתביה נ אפני ראה עבדו ביד אוןן טליתו ביד פובס א"ל מה טיבו אצלך אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה לא אמר כלום. היכי דמי אי דאיפא עדים פ"י דנהביה ניהליה.

ולפי' קמא דנהביה ניהליה בתורת אוננות למה לי ראה לייתי עדים ולשקול דהא אתה הוא דאמרת דהיכא דאיפא עדים פי לא ראה נמי לא מהימן למימר החזרתי לה אלא לאו דליפא עדים וכי ראה נמי מיהא תפיס ואמאי אמרת דהיכא דליפא עדים פי ראה נמי מהימן ומפריקונו לעולם דאיפא עדים והוא דראה דאי לא ראה מגו דיכול למימר החזרתי לה ומימן פי אמר הדרית וזבנתיה מינה מהימן.

אמר ליה והא אתה אמרת המפקיד אצל חבירו בעדים צריף להחזיר לו בעדים אמר ליה הדרי בי: מתיב רבא לסיועי לרבה הנותן טליתו לאוןן אוןן אומר שנים קצבת לי והלה אומר לא קצבתי לה אלא אחד כל זמן שהטלית ביד אוןן על בעל הבית להביא ראיה היכי דמי אי דאיפא עדים לחזי עדים מאי קאמרי.

אלא לאו דליפא עדים ומאי טעמא אוןן מהימן אקציצה לאו משום דאי בעי אמר לקוח הוא בדי מהימן שמע מינה דאע"ג דראה נמי מהימן למימר הדרית זבינתיה מינה ודחינו לה להאי סייעתא ואמרינו לא לעולם דליפא עדים כדקאמרת דאי איפא עדים נחזי עדים מאי קאמרי אלא האי דאוקמת לה בדראה לאו הכין הוא אלא בדלא ראה ומשום הכי אוןן מהימן אבל בדראה אע"ג דליפא עדים נמי לא מהימן.

פ"י ואע"ג דאפתי איפא למימר מגו דאי בעי אמר לעולם לא לקחתייה ממך בתורת אוננות אלא בתורת לקיחה לפי' קמא אי נמי מעולם לא נתת לי כלום והאי דידי הוא לפי' בתרא מפל מקום פיון דראה ואודי ליה הנתבע דכלי דידיה הוא לפי' בתרא אי נמי בתורת אוננות שקלתיה מיניה מעיקרא לפי' קמא לא אלים האי מגו פי היכא דאלים פחה היכא דלא ראה.

אשתכח השתא דלטעמא דרבה דבלא ראה לעולם מהימן לא שניא איפא עדים דמסר ליה לא שניא ליפא מגו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם בדליפא עדים אי נמי החזרתי לה בדאיפא עדים והיכא דראה אי מסר ליה בעדים לכולי עלמא לא מהימן דהא ליפא הכא מגו פלל והינו דקאמר רבה לעולם דאיפא עדים והוא דראה והני תרי בבי ליפא מאן דפליג עליה בהו.

ואי מסר ליה שלא בעדים וראה בהא הוא דאפליגו דקסבר רבה דכיון דשלא בעדים מסריה ניהליה אע"ג דראה נמי מהימן מיגו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם פלומר לא לקחתי ממך בתורת אוננות אלא בתורת לקיחה לפי' קמא אי נמי לא נתת לי כלום מעולם והאי דידי הוא לפירושא בתרא וגמ' פליג עליה בהכי וקאמר פיון דראה ואע"ג דליפא עדים נמי לא מהימן והינו דאמר לדחויי סייעתא דרבה לעולם דליפא עדים והוא דלא ראה דשמעת מינה הא ראה אע"ג דליפא עדים נמי לא מהימן וכ"ש היכא דאיפא עדים דשמעת מינה דהיכא דלא ראה בין איפא עדים בין ליפא עדים עלמא כדאמרינו וכיון דאיתומב רבה ואידחי ליה סברא דיליה הויה ליה מחנורתא דהאי דינא דהיכא דראה בין איפא עדים ובין ליפא עדים לא מהימן והיכא דלא ראה בין איפא עדים

ובין ליפא עדים מהימן מגו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם בדליפא עדים אי נמי
החזרתיה לה בדאיפא עדים ונהי מילי אוןן אבל אחר אי לא ראה בין איפא עדים בין ליפא
עדים מהימן ואי ראה אי איפא עדים דמסריה ניהליה לשם שאלה או לשם דבר אוןנות
או לפקדון לא מהימן למימר בתר הכי ובינתיה ניהלי ואי ליפא עדים דמסרה ניהליה
לפקדון פיון דלאו אוןן הוא מהימן הדין הוא מסנורתא דהאי דינא לפום מאי דסליק
אדעתא דגמרא ואיפא מרבנותא דכתבי הכי וכיון דאיתותב רבה ואדחי ליה מגו דיליד
לא שניא ראה ולא שניא לא ראה אע"ג דליפא עדים נמי לא מהימן והאי מימרא לא דיניק
גבן דמדאמרין בההיא תיובתא דאותיב אבני לרבה מהא דתניא ראה עבדו ביד אוןן
טליתו ביד פובס וכו' היכי דמי אי דאיפא עדים למה לי ראה אלא לאו דליפא עדים וכי
ראה מיהא תפיס שפעין דבראה בלחוד הוא דפליגי אבל לא ראה אוןן מהימן לכולי
עלמא ועוד דהא בהדיא אמרינן לדחויי סניעתא דרבה לעולם דליפא עדים ודלא ראה
דשמעת מינה דהיכא דלא ראה ליפא מאן דפליג דנאמן ובראה בלחוד הוא דפליגי ובהכי
הוא דאיתותב דהא ליפא מאן דפליג בהכי ועוד דכי מעינתא בהא מילתא קא חזית דבהאי
מימרא דיליה דקאמר דאידחי ליה מגו דרבה דאפילו היכא דלא ראה הוא דאל"כ הא
דתניא הנותן טליתו לאוןן אוןן אומר שפתיים קצבת לי והלה אומר לא קצבתי אלא אחד
כל זמן שהטלית ביד אוןן על בעל הבית להביא ראיה דשמעת מינה דאוןן מהימן מגו
דאי בעי אמר לקוח הוא בנדי במאי מוקמת לה אי אמרת בשלמא דהיכא דלא ראה אוןן
מהימן אוקמינן לה בדליפא עדים ולא ראה כדאוקמה בגמרא לדחויי סיועא דרבה אלא
אי אמרת דבין ראה בין לא ראה מהימן במאי מוקמת לה נהי דמימרא דרבה איפא לדחויי
משום דאמוראי הוא מימריה דתנא מי איפא לדחויי וליפא למימר דהאי ברייתא דחוייה
היא חזא מדאתינן לסיועי לרבה מינה ומוקמינן לה בדלא ראה מפלל דהיא גופה הלכה
וליפא לדחוייה ועוד דהא נדאי קיימא לן דהלכה היא וכנותה עבדינן הלכך ליפא למימר
הכי ודקא פתבי דהא דאמרין (לקמן בסמוך) לענין ההוא גברא דאמר ליה לחבריה הב
לי סרבלאי אמר ליה לא היו דברים מעולם וכו' שפיר קאמר לה דהא תני ראה לאו
למימרא דאי לא ראה ואמר ליה ובינתיה ניהלי מהימן אלא דאי לא מפיק ליה לא אמרינן
ליה אפקיניה דנחזייה פי היכי דלסהידו סהדי דידיה דהאי תובע הוא ונקטינן מינה להאי
פירושא דפריש דהא דאמרין ראה תניא היכא דאמר לא היו דברים מעולם הוא דלא
אמרין ליה אפקיה פי היכי דנחזייה דלסהידו עליה סהדי דלאו דינך הוא אלא דידיה
דהאי תובע אבל היכא דאודי דידיה הוא מעיקרא וקא טעין דזבינה מינה לא אמרינן
ביה ראה תניא אלא אע"ג דלא ראה נמי לא מהימן.

והאי מימרא דיליה קשיא לן טובא דהא האי ברייתא דקתני ביה ראה דעלה אמרינן ראה
תניא קא חזינן לה בהדיא דלא מכפר הוא דכפר ליה בעיקרא דמילתא וקאמר לא היו
דברים מעולם אלא אודויי הוא דקא מודי דטלית דתובע הוא וקא אתיטעין דזבינה מינה
בתר הכי דקתני בהדיא ראה עבדו ביד אוןן טליתו ביד פובס מה טיבו אצלה אתה מכרתו
לי אתה נתת לי במתנה לא אמר כלום שמעת מינה דאע"ג דאודי דטלית שלו היא פיון
דטעין דזבינה מינה אם ראה הוא דלא מהימן אבל אם לא ראה מהימן כדאמרין ונהכי
נמי ס"ל לרביותא קמאי ו"ל כדכתבינן: דף מח ע"ב ובשדה זו נמי לא אמרן וכו'.

דלא הווי זביניגה זביני אלא דלא ארצי זוי פלומר שלא עיין בהם אי טבי או לא פדאמרינו
התם אסור להרצות מעות פנגד גר תנופה דמדחזינו ליה דלא ארצינהו לזוי מפלל דלא
גמר לאקנוני אבל ארצי ליה זוי זביניגה זביני וכיון דארצינהו הא ודאי קא גמר לאקנוני
והיכא דלא ארצי זוי לא אמרן דזביניגה לאו זביני אלא היכא דלא הנה ליה לאשתמוטי
פירש למסר מודעא דמאי הנה ליה למעבד אבל אי הנה ליה לאשתמוטי ולא אישתמיט
מדלא אישתמיט מפלל דגמר לאקנוני.

ואסיקנא דבכולהו הווי זביניגה זביני וכו' וכן הלכתא. אלא מיהו דוקא היכא דיהיב ליה
זוי אבל אי לא יהיב ליה זוי זביניגה לאו זביני דהא תניא (לעיל דף מ"ז ע"ב) לקח
מסקריקון וחסור ולקח מבעה"ב מקחו בטל ואוקימנא בדלא יהיב זוי דאמרינו עלה אמר
רבא לא שנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה.

ושמואל אמר אף בשטר לא קנה. ואמרינו מודי שמואל היכא דיהיב זוי.

וקיימא לן הלכתא כשמואל בדיני: ואיכא גיטתא דאית בהו ולא אמרן אלא דלא ארצי
ליה זוי. וכי פלומר ולא אמרן אלא דלא יהיב ליה זוי פדאמרינו התם הפרצה מעות
מידו ליד האשה לא ינקה מדינה של גיהנם.

ואי קשיא אהאי גירסא הא דתנו לקח מסקריקון וחסור ולקח מבעל הבית מקחו בטל
ואוקימנא בדלא יהיב זוי פדאמרינו דשמעת מינה היכא דיהיב זוי הוא דקני והיכא דלא
יהיב זוי לא קני עד דכתיב ליה אחריות פדשמואל והיאך אמרינו דלא שניא ארצי ליה
זוי ולא שניא לא ארצי ליה זוי קני אלמא אף על גב דלא יהיב זוי נמי קנה לא דמי
דאילו התם לעגן סקריקון היכא דלא יהיב זוי לא קא יהיב פלל לא בעידן זביני ולא
בטר זביני משום הכי לא גמר ומקני והכא לעגן תליוה וזבין אע"ג דלא יהיב זוי בעידן
זביני דעתיה דלוקח למיתן ליה בטר זביני ואדעתא דהכי הוא דכפיה לזבוי ליה מיניה
ומוכר נמי סמכא דעתיה דיהיב לי' זוי לבטר גמר זביני ומשום הכי גמר ומקני ודייקינו
לה להאי מילתא מדאמרינו הכא לעגן לקח מסקריקון מודה שמואל היכא דיהיב זוי
דמשמע דהכא בדלא קא יהיב זוי פלל לא בעידן זביני ולא בטר זביני.

והכא לעגן תליוה וזבין אמרינו בין ארצי ליה זוי בין לא ארצי ליה זוי דמשמע דבעידן
זביני הוא דלא ארצי זוי. אבל לבטר זביני מיהא יהיב ומשום הכי גמר מקני.

נקטינו הכא מהאי דינא דהיכא דיהיב ליה זוי לא שניא בעידן זביני ל"ש לבטר זביני לא
שניא אנסי ליה לזבוי שדה זו לא שניא לזבוי שדה סתם לא שניא ארצינהו לזוי לא שניא
לא ארצינהו ולא שניא הנה ליה לאשתמוטי ולמסר מודעא לא שניא לא הנה לי'
לאשתמוטי בכולהו זביניגה זביני דכיון דשקיל זוי ולא מסר מודעא אמרינו אגב אונסיה
גמר ומקני והיכא דלא יהיב ליה זוי ואע"ג דלא מסר מודעא זביניגה לאו זביני דכאן לא
הבו ליה זוי דאיכא למימר אגב אונסיה גמר ומקני.

ושמענו מינה דלעגן מתנה דליכא זוי למשקל היכא דידענו דבאונס הוא דכתבה אע"ג
דלא מסר מודעא נמי מתנתיה לאו מתנה היא דהא ליכא זוי הכא פי היכי דליגמור
וליקני.

והא דאמרינו לענגן זביני דהיכא דשקיל זוזי זביניה זביני הני מילי היכא דלא מסר מודעא אבל היכא דמסר מודעא זביניה לאו זביני דהא גלי דעתיה דלא לאקנוני דמדאמרינו לעיל לא שגא ה"ל לאשתמוטי ל"ש לא ה"ל לאשתמוטי זביניה זביני מפלל דאי אשתמיט ומסר מודעא זביניה לאו זביני ואמרינו נמי (בסמוך) טאבי תלה לפפי אפינרא וזבין חתם רבב"ח אמודעא ואשקלתא ואמרינו עלה מה נפשך אי מודעא לאו אשקלתא ואי אשקלתא לאו מודעא.

ותרצינו דהכי קאמר אי לאו מודעא מאן דחתים אשקלתא שפיר חתם. אלא מיהו דוקא באונס דאנסי ליה אחרני הוא דמהנא ביה מודעא כי מעשה דטבי דתלה לפפי אפינרא אבל אונסא דאתי ליה מחמת נפשיה אע"ג דמסר מודעא זביניה זביני והיא מודעא לא מהנא מידי והיינו דאמרי נהרדעי כל מודעא דלא פתיב בה אנו ידעינו באונסא דפלגיא לאו מודעא היא.

ואמרינו נמי ודילמא שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחרני אלמא כל אונסא דנפשיה קני הלכך לא מהנא ביה מודעא והאי אונסא דאחרני נמי דמהנא בה מודעא דוקא היכא דאנסי ליה לזביני אבל היכא דאנסי ליה לאתויי זוזי ולא הנה ליה ואזיל ונבין ארעא אע"ג דמסר מודעא נמי זביניה זביני מאי טעמא פיון דלא אנסי ליה לזבני אלא לאתויי זוזי מהיכא דמיתי להו הני דאנסי ליה ואיהו פיון דלא הנה ליה זוזי לאתויי ואצטריף לזבני ליה להאי ארעא הנה ליה נמי זביניה כאונסא דנפשיה דאילו הנה ליה זוזי לא הנה מזבין לה הלכך הנה ליה פמאן דאצטריכו ליה זוזי ולא הנה ליה וכי לא הנה ליה אצטריף לזבני דהא ודאי לענגן זבני להאי ארעא אונסא דנפשיה הוא ולא איכפת לן אי גמר לאקנוני או לא כדאמרינו שאני אונסא דנפשיה דאלמא אונסא דאחרני הוא דבעינו עד דגמר ומקני אבל אונסא דנפשיה לא איכפת לן אי גמר ומקני או לא ואע"ג דאנסי נמי זביניה זביני דף מט ע"א באותן ג' שדות בלחוד אחת שכתב לה בכתובתה פגון דכתב לה ויהיבנא ליכי מוהר בתולייכי כסף זוזי מאתן ובתוספת דאנא מוסיפנא לך דהניא אותה שדה פלונית ואחת שייחד לה בכתובתה פגון שלא כתב לה ובתוספת שדה ממש כמו שאמרנו אלא כתב פספס וייחד לה שדה ממנה ואחת שהכניסה לו שום משלה פלומר כתב לה שדה פגגד מה שהביאה לו בנדונייתה שתגבה אותה עם הפתובה ועם התוספת ועם הנדוניא בהכי בלחוד היא דמצית אחרת נחת ריח עשיתי לבעלי דכיון דלית לה למגבינהו אלא לאחר מיתה או לאחר גירושין כי ממנעא יאמר לה עיניך נתת בגירושין ובמיתה: אילימא למעוטי שאר נכסים דיגדה שהם נכסי נדונייתה ממש פיון דלא גביא להו נמי אלא לאחר מיתה או לאחר גירושין דהא פתובין הן על הבעל אי ממנעא כל שכן דהניא ליה איבה: ע"ב אשת איש צריכה למחות.

בבעל היכא דחפר בה בה בורות שיחין ומערות דאי לאו דזבניה מנה לא הנת שבהה ליה למעבד בה בורות שיחין ומערות. ויש לפרש בהא דאמרינו אשת איש צריכה למחות ואוקימנא בבעל וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות לאו דצריכה למחויי אי טעין הבעל בגוף הקרקע דזבניה מנה דהא תנו בפרקין אין לאיש חזקה בנכסי אשתו אלא הא דמצרכין למחויי דאי בעיא למסתמינהו להני בורות דסתמה להו ולא מצי בעל לאחזוקי

בהו כּי מַחֲזִיא בְּיָה דְּאִי לֹא מַחֲזִיא בְּיָה הַשְׁתָּא לֹא מַצְיָא בְּתַר הֵכִי לְמִסְתְּמִינְהוּ מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵה כְּבָר מְחַלְתָּ לִּי לְהַנִּי בִירוּת.

וּבִין הַנִּי תְּרֵי פִירוּשֵׁי אִיכָא פְּלוּגְתָּא דְּאִילוּ לְפִירוּשָׁא קָמָא קִינְיָמָא עֲלֵה חֲזָקָה וְאִפִּילוּ בְּגוּפָא דְּאָרְעָא וְאִילוּ לְפִירוּשָׁא בְּתַרָּא לֹא קִינְיָמָא עֲלֵה חֲזָקָה אֱלָא בְּחִפְרִת בּוּרוּת שִׁיחִין וּמְעָרוּת אֲבָל לְגוּפָא דְּאָרְעָא לֹא קִינְיָמָא חֲזָקָה וְהַדְּבָר צָרִיךְ עֵיוֹן: דָּף נב ע"א יַעֲשֶׂה פִירוּשׁ לְפִירוּשָׁם כְּלוּמַר יְבַדֹּק וַיִּחְקוּר אֶת הַדְּבָר אִם מוּצָא שְׂיֵשׁ לוֹ רְגָלִים לְדָבָר יִנָּתֵן לְאוּתוֹ פְּלוּנִי וְאִם לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ שְׂמָא לְהַבְרִיחַ מִבְּעֵלְהֵיא רּוּצִים: דָּף נג ע"א מְבַרִיחַ אָרִי מִנְכֹסֵי חֲבִירוֹ הוּא.

כְּלוּמַר דְּבָר שֶׁהוּא מְחַוְיָיב מִן הַתּוֹרָה כְּדָאֲמַרִּינּוּ לְכָל אַבְיָדַת אַחִיךָ לְרַבּוּת אַבְיָדַת קַרְקַע. דְּחֲזָקָה לֹא הוּנָא אֱלָא בְּדָבָר שְׂאִינּוּ מְחַוְיָיב מִן הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹתוֹ דְּוּנְדָאִי לֹא עֲשָׂאוּ אֱלָא לַעֲצָמוּ לְקַנּוּת בּוֹ אוּתָהּ שְׂדָה: ע"ב לִיבְנֵי בְּעֵלְמָא הוּא דְּאֶפְיָךְ.

נְקוּט הַאי כְּלָלָא בִּינְדָךְ דְּבַנְכֹסֵי הַגֵּר לֹא קִנְיָ עַד דְּעַבִּיד עֲוֹבָדָא בְּגוּפָא דְּאָרְעָא אֲדַעְתָּא דְּאָרְעָא כְּגוֹן חִפְרִיָּה וְכִיּוּצָא בֵּה אֲבָל הַבּוּנָה פְּלִטְרִין גְּדוּלִים לֹא עֲשֶׂה כְּלוּם בְּגוּפָא דְּאָרְעָא אֲבָל וּדְאִי אִילוּ הֵיזָה לְנַכְסֵי הַגֵּר קַרְקַע שְׂיֵשׁ בּוֹ בְּנִין כְּגוֹן חֲצַר וְכִיּוּצָא בֵּה אַע"פ שְׁלֹא עֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף הַקַּרְקַע כִּיּוֹן שְׂעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּכּוֹתְלִים קְנָה דְּכִיּוֹן שֶׁהַנִּיחֵן הַגֵּר לְאוּתוֹן כּוֹתְלִים בְּעֵין בְּקַרְקַע נַעֲשׂוּ גַם הַכּוֹתְלִים מְכַלְל נַכְסֵי הַגֵּר וְכִיּוּצָא חֲזָזִיק בְּגוּף הַקַּרְקַע דְּמִי וְהֵינּוּ דְּאָמַר רַב נַחְמָן (נְסֻחַתְּנוּ רַבִּי אֶלְעָזָר) הַמוּצָא פְּלִטְרִין גְּדוּלִים בְּנַכְסֵי הַגֵּר וְסָד בִּהּוֹן סִייד אַחַד אוֹ כִּיּוֹר אַחַד קְנָה.

וּא"ת אִי הֵכִי זֶה שֶׁהַעֲמִיד בִּהּוֹן דְּלַתוֹת אַמְאִי קְנָה וְהַרִי לֹא עֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּף הַקַּרְקַע הֵינּוּ טַעְמָא דְּקְנָה דְּמַכִּיּוֹן שְׂבָנָה פְּלִטְרִין אִילוּ בְּנַכְסֵי הַגֵּר נַעֲשׂוּ כְּפְּלִטְרִין מְכַלְל נַכְסֵי הַגֵּר שְׂהַרִי הָא יְצָאוּ מִרְשׁוּתוֹן בְּשַׂעָה שְׂבָנָן בְּנַכְסֵי הַגֵּר וּמַמִּילָא נַעֲשׂוּ מְכַלְל נַכְסֵי הַגֵּר וּלְפִיכָךְ כְּשָׂבָא זֶה הָאֲחַר וְהַעֲמִיד בִּהּוֹן דְּלַתוֹת קְנָה וְעוֹד שְׂהַרִי הַדְּלַתוֹת מִשְׁמָרוֹת הֵן לְאוּתוֹ קַרְקַע וְנַעֲשֶׂה בִּהּוֹן חֲצַר הַמְּשַׁמְרֵת וְכִיּוֹן דְּמַקְנֵי בְּקַרְקַע קְנָה אוּתוֹ.

דָּף נד ע"ב דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. לַעֲנִין כְּרָגָא וּמַסִּין וְאַרְנוּנִיּוֹת וּשְׂאָר מִינֵי תְּשׁוּחָתָהּ הוּא דְּאָמַרִּינּוּ דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא כִּיּוֹן דְּאֶפְוֹלָה מְדִינָתָא הוּא דְּקָא רְמִי לֵה הֵוָה לִיָּה דִּינָא דְּמַלְכוּתָא אִי נְמִי הֵיכָא דְּגָזַר לִיָּה גְּזִירְתָּא דְּנַפְקָ מִינֵיהּ הַוּרְמָנָא לְמָאן דְּעַבִּיד כְּףֵה וְכָף הָא נְמִי דִּינָא דְּמַלְכוּתָא הִיא וְכִמָּאן דְּעַבִּיר עַל הַהוּא גְּזִירְתָּא וְעַרְק מְזַבְּנִין מְנַכְסוּי בְּכַדִּי מְאוּ דְּאִיכָא עֲלֵיהּ: דָּף נו ע"ב אֱלָא שְׂרַבִּי עֲקִיבָא חוּלְק בְּדָבָר שְׂהֵיָה אוּמַר דְּבָר וְלֹא חֲצִי דְּבָר וְהֵכָא כִּיּוֹן דְּכָל כַּת מִינֵיהּ הוּא לֹא קָא מְסַהִיד בְּחֲזָקָה גְּמוּרָה אֱלָא בְּמַקְצַת חֲזָקָה קָא מְסַהִידָא כָּל עַדוֹת מִינֵיהּ הוּא לֹא כְּלוּם הוּא.

וּרְבָנּוּ פְּלִיגֵי עֲלֵיהּ וְאָמַרִי כִּי אָמַרִּינּוּ דְּבָר וְלֹא חֲצִי דְּבָר הַנִּי מִיָּלִי הֵיכָא דְּאֶסְהִיד בְּמִדֵּי דְּלֹא מַצְטַרְף כְּגוֹן שְׁנַיִם אוּמְרִים אַחַת בְּגַבְהָ וּשְׁנַיִם אוּמְרִים אַחַת בְּכַרְיָסָה. שְׁלֹא תֵאמַר כִּיּוֹן דְּאִילוּ הֵוָה הַנִּי תְּרֵי שְׁטָרוֹת בְּגַבְהָ אִי נְמִי שְׂתִיָּהּ בְּכַרְיָסָה עַדוֹת גְּמוּרָה הִיא כִּי אָמַרִי נְמִי א' בְּגַבְהָ וְאַחַת בְּכַרְיָסָה תַצְטַרְף שְׂבָגְבָה עִם הַשְׂעַר שְׂבַכְרִיכָה וְתִיָּהּ עַדוֹת גְּמוּרָה קַמ"ל דְּבָר וְלֹא חֲצִי דְּבָר שְׂאִילוּ הֵוָה שְׂתִיָּהּ בְּגַבְהָ אוֹ שְׂתִיָּהּ בְּכַרְיָסָה הֵיָּתֵה עַדוֹת בְּרוּרָה כִּיּוֹן שְׁלֹא אָמְרוּ אֱלָא אַחַת בְּגַבְהָ וְאַחַת בְּכַרְיָסָה כָּל שְׂעַר מֵהֵן הוּנָא לֵה חֲצִי דְּבָר וְלֹא מַצְטַרְפָּה עִם חֲבַרְתָּהּ וְהוּא הַדִּין נְמִי אִם אָמְרוּ שְׁנַיִם רְאִינוּ אַחַת בְּגַבְהָ וְאַחַת בְּכַרְיָסָה

שאינו עדות לפי שאין אחת מצטרפת עם חברתה והיא לה פאילו אמרו ראינו שערה אחת בלבד שהוא חצי דבר והא דמאי להיכא דמסדהי לענגן חזקה דאכלה שלש שנים רצופות דלא שגא אסהידו להו פת אחת בכולהו אי נמי ב' פיתי עדים כיון דאשלוש שנים שאינן רצופות קא מסדהי כל שתא ושתא חצי דבר הוא ולא מצטרפי והא דאמרין שנים אומרים א' בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה לאו למיקרא דאילו הנה פת אחת עדות גמורה היא אלא אפילו הנה פת אחת לאו עדות הוא דהא חצי דבר קא מסדהי ולא מצטרף האי חצי להאי חצי אלא הא דאמרין שנים אומרים ושנים אומרים משום דמעיקרא בשתי פיתי עדים משתעי אבל היכא דמסדהי במידי דמצטרף כגון שלש שנים רצופות בשני חזקה שהן מצטרפות זו לזו אע"ג דהא דהני מסדהי במקצת והני מסדהי במקצת ומצטרף האי מקצת להאי מקצת אחרניא הנה ליה עדות גמורה ולא אמרינן ככי האי דבר ולא חצי דבר דכיון דמצטרף דבר גמור הוא ולא איכפת לן בין מסהדו כולהו פת א' בין מסהדו להו שתי פיתי עדים.

הדין הוא פירושא דאיתברר לן בהאי שמעתא. וחזינו לרבנותא ז"ל דקא הנה ביה בהאי שמעתא וקא קשיא להו טובא דקאמרי מאי שגא גבי חזקה דמתקנימת בשלוש פיתי עדים ומאי שגא גבי שערות דאינה מתקנימת בשתי פיתי עדים אם שתי פיתי עדים לגבי שערות חצי דבר הוא למה לא יהיו שלש פיתי עדים לגבי חזקה חצי דבר.

ואיכא מינייהו מאן דפריק האי קושיא וקאמרי היינו טעמא דשניא חזקה משערות משום דעדות כל שתא ושתא אע"ג דחצי דבר הוא לענגן חזקה כל שתא ושתא מינייהו דבר מעליא הוא לענגן פירות דהא לא קנימא ליה חזקה ומחייב לאהדורי פירי דאכל בההוא שתא אפומייהו דהני סהדי ומדלגבי פירי עדות ודבר קנינא ביה לגבי חזקה נמי עדות הוא ומצטרפו כולהו להדי הדדי וקנימא לן חזקה אפומייהו.

הדין הוא דפריק רבינו זצ"ל בהאי קושיא ובנדאי אי איתא להאי קושיא דאקשי האי פירוקא דפריק פירוקא מעליא הוא מיהו מסתברא לן דהאי קושיא מעיקרא ליתא משום דלא דמאי שלש שנים דחזקה לאחת בגבה ואחת בכריסה דשערות דאילו שלש שנים דחזקה פי מסדהי פת אחת בראשונה וכת אחת בשנייה וכת א' בשלישית מצטרפו הני ג' שנים להדדי כדאמרין לעיל וקמה לה חזקה בהו והנה ליה דבר שלם דכיון דמצטרפי להדדי והוי דבר לא איכפת לן אי פת אחת קא מסהדא בהנהו אי שתי פיתי עדים אבל שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה הני שערות לא מצטרפי אהדדי דהא שתי שערות במקום א' בעינן הא לא דמיינן הני שלש פיתי עדים דאסהידו בשלוש שנים דחזקה אלא לשנים אומרים אחת בגבה מימין ואחת בגבה משמאל דכיון דתרונייהו במקום אחד גינהו מצטרפי אהדדי והוינן להו דבר אבל שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה כיון דשני שערות אפילו פי מסדהי ביה פת אחת נמי לא מצטרפי אהדדי כלל ליכא לדמוייה לשנים בראשונה ושנים בשנייה ושנים בשלישית היכא דמסדהי בהו רצופות דהא כולהו מצטרפי להדדי והוינן להו דבר ולא דמאי אלא להיכא דמסדהי בלי רצופות דלא מצטרפו אהדדי ואפילו פי מסדהי ביה נמי פת אחת כדאמרין לעיל תדע דטעמא דמילתא משום דלא מצטרפי אהדדי הוא כדאמרין נמי למעוטי שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה ואי סלקא דעתך פל חצי דבר ואע"ג

דאינא אחרת דמסדהי בתצי אחרת ותרונייהו מצטרפי להדדי קאמרי רבנן דבר גמור הוא למה לי לאפליגי הכי שתי שערות בגבה ובכריסה לפלוגי לה בגבה גופה או בכריסה גופא ונימא הכי למעוטי שנים אומרים אחת מגבה מימין ושנים אומרים אחת מכריסה משמאל ומדלא מפלגי להו להני שתי שערות בשני מקומות בגבה אי נמי בשני מקומות בכריסה מפלל דטעמא דמילתא דשנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה משום דהני שתי שערות לא מצטרפי אהדדי אבל אילו מצטרפי אהדדי בההוא דאפליגו רבי עקיבא ורבנן דרבי עקיבא סבר אע"ג דמצטרפי נמי פיון דכל פת מינייהו לא מסדהי בדבר גמור אלא בתצי דבר עדות כל פת מינייהו לאו עדות הוא דהא לא מסדהי בדבר גמור ורבנן פיון דמצטרפי אהדדי אע"ג דכל פת מינייהו בתצי דבר הוא דמסדהי מפי מצטרפי אהדדי הנה ליה דבר גמור דלא איכפת לן בעדות דבר גמור אי קיימא מעדות פת אחת או מעדות שני פיתי עדים.

נקטינו השתא לרבנן דהיכא דמסדהי חצי דבר והני שני תצאין מצטרפי אהדדי ממילא הנה להו דבר דהא לא איכפת לן בדבר דעדויתאי קיימא מפת א' או משתיים ושלש פיתות ואי הנה תצאין לא מצטרפי אהדדי בהא הוא דאמרינן דבר ולא חצי דבר שלא תאמר פיון דכל חצי מינייהו במקום הראוי הוא תדע שהרי אילו הנה חצי אחר עמו היתה העדות נגמרת עכשיו שהן בב' מקומות וכל מקום מהן מקום ראוי לאותו דבר הוא פי הנה שני תצאין מפל דבר שבעולם שקולין הנה כנגד דבר גמור קמ"ל דלא הויא עדות פלל דדבר אמר רחמנא דבר שלם ולא שני תצאי דבר ואע"פ שהן שקולין כנגד דבר שלם.

וא"ת לרבנן פיון דאמרת דהיכא דמצטרפי אהדדי לא בעינו עד דמסדהי כל פת מינייהו בדבר גמור אלא אע"ג דכל פת מינייהו בתצי דבר הוא דמסדהי מפי מצטרפי אהדדי ונהו דבר גמור דבר קרינן ביה וטעמא דמילתא בשנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה משום דלא מצטרפי אהדדי הוא אי הכי מאי דבר ולא חצי דבר האי דבר ולא שני תצאי דבר הנה ליה למימר דמשמע דמשום דלא מצטרפי הוא תשובתה דהא דאמרינן דבר ולא חצי דבר לא בסברתיהו דרבנן הוא דאמרינן ליה אלא בסברתיה דר' עקיבא הוא דאמרינן ליה דהכי הוא דאמרינן שהיה רבי עקיבא אומר דבר ולא חצי דבר והאי דאמרינן ורבנן האי דבר ולא חצי דבר מאי עבדי ליה הכין פירושא פלומר ורבנן האי דבר ולא חצי דבר דקא דריש רבי עקיבא מאי עבדי ליה ואוקימנא למעוטי שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה וכיון דאוקימנא הכי ממילא שמעת מינה דלאו דבר ולא חצי דבר הוא דדרשי רבנן כדקא דריש רבי עקיבא אלא דבר ולא חצי דבר ולא שני תצאי דבר: אמר רב יהודה אמר רב אהד אומר אכלה חטים ואהד אומר אכלה שעורים הרי זו חזקה דמפל מקום תרונייהו הא קא מסדהי דאכלה שלש שנים ולא איכפת לן אי מכחשי אהדדי בחיטין ושעורין כדקאמר בסוף דבין חיטי לשערי לא דייקי אינשי ולא מיקרי הכחשה.

מתקיף לה רב נחמן אלא מעתה אהד אומר אכלה ראשונה שלישית וחמישית וא' אומר שנית רביעית וששית דתרונייהו מפל מקום הא קא מסדהי דאכלה שלש שנים הכי נמי דהויא עדות אע"ג דמכחשי אהדדי אמר ליה הכי השתא התם בשתא דקא מסהיד מר לא קא מסהיד מר.

הלפך היא שתא דקא מסהיד עלה האי ליכא עלה אלא עד אחד וכל חד מינייהו לאו עדות הוא דחצי עדות הוא אבל הכא מפל מקום אשתא גופה דקמסהיד עלה האי קא מסהיד האי והוא לה כל שתא ושתא בתרי סהדי ואע"ג דקא מכחשי אהדדי ומפלגי בין חטין לשעורין הא נקטינו מסהדותיהו מפל מקום דאכלה הני שני דקא מסהדי עלה דאכלה וקמא ליה חזקה בהו והא דמאי לא' אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לכן דתרונויהו מפל מקום אחד מנה קא מסהדי וא"ת למאי דאתקוף רב נחמן אמאי אצטריה באתקפתיה אלא מעתה א' אומר אכלה ראשונה שלישיית ונחמישיית וא' אומר שנית רביעיית וששית מפדי למנהי עדות דכל חד מינייהו דהני תרי סהדי בחזקה גמורה הוא דמהדר ואי בעי למפלגיה בעדות דדמאי לא' אומר אכלה חטין ואחד אומר אכלה שעורין לימא אלא מעתה אחד אומר אכלה ראשונה שנייה ושלישיית ואחד אומר אכלה רביעיית ונחמישיית וששית ועוד דאחד אומר ראשונה שלישיית ונחמישיית ואחד אומר שנית רביעיית וששית לאו חד מינייהו קא מסהיד בחזקה גמורה דהא קא בעינו ג' שנים רצופות ואמאי (משני רב יהודה) הכי השתא וכו' דקא מסהיד מר וכו' אפילו איכא שני עדים דמעידין בראשונה שלישיית ונחמישיית אינה חזקה כיון דאינו רצופין.

תשובתה דהיינו טעמא דמצטריה לאתקופי באחד אומר ראשונה שלישיית ונחמישיית ואחד אומר שנית רביעיית וששית פי הכי דהני שני חזקה דקא מסהיד בהו האי דומאי דאחד אומר אכלה חטין ואחד אומר אכלה שעורין דאע"ג דאפליגו בחטין ושעורין מפל מקום תרונויהו אחדא חזקה קא מסהדי ואילו אמר אחד אומר ראשונה שנייה ושלישיית ואחד אומר רביעיית נחמישיית וששית הא נדאי חזקה דקא מסהיד בהו האי לא קא מסהיד בהו האי וליכא לאתקופי בהו היכא דא' אימר אכלה חטין וא' אומר אכלה שעורין דהא לא דמיון להדדי ודקאמרת כיון דאחד אומר אכלה ראשונה שלישיית ונחמישיית וכו' דלאו חד מינייהו קא מסהדי בחזקה גמורה דהא בעינו שלש שנים רצופות וליכא הכי קאמר אחד אומר אכלה ראשונה ולא עשתה פירות בשנייה כלל וחזרה ועשתה פירות בשלישיית ואכלן ולא עשתה פירות ברביעיית כלל וחזרה ועשתה פירות בנחמישיית ואכלן ואומר אכלה שנייה ולא עשתה פירות בשלישיית כלל וחזרה ועשתה פירות ברביעיית ואכלן ובנחמישיית לא עשתה כלום וחזרה ועשתה פירות בששית ואכלן דכיון שאותן שנים שמעיד כל אחד מהן שלא אכלן בשביל שלא עשתה פירות דזרעה ולא עשתה פירות הוא שלא אכלה רצופות קרינו בהו.

אי נמי במוברי באגי עסקינו ואם אמר אכלה ראשונה ובשנייה הבירה לפי שאותה שנה שלא עשתה פירות אין אנו רואין אותה אלא כאילו היא תשלום השנה שלפניה שעשתה בה פירות וכאילו מכוללה היא וכשנה אחת הן חשובות ונעשו שש שנים אלו לדבר שני עדים אלו כשלוש שנים דעלמא ונמצא ששניהם על חזקה אחת העידו אלא שנה עשה האכילה בעת שלא עשאה זה וזה עשאה בעת שלא עשאה זה דהוא לה כאחד אומר אכלה חטין ואחד אומר אכלה שעורין שעורין ששניהם על חזקה אחד העידו אלא שנה עשה האכילה חטין וזה עשאה שעורים ולפום הכי אתקוף לה רב, נחמן בכדי ופריק רב יהודה הכי השתא וכו': דף נז ע"א משנה אלו דברים שיש להם חזקה ואלו דברים שאין להם חזקה הנה מעמיד בהמתו בחצר אין לו חזקה אבל עשה לה מחיצה עשירה הרי זו חזקה וכו' דייקנו בגמרא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא ואוקימנא דבבבצר השותפין עסקינו

דאעמדה פדי לא קפדי אינשי הילקף כדבעי חברה לעפובי עליה מעפב ואע"ג דהא קא שותק ליה מעיקרא.

ואמחיצה קפדי דהא קנימא לן בפל שותפין מעפבין זא"ז חוץ מן הפביסה וכינון דלא מיחה ושותק אחיל ליה ומשום הכי כי עביד מחיצה הרי זו חזקה דהא ודאי אחולי אחיל ליה חברה ודא דאמרינו בחצר השותפין עסקינו לאו למימרא דבחצר חבירו דקפיד אפילו אהעמדה פדי הויא חזקה דאם פן אין לה אדם שמשאיל לחבירו מקום בחצירו להעמיד שם בהמתו אלא למימרא דבחצר חבירו שאינה של שותפים אפילו עשה לה מחיצה נמי לא הויא חזקה דבחצר השותפין הוא דאיכא לאפלוגי בין עשה מחיצה ללא עשה מחיצה אבל בחצר חבירו אפילו עשה מחיצה נמי לא הויא חזקה דבנודאי דבדרף שאלה היא ודוקא היכא דלא אחזיק שלש שנים הוא דאיכא לאפלוגי בין חצר חבירו לחצר השותפין אי נמי דאחזיק שלש שנים וליכא בהדי' טענה אלא מחמת דאישותיק ולא אמר ליה מידי אבל החזיק שלש שנים חזקה שיש עמה טענה בחצר חבירו דקפיד אפילו אהעמדה פדי בין עשה מחיצה בין לא עשה אם העמידה במקום מסוים בחצר והיתה עומדת שם ביממא ובלילא הרי זו חזקה דהיינו כל חזקה שבעולם ובחצר השותפין דלא קפדי אהעמדה פדי אם לא עשה מחיצה אפילו החזיק שלש שנים חזקה שיש עמה טענה לא הוי חזקה וכל שפן אי לא אית ליה למחזיק עמה טענה אי נמי לא אחזיק שלש שנים אי נמי החזיק ולא היתה עמה טענה אלא דשתיק ליה דנדאי אחולי מחיל ליה לא הויא חזקה.

נקטינו השתא דבחצר חבירו בין עשה מחיצה בין לא עשה מחיצה אם הנה לו שם מקום ידוע והעמידה בו שלש שנים רצופות ביממא ובלילא וטעין שמכר לו אותו מקום או שנתנו לו במתנה דנדאי דהוי חזקה דהיינו כל חזקה שבעולם ואם לא החזיק כסדר הנה חזקה שיש עמה טענה שהיא דרף כל חזקה שבעולם לאו חזקה היא דעביד איניש דמשאיל לחבירו מקום בחצירו בדרף צראי.

ובחצר השותפין בין החזיק שלש שנים בין לא החזיק בין טעין בין לא טעין אם עשה מחיצה פנו דקפדי אינשי הויא חזקה דאי לאו דאחיל לא הנה שתיק. ודוקא דהוי חזקה הוא דכל זמן שאין חולקין החצר אין יכול לעפב עליו שלא יעמיד שם בהמות ואע"ג דמרבא עליו את הדרף אבל מיהו בקרקע גופיה לא הוי חזקה אלא א"כ יש עמה טענה והיום או מחר אם חלקו החצר חלקו אותה בשנה.

ואם לא עשה מחיצה לא הויא חזקה כלל דאהעמדה פדי לא קפדי אינשי והכי נמי דיינינו בהאי איניש דמוקים בהמות דיליה במבואות דאי קנימי שכניי דהווא מבוי נקא מעפבי עליה ואע"ג דמקמי הכין הנה מוקים להו התם פמה דלא עביד מחיצה עשרה כל אימת דבעי לעפובי מצו מעפבי עליה משום דמבואות שאינן מפולשין בחצר השותפין דמו: ע"ב שלחן של תלמידי חכמים שני שלישי גדיל ושליש גלאי כלומר שני שלישי השלחן היא מקושה בכפרות של לחם.

ושליש גלאי פדי שתהא בו הקערה והירקות ומאי דמטי להו: הדרן עלה חזקת הבתים דף סא ע"א מאי יציע הכא תרגימו אפתא. יש שפירשו עליה ויש שפירשו זיון מפותל

הבית ועליהן לוחין מונחין והוא כמו עליה על פתח הבית כגון אלו שקוראין להם שואר"ע.

רב יוסף אמר בדקא חלילא. הוא חליל שיש בתוך הפותל כמו התא שהיה בכותל ההיכל. מאן דאמר אפתא לא מזדבנא אע"פ שהיא בנויה באויר הפותל כל שפן בדקא חלילא דלא מזדבנא שהרי אינו בנוי באויר הבית אלא בתוך הכותלים ומקום בפני עצמו הוא ויתכן לו להוציא פסחו לחוץ.

ומאן דאמר בדקא חלילא לא מזדבנא אבל אפתא פיון שלאויר הבית היא בנויה מזדבנא נמי בהאי הבית. פי' פיון שמכר את הבית לא שינה באוירו כלום וזה דוקא למי שמפרש שאפתא היא עליה שעל גבי הבית: דף סג ע"א אמר ריש לקיש זאת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו על מנת שדיוטא העליונה שלי דיוטא העליונה שלו.

למאי הלכתא רב זביד אמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא. ורב פפא אמר שאם רצה לבנות עליה על גבה בונה.

והא דרב פפא הא מוקמינן לקמן דלכנות על גבה לא אצטריוכא ליה דהא קנימא לן בסתמא לא קני עומקא ורומא וכי אצטריוכא ליה להיכא דהויא עליה על גבה בנויה ונפלה דהדר בני לה דאי לאו האי תנאה לא הנה יכיל למיהדר ולמבני לה משום דאמר לי' לוקח נהי דהיה עליה לא מקניא כי נפלה מיהא לא שביקנא לה למיהדר ולמבני לה משום דמרעא ליה לאשיתאי הלכך אנא לא בנינא ואת נמי לא בנית לה אנא לא בנינא לה דהא דיוטא העליונה לאו דידי היא ואת נמי לא בנית משום דקא מרעת לאשיתאי ומשום הכי אצטריוכא לאתנויי על מנת שדיוטא העליונה שלי דכיון דחזינו דלא הנה צריה לאתנויי עלה גופא וקא מתני אהני שהוא תנאה דאי נפלה הדר בני לה: ע"ב בשלמא לרב זביד היינו דקתני זאת אומרת משום דהני זיזין דמיין למעשר דכי היכי דמעשר בעידנא דאתני ליתיה בעולם וכי אמר על מנת שיוירי שייר למקום מעשר הכא נמי זיזין בעידנא דזבין ליתגהו בעולם וכי אמר ליה על מנת שיוירי שייר למקום הכותלים ובאוירי.

אלא לרב פפא מאי זאת אומרת. פלומר ומה ענין זה אצל מעשר מעשר בעידנא דאתני ליתיה בעולם ומשום הכי אצטריוכין למימר דשיוירי שייר למקום מעשר אבל דיוטא העליונה פיון דבעידנא דאתני הא איתה בעולם דהא אוקימנא דבנוייה היא למה לי למימר שיוירי שייר למקומה ולדמוייה למעשר.

ויש לפרש דהא דרב פפא אמר שאם רצה לבנות עליה על גבה בונה כמשמעו הוא שנמצא שעדיין העליה לאו בנויה היא והשתא הוא דבני לה וליכא למימר דהא דאמרין לקמן אהני על מנת דאי נפיל הדר בני לה דהאי נפיל אעלייה קאי דהשתא לכתחלה קא בני לה כי נפל מבעיא אלא האי נפל אבית קאי דאי לאו תנאה כי נפל האי ביתא והדר לוקח ובני לה לא יכיל מוכר למיהדר ולמבני על גבה עליה ואלא מבעיא למבנה על גבי פותלים דלא יכיל אלא אפילו למבנה על גבי דיומדין נמי לא יכיל משום דכי שייר אוירא דההוא ביתא דזבין ליה הוא דשייר ומפי נפל אזל ליה לעלמא והאי בית דבנה לוקח השתא בית אחרנא הוא הלכך אי לאו תנאה לא הנה יכיל מוכר למבני עליה מידי וכי אתני אהני תנאה דאי נפל ביתא ובני לה לוקח הדר מוכר ובני על גבה עליה.

ולהאי פירושא האי דאמר' בשלמא לרב זביד דאמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא דאלמא מקום תשמיש בעלמא הוא דשייר באויר ולא האויר עצמו כדי שיתוף איתו לגמרי היינו דקתני זאת אומרת דכי היכי דלענין מעשה וכו'.

ואמאי קא ניחא ליה לרב זביד וקא קשיא ליה לרב פפא ועוד שאילו היתה עליה זו בנויה אפילו כי כתב לו נמי עומקא ורומא לא קני ליה משום דעומקא ורומא על אויר הבית בלחוד הוא דמשמע אבל עליה הואיל ונחשובה היא ויש לה שם בפני עצמה אפילו כי כתב ליה עומקא ורומא לא מקניא עד דכתיב ליה מארעית תהומא עד רום רקיעא וכיון שפן אמאי אמרינו לקמן ואי סלקא דעתך בסתמא לא קני עומקא ורומא למה לי על מנת דשמעה מינה דהיכא דכתב ליה עומקא ורומא בנודאי דקני ועוד בר מדין ומדין היאך יתכן לפרש דברי רב פפא שעל עליה בנויה הוא דאמר והא שאם רצה לבנות עליה על גבה בונה קאמר דמשמע דעדיין לאו בנויה היא הלכך האי פירושא לא דייק ופירושא בתרא טפי דייק ומסתבר אי נמי יש לפרש הכי בשלמא לרב זביד דאמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא שנמצא שבאויר הבית עצמו שהוא המקום המכור הוא שמוציא והיינו דדמיא למעשה שהרי המעשה במקום המכור הוא בעצמו ששייר לעצמו הנאת המעשה אלא לרב פפא דאמר שאם רצה לבנות עליה על גבה בונה דאלמא על גבה הוא דבונה אבל באויר הבית עצמו שהוא המקום המכור לא שייר בו לעצמו כלום מאי זאת אומרת הא לא דמי למעשה וכו' ושני הפירושים עולין הן וקרוב הוא ענינו זה לזה: אמר רב דימי מנהרדעא וכו'.

עומקא ורומא בסתמא לא קני. כלומר לא קני האויר שעל גבי הבית לבנות עליו כלום ולא קרקעות הבית לחפור בו כלום לפי שלא הקנהו אלא מעל גבי קרקעית הבית ולמעלה עד התקרה שהוא אויר הבית שמסבב עליו הפותלים ואם יש עליו תקרה קנה גם את הגג בזמן שאין לו מעקה גבוה עשרה טפחים אבל מן הקרקע עד למטה לחפור בו בורות וכיוצא בהן ומן התקרה ולמעלה לבנות עליה עליו לא מכר לו ואם רצה המוכר לבנות עליה על גבה בונה אבל אם רצה לחפור מבחוץ תחת קרקע הבית בורות אינו חופר משום דקא מיתרעא ביתא דלוקח.

ואם תאמר אי הכי הא דאמרינו לא קני ליה הלוקח עומקא מאי נפקא ליה למוכר מינה נפקא מינה שאם עמד הלוקח ונחפר בה בורות אותן הבורות הרי הן של מוכר ואין ללוקח בהן כלום משום דבסתמא לא קני עומקא ורומא וכיון דבסתמא לא קני עומקא ורומא פי אמר ליה עומקא ורומא אהני למיקני עומק הבית למיחפר ביה בורות שיחין ומערות ולמקני האויר שעל גבי הבית לבנות בו כל מה שירצה ועדיין אם יש בקרקע הבית בורות עשויין או דות או מחילות או יש בה עליה בנויה או גג שיש לו מעקה עשרה טפחים גבוה שהן חשויין ויש להם שם בפני עצמם אפילו כתב לו עומקא ורומא לא קני עד דכתב ליה מארעיתתהומא ועד רום רקיעא ולא את הגג, גוסחי דילן אית בהו הכי נמי מסתברא דקתני ולא את הגג בזמן וכו'.

ופי' הכי נמי מסתברא כדאמרינו מעיקרא דמתני' מסייע לרב דימי ולא כדקא דחינו בתר הכי. ואשפחיו גוסחי דכתיב בהו תא שמע ולא את הגג ופירושא תא שמע דמתניתין מסייע לרב דימי ומסתברא דגוסחא דוקא היא וגוסחי דילן טעותא.

נקטינו השתא מהאי שמעתא דהיכא דכתב ליי סתמא לית ליה ללוקח אלא אור הבית בלבד מן הקרקע עד ראש הכותלים ואם יש עליו תקרה קנה גם את הגג בזמן שאין מעקה גבוה עשרה אבל האור שהוא למעלה מן הכותלים או מן הגג ברשות המוכר ואם רצה לבנות עליה על גבה בונה וכן מה שתחת הקרקע ברשות מוכר ואם חפר שם הלוקח בורות אותן הבורות של מוכר הן והיכא דכתב ליה עומקא ורומא קנה הלוקח כל האור ההוא למעלה מן הכותלים וגם קנה מה שתחת הקרקע לחפור בו בורות אבל נדאי אם יש שם בורות ומחילות או עליה בנויה לא קנאם עד שיכתוב לו מארעית תהומא ועד רום רקיעא.

והאי דאמרין דאי לא כתב ליה עומקא ורומא יש לו למוכר לבנות עליה באור שהוא למעלה מן הכותלים דוקא כל זמן שהבית קיים אבל אם נפל וחסר ובנה אותה הלוקח בעשייתו כמו בית אחר ואין לו למוכר לבנות על אורו כלום.

ואם פירש לו המוכר ואמר על מנת שדיוטא העליונה שלי אע"פ שנפל חוזר ובונה לפי שפיון שלא היה צריך להתנות והתנה בידוע שלא התנה אלא על מנת שאם נפל חוזר ובונה אותו.

ולענין אשתמושי בכותלים מסתברא לן דלא מיבעיא היכא דנפל אלא אפילו לא נפל נמי אין לו להשתמש אלא בחדר בלבד לבנות שם עליה על גבי דיומדין אבל בכותלים אין לו להשתמש שפיון שמכר לו הבית הכותלים כותלי לוקח הן ומצי אמר ליה קא מרעת ליה לאשיתאי עד שיתנה עליו בפירוש שיבנה על גבי הכותלים דהנה ליה תנאי ממון וקיים: דף סח ע"ב שני בתים זה לפני זה מזה שניהם במקר שניהם במתנה אין להם דרוך זה על זה כ"ש הראשון במתנה והשני במקר.

בדאקני' להו בבת אחד קנימא וכ"ש אי אקני ליה לחיצון ונהדר אקני ליה לפנימי אבל אי אקני ליה לפנימי ונהדר אקני ליה לחיצון מפי אקני ליה לפנימי ושייר חיצון לא שנא אקני ליה במקר לא שנא אקני ליה במתנה מההוא שעמא זכה' ליה לפנימי בדרוך על החיצון דהא קנימא לן פרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר וכל שפן נותן: ומאי דאמרין בטר הכי חיצון במקר לפנימי במתנה סבור מינה אין להם דרוך זה על זה ולא היא וכו'.

לא משפחת לה אלא בדאקני להו בבת אחד וכ"ש אי אקני לפנימי ונהדר אקני לחיצון אבל אי אקני ליה לחיצון ונהדר אקני ליה לפנימי מפי אקני לחיצון ושייר פנים לפנימי מההיא שעמא זכה ליה לחיצון בהסרת הדרוך מעליו דהא קנימא לן כר' עקיבא דאמר צריך ליקח לו דרוך משום דמוכר בעין יפה מוכר: דף סו ע"ב בעי רב יוסף מי גשמים שחשב עליהן להדיח בהן את האצטרובליו.

וירדו על הפירות מהו להכשיר אותן הפירות אליבא דר"א דאמר כל המחובר לקרקע וכו'. דמחשבת מים שיירדו על הקרקע לאו מחשבה היא פדתגיא בספרא (פ' שמיני) יכול אפילו חישב עליהן שיירדו לבורות לשיחין ולמערות יהיו מכשירין ת"ל אשר ישטה אין לי אלא שמילא לשתייה מנין שאפילו חישב עליהן להדיח עצים שהן מכשירין את הזרעים ת"ל מים אי מים יכול אפי' חישב עליהן שיירדו לבורות ושיחין ומערות ת"ל

אֲשֶׁר יִשְׁתַּה מֵה שְׁתִּיָּה מִיְּנוּחֶת שִׁישׁ עִמָּה מִחֲשֻׁבָּה אִף אֲנִי מְרַבֶּה אֶת שְׁחִיבָה עֲלֵיהֶן לְהִדְיָא
עֲצִים שְׁהָרִי יֵשׁ עִמָּה מִחֲשֻׁבָּה וּמוֹצִיא אֲנִי אֶת שְׁחִיבָה עֲלֵיהֶן לְבוֹרוֹת שְׁאִין עִמָּה מִחֲשֻׁבָּה.

פִּי לִפִּי שְׁמִחֲשֻׁבָּה שְׁיָרְדוּ עַל הַקֶּרֶקַע אֵינָה מִחֲשֻׁבָּה עַד שְׁיִחֲשֹׁב שְׁיָרְדוּ עַל דָּבָר הַמְקַבֵּל
טוֹמָאָה: דָּף סז ע"א מְעַמְלָא רַבְתִּי. פִּי שְׁכִירוֹת בְּתִים: מְשַׁנָּה הַמוֹכֵר אֶת הַחֲצָר מְכַר בְּתִים
בוֹרוֹת שְׁיִחִין וּמְעָרוֹת וכו'.

פִּי מְשׁוּם דְּחֲצָר דְּרַכָּה לְמִיָּהוּי בְּהַ בּוֹרוֹת שְׁיִחִין וּמְעָרוֹת אֲבָל בֵּית שְׁאִין דְּרַכָּה לְהִיּוֹת בְּהַ
בוֹר לְפִיכָּךְ פְּשָׁמְכַר לוֹ בֵּית לֹא מְכַר לוֹ אֲלֵא פְּשָׁאֵר בְּתִים דְּעֵלְמָא וְשִׁיר לְעֲצָמוֹ מֵה שְׁאִין
דְּרַכּוֹ לְהִיּוֹת בְּבְתִים.

וְכֵן הַמוֹכֵר אֶת הַחֲצָר לֹא מְכַר אֶת הַמְּרַחֵץ שְׁבָה שְׁאִין דְּרַכּוֹ חֲצָר לְהִיּוֹת בְּהַ מְרַחֵץ אֲבָל
בְּמוֹכֵר אֶת הָעִיר שְׁדָרְךָ הָעִיר לְהִיּוֹת בְּהַ מְרַחֵצָאוֹת פְּשָׁמוֹכֵר אֶת הָעִיר מְכַר הַמְּרַחֵצָאוֹת:
גְּמָרָא דְאָמַר לִיהַ דְּרַתָּא וכו'.

מֵר סָבַר לְשׁוֹן דִּירָה מִשְׁמַע וְאִין דִּירָה בְּלֹא בְּתִים וּמֵר סָבַר דְּרַתָּא לְשׁוֹן הִקְרַף שְׁהוּא
תְּרַבְצָא: חוֹלְסִית מְקוּם שְׁנוּטְלִין מְמַנּוֹ חוֹל לְזַכּוּכִית וְגַם רָאוּי לְמִשְׁטַח פִּירִי. מְצוּלָה אָגַם
מִים כְּמוֹ בְּרִיכָה שְׁרָאוּיָה לְשׁוֹרוֹת בְּהַ פְּשָׁתְנּוֹ אוֹ לְהַתְקַבֵּץ בְּהַ מִים לְהַשְׁקוֹת מְמַנָּה גְּנוּ
וּפְרָדְסוֹ.

וְהַחוֹלְסִית גְּבוּהַ וְהַמְצוּלָה עֲמֻקָּה וְהוּי תְּשַׁמִּישְׁתָּה לְחוּד: ע"ב ים טְלַפְחָא. הִיא שְׁקוּרִין
לְהַ אֵלְעֵרס"א וְהִיא כְּמוֹ אֶבֶן שֶׁל רִיחִיִּים בְּנוּיָה ע"ג אִיֶּצְטָבָה שְׁעֵלֶיהָ טוֹחֲנִין אֶת הַזִּיתִים.
מְפַרְכָּתָא. הִיא רִיחִיִּים הָעֲלִיּוֹנָה שְׁהוֹלְכַת עַל הַזִּיתִים וְטוֹחֲנַת אוֹתָן.

כְּלוּנְסוֹת שֶׁל אֶרֶז שְׁמַנִּיחִין תַּחַת הַקּוֹרָה וּמְעַמְדִין אוֹתָהּ עֲלֶיהָ בְּשַׁעַה שְׁמַגְבִּיהִין אוֹתָן
מֵעַל הַקְּנוֹפוֹת שֶׁל זִיתִים. עֲכִירִים כְּבָשִׁי הֵם כְּמוֹ לוּחִין.

חוּמְרָתָא הִיא שְׁקוּרִין אֶל"ג גּוֹל תְּנוּ רַבָּנּוֹ הַמוֹכֵר בֵּית הַבַּד מְכַר בֵּית הַסִּירִים. הוּא הַבוֹר
שְׁיִוֵרְד אֵלָיו הַשְּׁמֵן בְּשַׁעַה שְׁנֹכְבִישִׁין הַזִּיתִים תַּחַת הַקּוֹרָה בֵּית הַיָּקְבִים בּוֹר שְׁיִוֵרְד לְתוֹכוֹ
הֵינּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֹדְרָךְ.

רִיחִיִּים הָעֲלִיּוֹנָה לֹא נִתְבָּרַר לְנוֹ אֵינָה הוּא: דָּף סח ע"ב וְהָא רַבִּי יְהוּדָה כְּרַבָּנּוֹ סְבִירָא
לִיהַ. וְלְרַשְׁבֵּי"ג קָא מְהַדַּר דְּהִכִּי קָאֵמַר לִיהַ וְכִי סְנַטָר מְכַר וְנִהְלָא אֲנָקִילְמוֹס דְּהוּא גְּבָרָא
כְּמוֹתוֹ אֵינּוּ מְכוּר וְכָשֵׁם שְׁזָה אֵינּוּ מְכוּר כְּדָּ זֶה אֵינּוּ מְפִיר וְהֵינּוּ דְאֶצְטָרִיךְ בְּסִיפָא רַבִּי
יְהוּדָה לְמַתְנֵי אֲבָל לֹא אֶת שְׁיָרִיָּה דְשַׁמְעַת מִיָּנָה דְבָאֲגִי עֲצָמֵן מִזְדַּבְּנִי: ד' סט ע"א אֲבָנֵי
דְאֶכְפָּא.

אֲבָנִים שְׁמַנִּיחִין עַל הָעֲוֹמָרִים שְׁלֹא יִתְפָּזְרוּ: שׁוּמִיָּה הָעֲשׂוּיָה בְּטִיט. הִיא דְּבָר חָשׁוּב
וְאֵינָה נִמְכָּרַת בְּכֻלָּל הַשְּׁזָה וְאֵע"ג דְּקַבִּיעָא בְּאַרְעָא.

מֵהוּ דְתִימָא פִּינּוֹן דְּקַבִּיעָא בְּאַרְעָא דְמִי קַמ"ל ד' עַא ע"א בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים
בְּמוֹכֵר אֲבָל בְּנוֹתָן מִתְנָה נוֹתָן אֶת כְּוָלָהּ. וְהָאֲחִין שְׁחֻלְקוּ זְכוּ בְּשַׁדָּה זְכוּ בְּכוּלָּהּ.

מְסַתְבָּרָא לָן דְּדוּקָא הֵנִי אֲנָפִי דְשַׁדָּה כְּגוֹן חֲרוּב הַמְּוֹרְכָב וְסַדּוֹן הַשְּׁקָמָה וּבוֹר וְגַת וְשׁוּבָךְ
וְשָׁאֵר הַגָּד מִלִּי אַחֲרֵינִי דְאֶמְרִינּוּ דְלִיתְנָהוּ בְּכֻלָּל הַמְכִירָה הוּא נִיהוּ דְאֶמְרִינּוּ דְאִיתְנָהוּ

בכלל המתנה משום דכולהו בתוך השדה הנתונה גינהו ודיקא נמי דקתני זכו בשדה זכו בכולה אלמא אהנה מילי דשדה קאי דקיימי בתוך השדה עצמה והוא הדין נמי בבית וחסר בהנה מילי דקיימי בגינהו וליתנהו בכלל המכירה איתנהו בכלל המתנה אבל נדאי מאי דלא קאי בתוך הבית ובחסר כגון יציע ובחסר שלפנים ממנו פי היכי דליתנהו בכלל המכר ליתנהו נמי בכלל המתנה דהא לאו בתוך הבית קיימי אלא סמוכין לו גינהו ובית הוא דיהיב ליה הני לא יהיב ליה תדע דהא אמרינן לעיל (דף ס"ד סע"ב) איתמר רב אמר הלכה כדברי חכמים שמואל אמר הלכה כר"ע לימא רב ושמואל אידו לטעמייהו דאמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו אינו להן דרף זה על זה ורב אמר יש להן וכו' אלמא לענין דרף דין אחין שחולקין פדין מוכר גינהו וממילא שמעת דהא דתנו כמה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן להנה מילי דקיימי בתוך השדה עצמה הוא אבל מידי דליתיה בתוך השדה כגון דרף וכיוצא בו איפא למימר דמאן דסבירא ליה פתכמים לענין מוכר ואין צריף המוכר ליקח לו דרף הכין סבירא ליה לענין אחין שחלקו ויש להן דרף זה על זה: אמר רב הונא אע"ג דאמור רבנן הקונה שני אילנות וכו' עד פרבנן פשיטא.

הא קמ"ל דאי נפלי הדר שתיל להו. נקטינן השתא דלגבי שלשה אילנות אית להו קרקע בין מוכר אילנות ושייר קרקע לפניו בין מוכר קרקע ושייר אילנות לפניו בין למאן דאמר מוכר בעין יפה מוכר בין למ"ד מוכר בעין רעה מוכר דכי פלוג רבנן ורבי עקיבא הני מילי גבי שני אילנות משום דסתם שני אילנות לית להו זכיות קרקע הלכך מאן דיהיב להו קרקע דבעל אילנות ניהו תדע דהא אי יבשי לא הדר נטע להו אלא משום עין יפה ועין רעה הוא דומיא דבור ודות דהאי דנהבינן להו דרף משום עין יפה ועין רעה הוא ולא משום דגוף הדרף קנוי עם הבור ועם הדות תדע דהא אי משתקלי להו הנה בור ודות לא משתייר ליה דרף אבל גבי שלשה אילנות פינון דשלשה גינהו אית להו זכיות בקרקע גופיה וכאלו הקרקע גופיה זבין לשדה אילנות אי נמי שייר לנפשיה בשדייהו ונהו להו פקרקע הבור עצמו דלכולי עלמא דבעל הבור והדות הוא והלכתא פרי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר הלכך מוכר אילנות ושייר קרקע לפניו יש לו קרקע מוכר קרקע ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע דאע"ג דבעין יפה מוכר אי לא משייר קרקע מצי אמר ליה עקור אילנה שקול וזיל: ונקטינן נמי דהאי דאמרינן מוכר בעין יפה מוכר ומוכר בעין רעה מוכר הני מילי לשירי המוכר זכותא בההוא מידי דזבין אי נמי למנהו ללוקח זכותא בההוא מידי דשייר המוכר לנפשיה דומיא דדרף גבי בור ודות אי נמי קרקע גבי אילנות אבל לעיולי בכלל זביני מידי דלא זבין ליה בהדיא ליפא למימר ביה מוכר בעין יפה מוכר ולא בעין רעה מוכר אלא אי מידי דחשיב באפי נפשיה היא לא עייל בכלל הנהו זבינו עד דמפרש ביה לוקח בהדיא כמו חרוב המורכב וסדן השקמה ומאי דדמי להון ואי לאו מידי דחשיב באפי נפשיה הוא כמו שאר אילנות ומאי דדמי להון עייל בכלל זביני כדפרשינן לעיל: ד' עב ע"א פחות מכאן או יותר מכאן לא הקדיש פחות מכאן לא הקדיש משום דכיון דמקריב גבי הדדי לא קיימי וכיון דלא קיימי לית להו בקרקע זכיות ואי אקדשינהו לא מיקדשא ארעא אמטולתייהו.

ויותר מכאן נמי לא הקדיש דכיון דמרחקי לא מקדשא ארעא בהדייהו. ועלה קא מקשינן אי ס"ד רבי שמעון פרי עקיבא ס"ל דאמר מוכר בעין יפה מוכר וכו' ש מקדיש והיכא

דאקדיש קרקע וְשׂייר שְׁנֵי אֵילָנוֹת לְפָנָיו לֹא שׂייר בְּקִרְקַע וְלֹא מִיַּד דְּמַקְדָּשָׁא בְּשָׂדֶה בְּהַדִּי קִרְקַע דִּידֶהוּ מְשׁוּם דְּמַקְדָּשִׁי בְּעֵין יָפֶה מַקְדָּשִׁי הָאֵי פִּינּוֹן דְּאֶקְדָּשִׁינְהוּ לְאֵילָנוֹת הַקְדָּשִׁי נְמִי אֲרַעָא בְּהַדְיָיְהוּ וְאֵע"ג דְּאֵילָנוֹת הָאֵ מְרַחֲקִי אֶהְדְּדִי לְהוּוּ כְּשֵׁנִי אֵילָנוֹת דְּהָא אֲמַרְתָּ אֶפִּילוּ ב' אֵילָנוֹת דְּלִית לְהוּ קִרְקַע פִּי מְזַבֵּין מוֹכֵר אֵית לִיהּ לְלוֹקֶס זְכִינְיָה בְּהַהוּא קִרְקַע מְשׁוּם דְּמוֹכֵר בְּעֵין יָפֶה מוֹכֵר: ע"ב תּוֹרַת גְּדִישׁ עָלָיו.

פִּירְשָׁה ר"ח ו"ל: הַדְרָן עָלָה הַמוֹכֵר אֶת הַבַּיִת פֶּרֶק חֲמִישִׁי דָּף עג ע"א אִיִּסְקָרְיָא פִּירְשׁ הָעֵץ שְׁתּוֹלִין בּוֹ הֵנָּה הַנְּקָרָא בל' עֲרָבִי א"ל צֶאֱר"י. גַּם אֲדָרָא וְהוּא הַנְּקָרָא בְּלִשׁוֹן עֲרָבִי א"ל קלא"ע.

וְאֵת הָעוֹגֵין תְּנִי רַבִּי חֵיָא אֱלוֹ הָעֵיגוֹנִין. כְּלוֹמֵר הַמְּעַכְבִּין אוֹתָהּ מְלַהֲלוּף וְהוּן הַנְּקָרָאִין מֵר מר"אסי.

רְצוּפִין כְּמוֹ שְׁקִין וְכִינְצָא בְּהוּן. הַאִיסְכָּלָה הִיא הַנְּקָרָאֵת אֶל אִסְקָלִי"ם וְהוּא בֵּית הַכֶּסֶף שְׁבַסְפִּינְהָ.

ע"ב עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לִיתֵן עָלֵיהֶן אֶת הַדִּין. פִּירְשׁ כְּשִׁגּוֹאֲלִין אוֹתָן לְעֲתִיד לְבֹא מְנַפִּין מֵהוּן מְזִכִּירֵיהֶן: דָּף עה ע"ב רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר סְפִינָה וְאוֹתִיּוֹת נִקְנִית בְּמַשִּׁיכָה וּבְשֹׁטֵר.

לְצַדְדִין קְתָנִי סְפִינָה בְּמַשִּׁיכָה וְאוֹתִיּוֹת בְּשֹׁטֵר: ד' עו ע"א סְפִינָה בְּמַשִּׁיכָה הֵינּוּ ת"ק אֶלָּא לֹאוּ דָּרְב וּשְׁמוֹאֵל אִיכָּא בִּינְיָיְהוּ. וְדַחֲיִנּוּ לֹא דְכּוֹלִי עֲלָמָא לֹא יְדַעִינּוּ אִי כָּרַב אִי כְּשְׁמוֹאֵל וּבְסְפִינָה דְכּוֹלִי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגִי כִּי פְּלִיגִי בְּאוֹתִיּוֹת וּבְפִלּוּגְמָא דְהֵנִי תַנְּאִי דְתַנְּאִי אוֹתִיּוֹת נִקְנִית בְּמַסִּירָה דְכָרִי רַבִּי וְחַכְמִים אוֹמְרִים בֵּין כְּתַב וְלֹא מָסַר בֵּין מָסַר וְלֹא כְּתַב לֹא קָנָה עַד שְׁכִתּוּב וַיִּמְסֹר.

בְּמֵאֵי אוֹקְמָנָא לְתַנְּאֵי קַמָּא דר' נֶתָן כְּרַבִּי דְאָמַר אוֹתִיּוֹת נִקְנִית בְּמַסִּירָה וְלֹא בְּעֵי שֹׁטֵר אִי רַבִּי סְפִינָה נְמִי תִּקְנִי בְּמַסִּירָה דְּהָא שְׁמַעִינּוּ לִיהּ לְרַבִּי דְקָאֵמַר סְפִינָה נִקְנִית בְּמַסִּירָה דְתַנְּאִי סְפִינָה נִקְנִית בְּמַסִּירָה דְכָרִי רַבִּי וְחַכְמִים אוֹמְרִים לֹא קָנָה עַד שְׁיִמְשַׁכְנָה אוּ עַד שְׁיִשְׁכּוֹר אֶת מְקוֹמָהּ וְאֵמַאי קְתָנִי הֵכָּא סְפִינָה נִקְנִית בְּמַשִּׁיכָה בְּמַשִּׁיכָה אֵין בְּמַסִּירָה לֹא וּפְרָקִינּוּ לֹא קִשְׂיָא הָא דְקְתָנִי סְפִינָה נִקְנִית בְּמַסִּירָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים מְשׁוּם דְּמַשִּׁיכָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים לֹא קָנָה דְכִי מַקְנִיא מְשִׁיכָה ה"מ הִיכָּא דְמַשְׁףָּ לִיהּ לְרִשׁוֹתֵיהּ אִי נְמִי לְחַצֵּר דְאֵית לִיהּ בַּהּ שְׁוֹתְפוֹת דְחִזִּינָא הֵהוּא דְנוֹכְתָא דְקִינְיָא בִּיהּ כְּאֵילוּ בְּחוּלְקִיָּה קִינְיָא אֶבְל הִיכָּא דְמַשְׁףָּ לִיהּ לְרִשׁוֹת הַרְבִּים לֹא קָנִי מְשׁוּם דְּמַשִּׁיכָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים לֹא מְהַנְּיָא דְהָא אֵע"ג דְּמַשְׁףָּ לֵהּ נְמִי אַפְתִּי בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים קִינְיָא אֶבְל בְּמַסִּירָה מִיָּהּ מַקְנִיא דְכִינּוֹן דְּמַסִּירָה נִיְהִלִּיהּ כְּמֵאן דְּנִקְיֵט לֵהּ בִּידֵיהּ נְמִי וְקָנָה לִיהּ.

וְהָא דְקְתָנִי סְפִינָה נִקְנִית בְּמַשִּׁיכָה בְּסִימְטָא דְאֵית לֵהּ רִשׁוֹת בַּהּ לְתַרְנוּיָיְהוּ הַלְכָּהּ כִּי מְשִׁיף לֵהּ נִפְקָא לֵהּ מְרִשׁוֹתָא דְמוֹכֵר וְקָמָה לֵהּ בְּרִשׁוֹתָא דְלוֹקֶס דְּהוּא לִיהּ כְּמֵאן דְּמַשְׁכָּה מְרִשׁוֹתָא דְמוֹכֵר לְרִשׁוֹתָא דְלוֹקֶס אֶבְל בְּמַסִּירָה מִיָּהּ לֹא מַקְנִיא דְכִינּוֹן דְּסִימְטָא אֵית לִיהּ לְמוֹכֵר וְלְלוֹקֶס בַּהּ רִשׁוֹת הֵהוּא דְנוֹכְתָא דְקִינְיָא בַּהּ סְפִינָה כְּוָלָה דְלֹא מְשִׁיף לֵהּ מִינְיָה אַפְתִּי בְּרִשׁוֹתָא דְמוֹכֵר קִינְיָא וְהוּנָּא לֵהּ כְּמַסִּירָה בְּרִשׁוֹת מוֹכֵר דְלֹא קָנָה וְאִי מְשִׁיף לֵהּ מִינְיָה לְדוֹכְתָא אַחֲרִיתִי אֵע"ג דְלֵהּ הוּא סִימְטָא גּוֹפִיָּה הוּא דְמַשְׁכָּה פִּינּוֹן דְלוֹקֶס נְמִי הָא אֵית לִיהּ רִשׁוֹתָא בְּהַהוּא סִימְטָא הוּי לִיהּ כְּמֵאן דְּמַשְׁכָּה מְרִשׁוֹתָא דְמוֹכֵר לְרִשׁוֹתָא דְלוֹקֶס.

והא דאמרין משיכה לא קניא ברשות הרבים לא תימא הני מילי היכא דלא נקיט לה בידיה אבל היכא דנקיט לה בידיה וקא משיף לה קני לה בההיא נקיטא לה דהויא לה כמסירה אלא אפילו נקיט לה בידיה לא קני דלא מיבעיא היכא דאמר ליה מוכר לה משוך וקני דהא ודאי במשיכה הוא דגמר לאקנוני לה ולא במסירה אלא אפילו אמר לה קני דמשמע להכי ולהכי אי נמי זיל נקוט לה וקני לה דהא ודאי במסירה הוא דאיפנון לאקנוני פינון דחזינו ליה דקא נקיט לה וקא משיף לה ממשף גלו אדעתיה דבמשיכה ניחא ליה דלקני במסירה לא ניחא ליה דלקני: ואקשינו במאי אוקימתא להאי ברייתא דקתני ספינה נקנית במסירה ברשות הרבים אימא סיפא וחקמים אומרים לא קנה עד שימשכנה פולה ואי ברשות הרבים משיכה ברשות הרבים מי קניא והא אבני ורבא דאמרי תרנונייהו מסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם משיכה קונה בסומטא ובחצר שהיא של שניהם: ופרקינן מאי עד שימשכנה מרשות הרבים לסומטא אבל דכולי עלמא בין לרבי בין לרבנן משיכה ברשות הרבים לא קניא ובמסירה הוא דפליגי דרבי סבר קניא ברשות הרבים ורבנן סברי מסירה נמי לא קניא הלכך האי ספינה פינון דלאו בת הגבהה היא לא קני עד דמשיף לה מרשות הרבים לסומטא.

ומתמהינן לימא אבני ורבא דאמרי מסירה קונה ברשות הרבים פרבי אמרי לה שהיא יחיד ולא פרבנן. ופריק רב אשי לעולם מסירה ברשות הרבים קונה ואפילו לרבנן ואי דאמר ליה לה חזק וקני לכולי עלמא קני במסירה פליגי דאמר ליה משוך וקני ר' סבר מראה מקום הוא לו.

פלומר הראה לו הדרך לקנותה ולא משיכה ממש הוא דאמר ליה הלכך פי אגיל איהו נקיט לה קני לה בהאי מסירה. ורבנן סברי פינון דאמר ליה משוך וקני קפידא הוא ונהכי קאמר ליה במשיכה קנה במידי אחרוני לא הלכך פינון דבמשיכה ברשות הרבים לא קניא בעינו עד שימשכנה מרה"ר לסומטא.

נקטינן השתא דבין לרבי ובין לרבנן מסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם ולא משיכה וטעמא דהא מילתא כדפרשינן לעיל. ונקטינן נמי דספינה מקניא במסירה היכא דמהניא מסירה ומקניא גם פן במשיכה היכא דמהניא משיכה דהא לא פליגי אלא היכא דא"ל לה משוך וקני מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום הוא לו אבל לעולם היכא דא"ל לה משוך וקני ואזל ומשף לה במקום דמהניא משיכה לכ"ע קני לה בההיא משיכה דעביד בה: ע"ב אמר רב פפא האי מאן דמזבין ליה שטרך לחבריה וכו'.

עד רב פפא הווי ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי וכו' נפק לאפיה עד תינוף. הא דנפיק רב פפא לאפיה דרב שמואל לאו משום דלא לייתי ולחזיק בקרקע פי היכי דלא לקני להו להנהו זוזי הנה דהא קרקע בחליפין לא אענייה ניהליה אלא דאחזיק דאי לאו הכי לא הווי יתבי ליה בי חוזאי מידי משום דאמרי ליה פינון דלא חזקת בקרקע לא קנית מידי אלא האי דנפיק לאפיה דלישקלינהו מקמי דליגמרו אינשי למימר כבר אקניתנהו ניהליה וזוזי דידיה גינהו ואע"ג דכמה דשליחא שווייה כדגריסיןו בפרק מרובה (ב"ק דף ע' ע"א) פל דמתענית מן דינא עלאי שליחא שווייה איכא למימר דהא דעבד רב פפא הכי לרווחא דמילתא הוא דעביד פי היכי דלא ליתו לאנצוני ולמיקם בדינא בהדיה כמעשה דרב ספרא

דקדים וְנֹכַח בְּיָהּ בְּחִמְרָא (בב"ק דף קי"ו ע"א) וְאִיכָא לְמִימַר דְּרַב פְּפָא לָא כְּתַב לִיהּ כָּל דְּמִתְעַנִּית מִן דִּינָא עֲלָאֵי אֲלֵא הַקְנָאָה גְּמוּרָה כְּתַב לִיהּ.

נְקֻטִינן הַשְׁתָּא דְּאוֹתִיּוֹת נְקֻנוֹת בְּמִסְרָה וּכְתִיבָה אוֹ אַגַּב קַרְקַע וּלְעוֹלָם אֵין נְקֻנִית אֲלֵא הֵכִי וּבֵין לְאַקְנִינְהוּ נִיְהֵלָה אַגַּב קַרְקַע בֵּין אַקְנִינְהּ נִיְהֵלָה בְּכְתִיבָה וּמִסְרָה צ"ל לִיהּ קִנִּי לָהּ אִיהוּ וְכָל שְׁעֻבּוּדָא דְּאִית לִיהּ בְּגוּיָה אִי בְּמִסְרָה אִי בְּכְתִיבָה דְּכְתַב לִיהּ הֵכִי אִי אַגַּב קַרְקַע דְּאָמַר לִיהּ הֵכִי וְאִי לָא פְּרִישׁ לִיהּ הֵכִי אֲמַרִינן לְצוּר עַל פִּי צְלוּחִיתוֹ הוּא דְּאַקְנִי לִיהּ.

וְהִיכָא דְּמִסְרָה נִיְהֵלָה בְּאַפִּי סְהָדִי וְאָמַר לִיהּ קִנִּי לָהּ הָאִי שְׁטָרָא וְכָל שְׁעֻבּוּדָא דְּאִית בְּיָהּ וְלָא כְּתַב לִיהּ מִיָּדִי אֲלֵא קִנּוּ מִיָּנִיָּה בְּהִדְיָא בֵּינוּ דְּלָא כְּתַב אַע"ג דְּקִנּוּ מִיָּנִיָּה הִהוּא קִנְיָן לָא מַהְנִי מִיָּדִי וְהָאִי דְּאָמַרִינן סְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד לָא דְּמִי דְּאִילוּ הֵתָם עֵיקְרָא שְׁל הַקְנָאָה לָאוּ בְּהוּא שְׁטָרָא הוּא אֲלֵא בְּהוּא קִנְיָן דְּקִנּוּ מִיָּנִיָּה וּשְׁטָרָא לְרֵאָיָה בְּעֵלְמָא הוּא דְּכְתַבִּי לִיהּ סְהָדִי לְאוֹדוּעֵי דְּקִנּוּ מִיָּנִיָּה עַל הִהוּא מִיָּדִי וְעֵלָה הוּא דְּאָמַרִינן סְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד דְּכִינּוּ דְּקִנּוּ מִיָּנִיָּה עַל הִהוּא מִיָּדִי וְאִיגְמִירָא לְהִיָּא אַקְנָאָה בְּהוּא אִית לְהוּ רְשׁוּתָא לְסְהָדִי לְמַכְתַּב בְּיָהּ שְׁטָרָא לְמַהְנִי רֵאָיָה בְּהִיכִי וְלָא צְרִיכִי לְאַמְלוּכִי בְּיָהּ מִשׁוּם דְּסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד אֲבָל הֵכָא כִּי הָאִי שְׁטָרָא בְּעֵינָן לָאוּ לְמַהְנִי רֵאָיָה הוּא אֲלֵא לְמַקְנִי בְּיָהּ גּוּפִיָּה הִנְהוּ אוֹתִיּוֹת וּכְיָן דְּלְמַקְנִי בְּגוּפִיָּה דְּשְׁטָרָא הוּא דְּבְעֵינָן אִי לָא כְּתַב לִיהּ שְׁטָרָא אַפְתִּי לָא מַקְנִי בְּהוּא קִנְיָן וְאַע"ג דְּכְתַבִּי סְהָדִי בְּתַר הֵכִי שְׁטָרָא בְּהוּא קִנְיָן הִהוּא שְׁטָרָא לָא מַהְנִי מִיָּדִי מִשׁוּם דְּהִנְהוּ לִיהּ שְׁטָרָא רֵאָיָה בְּעֵלְמָא בְּהוּא קִנְיָן וְלָא שְׁטָרָא הַהַקְנָאָה דְּאֲשַׁתְּכַח דְּעֵיקְרָא הַהַקְנָאָה בְּהוּא קִנְיָן הִנְהוּ וּשְׁטָרָא דְּכְתַבִּי בְּתַר הֵכִי לְרֵאָיָה בְּעֵלְמָא דְּקִנּוּ מִיָּנִיָּה דְּכִינּוּ דְּבְהוּא קִנְיָן הוּא דְּקִנִּי לִיהּ וְלָא בְּשְׁטָרָא אַפְתִּי הִנְהוּ לִיהּ קִנְיָן מִיָּלִי בְּעֵלְמָא וּמִיָּלִי בְּמִיָּלִי לָא מַקְנִינָן: דָּף עַט ע"ב תַּנּוּ הֵתָם כָּל הָרְאוּי לְמַזְבֵּחַ וְלָא לְבִדָּק הַבֵּית וכו'.

שׁוֹבֵד מְלֵא יוֹנִים. שְׁהֵם רְאוּיִין לְקַרְבָּן עֲנִי וּכְיָן שְׁהוּ רְאוּיִין לְמַזְבֵּחַ חַל עֲלֵיהוּ קַדוּשַׁת הַגּוֹף אֵין רְאוּיִין לְבִדָּק הַבֵּית.

לְבִדָּק הַבֵּית וְלָא לְמַזְבֵּחַ כְּגוֹן אֵילָן נְשׁוּי פִּירוֹת וְשָׂדֶה מְלֵאָה עֲשׂוּבִים שְׂאִין רְאוּיִין לְמַזְבֵּחַ וּכְגוֹן בּוֹר מְלֵא מִים נְמִי שְׂאִינוּ רְאוּי לְמַזְבֵּחַ לְפִי שְׁנַיְסוּף הַמִּים אֵינוּ אֲלֵא מִמֵּי הַשְּׁיִלּוֹת אֲבָל רְאוּיִין לְמִוְכָרָן וּלְהוֹצִיא דְּמִיהוּן לְבִדָּק הַבֵּית.

לָא לְמַזְבֵּחַ וְלָא לְבִדָּק הַבֵּית כְּגוֹן אֲשַׁפָּה מְלֵאָה זָבֵל שְׂאֵע"פ שְׂאֲפָשֶׁר לְמוֹכְרוֹ לְאוֹתוֹ זָבֵל וּלְהוֹצִיא דְּמִיו לְבִדָּק הַבֵּית אֲפִילוּ הֵכִי בֵּינוּ שְׂיִישׁ בּוֹ בְּזִיּוֹן גַּם לְבִדָּק הַבֵּית אֵינוּ רְאוּי דְּהִנְהוּ לִיהּ כְּמַחִיר כָּלֵב שְׂיִישׁ בּוֹ בְּזִיּוֹן.

מוֹעֲלִין בְּהוּ וּבְמָה שְׂבַתוֹכָן וְאַפִּילוּ אֲשַׁפָּה מְלֵאָה זָבֵל נְמִי דְּלָא חֲזִיָּא לָא לְמַזְבֵּחַ וְלָא לְבִדָּק הַבֵּית מוֹעֲלִין בְּהוּ וּבְמָה שְׂבַתוֹכָהּ לְפִי שְׂרְאוּיָהּ הִיא לְבִדָּק הַבֵּית וּקְדוּשָׁה חָלָה עֲלֵיהּ וּמִשׁוּם דְּרָף בְּזִיּוֹן הוּא שְׂאִין מוֹצִיאִין דְּמִיָּה וְאַפִּילוּ לְבִדָּק הַבֵּית וּכְיָן דְּמַכְל מְקוּם קְדוּשָׁה חָלָה עֲלֵיהּ מוֹעֲלִין בְּהוּ וּבְמָה שְׂבַתוֹכָהּ כְּבִדָּק הַבֵּית.

אָבֵל אֵילָן נִשְׁוֵי פִירוֹת וְשָׂדֵה מְלֵאָה עֹשְׂבִים דְּגוּפָן לֹא חֲזוּ לְבָדֵק הַבַּיִת אַע"ג דְּדַמִּיהוּ חֲזוּ לְבָדֵק הַבַּיִת וְכִינּוּן שָׁפָן לִיפֵא הֵכָא מַה שֶּׁהוּא רְאוּי לְבָדֵק הַבַּיִת אֲלֵא בּוֹר מְלֵא מִים בְּלִבָּד דְּחֲזוּ לְמִילֵשׁ בֵּה סִיד לְבַגְנָן לְחֻזָּק.

וְנִשׁ לְפָרֵשׁ הֲרֵאוּי לְבָדֵק הַבַּיִת דְּלֹאוּ עַל הַדְּמִים הוּא אֲלֵא עַל הַגּוֹף פִּינּוּ דְּגוּפָן לֹא חֲזוּ לְבָדֵק הַבַּיִת אֵינּוּ רְאוּי לְבָדֵק הַבַּיִת קְרִינָא בֵּיה וְהָאֵי דְּלֹא קְתַנִּי נְמִי בְּבֵא רְבִיעָאָה פֶּל הֲרֵאוּי לְמַזְבַּח וְלְבָדֵק הַבַּיִת דְּכִינּוּן דְּרֵאוּי לְמַזְבַּח חֵלָה עֲלֵיו קְדוּשַׁת הַגּוֹף וְלֹא חֲזוּ לְבָדֵק הַבַּיִת כֹּלָל: דָּף פ ע"א הַלּוֹקֵחַ פִּירוֹת שׁוֹבֵךְ וְכו' כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רְגִילִין לְפָרְשָׁה.

פִּירוֹת פְּנוּרָת נוּטֵל שְׁלֵשָׁה נְחִילִין וּמְסָרֵס. פִּירוֹשׁ הַלּוֹקֵחַ מְחַבְּרֵוּ פִירוֹת פְּנוּרָת שֶׁהוּן בְּנֵי הַדְּבוּרִים נוּטֵל שְׁלֵשָׁה נְחִילִין כְּמוֹ שֶׁאֵתָּה אֹמֵר שְׁלֵשָׁה הֲרֵאוּשׁוּנִים הֵן הַנְּקָרְאִין אֵל אַטְרָא"ד וּמְסָרֵס אַחַר כֶּף כְּדֵי שְׁלֵא יַעֲסֻקוּ בְּלִידָה וְיַעֲסֻקוּ בַעֲשִׂיַת הַדְּבִשׁ: אֲמָרִי בְּמַעֲרָבָא מִשְׁמִיָּה דַר' יוֹסִי בַר חֲנִינָא לֹא חֲרָדֵל מְסָרֵסֵן אֲלֵא כְּשֶׁאוּכְלִין אֵת הַחֲרָדֵל מִתּוֹךְ שְׁפִיָּהֵן חֲד מִן הַחֲרָדֵל אוּכְלִין אוֹתוֹ הַדְּבִשׁ שֵׁישׁ בַּפְּנוּרָת וְכִינּוּן שְׁכַפְלָה לְהוּן הַדְּבִשׁ חוֹזְרִין וּמִתְעַסְקִין בַּעֲשִׂיַת הַדְּבִשׁ לְכִי שֶׁדָּרְכָן שֶׁל הַדְּבוּרִים כְּשֵׁישׁ בַּפְּנוּרָת דְּבִשׁ אֵינּוּ עוֹסְקִין בַּעֲשִׂיַת דְּבִשׁ אֲלֵא בְּלִידָה הֵן עֹסְקִין וְכִשְׁכַּלְה לְהוּן אוֹתוֹ דְּבִשׁ יוֹצֵאִין וְרוֹצִין בַּחוּץ וְעוֹשִׂין וּמְמַלְאִין הַפְּנוּרָת מִן הַדְּבִשׁ וְכֵא בַעַל הַפְּנוּרָת נוּטֵל אוֹתוֹ וּמַנִּיחַ בֵּה מַעֲט שְׁתִּים חֲלוֹת אוּ יוֹתֵר כְּדֵי שְׁיֵאכְלוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִבְרַחוּ וְחוֹזְרִין הַדְּבוּרִים וּמִתְעַסְקִין בְּאוֹתוֹן הַנְּקִיָּקִין שֶׁנוּטֵל בֵּהוּן הַדְּבִשׁ בַּעַל הַפְּנוּרָת עַד שְׁיִכְלָה לְהוּן אוֹתוֹן הַדְּבִשׁ וְכִשְׁכַּלְה חוֹזְרִין וְעוֹשׂוֹת דְּבִשׁ וְעַל זֶה שְׁנִינוּ הַלּוֹקֵחַ פִּירוֹת פְּנוּרָת שֶׁהוּן הַבְּנִים נוּטֵל שְׁלֵשָׁה נְחִילִין וּמְסָרֵס כְּלוּמַר מְאֻכְלִין חֲרָדֵל כְּדֵי שְׁיֵאֲחַד לְהוּן פִּיָּהֵן וְחוֹזְרִין וְאוּכְלִין אוֹתוֹ הַדְּבִשׁ שֵׁישׁ בְּאוֹתוֹן שְׁתֵּי חֲלוֹנוֹת שֶׁהֵנִיחַ לְהוּן בַּעַל הַפְּנוּרָת וְכִשְׁכַּלְה לְהוּן אוֹתוֹ הַדְּבִשׁ אֵינּוּ מִתְעַסְקִין בְּלִידָה וּמִתְעַסְקִין בַּעֲשִׂיַת דְּבִשׁ וּמְמַלְאִין אֵת הַפְּנוּרָת כְּלוּ דְּבִשׁ נוּטֵל אוֹתוֹ בַּעַל הַפְּנוּרָת.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר ג' נְחִילִין נוּטֵל מֵהוּן בְּסִירוֹס כְּלוּמַר נוּטֵל נְחִיל וּמַנִּיחַ נְחִיל לְבַעַל הַפְּנוּרָת וְנוּטֵל נְחִיל וּמַנִּיחַ נְחִיל לְבַעַל הַפְּנוּרָת עַד שְׁיִשְׁתַּלְמּוּ לוֹ ג' נְחִילִין וְאֵין לוֹ רִשׁוֹת יוֹתֵר עַל ג' נְחִילִין לְכִי שֶׁאֵין דְּרַכְּכָם לַעֲשׂוֹת בְּשִׁנְיָה א' יוֹתֵר מִג' נְחִילִין: בְּמִתְנִיתָא תְּנָא נוּטֵל ג' נְחִילִין זֶה אַחַר זֶה וְאַחַר כֶּף נוּטֵל א' וּמַנִּיחַ א' נִמְצָא פִירוֹשׁ מִשְׁנַתִּינוּ עַל הָאֵי מִתְנִיתָא הֵכִי נוּטֵל שְׁלֵשָׁה נְחִילִין וְאַח"כּ מְסָרֵס כְּלוּמַר וְאַח"כּ נוּטֵל בְּסִירוֹסֵין: חֲלוֹת דְּבִשׁ מַנִּיחַ שְׁתֵּי חֲלוֹת כְּלוּמַר הַלּוֹקֵחַ דְּבִשׁ הַפְּנוּרָת מְחַבְּרֵוּ אֵינּוּ נוּטֵל הַדְּבִשׁ כְּלוּ שְׁאֵם נוּטֵל הַדְּבִשׁ כְּלוּ בּוֹרְחִין וְנִמְצָא פְּנוּרָת בְּטֵלָה אֲלֵא נוּטֵל הַדְּבִשׁ כְּלוּ וּמַנִּיחַ לְהוּן מִמֶּנּוּ ב' חֲלוֹת כְּדֵי שְׁיֵאכְלוּ אוֹתוֹן כֹּל הַחוּרְף שֶׁמִּתְעַסְקִין בְּלִידָה וְאֵינּוּ דְּבִשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרָנוּ לְמַעַלָּה לְאוֹתוֹן שְׁפִי חֲלוֹת.

שֶׁהוּן מְנַקְצוֹת לְאֻכְלִית הַדְּבוּרִים הוּא שֶׁאֵין תּוֹרַת אֹכֵל עֲלֵיהוּן שֶׁהֵרִי לְאֻכְלִית הַדְּבוּרִים הֵן עוֹמְדוֹת וְאֹכֵל בְּהֵמָה אֵינּוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה לְכִי שֶׁאֵינּוּ קְרוּי אֹכֵל כְּדִתְנִיָּא בְּסִיפְרָא (פְּרָשַׁת שְׁמִינִי פָּרָק י"א) וְכִשְׁאֵתָּה אֹמֵר אֹכְלֵי בְּהֵמָה טְהוּרִין טְמֵאתָ מְקַצָּת וְטְהַרְתָּ מְקַצָּת אֲבִלְשָׁאָר הַדְּבִשׁ שֶׁבְּכַוּוֹרָת אַע"פ שֶׁלֹּא נְטֵלוּ עֲדִיין הָא חֲשִׁיב עֲלֵיהוּן דְּסִתְמוּ לְנִטְלוּ הוּא וְכִאֵילוּ נְטֵלוּ דְּמִי וְתוֹרַת אֹכֵל עֲלֵיו: ע"ב שֶׁנֵּב עַל גְּבִי קִשְׁקִשִׁין שֶׁפִּינּוּ שֶׁאֵין אָדָם יְכוֹל לְיִטְלָן מֵהוּן יֵצְאוּ מִתּוֹרַת אֹכֵל: דָּף פב ע"א עַד שֶׁתֵּהָא לְקִיחָה וְהִבְאָה כֹּא' וְהָא לִיפֵא הֵכָא נְמִי מְשַׁגֵּר לְהוּן בְּהֵדִי שְׁלִיחַ דְּשְׁלִיחַ פְּטוּר הוּא מִן הַקְּרִיאָה דְּהָא לֹא מְצִי לְמִימַר מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִתְּתָ לִי וְאִפִּילוּ מֵת הַשְּׁלִיחַ בְּמִקְצַת הַדְּרָךְ וְהִבְיָאֵם בַּעַל הַקְּרִיעַ פְּטוּר מִן הַקְּרִיאָה

דְּבַעֲיֵנו לְקִיטָה וְהִבָּאָה פְּאָחַד וְלִיכָא דְהָא מְקַצָּת הַהִבָּאָה בְּיַד הַשְּׁלִיחַ וּמְקַצָּתוּ בְּיָדוֹ: אָמַר רַב נַחֲמָן נִקְטִינָה דְקָל אִין לֹו גִזְע.

פְּלוּמַר מִי שְׁקָנָה . דְקָל לְקוֹנְצָצוּ אִין לֹו גִזְע.

סָבַר רַב זְבִיד לְמִימַר אִין לֹו גִזְע לְבַעַל הַקְּרָקַע. פִּירֵשׁ הַבְּדִין הַעוֹלִין מִן הַשְּׂרָשִׁין שֶׁהוּ עֲצָמָן נִקְרָאִין גִּזְעִין שֶׁהוּ בִּשְׂאָר אֵילָנוֹת לְבַעַל הַקְּרָקַע הֵכָא בְּדָקָל אִין לֹו לְבַעַל הַקְּרָקַע מֵאִי טַעְמָא פִּינוּ דְתַנְיָא (לְעִיל דָּף פ' ע"ב) בְּדָקָלִים חוֹפֵר לְמַטָּה וּמִשְׂרָשׁ לְפִי שְׂאִין גִּזְעוּ מִחֲלִיף מְעַקְרָא בְּעַת הַמְכִירָה אֶסוּחֵי מִסַּח דְעַתִּיָּה דְמוֹכַר מִינְיָה דְמִימַר אָמַר הַשְּׂתָא אֲתִי בַעַל הַדְּקָל וְחִפֵּר וּמִשְׂרָשׁ לְהוּ לְפָרְשִׁין וַיִּבְשׂוּ לְהוּ הִנֵּי גִזְעִין דְנִפְקוּ מִינְיָהוּ וְכִינוּן דְמִסַּח דְעַתִּיָּה מִינְיָהוּ כִּי מְזַבֵּין לִיהַּ לְדָקָל מְזַבֵּין לְהוּ נְמִי לְהִנֵּי גִזְעִין בְּהַדְּיָה הַלְפָּה כִּי קִנְיִן לִיהַּ הַלּוֹקֵחַ לְדָקָל קִנְיִן לְהוּ נְמִי לְהִנְהוּ גִזְעִין דְנִפְקִי מִינְיָהוּ דְהָא דִידִיָּה נִינְהוּ: מִתְקִירָה לְהַר"פ וְהָא קוֹנָה שְׁנֵי אֵילָנוֹת נְמִי דְלִכִּי יִבְשִׁי לְחַפּוֹר וּלְשָׂרֵשׁ קִנְיָמִי דְכִי תַנּוּן מִנִּים שְׂתִי גְרִיפִיּוֹת ה"מ הֵיכָא דְמְכָרָן לְקִיץ אֲבָל הֵיכָא דְמְכָר הָאֵילָנוֹת גּוֹפִיָּהוּ שְׁלֵא לְקַצָּצוּן כִּי יִבְשׂוּ לְחַפּוֹר וּלְשָׂרֵשׁ קִנְיָמִי שְׁהָרִי לֹא שְׁיִיר הַמוֹכַר לְעֲצָמוֹ בְּאֵילָנוֹת וּא"נ לֹא יִבְשִׁי וְקָא תְּבַע לִיהַּ מוֹכַר הַלּוֹקֵחַ לְמַעְקְרִינְהוּ מִשּׁוּם דְהָא לִית לְהוּ קְרָקַע וְאִי עָקַר לְהוּ לְגַמְרִי עָקַר לְהוּ פְּדָאֲמַרִּינָן לְעִיל מְצִי אָמַר לִיהַּ עָקוֹר אֵילָנָהּ שְׁקוּל וְזִיל דְמִשְׁמַע דְכִי עָקַר לִיהַּ כּוֹלִיָּה עָקַר לִיהַּ עִם שְׂרָשִׁין דִּילָיָה כִּי הֵיכִי דְלִיטַע לִיהַּ בְּדוֹנְקָתָא אֲחִרִּינָא דְהָא אֵילָן זָבִין וְלֹא עֲצִים וְאֶפְּלוּ הֵכִי קְתַנִּי שֶׁהִגְזְעִין הַיּוֹצֵאִין מִן הַשְּׂרָשִׁין שֶׁל בַּעַל הַקְּרָקַע הֵן וְלֹא אֲמַרִּינָן אֶסוּחֵי מִסַּח דְעַתִּיָּה מִינְיָהוּ: אֲלֵא אָמַר רַב פֶּפְא הֵכִי קְאָמַר רַב נַחֲמָן מִי שְׁקָנָה דְקָל אֲחַד שְׁלֵא לְקוֹנְצָצוּ אִין לֹו גִזְע לְבַעַל הָאֵילָן לְפִי שְׂאִין מַעְלָה גִזְע מַצְדוֹ שֶׁל אֵילָן כְּדִי שְׂיָהָא שֶׁל בַּעַל הָאֵילָן אֲלֵא מִן הַשְּׂרָשִׁין שֶׁהוּא שֶׁל בַּעַל הַקְּרָקַע וְאֶקְשִׁינָן וְלִרְב זְבִיד קִשְׂיָא מִתְנִי' דְתַנּוּן הַקּוֹנָה שְׁנֵי אֵילָנוֹת בְּתוֹף שֶׁל חֲבִירוֹ וְכו' עַד הָעוֹלָה מִן הַשְּׂרָשִׁין לְבַעַל הַקְּרָקַע דְאוֹתִיב רַב פֶּפְא עָלֵיהַּ מִינְיָהּ וּפְרִיק מִתְנִי' לָאו דְזַבְיָנָהוּ נִינְהִלָּה לְהִנֵּי אֵילָנוֹת לְגַמְרִי אֲלֵא דְזַבְיָנָהוּ נִינְהִלָּה לְאַכּוֹל פִּירוֹתֵיהֶן חֲמֵשׁ שָׁנִים דְלָאו לְחַפּוֹר וּלְשָׂרֵשׁ קִנְיָמִי דְהָא לְחֲמֵשׁ שָׁנִים בְּלַחוּד הוּא דְזַבְיָנָהוּ נִינְהִלָּה דְכִי מְלֵא לְהוּ חֲמֵשׁ שָׁנִים שְׁבִיק לְהוּ לְבַעַל הַבֵּית וְנִפְיק אֲבָל הֵיכָא דְזַבְיָנָהוּ נִינְהִלָּה לְגַמְרִי פִּינוּ דְלִכִּי יִבְשִׁי אִי נְמִי כִּי קָא תְּבַע לִיהַּ לְמַעְקְרִינְהוּ לְחַפּוֹר וּלְשָׂרֵשׁ קִנְיָמִי אֶסוּחֵי מִסַּח דְעַתִּיָּה מוֹכַר מְהַנְהוּ גִזְעִים הַיּוֹצֵאִין מִן הַשְּׂרָשִׁין.

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ הָא דְאֲמַרִּינָן מִתְנִי' זָבִין לְהוּ לְחֲמֵשׁ שָׁנִין כְּגוֹן דְאֲתַנִּי לּוֹקֵחַ דְלִישְׁבְּקִינְהוּ מוֹכַר לְהִנְהוּ אֵילָנוֹת בְּקְרָקַע וְלֹא לְתַבְעִיָּה לְמַעְקְרִינְהוּ עַד מְשַׁלֵּם חֲמֵשׁ שָׁנִין דְכִי מִשְׁהִי לְהוּ הֵתֵם חֲמֵשׁ שָׁנִין אֶפְשָׁר דְצָמַח בְּשְׂרָשִׁין דִידֵהוּ בְּכָל הַנֶּהָר חֲמֵשׁ שָׁנִין גִּזְעִין וְהוּא לְבַעַל הַקְּרָקַע וְלֹא מִסַּח דְעַתִּיָּה מִינְיָהוּ ע"ב מְאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה.

פִּירֵשׁ שְׂאֵם הָיָה בֵּינֵיהֶן פְּחוֹת מְאַרְבַּע אַמּוֹת אֵינָן חֲיִין וְכַעֲצִים דְמוּ וְאִין לְהוּ קְרָקַע וְאֵם יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן יוֹמֵר מְשַׁמְנָה מְפּוֹנְרִין הֵן וְלֹא מְצַטְרְפִי כְּדִי שְׂיִקְרָאוּ שְׂזָה אֵילָן וְיִהְיֶה לְהוּ קְרָקַע אֲלֵא כָּל אֲחַד וְאֲחַד מֵהֶן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ הוּא וְאִינוּ מְצַטְרְפִי עִם חֲבִירוֹ וְהוּא לִיהַּ פְּקוּנָה אֵילָן אֲחַד בְּשְׂזָה חֲבִירוֹ שְׂאִין לֹו קְרָקַע: רַבָּא אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר שְׁמוּאֵל מְשַׁמְנָה אַמּוֹת עַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה פִּירֵשׁ עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל שְׂאֵם הָיָה בֵּינֵיהֶן פְּחוֹת מִי"ו אַמָּה מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה וַיֵּשׁ לְהוּ קְרָקַע וְאֵם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה אֵינָן מְצַטְרְפִין: ד' פג ע"א אָמַר רַבָּא הַלְכְּתָא מְאַרְבַּע אַמּוֹת עַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה.

ש'אם לא ה'יה ב'יני'הן א'לא פ'חות מ'אר'בע א'מות ר'צופ'ין ה'ן ו'כ'ע'צ'ים ד'מו ו'א'ין ל'ה'ם ו'א'ם ה'יה ב'יני'הן ש'ש ע'ש'רה א'מה מ'פ'נ'ר'ין ה'ן ו'א'ין ל'ה'ם ק'ר'ק'ע ו'מ'אר'בע א'מות ע'ד ש'ש ע'ש'רה ה'יא ש'מ'צ'ט'ר'פ'ין ז'ה ל'ז'ה ו'י'ש ל'ה'ם ק'ר'ק'ע.

ו'ק'ש'י'א ל'ן א'ה'א ד'פ'ס'ק ר'ב'א ד'י"ו א'מ'ה מ'פ'נ'ר'ין ה'נה ו'ל'א מ'צ'ט'ר'פ'ין א'ה'ד'ד'י ה'א ד'ת'נ'ן (ב'פ"ק ד'ש'ב'יע'ית) ג' א'יל'נ'ות נ'טו'ע'ין ל'ת'ו'ף ב'ית ס'א'ה ה'רי א'לו מ'צ'ט'ר'פ'ין ו'ח'ו'ר'ש'ין כ'ל ב'ית ס'א'ה ב'ש'ב'יל'ן ע'ד ר'א'ש ה'ש'נ'ה ד'ה'א ה'ת'ם כ'י ח'ש'ב'ת' ל'ה'ו ב'ח'ב'ר'ת'א מ'ש'פ'ח'ת ל'ה' ד'מ'ט'י ל'ה'ו ל'כ'ל ח'ד מ'י'נ'י'ה'ו ת'ל'ת'ין ו'ת'ר'ין א'מ'ין ד'ה'נה ל'ה'ו ל'כ'ל ח'ד מ'י'נ'י'ה'ו י"ו א'מ'ה ל'כ'ל ר'וח כ'א'יל'ן ד'ע'נ'ל'א (כ'ל'א י'ח'פ'ו'ר ד'ף כ"ו ע"ב) ו'א'פ'ילו ה'כי ח'ו'ר'ש'ין כ'ל ב'ית ס'א'ה ב'ש'ב'יל'ן מ'ש'ו'ם ד'מ'צ'ט'ר'פ'י א'ה'ד'ד'י ו'ש'ד'ה א'יל'ן מ'יק'ר'י ו'ה'כ'א ק'א פ'ס'יק ר'ב'א ש'א'ם ה'יה ב'ין א'יל'ן ל'א'יל'ן י"ו א'מ'ה ד'מ'ט'י ל'כ'ל ח'ד מ'י'נ'י'ה'ו ש'מו'נ'ה א'מ'ה מ'פ'נ'ר'ין ה'נה ו'ל'א מ'צ'ט'ר'פ'י ו'ת'ש'ו'ב'ת'ה ד'ל'א ד'מ'י ד'א'ילו ה'ת'ם ל'ע'נ'ן ש'ב'יע'ית ב'מ'ש'י'כ'ת ה'ש'ר'ש'ין ב'ק'ר'ק'ע ה'ד'ב'ר ת'לו'י ו'כ'י'נ'ן ש'ה'ן נ'מ'ש'כ'ין ו'יו'נ'ק'ים ע'ד ש'ש ע'ש'רה א'מ'ה ל'כ'ל ר'וח כ'ד'מ'בו'ר'ר ב'פ'ר'ק ל'א י'ח'פ'ו'ר מ'צ'ט'ר'פ'י א'ה'ד'ד'י ו'נ'מ'צ'א'ת א'ו'ת'ה ח'ר'י'ש'ה ש'ח'ו'ר'ש כ'ל ב'ית ס'א'ה ש'ה'נ'א'ת'ה ל'או'ת'ן א'יל'נ'ות ד'א'ין ב'ו מ'ק'ו'ם ש'א'ין מ'ג'יע מ'ח'ר'י'ש'ת'ו ה'נ'ה'א ל'ה'ן ו'א'פ'ילו ל'ע'נ'ן כ'ל'א'ים ב'מ'ר'א'ית ה'ע'ין ה'ד'ב'ר ת'לו'י ו'ל'א ב'ה'ל'י'כ'ת ה'ש'ר'ש'ין ב'ק'ר'ק'ע ו'י'נ'י'ק'ת'ן כ'ד'מ'בו'ר'ר ב'ג'מ'ר'א ב'כ'ו'ל'ה ד'וכ'ת'א ה'ל'פ'ה א'ם ה'יה ב'יני'ה'ן ש'ש ע'ש'רה א'מ'ה א'י'נ'ן מ'צ'ט'ר'פ'ין ל'מ'ר'א'ית ה'ע'ין ו'מ'ו'ת'ר ל'ה'ב'יא ז'ר'ע ל'ש'ם ו'כ'י'נ'ן ש'א'ין מ'צ'ט'ר'פ'ין ל'מ'ר'א'ית ה'ע'ין ל'ה'כי ק'א פ'ס'יק ר'ב'א ל'ע'נ'ן ל'ו'ק'ח נ'מ'י ד'מ'פ'נ'ר'ין ה'נה ו'ל'ית ל'ה'ו ק'ר'ק'ע ד'ל'א א'י'כ'פ'ת ל'ן ב'ה'אי מ'יל'ת'א ב'מ'ש'י'כ'ת ה'ש'ר'ש'ין ו'י'נ'י'ק'ת'ן מ'ן ה'ק'ר'ק'ע ש'ה'רי ה'נו'ט'ע א'יל'ן ס'מו'ף ל'ש'ד'ה ח'ב'ירו ל'א ה'צ'ר'י'כו'ה'ו ל'ה'ר'ח'יק א'ל'א ד' א'מ'ו'ת ב'ל'כ'ד ו'א'ע"ג ד'א'ז'ל'י ש'ר'ש'ין ו'י'נ'ק'י מ'ש'ד'ה ח'ב'ירו כ'ד'ת'נ'ן ב'פ'ר'ק ל'א י'ח'פ'ו'ר ל'א י'ט'ע א'ד'ם א'יל'ן ס'מו'ף ל'ש'ד'ה ח'ב'ירו א'ל'א א'ם כ'ן ה'ר'ח'יק מ'מ'נו א'ר'ב'ע א'מו'ת ה'יו ש'ר'ש'ין י'ו'צ'א'ין ל'ת'ו'ף ש'ד'ה ח'ב'ירו ק'ו'צ'ץ ו'י'ו'ר'ד ש'ל'א י'ע'כ'ב ה'מ'ח'ר'י'ש'ה ו'כ'ו' ו'כ'י'נ'ן ד'ל'ע'נ'ן ב'נ'י מ'צ'ר'א ל'א א'י'כ'פ'ת ל'ן ב'י'נ'י'ק'ת ה'ש'ר'ש'ין ש'ע'ל מ'נ'ת כ'ן ה'נ'ח'יל י'ה'ו'ש'ע א'ת ה'א'ר'ץ ל'י'ש'ר'אל ל'ע'נ'ן ל'ו'ק'ח נ'מ'י ל'א א'י'כ'פ'ת ל'ן ב'י'נ'י'ק'ת ה'ש'ר'ש'ין א'ל'א ב'מ'ר'א'ית ה'ע'ין ו'כ'י'נ'ן ש'י'ש ב'יני'ה'ן ש'ש ע'ש'רה א'מ'ה מ'פ'נ'ר'ין ה'נה ו'ל'ית ל'ה'ו ק'ר'ק'ע: ת'נ'י'א כ'נו'ת'י'ה ד'ר'ב'א ו'כ'ו' כ'ע'י ר'ב'י י'ר'מ'י'ה כ'ש'ה'ו'א מ'ו'ד'ד מ'מ'ק'ו'ם ק'צ'ר ה'ו'א מ'ו'ד'ד א'ו מ'מ'ק'ו'ם ו'כ'ו' פ'י' ה'ד'ב'ר י'ד'ו'ע ש'ה'א'יל'נ'ו'ת ר'ח'ב'יו ה'ן ב'ע'י'ק'רו'ן ל'מ'ט'ה ו'ק'צ'ר'יו ו'ה'ול'כ'ין ל'מ'ע'ל'ה ו'כ'ש'מ'ו'ד'ד ב'מ'ק'ו'ם ה'ר'ח'ב נ'מ'צ'א ב'מ'ש'כ'יר ה'ק'ר'ק'ע כ'ל מ'ה ש'מ'ע'ד'י'ף ה'ר'ח'ב ע'ל ה'ק'צ'ר.

ו'ל'פ'י'כ'ף ש'א'ל ר'ב'י י'ר'מ'י'ה כ'ש'ה'ו'א מ'ו'ד'ד א'מו'ת א'לו ש'י'ש ב'ין א'יל'ן ל'א'יל'ן מ'מ'ק'ו'ם ק'צ'ר ה'ו'א מ'ו'ד'ד א'ו מ'מ'ק'ו'ם ר'ח'ב ה'ו'א מ'ו'ד'ד ו'כ'ו' ו'פ'ש'ו'ט ה'ו'א כ'ע'י ר'ב'י י'ר'מ'י'ה מ'כ'ר לו ש'ל'ש'ה ב'ד'י א'יל'ן מ'ה'ו. ה'אי ב'ע'י'ת ר'ב'י י'ר'מ'י'ה כ'ת'ב'נ'ה כ'ה מ'ע'י'ק'ר'א פ'ירו'ש'א ד'ל'א ד'י'יק ו'ה'ש'ת'א מ'ע'י'נ'א ב'יה ו'פ'ר'י'ש'נ'א ה'כי כ'ע'י ר'ב'י י'ר'מ'י'ה מ'כ'ר לו ש'ל'ש'ה ב'ד'י א'יל'ן מ'ה'ו פ'יר'ש כ'ג'ו'ן ש'ה'יו ש'ל'ש'ה ב'ד'ין י'ו'צ'א'ין מ'א'יל'ן א'ח'ד ו'ב'ין כ'ל א' מ'ה'ן ל'ח'ב'ירו מ'אר'ב'ע א'מו'ת ו'ע'ד ש'ש ע'ש'רה ו'מ'כ'ר ש'ל'ש'ה ב'ד'ין א'לו ו'ה'נ'י'ם ה'א'יל'ן ל'פ'נ'יו מ'אי מ'י א'מ'ר'י'נ'ן כ'י'נ'ן ש'ה'ב'ד'ין מ'כ'ר ו'ה'ן ש'ל'ש'ה מ'כ'ו'נ'ס'ין כ'ש'ל'ש'ה א'יל'נ'ו'ת ד'מ'י ו'י'ש ל'ה'ן ק'ר'ק'ע א'ו ד'יל'מ'א כ'י'נ'ן ד'ע'י'ק'ר'י'ה'ן מ'ן ה'א'יל'ן ה'ו'א ו'ה'רי ה'ו'א נ'ר'א'ה ה'נ'ף ש'ל'ש'ה ב'ד'ין כ'א'יל'ן א'ח'ד ד'מו ו'ל'ית ל'ה'ו ק'ר'ק'ע ו'פ'ש'ט ר'ב ג'ב'י'ה'ה מ'כ'י כ'ת'יל מ'ה'א ד'ת'נ'ן ה'מ'כ'ר'י'ף ש'ל'ש'ה ג'פ'נ'ים ו'ע'י'ק'ר'י'ה'ן נ'ר'א'ין ר'ב'י א'ל'יע'ז'ר ב'ר צ'ד'וק א'ו'מ'ר א'ם י'ש ב'יני'ה'ן מ'ד' א'מו'ת ו'ע'ד ח' מ'צ'ט'ר'פ'ין פ'יר'ש א'ם י'ש ב'ין ה'ש'ל'ש'ה ע'י'ק'ר'ין מ'אר'ב'ע א'מו'ת ו'ע'ד ש'מ'נ'ה א'ע"פ ש'ה'ב'ד'ין ה'פ'ו'ב'ר'כ'ין כ'כ'ר נ'ת'ר'ח'ק'ו ז'ה מ'ז'ה ב'או'ת'ה ה'כ'ר'י'כ'ה כ'ו'ל'ה'ו ב'ת'ר ע'י'ק'ר'י'ה'ו

שדינו להו וכינו דעיקרניהו הכי הו מקורבין זה לזה אית להו קרקעאלמא פיון דעקריהו
נראין בטר עקריהו שדינו להו ולית להו קרקע: ע"ב בעי רב אשי בור מהו שתפסיק
בין אילן לאילן אמת המים מהו ריקבא דדיקלי מהו וכולהו בעיני דרב אשי עלו בתיקו:
פחצובא שהו משולשין פנה \$ ציור בספר \$ מתקוף לה רב המנונא בשלמא למאן דאמר
דאפילו פשוטה יש להו קרקע אע"ג דמזדרע בינתניהו דטעמא דמילתא פיון דהנה ג'
אילנות חשובין יש להו קרקע אבל תלתא היכי אינו חשובין ואין להו קרקע.

אבל למאן דאמר פחצובא אין פשוטה לא אלמא טעמא דמילתא דאית להו קרקע משום
דכינו דכחצובא ניהו לא מזדרע לבעל השדה בההוא קרקע דאיכא בינתניהו פי הכי
דלשינריה המוכר לנפשיה.

אלא מעתה זבין ליה תלת היגי רומיתא דקימא. פחצובא דלא מזדרע נמי בינתניהו הכי
נמי דאית להו קרקע אמר ליה הנה לא חשיבי כלומר פיון דלא חשיבי לאו למשפקינהו
התם זבנינהו פי הכי דתסמוך דעתיה למוכר לסלוקי נפשיה מההיא קרקע דאיכא בינתניהו
משום דלא לזדרע ליה בינתניהו אלא גופייהו הוא דזבנינהו ניהליה למעקרינהו מהתם
ולמעבד בהו מאי דבעי ומשום הכי לית להו קרקע אבל אילנות דחשיבי למשפקינהו
התם הוא דזבנינהו וכחצובא דלא מזרע ליה מוכר בינתניהו אית להו קרקע דמסליק ליה
מוכר נפשיה מיניה פשוטה דמזרע ליה בינתניים לית להו קרקע דלא מסליק ליה מוכר
נפשיה מיניה: אמר רב חסדא מוכר לו שנה חמש בשש והוקר ועמד על שמונה מי נתאנה.

בשעת לקיחה. ליקח הלכך אם רצה לוקח לחזור בו ולבטל המקח חוזר בו אבל המוכר
אינו יכול לבטל המקח ולומר לו ללוקח פיון דאוניתך המקח בטל הנה והאי דאוקיר
ברשותי אוקיר משום דאמר ליה לוקח אי לא אוניתן מעיקרא לא מצית הדרת בך ואע"ג
דיקרא בטר הכי דכי יקרא ברשותי יקרא השתא דאוניתן מצית הדרת בך: ותנא תונא
יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר אלמא מי שהוטל עליו הוא שיכול
לחזור בו: דחיינו ממאי ודילמא הא דרב חסדא תרנוייהו מצו הדרי בהו.

כלומר ודילמא לעולם אימא לך דהיכא דהונוא אונאה בדמים תרנוייהו מצו הדרי בהו בין
המאנה בין המתאנה דכינו דאית בה אונאה בכדי ביטול מקח לרב חסדא כדאית ליה
ולרבה כדאית ליה איגלאי מילתא דמקח בטל הנה מעיקרא וכמאן דלא הנה ליה האי
מקח כלל דמי ומתני' היינו טעמא דאין המאנה יכול לחזור בו ולבטל המקח משום דרע
רע יאמר הקונה ואנול לו אז תהלל פי' ההונאה לא היתה בדמים כלל שפשמכר לו על
דעת שהו יפות מכר והדמים שנתן לו דמי יפות היו הלכך פשנמצאו שהו רעות אין כאן
אונאה כלל ולא הטעה אותו אלא לפי שאמר לו פירות אלו שאני מוכר לך יפות הן
ונמצאו רעות וכינו שפמכר לו על דעת שהו, יפות ונמצאו רעות הדמים שנתן לי דמי יפות
הן שנמצא שלא הנה בדמים אונאה כלל ולא הנה בטעות אלא במה שפמכר על דעת שהו
יפות ונמצאו רעות.

והיינו טעמא דהאי דחיייתא דשאני בין דין אונאה בדמים לטעות שבין רעות ויפות לפי
שטעות הדמים יש לומר ששניהם טעו בדבר וכל אחד מהן הנה סבור שזה שונו ונמצא
המקח טעות מעיקרו בין זה לזה אבל מעות שבין יפות לרעות פיון שדרך העולם לגנות
הלוקח את רע"פ שהוא יודע שהוא יפה דכתיב רע רע יאמר הקונה וגו' ומילא שמעתי

שגם המוכר דרפו לשבח המקח ואע"פ שהוא יודע שהוא רע לפיכך המתאנה הוא שיכול לחזור בו ולא המתאנה שאם מכר יפות ונמצאו רעות הלוקח הוא שיכול לחזור בו שהוא ודאי טעה וקשב שהן יפות שפיון שדרפו לומר רע רע וע"פ שהן יפות ואמר עכשיו שהן רעות בנודאי טעם אבל המוכר יש לומר שיודע היה שהן רעות וזה שאמר יפות לפי שדרף העולם הוא לשבח המוכר את מקחו אע"פ שהוא יודע שהוא רע ואם מכר לו רעות ונמצאו יפות המוכר הוא שיכול לחזור בו שהרי ודאי טעה שפיון שדרפו לשבח את המקח ואמר עכשיו שהן רעות בנודאי טעה וסבר שהן רעות אבל הלוקח אינו יכול לחזור בו לפי שיש לומר שיודע היה שהן יפות וזה שאמר שהן רעות לפי שדרף העולם היא לגנות הלוקח את המקח אע"פ שהוא יודע שהוא יפה זהו פירוש הנכון ואותו פירוש שפתי קודם לכן אין לסמוך עליו.

והאי מימרא כולה בדרף דיוחי בעלמא הוא אבל לעולם בין אונאת דמים ביתר משתות בין אונאת רע ויפה המתאנה יכול לחזור בו ולבטל המקח ולא המתאנה כרב חסדא: דף פד ע"ב המוכר פירות לחבירו משף ולא מדד קנה מדד ולא משף לא קנה וכו' אומר רב אסי א"ר יוחנן מדד והניח על גבי סימטא פירש מדד המוכר במדתו אי נמי הסרסור במדת המוכר והניח על גבי סימטא כלומר והניח הפירות עצמן בקרקע על גבי סימטא קנה הלוקח דכיון דסימטא רשותא דתרנוניהו היא נעשה כמי שהניחן ברשות הלוקח ואינו צריך משיכה ונדוקא בשעה ערה הפירות מן המדה שלו ונתנו על גבי קרקע בסימטא הוא שקנה לוקח אבל אם לא הערה הפירות מן המדה אלא הניח המדה כשהיא מלאה באותן פירות על גבי סימטא לא קני דהנה ליה פליו של מוכר וקנימא לן דכליו של מוכר אפילו ברשות לוקח לא קנה וכל שכן בסימטא וזה שהוצרכנו להעמיד הא דרב אסי אומר רבי יוחנן במדת המוכר לפי שאילו היתה המדה של סרסור הא קנימא לן דמשנתמלאה המדה ללוקח ואע"פ שהפירות עדיין במדה ולא הערה אותן על גבי סימטא ואילו היתה של לוקח הא אמרינו דראשון ראשון קנה ואע"פ שעדיין לא נתמלאת המדה.

וכל שכן שלא יהא צריך שיערה אותן מן המדה על גבי סימטא כדתניא ארבע מדות במוכרין וכו' והוצרכנו להעמידו בשעה המודד או המוכר או הסרסור לפי שאילו היה הלוקח המודד משעה שהגביה המדה מלאה הפירות קנה אותן באותה הגבהה אע"פ שהיא מדה של מוכר ולא היה צריך להניח אותן על גבי סימטא: א"ל ר' זירא לר' אסי שמה לא שמע רבי אלא במודד לתוף קנפתו של לוקח דכליו של לוקח קנה לו בסימטא א"ל דמי האי מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא מודד לתוף קנפתו מימרא בעי: קבלה מיניה או לא קבלה מיניה כלומר קבלה מיניה דרב אסי ר' זירא להא דקאמר משמיה דרבי יוחנן דהיא דמדד ונתן על גבי קרקע בסימטא או לא קבלה מיניה.

ואסיקנא דלא קבלה מיניה דאמרינו הכי נמי מסתברא דבמודד לתוף קנפתו של לוקח הוא דקאמר רבי יוחנן דקנה בסימטא דאמר רבי יעקב אומר רבי יוחנן מדד והניח על גבי סימטא לא קנה קשיון אהדדי כלומר קשיא הא דאמר רבי יעקב משמיה דרבי יוחנן אהא דאמר רב אסי אומר ר' יוחנן אלא להו שמע מינה פאן במודד על גבי קרקע לא קנה פאן במודד לתוף קנפתו של לוקח קנה והא דרב אסי אומר רבי יוחנן דמודד והניח על גבי סימטא קנה במודד דד לתוף קנפתו הוא דמשמע ולא דייק ליה למימרא מיניה כדאמר

ליה ר' זינרא נאזתבינן עליה דרב אסי דאמר משמיה דרב יוחנן מודד והניח על גבי קרקע בסומטא קנה מהא דתנן מודד ולא משוף לא קנה פירש מודד מוכר או הסרסור ולא משוף הלוקח לא קנה מאי לאו בסומטא אפילו מודד והניח על גבי קרקע לא קנה ודחינן לא ברה"ר לפי שברשות הרבים אין לאחד מהן בו רשות אבל בסומטא קנה וכו' והאי מימרא דחיא בעלמא היא וליכא למסמך עלה אלא אהאי דאמרינן לעיל פאן במודד לתוף קנפתו קנה פאן במודד על גבי קרקע לא קנה הוא דסמכינן והכי מסקנא דשמעתא מדאמר דכליו של לוקח קונה לו בסומטא ואי סלקא דעתך מודד והניח על גבי קרקע בסומטא קנה כדאמר רב אסי למה לי כליו של לוקח בלאו הכי נמי הא אמרת הניח על גבי קרקע קנה אלא לאו שמע מינה דבמודד לתוף קנפתו הוא דקנה כדאמרינן לעיל אבל מודד והניח על גבי סומטא לא קנה בקרקע הוא דמתוקמא ודאמרינן לא ברשות הרבים דחיא בעלמא הוא ולא סמכינן עליה וכיון דמתני' בסומטא היא לא משפחת לה אלא במדה דמוכר וקא מודד לה המוכר או הסרסור כמו שאמרנו לעיל דאי במדה דלוקח הנה ליה כליו של לוקח בסומטא וקיימא לן דכליו של לוקח בסומטא קנה ולא בעי משיכה.

כדתניא ואם הנה מדה של אחד מהם פלומר של לוקח קנה בחצר שהיא של שניהם ובמדת סרסור נמי לא מתוקמא דהא קיימא לן דמדת סרסור אם נתמלא המדה ללוקח כדתניא ארבע מדות במודדין וכו' עד כמה דברים אמורים במדה שאינה של שניהם שהיא מדת סרסור ותנן נמי במוכר יין ושמן לחבירו עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ואוקימנא במדת סרסור אלקא מדת סרסור כיון דנתמלאת קני הלוקח בסומטא ואע"ג דלא משוף הלכך לא מתוקמא אלא במדה דמוכר בדקא מודד ליה המוכר או הסרסור כדבררינן ומשום הכי מודד ולא משוף לא קנה: דף פה ע"א רב ושמואל דאמרי תרנוייהו כליו של אדם קונים בכ"מ חוץ מרה"ר ומוקיים לה לקמן בדאמר ליה זיל קני פלומר יקנו פליה וכיון שנעשה ללוקח בכליו פאילו נעשה ברשותו חוץ מרשות הרבים לפי שאין לו רשות להניח שם כליו.

ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרנוייהו אפילו ברשות הרבים אמר רב פפא ולא פליגי האי דקאמרי רב ושמואל חוץ מרשות הרבים רשות הרבים הוא שאין לו בו רשות כדי להניח שם כליו והאי דאמרינן רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרנוייהו ואפילו ברשות הרבים לאו ברשות הרבים ממש הוא אלא סומטא אבל רשות הרבים ממש דכ"ע כליו של לוקח אינו קונה בו.

נאזתבינן עליייהו דרב ושמואל דאמרי כליו של לוקח קונה לו בכל מקום חוץ מרשות הרבים דאינו קונה ועלוייהו דרב יוחנן ור"ל נמי ואלויבא דרב פפא דאמר דכולי עלמא כליו של לוקח ברה"ר לא קנה מהא דתניא ארבע מדות במוכרין עד שלא נתמלאה המדה למוכר משנתמלאה המדה ללוקח בד"א במדה שאינה של שניהם פירש כגון שהיתה המדה של סרסור אבל אם היתה המדה של א' מהן פירש של לוקח ראשון ראשון קנה ברה"ר ובחצר שאינו של שניהם פירש והוא דאיכא שיתות במדה וכדבעינן למימר לקמן (דף פ"ז ע"ב) אבל ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח ברשות הלה הפוקדין אצלו שאינו לא למוכר

ולא ללוקח לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו פירש מפני שאין לו רשות להניח כליו בחצרו של חבירו.

קתני מיהא אבל אם היתה מדה של א' מהן שהוא הלוקח ראשון ראשון קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם מאי לאו ברשות הרבים ממש אלמא כליו של לוקח ברשות הרבים קנה.

ופריך לא סימטא ואמאי קרי לה רשות הרבים לפי שאינה רשות היחיד ואקשינן והא דנמיא דחצר שאינה רשות של שניהם קתני מה התם דלית ליה רשותא לאנוחי ביה כלל הך נמי דלית ליה רשותא לאנוחי ביה כלל דהוא רשות הרבים ומהדרין לא מאי חצר שאינה של שניהם נמי דאינה מנוקדת לחד מינייהו כלומר דאינה מנוקדת לא משניהם אלא אפרונייהו הוא דאית ליה לכל חד וחד מינייהו רשותא לאנוחי בה משום הכי קנה לוקח אבל חצר שאינה של שניהם ממש אלא לאדם אחר שאין לאחד מהן רשות בה וכן רשות הרבים שאין לא' מהן בה רשות כליו של לוקח אינו קונה שם כלום לפי שאין לו רשות להניח שם כליו.

וא"ת היכי סליקא אדעתין מעיקרא דהאי חצר שאינה של שניהם דקתני חצר של אדם אחר היא אלמא כליו של לוקח ברשות שאינה של שניהם אלא לאדם א' קניא והא בהדיא ברשות הלה המפקדין אצלו לא קני עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו אלמא כליו של לוקח ברשות שאינה של שניהם אלא לאדם אחר לא קניא.

לא דמי רשות שאינה של שניהם אלא לאדם אחר לרשות הלה המפקדין אצלו דאילו רשות שאינה של שניהם אלא לאדם אחר לית ליה לחד מינייהו רשות לא למוכר ולא ללוקח ומשום הכי סלקא אדעתין דכליו של לוקח קניא ביה דהא לית בהא רשותא למוכר אבל רשות הלה המפקדין אצלו וכיון שהשאל בעל חצר מקום למוכר להניח שם פקדונו נמצא אותו מקום קנוי למוכר וכרשותו דמי ומש"ה לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו תדע דהא גבי רשות מוכר קתני לה אלמא דינה פדין מוכר: דף פה ע"ב בעא מיניה רב ששית מרב הונא כליו של לוקח ברשות מוכר פגון פסק ונתן לתוך המדה של לוקח או מדד המוכר במדה שלו ושפכן לכליו של לוקח והבית של מוכר הוא קנה לוקח כאילו נתן לתוך רשותו פגון דהוי בכליו או לא קנה לוקח דרשות עיקר והפלי בטל הוא לגבי הרשות ולהכי בעי קנה לוקח ואע"ג דברה"ר לא קני כליו דלוקח משום דאין רשות לו להניחו שם קבעי ברשות מוכר פגון דברשות מדד שם מקני ליה כליו פי' קנה לוקח או לא (אגירסת הרי"ף קאי דלא גריס לוקח) אמר ליה תנייתיה זרק לה גיטה לתוך חיקה או לתוך קלטה הרי זו מגורשת אע"ג דקלטה ברשות דבעל קא מנחה קניא ליה לגגו דאית בה אלמא של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח.

אמר ליה רב נחמן מאי טעמא קא פשטת ליה מההוא דמחו לה מאה עוכלי בעוכלא דאמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהיתה קלטה תלויה בה אבל אם היתה קלטה בקרקע שהוא חצרו של בעל אינה מגורשת דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח: רב אדא בר אהבה אמר וכו' רב משרשיא אמר פגון שהיה בעלה מוכר קלתות פי' וקנתה ממנו קלטה וקנאתו דהגבחה והוי ליה פליה והניחיה לפגונו בקרקע שהוא חצר של בעל דבההיא הנאה דקא זבנא ליה מיניה לא קפיד עלה בהנחת אותה קלטה בחצרו והוי כמו

שהשאיילה מקום הקלמא דה"ל פליו של לוקח ברשות לוקח ומש"ה כי נריק ליה לגט לתוך קלפה קנתה הגט ונתגרשה אבל אם לא קנתה זו הקלמה מבעלה אינה מגרשת דה"ל פליו דלוקח ברשות דמוכר דלא קנה לוקח.

אלא פשוט ליה מהא דקתני ברשות מוכר לא קנה לוקח עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו מאי לאו בכליו דלוקח אלמא פליו דלוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח ופריק לא בכליו דמוכר אבל פליו דלוקח קונה אפילו ברשות מוכר.

ואם תאמר אם פן אמאי קתני רישא ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם דמשמע דקאי נמי על הא דאמרין אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ברשות הרבים הוא דאמרין ולא במקום אחר הא בעינן מימר דכליו דלוקח קונה אפילו ברשות המוכר.

ויש לומר דלא קאי כי אם ארישא דקתני משנתמלאה המדה ללוקח דקאי במדת סרסור ומדת סרסור כי נמלאה לא הוי המדה דלוקח ממש ולא קני כי אם ברשות הרבים ולא ברשות מוכר.

א"נ דקאי נמי אאם היתה מדה של אחד מהם ושאני שאר כלי דלוקח ממדה דלוקח וצריך עיון אי בכליו דמוכר אמאי נקיט ברשות מוכר אפילו ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם לא קני עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו אלא דעדיפא מיניה אקשי ליה ודייקין מדרישא בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר פלומר פיון דקא מוקמת לה להאי דקתני רישא ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו בכליו דמוכר ממילא שמעת דסיפא נמי דקתני ברשות הלוקח פיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח דבכליו דמוכר הוא ואי בכליו דמוכר הוא אמאי קנה לוקח פלומר אי אמרת בשלמא דהא דקתני רישא ברשות מוכר לא קנה לוקח עד שיגביהנה וכו' בכליו של לוקח הוא אלמא פליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח דשמעת מינה דבמת חצר אולינן ולא בתר כלי וכל שפן בכלי דמוכר היינו דקתני סיפא ברשות לוקח פיון שקיבל עליו מוכר קני לוקח משום דחצר וכלי תרנוייהו דלוקח נינהו ואפילו הנה ליה פליו דמוכר נמי פיון דחצר דלוקח ניהו בתר חצר אולינן ולא בתר כלי אלא אי אמרת דרישא דקתני ברשות מוכר לא קנה לוקח עד שיגביהנה וכו' בכליו דמוכר הוא אבל פליו של לוקח ברשות מוכר קני לוקח אלמא בתר כלי אולינן ולא בתר חצר אמאי קתני סיפא ברשות לוקח פיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח ואע"ג דבכליו דמוכר הוא והא אמרת דבתר פליו אולינן ולא איכפת לן בחצר וכיון דהכא פליו של מוכר הוא דהא אוקימנא לרישא וסיפא בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח.

ופריק סיפא אתאן לכליו של לוקח אבל פליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח דבתר פליו אולינן ולא בתר חצר וכו': ומאי פסקא סתמא דמילתא בי' מוכר וכו' והיינו שני מדות מד' מדות של מוכרין דהכי קאמר ברשות מוכר לעולם לא קנה לוקח כי אם בהגבהה משום דנרפו נמפור שם בכליו דמוכר.

אבל בכליו דלוקח או במדת סרסור בעת מלאת המדה קנה כמו ברישא בסומטא ומפל מקום ד' מדות חשיב להו. וברשות לוקח לעולם קנה שהרי נתונין בכליו דלוקח ופשוט

הוא: אמר רבא ת"ש משוה חמרי ופועליו והכניסן לתוף ביתו בין פסק עד שלא מדד בין מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור ביהו.

פירש פגון שמדדן החמר מעל גבי החמור ולא הורידן לקרקע שאילו מדדן בעל הבית אם פסק עד שלא מדד אין שניהם יכולין לחזור ביהו לפי שפיון שמדדן בעל הבית הרי הגביהו באותה מדידה וקנאן בהגבהה הלפף הא דקתני בין פסק עד שלא מדד בין מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור ביהו אי אפישר להעמידה אלא בשמדדן החמר ולפיכך לא קנה בעל הבית שהרי לא הגביה ולא משוה ואשמעינן דמשיכת אדם טעון לא מהניא עד שמשוה הפירות עצמן שהרי לא פרקין כדקתני סיפא פירקו ולא הורידו לקרקע כדי שתקנה לו חצירו: פירקו.

פירש בין החמר בין בעל הבית המוכר או הלוקח קודם שפסק דמים דלא קנאם במשיכה. ונתנו בקרקע שהיא חצר של בעל הבית.

פסק עד שלא מדד אין שניהם יכולין לחזור ביהו שהרי קנתה לו חצירו ונעשה ברשותו דמדידה לא מעכבא דגלוי מילתא בעלמא הוא ולא דמי לכור בשלשים ד יכול לחזור אפילו בסאה אחרונה דמדידה כל הכור מעכבא ליה ולא קנא רשותיה דהתם כל הכור זבין ליה כאחד ואית דמפרש פירקו והכניסו וכו' היינו משיכה והאי דקתני פסק עד שלא מדד קנה מוקמי לה בפסק קודם שפירקו וקנה במשיכה שאחר פסק ולא נהירא דא"כ היכי יליף מינה דכליו של מוכר לא מעכב קנייה דרשות לוקח דילמא האי דקנה לוקח לאו משום קני' רשותו הוא אלא משום משיכה: מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור ביהו דלא סמכא דעתיה פירש דלא מהניא משיכה ונהגבהה וכל מידי ההקנאה אלא לאחר פסיקת הדמים ושמעין מהני מילי דאע"ג דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה אבל משיכה או ההגבהה אפילו קיימי בכליו דמוכר קנה מדקתני ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו ואוקימנא בי מוכר מאני דמוכר שכיחי ואפילו הכי קני בהגבהה אע"ג דהנה סלקא דעתיה דכליו של לוקח ברשות מוכר קנה דבמר פלי אזלינן פירש דמוכר ולוקח כדבעין למימר לקמן אבל אם לא פסק אע"ג דמשוה והגביה או נעשה בחצירו פיון ש יכול המוכר לומר לו איני מוכר לה אלא בכך וכך גם הלוקח יכול לומר איני לוקח ממך אלא בכך וכך עדיין לא קנה הלוקח כלום ולפיכך אע"פ שפירקו והכניסו לתוף ביתו ונעשה ברשותו של לוקח אם פסק עד שלא מדד קנה שהרי קנתה חצירו ואם מדד עד שלא פסק עדיין לא קנה הלוקח כלום ואע"פ שהו בחצרו קתני מיהא פירקו והכניסו לתוף ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהם יכולין לחזור ביהו ואע"פ שהו עדיין בכליו דמוכר ומדכליו דמוכר ברשות לוקח קנה לוקח אלמא בטר חצר אזלינן ולא בטר פלי פליו דלוקח נמי ברשות מוכר לא קנה לוקח דבטר חצר אזלינן וחצר דמוכר הוא ולא איכפת לן בכלי.

אמר רב נחמן בששפכין פלומר לעולם אימא לה בטר פלי אזלינן וכליו דלוקח ברשות מוכר קנה לוקח ולא איכפת לן בחצר וכליו דמוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח ולא איכפת לן בחצר והאי דקתני פירקו והכניסו לתוף ביתו קנה לוקח לאו בכליו דמוכר

הכניסו אלא שפכו מן הכלים בתוך חצרו של לוקס איקפד רבא מידי שפכו קתני פירקו קתני.

אלא אמר מר בריה דרב אשי במסבלי דתומי דליתנהו בכלים אלא קשורין הו בתכלים בלבד ומשום הכי פשפירקו והכניסו לתוך ביתו דלוקס קנה לוקס שהרי אינו בכלים דמוכר.

אמר ליה הונא בריה דמר זוטרא לרב אשי מפדי פירקו קתני פירש פלומר פיון שפירקו והכניסו לחצרו דלוקס מקני ליה חצרו אמאי פליג בין פסק עד שלא מדד למדד עד שלא פסק א"ל פסק סמכא דעתיה דמוכר וגמר ומקני ליה בהכנסתו לחצרו לא פסק סמכא דעתיה דמוכר ולא גמר ומקני ליה ומשום הכי לא אקניא הכנסתו לחצרו פלום דהא לא גמר ומקני ליה ושמעין מיהא דמשיכה והגבהה ומסירה וכולהו אנפי דהקנאה לא מהנין ולא קני להו לוקס אלא בפסק עד שלא עשאן אבל אם לא פסק ואמר לו הריני מוכרן לה והגביהו או הכניסם לחצרו עדיין לא סמכא דעתיה דמוכר ולא מקני ליה ללוקס מידי.

ומסתברא לה דהני מזלי במידי דאין דמיו קצובין אבל מידי דדמיו קצובים אינו צריך פסקא ואע"ג דקא תבע השתא טפי לאו כל כמיניה דאמרינו האי מיהדר קא הדר ביה הילכף פיון דמשוה או הגביה או עבדינהו לחד מאנפי הקנאה אע"ג שלא פסק בדמים קני ליה הלוקס ונהיב ליה דמים כמה דשוו הדין סברא דילן.

אבל הרבינו הרב זצ"ל לא היה סבירא ליה הכי אלא אפילו בדברים שדמיה קצובין נמי פסק אין לא פסק לא דכיון דלא פסק לא סמכא דעתיה ואפתי אית למוכר למתבע ביה טפי ממאי דשוני: אמר ליה רבינא לרב אשי תא שמע דרב ושמואל דאמרי תרנוניהו פליו של אדם קונה לו בכל מקום לאתווי מאי לאו לאתווי רשות מוכר אלמא פליו של לוקס ברשות מוכר קנה לוקס.

ומהדרין שאני התם דא"ל זיל קני פלומר בדאמר ליה זיל קני בקנין דכיון דאמר ליה הכין הנה ליה כמאן דאקני ליה מקום בחצרו למקוה ביה שהוא פלי ונהו ליה פכליו של לוקס ברשות לוקס.

אבל אי לא א"ל הכי איכא למימר דלא קני. וסלקא שמעתא בהכי דהיכא דאמר זיל קני ודאי קני ליה פליו של לוקס ברשות מוכר אבל היכא דלא אמר ליה הכין לא אפשיטא מילתא אי קנה אי לא קנה ובכמה דוכתי אמרינו בגמרא שמע מינה פליו של לוקס ברשות מוכר קנה לוקס ודחינו לה דאלמא מילתא ספיקתא היא ואפתי לא אפשיטא אי קנה אי לא קנה וכיון שפכו לחומרא עבדינו עליה דלוקס ולא קני.

מיהו אית לן מיהא דרב משורשיא דבי רבי אמי דאמר פגון שהיה בעלה מוכר קלתות דכי אמרינו פליו של לוקס ברשות מוכר קנה לוקס היכא דאמר ליה זיל קני והיכא דלא אמר ליה זיל קני לא הני מזלי היכא דאתי ליה פלי מעלמא אבל היכא דזבגיה לוקס ליה הוא פלי מיניה דמוכר ואגביה דקנייה בההיא הגבהה ונהדר אנחיה ברשותיה קני ליה שהוא פלי כל מאי דמנח ביה דכיון דזבגיה מיניה לא קפיד עליה לאנוחיה ברשותיה וכמי שהשאלו מקומו דמי ונהו ליה פליו של לוקס ברשות לוקס.

וְדוֹקָא הֵיכָא דְאַגְבִּיָה לֹקַח לְהוּא כְּלִי וְהָדָר אֲנָחִיָה דְקַנְיָה בְּהֵיאַהּ הַגְבָּהָה וְהָוִי לִיה כְּלִי דְאֲמַרִּינוּ דְכִינּוּ דְזַבְּנָה מִינָהּ לָא קִפִּיד עֲלֵיהּ מוֹכֵר לְאַנְוָחִיבְרִשׁוּתֵיהּ וְהָוִי לִיה כְּלִי שְׁל לֹקַח בְּרִשׁוּת לֹקַח אֲבָל אִי לָא אֲגַבִּיָה אֲפִתִּי כְּלִי שְׁל מוֹכֵר הוּא בְּרִשׁוּ' מוֹכֵר וְהָוִי לִיה כְּמַקַּח עֲצָמוּ דְכִינּוּ דְלָא אֲגַבִּיָה לָא קְנִי לִיה.

וְאִם תְּאֵמַר אִי הֵכָ' נָמִי לִימָא כִינּוּ דְזַבְּנָה מִינָהּ לָא קִפִּיד עֲלֵיהּ מוֹכֵר לְמַשְׁבָּקֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ וְכַמָּאן דְאַשְׁאַלְיָהּ מְקוּמוּ דְמִי וְהָוִי לִיה כְּמָאן דְאִיתֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ דְלֹקַח דְלָא צָרִיךְ מִיָּדִי כְּדִתְנִיָא בְּרִשׁוּת לֹקַח כִּינּוּ שְׁקַבְּל עֲלִיו מוֹכֵר קְנָה לֹקַח כִּי אֲמַרִּי' כִּינּוּ דְזַבְּנָה מִינָהּ לָא קִפִּיד עֲלֵיהּ לְמַשְׁבָּקֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ ה"מ הֵיכָא דְקַנְיָה בְּהַגְבָּהָה אוּ בְּמִיָּדִי אֲחֵרִינָא מְסַמִּי דְלִישְׁבָּקֵיהּ בְּרִשׁוּתָא דְמוֹכֵר אֲבָל בְּלֵא"ה אֲפִתִּי כְּלִי דְמוֹכֵר הוּא דְהָא לָא קְנָה לִיה לֹקַח מְסַמִּי הֵכִין כִּי הֵיכִי דְלִישְׁאַלְיָהּ הֵהוּא מְקוּם דְמִנְתָּ בֵּיהּ וְהִינּוּ דְתַנִּיָא בְּרִשׁוּ' מוֹכֵר לָא קְנָה עַד שְׁיַגְבִּיָהּ אוּ עַד שְׁיִוצִיאָנָה מְרִשׁוּתוֹ: אֲשַׁתְּכַח הַשְׁתָּא דְמַחְנוּרְתָא דְדִינָא בְּהָאִי עֲנִינָא דְכְּלִי שְׁל לֹקַח בְּסִימְטָא וּבְחֻצָר שְׁהִיא שְׁל שְׁנִיָּהֶם קְנִי דְהָא אִית לִיה רִשׁוּתָא לְלֹקַח לְאַנְוָחִי בֵּיהּ הֵהוּא כְּלִי.

בְּרִשׁוּת הַרְבִּים וּבְחֻצָר שְׁאִינוּ שְׁל שְׁנִיָּהֶם אֲלָא דְאָדָם אַחֵר כִּינּוּ דְלִית לִיה רִשׁוּתָא לְאַנְוָחִי בֵּיהּ הֵהוּא כְּלִי לָא קְנִי מִיָּדִי עַד שְׁיַגְבִּיָהּ אוּ עַד שְׁיִוצִיאָנָה מְרִשׁוּתוֹ. בְּרִשׁוּת מוֹכֵר אִי אֲמַר לִיה זִיל קְנִי קְנִי דְכַמָּאן דְמַקְנִי לִיה מְקוּם בְּחֻצָרוֹ לְמַהָּוִי בֵּיהּ הֵהוּא כְּלִי דְמִי וְאִי לָא לָא קְנִי עַד שְׁיַגְבִּיָהּ אוּ עַד שְׁיִוצִיאָנָה מְרִשׁוּתוֹ.

וְלַעֲנֵן כְּלִי שְׁל מוֹכֵר בְּרִשׁוּת לֹקַח הָא וְדָאִי בְּתַר כְּלִי אֲזַלִּינוּ וְלָא קְנִי דְהָא אוֹקְמִי רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְהָא דְתַנִּיָא פִּירְקוֹן וְהַכְּנִיסוֹן לְתוֹרָה בֵּיתוֹ פְּסֻק עַד שְׁלָא מְדַד אִין שְׁנִיָּהֶם יְכוּלִין לְחַזּוֹר בָּהוּן בְּשִׁשְׁפָּכֵן וּמַר בַּר רַב אֲשִׁי אוֹקְמָה בְּמַסְבְּלֵי דְתוּמִי דְלִיתְנָהוּ בְּכֻלֵּי דְשִׁמְעֵת מִינָהּ דְהָא אִיתְנָהוּ בְּכֻלֵּי דְמוֹכֵר לָא קְנִי וְלִיכָא לְמַפְשֵׁט מִינָהּ דְכְּלִי דְלֹקַח בְּרִשׁוּת מוֹכֵר דְבְּתַר כְּלִי אֲזַלִּינוּ וְקְנִי דְהָא דְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק דְאוֹקְמָה לְהָאִי בְּרִיָּיתָא בְּשִׁשְׁפָּכֵן וּמַר בַּר רַב אֲשִׁי בְּמַסְבְּלֵי דְתוּמִי בְּדַרְךָ אֵיפְשָׁר.

וַיֵּשׁ לֹמַר הָא דְאוֹקְמִי' בְּהֵכִי דְכִינּוּ דְלֹקַח מוֹצִיא הוּא מִיַּד הַמוֹכֵר כֹּל כְּמָה דְאֵיפְשָׁר לְשׁוּנֵי כִי הֵיכִי דְתִיקָם לִיה הַמַּקַּח בִּיָּדִי דְמוֹכֵר מְשַׁנִּינוּ הִילְכָף לַעֲנֵן כְּלִי שְׁל מוֹכֵר בְּרִשׁוּת לֹקַח אֲמַרִּינוּ דִּילְמָא בְּתַר כְּלִי אֲזַלִּינוּ וְאוֹקְמִינוּ לָהּ לְהָאִי בְּרִיָּיתָא בְּשִׁשְׁפָּכֵן כְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אִי נָמִי בְּמַסְבְּלֵי דְתוּמִי כְּמַר בַּר רַב אֲשִׁי וְלַעֲנֵן כְּלִי שְׁל לֹקַח בְּרִשׁוּת מוֹכֵר אֲמַרִּינוּ דִּילְמָא בְּתַר חֻצָר אֲזַלִּינוּ וְמוֹקְמִינוּ לְהָא דְרַב וְשִׁמוּאֵל דְאֲמַרִּי תְרַנְוִיָּהוּ כְּלִי שְׁל אָדָם קוֹנָה לוֹ בְּכָל מְקוּם וְאֲפִי' בְּרִשׁוּת מוֹכֵר בְּדָאֵמֵר לִיה זִיל קְנִי הָא לָא אֲמַר לִיה לָא קְנִי תִדַּע דְהָא לְבַתֵּר דְאוֹקְמָא רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְהָאִי בְּרִיָּיתָא בְּשִׁשְׁפָּכֵן וּמַר בַּר רַב אֲשִׁי בְּמַסְבְּלֵי דְתוּמִי קָא אֲתִינוּ לְמַפְשֵׁט מְהָא דְרַב וְשִׁמוּאֵל דְכְּלִי שְׁל לֹקַח בְּרִשׁוּת מוֹכֵר קְנָה וְדַחֲנוּ לָהּ וְאֲמַרִּינוּ יִצְחָק וְדָמֵר בַּר רַב אֲשִׁי לִיכָא לְמַפְשֵׁט מִינָהּ לְכֻלֵּי שְׁל לֹקַח בְּרִשׁוּת מוֹכֵר דְקְנִי אֲלָא אֲפִתִּי אֵיכָא לְמִימַר דְלָא קְנִי.

דָּרָה פּו' ע"א תְּנִין הֵתָם בְּקִידוּשִׁין בְּפִרְקֵי הָאֲשֵׁה נְקִינִית נְכֻסִים שְׁיֵישׁ לְהֵם אַחֲרִיּוֹת. שְׁקִינִימִים לְעוֹלָם.

נקנין בכסף ובבשטר ובחזקה ושאינו להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה. בסורא מתנו לה להא שמעמא משמיה דרב חסדא בפומבדיתא מתנו לה משמיה דרבא ואמרי לה משמיה דרב פהנא לא שנו שזכסום שאין להם אחריות נקנין במשיכה אלא בדברים שאין דרכן להגביה פלומר דברים גדולים שאין יכול להגביהו אבל דברים קטנים וקלים שדרכן להגביה בהגבהה אין במשיכה לא.

יתיב אפיי וקאמר ליה להאי שמעמא. איתיביה רב אדא בר מתנה לאפיי הגונב פיס בשבת חייב.

פירש חייב לשלם תשלומי כפל שפכר נתחייב בגנבתו קודם שיבא איסור שבת פירש לפי שמשעה שהגביה הגניב' בחצר קנאה ונתחייב בה ובכפילה ובאיסור שבת לא נתחייב עד שהוציאם לחוץ: הנה מגרר ויוצא מגרר ויוצא פטור שהרי איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחת.

פירש פינן דקיי"ל דמשיכה ברשות בעלים אינה קונה פדמתנא ברשות מוכר לא קנה עד שגביהנה או שיוציאנה מרשותו נמצא זה שגבר הפיס שלא קנאו בגרירתו פשהנה ברשות בעלים אלא עד שהוציא לחוץ ומשעה שהוציא לחוץ קנאו בגרירתו דשוניא לה משיכה חוץ מרשות הבעלים ולפיכך פטור מלשלם שהרי בשעה שנתחייב באיסור גניבה שהוא שעת הוצאתו לפיס מרשות בעלים באותה שעה עצמה נתחייב באיסור שבת ונמצא איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחת אלמא בשעה שיצא הפיס מרשות בעלים קנאו הגנב בגרירתו.

ואי דדברים שדרכן להגביה אין נקנין אלא בהגבהה אבל במשיכה לא הלא אמאי קנאו הגנב להאי פיס בגרירה והא פיס מדברים שדרכן להגביה הוא שהרי ברקנין הוא ואיפשר להגביהו אמר ליה במותנא קא אמינא: במידי דצריף למותנא.

פירש אבל פלומר האי פיס אינו פיס קטן אלא גדול הוא הפיס שאי אפשר להגביהו וצריף הוא לגוררו בחבל ולפיכך קנאו במשיכה. ואם תאמר והא קיימא לן דמשיכה ברשות הרבים אינה קונה וכיון שכן איסור שבת איכא איסור גניבה ליכא הא אוקימנא בפ' אלו נערו (פתיבות דף ל"א) בצ"ד רה"ר ור' אליעזר הוא דאמר צ"ד רשות הרבים ברשות הרבים דמי אלמא איסור שבת איכא דהא ברשות הרבים דמי איסור גניבה דמי איכא דכי אמרינן משיכה ברשות הרבים לא קניא הני מילי ברשות הרבים עצמה דלהילוף עבידא ולית ליה רשותא לאנוחי ביה מידי אבל צ"ד רשות הרבים משיכה דמי קניא בה.

ולרב אחא דאוקמה התם כגון ששלשל ידו למטה משלשה וקבלה לא צריף לאוקמה במידי דצריף מותנא דהא להאי אוקמתא דיליה בהגבהה הוא דקניא ולא במשיכה הילכך האי פירוקא דאמרינן הלא במידי דצריף מותנא אליבא דמאן דאוקמה התם בצ"ד רשות הרבים הוא ולא אליבא דמאן דאוקמה כגון ששלשל ידו למטה משלשה וקבלה: ע"ב תא שמע המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה והא פירות דבני הגבהה נינהו וקא קני להו במשיכה.

וּפְרִיק הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ בְּשִׁלְיֵי רַבְרָבִי שְׁאִין יָכוֹל לְהַגְבִּיהוּ. וְאֶקְשִׁינוּ אִי הֵכִי אֵימָא
סִיפָא הִלּוּקְתָּ פִּשְׁתֹּן מִחֲבִירוֹ לֹא קָנָה עַד שְׂיִטְלִטְלָנוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְאֵמָא לֹא קָנִי לִיה
בְּמִשְׁיכָה אִטּוּ פִּשְׁתֹּן לֹא בְּשִׁלְיֵי רַבְרָבִי עֲבִיד.

וּפְרִיק שְׁאֵנִי פִּשְׁתֹּן דְּמִשְׁתְּמִיט פְּלוּמֵר אַף עַל גַּב דְּעֲבִיד בְּשִׁלְיֵי רַבְרָבִי אֵיפְשָׁר
דְּמִשְׁתְּמִיטְהוּ חֲדָא וּמַגְבִּינְהוּ וְה"ל מְדַבְּרִים שְׂדַרְפֵּן לְהַגְבִּייה וְאֵיפָא מְרַבְּנוּתָא דְּפִירִשׁ
בֵּיה הֵכִי שְׁאֵנִי פִּשְׁתֹּן דְּמִשְׁתְּמִי' כְּלוּ' אִם יִמְשְׁכְּנוּ עַל הָאֲרִץ מִתְּנַתֵּק וּמִתְּפָרֵק לִפִּי' אָמַר
בְּטִלְטוּל לִפִּי שְׁאִין דְּרַכּוּ לִימְשָׁף.

וְהָאִי פִּירוּשָׁא לֹא דִּינִיק מִשּׁוּם דְּאֵיפָא לְאֶקְשׁוּנֵי עֲלֵיהָ אִטּוּ הֵיכָא דְּאִין דְּרַפָּה בְּמִשְׁיכָה
נְעֻבִיד הַגְּבִייה קְאָמְרִי' פִּי הֵכִי דְּנִימָא שְׁאֵנִי פִּשְׁתֹּן דְּאִין דְּרַכּוּ לִימְשָׁף הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר
בְּהַגְבִּייה לֹא תִסְגִּי לִיה בְּמִשְׁיכָה הוּא דְּקְאָמְרִינוּ וְכִינוּ שְׂפֹן הָא דְּאָמְרִינוּ שְׁאֵנִי פִּשְׁתֹּן
דְּמִשְׁתְּמִיט לֹא לְמִימְרָא דְּלֹא אֶפְשָׁר בְּמִשְׁיכָה הוּא אֱלֵא לְמִימְרָא דְּאֶפְשָׁר בְּהַגְבִּייה הוּא
דְּכִינוּ דְּאֶפְשָׁר בְּהַגְבִּייה אַף עַל גַּב דְּאֶפְשָׁר בֵּיה נְמִי מִשְׁיכָה בְּהַגְבִּייה אִין בְּמִשְׁיכָה לֹא:
אָמַר לִיה רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי תָא שְׁמַע בְּהֵמָה גִּסְה נְקֻיָּת בְּמִשְׁיכָ' וְהִדְקָה בְּהַגְבִּייה וְחֲכָמִים
אוּמְרִי' בְּהֵמָה דְּקָה בְּמִשְׁיכָה וְהָא בְּהֵמָה דְּקָה דְּבַת הַגְּבִייה הִיא וְקָנָה לָהּ בְּמִשְׁיכָה.

וּפְרִיק שְׁאֵנִי בְּהֵמָה דְּמִסְרָכָא. פְּלוּמֵר סוּרְכַת בְּרַגְלֵיהָ עַל נוֹשְׂאָה וּלְפִיכָּה נְקֻיָּת בְּמִשְׁיכָה
דְּהוּהָ לִיה דְּבָרִים שְׁאִין דְּרַפֵּן לְהַגְבִּייה וּמִסְרָכָא דְּשְׁמַעְתָּא בְּקוּדִישִׁין כְּמָאן דְּתַנִּי וְחֲכָמִים
אוּמְרִים זֹו וְזֹו נְקֻיָּת בְּמִשְׁיכָה וְכֵן הִילְכְתָא.

וְכִינוּ שְׂפֹן לִית לָן מַאי דְּקָנִי בְּמִסְרָה אֱלֵא סְפִינָה בְּלַחוּד וְכָל מַאי דְּדָמִי לָהּ מִסוּתָא דְּבַתִּי
בְּרִשׁוֹת הֲרָבִים אוּ תִיבָה גְדוּלָה וְחִבִּית גְדוּלָה בְּרִשׁוֹת הֲרָבִים דְּאִינוּ בַת הַגְּבִייה וְאִינוּ
יְכוּלִין לְהַמְשִׁיף עַד שְׁמַתְקַבְּצִין לָהּ בְּנֵי אָדָם וְגוֹרְרִין אוּתָן כְּגוֹן הֵנִי לַחוּד הוּא דְּמִקְנִינִין
בְּמִסְרָה בְּרִשׁוֹת הֲרָבִים אֲבָל שְׁאָר מִיְלֵי אִי מִיְדֵי דְּבַר הַגְּבִייה הִיא בְּהַגְבִּייה וְלֹא מְהַנְיָא
בָּהּ מִסְרָה וְלֹא מִשְׁיכָה אִי מִיְדֵי דְּלֹא בַר הַגְּבִייה הוּא בְּמִשְׁיכָה וְאִי קִיָּמָא בְּרִשׁוֹת הֲרָבִים
דְּלֹא מְהַנְיָא בָּהּ מִשְׁיכָה לֹא קָנִי עַד דְּמִשְׁיָף לָהּ מְרִשׁוֹת הֲרָבִים לְסִימְטָא וְהֵכִין קְאָמַר רַבִּינוּ
הֲרַב זצ"ל: רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תְרַנְוִיָּהוּ פִּנּוּר בְּשִׁלְשִׁים אָנִי מוֹכֵר לָךְ יְכוּל לְחַזְרוּר בּוֹ וְאֶפְּלוּ
בְּסָאָה אַחְרוּנָה דְּכִינוּ דְּכּוֹר אָמַר לִיה הִנּוּהָ לִיה פּוֹלִיָה כּוֹר כְּחַד גּוּפָא וְלֹא קָנִי לִיה עַד דְּמִשְׁיָף
לִיה לְכוּלִיָה וְכִי לֹא מִשְׁיָף לִיה פּוֹלִיָה כְּמָאן דְּלֹא מִשְׁיָף לִיה מִיְדֵי דְּמִי וְלֹא קָנִי אֶפְּלוּ הִנּוּ
סְאִין דְּמִשְׁיָף.

פִּנּוּר בְּשִׁלְשִׁים סָאָה בְּסַלְעֵי אָנִי מוֹכֵר לָךְ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה דְּכִינוּ דְּאָמַר לִיה סָאָה בְּסַלְעֵי
כָּל סָאָה וְסָאָה בְּפִנֵי עֲצָמָה הִיא חֲשׁוּבָ' וּמַאי דְּמִשְׁיָף מִיְנִיָּהוּ קָנִי לִיה: ת"ש וְאִם הִנּוּהָ מִדָּה
שְׁל אַחַד מֵהוּן.

פִּי' כְּשֵׁהוּא הִלּוּקְתָּ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה וְאִף עַל גַּב דְּלֹא נִתְמַלְאָת הַמְּדָה דְּלֹא אֵיפְשָׁר
לְאוּקְמָה בְּשִׁנְתְּמַלְאָת הַמְּדָה דְּמִדְּקַתְנִי רִישָׁא עַד שְׁלֵא נִתְמַלְאָת הַמְּדָה לְמוֹכֵר מְשִׁנְתְּמַלְאָה
הַמְּדָה לְלוּקְתָּ מְפָלֵל דְּסִיפָא דְּקַתְנִי בַד"א בְּמִדָּה שְׁאִינָה שְׁל שְׁנִיָּה' אֲבָל אִם הִיָּתָה מְדָה שְׁל
אַחַד מֵהוּן רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה וְאִפִּי' לֹא נִתְמַלְאָת הַמְּדָה וְהָא הֵכָא דְּוַבִּין לִיה מְלֵא הַמְּדָה
דְּדָמִי לְכוּר בְּשִׁלְשִׁים אָנִי מוֹכֵר לָךְ וְאֶפְּלוּ הֵכִי קָנָה רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן שְׁנָתָן בְּמִדָּה וְאִף עַל
פִּי שְׁלֵא נִתְמַלְאָת הַמְּדָה: וּפְרִיק כְּדָמַר רַב כְּהֵנָּא שְׁנָתוֹת הָיוּ בֵּהִין שְׁבַמְקַדְשֵׁי פִי' סִימְנִין

היו בָּהוֹן כְּמוֹ שִׁירְטוּט כְּדֵי שִׁידַע הַפֶּהוּ עַד הֵיכֵן מַגִּיעַ רְבִיעִית הַהֵינן שֶׁהוּא שֶׁל כָּבֵשׁ וְכֵן לִפְרֹ וְכֵן לְאִיל הַכָּא נְמִי שְׁנִתוֹת הָיוּ בְּמִדָּה עַד פֶּאן לֹוּג עַד פֶּאן תְּרַקֵּב עַד פֶּאן סָאָה פִּי' וְכִי זְבִינָן לָאוּ מְלֵא הַמִּדָּה סִתָּם זְבִינָן לִיָּה דְהָא כִּי אָמַר לִיָּה פֹרֵר בְּשִׁלְשִׁים אָנִי מוֹכֵר לָךְ אִפִּי' בְּסָאָה אַחְרוּנָה יְכוּל לְחֻזֹר בּוֹ וְהֵנִי שְׁנִתוֹת לֹא אֲלִימִי מִהֵנָּה סָאִין דְאָמְרִינּוּ אִפִּי' לְקַח כ"ט סָאִין וְנִשְׁתַּיְיָרָה סָאָה אַחְרוּנָה יְכוּל לְחֻזֹר בּוֹ אֲלֵא כִּי זְבִינָן לִיָּה ה"ק לִיָּה זְבִינּוֹת לָךְ הָא מִדָּה דְאִית בָּהּ הֵנִי סִמְנִין כָּל סִמְנִין וְסִמְנִין בְּכָךְ א"נ כָּל קֵב וְקֵב בְּכָךְ דְדַמְיָא לְכוֹר בְּשִׁלְשִׁים סָאָה בְּסֻלַּע אָנִי מוֹכֵר לָךְ וּמִש"ה רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן קִנְהָ וְהִנֵּה לִיָּה כָּל סִמְנִין וְסִמְנִין אִי נְמִי כָּל קֵב וְקֵב זְבוּנִי בְּאִנְפִי נִפְשִׂיָּה וְהֵינּוּ דְאִסְתַּיְיָרָהוּן לֵהוּ הֵנִי שְׁנִתוֹת כִּי הֵיכִי דְלִיָּה לְגִינְהוּ בְּהֵנִי זְבִינִי וְלֹאֻקְמִי דְכָל סִמְנִין וְסִי' זְבִינִי בְּאִנְפִי נִפְשִׂיָּה נִינְהוּ דְאִי לָאוּ שְׁנִתוֹת לִיָּכָא לְאֻקְמִ' בְּהֵכִי אֲלֵא דְנִדְאִי מְלֵא הַמִּדָּה זְבִינָן לִיָּה וְחַד זְבִינִי נִינְהוּ כּוּלִיָּה: תָּא שְׁמַע הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל וְכו' וְאִי סְלֵקָא דַּעְתָּךְ דְּכוֹר בְּשִׁלְשִׁים סָאָה בְּסֻלַּע רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן קִנְהָ דְכָל סָאָה וְסָאָה זְבִינִי בְּאִנְפִי נִפְשִׂיָּה הוּא הַכָּא נְמִי כִּינּוּ דְאָמַר לִיָּה מִדִּינָר לְיוֹם כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּאִנְפִי נִפְשִׂיָּה הוּא וְלֹא שִׁינְיָךְ יוֹמָא בְּחֻבְרִיָּה וְכִי עֲבִיד עֲמִיָּה בְּפוֹעֵל מִהוּא יוֹמָא אִמְאִי מְנוֹתָר נְהִי דְיוֹמָא קִמָּא מְנוֹתָר דְכִינּוּ דְאִתְחִיל בְּפוֹעֵל בְּהוּא יוֹמָא לִית בְּהָ אַגְרָ נֹטֵר אֲלֵא זְלוּלִי בְּשִׁכִּירוֹת בְּעֻלְמָא הוּא אֲלֵא מִהוּא יוֹמָא קִמָּא וְאִילָךְ כִּינּוּ דְלֹא שְׁיִיכִי בְּכַדִּי יוֹמָא קִמָּא כִּי יְהִי לִיָּה אַגְרָא מְקַמִּי דְלַעֲבַד בְּהוּ הַלְנָאָה הוּא דְשִׁנְהָ לִיָּה אַגְרָ נֹטֵר: ** (הַגְה"ה נֵרָא' דְבַתֵּר דְפְרִישׁ רִישׁא דְמַתְנִיתָן וְגַמְרָא דִּיקְלָה פִּירֵשׁ סִיפָא ג"כ וְכֵן תְּמַצָּא עוֹד:)** הַלּוֹקֵחַ פִּשְׁתָּן מִחֻבְרִירוֹ לֹא קִנְהָ עַד שִׁיטְלֵטְלוּ מִמְקוֹם לְמְקוֹם.

כְּבָר פְּרִישְׁנָא לְעִיל מִשׁוּם דְפִשְׁתָּן אָף עַל גַּב דְהוּא בְּשִׁלְפִי רְבִרְבִי אִיפְשָׁר דְשִׁמְיֵט לִיָּה וְדַרְכוֹ בְּהַגְבָּהָ וְהוּא לִיָּה מְדַבְרִים שְׁדַרְכָּן לְהַגְבִּיָּה וְכִי הֵיכִי דְדִינִינּוּ גַבִּי פִשְׁתָּן הֵכִי נְמִי דִינִינּוּ לְכָל מִיָּדִי דְאִיפְשָׁר לְמִשְׁמֵטִיָּה וּמַעֲבִיד בֵּיהּ הַגְבָּהָ וְלֹא מִיבְדַר אַאֲרַעָא אָף עַל גַּב דְאִיתִיָּה בְּשִׁלְפִי רְבִרְבִי דְלֹא אִיפְשָׁר לְמִיגְבִּיָּהוּ כִּינּוּ דְאִפְשָׁר לְמִשְׁמֵטִיָּהוּ חֻדָּא חֻדָּא אִי נְמִי תְרַתִּי וְעֲבִיד בֵּיהּ הַגְבָּהָ לֹא מְקַנִּי אֲלֵא בְּהַגְבָּהָ אֲבָל וְדִאי מִיָּדִי דְכִי מִשְׁמֵיט לֵהוּ מִיבְדַרִי אַאֲרַע' כְּגוֹן פִּירִי כִּינּוּ דְשִׁלְפִי רְבִרְבִי נִינְהוּ דְלֹא אִפְשָׁר לְמִיגְבִּיָּהוּ כִּינְדָא מִיָּדִי מִיָּדִי דְהוּא לִיָּה מְשִׁיכָה דְהוּא לִיָּה מְדַבְרִים שְׁאִין דְרַכָּן לְהַגְבִּיָּה כְּלָלָא דְמִקְלָתָא כָּל מִיָּדִי דְצָרִיף לִיָּה לְמַעֲבַדִּיָּהוּ בְּמִנָּא דְלֹא אִפְשָׁר לְאִתּוּיָּהוּ כְּדִאִיתִיָּה אֲלֵא עַד דְעֲבִיד לֵהוּ בְּשִׁלְפִי כְּגוֹן חֻיטִי וְשַׁעֲרִי וְשַׁאֲרִי פִירִי אִי עֲבָדִי בְּשִׁלְפִי רְבִרְבִי דְלֹא אִיפְשָׁר לְמִיגְבִּיָּהוּ וְלֹא לְמִשְׁמֵטִיָּהוּ מְקַנּוּ בְּמִשְׁיכָה וְכָל מִיָּדִי דְלֹא בְּעִי כְּלִי וְאִפְשָׁר לְאִתּוּיָּהוּ כְּדִאִיתִיָּהוּ בְּלֹא שְׁלִיפִי כְּגוֹן פִּשְׁתָּן וְשִׁירָאִין וּמִינִי מַצְעוֹת וּמִאִי דְדַמִּי לֵהוּן אָף עַל גַּב דְעֲבַדִּיָּהוּ בְּשִׁלְפִי רְבִרְבִי כִּינּוּ דְאִיפְשָׁר לְמִשְׁמֵטִיָּהוּ וּלְמִגְבִּיָּהוּ חֻדָּא חֻדָּא אוֹ תְרַתִּי תְרַתִּי לֹא מְקַנִּי אֲלֵא בְּהַגְבָּהָ: לָךְ וְיָפֵה לִי קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא וְקִנְיִי כָּל מָה שֶׁעָלֶיָּהּ לָאוּ מִשׁוּם דְבָהָיָא תְלִישָׁה קִנְהָ אֲלֵא לְפִי שִׁיפָה לוֹ קַרְקַע בְּתִלִּישָׁתוֹ מִמֶּנּוּ דְהוּא לִיָּה כְּמִי שֶׁשְׁכָרוֹ לִיפּוֹת קַרְקַע שְׁכִינּוּ שִׁיפָה לוֹ הַקַּרְקַע קִנְהָ הַפִּשְׁתָּן בְּתוֹרַת שְׁכִירוֹת וְרַבִּינוּ הָאִי גָאוֹן ז"ל כְּתַב בְּס' מְקַח וּמְכַר שְׁכִינּוּ שֶׁתִּלֵּשׁ כָּל שֶׁהוּא מִן הַפִּשְׁתָּן קִנְהָ כָּל הַפִּשְׁתָּן שֶׁבְשָׂד' בְּאוֹתָהּ תְלִישָׁה מִשׁוּם דְתִלוּשָׁה כָּל שֶׁהוּא חַד גּוּפָא הוּא מֵאֲנָפִי הַקִּנְאוֹת וְקִשְׂיָא לִי אַהֲאִי פִירוּשָׁא הָא דְאָמְרִינּוּ בְּדַרְדָּר תְּמִיָּהּ מִשׁוּם דְתִלֵּשׁ כָּל שֶׁהוּא קִנְהָ דְאִלְמָא תְלִישָׁתָּה כָּל שֶׁהוּא לָאוּ אֲנָפָא הוּא מֵאֲנָפִי הַקִּנְאוֹת וְאִם תִּאֲמַר תְּלִישָׁתָּה כָּל שֶׁהוּא אֲנָפָא הוּא מֵאֲנָפִי הַקִּנְאוֹת מִיָּהוּ עַד דְלֹא אָמַר לִיָּה תִלוּשׁ כָּל שֶׁהוּא וְקִנְיִי לֹא קִנְיִי וְהָא דְאִתְמַהֲיָנּוּ מִשׁוּם דְתִלוּשׁ כָּל שֶׁהוּא קִנְהָ מִשׁוּם דַּס"ל

דלא אָמַר ליה מידי הוא אַלּא איהו תְּלִישׁ מְדַעְתִּיהָ דְּנַפְשִׁיהָ וְלֵהֲכִי קא מְתַרְצִינּוּ בְּגַמְרָא וְאַמְרִינּוּ הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינּוּ דְּאָמַר לֵיהּ לֵה וְנִפְּהָ לִי קַרְקַע כֹּל שֶׁהוּא וְקָנִי כֹל מַה שְׁעָלִיהָ אִי הֲכִי לֵה וְנִפְּהָ מַאי עֲבִידְתִּינְהוּ הֲכִי אִיבְעִי לֵיהּ לְמִימַר הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינּוּ דְּאָמַר לֵיהּ לֵה וְתַלוּשׁ כֹּל שֶׁהוּא וְקָנָה כֹּל מַה שְׁעַל הַקְּרַע וּמְדַלָּא אָמַר אַלּא לֵה וְנִפְּהָ לִי מִשְׁמַע דְּבַתּוֹרַת שְׂכִירוֹת הוּא דְּקָנִי לֵיהּ וְלֹא מִשּׁוּם דְּתַלְיֶשׁת כֹּל שֶׁהוּא אֲנָפָא מְאַנְפִי הַהֲקַנְאוֹת הוּא וּמְכַל עֲנִינּוּ לֹא אִיִּתְּבַרֵּר לָן פִּירוּשׁ הַלְכָה זֹו פְּהוּגָן: הַאי מְחֻבְּרָא לְקַרְקַע דְּקַתְנִי הֵכָא לֹא תִימָא דְּכַקְרַע דְּמִי וּמְקָנִי בְּכֶסֶף וּבִשְׁטַר וּבְחֻזְקָה כְּקַרְקַע אַלּא לְעוֹלָם כְּמַטְלִטְלִי דְּמִי דְּכֹל הָעוֹמֵד לְגִדּוֹר כְּגִדּוֹר דְּמִי דְּכִינּוּ דְּלַתְלִישָׁה וּבְנִינְהָ תּוֹרַתּוֹ כְּתַלוּשׁ וְלֹא מְקָנִי לֹא בְּשְׁטַר וְלֹא בְּחֻזְקָה אַלּא בְּמַאי דְּמְקָנִי כֹּלְהוּ מַטְלִטְלִי וְהִינּוּ דְּקָא מְתַמְהִינּוּ בְּגַמְרָא מִשּׁוּם דְּתַלְשׁ כֹּל שֶׁהוּא קָנָה אַלְמָא לֹא כְּקַרְקַע דְּמִי דְּמְקָנִי בְּנַעַל וְגִדּוֹר וּפְרִיז כֹּל שֶׁהוּא אַלּא כְּמַטְלִטְלִי דְּמִי דְּקָא עוֹמֵד לַתְלִישָׁה הוּא וְלֹא מִיְקָנִי אַלּא בְּהַגְבֵּהָ וְלֵהֲכִי מְתַמְהִינּוּ מִשּׁוּם דְּתַלְשׁ כֹּל שֶׁהוּא קָנָה וְהָרִי לֹא הִגְבִּיָה אַלּא אוֹתוֹ כֹּל שֶׁהוּא בְּלַבָּד.

וְאִי קִשְׁיָא לֵה הַאי דְּאַמְרִינּוּ (שְׁבוּעוֹת פ"ו דף מ"ג ע"א) בְּעֲנֵבִים הָעוֹמְדִים לְכַצּוֹר דְּרַבְּנָן סְבָרִי לֹא כְּבַצּוֹרוֹת דְּמִינּוּ וְקִימָא לָן כְּרַבְּנָן הַהוּא לֹא לְמַתְלִישִׁנְהוּ מְסָרִינְהוּ נְהִלְיָה כִּי הִיכִי דְּנִהְיִי כְּתַלוּשִׁין אַלּא לְנִטּוֹרִי בְּעֲלָמָא הוּא דְּמְסָרִינְהוּ נְהִלְיָה בְּהָדִי קַרְקַע וּמִשּׁוּם הֲכִי הָנּוּה כְּקַרְקַע עַד לֹא לְמַתְלִישִׁנְהוּ קִימָא אַבְּל הֵכָא דְּזַבּוּנִי וּבְנִינְהוּ לְמַתְלִישִׁנְהוּ כְּתַלוּשִׁין דְּמִי דְּכֹל הָעוֹמֵד לְגִדּוֹר כְּגִדּוֹר דְּמִי וְה"ק בְּהוּ אוֹנָאָה כְּדִינָא דְּמַטְלִטְלִי: דָּף פז ע"א הַמּוֹכֵר י"ז וְשָׁמֶן לְחֻבְּרוֹ עַד שְׁלֹא נִתְמַלְאֵת הַמְּדָה לְמוֹכֵר וְכו'.

דְּיִיקִינּוּ בְּגַמ' מְדָה דְּמֵאן אִילִימָא מְדָה דְּלוֹקֵם עַד שְׁלֹא נִתְמַלְאֵת הַמְּדָה לְמוֹכֵר מְדָה דְּלוֹקֵם הוּא. וְקָנִי בְּסִימְטָא וְחֻצָּר דְּשׁוֹתְפִין וְכֹל שְׁכֹן בְּרִשׁוֹת לּוֹקֵם, מְדָה דְּמוֹכֵר הוּא וְלֹא קָנִי אִפִּי בְּרִשׁוֹת לּוֹקֵם דְּאִי תִימָא דְּקָנִי א"כ מוֹכְחִינּוּ מִמְתְּנִי דְּכִלְיוֹ דְּמוֹכֵר בְּרִשׁוֹת לּוֹקֵם קָנִי וְלַעֲיִל לֹא אִיפְּשִׁיטָא: בְּמַדַּת סְרוּר וְקָנִי בְּסִימְטָא וּבְחֻצָּר הַשְׁוֹתְפִין.

אִיכָּא הֵכָא לְאַקְשׁוּיִי הִיכִי מְתַמְהִינּוּ עַד שְׁלֹא נִתְמַלְאֵת הַמְּדָה לְמוֹכֵר מְדָה דְּלוֹקֵם הוּא דְּאַלְמָא מְדָה דְּלוֹקֵם קָנִי אַף עַל פִּי שְׁלֹא נִתְמַלְאֵה הַמְּדָה וְהָא אוֹקִימָנָא לְהָא דְּתַנְיָא רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן קָנָה בְּדֵאִיכָּא שְׁנַתוֹת בְּמְדָה אַבְּל לִיכָּא שְׁנַתוֹת בְּמְדָה לֹא קָנָה אַלּא אִם נִתְמַלְאֵת וְיָכוֹל לְתַרוּצִי דְּמְתַנִּי בְּדֵאִיכָּא שְׁנַתוֹת מִיְיָרִי דְּנֻדָּאִי מְתַנִּיתִין מִקְלֵתָא פְּסִיקָא תְּנִי וְכִי הִיכִי דְּמִשְׁנַתְמַלְאֵת הַמְּדָה לְלוֹקֵם מִיְיָרִי דְּאָמַר לֵיהּ כֹּל סָאָה וְסָאָה בְּסַלְעֵה הֲכִי נְמִי עַד שְׁלֹא נִתְמַלְאֵת הַמְּדָה לְמוֹכֵר מִיְיָרִי דְּאִיכָּא שְׁנַתוֹת וְאָמַר לֵיהּ סָאָה בְּדִינָר וְכֹל לּוֹג וְלּוֹג בְּכָף וְכָף וְאַפְּקִילוֹ הֲכִי לֹא קָנָה עַד שְׁנַתְמַלְאֵת הַמְּדָה דְּהָא לֹא פְּלִיג מְתַנִּי אַלּא בֵּין נִתְמַלְאֵת לְלֹא נִתְמַלְאֵת אַבְּל לֹא שְׁנִי חִילוּקָא בֵּין אִיכָּא שְׁנַתוֹת לְלִיכָּא שְׁנַתוֹת.

וְאִם תֵּאמַר דְּהָאִי מְתַנִּי בְּחֻצָּר דְּלוֹקֵם הוּא וּמִשּׁוּם הֲכִי אַף עַל גַּב דְּלֹא נִתְמַלְאֵת הַמְּדָה אַף עַל גַּב דְּלִיכָּא שְׁנַתוֹת קָנִי דְּלֹא גִרַע מְדָה דְּלִית בְּהָ שְׁנַתוֹת בְּחֻצָּר לּוֹקֵם מְקַרְקַע הַחֻצָּר עֲצָמָה דְּהָא כִּי אִיִּתְנָהוּ בְּקַרְקַע חֻצָּר דְּלוֹקֵם קָנָן כְּדִתְנִיבְרִשׁוֹת לּוֹקֵם פִּינּוּ שְׁקִיבֵל עָלָיו מוֹכֵר קָנָה לּוֹקֵם הָא לִיכָּא לְמִימַר הֲכִי דְּהִיכָּא דְּלִיכָּא שְׁנַתוֹת בְּמְדָה אַף עַל גַּב דְּאִיִּתְנָה בְּחֻצָּר דְּלוֹקֵם לֹא מְהִינּוּ מִיְדֵי דְּכִי אָמְרִינּוּ בְּרִשׁוֹת לּוֹקֵם פִּינּוּ שְׁקִיבֵל עָלָיו מוֹכֵר קָנָה לּוֹקֵם ה"מ הִיכָּא דְּאִיִּתְנָה לְזַבִּינָא כְּנִלְהָ בְּחֻצָּר דְּלוֹקֵם אַבְּל אִי אֲשַׁתְּיָר מִיְיָנְהָ מְקַצָּת דְּלִיתְנָה בְּחֻצָּר דְּלוֹקֵם אִפְתִּי לֹא קָנִי מִיְדֵי דְּהָא אָמְרִינּוּ כְּנִר בְּשִׁלְשִׁים אָנִי מוֹכֵר לֵה יָכוֹל לְחֻזּוֹר בּוֹ

אפילו בסאה אחרונה דשמע מינה אף על גב דמשכיה לוקח לרנבא דנביא או אנביה כיון דמשתייר מיניה מקצת דלא משכיה ולא מטא לרשותיה כמאן דלא משך מידי דמי משום דכולה נביא כחד גופא דמי וכיון דאשתייר מיניה מקצת דלא מטא לרשותיה אפילו מאי דמטי לרשותיה לא קני והאי מדם נמי שהיא של לוקח אי לית בה שנתות פולה חד גופא היא וכמה דלא נתמלאה אף ע"ג דברשות לוקח היא אפתי לא קנה מידי דהנה ליה פכור בשלשים הילכך ליכא לאוקמה אלא במדה דאית בה שנתות בין דאיתה ליה מדה בסומטא בין דאיתה בתצר דלוקח והוא דאמר ליה מידה זו קב בכך וכך אני מוכר דהנה ליה פכור בשלשים סאה בסלע דראשון ראשון קנה פדברירנן לעיל.

ועל הכי קא מתמהינן בגמ' עד שלא נתמלאת המדה למוכר מדה דלוקח הוא: ואוק' במדת סרסור' ואם תשאל וכיון דאמרת דהאי מדה מדה דאית בה שנתות הוא אי הכי במדת סרסור נמי אמאי עד שלא נתמלאת המדה למוכר תהנה מדת סרסור במדה דלוקח מה מדה דלוקח כי אית בה שנתות ראשון ראשון קנה אף מדת סרסור נמי ראשון ראשון קנה.

תירוץ לא אמרינן מדה דסרסור במדה דלוקח דמיא וקני אלא היכא דנתמלאת המדה אבל אי לא נתמלאת המדה אף על גב דאיכא שנתות לא קני מידי דהא תניא בהדיא ארבע מדות במוכרין עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאה המדה ללוקח בד"א במדה שאינה של שניהם פירש דהיינו מדת סרסור אבל אם היתה מדה של אח' מהן דהיינו של לוקח ראשון ראשון קנה ואוקימנא בדאיכא שנתות אלמא במדת לוקח מהני שנתות ובמדת סרסור לא מהני שנתות ולא קני אלא בשנתמלא המדה הילכך האי מדת סרסור עדיפא ממדה דמוכר וגריעא ממדה דלוקח.

עדיפא ממדת מוכר דאילו מדת מוכר אף ע"ג דנתמלאת המדה לא קני ומדת סרסור קני דלוקח. וגריעא ממדת דלוקח דאילו מדת לוקח מהני בה שנתות ובמדת סרסור לא מהני בה שנתות אלא אי נתמלאת אין אי לא לא.

ואם הנה סרסור ביניהם ונשברה וכו' אוקימנא בסרסור עצמו. כלומר שהסרסור עצמו הנה מודד ומשום הכי נשברה לסרסור ומשלם דמי היין מפני שהוא נושא שָכר.

וחייב בעל הבית להטיף לו ללוקח שלש טיפין מפני שמשתייר במדה כדי אותן שלש טיפין שמוסיף: הרפינ' ומיצת הרי הוא של מוכר. פי' כשמודד המוכר ונתן לתוך פליו של לוקח והלך לו הלוקח אם הטא המוכר במדה לצד ונתמצה השמן משוליה ונתקבץ למקום אחד הרי הוא של מוכר ואינו חייב להוליכו אצל הלוקח דכיון שהלך לו הלוקח נתקבץ מאותו מיצוי' ולפיכך הרי הוא של מוכר.

והחנני חייב להטיף לו שלש טיפין פירש כשם שהבעל הבית חייב להטיף לו ללוקח שלש טיפין כך החנני חייב להטיף לו ללוקח שלש טיפין: ע"ב רבי יהודה אומר ערב שבת עם חשיכה פטור.

איבעיא להו רבי יהודה ארישא קאי ולחומר או דילמא אסיפא קאי ולקולא. פירש ארישא קאי דהרפינה ומיצת דקאמר תנא קמא הרי היא של מוכר וקאמר ליה רבי יהודה ערב שבת הוא דפטור המוכר מלהחזיר המיצויי ללוקח משום דטריד הוא הלוקח ומינאש

מינייה אבל שאר ימים חייב להחזיר ונמצא שמחמיר ר' יהודה על המוכר להחזיר: או דילמא אסיפא קאי ולקולא.

דקאמר תנא קמא החנוני חייב להטיף לו שלש טיפין אפילו בערב שבת ואמר לו ר"י ע"ש פטור שמיקל ר' יהודה על החנוני. ואיפא גוסחי דאיתבהו ארישא קאי ולקולא או אסיפא קאי ולחומרא ושבוש הוא: דף פח ע"א גופא אמר שמואל הנוטל פלי מן האופן וכו'.

והא דאמרין דכי קניצי דמים כמאן דקניא דמי ה"מ לאחייביה באונסיה אי נמי דלא מצי מוכר למיהדר ולאפוקי מיניה דאף על גב דמוכר הא לא אמר ליה משוה וקניי פיון דשוניה קמיה לזביני בעלמא נאמא האי ושקליה למחזניה אדעתא למיקנייה ולא קאמר ליה מידי קנייה לוקח דהא גלי מוכר דעתיה במאי דלא אמר ליה מידי דמינח ניחא ליה דלקנייה האי לוקח ולא מצי לאהדורי מיניה: כמעשה דההוא גברא דאיתי קרי לפומבדיתא וכו' עד אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

דשמע מינה לזבינהו קנימי וקניצי דמי' ולא מצי מוכר לאהדורינהו מינייהו אבל ודאי אי בעי הלוקח לאהדורי מצי מהדר ליה דהא לאו בתורת קניין אגבהה הוא דשקלה אלא לבקורי הוא דשקליה ומצי למימר ליה שקול דיך דשפיר מהאי דבעינן למיזבין.

ולענן אי חייבי באונסין אוקימנא בגמרא דגדרים (פ"ג דף ל"א) בזבינא חריפא דהנאת לוקח הוא וכו'. אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו והוא דקניצי דמי דקנה לוקח אבל לא קניצי דמי משיכ' בלא פסיקת דמים לא קני לוקח: משום דגמר בלבו לקנותו קנה מעש' פי' דלא גמירי דקנה לוקח בביררתו אלא לענן איתגוסי בלחוד אבל לענן מיקנייה ללוקח כי הכי דלא מצי לאהדורי למוכר אפתי לא קנייה ומצי לאהדורי דהא לאו בתורת דתיקני ליה הגביה כדאמרי' לעיל ואמאי חייב כמעשר פיון דמחזירם לו לא קני: משנה הסיטון מקנח מדותיו וכו' פירש בעה"ב הוא בעל האוצר שאינו מוכר אלא הרב במקו' א'.

והסיטון הוא שקונה הרבה במקו' א' מבעל האוצר ומוכר לחנוני. והחנוני הוא בעל החנות שמוכר לכל אדם מעט לצורך אכילתו ולפי שבעל האוצר אינו מודד תדיר שפפעם אחת מוכר הרבה מקנח מדותיו פעם אחת בשנה.

והסיטון שהוא מוכר יותר ממנו לפי שהוא מוכר לחנוני בכל עת צריך לקנח מדותיו א' לל' יום. וחנוני שהוא מוכר בכל יום ובכל שעה לכל עובר ושב יותר מסיטון מעט מעט כדי צורך אכילתו צריך לקנח פעמים בשבת.

ואית דמפרשי אתאן לתנא קמא ולא אליפא דרשב"ג ולא נהירא לי דאם פן לא סבירא לו הכי שהרי הלכה פרשב"ג ועוד דמסיים בה רשב"ג בד"א ועוד אם איתא דפליג אמאי לא תני שיעוריה כדקתני לעיל אלא דברי הפל הוא והינו טעמא לפי שחנוני אינו יכול להטיף ללוקח ג' טיפין כדאמרין לעיל הילכף מה שמשתתיר בפלי לדבק בדנופני הפלי ומשתתיר הרבה והילכף צריך לקנחה תדיר אבל סיטון ובעל הבית חייבין להטיף ג' טיפין ואין משתתיר בפלי כי אם מעט: וממחה מקנח כמו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים: משקלותיו אבני משקל ששוקל בה לא כגון בשור.

כד"א פל קינותי' הללו בכלי הלח יין ושמן. ביבש פירות כמון ופלפלי'.

חייב להכריע לו המאזניים מצד הבשר טפח יותר מהליטרא. ובגמרא מוקן' לה במקו' שנהגו: הנה שוקל לו עין בעין במקום שלא נהגו להכריע.

נותן לו גירומיו אחד מעשרים בלח בגמר' מפרש לה. ובגמר' נפקא ליה דחייב ליתן לו משלו לבד המשקל: ע"ב גמ' מנא הני מילי.

דנותן לו הכרעה. מתני' במקום שנהגו ואשמועינן פיון דנהגו להכריע הכרעה הוי טפח.

הכי יתיב ליה. הא איסורא איכא אע"פ שמשלם: אחד מעשרה בליטרא לעשר ליטרין.

דהיינו אחד ממאה והיינו דקתני מתני' אחד מעשר' בלח ולא קתני אחד לעשרה וחסורי מחסרא אחד מעשרה לעשרה וטורח הוא להזכיר ב' פעמים עשר' וחסור האחת: גירומין פ' תוספות: דף פט ע"א תנו רבנן מנין שאין מוחקין במקום שגודשין וכו' פ' מי שלקח סתם ולא פירש אם לגדוש אם למחוק וכו': ת"ר יתנה לה מלמד שמעמידין אגרדמין למדות.

לב"ד קא מזהיר להו רחמנא שימנו אדם ממנוה עלהמדות שיתקן אותן ויחתום עליהן בחותמו כדי שלא ימצא הרמאי מקום לרמות וכל מי שנמצא שמודד במדה שאין עליה אותו חותם מפין אותו ועונשין אותו וסוגיא דשמעתא דמעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערי' כלו' שיגזור על בעלי החנויות' שלא יהו מוכרין אלא בכף וכף כדי שלא יפקיעו את השערים והתם במס' יומא (דף ט' ע"א) אמרי' מתוך דפרהדרין הללו חובטין אותן ואמרי' להן מכוזל וכו' אלמא הכין הילכתא דמעמידין אגרדמין לשערים כמו למדות: מאי קמ"ל דמתקנין מתקלי עד הכי.

פלומר שאין עושין משקל ליטרא פחות רביע לפי שמתחלה בליטרא ויש לחוש שלא ירבה בו אחרים. אבל עושין חצי ליטרא לפי שאינו מתחלה בליטרא ואין עושין שלשה שמיני ליטרא לפי שמתחלה בחצי ליטרא.

אבל עושין רביע ליטרא לפי שאינו מתחלה בחצי ליטרא ולענין שמינית ליטרא יש לומר דעושין כדי שאם ירצה ליקח שלשה שמיני ליטרא שוקל לו חצי ליטרא ומניח שמינית ליטרא עם הבשר כמו שעושין למי שרוצה ליקח שלשה רביעי ליטרא ששוקל לו ליטרא ומניח רביע ליטרא עם הבשר.

והא דאמרי' דמתקני מתקלי עד הכי לאו למעוטי שמינית ליטרא אלא למעוטי שלשה רביעי ליטרא ושלשה שמיני ליטרא דאין עושין לפי שלשה רביעי ליטרא מתחלה בליטרא ושלשה שמיני ליטרא מתחלה בחצי ליטרא אבל שמינית ליטרא עושין לפי שאינו מתחלה בכפליים ממנו וי"ל דמדקאמרינן דמתקני מתקלי עד הכי משמע דאפילו שמינית ליטרא לא עבדינן מפני שמתחלה ברביע ליטרא שאף על פי שרביע ליטרא כפלים ממנו פיון שבמראה קרובין זה לזה חוששין שאם ישקול בו במקום רביע ליטרא ואם תאמר אם כן מי שרוצה ליקח שלשה שמיני ליטרא היאך עושין.

יש לומר ששוקל לו חצי ליטרא ומניח שלשה משקלות קטנים הנקראים בלשון ערבי אוא"ק עם הבשר והדין הוא סבר' דרבינו הרב ז"ל דשמעינן ליה מפנמל' ומסתברא

פְּנוּתִיהָ. וְאִי קִשְׁיָא לָהּ הִיא דְאִמְרִינוּ לְקַמְן אֲבָל עוֹשִׁין רְבִיעִית וְתוֹמָן וְעוֹכְלָה הִיא בְּמִדּוֹת דְּכִינוּן דְּנִפְיָשִׁי לָא אֲתִי לְאִיחְלוּפִי.

אֲבָל מְשַׁקְלוֹת דְּקִטְנִים נִיגְהוּ וְדִמְיִן לְהִדְדִי אֲתִי לְאִיחְלוּפִי: ת"ר נֶפֶשׁ מֵאֲזַנִּים. פִּירְשׁ קוּב"ה אֶל"מִיזָאן: גְּרוּמְנִי פִּירְשׁ פְּסוּלָת שֶׁל צָמֵר גְּפָנִים וְהוּא הַנִּקְרָא קָב אֶל"קִטוֹן: טוֹרְטִי יֵשׁ שֶׁפִּירְשׁ מֵאֲזַנִּים שֶׁל שְׁוֹלְחָנִי בְּעֵין אֶל"רִצָּאן: אָבֵר.

אֶל"קִצְדִיד.

גִּיסְטָרוֹן. אֶל"פִּנְרָה.

וְהִינּוּ טַעְמָא דְאִין עוֹשִׁין מְכַל מִינֵי מִתְכּוֹת לְפִי שֶׁהוּא נִפְחָתִין וְהוֹלְכִין: ע"ב אִין עוֹשִׁין מְחָק שֶׁל דְּלַעַת מְפָנִי שֶׁהוּא מִיְקָל. פְּלוּמ' שְׁאִינוּ מוֹחֵק פְּלוּם וְנִמְצָא מְפָסִיד הַמוֹכֵר: וְלֹא שֶׁל מִתְכוּ' מְפָנִי שֶׁהוּא מְכַבִּיד.

פְּלוּמֵר כּוּבֵשׁ הַקָּמַח בְּתוֹךְ הַמֶּדָּה וְנִמְצָא מְפָסִיד הַמוֹכֵר וְהָכִי פִּירְשׁ רַבִּינוּ הֶרֶב זצ"ל שֶׁשְׁנֵיהֶם בְּהֶפְסֵד הַמוֹכֵר חוֹשֵׁשׁ: אֲשַׁכְּרֵע הוּא אֲלֵבֵע"ץ: תְּרַקֵּב שֶׁלִּשְׁה קִבִּין. תוֹמָן הוּא רְבִיעִית הַרְּבִיעַ שֶׁהוּא אֶחָד מִשְׁשָׁה עֶשֶׂר בְּקָב.

נִמְצָא בֵּין תוֹמָן לְעוֹכְלָא חוֹמְשָׁא שְׁזָה אֶחָד מִחֲמִשָּׁה בְּרוּבַע וְזָה אֶחָד מֵאַרְבַּע בְּרוּבַע וְהִינּוּ דְאִקְשִׁי אֶלְמָא טַעֵי אִינִישׁ בְּרִיבְעָא אִם כּוּ עוֹכְלָא נְמִי לֹא לְעֵבִיד דְאִי טַעֵי בְּרִיבְעָא כָּל שְׁכּוֹן בְּחוֹמְשָׁא דְף צ ע"א כָּל דְּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל וְשֶׁבְּמִנְיָן אֶפְיָלוּ פְּחוֹת מְכַדִּי אוֹנָאָה חוֹזֵר דְּכָל טַעוֹת שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל וְשֶׁבְּמִנְיָן אִין דְּנִין בּוּ שְׁפָחוֹת מִשְׁתּוֹת יְהִי מְחִילָה וְלֹא יוֹתֵר מִשְׁתּוֹת דְּלִקְהוּי בִּיטוּל מְקַח וְטַעְמָא דְּמִילְתָּא דְּכִי אִמְרִינוּ יוֹתֵר מִשְׁתּוֹת בְּטַל מְקַח ה"מ הִכִּי דְאִיגְלָאִי מִילְתָּא דְאִיכָּא טַעוֹת בְּדָמִים דְּהוּא לִיה טַעוֹתָא בְּעִיקָר זְבִינִי וְהוּא לִיה מְקַח טַעוֹת אֲבָל הִכָּא דְלִיכָּא טַעוֹת בְּדָמִים כִּינּוּ דְעִיקָר זְבִינִי לִית בְּהוּ טַעוֹתָא אֶלָּא לְבַתֵּר דְּזַבְּנִי וְגַמְרִי זְבִינִי קָא טַעֵי בְּמִדָּה לִיכָּא הִכָּא בִּיטוּל מְקַח אֶלָּא שְׁקִיל לִיה לְהוּא טַעוֹתָא וְאֲזִיל וְאֶפְיָלוּ הוּא לִיה הוּא טַעוֹת פְּחוֹת מִשְׁתּוֹת נְמִי לִיכָּא לְמִימֵר דְּמְחִילָה הוּא דְּכִי אִמְרִינוּ מְחִילָה בְּטַעוֹת דְּמִים דְאִימְרָה בְּעִיקָר זְבִינִי אֲבָל בְּמִדָּה כִּינּוּ דְלֹא בְּעִיקָר זְבִינִי הוּא דְּטַעָה דְּהָא מִדָּה יְדוּעָה זְבִין מִינְיָה כִּי יְהִיב לִיה בְּפָחוֹת אוּ יוֹתֵר בְּנוֹדָאִי טַעוֹתָא הוּא וְלֹא מְחִילָה דְּהוּא לִיה כְּמָאן דְאִית לִיה גְּבִי חֲבָרִיָּה כּוֹר חֲטִים דְּכִי יְהִיב לִיה כּוֹר פְּחוֹת כָּל שֶׁהוּא אוּ יִתִּיר כָּל שֶׁהוּא וְאֶפְיָלוּ עוֹכְלָא אִית לִיה מִן דִּינָא לְמִשְׁקָל מִינְיָה הוּא עוֹכְלָא דְאִישְׁתִּיר לִיה גְּבִיָּה.

וְהוּא הַדִּין נְמִי הִכָּא דְּטַעָה בְּמִשְׁקָל וּבְמִנְיָן דְּכִינּוּ דְלִיכָּא טַעוֹתָא בְּעִיקָר זְבִינִי אֶלָּא לְבַתֵּר דְּגַמְרִי זְבִינִי קָא טַעֵי בְּמִשְׁקָל וּבְמִנְיָן לִיכָּא הִכָּא לֹא מְחִילָה וְלֹא בִּיטוּל מְקַח אֶלָּא שְׁקִיל טַעוֹתָהּ וְאֲזִיל דְּהוּא לִיה כְּמָאן דְאִית לִיה גְּבִי חֲבָרִיָּה מְנָה וְטַעָה וִיחֵב לִיה מְנָה טְפִי דִּינָר אוּ בְּצִיר דִּינָר דְאִית לִיה מִן דִּינָא לְמִשְׁקָל מִינְיָה הוּא דִּינָר דְּטַעָה בִּיָּה גְּבִיָּה וְכִדְאִיתְּבֵרר מְהָא דְרָבָא וכו': דְף צ א ע"א לְמָאִי נִפְקָא מִינְיָה לְתַשׁוּבַת הַמִּינִין שְׁאִינוּ מוֹדִין בְּתוֹרָה שְׁבַעַל פְּהָ אֶלָּא בְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב בְּלִבְד.

וְזוּ הִיא תְּשׁוּבַתָּן שְׁאוּמֵר לְהוֹן אִילוּלִי הַקְּבֵלָה מִינִין הִיוּ יוֹדְעִין דְּכָר זָה וּמֵאחֵר שְׁאִתָּם מוֹדִים בְּזָה שֶׁהוּא מְקַבְּלָה הוֹדוּ גַם בְּתוֹרָה שֶׁהוּא בְּעַל פֶּה. וְכָל דְּכָר שְׁבִינְדִינוּ קְבֵלָה: ע"ב דְּכָרִים הִלְלוּ עֲתִיק יוֹמִיָּא אִמְרָן.

פירש הקב"ה גזר שיצאו מחלון וכליון בחוצה לארץ. וישאו שם נשים כדי שיתגלגל הדבר ותבא רות המואביה לבית לחם יהודה ותנשא לבועז ויצא ממנה דוד: ריצינתא ריקבון שמכלה גוף החטים.

שידיפא שיפסיד טעמו מחמת שנתנישן: דברים שאין דרפן לנישן פגון תבואה ודגן וכיוצא בו שהחזש מעולה מן הישן. מנין שמתברכין בו אף על פי שמתנישן ת"ל ואכלתם ישן נושן מפל מקום: הדרן עלה המוכר את הספינה דף צב ע"א וליחזי דמי היכי נינהו אי דמי דרדקא נינהו ודאי לרדקא זבין ואי דבישרא נינהו ודאי לשחיטה זבין.

ואוקמנא דאיניקר בישרא וקם בדמי רדקא וכו'. הא דאמרין וליחזי דמי היכי איפא לאקשוני עלה הא דתנו בפרק המוכר את הספינה מוכר את הצמד לא מוכר את הבקר מוכר את הבקר לא מוכר את הצמד רבי יהודה אומר הדמים מודיעים ונחכמים אומרין אין הדמים ראיה וקנימא לן דייחיד ורבים הלכה פרבים אלמא דמים לא ראיה הויין ואם תאמר דאוקמנא להדיא מתניתין דקתני אין הדמים ראיה דהאי אין הדמים ראיה נמי הוי ביטול מקח ואמרין נמי איבעית אימא לא קשיא פאן בכדי שהדעת טועה פאן בכדי שאין הדעת טועה דשמעת מינה דאף על גב דדמים לא הוה ראיה דשניי בקר בכלל זביני צמד וצמד בכלל זביני בקר מפל מקום היכא דהויא אונאה יותר על שתות הוא דהוי ביטול מקח ועל האי הוא דאמרין וליחזי דמי היכי פלומר דאי נתן דמי רדקא להוי ביטול מקח דמהאי טעמא הוא משום דאמרין מה נפשך אי לרדקא הוא דזבין הא ודאי מקח טעות היא דהא נגחן הוא ואי לשחיטה זבין ביטול מקח הוא פיון דיהב דמי רדקא.

אם פן הא תינח היכא דהויא אונאה בכדי שהדעת טועה היכא דהויא בכדי שאין הדעת טועה מאי איפא למימר ומדקא פסק ואמר לחזי דמי היכי ולא פליג בין היכא דהויא אונאה בכדי שהדעת טועה בין היכא דהויא בכדי שאין הדעת טועה מפלל דהאי וליחזי דמי היכי דאמרין דלמנהוי ראיה דלרדקא זבין הוא דאמרין ליה פי היכי דלמנהוי מקח טעות ולא משום אונאה פי היכי דלמנהוי ביטול מקח וכיון שפן קשיא האי מתני' דקתני אין הדמים ראיה אהא דאמרין הכא המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן וליחזי דמי היכי.

ואיתחזי לן בפירוקא דהאי קושיא דהמוכר שור ונמצא נגחן לא דמי למתני' אין הדמים ראיה דכי קתני אין הדמים ראיה הני מילי לעילוי בזבינא מידי דלא זבין ליה בהדיא פגון צמד ובקר אבל לברורי מילתא דזבינא גופיה היכא הוא דנדע אי הנה זביני אי לא בכי הא לא אמרי רבנאין הדמים ראיה אלא לעולם הני ראיה דגלוי מילתא בעלמא הוא עליה דהוא זבינא היכי הנה מילתיה ומשום הכי אמרינן הכא לענין המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן וליחזי דמי היכי.

א"נ איפא לפרוקי דלא דמי דין המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן לדין צמד ובקר דאילו המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן גלוי דעתיה דלוקט הוא דבעינן אי לרדקא זבין אי לשחיטה זבין ולא איכפת לן בדעתיה דמוכר בהכי כדאמרין וליחזי אי גבר' דזבין לרדקא לרדקא אי גברא דזבין לנכסתא לנכסתא דש"מ דגלוי דעתיה דלוקט הוא דבעינן בהכי ולא גלוי דעתיה דמוכר וכיון דלוקט הוא ניהו דיהבינהו לזווי מש"ה הנה ראיה לגלוי דעתיה בהאי זביני דהא זווי דידיה הנה נאיהו הוא דיהבינהו ואף על גב דזווי בידא דמוכר נינהו מדאמרין ואי דליכא זווי לשקול תורא בזווייה דשמעת מינה דזווי פבר שקלינהו

מוכר ונהנה ליה בְּרִשׁוּתָּהּ וְנִהְיָ לִיה הַשְׁתָּא לִוְקַח מוֹצִיא מִחֲבִירוֹ פִּינּוֹ דְּלֵא אִיכְפַת לָו הָכָא בְּדַעְתָּא דְּמוֹכֵר אֲלֵא עַל דַּעְתָּא דְּלוֹקַח בְּעֵינָן זְבִינִי הוּא דְּסִמְכִינּוּ וּמוֹכֵר הָא לֵא יְכוּל לְבִרוּרֵי אִי הָוָה דַּעְתָּהּ דְּלוֹקַח לְרִדְיָא אוּ לְנִכְסָתָא מְשׁוּם הָכִי מְפָקִינּוּ לְהוּ מִיְגִינָה וּמְהַדְרִינּוּ לִיה לְלוֹקַח וְלֵא מְהִנֵּי לִיה לְמוֹכֵר הָאִי דְּאִיתְנָהוּ לְזוּזֵי בְּרִשׁוּתָּהּ מִיְדֵי אֲבָל לְעִנְנָן צָמַד וּבָקָר פִּינּוֹ דְּלֵאוּ דַּעְתָּהּ דְּלוֹקַח בְּלַחוּד הוּא דְּבַעֲינָן לְגִלוּנֵי אֲלֵא דַּעְתָּהּ דְּמוֹכֵר דְּבַעֲינָן לְגִלוּנֵי אִי גָמַר לְאַקְנוּנֵי לִיה לְלוֹקַח צָמַד בְּהַדֵּי בָקָר וּבָקָר בְּהַדֵּי צָמַד אִי חַד מִיְגִינָהוּ בְּלַחוּד הוּא דְּגָמַר לְאַקְנוּנֵי לִיה מְשׁוּם הָכִי לֵא הָוָה הָנִי זוּזֵי דְּיִהְיִבִינָהוּ לִוְקַח רְאֵיהּ לְגִלוּנֵי דַּעְתָּהּ דְּמוֹכֵר אִי תְרַנּוּיָהּ אֲקִנֵּי לִיה אִי חַד אֲקִנֵּי לִיה חַדָּא דְּהָא בְּרִשׁוּתָּהּ דְּמוֹכֵר קִיָּימָא וְנִהְיָ לִוְקַח מוֹצִיא מִרְשׁוּתָּהּ וְלוֹקַח הָא לֵא יְכוּל לְבִרוּרֵי דַּעְתָּהּ דְּמוֹכֵר אִי גָמַר לְאַקְנוּנֵי לִיה תְרַנּוּיָהּ אוּ לֵא וְעוּד דְּכִינּוֹן דְּלֵאוּ זוּזֵי דְּמוֹכֵר נִינְהוּ אֲלֵא זוּזֵי דְּלוֹקַח לֵא חֲבִיבֵי הָנָהוּ זוּזֵי עֲלִיָּה דְּמוֹכֵר פִּי הִכִּי דְּלִקְנֵי לִיה בְּהוּ תְרַנּוּיָהּ אֲלֵא צָמַד וּבָקָר דִּילָיָה הוּא דְּחֲבִיבֵי עֲלִיָּה טְפִי מְהִנְהוּ זוּזֵי דְּלוֹקַח וְאַפְתִּי אִיכָּא לְמִימַר דְּחַד מִיְגִינָהוּ בְּלַחוּד הוּא דְּאֲקִנֵּי לִיה בְּהוּ וְלֵא תְרַנּוּיָהּ וְכִי מְעִינְתָּ בְּהוּ בְּהִנֵּי פִּירוּקֵי מְשַׁכַּחַת לָהּ דְּפִירוּקֵי מְעֵלְיָ נִינְהוּ: דָּף צד ע"א פֶּל סָאָה שְׂיֵשׁ בְּהוּ רֹבַע מִמִּין אֲחַד יִמְעַט סְבִרוּיָהּ דְּרֹבַע דְּכִלְאִים פִּיּוּתַר מְרֹבַע דְּהָכָא דְּמִי וְקַתְנֵי יִמְעַט הִהוּא פּוּרְתָא דְּמִשְׁלִים לִיה לְרֹבַע עַד דְּמוֹקַחִים לִיה אֲפָחוּת מְרֹבַע דְּהוּא רֹבַע דְּהָכָא וּפְרִיק לֵא רֹבַע דְּכִלְאִים פְּרֹבַע דְּהָכָא דְּמִי וְאִילוּ הָיָה בְּכִלְאִים יוּתַר מְרֹבַע הָכִי נְמִי דְּקִנְסִינּוּ לִיה בְּכוּלִּיהּ.

וְאַקְשִׁינּוּ אִי הָכִי אֲמַאי יִמְעַט פְּלָל וְהָא אֲמַרְתָּ דְּרֹבַע דְּכִלְאִים פְּרֹבַע דְּהָכִי דְּמִי וְשָׂרִי. וּמְהַדְרִינּוּ מְשׁוּם חוּמְרָא דְּכִלְאִים.

פְּלוּמַר יִמְעַט פִּי הִכִּי דְּלֵא לִיגַע בְּאַיְסוּר וְאַקְשִׁינּוּ אִי הָכִי רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר יְבוּר פְּלוּמַר יְבָרַר אוֹתָן פְּלוּ וְאֵל יִשְׁיִיר מְמַנּוּ פְּלוּם וְאִי אֲמַרְתָּ דְּרֹבַע דְּכִלְאִים פְּרֹבַע דְּהָכָא דְּמִי וְשָׂרִי אֲמַאי קְאָמַר רַבִּי יוֹסִי יְבוּר.

וּפְרִיק הָתָם הֵינּוּ טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסִי דְּכִינּוֹן דְּמַחְיִיבִינּוּ לִיה לְמַעַט מְהִהוּא רֹבַע אִי מְשִׁייר מִיְגִינָה מִיְדֵי מִיחְזִי כְּמַאן דְּמִקְיִים פְּלֵאִים בְּכֶרֶם וְנִהְיָ לָוָה כְּמַאן דְּזִרְעִיָּה בְּכֶרֶם דְּכִינּוֹן דְּמַעַט מִיְגִינָה פְּוּרְתָא וְשִׁייר גְּלִי אֲדַעְתָּהּ דְּנִיחָא לִיה בְּקִיּוּמֵי הִהוּא מִיְדֵי דְּשִׁייר: ע"ב תָּא שְׁמַע שְׁנַיִם שְׁהַפְקִידוּ אֲצִל אֲחַד זָה מְנָה וְזָה מְאִתִּים זָה אוֹמַר מְאִתִּים שְׁלִי וְזָה אוֹמַר מְאִתִּים שְׁלִי נוֹתֵן לְזָה מְנָה וְלְזָה מְנָה וְהַשְּׂאֵר יְהֵא מְוַנַּח עַד שְׂיַבָּא אֲלֵיָּהּ בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר הָתָם לְעִנְנָן רֹבַע קְטַנִּית דִּינָא אִין קְנָסָא לֵא הֵינּוּ דְּלֵא קְנָסִינּוּ לְהוּ הָכָא אֲלֵא לְמַאן דְּאָמַר קְנָסָא הָכָא נְמִי לִיקְנָסִינָהוּ וִיְהֵא הַפֶּל מְוַנַּח עַד שְׂיַבָּא אֲלֵיָּהּ.

וּפְרִיק הָכִי הַשְׁתָּא הָתָם הֵינּוּ טַעְמָא דְּלֵא קְנָסִינּוּ מְשׁוּם דְּוַדַּאי לְהֵאִי אִית לִיה מְנָה וְלְהֵאִי אִית לִיה מְנָה וּבְהִהוּא מְנָה תְּלִיתָאָה הוּא דְּעָרִים חַד מִיְגִינָהוּ וּמְשׁוּם הָכִי לֵא קְנָסִינּוּ לְהוּ אֲלֵא בְּהִהוּא תְּלִיתָאָה בְּלַחוּד אֲבָל הָכָא לְעִנְנָן רֹבַע מִי יִימַר דְּהָרֹבַע פְּלוּ מְעִקְרוּ לָאו עֲרוּבֵי עָרִיב לִיה פִּינּוֹ דְּאִיכָּא יוּתַר מְרֹבַע רְגָלִים לְדָבָר דְּהוּא עָרִיב וְשְׁמָא הַפֶּל עָרִיב אֲפִילוּ הָרֹבַע וְכִינּוֹן דְּאִיכָּא לְמִיחַשׁ לְהָכִי פִּי מְשַׁכַּחִינּוּ יוּתַר מְרֹבַע הוּאִיל וְצָרִיף לְנִכּוּת קְנָסִינּוּ לִיה וּמְנַכְיִנּוּ לִיה לְכוּלִּיָּהּ רֹבַע דְּהָוָה לִיה הִהוּא רֹבַע כּוּלִּיָּהּ כְּהִהוּא מְנָה תְּלִיתָאָה דְּהָתָם: תָּא שְׁמַע מְסִיפָא אָמַר ר' יוֹסִי אִם פֶּן מָה הַפְּסִיד הֶרַמַּאי אֲלֵא הַפֶּל יְהֵא מְוַנַּח עַד שְׂיַבָּא אֲלֵיָּהּ.

בשִׁלְמָא לְמַאן דְאָמַר הֵתָם מְשׁוּם קְנָסָא אֶלְמָא קְנָסִינָן הֵתִירָא אִטּוּ אִיסוּרָא אֶלְא לְמַאן
דְאָמַר הֵתָם מְשׁוּם דִּינָא אֶבְל מְשׁוּם קְנָסָא לֹא דְאֶלְמָא לֹא קְנָסִינָן הֵתִירָא אִטּוּ אִיסוּרָא
הֵכָא אַמַאי קְנִיס ר' יוֹסִי וְאָמַר הִפְלִי יְהֵא מְוֹנַח עַד שְׂיָבֵא אֵלֵיהּוּ.

וּפְרִיק הֵכִי הִשְׁתָּא הֵתָם וְדַאי אִיכָא רַמַאי וּמְשׁוּם הֵכִי קְנִיס רַבִּי יוֹסִי בְּכָל אֶבְל הֵכָא מִי
יִימַר דְעֵרוּבֵי עֵירוּב מִיָּדִי כִּי הֵיכִי דְקְנָסִיהָ נְמִי בְּהִיתְרָא שְׁהוּא רֹבַע דִּילְמָ' אִיתְרַמוּנִי
אִיתְרַמִּי לִיהָ לְמַהוּי יוֹתֵר מְרֹבָע: תָּא שְׁמַע שְׁטַר שְׂיֵשׁ בּוּ רִיבִית קוֹנְסִין אוֹתוּ וְאִין גּוּבָה
לֹא אֵת הֶקְרָן וְלֹא אֵת הֶרִיבִית דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר אֶלְמָא קְנָסִינָן הֵתִירָא אִטּוּ אִיסוּרָא
וּתְיֻבְתָּא דְמַאן דְאָמַר הֵכָא דִּינָא אִין קְנָסָא לֹא דְאֶלְמָא לֹא קְנָסִינָן הֵתִירָא אִטּוּ אִיסוּרָא
וְדַחֲיָנָן הֵכִי הִשְׁתָּא, הֵתָם וְדַאי מְשַׁעַת כְּתוּבָה עֵבִיד לִיהָ שׁוּמָא פְּלוּמַר עֵבֵר עַל לֹא תְשִׁימוּן
עֲלֵיו נְשִׂיךְ וְדַאי דְעֵבִיד אִיסוּרָא וּמְשׁוּם הֵכִי קְנָסִינָן לִיהָ בְּכוּלֵיהָ אֶבְל הֵכָא מִי יִימַר דְעֵרוּבֵי
עֵירָב לִיהָ מִיָּדִי כִּי הֵיכִי דְקְנָסִי בְּרֹבַע דְהִנְהָ הֵתִירָא אִטּוּ יוֹתֵר מְרֹבָע דְהוּא אִיסוּרָא: תָּא
שְׁמַע מְסִיפָא וְחֻכְמִים אוֹמְרִים גּוּבָה אֵת הֶקְרָן וְאִינוּ גּוּבָה אֵת הֶרִיבִית אֶלְמָא לֹא קְנָסִינָן
הֵתִירָא אִטּוּ אִיסוּרָא וּתְיֻבְתָּא דְמַאן דְאָמַר הֵתָם מְשׁוּם קְנָסָא וְדַחֲיָנָן הֵכִי הִשְׁתָּא הֵתָם
וְדַאי קְרָן דְהֵתִירָא וּמְשׁוּם הֵכִי לֹא קְנָסִינָן לִיהָ אֶבְל הֵכָא מִי יִימַר דְכוּלֵיהָ לֹא עֵירוּבֵי
עֵרִיב לִיהָ: תָּא שְׁמַע דְתַנִּי רַב נַחְמָן לֹא אֵת הַמּוֹתֵר בְּלִבְד הוּא מְחֻזֵּר לוֹ אֶלְא כָּל הַרוֹבְעֵין
כּוֹלֵן בְּשִׁלְמָא לְמ"ד מְשׁוּם דִּינָא הֵכָא נְמִי מְשׁוּם דִּינָא אֶלְא לְמ"ד מְשׁוּם קְנָסָא הֵכָא מַאי
קְנָסָא אִיכָא.

פְּלוּמַר הָא לֹא עֵבִיד מִיָּדִי דְנִיְקָנִיס וְדַחֲיָנָן הֵכִי הִשְׁתָּא הֵתָם הֵן חֶסֶר הֵן יֵתֵר א"ל מִיהוּ
רֹבַע לֹא חֲשִׁיב בְּסָאָה יוֹתֵר מְרֹבָע חֲשִׁיב וְכִינּוּ דְהִנְהָ לִיהָ תְשַׁעַת קַבִּין הָוִיָא לִיהָ אַרְעָא
חֲשִׁיבְתָּא בְּאַנְפֵיהָ נְפִשִׁיהָ וְהִדְרָא: תָּא שְׁמַע הָאוּנָאָה פְּחוֹת מְשַׁתוֹת נְקֻנָה מְקַח יוֹתֵר עַל
שְׁתוֹת בְּטַל מְקַח שְׁתוֹת קְנָה וּמְחֻזֵּר אוּנָאָה אֶלְמָא קְנָסִינָן הֵתִירָא בְּהִדִּי אִיסוּרָא דְהָא כִּי
הָוִיָא אוּנָאָה פְּחוֹת מְשַׁתוֹת לֹא מְהַדְרִי לִיהָ מִיָּדִי וְכִי הָוִיָא שְׁתוֹת מְהַדְרִי לָהּ לֹא יִנְאָה כְּוֹלָה
וּתְיֻבְתָּא דְמַאן דְאָמַר הֵתָם דִּינָא אִין קְנָסָא לֹא דְאֶלְמָא לֹא קְנָסִינָן הֵתִירָא בְּהִדִּי אִיסוּרָא.

וּפְרִיק הֵתָם נְמִי דִּינָא שְׁנָה בְּשׁוּהָ אָמַר לִיהָ וְכו': תָּא שְׁמַע הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מְחַבְּרֵי לִיטַע
הָרִי זֶה מְקַבֵּל עֲלֵיו עֶשֶׂר בּוּרִיּוֹת לְסָאָה. פִּירֵשׁ מְקַבֵּל עֲלֵיו עֶשֶׂר שׁוּרוֹת מְבוֹנֵיּוֹת לְסָאָה.

אִי נְמִי יֵשׁ לְפָרֵשׁ עֶשֶׂר נְטִיעוֹת מְבוֹנֵיּוֹת לְסָאָה. יֵתֵר מְפָאן מְגַלְגֵּלִין עֲלֵיו אֵת הַפֶּל.

אֶלְמָא קְנָסִינָן הֵתִירָא דְהוּא עֶשֶׂר בְּהִדִּי אִיסוּרָא דְהוּא יוֹתֵר מְעֶשֶׂר וּתְיֻבְתָּא דְמַאן דְאָמַר
הֵתָם מְשׁוּם דִּינָא אִין מְשׁוּם קְנָסָא לֹא: אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיהַ דְרַב יְהוֹשֻׁעַ הֵתָם נְמִי מְגַלְגֵּלִין
עֲלֵיו אֵת הַפֶּל לֹא מְשׁוּם קְנָסָא הִיא אֶלְא מְשׁוּם דִּינָא דְכִינּוּ דְאוּנָאָה יוֹתֵר מְעֶשֶׂר שׁוּרוֹת
מְשׁוּנֵיּוֹת אִי נְמִי יוֹתֵר מְעֶשֶׂר נְטִיעוֹת מְבוֹנֵיּוֹת לְהָךְ פִּירוּשָׁא אַחֲרִינָא הִנְהָ לִיהָ שְׂדֵה
חֲשׁוּבָה בְּפָנֵי עֲצָמָה וְצָרִיךְ לִיטַע אוֹתָהּ מִתְחַלְהָ וְלֹא הָוִיָא טְפִילָה לְגַבֵּי הַסָּאָה.

וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ לְכָל הַנִּי תָּא שְׁמַע דְאָמְרִינָן הֵכָא דְאֶעֱיָקֵר מִימְרֵיהָ דְרַב הוּנָא הוּא דְאָמַר אִם
כָּא לְנַפּוֹת מְנַפָּה אֵת כּוֹלֵן וְאֶלִיכָא דְמַאן דְמוֹקִים לָהּ מְשׁוּם קְנָסָא אִיכָא מִינֵיהּוּ מַאן דְהִנְהָ
תְיֻבְתָּא עֲלֵיהָ וְאִיכָא מִינֵיהּוּ מַאן דְהִנְהָ סִינְעֵתָא לְמִימְרֵיהָ וְקָא מִינֵיהּ לְהוּ לְסִיעֵי דְרַב
הוּנָא וְלְמִיפְשֵׁט מִינֵיהּ דְמִימְרֵי' דְרַב הוּנָא סְלִיק אֶלִיכָא דְהִילְכְתָּא כִּי הֵיכִי דְלֹא לִיסְלַק
אֲדַעֲתִין דְלֹא הִילְכְתָּא הִיא מְשׁוּם הָךְ תְיֻבְתָּא דְאוּתְבִינָן עֲלֵיהָ וְאָרְ עַל גַּב דְהָא קָא פְּרִיק

לה איכא למימר דדחיקא בעלמא היא להכי אמרי תא שמע לסייעתא למימר' ולמפשט מיניה דהילכתא היא ודהאי פירוקא פירוקא מעליא היא אבל למאן דמוקמא להא דרב הונא משום דינא לאו תיובתא איכא עליה ולא סייעתא מסייע ליה דכיין דקאמרין דהא דרב הונא דינא הוא ולא קנסא ליכא לאותביה עליה מהנה דקנסין וליסויי מהנה דלא קנסין בפירושא קמא ואף עלגב דקא אמריין להא דרב הונא משום דינא ולא משום קנסא אטו מי קא אמריין היכא דליכא לחיובא משום דינא ואיכא לחיובי משום קנסא לא קנסין ליה פי היכי דאתיב תיובתא מהנה דקנסין וסייעתא מהנה דלא קנסין הילכף דלא קנסין תא שמע דאמרין אעיקר מימריה דרב הונא הוא אליכא דמאן דמוקמא לה משום קנסא וכדפרישית.

אבל למאן דאמר משום דינא ליכא למשמע הכא מפל הני תא שמע דאמרין לא תיובתא ולא סייעתא. והאי פירושא בתרא טפי עדיף מפירושא קמא: דף צוז ע"א תנו רבנן שפירי של תרומה ראשון ושני אסור ושל הקדש שלישי אסור.

לא תימא והוא דרמא תלתא ואתא ארבעה דחמרא הוא אלא אפילו רמא תלתא ואתא תלתא נמי דלאו חמרא הוא לענין שפירי של תרומה ושל הקדש אסור דכי אמריין רמא תלתא ואתא תלתא ולא פלום הוא הני מילי לענין בורא פרי הגפן דלא מברכיין בורא פרי הגפן אלא אגופיה דחמרא אבל אטעמא בלחוד לא מברכיין ומשוי' הכי פי רמא תלתא ואתא תלתא כיין דגופיה מיא הוא אף על גב דאית ביה טעם יין לאו פלום הוא ולא מברכיין עליה בורא פרי הגפן.

אבל לענין תרומה והקדש כיין דטעמא נמי אסור כדקיימא לן כל איסורין שבתוך' במיין במשהו שלא במיין בנותן טעם אפילו רמא תלתא ואייתי תלתא חמרא הוא: אמר רב פפא בפרה ששותה ראשון ראשון.

פלומר האי ראשון ראשון ושני לאו איהו שקלינהו בטר דאייתמוד פי היכי דאייתמוד אלא פרה הוא ששותה ראשון ראשון כגון דנפלו מי גשמים פעם ראשון ונתמדו ואתיא פרה ושתיא להו ונהדר נפלו מי גשמים עליה פעם שניה ונתמדו ואתיא פרה ושתיא להו ונהדר נפלי עליה מי גשמים פעם שלישית ונתמדו דכיין דלא אחשבינהו ולא איהו שקלינהו לקמא קמא פי היכי דניגלי אדעתיה דניחא ליה בכל תימוד ותימוד אי חשבת להו מיא לא מכשר ואי חשבת להו חמרא מכשר והיינו דקא אמריין כדרך שאמרו לענין איסורין דראשון ושני אסור אלמא חמרא הוא פה אמרו לענין הכשירן דהיינו ראשון ושני ששותה הפרה חמרא הוא ומכשר שאם נשחטה הפרה לאלתר ונפלה עליה טומאה כיין דהני משקין ששותת חמרא הוא מכשרי ליה לבשרא אי נמי נפל מאותן משקין מפי הפרה פלום על הפירות ונפלה עליהן טומאה הוכשרו באותן המשקין משום דחמרא הוא: ע"ב תנא פיטסאות נאות ומגופרו'.

פלומר אף על פי שאין מבושלין כל צרכן והו מזיעין את היין צריכין שיהיו נאות ומגופין בזפת: דף צח ע"א מיושן משל שלש שנים. תנא מתנישן והולך עד החג.

פי' וצריך להיות היין המיושן שנותן לו מתנישן והולך עד החג. פי' אם החמיץ קודם לכן חייב באחריותו לפי שיש בלשון מיושן שיתנישן והולך עד החג כמו שיש בלשון מבושם

שִׁיחָא עוּמַד בְּבִיסוּמוֹ עַד הַעֲצָרַת כְּדִקְתָּנִי בְּרִישָׁא דְהָאֵי מִתְנִי' וְאִם אָמַר יִזְן מְבֹסָם אָנִי מוֹכֵר לָךְ חֲזִיב לְהַעֲמִיד לּוֹ עַד הַעֲצָרַת: דָּף צ"ט ע"א וְדִילְמָא בְּאַלְכֶסוֹנָא הוּוּ קִינִימִי וכו'.

אִיכָּא הֶכָּא לְאַקְשׁוּיִי בְּשִׁלְמָא לְמַאן דְאָמַר הַגּוֹפִין הֵיּוּ בּוֹלְטִין כְּתַרְנַגּוּלִין וְלֹא הֵיּהּ הַגּוֹף מְבַדִּיל בֵּין כְּנָף לְכְנָף הֵינּוּ דְכְתִיב עֶשֶׂר אַמּוֹת מְקַצּוֹת כְּנָפָיו וְעַד קַצּוֹת כְּנָפָיו אֲלֵא לְהֵנִי אֲמוֹרָאֵי דְמוֹקְמִי לָהּ בְּאַלְכֶסוֹנָא וְזֶה שְׁלֵא כְּנָגְדָא זֶה וְשִׁלְחוּפִי קָא מְשַׁלְחִיפִי דְאַלְמָא לֹא הֵיּהּ הַגּוֹף בּוֹלֵט אֲלֵא הֵיּהּ מְבַדִּיל בֵּין כְּנָף לְכְנָף וְנִמְצָא רֹחֵב הַגּוֹף מוֹסִיף עַל אַנְרָף הַכְּנָפִים הַיֵּאָדָּף אָמַר הַפְּתוּב עֶשֶׂר אַמּוֹת מְקַצּוֹת כְּנָפָיו וְעַד קַצּוֹת כְּנָפָיו וְהָרִי הַכְּנָפִים לְבַדָּן עֶשֶׂר אַמּוֹת יֵשׁ בְּהֵן דְכְתִיב חֲמֵשׁ אַמּוֹת כְּנָף הַפְּרוּב הָאֶחָד וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת הַפְּרוּב הַשֵּׁנִי.

וּמִסְתַּבֵּר לָן בְּפִירוּק קוֹנְשָׁיָא זֹו דְהָאֵי דְכְתִי' עֶשֶׂר אַמּוֹת מְקַצּוֹ' כְּנָפָיו וְעַד קַצּוֹת כְּנָפָיו לֹא אֶחָד פְּרוּב קָאֵי אֲלֵא אֲתֵרִי פְרוּבִי' קָאֵי דְכִינּוֹן דְהוּוּ תַרְנוּנִיָּהוּ קִינִימִי בְּהֵדִי הַדְדִי וְכָל חַד מִינִיָּהוּ מְשׁוּףָּהּ כְּנָפִי' לְהֵדִי חֲבָרְיָהּ אֲשַׁתְּכַח דְמְקַצּוֹ' כְּנָף הֵימִינִי שֶׁל אֶחָד עַד קַצּוֹת כְּנָף הַשְּׁמָאֵלִי שֶׁל שְׁנֵי עֶשֶׂר אַמּוֹת.

וְדִיקָא נְמִי מְדְכְתִיב חֲמֵשׁ אַמּוֹת כְּנָף הַפְּרוּב הָאֶחָד וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת הַפְּרוּב הַשֵּׁנִי עֶשֶׂר אַמּוֹת מְקַצּוֹת כְּנָפָיו עַד קַצּוֹת כְּנָפָיו אֲלֵמָא כְּנָפִיָּהּ דְהָאֵי פְרוּב בְּהֵדִי כְּנָפִיָּהּ דְהָאֵי פְרוּב קָא חֲשִׁיב וְהֵינּוּ דְסְלִיק חֲוִשְׁבִּנְיָהּ לְעֶשֶׂר אַמּוֹת דְהָא לִיכָּא גּוּף בְּנִתִּים וְלֵהָאֵי פִירוּשָׁא הָאֵי דְכְתִיב קַצּוֹת הֵהוּא קַצּוֹת דְלִגְבֵי גּוּף הַפְּרוּב קָאֵי דְהֵהוּא נְמִי קַצּוֹת מִקְרִי: פְרוּבִים מְעֵשָׂה צַעֲצוּעִים הֵיּוּ.

פִּי' קָרָא מְלֵא כְּתוּב בְּדִבְרֵי הֵימִים וַיַּעַשׂ בְּבֵית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים פְּרוּבִים שְׁנַיִם מְעֵשָׂה צַעֲצוּעִים. וּפִי' צַעֲצוּעִים צְאָצְאִים וְהֵן תִּינוּקוֹת כְּצוֹהַר פְּנֵי הַפְּרוּבִים כְּפִנֵי תִינוּקוֹת כְּדִקְרִסִינּוֹ בְּסוּפָהּ (פ"ק דָּף ה' ע"ב) מֵאֵי פְרוּב פְּרָבִיָּא: דָּף ק ע"א וְלִמָּא שְׁקִילוּ דִידְכוּ וְהָבוּ לִי דִידֵי וְאֵמַאי מַה שְׁנַתְּנוּ נַתְּנוּ וְאוֹקְמִנָּא הָא מְנִי רַבִּי יְהוּדָה הֵיא דְתַנָּיָא רַבִּי יְהוּדָה אֹמַר מְשׁוּם רַבִּי אֲלִיעֶזֶר רַבִּים שְׁבִירָרוּ לְעֶצְמָן מַה שְׁבִירָרוּ בִּירָרוּ וּמוֹקְמִי דְלִיסְיָמָה לְמִילְתָּיָהּ הֵכִי מִתּוֹקְמָא מִתְנִיתִין כְּוֹנְתָּיָהּ.

וְלִרַבִּי אֲלִיעֶזֶר רַבִּים גְּזוּלָנִים נִינְהוּ: אָמַר רַב גִּזְדַּל אָמַר רַב כְּגוֹן שְׁאַבְדָּה לְהוּ דָּרָף בְּאוֹתָהּ שְׂדָה דְאֲמַרִּינּוּ בְּכָל מְקוֹ' אֲרַחֵן בְּכַף הוּא אֲלֵמָא פִּינּוֹן דְבְדִינָא בִּירָרוּ לְהוּ הָאֵי דָּרָף וְנִחְתִי לִיָּה וְאַחְזִיקִי בֵּיהּ אָף עַל גַּב דְאֲשַׁתְּכַח בְּתַר הֵכִי דָּרָף דִּילְהוּ לֹא מְצִי אָמַר לְהוּ שְׁקוּלוּ דִידְכוּ וְהָבוּ לִי דִידֵי הֶכָּא נְמִי פִינּוֹן דְבְדִינָא נִחְתִי לִיָּה לְהָאֵי דְהָא בְּרִשׁוֹת בְּעֵלִים הֵיָּהּ וְאִיָּהוּ הוּא דִּינְהִבִּיָּהּ נִינְהִלְיָהוּ וּמְדַעְתָּיָהּ אַחְזִיקוּ בֵּיהּ לֹא מְצִי אָמַר לְהוּ שְׁקוּלוּ דִידְכוּ וְהָבוּ לִי דִידֵי.

וְאַקְשִׁינּוּ אֵי הֵכִי אֵמַאי אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אִמ' רַב אֵין הִלְכָה כַר' אֲלִיעֶזֶר פִּירוּשׁ פִּינּוֹן דְאוֹקְמ' רַב גִּזְדַּל מְשֻׁמְיָה דְרַב לְהָא דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּשַׁאבְדָּה לּוֹ דָּרָף בְּאוֹתָהּ שְׂדָה הָא וְדֵאֵי אֵית לְהוּ מִן דִּינָא לְמִשְׁקַל דָּרָף בְּאוֹתָהּ שְׂדָה דְעַד פֶּאן לֹא פְלִיגִי רַבְּנָן עֲלֵיהּ דְאֲדַמּוֹן דְתַנּוּ (כְּתוּבוֹת פֶּרָק בְּתָרָא) מִי שְׁהִלָּף לְמַדִּינַת הַיָּם וְאַבְדָּה לּוֹ דָּרָף בְּתוּף שְׂדָהוּ אֲדַמּוֹן אֹמַר יֵלָף לּוֹ בְּקַצְרָה וְחֲכָמִים אֹמְרִים יִקַּח דָּרָף בְּמֵאָה מְנָה וְכו' אֲלֵא בְּחַד דְאֵתִי מִכַּח אַרְבָּעָה אָבָל בְּחַד דְאֵתִי מִכַּח חַד אוֹ מִכַּח דְנִפְשֵׁיָהּ דְכּוּלֵי עֲלֵמָא לֹא פְלִיגִי דְמְצִי אָמַר לִיָּה מְכָל מְקוֹם אֲוִרְחֵי גְבָף הוּא וְכִינּוֹן שְׁכַן אֵמַאי אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא מְשֻׁמְיָה דְרַב גּוֹפִיָּהּ דָּאֵין

הלכה כר' אליעזר דאלמא דההוא בקירור ולא פלום הוא אע"ג דלא אשתכח נמי דרף דילהו.

ופריק מאן דמתני הא לא מתני הא פלומר מאן דמוקים לה משמיה דרב בשאבדה להו דרף באותה שדה לא מתני הא דרב גידל משמיה דרב וקא רב' בר רב הונא משמין' דרב. ודניקינו טעמ' מאי פי' בין מתני' דאוקימנא כר' אליעזר בין להא דר' אליעזר דאוקימנא בשאבדה להו דרף באותה שדה פיון דהא קא יתיב להו דרף דידהו אמאי לא אמר להו שקולו דידכו וקבו לי דידי.

ואוקימנא משום דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מצר שיהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו. פירש שיהחזיקו בדין או ברשות בעלים וקא נמי פיון דהא דמתני' ברשות בעלים החזיקו בו וקא דרבי אליעזר ברשות ב"ד החזיקו בו אסור לקלקלו ודניקינו ולר' אליעזר רביה במאי קנו ליה.

פירש בין להא מתני' דאוקימנא פירבי אליעזר בין להא דרבי אליעזר דאוקימנא בשאבדה להו דרף באותה שדה רבים במאי קנו ליה להאי דרף כי היכי דלא מצוי א"ל שקולו דידכו וקבו לי דידי.

ומהדרין בהילוכא דתניא הלף בה לארפה ולרחפה קנה דברי ר' אליעזר וחקמים אומרים אין הילוף מועיל פלום וכו': אמר רבי יוסי בר חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בשביל של פרמים הואיל ונעשה להילוף נקנה בהילוף.

פירש בא ר' יוסי בר חנינא להודיע דכי פליגי רבנו עליה דר' אליעזר ה"מ בקניית השדה עצמה בהילוף דהיכא דזבין ליה שדה וקלף בה הלוקח לארפה ולרחפה ר' אליעזר סבר קני ליה בהילוף ורבנו סברי לא קני בהילוף אכל בקניית דרף פגון דזבין ליה דרף בתוף שדהו וקלף בו מודים רבנו ליה לרבי אליעזר דכיון דנעשה להילוף נקנה בהילוף והאי דקאמר שביל של פרמים הוא הדין דאפילו שביל של שדות ולפי שהדבר ידוע שהפרמים יש להם גדרים שמונעין בני אדם מלהכניס בהו ואין לו לאדם רשות לבקוע בכרמו של חבירו ולהלך ממנו אל שדהו אלא אם כן קנה לו דרף הוא דקאמרינו שביל של פרמים.

אלא מיהו יש לומר דדוקא שביל של פרמים והוא הדין נמי לשביל של שדות שפיון שהוא צר דאין אדם צריף ממנו אלא למקום הילוף רגליו לבד וגופו אין קנוי לו אלא ממון בעל הפרם הוא מדע שהרי שנינו (במתני' דלעיל) החיצון זורע את הדרף לפיכך קני ליה בהילוף אכל דרף רחב פגון דרף רבים וכיוצא בהו שנמצא שבעל השדה הרי זה אבד ממנו את גופו ואין לו בו הנאה הנה ליה פקניית גוף קרקע ממש ולא מקני ליה בהילוף.

ולא נתברר הדבר אצלנו עדיין בבירור יפה כי היכי דנעבד בה מעשה: כי אתו לקמיה דרבי יצחק פירש כי הנה אתי לקמיה מאן דזבין לחבריה בשדהו שביל סתם בלי לפרש רחבה כמה הנה אמר להו זילו קבו ליה ברוחבה שביל כי היכי דדרי מפעונא דשבשתא וחדר ולא מנעי ליה המחיצות ולא אמרו אלא היכא דזבין שביל בתוף שדהו וליכא בהו עדיין מחיצות מסימות בשעת המכירה אבל מסימי מחיצתא אפילו לית ביה אלא כי

היכי דשקיל חד פרעא ומנח חד פרעא סבר וקביל ואיפא נוסחא דאית בה הכי וקא אמרו
אלא דמסיימי מחיצתא אבל לא מסיימי מחיצתא פי היכי דשקיל חד פרעא.

ופירש הכין וקא אמרו דיהיב ליה ברוחב השביל פי היכי דדרי טעינא דשבששתא והדר
אלא דמסיימי מחיצתא דאי לא יהיב האי שיעורא פינן דאיפא מחיצות לא מסתגי ליה
משום דמנעי ליה מחיצות אבל אי ליפא מחיצות דמנעי ליה לא יהיב ליה אלא פי היכי
דשקיל חד פרעא ומנח חד פרעא דהא אף על גב דדרי טעונ' אפתפיה הא קא מסתגי ליה
וליפא מידי דמנע ליה מלמיזל ולמהדר ונפקא מינה דאי בעי מוכר למזרע ליה לכולה
שדה ולאנוחי מקום הנחת רגליו של לוקח בלבד בני זרוע הרשות בידו ולית ליה ללוקח
לעפובי עליה בהכי דהא ליפא עליה הפסד: שבשי פי' זמורות פדמתרגמינן ובגפן שלשה
שריגים ובגונפנא תלתא שבשין: דרף היחיד ארבע אמות וכו' תניא אחרים אומרים פדי
שיעבור חמור במשא ודייני גולה אמרי שני גומדין ומחצה ואיפסיקא הילכתא פאחרים
וכדייני גולה ואוקימנא בגמרא דאידי ואידי חד שיעורא הוא ומסתברא לו דהני מילי
היכא דליפא מחיצות אבל היכא דאיפא מחיצות חמור במשא בשני גומדין ומחצה לא
מסתגי וכל שפן דלא הדר: ע"ב אמר רבי בראשונה לא היו פוחתין משבעה מעמדות
ומושבות למת פגון עמדו יקרים עמודו שבו יקרים שבו.

פירש לא היו אומרים פלום אלא במעמד היו אומר עמדו יקרים עמודו ובמושב היו
אומרי שבו יקרים שבו אבל הספד לא היו אומרים במעמדות ובמושבות שבו: אמרו לו
אם פן. פלומר אם אין אומרים הספד אלא עמדו יקרים עמודו שבו יקרים שבו בלבד אף
בשבת נמי מותר לעשות פן: דף קא ע"ב תנו התם במסכת נזיר בפרק הפותים אין להם
נזירות המוצא מת מושפכ פדרכו נוטלו ואת תפוסתו וכו' פירש משנה זו לענין טהרת
ארץ ישראל היא שנויה לפי שהיה דרפן לתמן את הדרכי' ולבדוק אותן מן הטומאה מפני
עולי רגלים וכל מקום שהיו מוצאין בו קבר אם מת אחד או שנים או שלשה שאין
קבורין על הסדר קבר ארץ ישראל היו מפנין אותן לפי שיש לומר שבאקראי בעלמא
נקברו וקיימא לו דכל בקבר שאינו ידוע וקבוע מותר לפנותו.

פדגרסי' בפרק נגמר הדין (דף מ"ז ע"ב) ג' קברים הם קבר הידוע אסור וכו' ואם היו
מוצאין מתים קבורים פסדר ארץ ישראל ביצוע שהיא שכונת קברות ולא היו מפנין אלא
מציינין אותו פדי שפירשו מהן עולי רגלים פדתנן בפרק משקין בית השלחין ומציינין
על הקברות וכו' ועל זה שנינו המוצא מת מושפכ פדרכו נוטלו ואת תפוסתו פי' עפר
תיחוח שתחת המת שפינן שדבר ידוע הוא שלחלוהית המת ומה שצמס מגופו באותו עפר
הוא נבלע כמת עצמו הוא חשיב ולפיכך פשמפנה אותו מאותו מקום נוטלו ואת תפוסתו
עמו וקוברו במקום אחר.

שנים נוטלן ואת תפוסתן. פי' לפי שעדיין יש לומר שאינו קבע קבוע שאסור לפנותו:
מצא שלשה אם יש ביניהן מארבע אמות ועד שמונה הרי זה שכונת קברות פירש פלומר
אם מצא אותן קבורים בתוך ארבע אמות יש לומר ששכונת קברות היא וזה הוא רחבה
של מערה.

ועל זאת הקשינו האי מתני' דשמעת מינה שפדר קברי ישראל להיות רוחב המערה ד'
אמות וארפה ח' אמות: מני לא רבנן ולא ר' שמעון אי רבנן הא אמרי שפדר קברי ישראל

להיות המערה ד' על ו' ואי רבי שמעון הא אמר ו' על ח' ומהדרין האי תנא הוא דתניא
מציאן רצופין אם אין ביניהן ארבע אמות ועד ח' יש להן תפיסה ואין להן שכוונה.

כלומר פינון שהן רצופין ואין ביניהם פסדר הזה בידוע שאינה שכוונת קברות ומותר
לפנותן הן ותפוסתן עמם דשמעת מינה דסבירא ליה להאי תנא דסדר קברי ישראל להיות
ברוחב המערה ד' אמות ובאורך ח' אמות: דף קב ע"א אימא סיפא ובדוק הימנו ולהלן
כ' אמה פי' שהוא פדי אורך שתי מערות וחסר ביניהם ועשרים אמה אלו שבדוק אותן
מתחלת מתים אלו הוא שמונה אותן לפי שיש לנו לומר שמתים אלו היו במערה הואיל
ונמצא ביניהן מד' אמות ועד ח' שהוא סדר קברי ישראל והיה לפניו חצר שיש ולאחר
החצר מערה שניה כמו סדר קברי ישראל ולפיכך צריך לבדוק עד תשלום עשרים אמה
אם לא מצא שם כלום בידוע שלא היה שם אלא מערה אחת בלבד והוא המקום שמצא
בו שלשה מתים אלו אי נמי היו שתי מערות וחסר ביניהן אלא שלא נמצא לבעלים
לקבור אלא במערה אחת מהן בלבד.

ואם מצא אחד בסוף עשרים יש לומר ששתי מערות היו וחסר בנתיים ונודמו לבעלים
שלא יקבור במערה השנייה אלא זה המת בלבד, ודייקינן האי מתני' דשמעת מינה שאידך
שתי מערות וחסר ביניהן עשרים אמה הוי מני אי רבנן דאמרי ארפה של מערה שיש
תמני סרי הויין שתי מערות שנים עשר וחסר שיש.

ואי ר"ש דאמר ארפה של מערה ח' אמות כ"ב הויין י"ו וחסר ו'. ומהדרין לעולם רבנן
וכגון דבדק באלקסונא פירש פינון שאין ידוע היכן היה אורך המערה והיכן היה הרוחב
יש לומר שפא זה שבדק דילמא דרף אלקסונא נקט ולפיכך הוספנו ב' אמות שהן ב'
חומשי ו' אמות (בקירוב) כדקיימא לן כל אמתא ברבועא אמתא ותרי חומשי באלקסונא.

ואקשינן ומדהא באלקסונא הו נמי באלקסונא כלומר כמו שחששנו שפא דרף אלקסון
נקיט בבדיקותיה אם פן עשרים ותרי בעי למבדק. ומהדרין חזא באלקסונא לא אמרי'
כלומר אין לנו לחוש שנגדמן לו זה הטעות שתי פעמים: ע"ב רב שישא בריה דרב אידי
אמר בנפלי'.

פירש לעולם רבי שמעון היא ואילו היו המתים שמצא מתים גדולים בודאי כ"ב אמה
היה בודק אלא הכא במאי עסקינן כגון שהיו מתים אלו נפלי' שאין צריך להיות באורך
המערה שלהן ח' אמות דעד כאן לא קאמר ארפה של מערה ח' אמות אלא בפוכין דמתים
גדולים שלא יתכן להיות ד' פוכין בפחות מאורך ח' אמות פדי שיהא פוף אמה ורינח
אמה אבל בפוכין דגפלים בפחות מיפן סגי שהרי יתכן להיות ד' פוכין באורך הואיל
ויקטנים הם ואין צריך שיהא ברוחב כל פוף וכוף אמה וגם הרינח שביניהם אין צריך
להיות אמה אלא לפי רוחב וכיון שמתים אלו שמצא נפלי' היו לפיכך לא הצריכוהו
לבדוק אלא עד עשרים אמה בלבד ו' מערה דגפלים שאין לנו להחזיק שהיתה פחותה
מיכן הואיל ולא מצינו מערה פחותה משיעור זה ושש דחסר וח' דמערה שניה הרי כ'
ועלה התירוץ של רב שישא בריה דרב אידי דהאי דקתני במתני' ובדוק ממנה ולהלן
עשרים אמה לאו אהיכא דיש ביניהן מד' אמות ועד ח' אמות הוא ודאי המתים גדולים
גינהו אלא מילתא אחריתי באפי נפשה קאמר והכי קתני ואם היו אלו שמצא נפלי' בודק
ממנו ולהלן כ' אמה.

וְדַיְקִינוּ וּמְדַהָא בְּנִפְלִי הָא נְמִי בְּנִפְלִי כְּלוּמַר וְכִינּוּן שְׂמַתִּים אֱלוֹ שְׂמַצָּא נִפְלִי הֵוָה וְהַחֲזִיק שְׂלֵא הֵיָה בְּאוּרְךָ מְעָרָה שְׂלֵהֶן אֱלָא ו' אַמּוֹת בְּלִבְד גַּם הַמְעָרָה שְׁנִינְיָה הֵיָה לוֹ לְהַחֲזִיק שְׂהִיא דְנִפְלִים וְכִינּוּן שְׂפִן בְּתַמְנֵי סְרִי סְגִי וְלָמָּה הִצְרִיךְ אוֹתָן לְבַדּוּק עַד עֲשָׂרִים אַמָּה.

חָדָא בְּנִפְלִי אֲמַרִּינוּ תְרֵי בְּנִפְלִי לָא אֲמַרִּינוּ כְּלוּ' אִין לָנוּ לְהַחֲזִיק שְׂאָדָם עוֹשֵׂה שְׂתֵי מְעָרוֹת לְנִפְלִים אֱלָא כְּשִׁעוֹשֵׂה לְנִפְלִי מְעָרָה אַחַת בְּלִבְד הוּא עוֹשֵׂה וְהַשְׂאָר לְגְדוּלִים. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּהָא דְקַתְנֵי וּבּוּדְק מְמַנּוּ וְלֵהֲלֹן עֲשָׂרִים אַמָּה דְלָאוּ מְהַאי מְקוּם שְׁנַמְצָאוּ בּוֹ אוֹתָן מַתִּים הוּא אֱלָא חוּץ לְאוֹתוֹ מְקוּם מַתְחִיל לְבַדּוּק עֲשָׂרִים אַמָּה אֱלוֹ לְפִי שְׂיֵשׁ לְחוּשׁ שְׂהַמְקוּם כְּלוּ' שְׂכוּנַת קְבָרִים הוּא וְשְׂתֵי מְעָרוֹת אַחֲרוֹת וְחִצְרַת בְּנִתִים יֵשׁ שְׂם חוּץ לְמְקוּם מַתִּים הֲלָלוּ וְשִׁחְצַר מְעָרַת מַתִּים אֱלוֹ וְהַמְעָרָה שְׁנִינְיָה שְׂלָה מִצַּד הַשְּׁנִי הֵיָתָה עֲשׂוּיָה וְדִיקָא נְמִי דְקַתְנֵי מְצָא א' בְּסוּף עֲשָׂרִים בּוּדְק מְמַנּוּ וְלֵהֲלֹן עֲשָׂרִים אַמָּה אֱלֵמָּא כָּל כ' שְׂבוּדְק מְסוּף הַמְקוּם שְׂמַצָּא בּוֹ הַמַּת הוּא שְׂבוּדְק אוֹתָן וּמְשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׂתֵי מְעָרוֹת אַחֲרוֹת וְחִצְרַת בְּנִתִים הוּא שְׂצָרִיךְ לְבַדּוּק אוֹתָן וְעֵלָה הַפְּירוּשׁ לְהָא דְאָמַר רַב שִׁישְׂא בְּרִיָּה דְרַב אִיִּדִי בְּנִפְלִים דְאִין אָנוּ צְרִיכִין לּוֹמַר שְׂהַשְׂלֵשָׂה מַתִּים שְׂמַצָּא מַתִּים גְּדוּלִים הִיוּ כְּדַקְתְּנֵי בְּהִדְיָא אִם יֵשׁ בִּינֵיהֶן מַד' וְעַד ח' דְשְׂמַעְתָּ מִינָּה דְמַתִּים גְּדוּלִים הֵן וְהָאִי נִפְל' דְקָאָמַר רַב שִׁישְׂא בְּרִיָּה דְרַב אִיִּדִי עַל אַחַת מִשְׂתֵי מְעָרוֹת וְחִצְרַת בְּנִתִים שְׂאָנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׂיֵשׁ שְׂם שְׂתֵי מְעָרוֹת אַחֲרוֹת וְחִצְרַת בִּינֵיהֶן אִין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׂהִיוּ שְׂתֵיהֶן מְעָרוֹת דְמַתִּים גְּדוּלִים שְׂצָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּאוּרְךָ כָּל אַחַד מֵהֶן ח' אֱלָא לְמְעָרָה אַחַת מֵהֶן דְנִפְלִי וְהַשְּׁנִינְיָה דְגְדוּלִים וְחִצְרַת בִּינֵיהֶן הוּא שְׂאָנוּ חוֹשְׁשִׁין לְפִי שְׂפִינּוּן שְׂחֲשִׂשְׂא בְּעֵלְמָא הוּא אִין לָנוּ לְאַחֲזוּ בָּהּ כְּלוּהוּ פְּנִים דְחוּמְרָא וְלוּמַר שְׂמָא שְׂתֵיהֶן דְגְדוּלִי הִיוּ אֱלָא נְקֻטִינוּ בְּחַד מְעָרָה לְקוּלָא וְאֲמַרִּינוּ דְנִפְלִי הֵנָּה וּבְחַד מְעָרָה לְחוּמְרָא וְאֲמַרִּינוּ דִּילְמָא דְגְדוּלִים הֵנָּה וְהִינּוּ דְמַקְשִׁינוּ וּמְדַהָא בְּנִפְלִים הֵךְ בְּנִפְלִי וּמְהַדְרִינוּ חָדָא בְּנִפְלִים אֲמַרִּינוּ תְרֵי בְּנִפְלִים לָא אֲמַרִּינוּ.

וְשְׂאָר הַשְּׂמוּעָה פְּשׁוּטָה הִיא: הַדְּרֹן עֲלֵךְ הַמּוּכָר פִּירוֹת ע"ב תְּנִן הֵתָם הַמְקַדֵּשׁ שְׂדֵהוּ וְכו' אִין מְקַדֵּשִׁין וְאִין מְחַרְיִמִּין בְּזִמְן הֵזָה וְאִם הַקְּדִישׁ וְהַעֲרִיף וְהַחֲרִים בְּהֵמָה תַּעֲקַר מְעוֹת פְּסוּת וְכֻלִּים יוֹלִיף הַנְּאָה לָיִם הַמְּלַח וְהַנִּי מִיְלִי שְׂהַקְּדִישׁ בְּפִירוּשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף לְמַזְבֵּחַ אוֹ לְבַדְּק הַבַּיִת אֲבָל אִם הַקְּדִישׁ סֵתָם כִּינּוּן שְׂאִין לָנוּ עַכְשָׁיו בֵּית הַמְקַדֵּשׁ סֵתָם הַקְּדִישׁ בְּזִמְן הֵזָה לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת הוּא אוֹ לְעַנְיִים: דָּף קַג ע"א פְּחוֹת מְכָאן נְמַדְדִין עֲמָה וְכו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק טְרָשִׁים שְׂאָמְרוּ בֵּית אַרְבָּעָה קַבִּין. פִּירֵשׁ אֲבָל יֵשׁ בָּהֶן יוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת קַבִּין מְקוּם בְּפִנֵי עֲצָמוֹ הוּא וְאִין נְמַדְד עִם הַשְּׂדֵה: אָמַר רַב עוּקְבָא וְהוּא שְׂמוּבְלַעִין בְּחַמְשָׁה קַבִּין.

פִּירֵשׁ כְּלוּמַר וְהָאִי דְאֲמַרִּינוּ דְעַד אַרְבַּעַת קַבִּין נְמַדְדִין עֲמָה וְהוּא שְׂמוּבְלַעִין בְּחַמְשָׁה קַבִּין שְׂנַמְצָא שְׂהֵן מְפִנְזִין אֲבָל אִם הֵם מְכֻוֹנְסִין פְּאָחַד אֲפִילוּ אַרְבַּע נְמִי אִין נְמַדְד עֲמָה: אָמַר רַבִּי חִזְיָא בְּרַ אַבָּא א"ר יוֹחֲנָן וְהוּא שְׂמוּבְלַעִין בְּרֹבָה שְׂל שְׂדֵה.

רַבִּי חִזְיָא חוּלְק הוּא עַל רַב עוּקְבָא דְקָאָמַר רַב עוּקְבָא כְּשְׂמוּבְלַעִין ד' קַבִּין טְרָשִׁין אֱלוֹ בְּחַמְשַׁת קַבִּין מִבֵּית כּוֹר הַנְּמַכָּר אֲבָל בְּפָחוֹת מִיָּפֶן כְּמְכֻוֹנְסִין דְמוּ. וְרַב הָאִי גְּאוֹן לָא כְּתַב בְּסַפ' מְקַח וּמְמַכָּר הָא דְרַב עוּקְבָא כְּלָל: בְּעֵי רַב חִזְיָא בְּרַ אַבָּא אִם הִיוּ רֹבֵן שְׂל אַרְבַּעַת קַבִּין אֱלוֹ בְּמִיעוּטוֹ שְׂל בֵּית כּוֹר וְהַמִּיעוּט הַנְּשָׂאָר מֵאַרְבָּעָה קַבִּין בְּרֹבּוֹ שְׂל בֵּית כּוֹר זֶה מְהוּ כִּינּוּן שְׂפָלַל אַרְבַּעַת קַבִּין אֱלוֹ לָא נִשְׁלַם אֱלָא בְּרֹבּוֹ שְׂל בֵּית כּוֹר זֶה נְמַדְד אוֹ דִּילְמָא

כִּינּוּן שְׂרוּבָן שֶׁל ד' קִבּוּי אֱלוֹ מְכַוֵּן הוּא בְּתוֹךְ מִיעוּט שֶׁל בֵּית כּוֹר מְכַוֵּן הָיָה וְאֵינוֹ נִמְדָּד תִּיקוּ: בְּעֵי רַבִּי יִרְמְיָהוּ כְּשִׁיר מֵהוּ פִּירַשׁ אִם הָיוּ קִבּוּי אֱלוֹ כְּשִׁיר כְּגוֹן זֶה \$צִיּוֹר בִּסְפָרָה \$ מֵהוּ כִּינּוּן שֶׁאֵין בְּאֶצְעָדָה רִיחַ כְּמְכַוֵּן דְּמִי אוֹ דִּילְמָא כִּינּוּן שֶׁשְׂדָה מִתּוֹכָהּ כְּמַפּוּז' דְּמִי: כְּשׁוּר' מֵהוּ.

פִּירַשׁ אִם הָיוּ כְּגוֹן מְדוּבָקִין זֶה לְזֶה, בְּשׂוּרָה אַחַת שֶׁנִּמְצְאוּ טְרָשִׁין אֱלוֹ שֶׁהוּ צָדִין וְאֶרְבּוֹן מֵהוּ כִּינּוּן שֶׁהוּ מְדוּבָקִין זֶה בְּזֶה בְּאֶרְבּוֹת כְּמְכַוֵּן דְּמִי אוֹ דִּילְמָא כִּינּוּן שֶׁהוּ צָרִין וְאֵין לְהֵם רִחַב כְּמַפּוּזִין דְּמִי שֶׁהָרִי יֵשׁ שְׂדָה מִיָּפוֹ וְשְׂדָה מִיָּפוֹ.

אִיֶּצְטְדִינְן מֵהוּ פִּירַשׁ כְּגוֹן שֶׁהָיוּ טְרָשִׁין אֱלוֹ מְכַוֵּן אֶלָּא שִׁיּוּצָאִין מִהֶן קִרְנוֹת לְכָאן וּלְכָאן וְהַשְׂדָה נִכְנָס בֵּין אוֹתָן קִרְנוֹת הַיּוּצָאוֹ' מִהֶן וְאֵין מִפְּסָקַת בִּינְיָהֶן וּבֵין הַעֵיקָר כְּגוֹן, זֶה \$צִיּוֹר בִּסְפָרָה \$ מֵהוּ כִּינּוּן שֶׁד' קִבּוּי אֱלוֹ אֵינָן נִשְׁלָמִין אֶלָּא בְּאוֹתָן קִרְנוֹ' הַיּוּצָאִין מִן הַגּוֹף אֵילָף וְאֵילָף כְּמַפּוּזִין דְּמִי שֶׁהָרִי יֵשׁ שְׂדָה נִכְנָסַת בֵּין אוֹתָן קִרְנוֹת וּמִפְּסָקַת בִּינְיָהֶן אוֹ דִּילְמָא כִּינּוּן שֶׁהוּ מוֹחֲזָקִין לְגוֹף וְאֵין מִפְּסָקַת בִּינְיָהֶן וּבֵין הַגּוֹף כְּמְכַוֵּן דְּמִי.

דְּרָף עֲקֵלְתוֹן וְהַשְׂדָה נִכְנָסַת בֵּין הַעֵקְמִימוֹת וְהַנְּסָחָא דְרַב הָאֵי ז"ל אֵית לִיהַּ תּוֹסַפַּת עַל נְוִסָחָא דִּילָן כְּחֻצּוּבָה מֵהוּ כְּגוֹן זֶה \$צִיּוֹר בִּסְפָרָה \$ וְכוּלָן עֲנִין אַחַד הוּא שֶׁהַטְרָשִׁין מְדוּבָקִין זֶה לְזֶה בְּעֵקְמִימוֹת וְהַשְׂדָה נִכְנָסַת בְּאוֹתוֹ רִיחַב שְׁבִין הַעֵקְמִימוֹת וְאֱלוֹ כְּגוֹן עָלוֹ בְּתִיקוּ וְכִינּוּן שֶׁכֵּן כְּמְכַוֵּן דְּמִי וְאֵין נִמְדָּדִין וְאִיֶּצְטְדִינְן זֶה שֶׁפִּירַשְׁתִּי יֵשׁ לִוְמֵר שֶׁהוּ מְלִשׁוֹן שׂוֹר הַאִיֶּצְטְדִין שֶׁהוּ הַשׂוֹר שֶׁמְשַׁפֵּן אוֹתוֹ וְנוֹגֵחַ לְאַחֲרֵים לְפִי שְׂדָרָף הַשׂוֹר כְּשִׁנּוּגָת לְאַחֲרֵים פּוֹשֵׁט אֶת רַגְלוֹ וְנוֹגֵחַ בּוֹ גַּם זֶה שִׁיּוּצָאִין מִן הַקִּרְנוֹת אֵילָף וְאֵילָף שֶׁהוּ דוֹמָה לְשׂוֹר שֶׁפּוֹשֵׁט אֶת רַגְלָיו נִקְרָא אִיֶּצְטְדִינְן לְפִי שֶׁהוּ מְרַבֵּין נִקְרָא אִיֶּצְטְדִינְן וְיֵשׁ לִוְמֵר שֶׁהוּ מְלִשׁוֹן צַד כְּלוֹמֵר יֵשׁ לוֹ קִרְנוֹת שִׁיּוּצָאִין מִצְדֵי אֵילָף וְאֵילָף.

זוֹ הַטִּי"ת כְּמוֹ הַטִּי"ת דְּוִיֶּצְטִידוֹ וְהַטִּי"ו דְּוִיֶּשְׁתַּמֵּר וְיִסְתַּבֵּל: בְּשִׁיר מֵהוּ אִם תִּמְצִי לִוְמֵר כְּחֻצּוּבָה דְהֵם נִמְדָּדִין דְהֵתֵם וְדָאֵי שְׁפִיר מְזַדְרַע בְּנִתִים שְׁתֵי וְעָרַב כְּשִׁיִּיעַ אֶצֶל הַסֵּלַע יִגְבִּיהַּ מִחֲרָשְׁתּוֹ מַעַט עַד שִׁיעֵבּוֹר הַסֵּלַע וְיִחְזוֹר וְיִחְרוֹשׁ אֶלָּא עֲשׂוּיִין כְּאֶצְעָדָה דְלֵא מְזַדְרַע בְּנִתִים כָּל כָּף כְּזֶה.

וְאִם תִּמְצִי לִוְמֵר דְהֵתֵם נְמִי נִמְדָּדִין עֲמָה כְּשׂוּרָה מֵהוּ דְכָל כְּנִגְדַּת הַשׂוּרָה אֵינוֹ יָכוֹל לְזָרוּעַ וְכָל חֲרִישוֹת בְּעֵינָן שְׁתֵי וְעָרַב וּמִיָּהוּ עַל יְדֵי הַדְּחָק יָכוֹל לְזָרוּעַ וְאִם תִּמְצִי לִוְמֵר דְכְּשׂוּרָה נִמְדָּדִין עֲמָה אִיֶּצְטְדִינְן דְלֵא מְזַדְרַע שְׁפִיר כְּמוֹ שׂוּרָה מֵהוּ וְכֵן כְּוָלָם אַחֲרוֹן לֵא מְזַדְרַע שְׁפִיר כְּרֵאשׁוֹן: ע"כ ע"ב תְּנָא אִם הָיָה סֵלַע יְחִידִי.

פִּירַשׁ אֶבְנֵי אֶטוּם אִפִּי' כָּל שֶׁהוּ אֵין נִמְדָּד עֲמָה כְּלוֹמֵר אֶפִּילוֹ אֵין בְּרוּחַב אֶלָּא כָּל שֶׁהוּ אֵין נִמְדָּד עֲמָה דְהָא דְאוּקְמִינ' בְּשִׁישׁ בּוֹ בְּרוּחַב אֶרְבַּעָה קִבּוּי אֵינוֹ אֶלָּא בְּטְרָשִׁין שֶׁהוּ אֶבְנִים מְקוּטְעִין וּמְדוּבָקִין זֶה לְזֶה שֶׁאֵיֶפְשֵׁר לוֹ לְחַצּוֹב הָאֶבְנִים וְלְהַסִּירוֹ אֶבֶל כְּשֶׁהוּ אֶבְנֵי א' אֶטוּם א"א לוֹ לְחַצּוֹבוֹ וְלְהַסִּירוֹ אֶפִּילוֹ אֵין בְּרוּחַב כָּל שֶׁהוּ, וְרַבִּינוֹ הָאֵי גְרִיס אֶפִּילוֹ אֵין בּוֹ אֶלָּא בֵּית רִיבַע אֵין נִמְדָּד עֲמָה, וְיֵשׁ לְפָרַשׁ אִם הָיָה סֵלַע יְחִידִי כְּלוֹמֵר לֵא הָיוּ טְרָשִׁין מְדוּבָקִין אֶלָּא סֵלַע אַחַת יְחִידִי בְּלִבָּד אֵין נִמְדָּד עֲמָה לְפִי שֶׁלֵּא אֶמְרוּ בֵּית אֶרְבַּעַת קִבּוּי נִמְדָּדִין אֶלָּא כְּשֶׁהוּ טְרָשִׁין מְרַבֵּין מְפּוּזִין וּמְוַבְלָעִין בְּרוּבָה שֶׁל שְׂדָה שֶׁהָרִי הוּ בְּכָלל הַשְׂדָה וְנַעֲשׂוּ טַפֵּל לְשְׂדָה אֶבֶל כְּשֶׁהוּ סֵלַע יְחִידִי בְּלִבָּד אֶפִּילוֹ אֵין בּוֹ אֶלָּא רִיבַע

אחד בלבד אינו נמדד לפי שפיון שהוא יחידי ואין שם סלע אחר זולתו נעשה כמו מןכרש ומןכדל ממנה וכאילו לא מפלל השדה דמי, וכן אם היתה סמוך למצור אף על פי שאינו סלע יחידי אינו נמדד עמה לפי שפיון שהוא סמוך למצור נעשה כאילו מכלל המצור הוא ואינו מפלל השדה: בעי רב פפא הפסיק עפר בינתיים מהו.

כלומר הפסיק עפר בינו לבין המצור מהו פסמוך למצור דמי והוא עפר דמפסיק בינתיים לאו פלום הוא או דילמא פיון דמפסיק עפרבנתיים לאו סמוך למצור הוא: בעא רב אשי עפר מלמטה וצונמא מלמעלה מהו פלום' אם תמצא לומר הפסיק עפר בנתיים לאו סמוך למצור הוא עפר מלמטה וצונמא מלמעלה מהו מי הנה הפסק או לא תיקו: איבעיא להו בית פור סתמא מאי.

ואסיקנא פהו חסר הן יתר דמי. והאי מילתא לא משפחת לה אלא בדסיים ליה השדה ואמר ליה בית פור עפר זה אני מוכר לך ומשום הכי פי פיקח שתות או הותר שתות הגיעו.

אבל אמר ליה בית פור מפלל שדויתיו בלי שסיים לו השדה ויאמר בית פור זה אני נותן לך אינו נותן לו אלא בית פור כפי מה שמכר לו ואם פיקח כל שהוא ינכה ואם הותר כל שהוא יחזיר: דף קד ע"א ליפות פחו של מוכר.

דהשתא רוצה ליטול מן הלוקח דמי אותו מותר והלוקח אינו רוצה לקנותו כופין את הלוקח לקנותו וליתן את דמיו למוכר אבל ליפות פחו של לוקח לא אמרינן דכשהוא רוצה לקנות אותו מותר והמוכר אינו רוצה למכור אין כופין את המוכר למכור והתניא פוחת ז' קבין ומחצה לכור כשמגיע רובע לסאה הגיעו יתר מוכן כופין את המוכר למכור ואת הלוקח ליקח.

אלמא כופין גם את המוכר למכור וליקח מעות באותו מותר ואמאי קתני במתני' ליפות פחו של מוכר דאלמא ידו על העליונה למוכר ליקח מעות וכופין את הלוקח ליקח וליתן מעות ואם רצה ליקח קרקע אין כופין אותו למכור וליקח מעו' ופרקינן התם כגון דהנה יקירא מעיקר' וזילא השת'.

כלומר האי דקתני כופין את המוכר למכור לאו למימרא דאי לא בעי לזבוגי פייפינן ליה לזבוגיה ולמיתב דמי אלא למימרא דהיכא דהנה יקירא מעיקרא וזולא לה השתא וקא בעי מוכר לזבוגי ליה להווא מותר ולמשקל דמי דכייפינן ליה דלא לישקול ביה דמי אלא כדשניא השתא ולא מצי למימר פיןקרא דמעיקרא שקילנא ביה משום דאמרינן ליה אי ארעא יתבת ללוקח כלומר אי יתבת ליה האי טופיינא דארעא וקא בעית למישקל ביה מינייה דמי שקול כזולא דהשתא ואי לא שקול ארעא דידך והיינו דקתני כופין את המוכר למכור כלומר כשרוצה ליקח מעות באותו מותר מן הלוקח כופין אותו למכור כשעת הזול אבל אם אינו רוצה למכור אותו דכל אין כופין אותו למכור ואקשינן והתניא כשהוא נותן לו פלום' כשהוא נותן לו הלוקח למוכר דמי אותו מותר נותן לו כשעה שלקח ממנו ואמאי אמרינן הךא שכופין את המוכר למכור כמו ששנה עכשיו שהוא בזול.

וּפְרָקִינוּ הֵתֵם כַּגֹּן דְהֵנָּה זִילָא לֵה מַעֲיָקְרָא בְּשַׁעָה שְׁקִנָּה מִמְּנוּ הַשְׁדָּה וַיִּקְרָא לֵה הַשְׁתָּא דְהֵנָּה יְפוּי כַּסְיָה דְלוּקֶס לְמִיתָן לִיה בְּשַׁעָה שְׁלֶקַח מִמְּנוּ שְׁהוּא שְׁעַת הַזֹּל דְּעַד פָּאן לָא קִתְּנִי בְּמִתְנִי לִיפּוֹת פָּחוּ שֶׁל מוֹכֵר אֲלָא שְׁאֵם רְצָה הַמוֹכֵר לְמַפְנֹר אוֹתוֹ מוֹתֵר וְהַלוּקֶס אִינוּ רוֹצֵה לְקַנּוֹת שְׁכּוֹפִין אוֹתוֹ לְקַנּוֹתוֹ מִמְּנוּ וְאֵם רּוֹצֵ' הַמוֹכֵר שְׁלֵא לְמַפְנֹר אוֹתוֹ מוֹתֵר וְהַלוּקֶס רוֹצֵה לְקַנּוֹתוֹ שְׁכּוֹפִין אֶת הַלוּקֶס לְהַחְזִיר לוֹ קַרְקַע אֲבָל לְעַנְנֵן דְּמִי כְּשֶׁרוֹצֵה הַמוֹכֵר לְמַפְנֹר וְהַלוּקֶס אִינוּ צָרִיךְ לְקַנּוֹתוֹ פֶּת הַלוּקֶס הוּא דְמִיִּפִּינוּ וְכִיִּפִּינוּ לִיה לְמוֹכֵר שְׁלֵא לְמַפְנֹר אוֹתוֹ אֲלָא בְּשַׁעַת הַזֹּל מְשׁוּם דְּאָמַר לִיה לּוֹקֶס אֲנָא הָא לָא בְּעִינָא לְמִזְבֹּן מִינָךְ הַאי מוֹתֵר כָּלֵל אֶת כִּינּוֹן דְּמִיכַף הוּא דְכִיִּיפֶת לִי לְמִזְבֹּן לִיה מִינָךְ אִי נִיחָא לָךְ לְמִיִּשְׁקַל בֵּיה בְּשַׁעַת הַזֹּל לְחִי וְאִי לָא שְׁקוּל אַרְעָא דִּידָךְ דְּאֲנָא הָא לָא צְרִיכְנָא לִיה וּמְשׁוּם הֵכִי הוּא דְלָא יְהִיב לִיה אֲלָא בְּשַׁעַת הַזֹּל בֵּין דְהֵנָּה זִילָא מַעֲיָקְרָא וַיִּקְרָא הַשְׁתָּא בֵּין דְהֵנָּה וַיִּקְרָא מַעֲיָקְרָא וְזוּלָא הַשְׁתָּא: שְׁאֵם שְׁיִיר בְּשַׁדָּה בֵּית תְּשַׁעָה קַבִּין וכו'.

אָמַר רַב הוּנָא תְּשַׁעָה קַבִּין שְׁאָמְרוּ אֶפְּלוּ בְּבַקְעָה גְדוּלָה שְׁיִישׁ בָּהּ כַּמָּה פּוּרִין כִּינּוֹן שְׁיִישׁ בּוֹ בְּמוֹתֵר תְּשַׁעָה קַבִּין וְאָף עַל גַּב דְּאִיפָא דְלָא מְטִי לְכָל פּוּר וְכוּר שְׁבַעַת קַבִּין וּמְחַצָּה דְהוּא וַיִּתּוּר כִּינּוֹן דְּמַפְּלָ מְקוּם אִית בֵּיה ט' קַבִּין הֵדֵר: וְרַב נַחְמָן אָמַר נוֹתֵן לְכָל פּוּר וְכוּר ז' קַבִּין וּמְחַצָּה וַיִּתּוּר וְאִי אִיפָא בְּתֵר הֵכִי קַב וּמְחַצָּה לְמִלְאֵת הַט' קַבִּין דְּאִיהוּ שְׁיַעֲוֹר שְׁדָה הֵדֵר פִּי הֵדֵר הַקַּרְקַע וכו' בֵּין הַהוּא קַב וּמְחַצָּה בֵּין הֵנָּה ז' קַבִּין וּמְחַצָּה דִּיהִבִּי לְכָל פּוּר וְכוּר כְּדִתְנִין וְלָא אֶת הַמוֹתֵר בְּלַבַּד הוּא מְחַזִּיר לוֹ אֲלָא כָּל הַרוֹבְעִין כּוֹלֵן אֲבָל אִי לִיפָא טְפִי מַז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכָל פּוּר וְכוּר וְאָף עַל גַּב דְּהָא אִית בֵּיה יוֹתֵר מַט' קַבִּין וַיִּתּוּר הֵנִי דְהָא לָא מְטִי לְכָל פּוּר וְכוּר אֲלָא ז' קַבִּין וּמְחַצָּה דְהוּא וַיִּתּוּר.

וְהִיכָא דְאִיפָא טְפִי מַז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכָל פּוּר מִיהוּ הַהוּא טוּפְיִינָא לִית בָּהּ קַב וּמְחַצָּה לְמִלְיוּתָא דַּט' קַבִּין דְּסַבִּירָא לִיה לְרַב נַחְמָן דְּנוֹתֵן לְכָל פּוּר וְכוּר ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לָא מְחַזִּיב לּוֹקֶס לְאַהֲדוּרִי לִיה לְמוֹכֵר אֲלָא הַהוּא טוּפְיִינָא בְּלַחוּד דְאִיפָא עַל ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכָל פּוּר וְכוּר כְּדִקְתְּנִי בְּמִתְנִי יֵתֵר מִיכּוּן יַעֲשֶׂה חֲשַׁבּוֹן שְׁהוּא חֲשַׁבּוֹן הַהוּא מוֹתֵר בְּלַחוּד דְאִיפָא עַל רוֹבַע לְסָאָה דְכִי תִנּוּן בְּמִתְנִי וְלָא אֶת הַרוֹבַע בְּלַבַּד הוּא מְחַזִּיר אֲלָא אֶת כָּל הַמוֹתֵר וְתַרְיִצָּנָא בְּגַמְרָא הֵכִי וְלָא אֶת הַמוֹתֵר בְּלַבַּד הוּא מְחַזִּיר אֲלָא כָּל הַרוֹבְעִין כּוֹלֵן הֵנִי מִיִּלִּי בְּדַמְטִי הַהוּא טוּפְיִינָא דְאִיפָא עַל ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכוּר לְמִלְיוּתָא דַּט' קַבִּין דְהוּא שְׁיַעֲוֹר שְׁדָה אֲבָל אִי לָא מְטִי הַהוּא טוּפְיִינָא לַט' קַבִּין הַהוּא טוּפְיִינָא בְּלַחוּד דְאִיפָא עַל ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכָל פּוּר וְכוּר הוּא דְמְחַזִּיב לְאַהֲדוּרִי אֲבָל הֵנָּה ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכָל פּוּר וְכוּר לָא מְחַזִּיב לְאַהֲדוּרִינְהוּ נִיְהִלִּיה מְשׁוּם דְּוַיִּתּוּר הֵנָּה וְכִי הִיכִי דְלְעַנְנֵן הִיכָא דְאִיפָא יוֹתֵר עַל ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לָא מְחַזִּיב לְאַהֲדוּרִי אֲלָא הַהוּא יֵתֵר בְּלַחוּד הֵכִי נְמִי לְעַנְנֵן כַּמָּה פּוּרִין כִּינּוֹן דְּסַבִּירָא לִיה לְרַב נַחְמָן דְּנוֹתֵן לְכָל פּוּר וְכוּר ז' קַבִּין וּמְחַצָּה אִי אִיפָא טוּפְיִינָא עַל ז' קַבִּין וּמְחַצָּה לְכָל פּוּר וְכוּר וְהַהוּא טוּפְיִינָא לִית בָּהּ קַב וּמְחַצָּה לְמִלְיוּתָא דַּט' קַבִּין הַהוּא טוּפְיִינָא בְּלַחוּד הוּא דְמְחַזִּיב לְאַהֲדוּרִי אֲבָל הֵנָּה ט' קַבִּין וּמְחַצָּה דִּיהִבִּינוּ לְכָל פּוּר וְכוּר וַיִּתּוּר הוּא וְלָא מְחַזִּיב לְאַהֲדוּרִינְהוּ וְכִי מַהֲדֵר לִיה הַהוּא טוּפְיִינָא יָד מוֹכֵר עַל הַעֲלִינְהָ רְצָה אוֹמֵר תָּן לִי מְעוֹמִי רְצָה אוֹמֵר תָּן לִי קַרְקַע כְּדִקְתְּנִי בְּמִתְנִי מַהוּ מְחַזִּיר לוֹ מְעוֹת וְאֵם רְצָה מְחַזִּיר לוֹ קַרְקַע: ע"ב אִיתִיבֵיהָ רַבָּא לְרַב נַחְמָן שְׁאֵם שְׁיִיר בְּשַׁדָּה בֵּית ט' קַבִּין מֵאִי לָאו דְּזַבִּין לִיה פּוּרִיִּים דְלָא מְטִי לְכָל פּוּר וְכוּר אֲלָא פְּחוֹת מַז' קַבִּין וּמְחַצָּה וְאֶפְּלוּ הֵכִי כִינּוֹן דְּמַפְּלָ מְקוּם הָא אִית בֵּיה ט' קַבִּין שְׁהוּא שְׁיַעֲוֹר שְׁדָה הֵדֵר וְלָא הֵנִי וַיִּתּוּר.

וּפְרִיק לֹא דִּוְבֵין לִיה פֹּר דְּוִיתוֹר דִּילִיה ז' קִבִּין וּמְחַצָּה בְּלַחוּד וּמִשּׁוּם הִכִּי דְכִינֹן דְּאִיפֹא יִתֵּר עַל הַוִּיתוֹר קִב וּמְחַצָּה תִּשְׁלוּם לִט' קִבִּין הִדֵּר הַקְּרַקַּע פְּוִלָה וְאַפִּילוּ הִנְהוּ שְׁבַעָה קִבִּין וּמְחַצָּה וְלִיכֹא בָּהּ וִיתוֹר פְּלָל: תָּא שְׁמַע וּבְגִינָה בֵּית חֲצִי קִב מֵאִי לֹא דִּוְבֵין לִיה סְאֲתִים דְּלֹא מְטִי מֵהֵאִי טוֹפְיִנָא לְכָל סְאָה אֶלֹא רֹבַע קִב בְּלַחוּד וְהִינְנוּ וִיתוֹר וְאַפִּילוּ הִכִּי פִּינֹן דְּאִית בָּהּ חֲצִי קִב שְׁהוּא שְׁיַעוֹר גִּינָה הִדֵּר וְלֹא הִנְהוּ וִיתוֹר: וּפְרִיק לֹא דִּוְבֵין לִיה סְאָה דְּוִיתוֹר דִּילִיה רֹבַע קִב בְּלַחוּד הוּא וּמִשּׁוּם הִכִּי פִּינֹן דְּאִיפֹא יִתֵּר עַל הַוִּיתוֹר רֹבַע קִב אַחֲרִינָא תִּשְׁלוּם לְחֲצִי קִב שְׁהוּא שְׁיַעוֹר גִּינָה הִדֵּר חֲצִי קִב כּוּלִיָּה וְלִיכֹא בָּהּ וִיתוֹר פְּלָל: תָּנָא וְאִם הִנְהוּ סְמוּךְ לְשַׁדְּהוּ.

שְׁל מוֹכֵר אֶפִּילוּ הַוִּיתוֹר מִשְׁהוּ עַל ז' קִבִּין וּמְחַצָּה שְׁהוּא וִיתוֹר מַחְזִיר לוֹ אֶת הַקְּרַקַּע וְאִין כּוּפִין אֶת הַלּוֹקַח לְקִנּוּתוֹ וְלִיָּתֵן דְּמִיו וְאִף עַל פִּי שְׁאִין בְּזַה הַמְּוֹתֵר ט' קִבִּין שְׁהוּא שְׁיַעוֹר שְׁדָּה פִּינֹן שְׁהוּא סְמוּךְ לְשַׁדְּהוּ יְכוּל הוּא הַמּוֹכֵר לְצַרְפוֹ עִם שְׁדָּהוּ: לֹא אֶת הַמּוֹתֵר בְּלִבְד יַחְזִיר אֶלֹא אֶת כָּל הַרֹבְעִין כְּוֹלֹן פִּירֵשׁ כְּשִׁיְהִיָּה הַמְּוֹתֵר יִתֵּר עַל רֹבַע לְסְאָה שְׁהוּא שְׁבַעָת קִבִּין וּמְחַצָּה לְכוּר אִם יִגִּיעַ זֶה הַמְּוֹתֵר לְתַשְׁעָה קִבִּין שְׁהוּא שְׁיַעוֹר שְׁדָּה לֹא אֶת הַיִּתֵּר עַל שְׁבַעָת קִבִּין וּמְחַצָּה לְכוּר הוּא שְׁמַחְזִיר לוֹ בְּלִבְד אֶלֹא אֶת כָּל הַמּוֹתֵר כְּוֹלֹן מַחְזִיר לוֹ וְאִין שְׁם וִיתוֹר פְּלָל הוּאִיל וַיֵּשׁ בּוֹ בְּאוֹתוֹ מְוֹתֵר שְׁיַעוֹר שְׁדָּה.

וּרְבִינֹו הָאִי ז"ל פְּתַב בְּסִפְרֵי מְקַח וּמְמַכֵּר דְּהִיכֹא דְּאִיפֹא יִתֵּר עַל שְׁבַעָת קִבִּין וּמְחַצָּה וְאִף עַל גַּב דְּלֹא מְטִי לְתַשְׁעָה קִבִּין מִהִדֵּר לִיה הַפֵּל וְאַפִּילוּ הִנְהוּ שְׁבַעָה קִבִּין וּמְחַצָּה וְשְׁמַעִינֹן מִינָה דְּסִבִּירָא לִיה לְגֵאוֹן זצ"ל דְּהֵאִי דְּקַתְּנִי שְׁאִם מְשִׁייר בְּשַׁדְּהוּ תַּשְׁעָה קִבִּין לֹא אֶסִּיפֹא בְּלַחוּד אֶלֹא אֶרִישָׁא נְמִי דְּקַתְּנִי יִתֵּר מִיָּכֵן יַעֲשֶׂה חֲשָׁבוֹן הוּא.

וְקִשְׂיָא לֹן לְהֵאִי פִּירוּשָׁא דְּאַמְרִינֹן לְעִיל אָמַר רַב הוּנָא תַּשְׁעָה קִבִּין שְׁאָמְרוּ אֶפִּילוּ בְּבִקְעָה גְדוּלָּה וְרַב נַחְמָן אָמַר נוֹתֵן לְכָל כּוֹר שְׁבַעָה קִבִּין וּמְחַצָּה וְאִי אִיכָא טוֹפְיִנָא לְמַלְיוּתָא דְּתַשְׁעָה קִבִּין הוּא דְּהִדֵּר הַפֵּל אֶבֶל אִי אִיכָא טוֹפְיִנָא עַל שְׁבַעָה קִבִּין וּמְחַצָּה וְלֹא מְטִי עַד תַּשְׁעָה קִבִּין הִהוּא טוֹפְיִנָא בְּלַחוּד הוּא דְּהִדֵּר אֶבֶל הִנְהוּ שְׁבַעָה קִבִּין וּמְחַצָּה לֹא הִדֵּרִי: דָּף קו ע"א בְּסִימְנִי וּבְמַצְרִי וְכו' פִּירֵשׁ וְאִם אָמַר לוֹ מְכַרְתִּי לָךְ בֵּית כּוֹר זֶה בְּתוּדָה הַסִּימְנִין וְהַמַּצְרִין אִם פִּיחַת שְׁתוּת מִן הַמְּדָה הִגִּיעוּ שְׁהָרִי לֹא אָמַר לוֹ מְדָה בְּחֻבֵּל שְׁהוּא לְשׁוֹן דְּקִדּוּק בְּחֻשְׁבוֹן וְגַם לֹא אָמַר הֵן חֶסֶר וְהֵן יִתֵּר דְּאַפִּילוּ פִּיחַת רֹבַע לְסְאָה אוֹ הוֹתִיר רֹבַע לְסְאָה הִגִּיעוּ גַם לֹא אָמַר לוֹ בֵּית כּוֹר סְתָם שְׁדִינֹו כְּהֵן חֶסֶר כְּהֵן יִתֵּר אֶלֹא בֵּית כּוֹר זֶה בְּסִימְנִי וּבְמַצְרִי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ קְאָמַר לִיה שְׁהוּא לְשׁוֹן דְּקִדּוּק חֻשְׁבוֹן יִתֵּר מִהֵן חֶסֶר הֵן יִתֵּר וּמִסְתַּמָּא אֶלֹא שְׁאִינֹו מִגִּיעַ לְדְקִדּוּק חֻשְׁבוֹן כְּלִשׁוֹן מְדָה בְּחֻבֵּל וּלְפִיכָּהּ אִם פִּיחַת פְּחוֹת מְשִׁתוֹת הִגִּיעוּ עַד שְׁתוּת יְנִפָּה: אִיְתָמַר רַב הוּנָא אָמַר שְׁתוּת כְּפָחוֹת מְשִׁתוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁתוּת כְּיִתֵּר מְשִׁתוֹת רַב הוּנָא אִמ' שְׁתוּת כְּפָחוֹת מְשִׁתוֹת וְהִכִּי קְאָמַר פְּחוֹת מְשִׁתוֹת וּשְׁתוּת בְּפִלְלֵי הִגִּיעוּ יִתֵּר מְשִׁתוֹת יְנִפָּה. פִּירֵשׁ וּלְהִדִּין סְבָרָא הָא דְּקַתְּנִי בְּמַתְנִי עַד שְׁתוּת יְנִפָּה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה הוּא וְהִכִּי קַתְּנִי מְשִׁלִּישׁ וְעַד רַבִּיעַ וְעַד שְׁתוּת וְאִין שְׁתוּת בְּפִלְלֵי יְנִפָּה וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ וְהִכִּי קְאָמַר פְּחוֹת מְשִׁתוֹת וּשְׁתוּת בְּפִלְלֵי הִגִּיעוּ וְהֵאִי דְּקַתְּנִי עַד שְׁתוּת יְנִפָּה הִכִּי קַתְּנִי עַד שְׁתוּת וּשְׁתוּת בְּפִלְלֵי שְׁהוּא עַד סוּף שְׁתוּת יְנִפָּה כְּלוּמַר כְּשִׁיעֲבוּר הַשְׁתוּת מְשִׁם יִתְחִיל הַנְּפוּי: וְרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁתוּת כְּיִתֵּר מְשִׁתוֹת וְהִכִּי קְאָמַר פְּחוֹת מְשִׁתוֹת הִגִּיעוּ עַד שְׁתוּת וְאִין שְׁתוּת בְּפִלְלֵי שְׁהוּא תַּחֲלַת שְׁתוּת יְנִפָּה כְּלוּמַר כְּשִׁיעֲבִיעַ

לתחלת שְׁתוּת מִשֵּׁם יִתְחִיל הַנְּפוּי: מִיִּתְיָבִי פִּיחַת שְׁתוּת או הוֹתִיר שְׁתוּת הָרִי הוּא פְּשׁוּם הַדִּינָיִן וְהִגִּיעוּ וְהָא שׁוּם הַדִּינָיִן דְּשְׁתוּת פְּיִתֵר עַל שְׁתוּת דְּתַנּוּ (פְּתוּבוֹת פ"א) שׁוּם הַדִּינָיִן שְׁפִיחַת שְׁתוּת או הוֹתִיר שְׁתוּת מְכַרְן בְּטֵל הֶכָּא נְמִי שְׁתוּת פְּיִתֵר מִשְׁתוּת הוּא וַיִּנְפֹּה: וְלִטְעָמִיךָ וְהָא הִגִּיעוּ קַתְנִי.

פְּשׁוּם הַדִּינָיִן וְלֹא פְּשׁוּם הַדִּינָיִן פְּשׁוּם הַדִּינָיִן שְׁדִינּוּ לְבִיטוּל מְקַח מִשְׁתוּת הוּא מִתְחִיל שְׁנִמְצָא שְׁתוּת עֲצָמוּ בְּכֻלֵּל הַדִּין וְהָהּ בִּיטוּל מְקַח אֲרַף כָּאֵן לְעִנְיָן שְׁתוּת עֲצָמוּ בְּכֻלֵּל הַדִּין הוּא וְהָהּ בִּיטוּל וְלֹא פְּשׁוּם הַדִּינָיִן דְּאִילוּ הֵתֵם בִּיטוּל מְקַח וְאִילוּ הֶכָּא הָהּ וַיִּתוּר וְהִגִּיעוּ: ע"ב כִּיּוֹן שְׁעָלָה גּוֹרֵל לְאַחַד מֵהֶן קִנּוּ כְּנֹלָן.

פִּירֵשׁ כְּגוֹן שְׁחֻלְקוּ אֶת הַשְּׂדֵה בְּשָׁנָה וְעָשׂוּ אוֹתָן חֻלְקִים בְּשׁוּמָא וְעָשׂוּ שְׁבַח בֵּין חֻלְקֵי יָפָה לְחֻלְקֵי שְׂאִינּוּ יָפָה וְכָתְבוּ אוֹתָן הַחֻלְקִים בְּפִיטְקָאוֹת וּבְלָלוּם וּנְתַנּוּם בְּקֻלְפֵי וּבָא כָּל אֶחָד מֵהֶן לְהַכְנִיס יָדוֹ לְיִטּוּל וּמָה שְׁעָלָה בְּיָדוֹ הוּא חֻלְקוֹ כִּיּוֹן שְׁהַכְנִיס אֶחָד מֵהֶן יָדוֹ לְקֻלְפֵי וְעָלָה בְּיָדוֹ מָה שְׁעָלָה קִנּוּ כְּנֹלָן פְּלוּמֵר אֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לְעַכֵּב בְּאוֹתָהּ חֻלְקָהּ וּלְבַטְלָהּ וְלַעֲשׂוֹת הַחֻלְקִים עַל דְּרָף אַחֲרָת וְלוּמֵר אֵינִי מְכַנִּיס יָדִי לְקֻלְפֵי שְׁחֻלְקָהּ זֹו שְׁעָשׂוּ אוֹתָהּ עַל דְּרָף זֶה אֵינִי רוֹצֶה בָּהּ וְשְׁהַחֻלְקִים לֹא הַשְּׁנָה אוֹתָן אֲלֵא כִּיּוֹן שְׁהַכְנִיס יָדוֹ אֶחָד מֵהֶן לְקֻלְפֵי עַל דְּעָתוֹ וְעָלָה בְּיָדוֹ מָה שְׁעָלָה נְתַקְיָמָה חֻלְקָהּ עַל אוֹתָהּ הַדְּרָף וְכָל אֶחָד מֵהֶן מְכַנִּיס יָדוֹ אַחֲרָיו וּמָה שְׁעוֹלָה בְּיָדוֹ הוּא חֻלְקוֹ בְּלִי שְׂיָהָא יָכוֹל לְעַכֵּב בְּכָף וַיֵּשׁ לְפִרְשׁ קִנּוּ כְּנֹלָן פְּלוּמֵר שְׁלֵא נְשָׂאֵר לוֹ לְאוֹתוֹ הָאֵחָד שְׁעָלָה לוֹ הַגּוֹרֵל שׁוּם זְכוּת בְּאוֹתָן הַחֻלְקִים הַנְּשָׂאֵרִים בְּקֻלְפֵי שְׁכִיּוֹן שְׁעָלָה לוֹ הַגּוֹרֵל בְּמָה שְׁעָלָה קִנּוּ אַחֲיו הַחֻלְקִים הַנְּשָׂאֵרִים בְּשִׁיתוּף וְחוֹזְרִין גַּם הֵן וְחוֹלְקִין אוֹתָן עַל פִּי הַגּוֹרֵל.

אֵי נְמִי יֵשׁ לְפִרְשׁ שְׁזָה הַגּוֹרֵל אֵין צְרִיף שְׂיָכְנִיס בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן אֶת יָדוֹ לְקֻלְפֵי אֲלֵא אֶחָד מֵהֶן בְּלִבְד הוּא שְׂמַכְנִיס יָדוֹ לְקֻלְפֵי וְשְׁעוֹלָה בְּיָדוֹ מָה שְׁעוֹלָה מִתְּבַרֵר חֻלְקוֹ וְחֻלְקֵי כָּל אֶחָד מֵהֶן כְּגוֹן שְׁחֻלְקוּ אֶת הַשְּׂדֵה בְּשָׁנָה וְעָשׂוּ אוֹתוֹ חֻלְקִים כְּפִי מְנִין אַחֲזִין וְכָתְבוּ אוֹתָן חֻלְקִים בְּפִיטְקָאוֹת וְכָתְבוּ עַל א' מֵהֶן רֵאשׁוֹן וְעַל אֶחָד שְׁנִי וְעַל שְׁלִישִׁי שְׁלִישִׁי אֵי נְמִי א' ב' ג' ד' וְכוּן בְּכּוֹלָם עַד תְּשָׁלוּם מְנִינּוּ וּמְכַנִּיס יָדוֹ הָאֵחָד הַגְּדוֹל לְקֻלְפֵי אוֹ מִי שְׂמַסְפִּימִין עָלָיו לְהַכְנִיס אֶת יָדוֹ מֵהֶן וְכְשִׁעוֹלָה בְּיָדוֹ הַחֻלְקֵי שְׁעוֹלָה מִמִּילָא נְתַבְּרֵר שְׁחֻלְקֵי שְׂאֲחֲרָיו בְּמְנִין כְּכָר זָכָה בּוֹ הָאֵחָד שְׁהִיא שְׁנִי לוֹ וְהַחֻלְקֵי שְׂאֲחֲרֵי אוֹתוֹ הַחֻלְקֵי הָאֲחֵר כְּכָר זָכָה בּוֹ הָאֵחָד שְׁהוּא שְׁלִישִׁי לוֹ וְכוּן כְּוָלָם עַד תְּשָׁלוּם מְנִינּוּ וְאֶפִּילוּ אִם יִזְדַּמְּן שְׂיָעָלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִן הָאֲמַצְעִיִּים כִּיּוֹן שְׁעָלָה בְּיָדוֹ נַעֲשֶׂה הוּא רֵאשׁוֹן וְנַעֲשֶׂה חֻלְקֵי שְׁהִי לְפָנָיו בְּמְנִין אַחֲרוֹן שְׂבַכְוָלָן וְזָכָה בּוֹ הָאֲחֵרוֹן שְׂבַאֲחִין וּלְפִיכָף פְּשְׁעוֹל' הַגּוֹרֵל לְאַחַד מֵהֶן קִנּוּ כְּנֹלָן שְׁהִי כְּכָר נְתַבְּרֵר חֻלְקֵי כָּל אֶחָד מֵהֶן וְאֶמְרִינּוּ מֵאֵי טְעָמָא פְּלוּמֵר כִּיּוֹן שְׁלֵא קִנּוּ זֶה מְזָה וְלֹא הִחֲזִיק אֶחָד מֵהֶן בְּמָה תְּתַקְיָם חֻלְקָהּ זֹו.

וּמִהַדְרִינּוּ אִמ' רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַחֲלֵתָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מָה תְּחַלְתָּה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּגּוֹרֵל חֻלְקוֹ וְנְתַקְיָמָה חֻלְקָהּ אֲרַף כָּאֵן נְמִי בְּגּוֹרֵל וְאֶקְשִׁינּוּ אֵי מָה הֵתֵם בְּקֻלְפֵי וְאוּרִים וְתַנּוּמִים כְּלוּמֵר מָה הֵתֵם לֹא הֵיִתָּה חֻלְקָהּ בְּקֻלְפֵי בְּלִבְד שְׁהוּא הַגּוֹרֵל אֲלֵא בְּקֻלְפֵי וְאוּרִים וְתַנּוּמִים אֲרַף כָּאֵן נְמִי לֹא תְּתַקְיָם חֻלְקָהּ בְּקֻלְפֵי בְּלִבְד אֲלֵא בְּקֻלְפֵי וְאוּרִים וְתַנּוּמִים וְכִיּוֹן שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לוּמֵר כִּן אֵין לָנוּ לְדוֹן מִתְחַלְתָּה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וניש לפרש שמשינהו הוא פריד בקלפי ואורים ותומים לפי שלא שכיב בכאן אלא פיון
שעלה גורל לאחד מהן ואפשר שיהא גורל בלי קלפי: איתמר שני אחיו שחלקו ובה לקו
אח ממדינת הים.

רב אמר בטלה מחלוקת. פירש כל אחד יכול לערער ולבטל המחלוקת בין האח ממדינת
הים בין אחד משני אחיו ושמואל אמר מקמציין.

אמר ליה רבא לרב נחמן לרב דאמר בטלה מחלוקת אלמא הדר דינא. פלומר פיון דקא
נפיק מינדא דכל חד מינייהו מההוא חולקא דמטא ליה מקצת הדר דינא אעיקרא ומבטיל
ליה ההוא מחלוקת מעיקרה אלא מעתה הני תלתא אחי או שותפי דאזול תרי מינייהו
ופלגו פירש ולא אפיקו ליה לההוא אח דלא הני בהדייהו חולקא הכי נמי דכי ניתי ההוא
אח ושקיל חולקי' כ חד מינייהו מצי לבטולה לההוא מחלוקת משום דקא נפיק השתא
מידו דכל חד מינייהו מחלוקא דמטא ליה מקצת.

א"ל ה"ה אדעתא דבי תלתא נחות מעיקרא. פירש דהא הנה ידעי מעיקרא דתלתא אחיו
נינהו ואפילו הכי פלגיניהו להני נכסי ומשום הכי לא מצי הנה תרתי לבטולי המחלוקת
דקא סבור וקבל לפלוגתא אדעתא אכל הכא לאו אדעתא דבי תלתא נחות פירש דהא לא
הנה ידעי דאית להו אח במדינת הים היילקף אף על גב דההוא אח דלא הנה בהדייהו
בעידו חלוקה קא ניחא ליה השתא לקמוצא ליה מחלוקה דתרנייהו ולא קא מערער
עלייהו בההיא חולקא הנה תרי אחי גופייהו פיון דלאו אדעתא דבי תלתא נחות כל חד
מינייהו מצי לבטולה לההיא מחלוקת משום דחלוקה בטעות הוה: ושמואל אמר מקמציין
קא סבר פיון דההוא אח דלא הנה בהדייהו בעידו חלוקה קא ניחא ליה השתא לקמוצי
ליה מחולקא דתרנייהו ולא קא מערער עלייהו בההיא חלוקה אף על גב דהנה תרי אחי
גופייהו דפלוג אדעתא דבי תרי הוא דנחות ולא אדעתא דבי תלתא אפ"ה קם דינא ולא
מצו הדרי בהו לבטולה לההוא מחלוקת.

והא דשמואל דאמר מקמציין דוקא היכא דלא מערער עליה הדין אחר דלא הנה בהדייהו
וקא ניחא ליה לקמוצי ליה מחלוקת דתרנייהו פדאמרינו אבל אי לא ניחא ליה בהכי וקא
מערער עלייהו בההיא חלוקה לבטולה מעיקרא דכולי עלמא מצי מבטיל לה משום דאמר
להו מאן פלג לכו דילמא חד מהנה חולקי דידכו הוא דסליק' לי בגורל אי נמי מעלינ' ליה
פנכסי דבר מריון וכן נמי לעגן תלתא אחיו דאזול תרי מינייהו ופלוג דאמרינו דלא מצו
הדרי בהו ה"מ היכא דקא ניחא ליה לההוא אח דלא הנה בהדייהו לקמוצי ליה מחלוקא
דתרנייהו אבל אי לא ניחא ליה בהכי בנדאי דמצי מבטיל לה לההוא מחלוקת משום
דאמר להו מאן פליג לכו דהא אפילו לעגן עסקא היכא דפלג ליה חד מינייהו בלא דעתא
דחבריה מצי א"ל מאן פלג לך פדאמרינו (מציעא דף ס"ט ע"א) במעשה דהנה תרי
פותראי דזבון חמרא בהדי הדדיואזל חד מינייהו ופלג בלא דעתא דחבריה וכ"ש לעגן
קרקע אבל נדאי אי הני תלתא שותפי דאזיל בתרי מינייהו ופלג כגון דאזיל חד מינייהו
למדינת הים ואזיל הנה דפלוג קמי בי דינא ואפיקו ליה לחלוקה דהאיך אדעתא דבי דינא
לעגן עסקא ושאר מטלטלין בנדאי דהנה קמי ולא מצי האיך למימר מאן פלג לכו דהיינו
דאיסור ורב ספרא (שם דף ל"א ע"ב) דעביד עסקא בהדי הדדי אזל רב ספרא פלג בלא
דעתא דאיסור אתא לקמיה דרבא אמר ליה זיל אייתי תלתא אי נמי תרי מגו תלתא

דְּפִלְגַת קְמִיָּהּ וְכ' לַעֲנֵן קַרְקַע אֵיכָא לְמִימַר דְּהוּה קִיָּים כְּמַעֲשֵׂה דְאַיְסוּר וְרַב סְפָרָא וְאַיְכָא לְמִימַר דְּלֹא הֵנָּה קִיָּים וְהָא דְרַב סְפָרָא וְאַיְסוּר לֹא דְמִיָּא דְאִילוּ הֵתָם עֶסְקָא וְהֵכָא קַרְקַע וְהִיָּנוּ טַעֲמָא דְאִית לֵן לְמִימַר דְּשִׁאֲנִי דִין קַרְקַע מְדִין עֶסְקָא מְשׁוּם דְּעֶסְקָא דְעֶתְיָה אֲדַמְיָהּ וְלֹא אֲגוּפִיָּה דְעֶסְקָא וְכִיָּן דְקָא מְפִיק בֵּיהּ מֵאֵי דְשׁוּה הֵנָּה דְמִים לֹא אֵיכְפַת לִיהּ אֲבָל קַרְקַע דְעֶתְיָה דְכָל חַד מְיַנְיָהּ אֲגוּפִיָּה דְקַרְקַע נִיהוּ הִילְכָף אַף עַל גַּב דְאַפִּיק לִיהּ מֵאֵי דְשׁוּה מְצִי א"ל מֵאֵן פְּלַג לָךְ אַף עַל גַּב דְקָמִי בֵּי דִינָא הוּא דְפְלוּג דְכִי תַקוּן רַבָּנָן לְבַעַל חוּב הוּא דְתַקוּן לְאַפְרוּעֵי שְׁלֵא בְּפָנֵי בַעַל חוּבוּ כְּדִי שְׁלֵא תַנְעוּל דְלַת בְּפָנֵי לוּוִין אֲבָל לְפְלוּגֵי שְׁלֵא בְּפָנֵי שׁוֹתְפוּ לֹא אֲשַׁכְּחוּ דְתַקוּן רַבָּנָן.

וְהַדְבָר צְרִיךְ עִיוֵן. וְנַחְזוּר לְעֵיקָר שְׂמַעְתִּין: אָמַר לִיהּ רַב פָּפָא לְאַבְיֵי וְלִשְׁמוּאֵל דְאָמַר מְקַמְצִין אֲלֵמָא אַע"ג דְקָא נְפִיק מִתּוֹתֵי יַדִּי דְכָל חַד מְיַנְיָהּ מֵהֵיכָא חֲלוּקָא דְמְטָא לִיהּ מְעֵיקָרָא מְקַצַת קָם דִּינָא בְּהֵוּא מְקַצַת אַחְרֵינָא דְאִישְׁתִּיר לִיהּ וְלֹא הֵדֵר וְהָא רַב שְׁמוּאֵל דְאָמְרֵי תַרְוַנְיָהּ פִּנְר בְּשִׁלְשִׁים אָנִי מוֹכֵר לָךְ יְכוּל לְחַזוּר בּוּ אֲפִילוּ בְּסָאָה אַחְרוּנָה פִּירוּשׁ וְהָא הֵכָא דַּע"ג דְמִשְׁכִּינָהּ לְהֵנִי סְאִין וְקַנְנָהּ פִּינְן דְאַיְכָא חַד סָאָה דְלֹא מְשַׁכְּיָהּ וְלֹא קַנְיָהּ כָּל חַד מְיַנְיָהּ מְצִי לְמִיָּהֲדֵר בֵּיהּ בֵּין מוֹכֵר בֵּין לּוֹקַח וְלְמִיָּהֲדֵרִינָהּ לְהֵנִי סְאִין דְמִשְׁכִּינָהּ אֲלֵמָא פִּינְן דְאַבְטִיל לִיהּ זְבִינָהּ דְהָאֵי סָאָה דְלֹא מְשַׁכְּיָהּ אֵיבְטִלוּ לְהוּ זְבִינֵי דְהֵנָּה סְאִין דְמִשְׁכִּינָהּ מְשׁוּם דְלֹא מְשַׁכְּיָהּ מְעֵיקָרָא אֲלֵא אַדְעָתָא דְנַבִּין לִיהּ כּוּלִיָּהּ כּוּר הֵכָא נְמִי פִּינְן דְהָא קָא נְפִיק הֵוּא חוּלְקָא דְמְטָא לִיהּ מְקַצַת לִיבְטִיל נְמִי מִיָּנִיָּהּ הַמְחַלְקַת דְהָא לֹא פְלוּג אֲלֵא אַדְעָתָא דְלִיקוּם בִּידָא דְכָל חַד מְיַנְיָהּ הֵוּ' חוּלְקָא דְמְטִי לִיהּ כּוּלִיָּהּ דְהָא לֹא הֵנָּה יְדַעֵי דְאִית לְהוּ אַחְרֵינָא.

וּפְרִיק הֵתָם עֲבוּד מִקְלָתָא דְנִיחָא לִיהּ לְמוֹכֵר וְנִיחָא לִיהּ לְלוֹקַח כִּי הִיכִי דְאִית לִיהּ לְחַד מְיַנְיָהּ פְּסִידָא בְּזַבִּינֵי מְצִי הֵדֵר בֵּיהּ אֲבָל הֵכָא פִּינְן דְלִיכָא מוֹכֵר וְלֹא לּוֹקַח אֲלֵא יוֹרְשִׁין נִינָהּ קָם דִּינָא וְלֹא נִהְדֵר: דָּרַךְ קִז ע"א הָא דְתַנּוּ רַבָּנָן שְׁלֵשָׁה אַחִין וְכָא בַעַל חוּב וְטַרְפָּא חֲלוּקָא שְׁל אֶחָד מֵהֶן וְכו'.

פְּרִישָׁה הֵרַב רַבִּינוּ זצ"ל בְּהַלְכוֹת דִּילִיָּהּ וּמְשׁוּם הֵכִי לֹא אֵיֲצִטְרִיכְנָא לְפָרְשָׁה: שְׁלֵשָׁה שְׁיָרְדוּ לְשׁוּם. פִּי' מִי שְׁנַתְחַיֵּיב בְּב"ד מְמוֹן וְלֹא נִמְצָא אֲצִלוּ אֲלֵא קַרְקַע וְשִׁלְחוּ ב"ד שְׁלֵשָׁה לְשׁוּם אוֹתוֹ וְלְהוֹרִיד בּוּ אוֹתוֹ בַעַל חוּב וְנַחְלִקוּ אוֹתָן שְׁלֵשָׁה בְּשׁוּמָא שְׁנַיִם מֵהֶן אוֹמְרֵי בְּמִנָּה וְכו': ע"ב הָאֹמֵר לְחַבְרֵי חֲצִי שְׂדֵי אָנִי מוֹכֵר לָךְ מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן וְנוֹטֵל חֲצִי שְׂדֵהוּ וְכו'.

אָמַר רַב חֲזִיָּא בְּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְלוֹקַח נוֹטֵל כְּחוּשׁ. וְאַקְשִׁינָן וְהָא מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן תַּנּוּ פִּי' שְׁהוּא מְלִשׁוֹן שׁוּמָא דְאַלְמָא הַלּוֹקַח אֵינוּ נוֹטֵל הַחֲצִי שְׁלוֹ אֲלֵא בְּשׁוּמָא בְּנִתְיָנִי שְׂבַח לְחֲצִי הַכְּחוּשׁ מְחֲצִי הַיָּפֵה עַד שִׁישׁוּוּ בְּדָמִים: אָמַר לִיהּ וְלִטְעָמִיךְ אֵימָא סִיפָא חֲצִיָּהּ בְּדָרוּם אָנִי מוֹכֵר לָךְ מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן וְנוֹטֵל חֲצִיָּהּ בְּדָרוּם אֲמַאי מְשַׁמְנִין כְּלוּמַר אֵי סִלְקָא דְעָתָךְ דְהָאֵי מְשַׁמְנִין לְהַשׁוּוֹת הַחֲלָקִים הוּא וְלִתְת שְׂבַח שְׂבִין הַיָּפֵה לְכְחוּשׁ הֵכָא אֲמַאי מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן וְהָא חֲצִיָּו בְּדָרוּם אָמַר לִיהּ וְאֵין לוֹ אֲלֵא אוֹתוֹ הַחֲצִי בֵּין שְׁהוּא כְּחוּשׁ בֵּין שְׁהוּא יָפֵה: אֲלֵא לְדָמֵי פִי' כְּלוּמַר זֹו הַשׁוּמָא אֵינוּ לְהַשׁוּוֹת הַחֲלָקִים בֵּין כְּחוּשׁ לְיָפֵה אֲלֵא לִידַע כְּפָה הוּא שְׁוָה כְּדִי שְׁיִתְּנוּ לוֹ דְמִיּוּ לְפִי שְׁכַשְׁמְכֵר לוֹ סִתְּמֵ מְכֵר לוֹ חֲצִיָּהּ בְּדָרוּם כְּלִי שְׁיִפְרוּשׁ לוֹ סְכוּם דְמִים לְפִיכָךְ שְׁנִינּוּ מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶם כְּדִי שְׁיִתְּבַרַר כְּפָה הוּא שְׁוָה אוֹתוֹ

חצי שבדרום כדי שיתן לו דמיו והאי דקתני ביניהן כף פירושו כגון שהיתה השדה כולה שנה מאה זהובים ולפי שמכר לו עכשיו חצייה שבדרום צריכין אנו לשום ולקדע כמה ראוי ליתן ממאה זהובים אלו לרוח צפונית וכמה ראוי ליתן מהן לרוח דרומית שמתברר בקד פמה הוא שנה חצייה שבדרום כדי שיתן לו דמיו.

וכיון שפן רישא נמי דקתני משמנין ביניהן אינו להשוו' החלקים ולהשתבח בין פחוש ליפה אלא לקדע כמה שנה כדי שיתן לו דמיו הואיל וסתם מכר לו בלי סיום סף הדמים ולעולם אינו נוטל אלא החצי הפחוש כמה ששנה וטעמא דמילת' משום דכיון דחצייה סתם מכר לו בלי שייסיים לו אם פחוש אם יפה אמרי' יד בעל השטר על התחתונה ואין לו אלא פחוש ולא תימא ה"מ לטעמא דמאן דאמר מוכר בעין רעה מוכר אלא אפילו למאן דאמר מוכר בעין יפה מוכר הני מילי לענין שיהא המקום עצמו המכור קנוי ללוקח בלי שישייך לעצמו המוכר שום זכות כלל כגון דרף וכיוצא בו ולענין שיהא לו לאותו מקו' המכור דרף על המוכ' ליכנס ולצאת עליו כדי שלא יהא צריף ליקח דרף במאה מנה או יפרח באויר הואיל ובעין יפה מוכר לו אותו מקום מכירה שלא יהא צריף עמה לכך אבל במוכר לחבירו חצי שדהו סתם שהוא לענין ברור המקום שמכר לו אי זה הוא אם פחוש אם יפה כשמכר לו חצי שדהו סתם אין פאן דרף לומר מוכר בעין יפה מוכר אלא יד בעל השטר על התחתונה הואיל והעיון בלשון השטר הוא מאי משמע אם חצי הפחוש אם חצי היפה ולכך אין לו אלא פחוש שהוא פחות שבמשמע.

תדע דהא תנן המוכר את הבית לא מכר את היציע ולא את הקדר ושלפנים הימנו ולא את הבור ולא את הדות. אלקא שפינון שלא הזכיר לו לא יציע ולא קדר ולא בור ולא דות אלא בית ושדה אמרי' יד בעל השטר על התחתונה ואין לו אלא בית בלבד בלי יציע וקדר ושדה בלבד בלי בור ודות שהוא פחות שבמשמע הכא נמי כיון שחצי שדהו סתם מכר לו בלי שיפרש אם החצי היפה אם הפחוש אמרי' יד בעל השטר על התחתונה ואין לו אלא החצי הפחוש שהוא פחות שבמשמע ומעשים בכל יום בימי רבינו הרב זצ"ל וקא דיין שאינו נוטל אלא פחוש.

ואפי' במתנה דלכולי עלמא נותן בעין יפה נותן הכא קא דיין שהנותן לחבירו חלק בשדהו בלי שבירר אם פחוש אם יפה ובלי שפייס הרוחות שאין לו למקבל מתנה אלא חלק הפחוש בלי שבח.

ואם תשאל וכיון דאמרינו דלוקח נוטל פחוש ואוקימנא להא דקתני במתני' משמנין ביניהן שאינו להשוות החלקים וליתן שבח בין פחוש ליפה אלא לשום איתו חלק הפחוש לקדע כמה הוא שנה כדי ליתן לו דמיו דאלמא כשמכר לו סתם מכר לו בלי פסיקת דמים אם כן אמאי קנה אותו הלוקח כלל כדי ששצטרף לשום אותו ולקדע כמה דמים הוא נותן לו.

והא קיימא לן שהמוכר בלי פסיק' דמים לא קנה לוקח עדיין כלום כדתניא בהדיא מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהן פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בהן. תשובה כי אמרי' שהמוכר בלי פסיקת דמים לא קנה לוקח הני מילי באומר לחבירו דבר זה אני מוכר לך סתם שפינון שלא הזכיר לו כמה הוא מוכר לו אע"פ שהוא שנה חמשים

יש לו לומר לא הספימה דעתי למוכרו אלא יותר מכדי דמיו במאה וגם הלוקח לא סמךא דעתייה לפי שאומר בלבו שמה יבקש בו יותר ממה שהוא שנה.

אבל אם אמר לו דבר זה אני מוכר לך במה שיאמרו בני אדם שהוא שנה הרי פסק לו הדמים שמכר לו בהן לפי שפיון שישמין אותו עכשיו ומתברר פמה הוא שנה איגלאי מילתא שבאותן הדמים הוא שמכר לו וכמאן דפסיק ליה מעיקרא בשעת המוכר דמי.

תדע דהא גרסי' בפ' השוכר את הפועל לעשות עמו בנין נסד (ע"ז דף ע"ב) א"ל כדש"ימי בי תלתא אפילו תרי מגו תלתא אלמא אע"פ שלא פירש סד הדמים פיון שכשא"ל השמאין אינו יכול להוסיף על שומתן כלום ולבקש ממנו יתר כפסיקת דמים דמי וכיון שכן האי מתני' הכי נמי מיתוקמא פגון דאמר ליה חצי אני מוכר לך כמו שהוא שנה שפיון שתלה הדבר במה שהוא שנהונמצא שאינו יכול להוסיף על שיוויי כלום ולבקש ממנו יתר כששמין אותו ומתברר פמה הוא איגלאי מילתא למפרע שבאותן הדמים מכר לו חצי שנהו וכמאן דפסיק להו מעיקרא בשעת המכר דמי: הדרו עלך בית פור דף קי ע"א והבנים את האב מנלן דבנים קודם לבנו' דודאי מדתנו הבנים את האב ולא תנו הבנים והבנות את האב משמע מיהא דאשמעינן דבנים ולא בנות במקום בנים דבן קודם לבת מנלן דכתיב איש פי ימות וכן אין לו ונהנה מצי למכתב איש פי ימות וכן אין לו אי נמי איש פי ימו' והעברתם את נחלתו לבנו ולבתו טעמא דאין לו בן עם הבת הא יש לו בן ובת הבן קודם אמר ליה רב פפא לאבניי אימ' דהכי כתב קרא איפא בן בלא בת לירות בן איפא בת בלא בן לירת בת איפא פרונייהו בן ובת לא האי ולא האי לירות כדמפרש לקמן לא האי גרית פוליה ולא האי גרית פוליה אלא כחדא ירתון דהכי קאמר קרא איש פי ימות וכן אין לו עם הבת שירשו שניהן ביחד אלא בת יחידית בלא בן יש לו והעברתם את כל נחלתו לבתו הא איתנהו פרונייהו ירתון כחפא.

מאן דו לירות אם לא הקרובים. ירש בר קשא מושל העיר: דף קיב ע"א אמר ליה רב פפא לאבניי ממאי דילמא לעולם אימא לך בעל לא גרית וקראי בסביבת הבן כדאמרי ויאר דזבין ופנחס וכו' עד דאמר ליה אבניי פי' הוסיף לו אבניי קושיא אחרת על הגני קראי גופייהו שלא מענין זה שהקשה עליו רב פפא ואמר לו בין למאן דאמר בסביבת הבן וכו' סוף סוף פי' אפי' לשנתנשא בת זו לאחד ממשפחת מטה אביה פיון שאמה משבט אחד ואביה משבט אחד וכדכתי' מטות אפשר שתמו' אמה ותירש היא אותה ותמות היא וירש אותה בנה או בעלה ונעקרת נחלת שבט אמה משבטה לשבט אביה שהיא שבט בנה או בעלה ואם פן מה הועיל נישואיה לאחד ממשפחת מטה אביה והנה החשש שחשש הכתוב עדיין ישנו: ואמר ליה קושיא זו אינה דשאני התם שפכר הוספה מעת שנשאת אמה לאביה ואין נשואי בתה עכשיו לאחד ממשפחת מטה בית אביה מחדשת הסבה והכתוב לא הקפיד אלא על הסבה שמתחדשת בנשואי זו הבת עכשיו: אמר ליה שפכר הוספה לא אמרי' לפי שאפשר שתהא אמה עדיין בעולם ולא מתה אלא לאחר נישואי בתה שנמצאת ההסבה לא היתה אלא לאחר נישואי בתה בעת מיתתה ומקודם לכן לא היתה שם הסבה לפי שקיימת היתה ונכסיה בחזקתה היו עומדין ואין פאן לומר שפכר הוסבה: אמר ליה רב יימר לרב אשי וכו'.

פ"י זו הקנש' עצמה שהקש' אביי לרב פפא הקשה אותה נמי רב ימר לרב אשי והשיב
בה רב אשי תשובה אחרת ואמר ליה דמנסבין ליה לגברא דאבוה משבט' דאבוה ואמיה
משבטא דאמה שנמצאת שנישואי בתה עכשיו לא חדשה הסיבה שקוד' הנישואין היתה
נחלה זו ראיה לזו הבת שאביה משבט ראובן ואמה משבט שמעון ועכשיו לאחר
נישואיה אם תמות וירש אותה בעלה הרי בעלה אביו משבט ראובן ואמו משבט שמעון
ואם תשאול תינח אם מתה בחיי בעלה וירשה בעלה אין בכך חידוש הסיבה שהרי בעלה
אביו משבט אביה ואמו משבט אמה ואם מתה לאחר מיתת בעלה שבנה יורשה הרי יש
כאן הסיבה שהרי בנה אביו ואמו משבט ראובן הן ונמצאת נחלה זו קודם נישואיה
היתה ראוי לה שאביה משבט ראובן ואמה משבט שמעון ונעקרה נחלה זו לזה הבן
שאביו ואמו משבט ראובן הן יש להשיב אם אביו פאמו דמי וכיון שאם אביו משבט
שמעון היא פמי שאמו משבט שמעון הוא חשוב: דף קיג ע"א אמר קרא בנו פירש למה
נכתב בנו אטו עד השתא לא הנה ידעין דפנחס בנו דאלעזר הנה אלא לכך ייחסו הכתוב
כאן באלעזר ותלאו בו להיות רמז שנגלה זו ראיה היתה לאלעזר ושניה הנה בה לולי
שמתה אשתו בחיי מורישיה וירשה בנו תחתיו ונעשה במקומו בחייו לענין ירושתה כמו
שיפנס הבן במקום אביו אחר מותו בנכסיו ובכל דבריו ובירושא שהיה לו לירש בחייו:
ע"ב משיש ירושה שניה לירושא ראשונה וכו' פ"י ירושה ראשונה היא ירושת הבן
לאביו והבת לאביה שכן זרעו של מת.

וירושא שניה היא ירושת אחיו ואחי האב למת שאינו זרעו של מת אלא זרע אבי המת
וזרע אבי אבי המת מה ירושה ראשונה שהיא זרע המת בן קודם לבת אף ירושה שניה
שהיא ירושת זרע אבי המת במקום שאין זרע למת אי נמי זרע אבי אבי המת במקום
שאין זרע לאבי המת בן קוד' לבת.

ופירש היקשה זו מדכתי' אותה פלומ' אותה ירוש' שאמרת לה בזרעו של מת שהיא
ירושא ראשונה היא עצמה אמרתי לה בירושא זרע אבי המת למת זרע אבי אבי המת
למת במקום שאין זרע למת שהן ירושה שניה פדיו זה כף דין זה מה דין זה בן קודם
לבת אף דין זה בן קודם לבת.

ואף על גב דאוקימנא להאי קרא בירושא הבעל הא קי"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו
ובירושא קרובים משתעי קרא אי נמי אתירוצי' דרבא סמכינן דדרוש נחלת שארו לז'
וממילא וירש אותה אימת לירושא קרובים אי נמי האי תנא דר' שמואל בר רב יצחק
כר' ישמעאל סבירא ליה דמפיק לירושא הבעל מלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר
ושביק ליה להאי קרא דוירש אותה כפשטיה לירושא קרובים שהיא ירושה שניה: דף
קיד ע"א איתמר קנין עד אימתי חוזר וכו' מדקא פריף ליחוש דילמא הדר ביה ותרצינן
דקמו ונהדר יתיבו אי נמי סליקו מענינא לענינא מכלל דבמתנת שכיב מרע במקצת דהיא
כמתנת פריא עסקי' אבל צנואת שכיב מרע בכל נכסיו אי נמי מצוונה מחמת מיתה אפילו
במקצת אף על גב דקמו ונהדר יתיבו יכול לחזור בו דכל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו:
ע"ב הא קמשמע לן דאשה את בנה דנמיא את בעלה מה אשה את בעלה אין הבעל
יורש את אשתו בקבר אף אשה את בנה אין הבן יורש את אמו בקבר.

פִּירֵשׁ לָהּ רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל ז"ל הֵכִי מָה אִשָּׁה אֶת בַּעֲלָהּ אֵין הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּקָבֶר
שָׂאֵם נִפְלָה לָהּ יְרוּשָׁה וְהִיא בְּקָבֶר פְּלוּמֵר לְאַחַר מִיתָתָהּ אֵין הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ. וְעַל זֶה
הַפִּירוּשׁ לֹא דָמִי אִשָּׁה אֶת בְּנָה לְאִשָּׁה אֶת בַּעֲלָהּ מִשּׁוּם דְּאִשָּׁה אֶת בַּעֲלָהּ הָאִשָּׁה הַמּוֹרֶשֶׁת
הִיא בְּקָבֶר וְהַבַּעַל הַרוּצָה לִירֵשׁ הוּא בְּחַיִּים וְאִשָּׁה אֶת בְּנָה אֵינוֹ פֶּן לְפִי שֶׁהֵבֵן עֲצָמוֹ שֶׁהוּא
רוּצָה לִירֵשׁ הוּא בְּקָבֶר וְכִינּוֹן שֶׁכֵּן הֵכִי אֵיבְעִי לִיהָ לְמִימֵר מָה אִשָּׁה אֵינָה יוֹרֶשֶׁת בְּקָבֶר
לְהַנְחִיל לְבַעֲלָהּ אִף הֵבֵן אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֶת אִמּוֹ בְּקָבֶר לְהַנְחִיל לְאַחִין מִן הָאָב וְאִתְחַזִּי לִן
דְּלֹאוֹ הֵכִין פִּירוּשָׁא דְמִלְתָּא אֲלֵא הֵכִין פִּירוּשָׁה פְּגוֹן דְּמִית לִיהָ בַּעַל מִקְּמַי אִשְׁתּוֹ וְהֵכִי
קָאֵמֵר מָה הַבַּעַל אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהוּא בְּקָבֶר שָׂאֵם מֵת הוּא וְאַחַר כֶּף מָתָה הִיא
אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ לְהַנְחִיל לְבָנֶיהָ מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת אִף הֵבֵן אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֶת אִמּוֹ כְּשֶׁהוּא בְּקָבֶר
לְהַנְחִיל לְאַחִין מִן הָאָב.

וּמִלְתָּא דְפִשְׁיטָא הִיא דְבַעַל אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא בְּקָבֶר מִשּׁוּם דִּירְוֶשֶׁת הַבַּעַל
אֵינָה מִשּׁוּם קְרִיבוּת דְּלִית לָהּ הֶפְסֵק אֲלֵא מַחְמַת אִישׁוּת בַּעֲלָמָא דְאִית לָהּ הֶפְסֵק הִיא
וְכִינּוֹן דְּמָתָה אִיפְסָקָא לָהּ לְאִישׁוּת אֲבָל הֵבֵן דִּירְוֶשׁ אֶת אִמּוֹ מַחְמַת קְרִיבוּת הוּא דְלִית לִיהָ
הֶפְסֵק וְאִי לֹאוֹ דְדָמִיָּה תִּנָּא לְמִלְתָּא דְבַעַל הֵנָּה אֲמִינָא בַּעַל הוּא דְאֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ
כְּשֶׁהוּא בְּקָבֶר מִשּׁוּם דְּמִיתָה אֲפִסִּיק לָהּ לְאִישׁוּת וּבְעֵינֵין יְרוּשָׁה הָא לֹאוֹ אִשְׁתּוֹ הִיא אֲבָל
הֵבֵן לֹא אֲפִסָּקָא לָהּ מִיתָה לְקְרִיבוּת דְּהָא קְרִיבוּת מִמֶּשׁ הוּא דְלֹא אֲפִשֶׁר לְאַפְסוּקָה כִּי
הֵכִי דְאֲפִשֶׁר לְאַפְסוּקָה לְקוֹרְבָא דְאִישׁוּת בְּגִירוּשֵׁין וּבְמִיתָהֶיאִמָּא אֲפִילוֹ בְּקָבֶר יְרִית לָהּ
וּמוֹרֶיֶת לְהוֹי לְאַחִין מִן הָאָב קמ"ל הֵכִין אִסְתַּבֵּר פִּירוּשׁ דְּאֵין הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּקָבֶר
כְּהֵיא דְנוֹכְתָא.

אֲבָל הִיכָא דְנִפְלָה לְאִשָּׁה יְרוּשָׁה לְאַחַר מִיתָתָהּ אֵין הַבַּעַל נוֹטֵל בְּרֵאוּי כְּבִמְוֹחֶזֶק הוּא
דְּאֲמַרִּינּוּ בֵּיהּ וְלֹאוֹ אֵין הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּקָבֶר: דָּף קטו ע"א יוֹרֶשֶׁת וְאֵינָה מוֹרֶשֶׁת.
וְלִיכָא לְמִימֵר דְּאִמְטָה הָאָב אֵינָה מוֹרֶשֶׁת דְּהָא קֵינִימָא לִן דְּאָב יוֹרֵשׁ אֶת בְּנוֹ מְדַכְתִּיב
וְהַעֲבַרְתֶּם פְּדֻאֲמַרִּינּוּ לְעִיל הִילְכֶף אֵינָה מוֹרֶשֶׁת אִמְטָה הָאָם קָאֵמֵר: דָּף קיז ע"ב הֵינָה
מִיּוֹצְאֵי מְצָרִים.

וְלֹא מִבְּאֵי הָאָרֶץ שְׁהִיָּה אָבִיו מִיּוֹצְאֵי מְצָרִים בְּן עֲשָׂרִים וְהֵבֵן אֵינוֹ בְּן עֲשָׂרִים בְּבֵאֵי הָאָרֶץ
נוֹטֵל חֵלֶק אָבִיו שְׁהִיָּה מִיּוֹצְאֵי מְצָרִים. מִבְּאֵי הָאָרֶץ וְלֹא מִיּוֹצְאֵי מְצָרִים שֶׁהוּא בְּן עֲשָׂרִים
בְּבֵאֵי הָאָרֶץ וְאָבִיו לֹא הִיָּה בְּן עֲשָׂרִים בְּיּוֹצְאֵי מְצָרִים נוֹטֵל חֵלְקוֹ מִבְּאֵי הָאָרֶץ וּמִכָּאֵן
שְׁהִיָּה אָבִיו בְּן עֲשָׂרִים בְּיּוֹצְאֵי מְצָרִים וְהוּא בְּן עֲשָׂרִים בְּבֵאֵי הָאָרֶץ נוֹטֵל חֵלְקוֹ וְחֵלֶק
אָבִיו.

וַיֵּשׁ לָנוּ עוֹד חֵלֶק רַבִּיעִי לוֹמֵר שָׂאֵם הִיָּה אָבִיו בְּיּוֹצְאֵי מְצָרִים פְּחוֹת מִבְּן עֲשָׂרִים וְגַם הוּא
מִבְּאֵי הָאָרֶץ בְּפְחוֹת מִבְּן עֲשָׂרִים וְהָרִי זֶה אֵין לוֹ זְכוּת בְּיּוֹצְאֵי מְצָרִים וְלֹא בְּבֵאֵי הָאָרֶץ
וְנִרְאִין הַדְּבָרִים שְׂדִינּוּ פְדִין בְּנֵי מִתְלוֹנְנֵי שְׂבָאוֹ לְאָרֶץ פְּחוֹת מִבְּן עֲשָׂרִים שְׂנָטְלוּ בְּזְכוּת
אָבִי אָבִיהֶן וְרָאִיָּה לָנוּ הַפִּי' שְׂפִירְשָׁנוּ בְּמִכָּאֵן וּמִכָּאֵן דְּתַנְיָא בְּסִפְרֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן בְּן אֶלְעָזָר
אוֹמֵר זֶה נוֹטֵל חֵלְקוֹ וְחֵלֶק אָבִיו וְזֶה נוֹטֵל חֵלְקוֹ וְחֵלֶק אָבִיו וְנִמְצְאוּת מְקַיְיִם שְׁנֵי מְקַרְאוֹת
הִלְלוּ לְאַלֶּה תַּחֲלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה וְלִשְׁמוֹת מְטוֹת אָבוֹתֶם יִנְחִלוּ.

וּפִירוּשׁ שְׂפִירְשָׁנוּ בְּמִכָּאֵן וּמִכָּאֵן יֵשׁ לָנוּ רָאִיָּה מִזֶּה: דָּף קיח ע"א בְּשִׁלְמָא לְמֵאֵן דְּאָמֵר
לְיּוֹצְאֵי מְצָרִים גַּתְחֵלְקוּ' הָאָרֶץ הֵינּוּ דְקָא צְוּוּחֵי בְּנֵי יוֹסֵף וְכו'. הֵיא גְוֹשְׁיִי' דְאֶקְשֵׁי רַב

פּאָפּאָ לאַפּי ליתיה אלא אי סבירא לו דאקרקא גברי אתפלוג דאי לשבטים איתפלוג אמאי מקשי ליה אמאי קא צווחי בני יוסף משום דאיפא למימר לעולם לבאי הארץ נתחלקה והאי דקא צווחי משום דלשבטים איתפלוג ושבת יוסף עם רב הנה ולא נטל אלא פאחד מן השבטים הפחותי ממנו: ע"ב עדת קרח.

מאתים וחמשים איש. מתלוננים שבבבא קרא.

אותן שלגנו על משה ועל אהרן ואמרו אתם המיתם את עם ה': דף קיט ע"א בייטדות אוקלים. פירש רבי חננאל ו"ל פלומר במטלטלין שהיה לו לחפר הוא שנטלו חלק בכורה דהנה להו מוחזקין.

אבל בא"י לא נטלו משום דראוי הוא: דף קכ ע"א והוא דמפלג בבחמה והוא דמפלג בזקנה פירש אין אומרים ביישיבה הלא אחר חמה ומקדימין נער חכם על זקן שאינו חכם אלא אם הוא הנער מפלג בבחמה אבל אם אינו מפלג בבחמה אע"פ שהוא חכם יותר מהזקן אין מקדימין אלא הזקן וכן אין הולכין במסבה אחר זקנה ומקדימין זקן שאינו חכם על נער חכם אלא אם הוא מפלג בזקנה אבל אם אינו מפלג בזקנה אף על פי שהוא גדול בשנים מן החכם אין מקדימין אלא החכם: שקולות היו בבחמה ובצדקות ועל פן לא הקפיד הפתוב במנינן בב' מקומות: דף קכב ע"א אף בגורל.

משמע שצריך לגורל ועל פי הגורל משמע שצריך לאורים ותומים שהן כמו דיבור: לא סלק דעתה דכתיב והנחת לנשיא מזה ומזה לתרומת הקודש ולאחזות העיר אלמא חלק הנשיא באחזות העיר ואינו רונגר בעלמא: ולא נתחלקה אלא לכספים שנאמר בין רב למעט.

פלומר כף אמר הפתוב צריך אתה לדקדק בין חלק יפה לחלק פחוש ולשום אותן ולהשוותן בדמים אלא לקורבא ורוחקא פלומר שחלק הקרוב לירושלים צריך ליתן שבח לרחוק מירושלים משום עליית רגל וזה שהוצרך הפתוב להודיע שאע"פ ששניהם שווין בשופרא וסגיא צריך ליתן בין חלק קרוב לחלק רחוק: ע"ב דומין לחרס.

שהן פגים וקשים ולבסוף מסריחין מרוב שומן מחמת שנתבשלו מאד באילניהן ואיפא דאמרי בתחילה מסריחין ולבסוף דומין לחרס. פלומר קשין פחרס שאינו נרקבין ואינו נפסדין: דף קכב ע"ב האי זרוע ולחיים וקובה היכי דמי אי דאתא לידיה דאבנה פשיטא.

דכיון דאתא לידיה ממונה הוא. ואי דלא אתא לידיה דאבנה אמאי נטל פי שנים הא לא ממונא דאבנה היא אלא ממונא דידהו הוא דמחמת נפשייהו הוא דקא זכו.

ואוקימנא במקרי כהונה ולויה. פי' כגון שהיה זה האיש שנתן להן אלו המתנות מוחזק לתת מתנותיו ותרומוותיו לזה הפהן ולא היה משנה בו ליתן אותם לכהן אחר וכגון דאישתחית בחיי אבנהו דכיון דאישתחיתא בהמה בחיי אבנהו ובעל בהמה מוחזק לתת לו המתנו' כנכסיו דמו והווי להו גבי בעל בהמה כפקדון ומשום הכי אף על גב דלא מטי לידיה בחיים הבכור נטל בהן פי שנים ולא תימא ה"מ לרבי דסבר בכור נטל פי שנים במאי דלא מטי לידיה דאב אלא אפילו לרבנן נמי נטל פי שנים דכיון דאישתחית בחיי אבנהו הווי להו כפקדון גבי בעל בהמה דליכא מאן דאמר דלא שקיל דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא במלנה דלהוצאה ניתנה וכי מהדר לה לאחר

מיתת אַבְוֶהוֹן לְאוּ הַגִּי מְעוֹת דְשִׁבְק אַבְוֶהוֹן אֲבָל פְּקֻדוֹן דְּבַעֲיִנְיָה קָא מְהַדָּר לִיהַ בְּכוֹר נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם וְדוֹקָא דְאִישְׁתַּחֲסִיט בְּחַיֵּי אַבְוֶהוֹן דְּהַ"ל פְּפֻקְדוֹן אֲבָל אִי לֹא אִישְׁתַּחֲסִיט בְּחַיֵּי אַבְוֶהוֹן לֹא זָכָה בְּהוּ אַבְוֶהוֹן וְאִינְהוּ הוּא דְזָכוּ בְּהוּ מַחְמַת נַפְשֵׁיהוּ וְהִינְנוּ דְאֶמְרִינְנוּ הָאִי זְרוּעַ לְחַיִּים וְקִיבָה הִיכִי דְמִי אִי דְאֶתְיָא לִידְיָה דְאַבְוֶהוֹן פְּשִׁיטָא וְאִי דְלֹא אֶתְא לִידְיָה אֶמְאִי פְּלוּמֵר אֶמְאִי שְׁקִיל בְּהוּ פִי שְׁנַיִם וְהָא לְאוּ נְכֻסִי דְאַבְוֶהוֹן נִינְהוּ דְהָא מַחְמַת נַפְשֵׁיהוּ זָכוּ בְּהוּ וְלֹא מַחְמַת אַבְוֶהוֹן.

וְאִיכָּא גְנוּסְחֵי דְכְּתִיב בְּהוּ וְאִי דְלֹא אֶתוּ לִידְיָה רְאוּי הוּא וְאִין הַבְּכוֹר נוּטֵל בְּרְאוּי פְּבִמְוֶחְזֵק וְטַעוּתָא הִיא דְלִיכָּא לְמִימֵר רְאוּי וּמְוֶחְזֵק אֲלֵא בְּמִלְתָּא דְזָכוּ בְּהַ מַחְמַת אַבְוֶהוֹן אֲבָל הֵכָּא פִּינּוּן דְלֹא מְטָא לִידְיָה לֹא זָכוּ בְּהוּ מַחְמַת אַבְוֶהוֹן כְּלָל אֲלֵא מַחְמַת נַפְשֵׁיהוּ וְהִיכִי חֲזִי לָן לְמַגְרֵס וְאִי דְלֹא אֶתוּ לִידְיָה אֶמְאִי וְהִיכִי הוּא דְאִיכָּא בְּגְנוּסְחֵי דְוֶחְזֵי: הָא קַמ"ל דְּמוֹחְפָּרַת וּמוֹשְׁפָּרַת דְּוֶחְזֵי דְרוּעָה בְּעַפְרָא.

דְּלֹא יְהִיבֵי לְהַ מְזוּנֵי וְשִׁבְחָא דְאִית בְּהַ שִׁבְחָא דְמַמְלִיא הוּא אֲבָל אִי יְהִיבֵי לְהַ אַחֲסִים מְזוּנֵי שִׁבְחָא דְאֶתִי מַחְמַת הוֹצָאָה דְאֲחִים הוּא וְלֹא שְׁקִיל בְּהַ פִּי שְׁנַיִם. וּמְנֵי רַבִּי הִיא דְאֶמ' שִׁבְחַ שְׁשִׁבְחוּ נְכֻסִים לְאַחַר מִיתַת אַבְיָהוֹן בְּכוֹר נוּטֵל בּוּ פִי שְׁנַיִם אֲבָל לְרַבְּנָן אֶפִּילוּ שִׁבְחָא דְמַמְלִיא לֹא שְׁקִיל פִּי שְׁנַיִם וְהָא דְאֶמֵר בְּכוֹר נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּשִׁבְחַ לֹא תִימָא מְשׁוּם דְסִבִּירָא לִיהַ בְּכוֹר נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּרְאוּי פְּבִמְוֶחְזֵק אֲלֵא מְשׁוּם דְסִבִּירָא לִיהַ דְשִׁבְחַ שְׁשִׁבְחוּ נְכֻסִים לְאַחַר מִיתַת אַבְיָהוֹן מְוֶחְזֵק הִנְהוּ וְלֹא רְאוּי הוּאִיל וְגוּף הַנְּכֻסִים הִנְהוּ לִיהַ בְּרְשׁוּתָא דְאָב מַחֲסִים אֲבָל מִיַּדִּי דְהִנְהוּ וְדִאִי רְאוּי פְּגוֹן שְׁמַת הָאָב בְּחַיֵּי אָבִי הָאָב דְלֹא זָכָה בְּהוּ בְּנְכֻסִים מַחֲסִים אִי נְמִי פְּגוֹן כּוֹפֵר שְׁאִין מְשַׁתְּלֵם אֲלֵא לְאַחַר מִיתַת דְהִנְהוּ לִיהַ רְאוּי דְכּוֹלֵי עֲלֵמָא אִין הַבְּכוֹר נוּטֵל בּוּ פִי שְׁנַיִם מְשׁוּם דְאִין הַבְּכוֹר נוּטֵל בְּרְאוּי פְּבִמְוֶחְזֵק תַּדְעַ דְגְרַסִּינּוּ בְּפֶרֶק שׁוֹר שְׁנַגַּח (ב"ק דף מ"ב ע"ב) אִין הָאִשָּׁה נוֹתְנַת לִיּוֹרְשֵׁיהַ וְאוֹקְמָה רַבָּה בְּגְרוּשָׁה וְאֶמְרִינּוּ וְלוֹקְמָה מֵר פְּדִיאִית לִיהַ וּמֵר פְּדִיאִית לִיהַ דְאֶמֵר מֵר רַבָּה גְבוּ קַרְקַע יֵשׁ לוֹ גְבוּ מְעוֹת אִין לוֹ וְכו' וּמְהַדְרִינּוּ הַגִּי מְקִילֵי לְטַעֲמִינְהוּ דְבְּנֵי מַעְרַבָּא דְסִבִּירָא לְהוּ פְּרַבְּנָן פִּירְשׁ דְסִבִּירָא לְהוּ לְעַנְנָן בְּכוֹר דְכָל מִיַּדִּי דְלֹא אֶתְא לְרְשׁוּתָא דְאָב מַחֲסִים לֹא שְׁקִיל בְּיָה פִי שְׁנַיִם וְרְאוּי הוּא וְלֹא מְוֶחְזֵק דְמַתְנָה קַרְיָיָה רַחֲמָנָא וְקַסְבְּרִי לְעַנְנָן מְלוּהַ דְשְׁקִיל בְּהַ פִי שְׁנַיִם דְכֻמָּאן דְגִבְיָא וְאֶתְיָא לִידְיָה מַחֲסִים וְעוֹד הָאִי טַעֲמָא דִידְהוּ דְפְּלִיגֵי רַבָּה וְרַב נַחְמָן בֵּין גְבוּ קַרְקַע לְגְבוּ מְעוֹת אֲבָל בְּעֲלֵמָא פְּלוּמֵר לְעַנְנָן יְרוּשַׁת בַּעַל כּו' עֲבַדִּינּוּ דְאֶמֵר לְעַנְנָן בְּכוֹר דְכָל מֵאִי דְזָכָה בְּיָה אָב מַחֲסִים אֲפִי עַל גַּב דְלֹא אֶתְא לִידְיָה וְלֹא אֶתְא לְרְשׁוּתָיָה מְוֶחְזֵק הִנְהוּ וְלֹא בְּעִינּוּ לְמִימֵר לְעַנְנָן מְלוּהַ דְכֻמָּאן דְגִבְיָא דְמִיָּא פִי הִיכִי דְנִיפְלוֹג בְּהַ בֵּין גְבוּ קַרְקַע לְגְבוּ מְעוֹת אֲלֵא אֲפִי עַל גַּב דְלִיתָהּ כְּמָאן דְגִבְיָא דְמִיָּא פִינּוּ דְסִבִּירָא לִיהַ דְכָל מִיַּדִּי דְזָכָה בְּיָה אָב מַחֲסִים אֲפִי עַל גַּב דְלֹא אֶתְא לִידְיָה וְלֹא אֶתְא לְרְשׁוּתָיָה מְוֶחְזֵק הִנְהוּ מְלוּהַ נְמִי אֲפִי עַל גַּב דְלֹא גִבְיָא וְלִיתָהּ כְּמָאן דְגִבְיָא וְלֹא מְטִיא לִידְיָה פִינּוּ דְמַחֲסִים זָכָה בְּהַ מְוֶחְזֵק' הִיא וְלִהִיכִי אִיזְטְרִיף רַבָּה ור"נ לְהִיא דְמַנְיָ' בְּעַנְנָן הִפְּהַ אֶת הָאִשָּׁה וְיִצְאוּ יְלָדֵיהַ אִין הָאִשָּׁה נוֹתְנַת לִיּוֹרְשֵׁיהַ לְאוֹקְמָה בְּגְרוּשָׁה.

הָא לְמַדְתָּ דְטַעֲמָא דְרַבִּי הֵכָּא לְאוּ מְשׁוּם דְסִבִּירָא לִיהַ בְּכוֹר נוּטֵל בְּרְאוּי פְּבִמְוֶחְזֵק הוּא אֲלֵא מְשׁוּם דְסִבִּירָא לִיהַ שִׁבְחַ שְׁשִׁבְחוּ נְכֻסִי הוּאִיל וְנְכֻסִי גּוּפִינְהוּ בְּרְשׁוּתֵי' הִנְהוּ אֲפִי עַל גַּב דְשִׁבְחַ לֹא אֶתְא לִידְיָה מְוֶחְזֵק הִנְהוּ וְלְעַנְנָן מְלוּהַ נְמִי פִינּוּ דְמַחֲסִים זָכָה בְּהַ אַע"ג דְלֹא

גבאי וליתא פמאן דגבאי ולא אתיא לידיה מחיים מוחזקת הויא: דף קכד ע"א מה חלק פשוט אף על גב דלא מטא לידיה פדאמרין לעיל דבן נוטל פראוי פבמוחזק אף חלק בכורה שקיל אף על גב דלא מטא פירש ודוקא לענין שבח פינו דנכסים גופייהו הנה ברשותיה דאב מחיים אף על גב דהוא שבח לא מטא לידיה מוחזק הנה ולא ראוי אבל פמאן דאיתיה נדאי ראוי בכי הא לא השנה הפתוב חלק בכורה לחלק פשוט פדין הבן דהא כתיב בכל אשר ימצא לו דבעינו מוחזק.

ור' נמי הא כתיב לתת לו פי שנים דאלמא מתנה קרייה רחמנא ומהדרינו הא דקרייה רחמנא מתנה למימר דאי אמר איני נוטל ואיני נותן רשאי פלומר דאי אמר איני נוטל פי שנים ואיני נותן לבעל חוב פי שנים רשאי כמו המקבל מתנה שאם בא לומר קודם שתבא מתנה לידו אי איפשי בה רשאי כף בחלק בכורה כל זמן דלא מטי לידי בכור יכול למימר איני נוטל ואיני נותן.

ושמע מינה דירוש שירש נכסים ויצאו על מורישו שטררי חובין בכדי אותן נכסים שאין אותו יורש יכול לסלק ידו מאותה ירושה ולומר לאותן בעלי חובות הרי הנכסים לפניכם אני איני רוצה לירש אותן ולא ליתן לכם פלום אלא כופין אותו להטפל בדבר ולמפור אותן ולהגבותן או לשומן עליהם דדייקינו טעמא דמתנה קרייה רחמנא ומשום הכי אם אמר איני נוטל ואיני נותן רשאי הא אילו הנה יורש לא מצי מסלק נפשיה.

וטעמא דהאי מילתא משום דירושא ממילא קא אתיא ומההיא שעת' דמית מורישו הנה להו הני נכסים ממילא נכסים דיליה וה"ל במקום מורישו מה מורישו לא מצי לסלוקי נפשיה אף הוא נמי לא מצי לסלוקי נפשיה דמתנה הוא דמצי למימר לא ניחא לי בהאי מתנה משום דאפתי לא מטת לידיה אבל ירושה דמכי מייתי ליה מורישו הא נפלה ליה ממילא ומטת לידיה הנה ליה פמאן דקביל מתנה ומטת לידיה דלא מצי בתר הכי לסלוקי נפשיה מינה: ע"ב אמר רבא הילכתא אסור לעשות פדברי רבי לכתחילה ואם עשה עשוי קסבר מטין איתמר.

פלומר לא נאמר שהלכה כר' אפילו מחבריו שיהא מותר לכתחילה אלא מטין ר' מחבריו הוא דאיתמר. פלומר הדעת נוטה לדבריו יותר ממה שהיא נוטה לדברי חכמים הילכף פינו דלא איתמר בהדיא שהלכה כר' מחבריו אסור לעשות פדבריו לכתחילה דלא שבקינן דברי רבים ועבדינן פדברי יחיד וכינון דמטין דבריו אל הדעת מי שעושה פדבריו אינו חוזר ומה שעשה עשוי לפי שאין לנו ראיה ברורה במה שנתזיר את הדין שהרי דבריו נוטין אל הדעת.

זהו פי' מטין איתמר והכין פירש רבינו הרב זצ"ל ורבינו האי ז"ל כמו כן פירש הכין והוא פירש דפירש רבינו חננאל לאו דוקא: אמר ליה אבבי לרבא לדידך קשיא מאי שפא מעות דלא דלאו הני מעות בעינייהו שבק אבוהון קרקע נמי לאו האי קרקע שבק אבוהון.

פירש דאף על גב דאיתיה בעיניה דקא משמעבד בההיא מלנה מחיי אבוהון פינו דאי בעי יהיב ליה זוזי ולא קרקע פי קא יהיב ליה ניהלייהו והשתא ההיא שעמא הוא דקנו ליה ולא מחיי אבוהון ועוד את הוא דאמרת לענין מעשה דסבתא מסתבר טעמייהו דבני

מעֲרָבָא דְשַׁלְחוּ מִתָּם דְּבַעַל לָא יָרִית לְהִנְהוּ נְכֹסֵי דְהָא אִי קַדְמָה סְבִתָּא וְזַבִּינָא וְזַבִּינָה זַבִּינֵי אֵלְמָא אַף ע"ג דְּאִי חֲזִית בְּרִתָּא בְּנֻדְאִי דְהִנְהוּ נְכֹסֵי דִידָה הֵנָּה לְבַתֵּר סְבִתָּא פִּינּוּ דְאִי זַבִּינָא סְבִתָּא זַבִּינָה זַבִּינֵי דְהָא קִינְמָא לֵן פְּרִשְׁבִּי"ג דְּאָמַר אִין לְשַׁנִּי אֵלְא מַה שְּׁשִׁיר רֵאשׁוֹן בְּלִבְד פִּי מִיתָא לָהּ הַשְׁתָּא וְלֹא זַבִּינָא מִיָּדִי הֵהִיא שְׁעֵתָא הוּא דְקָא זַכִּיא בְּהַ בְּרִתָּא בְּהִנְהוּ נְכֹסֵי וְלֹא בְּחִי סְבִתָּא וְכִינּוּ דְמִיתָא לָהּ בְּחִי סְבִתָּא הֵנָּה לִיה רְאוּי הָכָא נְמִי אַף עַל גַּב דְּהָהוּא קַרְקַע מְשֻׁנְעָבֵד הֵנָּה בְּהֵהִיא מְלִנְה בְּחִי אַבְּוֹהֵנוּ פִּינּוּ דְאִי בְּעִי מְסַלִּיק לְהוּ בְּזוּזִי פִּי קָא יְהִיב לָהּ נִיְהַלְיָהוּ הַשְׁתָּא הֵהִיא שְׁעֵתָא הוּא דְקָא קִנּוּ לָהּ וְלֹא מְחִי אַבְּוֹהֵנוּ וְאִמְאִי גְבוּ קַרְקַע יֵשׁ לּוֹ: וְלִרְב נַחְמֵן קִשְׂיָא מְאִי שְׁנָא גְבִי קַרְקַע וְכוּ' עַד מְעוֹת נְמִי לְאוּ הִנֵּי מְעוֹת שְׂבַק אַבְּוֹהוּן.

פִּירְשׁ וְאַף ע"ג דְּהֵהִיא מְלִנְה מְעוֹת הֵנָּה וְמְעוֹת הוּא דְגְבוּ פִּינּוּ דְלִיתְנָהוּ בְּעִינְיָהוּ דְהָא מְלִנְה לְהוֹצֵאָה נִיְתְּנָה וְאִי בְּעִי הֵנָּה יְהִיב לְהוּ מְפִסָּא אַחְרִינָא פִּי קָא יְהִיב לְהוּ הַשְׁתָּא מְהִיא פִּסָּא הֵהִיא שְׁעֵתָא הוּא דְקָא אֲתִי לְהוּ גּוּפִינְיָהוּ דְהִנֵּי מְעוֹת וְלֹא מְחִי אַבְּוֹהֵנוּ.

וְעוֹד הָא אָמַר רַב נַחְמֵן יְתוּמִין שְׂגָבוּ קַרְקַע בְּחֻבְתָּא אַבְּיָהוּן בְּעַל חוּב חוּזֵר וְגוּבָה אוֹתָהּ מִהֶם. אֵלְמָא אַף עַל גַּב דְּהָהוּא חוּב מְעוֹת הֵנָּה וְלֹא מְשֻׁנְעָבֵדִי לְבַעַל חוּב מְשׁוּם דְּמִטְלִטְלִי לְבַעַל חוּב לֹא מְשֻׁנְעָבֵדִי פִּי קָא גְבוּ בִּינָה הַשְׁתָּא קַרְקַע אִיגְלָאִי מְלִתָּא לְמַפְרַע דְּהָהוּא קַרְקַע הוּא דְשְׂבַק אַבְּוֹהֵנוּ וְכֹאֲלוּ מְחִיִּים גְּבָה לִיה וּמְשֻׁנְעָבֵד לִיה לְבַעַל חוּב וְכִינּוּ שְׂפֹן אִמְאִי אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בּוּ פִּי שְׁנִיִּים א"ל לֹא לְדִידִי קִשְׂיָא וְלֹא לְרַב נַחְמֵן קִשְׂיָא אֲנִי טַעֲמָא דְבְּנֵי מְעֲרָבָא קָא אֲמַרִּינוּ וְלֵן לֹא סְבִירָא לֵן.

פִּירְשׁ לְטַעֲמָא דְבְּנֵי מְעֲרָבָא דְסְבִירָא לְהוּ פְּרַבְּנֵן דְּאֲמַרִּי בְּכוֹר לֹא שְׁקִיל פִּי שְׁנִיִּים אֵלְא בְּמִאי דָּאת' לִידִי דְאַב וְסְבִירִי אֵלְיָבָא דְרַבְּנֵן מְלִנְה פְּמֵאן דְּגְבִיא דְמִיא הוּא דְקִאֲמַרִּינוּ דְהָא דְקִסְבִּירִי פְּמֵאן דְּגְבִיא וְאֵתָא לִידִיה מְחִיִּים דְּמִי פְּלוּגִי מִיפְּלִגִי בְּהַ בֵּין גְבוּ קַרְקַע לְגְבוּ מְעוֹת וְאֲנָא אֲמִינָא הִכִּין מִיפְּלִגִי בְּהַ וְאִיהִי אָמַר הִכִּין מִיפְּלִגִי בְּהַ אֲבָל לְדִידֵן לֹא ס"ל פְּרַבְּנֵן דְּאֲמַרִּי בְּעִינּוּ עַד דְּאֵתָא לִידִיה דְאַב מְחִיִּים פִּי הִכִּי דְנִימָא מְלִנְה פְּמֵאן דְּגְבִיא דְמִיא וְנִפְלוֹג בְּהַ בֵּין גְבוּ קַרְקַע לְגְבוּ מְעוֹת אֵלְא כַּר' ס"ל דְּאָמַר דְּכָל מִיָּדִי דְזָכָה בִּינָה אָב וְהֵנָּה מְמוּנִיָּה אַף עַל גַּב דְּלֹא אֵתָא לִידִיה מְוַחֲזָק הֵנָּה וּבְכוֹר נוֹטֵל בְּהַ פִּי שְׁנִיִּים.

וְכִינּוּ שְׂפֹן בֵּין גְבוּ קַרְקַע בֵּין גְבוּ מְעוֹת יֵשׁ לּוֹ וְהֵהִיא דְרַבָּה דְּאָמַר לְעִנְנֵן מְעֻשָּׁה דְסְבִתָּא מְסַתְּבַר טַעֲמָא דְבְּנֵי מְעֲרָבָא דְאִי קַדְמָא סְבִתָּא וְזַבִּינָא וְזַבִּינָה זַבִּינֵי לֹא קִשְׂיָא אֲמִימְרִיָּה דְהָכָא דְהֵתָם לִית לָהּ לְבַרְתָּא זַכִּיָּה בְּחִי סְבִתָּא בְּהִנְהוּ נְכֹסֵי פְּלֵל דְהָא וּבְחֻזְרָה לִירְתָּאִי קִאֲמַר דְּמִשְׁמַע דְּלְבַתֵּר סְבִתָּא הוּא דְזָכוּ הִנְהוּ יָרְתִי בְּהִנְהוּ נְכֹסֵי אֲבָל בְּחִי סְבִתָּא לִית לְהוּ זַכִּיָּה פְּלֵל אֲבָל הָכָא לְעִנְנֵן מְלִנְה הָא וְדִיא מְלִנְה דִידִיה הִיא וּמְחִיִּים זָכָה בְּהַ וּמְמוּנָא דִידִיה הוּא וְכִינּוּ דס"ל פְּרַבִּי אַף עַל גַּב דְּלֹא אֵתָא לִידִיה נְמִי בְּכוֹר נוֹטֵל בְּהַ פִּי שְׁנִיִּים דְכִי אֲקִשְׂי עֲלֵיהָ וְהָא אֵתָּה הוּא דְאֲמַרְתָּ מְסַתְּבַר טַעֲמָא דְבְּנֵי מְעֲרָבָא וְכוּ'.

הִנֵּי מִיָּלִי פְּדִינְה סְלִיק אֲדַעְתִּין דְּכַרְבְּנֵן סְבִירָא לִיה דְּאֲמַרִּי בְּכוֹר לֹא שְׁקִיל פִּי שְׁנִיִּים אֵלְא בְּמִאי דְּאֵתָא לִידִיה דְאַב מְחִיִּים מְדַקְאֲמַרִּי גְבוּ מְעוֹת אִין לּוֹ אֵלְמָא זַכִּיָּה לֹא אִיכְפַת לֵן בְּהַ דְּלֹא מְהַנִּיא מִיָּדִי אֵלְא עַד דְּאֵתָא לִידִיה מְחִיִּים וְעֵלָה הוּא דְקָא מְקִשְׂינּוּ אִי הִכִּי גְבוּ קַרְקַע אִמְאִי יֵשׁ לּוֹ פְּלוּמַר אִי מְשׁוּם דְסְבִירָא לָהּ פִּינּוּ דְגְבוּ קַרְקַע הֵנָּה לִיה פְּמֵאן דְּמִטָּא לִידָא דְאַבְּוֹהֵנוּ מְחִיִּים וְהָא אֵתָּה הוּא דְאֲמַרְתָּ מְסַתְּבַר טַעֲמָא דְבְּנֵי מְעֲרָבָא וְכוּ' אֵלְמָא אַף עַל גַּב

דְּקָרְקַעְנִיהוּ לֹא חֲזִי לִיהַ כְּמֵאן דְּמִטָּא לִיְדָה דְּכִרְתָּא מְחִיִּים אֲלָא אֲמַרִּין הַשְׁתָּא הוּא דְּאֲתָא לִיְדָה וְלֹא מְחִיִּים אֲבָל הַשְׁתָּא דְּקֶאָמַר וְלֹן לֹא סְבִירָא לֹן אֲלָא כְּר' דְּאָמַר כֹּל מִיְדֵי דְּזִכָּה בְּיָה וְנִהוּ נְכֻסִיָּה דְּאָב מְחִיִּים אַף עַל גַּב דְּלֹא אֲתָא לִיְדָה בְּכּוּר נּוּטֵל בּוּ פִי שְׁנִים לִיפֹא לְמִיקְשֵׁי עֲלִיָּה מִמַּעֲשָׂה דֵּהֵיא סְבִתָּא דֵּהֵתָם בְּחִי סְבִתָּא לִיפֹא זְכִיָּה לְכִרְתָּא בְּהִנְהוּ נְכֻסִי וְלֹא הִנְה מְמוּנָה כֹּלֵל אֲבָל הֵכָא לְעֵנֵן מְלוּנָה דִּידָה הוּא וּמְמוּנָא דִּידָה הוּא.

וְאִיפֹא לְפְרוּשֵׁי דְּרַבָּה וְרַב נַחֲמָן נְמִי כְּרַבְנֵן סְבִירָא לֵהוּ דְּאֲמַרִּי בְּכּוּר לֹא שְׁקִיל פִּי שְׁנִים אֲלָא בְּמֵאִי דְּאֲתָא לִיְדֵי דְּאָב מְחִיִּים וְהִכִּי קֶאָמַר לֹן לֹא סְבִירָא לֹן הָאִי פְּלוּגִי דְּקָא מִיְפְּלִגִי בְּנִי מַעֲרָבָא אֲלָא לְדִידִי בִּין גְּבוּ קֶרְקַע בִּין גְּבוּ מְעוֹת אִין לֹו כִּי מִימְרָא דִּידִי בְּעֵנֵן מַעֲשָׂה דְּסְבִתָּא מְשׁוּם דְּלֹא ס"ל כְּטַעְמָא דְּבְנֵי מַעֲרָבָא דְּאֲמַרִּי מְלוּנָה כְּמֵאן דְּגָבִיא דְּמֵיא וְכְמֵאן דְּאֲתָא לִיְדָה מְחִיִּים.

וְלְרַב נַחֲמָן דְּסִבְרַ גְּבוּ קֶרְקַע הוּא דִּישׁ לֹו כְּמִימְרָא דִּידָה בְּעֵנֵן יְתוּמִים שְׁגָבוּ קֶרְקַע בְּחֻבַת אֲבִיהֶן וְכו' אֲבָל גְּבוּ מְעוֹת אִין לֹו. אִי נְמִי וְלֹן לֹא סְבִירָא לֹן כְּנוֹתִיָּהוּ דְּבְנֵי מַעֲרָבָא דְּאֲמַרִּי מְלוּנָה כְּמֵאן דְּגָבִיא וְאֲתָא לִיְדָה מְחִיִּים דְּמֵיא אֲלָא בִּין לְדִידָה בִּין לְדִידִי לֹא וְכְמֵאן דְּגָבִיא דְּמֵיא וְבִין גְּבוּ קֶרְקַע וְבִין גְּבוּ מְעוֹת אִין לֹו כְּפִדְאִיפְּסִיקָא הִילְכְּת' לְקַמֵּן וְהֵיא דְּרַב נַחֲמָן דְּאָמַר יְתוּמִים שְׁגָבוּ קֶרְקַע בְּחֻבַת אֲבִיהֶן וְכו' דַּש"מ דְּכִינֹן דְּגָבוּ קֶרְקַע אֲמַרִּי וְהִינְנוּ קֶרְקַע דְּשִׁבְק אֲבִיהֶן לֹא קִשְׁיָא אֲמִימְרִיָּה דֵּהֵכָא דְּאִילוּ הֵתָם בַּע"ח אֲבָל הֵכָא בְּכּוּר שְׁאֲנִי דְּכְתִיב לְתַת לֹו פִי שְׁנִים מִתְּנָה קְרִיָּיא רַחֲמָנָא מַה מִּתְּנָה עַד דְּמִטָּא לִיְדָה אַף חֲלַק בְּכּוּרָה עַד דְּמִטָּא לִיְדָה דְּכִי אֲקִשְׁיֵן עֲלָה דְּרַב נַחֲמָן אֲמִימְרִיָּה לְעֵנֵן יְתוּמִים שְׁגָבוּ קֶרְקַע בְּחֻבַת אֲבִיהֶן וְכו' דַּש"מ דְּסְבִירָא לִיָּה כְּבְנֵי מַעֲרָבָא דְּמְלוּנָה כְּמֵאן דְּגָבִיא וְאֲתָא לִיְדָה מְחִיִּים דְּמֵיא מְדְקָא אֲמַרִּין גְּבוּ מְעוֹת יֵשׁ לֹו אֲלֵמָא אֲפִילוּ גְבִי בְּכּוּר נְמִי סְבִירָא לִיָּה דְּכִינֹן דְּגָבוּ מְעוֹת אֲמַרִּין הֵנִי מְעוֹת שְׁבַק אֲבוּהוֹן וְכְמֵאן דְּאֲתוּ לִיְדָה מְחִיִּים דְּמֵיא וְעֲלָה הוּא דְּקָא מְקִשְׁיֵן עֲלִיָּה אִי הִכִּי גְבוּ קֶרְקַע אֲמֵאִי אִין לֹו מְשׁוּם דְּסְבִירָא לִיָּה דְּגָבִיָּת טְעוֹת הוּא דְּחֲזִי לִיָּה כְּמֵאן דְּגָבוּ וְאֲתוּ לִיְדָא דְּאֲבִיהֶן מְחִיִּים וְלֹא גְבִי קֶרְקַע הוּא דְּחֲזִי לִיָּה כְּמֵאן דְּמִטָּא לִיְדָא דְּאֲבִיהֶן דֵּהָא קֶרְקַע לֹא שְׁבַק אֲבִיהֶן וְגַרְע מְגָבִי מְעוֹת אֲבָל הַשְׁתָּא דְּקֶאָמַר וְלֹן לֹא סְבִירָא לֹן דְּמְלוּנָה כְּמֵאן דְּגָבִיא דְּמֵיא אֲלָא בִּין גְּבוּ קֶרְקַע בִּין גְּבוּ מְעוֹת אִין לֹו לִיפֹא לְאֲקִשְׁוִי עֲלִיָּה מִמִּימְרָא בְּעֵנֵן יְתוּמִים שְׁגָבוּ קֶרְקַע בְּחֻבַת אֲבִיהֶם דֵּהֵתָם בְּבַעַל חוּב אֲבָל הֵכָא בְּכּוּר שְׁאֲנִי דְּמִתְּנָה קְרִיָּיא רַחֲמָנָא וּבְעֵינֵן עַד דְּמִטָּא לִיְדָה: דָּף קַכָּה ע"ב נִפְתַּח בְּגְדוּלִים רַבִּי ור"ש שֶׁהֵן הִיו תְּנָאִין.

וְנִסְתִּיִּים בְּקֻטְנִים. רַב עֵנֵן וְרַב הוּנָא דְּאִינוּן אֲמוּרָאִין: אָמַר רַב פֶּפְא הִילְכְּתָא אִין הַבַּעַל נּוּטֵל בְּרֵאִוִי כְּכְמוֹחֻזְק וְאִין הַבְּכּוּר נּוּטֵל פִּי שְׁנִים בְּמְלוּנָה בִּין שְׁגָבוּ קֶרְקַע בִּין שְׁגָבוּ מְעוֹת וּבְמְלוּנָה שְׁעֵמוּ פְּלִיגִי וְאִית דְּגָרְסִי פְּלִיגִי: הָא דְּאָמַר ר"פ הִילְכְּתָא אִין הַבְּכּוּר נּוּטֵל פִּי שְׁנִים בְּמְלוּנָה דַּש"מ דְּמְלוּנָה רֵאִוִיָּה מְסַתְּבָרָא לֹן דְּדוּקָא לְעֵנֵן בְּכּוּר הוּא דֵּהוּי רֵאִוִי מְשׁוּם דְּמִתְּנָה קְרִיָּיָה רַחֲמָנָא מַה מִּתְּנָה עַד דְּמִטָּא לִיְדָה אַף חֲלַק בְּכּוּרָה עַד דְּאֲתָא לִיְדָה אֲבָל לְעֵנֵן בַּעַל וּכְתוּבַת אִשָּׁה מְלוּנָה מְנוּחֻזְקָת הוּא וּבַעַל יְרִית לָהּ וּכְתוּבָה גְבִיא מִיָּה תַדַּע דְּגָרְסִין בַּפ' הָאִשָּׁה שְׁנָפְלוּ לָהּ נְכֻסִים (כְּתוּבוֹת דָּף פ"א ע"ב) תְּנָא הִרִי שְׁהִיָּה נּוֹשָׂה בְּאֲחִיו מְנָה וְמַת וְהִנִּיחַ שׁוּמְרַת יָבָם לֹא יֵאמַר יָבָם הוּאִיל וְאֲנִי יוֹרֵשׁ הֶחְזַקְתִּי אֲלָא מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ וְהַדְּבָר יְדוּעַ שְׁמִשׁוּם כְּתוּבָה שְׁיֵשׁ לָהּ עַל אֲחִיו הוּא שְׁמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ מְכַלְל

דמלנה מוחזקת היא ומשתעבדא לב"ח ואלקבא דר' מאיר דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה כדמוקים לה בכתובות אבל לרבנן לא וכיון דתקיננו רבנן בתראי האי דינא לבעל חוב למגבא ממטלטלי מדרבי מאיר נשמע לרבנן בתראי לאו מי אמר רבי מאיר מטלטלי משתעבדי לכתובה וקאמר דמלנה משתעבדא נמי לכתובה אשה פשאר מטלטלי דאי סלקא דעתה מלנה ראויה היא ולא משתעבדא לכתובה לענין יבם אמאי מוציאין אותה מיזדו נהי דקסבר רבי מאיר מטלטלי משתעבדי לבעל חוב ולכתובה תיפוק לי' דמלנה ראויה היא ואין אשה גובה פתובה מן הראוי אלא לאו שמע מינה מלנה מוחזקת היא ודינה כדיו מטלטלין דגביא פתובה מינה ואם נפשה לומר דילמא שאני התם לענין יבמה דאפתי לא חזיילא עלה גביית פתובה במיתת הבעל משום דשומרת יבם היא וכי אמרינן אין אשה גובה פתובה מן הראוי היכא דהויא ראוי בעידנא דחזיילא עלה פתובה למגבי אבל יבמה כיון דבמיתת הבעל אפתי לא חזיילא עלה פתובה למגבי כמאן דאיתיה לבעל מחיים דמי ונהו ליה דין האי מלנה כדיון כל ממון שהניח הבעל ומשום הכי מוציאין אותה מיזדו דהא ממון בעלה הוא וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות דכיון דילקח בו קרקע פי קא מניית יבם דחזיילא עלה גביית פתובה מוחזקת היא דהא לקחו בה קרקע הא תנו בהדיא בפרק הכותב לאשתו (שם דף פ"ד ע"ב) מי שמת והניח אלמנה ויורשים ובעל חוב ונהיה לו מלנה או פקדון ביד אחרים רבי טרפון אומר ינתנו לכופל שבהם.

רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשים וכו'. וטעמא דרבי עקיבא דאמר ינתנו ליורשי' משום דמטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי ורבי טרפון אומר ינתנו לכופל שבהו קסבר אע"ג דמטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי כיון דאפתי לא מטי לידנייהו דירושין דהא בידי דאחרים הן ינתנו לכופל שבהו וממילא שמעת דהאידידא דתקיננו רבנן למיגבא ממטלטלי איסתלקו להו יורשין מהכא ואי איכא בעל חוב וכתובה אשה ינתנו לכופל שבהו שהוא בעל חוב ואי ליכא אלא פתובה אשה בלחוד ינתנו לכתובה אשה דדייקינן טעמא דאיכא בעל חוב וכתובה אשה הוא דינתנו לב"ח ולא לכתובה אשה הא ליכא אלא פתובה אשה ינתנו לכתובה אשה.

הא למדת בפ"י דמלנה מוחזקת היא ומשתעבדת לכתובה אשה ומדלענין פתובה אשה מלנה מוחזקת היא לענין בעל נמי מוחזקת היא וירית לה בעל וילענין בכור בלחוד הוא דאמרינן דאינו נוטל בה פי שנים משום דמתנה קרייה רחמנא.

ודיקא נמי מדקאמר רב פפא הילכתא אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק ואין הככור נוטל פי שנים במלנה אלמא גבי בכור בלחוד הוא דאמרינן דאינו נוטל במלנ' אבל לגבי בעל בראוי הוא דאינו נוטל כגון נכסי דאבא ומאי דדמי ליה אבל נוטל במלנה.

וגרסינן בפרק שור שנגח (ב"ק דף מ"ב ע"ב) מה איש נזקיו ליורשיו אף אשתו נזקיה ליורשיה ולא לבעל ואקשינן וסבר ר"ע ירושה של הבעל לאו דאורייתא והתניא וירש אותה מלמד שהבעל יורש את אשתו דברי רבי עקיבא ומתדרינן לא אמר רבי עקיבא אלא לענין פופר הואיל ואין משתלם אלא לאחר מיתה דהוה ליה ראוי ואין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק ודייקינן ובנזקין לא והתניא הפה את האשה ויצאו ילדיה נזק וצער לאשה ודמי ולדות לבעל אין הבעל נוטל ליורשיו אין האשה נוטלת ליורשיה ואוקמה רבה בגרושה וכן אמר רב נחמן בגרושה.

וְדַיְקִינוּ וְלוֹקְמָה לְמַר פְּדָאִית לִיה וְלְמַר פְּדָאִית לִיה דְּאָמַר רַבָּה גָּבוּ קַרְקַע יֵשׁ לוֹ גָּבוּ מְעוֹת אֵין לוֹ וְרַב נַחְמָן אָמַר גָּבוּ מְעוֹת יֵשׁ לוֹ גָּבוּ קַרְקַע אֵין לוֹ וּמַה דְּרִינָן הֵנִי מְיָלִי לְטַעֲמִיָּהוּ דְּגָבִי מְעַרְבָּא דְּסַבִּירָא לֵהוּ פְּרַבְּנָן פִּי דְּאָמְרִי בְּכוֹר אֵינוֹ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם אֶלָּא בְּמֵאֵי דְּמֵטָא לִידְנָה דְּאָב מְחִיִּים אֶבְל בְּמֵאֵי דְּלֵא אֶתְיָא לִידְנָה דְּאָב אַף עַל גַּב דְּזַכָּת' בִּיָּה נִהְנָה מְמוֹנִי' לֵא שְׁקִיל אִיהוּ פִּי שְׁנַיִם דְּכַתִּיב לְתַת לוֹ מַה מִּתְּנָה עַד דְּאֶתְיָא לִידְנָה אַף חֲלַק בְּכוֹרָה עַד דְּאֶתִּי לִידְנָה וְסַבִּיר' לֵהוּ דְּנוֹטֵל פִּי שְׁנֵי' בְּמֵלָן' מִשּׁוּם דְּמִלְוָה כְּמֵאן דְּגָבִי' דְּמֵיָא נֶאֱתָא לִידְנָה מְחִיִּים וְעֵלָה הוּא דְּפִלִּיג בֵּין גָּבוּ קַרְקַע לְגָבוּ מְעוֹת אֶבְל בְּעֵלְמָ' כַּר' פְּלוֹמַר אֶבְל בְּעֵלְמָא לְעַנְנָן יְרוּשָׁת הַבְּעַל כַּר' סַבִּירָא לָן דְּלִית לִיה רְאוּי אֶלָּא בְּמֵאֵי דְּלִיפָא בִּיָּה זְכִיָּה לְאָבִיו מְחִיִּים כָּלל כְּגוֹן שְׁמַת אָבִיו בְּחִי אֶבְיָאָבִיו וְאַחַר כֶּף הָהָא אָבִי אָבִיו אִי נְמִי כְּגוֹן כּוֹפֵר דְּאֵינוֹ מְשַׁתְּלֵם אֶלָּא לְאַחַר מִיתָה אֶבְל מְלוּה דְּנִדְאֵי מְמוֹנִיָּה הוּא מְחִיִּים וְאַף עַל גַּב דְּלֵא אֶתָּא לִידְנָה מְוִחְזָקָת הִיא וּמִשּׁוּם הִכִּי אֵינְצִטְרִיָּה רַבָּה וְרַב נַחְמָן לְאוֹקְמָה לְעַנְנָן נִזְקִין אֵין הָאֵשֶׁה נּוֹתְנָת לִיּוֹרְשִׁיָּה בְּגֵרוּשָׁה אֶבְל בְּשִׂאֵינָה גְרוּש' כֵּינּוֹן דְּזַכָּתָה בְּהָ מְחִיִּים אַף עַל גַּב דְּלֵא אֶתְיָא לִידְנָה מְוִחְזָקָת הוּיָא וְנִרִית לָהּ הַבְּעַל.

הָא לְמַדְתָּ דְּלְעַנְנָן בְּכוֹר בְּלַחוּד הוּא דְּאֵינוֹ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּמֵלָוָה דְּסַבִּירָא לָן פְּרַבְּנָן אֶבְל בְּעֵלְמָא מְלוּה מְוִחְזָקָת הִיא וְנִרִית לָהּ בְּעַל וְכִי הִיכִי דִּירִית לָהּ בְּעַל כְּתוּבָה נְמִי גָּבִיא מִיָּנָה.

וְאִי קִשְׂיָא לָהּ הָא דְּאָמְרִינָן בְּפִרְק מִי שְׁמַת בְּעַנְנָן הָאֶחָדִין שְׁעֵשׂוּ מְקַצְתָּן שׁוֹשְׁבֵינּוֹת בְּחִי הָאָב וְחִזְרָה שׁוֹשְׁבֵינּוֹת חִזְרָה לְאֶמְצַע שְׁמוּאֵל אָמַר הֵכָא בְּיָבָם עֶסְקִינָן דְּהוּי לִיה רְאוּי וְאֵין הֵיבָם נוֹטֵל בְּרְאוּי כְּבְּמוֹחְזָק יַדש"מ דְּהָא שׁוֹשְׁבֵינּוֹת כְּעַנְנָן מְלוּה הוּא וְקָאֻמַר דְּרְאוּי הוּא וְלֵא מְוִחְזָק.

שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לָנוּ לְדַחוֹת זֹו הַקְּשׁוּשָׁיָא חֲדָא דְּשִׂאֵי שׁוֹשְׁבֵינּוֹת מְמִלְוָה דְּאֵילוּ מְלוּה כִּי קָא יְהִיב לָהּ מְעַיְקָרָא נִדְאֵי לְמַפְרַע קִיָּמָא וְאֶתְיָא לִידְנָה פְּרַעוֹן כְּדְמִטִּי זִימְנָא אֶבְל שׁוֹשְׁבֵינּוֹת מִי אֵינְפָא לְמִימַר בְּנִדְאֵי דְּאֶתִּי לִידְנָה פְּרַעוֹן דִּילְמָא מִית מְשַׁלַּח מִקְּמִי דְּלְנְסוּב הָאֵיף שְׁנִשְׁתַּלְחָה לוֹ אִי נְמִי מִיָּית הָאֵיף דְּנִשְׁתַּלְחָה לוֹ מִקְּמִי דְּלְנְסוּב דְּלֵא אֶתִּי לִידְנָה פְּרַעוֹן כָּלל.

וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקְמָנָא בְּשִׁשְׁמִיחַ עֲמוֹ שְׁבַעַת יְמֵי הַמְּשַׁתָּה וְאַחַר כֶּף מַת דְּהָא קִיָּמָא לִיה לְפִירְעוֹן מְקִמִי דְּלִימוֹת אֶפִּילוּ הִכִּי כֵּינּוֹן דְּבַעֲדָנָא דְּשַׁדְּרָה לָהּ לְשׁוֹשְׁבֵינּוֹת לֵא יְדַעִי אִי אֶתְיָא לִידְנָה פְּרַעוֹן אִי לֵא אֶתְיָא אַהֵיָא עֵינְדָנָא שְׁהִיא כְּעֵין עוֹנַת הַהִלְוָאָה הוּא דְּסַמְכִינָן וּבִיָּה הוּא דְּמִשְׁגָּחִינָן אֶבְל מֵאֵי דְּאֶתְיָלִיד בְּתַר הִכִּין כֵּינּוֹן דְּלֵאוּ עוֹנַת הַהִלְוָאָה הִיא וְלֵאוּ פְּרַעוֹן אֵינְפַרַע בִּיָּה כְּמֵאן דְּלִיתִיָּה דְּמִי וְלֵא סַמְכִינָן עֲלִיהָ וְלֵא מְשַׁגְּחִינָן בִּיָּה.

וְעוֹד דְּאִי נְמִי אֶמְרַתָּ דְּמִכִּי שְׁמַח עֲמוֹ ז' יְמֵי הַמְּשַׁתָּה קִיָּמָא לְפְרַעוֹן מְקִמִי דְּלִימוֹת וְהוּיָא לִיה כְּמֵלָוָה אֶפְתִּי לִיפָא לְמַגְמַר מִיָּנָה לִירְוִשָׁה וְכַתּוּבַת אֵשֶׁה דְּמִלְוָה רְאוּיָה הִיא דְּאִית לָן לְמִימַר שְׂאֵנִי יָבָם דְּבְכוֹר קְרִיָּה רַחֲמָנָא וְכִי הִיכִי דְּלְעַנְנָן בְּכוֹרָה מְלוּה רְאוּיָה הִיא וְלֵא מְוִחְזָקָת הִכִּי נְמִי לְעַנְנָן יָבָם אֶבְל לְעוֹלָם לְעַנְנָן יְרוּשָׁת הַבְּעַל וְכַתּוּבַת אֵשֶׁה אֵינְפָא לְמִימַר דְּמוֹחְזָקָת הוּיָא וְכַדְבְּרִינָן.

הִכִּי אֵינְסַתְּבַר לָן בְּהֵאֵי עֵנְיָנָא כְּפּוּם מֵאֵי דְּמַתְּחִזִּי מְהַנְּי' מַתְּנִי' וְשְׁמַעְתָּת' אֶבְל רַבִּי הַרְבַּ זצ"ל הָוָה סַבִּירָא לִיה בְּכוֹלָהוּ עֵנְיָנִי דְּמִלְוָה רְאוּיָה הִיא בֵּין לְבְכוֹר בֵּין לִירְוִשָׁת הַבְּעַל וְכַתּוּבַת אֵשֶׁה.

וגם רבי' חננאל ז"ל הכין פתב בפירושו דיליה נאנו נמי חיישינו להו ואפתי לא עבידנא בה עובדא. ולהאי סברא דילן לא תימא הני מילי במלנה דמטא זמנה למגבא משמי דלמיות דומיא דנזקין הוא דאמרינו מוחזקת היא אבל היכא דמית ליה מלנה משמי דלמטי זמנא למגבא ראייה היא דומיא דכופר אלא לא שנא מטא זמנה למגבא ולא שנא לא מטא זמנה למגבא מלנה מוחזקת היא וירית לה בעל וכתובה גבאי מינה.

וכי תימא מאי שנא מפופר שאני פופר הואיל ולא בר תשלומין הוא מחיים כלל ולא עוד אלא חייב ממון נמי ליכא מחיים דהא מיתה הוא דמחייבא ליה לכופר ומשום הכי הנה ראוי אבל מלנה פיון דעיקר חייב ממון הא איתיה מחיים ולא עוד אלא דלענו תשלומין נמי בר תשלומין מחיים היא דהא אילו הניא ליה מלנה בחיים עד דמטי זמנה למגבא הנה משתלם ליה אף על גב דמית ליה משמי דלמטי זמניה למיגבא מוחזקת היא ובעל ירית לה וכתובה גבאי מינה.

ואם תאמר והא מעשה דסבתא דאף על גב דאילו שכיבא סבתא בחיי בריתא הניא זכיא בריתא בהנהו נכסי וכיון דשכיבא בחיי סבתא אמרינו דראוי הנה ולא ירית לה בעל הכי נמי לענו מלנה אף על גב דאילו מטא זמנה למיגבא בחיי דמלנה הנה גבי לה פיון דשכיב משמי מלמטי זמנה למיגבא תהנה ראוי שהוא נמי לא דמי דאילו התם פיון דבתרה לירתאי קאמר ואי קדמא סבתא וזבינא זבינה זביני אשתכח דבחי סבתא לית לה לבריתא זכיה בהנהו נכסי כלל פדברריון לעיל אבל הכא לענו מלנה אף על גב דאפתי לא מטא זמנה למיגבא לענו תשלומין בלחוד הוא דלא מטא זמנה אבל עיקר חייב ממון מיהא הא איתיה מחיים דהא מעיקר זמן ההלואה אשתעבדו להו נכסי.

כללא דמילתא להאי סברא דילן לענו ירושת הבעל וכתובת אשה לא אמרי' ראוי אלא במאי דליכא זכיה מחיים בההוא ממון כלל כגון פופר דלא משתלם אלא לאחר מיתה וכגון ירושה שנפלה לו ליוורש בקבר דלא זכה בה מחיים כלל וכגון מעשה דסבתא דלא הנה לה לבריתא זכיה בהנהו נכסי כלל.

אבל מלנה דעיקר חייב ממון הא איתיה מחיים דהא ודאי ממונא דמלנה הוא ומעיקר זמן המלנה אשתעבדו להו נכסי דלנה בההיא מלנה לא מיבעיא היכא דמטא זמנה בחיי מלנה למגבא ולא גבייה דהא ודאי מוחזקת היא אלא אף על גב דלא מטא זמנה למגבא אלא בתר דשכיב מלנה פיון דעיקר חייב ממון הא איתיה מחיים ומעיקר זמן המלנה אשתעבדו ליה נכסי דלנה בההיא הלואה ולא עוד אפילו לענו תשלומין נמי בר תשלומין מחיים הוא דהא אילו הנה בחיים עד דמטי זמנה למגבא הנה משתלם לה מוחזקת היא ובעל ירית לה וכתובה גבאי מינה.

אלא מיהו מסתברא לן דדוקא מלנה בשטר דאיכא שעבוד נכסי דקא משתעבדי נכסי דיליה מחיים אבל מלנה על פה דליכא שעבוד נכסי אי מטי זמנה למגבא מחיים הניא מוחזקת דילפי' לה מנזקין דאשה דתנ' אין האשה נותנת ליוורשיה ואוקימנא בגרושה טעמא דגרושה הא לא גרושה בעל ירית לה ואף על גב דכמלנה על פה היא ואי לא מטא זמנה מחיים פיון דליכא שעבוד נכסי ואי קדים ליה וזבין זביניה זביני הא ליכא זכיה מחיים ונהה ליה ראוי ולא מוחזק.

והא דאמרין לענין בכור דאינו נוטל פי שנים במלנה פלל לא מפלגינן בין היכא דמטא זמנה למגבא מחיים להיכא דלא מטא זמנא למגבא דוקא מלנה דליתא משפנתא אבל מלנה דאיתא משפנתא בהא נמי איפא לאפלוגי בה לאידך גיסא דאי מטא זמנה למגבא מחיים הוה פמלנה גרידתא בלי משפנתא ואין הבכור נוטל בה פי שנים ואי לא מטא זמנה למגבא מחיים אלא לאחר מיתה פינון דבעידנא דמית אפתי לא מטא זמנה ואי בעי בעל קרקע לסלוקי אפתי לא הוה יכיל למיסלקיה עד משלם זמניה פקרקע דמי והבכור נוטל בה פי שנים דילפינו לה להאי מילתא מההיא דגרסינן באינהו נשך (מציעא דף ס"ז ע"ב) אמר רב פפא האי משפנתא באתרא דמסלקי אין ב"ח גובה ממנה ואין הבכור נוטל בה פי שנים ושביעית משמטת' ובאתרא דלא מסלקי בעל חוב גובה ממנה והבכור נוטל בה פי שנים ואין שביעית משמטתה אלמא פינון דלא מסלקי עד משלם שני משפנתא פינון דלא מטא זמניה לסלוקי קרקע הוא ולא מלנה ובכור נוטל בה פי שנים: הא דאמר רב פפא ובמלנה שעמו פליגי פירש בה הרב רבינו ז"ל בהלכות דיליה תרי פירושי ופירושי בתרא מסתבר מפירושי קמא: דף קכו ע"א אמר רב הוה אמר רב אסי בכור שמיחה לכי לא מיקה.

פי' קיימא לן דשבח ששבחו נכסים לאחר מיתת אביהם היכא דאשפני אפילו ממילא אין הבכור נוטל פי שנים באותו שבח דרבנן אמרי ראוי הוא ולא מוחזק וכיון שפן שבח שהשבחו אחין שהוא ממון האחין ולא ממון האב אינו נוטל בו פי שנים וכיון דקיימא לן הכי קאמר רב הוה השתא בכור שמיחה פלומר אם מיקה באחיו ואמר להם איני שותק מלחלוק עמכם ולברר חלקי עכשיו אלא ע"מ דכל שיהא בנכסי' אלו בין ממילא בין שאתם משביחים בהן שאטול חלק בכורה ממנו כמו שאטול בעיקרו כאילו חלקי מסויים הוא מעכשיו מחאתו מחאה ויש לו ליטול פי שנים בעיקר ובשבחו דאנהיא ליה הך מחאה כאילו סיים פי שנים שיש לו בקרקע ובכור אותו לעצמו על דעת אחין וכשהשביח ברשותו השביח ולא ברשות האחין: אמר רבה מסתבר' מילתיה דרב אסי בענבים ובצרום.

פי' שאף על פי שיש בהן שבח הבצירה שהוא שבח שהשבחו ואחין שהדבר ידוע שיותר הו שוין לאחר הבצירה מקודם הבצירה שהיו עדיין מחוברין בקרקע אף על פי כן פינון דמעיקרא היו ענבים והשתא נמי ענבים שלא נשתנו גופן באותו שבח אותה המחאה מועלת ונוטל פי שנים באותן ענבים בצורין ואילו לא מיקה לא הנה נוטל פי שנים באותו שבח שהשבחו מחמת בצירתן אבל דרכים פינון שנשתנה הגוף דמעיקרא עינבי והשתא חמרא באותו שבח ששבחו מחמת דריכתן אין מחאתן מועלת בו ואינו נוטל פי שנים משבח הדריכה אלא פאחד מן האחין נוטל בו פי אינו ממון האב אלא ממון האחין: ורב יוסף אמר אפי' דרכום וכו' ליתן לו דמי הניזק ענביו.

פלומר אחין אלו שלא ברשות הבכור דרכום וכיון שפן יכול לומר אני איני רוצה בדריכה זו לפי שצמוקין רציתי לעשות בחלקי מהן אי נמי ענבי' רציתי לאוכלן וזו הדריכה הניזק הוא ואתם חייבין לשלם לי דמי הניזק ענבני' אבל אילו דרכום ברשותו לא הנה נוטל פי שנים אלא במה שהיו שוין קודם דריכתן בלבד ומה שניתוסף בו מחמת הדריכה לא

היה נוטל בו אלא פאחד מן האחין ואותה מחאה שהקדים קודם לכן לא היתה מועלת בקדו פלום הואיל וכבר נשתנה הגוף ושבח זה ממון האחין הוא ולא ממון האב.

ויש לפירש בהא דרב אסי פירש אחר דכיון דקנימא לן בכור שנטל חלק בפשוט ויתר פדלקמן (בסמוך) קאמר רב אסי שאם הקדים קודם לכן ואמר לאחיו אני איני מנותר מחלק בכורה פלום אף על פי שראינוהו אחר כך שנטל חלקה בפשוט במקצת נכסים אין אנו אומרים ששכר ויתר בכל הנכסים אלא באותו מקצת בלבד שנטל חלק בפשוט הוא דוניתר ולא בשאר כל הנכסים הואיל וכבר מיחה קודם לכן והודיע שאינו מנותר על חלק בכורה וזה שלא פירש עכשיו שבוזה בלבד הוא שמוותר ולא בשאר נכסים על אותה המחאה שמיחה קודם לכן הוא שסמך ולא הנצרך עתה למחאה אחרת ועלה אמר רבה מסתברא מילתיה דרב אסי בענבים ובצרום שאף על פי שמחנפרין היו קודם לכן ועכשיו לא כיון שלא נשתנה הגוף מחאתו עומדת במקומה ואין צריך למחאה אחרת אבל דרכום צריך הוא לחדש מחאה אחרת ואם לא חדש אותה מחאה שהקדים קודם לכן אינה מועלת לו עכשיו ואם נטל חלק בפשוט במקצת ויתר בכל הנכסים.

ורב יוסף אמר אפילו דרכום ומתמהינן דרכום מעיקרא עינבי והשתא חמרא ואמאי אינו צריך לחדש מחאה אחרת. ומהדרינן ליתן לו דמי היזק ענביו פלומר הא דרב יוסף קנימא בשלא היה יודע בדריכתו והרי הוא מבקש מהו עכשיו דמי היזק ענביו ולפיכך לא נסתלקה אותה מחאה בדריכה זו שהרי לא ידע בה שיחדש בה מחאה אחרת.

אי נמי יש לפירש הא דאמרין ליתן לו דמי היזק ענביו פלומר שפיון שלא על דעתו דרכום והרי הוא מבקש מהו דמי היזק ענביו ונתברר בכך שאותה דריכה אינה שבת אצלו נעשית אותה דריכה כאילו אינה וכאילו הן ענבים אצלו עכשיו כמו שהיו קודם לכן ולפיכך אינו צריך לחדש מחאה אחרת: ע"ב והילכתא דיש לו לבכור קודם חלוקה.

מיהו הגי מילי לענין שאם נטל חלק בפשוט ויתר בכל הנכסים אי נמי שאם מכר חלק בכורה לאחר קודם חלוקה שתהא מכירתו מכירה אבל לענין שבת שנוולד בו אין אנו רואין אותו כאלו ממונו וכאילו ברשותו השפיע אלא עד שיחלק עם אחיו ויבא לידו חלק בכורה וכל זמן שלא חלק אין לו באותו שפא אלא פאחד מן האחין דקנימא לן פרבנן דאמרי' אין הבכור נוטל פי שנים בשבח ששכחו הנכסים לאחר מיתת אביהן: דף קכז ע"א אף אינו ממעט בחלק בכורה וקא בחלק בכורה אבל בחלק פשוט ממעט: דף קכח ע"ב תטול אשתי פאחד מן הבני' וכו' ובנכסי' של עכשיו ובבנים הבאים לאחר מכן.

שהרי לא אמר לה פאחד מן הבנים אלו אלא פאחד מן הבנים התם קאמר לה דמשמע פאחד מן הבנים שניית ולא דמיא הא לה היא דאמרי' (בפ' מי שמת דף קמ"ג ע"א) קני פחמור חדא דלא אמר לה קני פאחד מן הבנים הבאים אלא פאחד מן הבנים סתם קאמר לה והא אית ליה בנים והנה למעוטי בחלקה קא אתו ועוד אפילו לית ליה בנים השתא ואמר לה תטול פאחד מן הבנים שיהיו לי לאו קני פחמור הוא דכי אמרינן קני פחמור היכא דנכי לעובר דמאן דלא מטי ליה בירושה וקאמר ליה קני לך פהאי עובר פיון דעובר גופיה לא קני ההוא מידי דנכי ליה דקא ליתיה בעולם איהו נמי לא קני דהנה ליה קני פחמור אבל הכא הגי בנים דהנה ליה בתר הכי בני ירושה נינהו ולא קא מזכה להו מידי

דלא מטא להו בירושפה וכיון שפון פי אמר לה קני פנותיהו לאו קני פתמור הוא דהא אינהו גופניהו לאו תמור נינהו דהא זכו בירושפה וקנו לה וכיון דאינהו זכו איהו נמי זכיא.

והאי מתנה אי מתנת שכיב מרע הוא אף על גב דלית בה קננו ולייתה בלשון הקנאה פיון דלא הדר ביה קניא ואי מתנת פריא היא מוקמינן לה בדאית בה קננו ובדאמר לה בלשון הקנאה אבל תטול לאו לשון הקנאה הוא דהא קננו דברים בעלמ' הוא ומסתברא דהאי מתנה מתנת שכיב מרע היא מדקאמר תטול: שלח ליה ר' אבא לרב יוסף בר תמא המוציא שטר חוב על חבירו מלנה אומר לא נפרעתי פלום ולנה אומר פרעתי מחצה והעדים מעידין אותו שפרעו פולו נשבע וגובה מחצה מנכסים בני חורין.

פירוש נשבע הלנה שבועות התורה שפרעו מחצה וגובה המלנה מחצית השנייה שהודה בה הלנה מנכסים בני חורין דכי אמרינן בעלמא היכא דאמר הלנה שטרא פריעא הוא וקאמר לישתבע לי המלנה דמשתבע ליה המלנה דלאו פריעה הוא ושקיל הני מילי היכא דליכא סהדי דמסהדי דפריעא הוא דהנה ליה שטר' מעליא ולא כל פמיניה דלנה למטען דפריעא הוא ומשום הכי כי קאמר לישתבע לי משתבע מלנה דלאו פריעא הוא ושקיל אבל הכא פיון דאיכא סהדי דמסהדי דפריעא הוא איבטיל ליה ההוא שטרא ונהנה ליה חספא בעלמא ונהני' ליה טענת מלנה פטענת מלנה על פה בלא שטר דמשתבע ליה ומפטר ובדין הוא דלא לישתבע הכא כלל דהא איכא סהדי דמסהדי ליה דפריעא הוא אלא פיון דקא מודי במחצה אשתכח דקא מכחיש להו לסהדי ומשום הכי לא סמכינן עליהו למיפטרניה משבועה אלא מחייבינן לי שבועה כמאן דמודה מקצת הטענה: ואפילו לר"ע דאמר משיב אבידה הוי ה"מ היכא דליכא שטרא כלל (כגר' הר"ף בפ' שבועות הדינין), פלומר לענון שטר שפתוב בו סלעין דינרין מלנה אומר חמש ולנה אומר שלש דהה סלע שלישי דקא מודי ביה לא פתיב בשטרא דהא סלעין סתמא פתוב ביה דמשמע תרי אבל הכא ההיא מחצה דמודה ביה איכא עליה שטרא.

ואם תשאול פיון דטענת מלנה מחמת שטר' הוא דהנה ליה כפירתיה דלנה כפירת שטר' אמאי משתבע והא אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות הני מילי לגבי שטר שכתוב בו סלע דינר דכיון דאיכא למימר תרי או תלת' או ארבע או חמש אשתכח דהני חמש דקא טעין מלנה איתניהו במשמע שטר' וכיון שפון הא דקא, כפר ביה לנה מהני חמש דקא טעין מלנה הנה ליה כפירת שעבוד קרקעות הואיל והאי שטרא אפשר למנהוי חמש כדקאמר מלנה אבל הכא מפי אסהידו הני סהדי דשטרא פריעא הוא איבטיל ליה ההוא שטרא לגמרי דהא לא גבי ממשעבדי והניא תביעת מלנה כתביעת מלנה על פה וכפירת לנה כפירת ממון על פה.

ונקטינן מינה דלא אמרינן כפירת שעבוד קרקעו' אלא היכא דודאי איכא שטרא אבל היכא דליכא שטרא מיהו קא טעין מלנה שטרא הנה ליה ואירפס אף על גב דאודי ליה לנה דכתב ליה שטרא אי נמי מודה ליה דקני מיניה בההוא ממונא דסתם קננו לכתיבה עומד פי קא מודה ליה השתא במקצת וכופר במקצת א"נ א"ל פרעתיך מחצה פיון דהשתא מיהו קא ליכא שטרא בידיה וליכא עדים דמסהדי בההוא קננו לא אמרינן כפירת שעבוד קרקעות הוא אלא כפירת תביעת על פה הוא ונשבע עליה דהא הכא דקא תבע מלנה ללנה בממון דהא שטרא ומודה לי לנה דאיכא גביה מההוא שטרא פלגא דהניא

הודאה וכפירה בהאי שטרא אפילו הכי דהאי שטרא לאו שטרא דמחייבין ביה בי דינא הנה דהא אסהידו עליה סהדי דפריעא הוא איחייב ליה לנה שבועה אההוא פלגא דכפר ולא אמרינן דכפירת שעבוד קרקע הוא וכל שפן היכא דלא אודי לנה בשטרא ולא בקנן כלל דאף על גב דמלנה טעין דשטר' הנה ליה ואירפס אי אודי ליה לנה במקצת וכפר במקצת אי נמי אסהיד עליה עד אהד דקנה מיניה מההוא ממונא ולנה אומר לא היו דברים מעולם תביעת מלנה על פה הוי' ומשתבע לנה עלה שבועה דאוריית' ולא אמרינן כפירת שעבוד קרקע היא: דף קכט ע"א המחלק נכסיו על פיו וכו'.

וריש לקיש אומר לעולם לא קני עד שיאמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להם במתנה וירשום דקא שיני' לשון מתנה בכל אדם ובכל שדה וא"ת פיון דקתני במתניתין פתב בין בתחלה בין באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו קיימין אמאי אמר ר"ל לעול' לא קני עד שיאמר וכו' תשובתה הא דאמר ר"ל אכתב לשון מתנה באמצע דקתני במתניתין הוא דקאי והכי קאמר האי דקתני במתניתין דכתב לשון מתנה באמצע קנה אם היו שתי שדות ושני בני אדם לעולם לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להן במתנה וירשום.

ואה"נ אם אמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להן קנו דהיינו פתב בתחלה לשון מתנה דקתני במתניתין ולא מיירי בכתיבת בתחלה ובכתיבת בסוף משום דכתב לשון מתנה באמצע היכא דהנה בשתי שדות ושני בני אדם טפי דייק בלישנא מהיכא דכתב לשון מתנה בתחלה או בסוף דתניא האומר תנו שקל לבני בשבת וכו' עד ואם אמר אם מתו יירשו אחרים תחתייהו בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנין להן אלא שקל איפא לאקשוני עליה הא דקיימ' לן נכסי לה ואחריה לפלוני וראשון ראוי לנורשו אין לשני במקום ראשון פלום שאין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושא אין לה הפסק והא בניו יורשו וינהו ואמאי קתני ואם אמר אם מתו יירשו אחרים תחתייהו בין שאמר תנו ובין שאמר אל תתנו אין נותנין להן אלא שקל ופירוק' דכי אמרינן אין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושא אין לה הפסק ואין לשון ירושה וירושא אין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושא אין לה הפסק וכו' דמשמע דאקנינהו נהליה לכוליה נכסי דאף על גב דבלשון מתנה אקנינהו נהליה פיון דראוי לנורשו הוא אמרינן אין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושא אין לה הפסק וכל שפן היכא דלא אקני ליה מידי לא בלשון מתנה ולא בלשון ירושה אלא שבקה למילתא סתם וא"ל נכסי אלו פלוני ירשם אחריה דאמרינן פיון דלא אפקיה מן הירושה דהא אחריה קאמר ירושה אין לה הפסק והאי דקאמר אחריה לא אמר פלום דהנה ליה מתנה על מה שפתוב בתורה דתנאו בטל אבל הכא פיון דלא אמר להו פנסי יהיו לבני ליתן להן מהן שקל בשבת אלא תנו שקל לבני בשבת הוא דקאמר אשתכח דלא אקנינהו מנכסיה אלא שקל בשבת בלחוד ושאר להנהו אחרים הוא דאקנינהו לאחר מיתת בניו וה"ל פמאן דאמר להו פלוני יירשני לבדו משאר אחיו דדבריו קיימין דהא אוקימנא להא דקתני אם מתו ירשו אחרים תחתייהו בראויין לנורשו ור' יוחנן בן ברוקא הוא וזה שאמר אם מתו ירשו אחרים תחתייהו אינו דומה לאחריה שגרי לא נתן להן הפל כדי שיהא אם מתו ירשו אחרים תחתייהו פאחריה אלא שקל בלבד הוא שנותן להן בשבת הילקף מה שיגיע לידם הוא שנתן להם ומה שמתו ולא הגיע לידן איגלאי מילתא שלא הקנה אותו להן כלל לא בלשון מתנה ולא בלשון ירושה אלא להני יורשים אחרים הוא שהקנה אותו

בלשון ירושה דקנו להו פרבי יוחנן בן ברוקא: דף קל ע"א משנה האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת וכו'.

אוקימנא לכולה מתני' כר"י בן ברוקא דאמר אם אמר על מי שראוי לירשני דבריו קיימין ואי קשיא לה הא דתנו (בפירקין לעיל) המחלק נכסיו על פיו ריבה לאחד ומיעט לאחר והשנה להן את הבכור דקתני ואם אמר משום ירושה לא אמר פלום דהא היתם בן בין הבנים הוא וקתני לא אמר פלום היתם דאיפא בכור ומש"ה דהשנה להן את הבכור הוא דלא אמר פלום פדכתוב לא יוכל לבכר והכא דליפא בכור ומשום הכי דבריו קיימין שהתורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה והא דתנו האומר איש פלוני בני לא ירש עם אחיו לא אמר פלום לא תימא רבנן ולא ר"י בן ברוקא אלא אפילו תימא ר"י בן ברוקא דעד כאן לא קאמר רבי יוחנן בן ברוקא אלא היכא דאמר איש פלוני בני יירשני דממילא איסתלקו להו שאר יורשין מן הנחלה אי נמי פלוני בני יירש כף ופלוני בני יירש כף ונכף אבל היכא דאמר פלוני בני לא יירש עם אחיו אף על גב דממילא שמעת דשאר בני ירתי ליה פיון דלא אמר בהדיא פלוני ופלוני בני יירשוני אפילו ר"י בן ברוקא מודה דלא אמר פלום וטעמא דמילתא דכיון דלא אמר בהדיא פלוני ופלוני בני יירשוני אשתכח דעדיין לא העביר הירושה ממקומה שהרי לא הקנה אותה כלל לאחד מהן כדי שתסתלק מן האחר וכיון שלא העביר אותה ממקומה ממילא נפלה הירושה להוא בן בכלל הבנים ומשום הכי לא איכפת לן במאי דקאמר האב פלוני בני לא יירש עם אחיו דכיון דהא נפלה ליה ממילא ונכה ביה בחלקיה הנה ליה האי דקאמר לא יירש עם אחיו קאילו אמר לא יטול ממון שלו דלא מהני מידי.

למדנו עכשיו בדין העברת ירושה ארבעה שערים: השער הראשון אם העביר ירושתו ממי שהוא ראוי לה למי שאינו ראוי לה. והשער השני אם היו שניהן ראויין לירושתו פגון שיש לו שני בנים והעביר הנחלה מזה לזה ואותו שהעביר ממנו אינו בכור: השער השלישי אם היו שני בנים אלו אחד בכור ואחד פשוט והעביר הנחלה מהבכור לפשוט: השער הרביעי אם העביר הירושה מהראוי לה אלא לאחר מיתתו פגון שאמר לאחר מיתת פלוני בני יירש פלוני כל נכסי.

והרי אנו חוזרין עכשיו לפרש את דינם: השער הראשון אם העביר ירושתו ממי שהוא ראוי לה למי שאינו ראוי דינו. שאם אמר בלשון מתנה דבריו קיימין ואם אמר בלשון ירושה לא אמר פלום דעד כאן לא פליגי רבי יוחנן בן ברוקא ורבנן אלא בכך בין הבנים אבל בת בין הבנים אי נמי אחר במקום בת דכולי עלמא לא פליגי שאם אמר בלשון מתנה הוא שדבריו קיימין אבל בלשון ירושה לא אמר פלום: השער השני אם היו שניהם ראויין לירש פגון שיש לו שני בנים והעביר הירושה מזה לזה ואומר שהעביר ממנו הירושה אינו בכור דינו.

שפיון שלא העביר הירושה אלא למי שהוא ראוי לה לא שנא אמר בלשון ירושה לא שנא אמר בלשון מתנה דבריו קיימין ואין בדבר הפרש בין שהיה זה שהעביר אליו הירושה בכור או פשוט דינו כולו אחד הוא שפיון שאחיו שהעביר ממנו הירושה אינו בכור דבריו קיימין שהתורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה ובזה הוא שפחלקו

ר"י בן ברוקא ורבנו נהלכה פרבי יוחנן ב"ב דאמר דבריו קיימין אף על פי שאמר בלשון ירושה: השער השלישי.

אם היו שני בנים אלו אחד בכור ואחד פשוט והעביר הירושה מהבכור לפשוט או שריפה לפשוט ומועט לבכור דינו. פינן שמן הבכור העביר הירושה או שמיעט לו מחלקו פלום אם אמר בלשון ירושה לא אמר פלום דבהא אפילו רבי יוחנן בן ברוקא מודה דכתיב לא יוכלבכר וכן הדין אם היו אחיו מרובין ואחד מהן בכור והעביר הירושה מכולן לאחד מן הפשוטין בלשון ירושה או שריפה לאחד ומיעט לאחר דינן אחד הוא שפשם שלא אמר פלום לענן בכור כד לא אמר פלום לענן פשוטין וחזרין וחולקין את הירושה פענן דין הירושה ואין משגיחין לאותה צוואה כל עיקר שפינן שלא אמר פלום לענן בכור בטלת צוואה מפללה גם לענן פשוטין שהרי אותן שריפה להן צריכין הן למלאות לבכור פי שנים הראוי לו מאותו הרבוי שריפה להן אביהו ונמצא שבטלה הצוואה שצוה להם שהרי נפחת להן ממה שצוה להן וכיון שבטלה מפללה חזרה ירושתו לענן הדין שנוטל הבכור פי שנים והשאר חולקין בשוה והיינו דתנו המחלק נכסיו על פיו ריפה לאחד ומיעט לאחד והשוה להן את הבכור דבריו קיימין ואם אמר בלשון ירושה לא אמר פלום: השער הרביעי.

אם לא העביר הירושה מהראוי לה אלא לאחר מיתתו שאמר יירש פלוני כל נכסי לאחר מיתת פלוני בני דינו. שפינן שלא העביר הירושה ממנו שהרי לאחר מיתתו הוא שאמר יירש פלוני בני כל נכסי בין שהיתה העברה זו בלשון מתנה בין שהיתה בלשון ירושה העברה זו אינה פלום שהרי זכה הבן הראשון בחלקו מירושתו וירושה אין לה הפסק ואין בדבר הפרש בין שהיה זה האחרון נכרי שאינו ראוי לירושה או שהיה גם הוא ראוי לירושתו כגון שהיה לו בן אחר זולתי בין זה הראשון דינו כולו אחד הוא שפינן שהראשון לא הוציא מירושתו בחייו לאחר מיתתו נמי אמרינן ירושה אין לה הפסק ואינו יורש חלקו מירושת אביו אלא בנו אבל אחיו שהוא זה האחרון אינו יורש אלא חלקו בלבד עם אחיו בנכסי אביו וילפינן להא מילתא מהא דשלח רב אחא בר רב ענלא לדברי רבי יוחנן בן גורי נכסי לה ואחריה לפלוני וראשון ראוי ליורשו אין לשני במקום ראשון פלום שאין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושה אין לה הפסק הנה אע"פ שבלשון מתנה (פלשון ה"ר בצלאל אשפנזי בתשובה ל"ג ונראה דאינו מדוייק ודוק) אמר לראשון פינן שהוא ראוי ליורשו אמרינן אין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושה אין לה הפסק וכל שפן היכא דשבקה למילתא סתם ולא יהיב מידי לראשון לא בלשון מתנה ולא בלשון ירושה דנדאי פינן דשבק למילתא סתם ולא אפקה בלשון ירושה הא נפלה לה ירושה ממילא ואין לה הפסק והאי דקאמר לאחר מיתת פלוני בני יירש פלוני בני כל נכסי הוי ליה כמאן דאמר לאחר מיתת פלוני כל נכסיו שאין משגיחין בדבריו לפי שאין לו לאדם רשות להנחיל לכל מי שירצה אלא בנכסי עצמו ולא בנכסי אחרים וזה הבן הא' פינן שהרי זכה בחלקו בירושת אביו נעשה אותו חלק לאחר מיתת אביו נכסי עצמו ולא נכסי אביו: האי מלא יוכל לבכר נפקא.

וממילא שמעת דלענגן בכורה אינו יכול להעביר אותה מן הבכור לפשוט אבל לענגן פשוט יכול, להעביר חלקו לכל מי שירצה משאר הבנים: ע"ב שאל ואמרו לו הלכה לא יעשה מעשה עד שיאמרו הלכה למעשה.

פי שמה לא עיינו בה לפי הצורה וכיון שאמרו לו הלכה למעשה ודאי לא אמרו אלא לאחר עיון ודקדוק גדול וזה התלמוד שלנו הלכה למעשה הוא שלא נכתב אלא לאחר עיון ודקדוק בכמה דורות ולאחר כמה מהדורי וכאילו אמרו לנו בו הלכה למעשה הוא שהרי לעשות בו מעשה כתבוהו: דף קלא ע"א משום דקא מפיק לה תנא בלשון ירתון דאי סלקא דעתך לשון ירתון בעלמא לא קני בכריא והכא משום תנאי ב"ד ליפקיה בלשון יסבון דקני נמי בעלמא בלא תנאי ב"ד ולהוי תנאי ב"ד הכא דבר שלא בא לעולם ולמי שלא בא לעולם בלחוד אלא מדאפקיה בלשון ירתון מכלל דלשון ירתון בעלמא מהני בכריא ולדבר שלא בא לעולם ולמי שאינו בעולם הוא דמהני הכא תנאי ב"ד והניא לה מתניתין כרבי יוחנן בן ברוקא ופשיטנו מינה דאפילו בכריא נמי אמר: ע"ב אמר רב יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא פשיטא בנו גדול לא עשאו אלא אפוטרופוס בנו קטן מאי.

ואסיקנא דאפילו קטן המוטל בעריסה וזהו דאמרינו לקמן אמר רב הונא שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחר אם ראוי ליוורשו נוטלן משום ירושה ואם לאו נוטלן משום מתנה דשמע מינה דקנה אפילו לא שייר מקצת ליוורשיו ההוא בשאר יורשים עסקינו כגון בת בין הבנים ואח בין האחין אבל בן בין הבנים אם כתב כל נכסיו בלא שייר לא עשאו אלא אפוטרופוס עליהן בין כתב לו בלשון ירושה בין כתב לו בלשון מתנה: פשיטא בנו ואחר לאחר במתנה ובנו אפוטרופוס.

פי' אם כתב כל נכסיו לבנו ואחר כאחד פיון ששיתפן שניהן כאחד חולקין את הנכסים ביניהן במחצה פי' שהיא דאמרינו לקמן ההוא דאמר לה לדביתהו נכסי לה ולבניה אמר רב יוסף קנא פלגא דכתיב והיתה לאהרן ובניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו וכיון שחולקין את הנכסים נוטל אותו אחר חלקו שהיא מחצה לעצמו שהרי הקנהו לו קנין גמור בלשון ואין אומרים באחר שאפוטרופוס עשאו על בנו אבל בנו אינו קונה המחצה שלו לעצמו שפיון שכתב המחצה לאחר נמצא המחצה שניה שכתב לבנו שהיא כל נכסיו ונהנה ליה כמו שכתב כל נכסיו לבנו בלא שייר שלא עשאו אלא אפוטרופוס הילכך המחצה שכתב לבנו קנאוהו הבנים ואותו הבן אפוטרופוס עליהן.

ויש מי שפירש לאחר במתנה ובנו אפוטרופוס שאותו אחר קנה הפל במתנה ובנו אפוטרופוס עליו והפירוש הראשון הוא הנכון ואסקה רבינא לשמעמא דבכולהו לא קני בר מאשתו גרושה ואשתו ארוסה משום דכאחר דמו והלכתא פותיה דרבינא דבתרא הוא: ואיבעי' לן כתב כל נכסיו לאשתו או לבנו בכריא מאי ולא איפשיטא הילכך לקולא עבדינו ולא עשאו אלא אפוטרופוס.

נמצא עכשיו הפלל שעולה בידינו בענגן זה דלא אמרי' לא עשאן אלא אפוטרופוס אלא לגבי בנו ואשתו נשואה בין אצל האחין בין אצל בני הבעל אבל לגבי אחר אי נמי יורשים אחרים כגון בת בין הבנות או אח בין האחין לא אמרינו לא עשאו אלא אפוטרופוס הילכך מאן דכתב מתנה לבנו בין שאר הבנים אי נמי לאשתו נשואה בין אצל הבנים בין

אצל בני הבעל בין אצל שאר היורשין כגון אחין לא שגא מתנת פריא ולא שגא מתנת שכיב מרע צריה שישיר מקצת ואם לא שיר מקצת לא קנו פלוס לפי שלא עשאון אלא אפוטרופוס ומי שכתב מתנה לאחר בין במקום בנים בין שלא במקום בנים אי נמי לאשתו ארוסה ואשתו גרושה דכאחר דמו אי נמי לכת בין הפנות ואח בין האחין וכל שכן בת בין הפנים ואח בין הפנים דהיינו אחר שאינו צריה שיר מקצת אלא אף על פי שלא שיר פלוס קנו וזה שפותרין עכשיו אפי' במתנה לאחר שיר מקצת ליורשים לרונקא דמילתא הוא דכתבי להו ואין אנו צריכין לכה: פתב רבינו הרב זצ"ל משמא דרבנא דתא דהא דאמרין לגבי בנו לא עשאון אלא אפוטרופוס הגי מילי בכותב אבל האומר כל נכסי יורש פלוני בנו קנה דהיינו פרי יוחנן בן ברוקא דאמר אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין דאיפסיקא הילכתא פנותיה וכל שכן אם אמר בלשון מתנה שקנה לדברי הפל והאי דקאמרי רבנא דצריכין הו להביא ראיה על כה לפי שדברי ר' יוחנן בן ברוקא שהביאו ראיה ממנו יש לנו להעמיד אותו בדגלי דעתיה דלהקנאה גמורה איפנון ואל תתמה שר"י בן ברוקא לא בא ללמוד אם להקנאה איפנון אם לעשותו אפוטרופוס איפנון אלא ללמד היכא דאמר בלשון ירושה אם דבריו קיימין כדאמר בלשון מתנה אם לא וכיון שכן אין לנו להעמיד דבריו במקום שאפשר לומר דלעשותו אפוטרופוס איפנון דאם בן אפילו בלשון מתנה לא אמר פלוס אלא במקום שנתבאר ממנו בנדאי דלהקנאה גמורה איפנון הא קמ"ל שאפילו לא אמר בלשון מתנה אלא בלשון ירושה דבריו קיימין וכיון שדברי רבי יוחנן בן ברוקא בדגלי דעתיה דלהקנאה גמורה איפנון הוא ראיה זו דהני רבנא אינה ראיה דעד כאן לא אמרינון לא עשאון אלא אפוטרופוס אלא היכא דלא גלי דעתיה בהדיא ואפשר לומר דלעשותו אפוטרופוס איפנון אבל היכא דגלי דעתיה בהדיא דלהקנאה גמורה איפנון כיון דגלי גלי ויעולם יש לומר דאי נמי לא גלי דעתיה בהדיא דלהקנאה גמורה איפנון דינו פדין פותב ולא עשאון אלא אפוטרופוס: דף קלב ע"א תא שמע הכותב פירות נכסיו לאשתו וכו'.

יש לפרש שהיה לו פירות מחוברין בקרקע שישגן בעולם ומתנה גמורה היא אי נמי יש לפרש כגון שכתב לה גוף הנכסים לאכול פירותיהן: תנו התם במסכת פיקאה הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהיא אבדה כתובתה ואוקימנא דכיון דעשאון שותף בין הפנים ושתקה אחולי אחילתא לכתובתה דהא דעצה דלית לה למגבא מינייהו הלכך מדכתב לה קרקע כל שהיא וכתב שאר נכסיו לבניו בפניה וקא שתקה ודאי אחילתא לכתובתה ואפילו עמד וקנה נכסי לא גביא מידי דהא אחולי אחילתא לכתובתה: ע"ב בעי רבא בבריא היא בשכיב מרע הוא דמחלה לכתובתה דכיון דידעא דלית ליה מידי ולא קני בתר הכי וקא שתקה ודאי אחולי אחילתא לכתובתה לגמרי ומשום הכי אפילו עמד וקנה נכסים נמי לית לה ולא מידי אבל בבריא מציא אמרה פי אחילתא שעבודא מהני נכסי דכתבינהו לבניה אבל אחולי לגמרי לא אחילנא דאמינא השתא קני וגבינא מינייהו הילכך אי קני בתר הכי גביא מינייהו דהא לא אחילתא לכתובתה לגמרי או דילמא כיון דהשתא מיהא לית ליה מידי וקא שתקה ודאי אחילתא ואפי' קנה נכסים בתר הכי לא גביא מידי ועלתה בתיקו וכיון דליכא ראיה דמחלה מוקמינן לה לכתובתה אחזקה ואי קנה נכסי בתר הכי גביא מינייהו והיינו דאמר ליה רב פהנא לרב אשי בענין ההוא דאמר להו תלתא לברת' וכו' (לקמן ע"ב) ואילו הדר קני מי לא גביא השתא נמי גביא דהאי

מעשה בכריא הנה ובחטייה שכיבא ברתיה דהדר קני ליה לההוא תלתא דליה בתורת
ירושלמי ולפיא למימר דבשכיב מרע הנה דהא אמרינו לענגו שכיב מרע דאחולי אחילתא
לכתובתה לגמרי ואפילו עמד וחדר קנה נכסים לא גביא הלפף לא משפחת לה אלא
בכריא: דף קל"ג ע"א אמר רב הונא שכיב מרע שכתב פל נכסיו לאחר.

פירש פגון שכתב נכסיו לפלוני בלי להזכיר שם ירושה ולא שם מתנה אם ראוי לירושלמי
נוטלן משום ירושה פלומר זה שכתב פל נכסיו לשון ירושה הוא וכאלו אמר בפירוש
יירש פלוני פל נכסי דמי ואם אינו ראוי לירושלמי נוטלן משום מתנה ואמרינו שכתב פל
נכסיו לשון מתנה הוא וכאלו אמר בפירוש יהיה לו במתנה דמי: אי סבירא לך פרבי
יחנן בן ברקא וכו'.

פלומר. למאי איצטרף לך למימר אם ראוי לירושלמי נוטלן משום ירושה אי לאשמועינו
דהלכה פרבי יחנן בן ברקא אימא הלכה פרבי יחנן בן ברקא דילמא האי דאיצטרף
לך למימר אם ראוי לירושלמי בכי הא דאמר אלא למאן ולא אמר לא לשון ירושה ולא
לשון מתנה ולא אמר נמי נכסי לך סתם אלא למאן בלחוד ובהא איצטרף לך למימר אם
ראוי לירושלמי נוטלן משום ירושה וכו' דאי אמרת הלכה פרבי יחנן בן ברקא הנה אמינא
הני מילי היכא דאמר בהדיא נכסי יירש פלוני או נכסי לפלוני אבל היכא דלא אמר
בהדיא אלא למאן בלחוד אימא לא פלום הוא דהא לאו לשון ירושה ולא לשון מתנה
הוא להכי איצטרף לך למימר אם ראוי לירושלמי וכו' דלא הנה סגי לך במפסק הלכתא
פרבי יחנן בן ברקא: אמר ליה רבא השתא ירושה דאורייתא אלמנתו גיזונית וכו' מהא
מימריא דרבא שמעינו דהיכא דאיכא איניש דאיכא עליה מלוה על פה וכתבינהו לנכסי
לאחר במתנת שכיב מרע דדינא הוא דאתי ההוא בעל חוב וטרף מיניה דמקבל פי היכי
דעדיף מן היורשין ואי הנה ליה מטלטלי וינהבינהו במתנת שכיב מרע לאחר דינא הוא
דאתי בעל חוב בין מלוה בשטר בין מלוה על פה ומפיק להו מיניה דמקבל למיגבא
מיניהו ההוא חוב דיליה פי היכי דמפיק ליה מן היורשין דהא מתנת שכיב מרע פירושה
שווייה רבנן ולא עוד אלא דירושלמי אלימא דאילו ירושה מדאורייתא ומתנת שכיב מרע
דרבנן בעלמא הוא דקניא שמה תטרון דעתו עליו: דף קלד ע"א האומר זה בני נאמן
וכו'.

לירושלמי פשיטא פלומר לא יהא אלא דקבעי למיהב ליה מתנת נכסיה מי לא יהיב ליה.
סוגיא דשמעתא דהיכא דאמר יש לי בנים ואף על גב דמוחזק לן דאית ליה אחי נאמן
הוא לומר יש לי בנים לפוטרה מן היבום וכל שפן אי לא מוחזק לן דאית ליה אחי ואי
לא מוחזק לן דאית ליה אחי וקאמר יש לי אחים אינו נאמן לאוסרה והוא דלא נפיק עליה
קלא דאית ליה אחי במדינת הים אבל אי נפיק עליה קלא דאית ליה אחי במדינת הים
אף על גב דאימחזק לן דלית ליה אחי נאמר איהו בשעת מיתה דלית ליה אחי חיישין
לההוא קלא ונטרין עד דאתו הנה סהדי דמדינת הים ומסדהי אי אית ליה אחי אי לא
דאמרינו (לקמן דף קל"ה ע"א) ההוא דהוא מוחזק לן דלית ליה אחי וכו' עד חוש לה:
ע"ב אמר רב יוסף בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן ופטורה מן היבום אוקימנא
דבלהבא הוא דנאמן פלומר לפוטרה מן היבום ולהתירה להנשא לבעל אבל למפרע
פלומר אם זנתה ובא עכשיו הבעל נאמר גרשתי קודם לכן לפוטרה מן המיתה אינו

נֶאֱמָן וְלִיתָהּ הַכִּין אֶלֶּא בֵּין לְמַפְרַע בֵּין לְהַבָּא אֵינוּ נֶאֱמָן דְּהָאֵמֵר לִיהּ רַבָּא לְרַב נֶתָן בַּר אַמִּי ז"ל חוּשׁ לֵהּ נֶאֱמָרִינָן הֵהוּא דְּהֵנָּה שְׁכִיב אֲמָרוּ לִיהּ אִיְתָתִיָּהּ לְמָאן פְּלוּמֵר אִי זְקוּקָה לִיְבָם אוּ לֵא אֵמֵר לֵהּ חֲזִי לְכַהֲנָא רַבָּא פְּלוּמֵר הַקִּדּוּשִׁין נִתְּתִי עַל תְּנַאי וְלֵא נִתְקַנְיִים הַתְּנַאי וְכַאֲשֶׁר פְּנִסְתִּיהָ לֵא בְּעַלְתִּי אוֹתָהּ פְּדִי שְׂאֲמַחֲוֹל עַל הַתְּנַאי פִּירֵשׁ וְהִיתָה פְּנוּנְתוֹ בְּדַבְרִים לְהוֹדִיעַ שְׂאִינָהּ, זְקוּקָה לִיְבָם שְׁהָרִי הַקִּדּוּשִׁין עֲקוּרִין הֵן וְאֵמֵר רַבָּא לְמַאי נִיחֻוּשׁ לֵהּ וְכוּ' עַד זֵיל חוּשׁ לֵהּ דְּצָרִיכָה חֲלִיצָה מְסַפִּיקָא אֲשַׁתְּכַח הַשְּׁתָא דְּהִיכָא דְּאֵמֵר יֵשׁ לִי בְּנִים אַף עַל גַּב דְּמִוּחָזֵק לֵן דְּאִית לִיהּ אַחִי נֶאֱמָן הוּא לְפָנוּטְרָה מִן הַיְבוּם וְהִיכָא דְּאֵמֵר גִּרְשִׁתִּי אֵת אֲשִׁתִּי אִי נָמִי קִדּוּשִׁי תְּנַאי הָיוּ וּמַעֲיָקְרָא עֲקוּרִין הָיוּ אֵינוּ נֶאֱמָן לְפָנוּטְרָה מִן הַיְבוּם.

וְאִם תִּשְׁאַל מַה הִפְרֵשׁ בֵּין זֶה לְזֶה דְּאִילוּ הִיכָא דְּאֵמֵר יֵשׁ לִי בְּנִים אֲמִילְתָּא אַחֲרִיתִי בְּאַפִּי נִפְשֵׁיהּ הוּא דְּקֶאֱמֵר וְלֵא עֶקֶר לֵהּ לְנִישׁוּאִין דְּאִית לִיהּ בְּגוּוּהָ אַבְל הִיכָא דְּאֵמֵר גִּירְשִׁתִּי אֵת אֲשִׁתִּי אִי נָמִי קִדּוּשִׁיהָ עַל תְּנַאי הָיוּ כִּינּוּן דְּחֲזִינָן דְּהֵנָּה יְתֵבָה תּוּמִיָּה וְאִיְתְּחִזֵּק גְּבוּן דְּאִיְתָתִיָּהּ הוּא לֵא פֶל כְּמִינִיָּה לְמִימֵר גִּירְשִׁתִּיהָ דְּקֶא עֶקֶר לֵהּ לְנִישׁוּאִין דְּאִית לִיהּ בְּגוּוּהָ וְכָל שְׁפָן דְּלֵא יָכוֹל לְמִימֵר קִדּוּשִׁיהָ עַל תְּנַאי הָנוּה לְמַעְקֵר קִדּוּשִׁי דִּידָהּ מַעֲיָקְרָא: דָּף קֶלָה ע"ב מְשֻׁנָּה מִי שְׁמַת וְנִמְצָאָת דִּיִּיתִיקִי וְכוּ' פ"י צְנוּאָת שְׁכִיב מְרַע קְשׁוּרָה עַל יָרִיכוֹ הָרִי זֹו אֵינָה פְּלוּם פִּירוּשׁ שְׁפִינּוּן שְׁלֵא צְנוּה בְּפִיו וְגַם לֵא צְנוּה בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ שְׁיַעֲשׂוּ מַה שְׁבִאוּתָהּ דִּיִּיתִיקִי וְאֵינָה הַקְּנֵאָה מְקַיִים בְּקִנּוּן פְּדִי שְׂנֶאֱמֵר שְׁעֵבֵד נִפְשֵׁיהּ מְשַׁעַת קִנּוּן לְפִיכָף אֵינָה פְּלוּם שְׁיַשׁ לּוֹמֵר כְּתֵבָה לְצוּוֹת בָּהּ וְאַחַר כָּף חֲזוּר בּוֹ וְלֵא רְצָה לִיתְנָה וְלֵא לְצוּוֹת בָּהּ אַבְל אִם זֹוְכָה בָּהּ עַל יְדֵי אַחַר כְּגוֹן שְׂאֵמֵר זָכָה בְּצְנוּאָה זֹו לְפָלוּנִי כְּאִילוּ צְנוּה בְּפִיו שְׁיַעֲשׂוּ מַה שְׁפָתוֹב בָּהּ דְּמִי לְפִיכָף דְּבָרִיו קִינּוּמִין: גְּמָרָא תְּנוּ רַבְּנָן דִּיִּיתִיקִי דָּא תְּהֵא לְמִיקָם וְלֵהִיוֹת.

פ"י צְנוּה מַה שְׁיַעֲשׂוּ בְּנִכְסֵיוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ: שְׁלַח רַבִּין מְשַׁמִּיָּה דְּרַבִּי אַבְהוּ וְכוּ' עַד וְאִין שְׁטֵר לְאַחַר מִיתָהּ. פִּירֵשׁ דְּכִי אֶמְרִינָן דְּבָרִי שְׁכִיב מְרַע כְּתוּבִין וְכַמְסוּרִין דְּמוּ הֵנִי מְקִילִי בְּמַצְנָה וְאֵמֵר תְּנוּ לְפָלוּנִי כָּף וְכָף וְלֵא אֵמֵר לֵהּ פְּתוּבוּ אַבְל אִם אֵמֵר לֵהּ פְּתוּבוּ וְתֵנוּ לּוֹ כִּינּוּן שְׁכֵתִיבָה זֹו לְאַחַר מִיתָהּ הִיא שְׁהָרִי לֵא זִנְפָה לּוֹ פְּלוּם אֶלֶּא לְאַחַר מִיתָהּ חֲזִיִּישִׁינּוּן שְׁמָא לֵא גְּמֵר לְהַקְּנוֹתוֹ אֶלֶּא בְּשְׁטֵר שְׂאִינוּ עֲדִינּוּן פְּתוּב בְּחִיּוֹ אֶלֶּא לְאַחַר מִיתָהּ הוּא שְׁנִכְתָּב וְאִין שְׁטֵר לְאַחַר מִיתָהּ שְׁפִינּוּן שְׁלֵא זִנְפָה לּוֹ אֶלֶּא לְאַחַר שְׁיִכְתָּב הַשְּׁטֵר לְאַחַר מִיתָהּ לְאַחַר מִיתָתוֹ הַנְּכָסִים לִיּוֹרְשִׁים הֵן דְּפַקְעַ מֵהֵן רְשׁוּת אַבְיָהֵן וְאִין לּוֹ בְּהֵן זְכוּת פְּדִי שְׁיִקְנָה אוֹתָן לְאַחֲרִים: וְרַבִּי יוֹחָנָן אֵמֵר תְּבַדֵּק.

פְּלוּמֵר תְּבַדֵּק צוּאָה זֹו. מַאי תְּבַדֵּק כִּי אֵתָא רַב דִּימִי אֵמֵר דִּיִּיתִיקִי מְבַטְלָת דִּיִּיתִיקִי יֵשׁ מִי שְׁפִירֵשׁ הֵכִי רּוֹאִין אִם צְנוּה צְנוּאָה אַחֲרָת אִין כּוֹתְבִין אֵת הֶרְאִשׁוּנָה שְׁהָרִי מְבִטְלָת הוּא לְפִי שְׁדִיִּיתִיקִי מְבַטְלָת דִּיִּיתִיקִי וְאִם לֵא צְנוּה צְנוּאָה אַחֲרָת אַחֲרִיָּהּ אֶלֶּא זֹו צְנוּאָה גְּמוּרָה הִיא וְעֵלָה קָא סְמִיָּךְ וְזֶה הַפִּירוּשׁ אֵינוּ נִכּוֹן אֶצְלָנוּ לְפִי שְׂאִם צְנוּה צְנוּאָה אַחֲרָת מַאי אַרְיָא דְּאֵמֵר פְּתוּבוּ דְּאִיכָּא לְמִיחֵשׁ לְרִאשׁוּנָה בְּשְׁטֵר לְאַחַר מִיתָהּ אֶפְילוּ כִּי לֵא אֵמֵר פְּתוּבוּ נָמִי דְּלִיכָּא לְמִיחֵשׁ בָּהּ לְפִטֵּר לְאַחַר מִיתָהּ אִיתָהּ צְנוּאָה רִאשׁוּנָה אֵינָה פְּלוּם לְפִי שְׁהֶאֱחֲרוּנָה מְבַטְלָת הֶרְאִשׁוּנָה וְאִם כֵּן מַה הוֹעִיל בְּכָאן חֲשֵׁשׁ שְׁטֵר לְאַחַר מִיתָהּ.

ורבינו חננאל ז"ל פירש תיבדק אם מנפה את פחו הוא כותבין ואם לאו אין כותבין וגם זה הפירוש אינו נכון אצלנו לפי שאין אתה מוצא לזה הפירוש טעם לדבר דימי דאמר דניתיקי מבטלת דניתיקי.

והאי דאמרינן בתר הכי רואין אם מנפה את פחו כותבין טעם אחר הוא ולא שיניף ביה רב דימי. הילכך הני תרי פירושי לא דנייקי גבון והכי אסתבר לן בפירוש מאי תבדק פי אתא רב דימי אומר דניתיקי מבטלת דניתיקי פי' פלומר צוואת שכיב מרע האחרונה מבטלת את הראשונה ועל זה אמר רבי יוחנן תיבדק שרואין אם פבר קדמה צוואה אחרת קודם זו הצוואה אין פאן חשש לשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר לפי שיש לנו לומר שזה שאמר כתבו לאו להקנותו בשטר קא מכונן אלא להיות ראיה שזו היא הצוואה האחרונה שאמר כתבו כדי שיראו הזמן הפתוב ביה ויתברר שזו היא הצוואה אחרונה ותבטל הראשונה ואם לא מצינו צוואה אחרת קודם לכן כדי שיהא צריף לכתוב זו חוששין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר שכיון שאין שם צוואה אחרת כדי שיהא צריף לכתוב את זו לברר שהיא מאונחת אמאי אמר כתבו הילכך חוששין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר.

ונהוה פירוש הא דרבי יוחנן ופירוש יפה הוא ונהוה דמינפה את פחו טעם אחר היא: ד' קלו ע"א הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו צריף שיכתוב לו מהיום ולאחר מותו. פי' האי מתניתין במתנת בריא היא והיינו טעמא דצריף שיכתוב לו מהיום ולאחר מיתה דאי לא כתב ליה מהיום אשתכח דלא קני ליה אלא לאחר מיתה ולא"מ הא לית ליה מידי פי הכי דליקנו להו אחרוני אלא נכסי דיורשין ניהו וכיון דכתב ליה מהיום אשתכח דגופא אקני ליה מהיום ופירי לאחר מיתה.

אבל במתנת שכיב מרע לא צריף מהיום דהא קנימא לן דדברי שכיב מרע פכתובין וכמסורין דמו וכאלו. נמסר הנכסים לידו מחיים דמי שיקנה אותם אם ימות המצווה וכיון דמית איגלאי מילתא למפרע דההיא מסירה דאמסירו ליה הנכסים מחיים לידיה ואהניא ליה דקני להו לאחר גמר מיתה מיד הילכך לא שניא צוואה בכתיבה ולא שניא צוואה בלא כתיבה בכולהו לא צריף מהיום דהא כמסורין לידו מחיים דמו והא דאמרינן אין שטר לאחר מיתה הני מילי היכא דאמר כתבו דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר.

אבל היכא דכתב איהו זו הצוואה הני ליה פאמירה בפה ומה לי אמר בפה ומה לי אמר בכתיבה: איתמר מכר הבן בסיי האב ומת הבן בסיי האב וכו'. יש פאן להקשות לרבי יוחנן דאמר קנין פירות פקנן הגוף דמי הא תנן מכר הבן אין ללוקח כלום עד שימות האב ולכי מית האב אית ליה ללוקח ואי קנין פירות פקנן הגוף דמי אמאי קנה לוקח והא אין אדם מוכר דבר שלא בא ברשותו ועוד הכי אמרינן קנין פירות פקנן הגוף דמי והא אוקימנא לעיל דקאמר ליה גופא קני מהיום פירא לאחר מיתה והאי קושיא מתחזינא פירוקה דארף על גב דהיכא דמת הבן בסיי האב אמר רבי יוחנן קנין פירות פקנן הגוף דמי היכא דמת האב בסיי הבן לא אמר דקנה הלוקח וטעמא דמילתא משום דההוא מיקנא דקאמר דקני האב לגוף לאו מיקנא ממש הוא דהא ליכא למימר הכי מדאמרינן לעיל גופא קני מהיום פירא לאחר מיתה אלא לענן פירות הוא דקני ליה האב לגוף דכמה דאיתיה בסיי דקני להו לפירות אית ליה נמי קנין בגוף לענן פירות ולא מיקנא ממש

הוא אלא מיקנא לענן פירות דומיא דהמוכר שדהו לפירות דליפא למימר דהא דאמר רבי יוחנן התם קנן פירות פקנן הגוף דמי דמיקנא ממש הוא דהא אי בעי לוקח לזבונא לגוף לא מצי לזבונא אלא לענן הפירות בלחוד הוא דאקני ליה הגוף דכמה דאית ליה קנן בפירות אית ליה קנן בגוף לענן פירות ולא מיקנא ממש וכיון שפן אי מניית ליה בן בחיי האב לית ליה ללוקח ולא מידי דבעידנא דזבניה מיניה אפתי לא נתרונן הגוף לבן משום דברשותיה דאב הנה ואי מניית האב בחיי הבן אסתלק ליה ממילא ההוא זכותא דהנה ליה לאב בגוף וקם ליה ברשותא דבן מעידנא דכתביה ניהלה האב ואיגלאי מילתא דמההיא שעתא הנה נכסיה ומש"ה קני לוקח.

ואף על גב דבפרק החובל (קמא דף פ"ח ע"א) בענן דרב שמואל בר אבא מהגרוניא קא מניתי ראיה מהא מתני' דמוכר הבן בחיי האב אין ללוקח פלוס עד שימות האב דמשמע דהא מתני' אפילו במת הבן בחיי האב היא שנויה הדין מהו דרב ירמיה בר אבא ורב יהודה תרונניהו סבירא להו כריש לקיש דאמר קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי אכל לר' יוחנן דאמר קנן פירות פקנן הגוף דמי הא מתני' דמכר הבן בחיי האב דמשמע דכי מניית אב אית ליה ללוקח ליתיה אלא במת האב בחיי הבן [דאתו לידי הבן: ע"ב אייתביה רבי יוחנן לריש לקיש נכסי לה ואחריה לפלוני ואחריו לפלוני מת ראשון קנה שני ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו נכסים ליורשי ראשון והאי פיון דאמר ליה ואחריה לפלוני אשתכח דפירות הוא דקנו ליה לראשון והגוף לשני ואי סלקא דעתך קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי יחזרו ליורשי נותן מיבעי ליה ואם תשאל אמאי אקשי ליה ליורשי נותן מיבעי ליה ולא אמר ליורשי שני מבעי ליה דהא לענן מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב למאן דסבירא י קנן האב לפירות לאו פקנן הגוף דמי קאמרין דקנה לוקח שהוא פיורשי הבן משום דהיינו טעמא דאמרין התם קנה לוקח משום דמהיום קאמר ליה האב לבן ולרבי יוסי נמי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו הנה ליה זמנו כמהיום ואשתכח דשני שהוא הבן מהיום הוא דקני ליה לגוף היקף פיון דאמר ריש לקיש קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי ממילא נתרונן הקנן לבן וקנה לוקח אכל הכא לענן נכסי לה ואחריה לפלוני פיון דבלשון אחריה קאמר אשתכח דשני לא קני מידי כלל אלא לאחר מיתת הראשון וה"ל הגוף בחיי ראשון מתלא תלי וקאי אם מת ראשון בחיי שני קנייה שני ואם מניית שני בחיי ראשון אשתכח דשני לא קנה כלל וכיון שפן למאן דאמר קנן פירות פקנן הגוף דמי יחזרו נכסים ליורשי ראשון דהא קנייה ראשון לגוף ולפירות ולמאן דאמר לאו פקנן הגוף דמי ליורשי נותן דהא אפתי לא אסתלק ליה רשות נותן מיניהו והיינו דאיתביה קא רבי יוחנן לריש לקיש ואם איתא ליורשי נותן מיבעי ליה פלוני אי אמרת בשלמא קנן פירות פקנן הגוף דמי היינו דחזרו ליורשי ראשון דהא קנייה ראשון לגוף ורשות נותן אסתלק מיניהו וכיון דאחריה לא קני מידי דהא נותן לא אקני ליה לא גוף ולא פירות אלא לאחר מיתת ראשון וכבר מניית ליה שני מקמי דליקני להו לנכסי ממילא משתיירו להו בחזקת ראשון אלא אי אמרת קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי פיון דשני לא קנה דהא אחריה קאמר ליה דמשמע דלא אקני ליה מידי לא גוף ולא פירות אלא לאחר מיתת ראשון וכבר מניית ליה מקמי דלימות ראשון ולזפי בהו בנכסי ראשון נמי הא לא קני מידי דהא אמרי' קנן פירות לאו

פקנן הגוף דמי הני ליה הגוף צדין בראשות נותן ואפתי לא אסתלק ליה מינייהו פחיי ראשון וכיין שפן יחזרו ליורשי נותן מיבעי ליה.

א"ל על דא את סמיה פבר תרגמה רב הושעיא בבבל אחריה שאני פלומר פי היכי דלשון אחריה משמע דלא אקני ליה לשני לא גוף ולא פירות אלא אחר מיתת ראשון הכי נמי משמע דאקני ליה לראשון גוף ופירות ולא משום דקנן פירות פקנן הגוף דמי אלא משום דגופא נמי אקני ליה לראשון ולא אקני ליה לשני אלא מה דמשייר ראשון ומש"ה פי מיתת ראשון נמי אסתלק ליה נותן מינייהו לגמרי ומש"ה קתני מת שני פחיי ראשון יחזרו נכסים ליורשי ראשון ולא קתני ליורשי נותן אבל בעלמא דלא אמר בלשון אחריה אלא קא מקני ליה לשני נכסיו מהיום ולאחר מיתת ראשון דקא קני ליה השני הגוף מהיום אי נמי היכא דכתב לבנו נכסיו מהיום ולאחר מיתה דקא קני ליה הבו הגוף מהיום ולא שנייר לנפשיה אלא פירות בלחוד לעולם אימא לה קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי: והתניא יחזרו ליורשי נותן.

אמאי דאמרין אחריה שאני דייק דאלמא פמילתא דפשיטא היא דהיכא דאמר, ליה אחריה קני ליה הגוף והפירות כל ימי חייו ואסתלק מינייהו רשות נותן לגמרי והתניא יחזרו נכסים ליורשי נותן אלא אחריה נמי תנאי היא אית תנא, דסבר דאפילו היכא דאמר ליה אחריה פירא בלחוד הוא דאקני ליה לראשון כל ימי חייו וקנן פירות לאו פקנן הגוף דמי והיינו תנא דתנא יחזרו נכסים ליורשי נותן.

ואית דדייק לשון אחריה וסבר דאחריה משמע דגופא אקני ליה לראשון ואסתלק ליה נותן מינייהו לגמרי ולא אקני ליה לשני אלא מאי דמשייר ראשון והיינו תנא דתנא יחזרו נכסים ליורשי ראשון.

ומאי נינהו הני תנאי דפליגי בהא מילתא רבי ורבן שמעון בן גמליאל דתנאי נכסי לה ואחריה לפלוני ירד ראשון ומכר ואכל השני מוציא מיד הלקוחות דברי ר' פי' דסבירא ליה דאפילו בלשון אחריה פירא בלחוד הוא דאקני ליה לראשון וגופא מתלא תלי וכי מיתת ראשון פחיי שני קני ליה לגוף ופירות ואי מת שני פחיי ראשון דלא קנה שני מידי יחזרו נכסיה ליורשי נותן והיכא דראשון מית ליה פחיי שני מוציא מיד הלקוחות דקנן ראשון לפירות לאו פקנן הגוף דמי.

ורבי שמעון אומר אין לשני אלא מה ששייר ראשון בלבד. פי' דקא דייק לשון אחריה ומשמע נמי ליה דגופא נמי אקני ליה לראשון ולא אקני לשני אלא מה ששייר ראשון בלחוד.

אשתכח השתא להאי סברא דר"ל דהיכא דאמר כל נכסי לפלוני מהיום ולאחר מיתת ראשון דכולי עלמא בין לרבי בין לרבן שמעון קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי פי' פליגי היכא דאמר אחריה ולענן מיקנא אחריה דכולי עלמא בין לרבי בן לרבן שמעון בן גמליאל נאפילו לרבי יוחנן נהי דאחריה לא קני מידי פחיי ראשון לא גוף ולא פירות אלא גופא מתלא תלי וקאי אי מיתת ראשון פחיי שני קני ליה השני הגוף והפירות ואי מיתת שני פחיי ראשון לית ליה ליורש שני מידי דהא מיתת ליה מקמי דליזכי ליה בנכסים פי' פליגי לענן מיקנא ראשון ד' סבר פי' אקני ליה נותן לראשון פירות בלחוד גופא לא

אקני ליה וכינן דפירא הוא דאקני ליה ולאו גופא קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי נותן ואי זבין לנכסי בחייה זביניה לאו זביני ור' שמעון בן גמליאל סבר אילו אמר מהיום דקני ליה שני הגוף מהיום ולית ליה לראשון אלא פירי בלחוד בנדאי דקנן פירות לאו פקנן הגוף דמי אלא הכא פיון דאחריה קאמר לשון אחריה משמע דגופא ופירא אקני ליה לראשון ולא אקני ליה לשני אלא מאי דמשיר ראשון וכינן שפן אי זבין להו ראשון לנכסי הנה זביניה זביני ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי ראשון הכין הוא סברא דריש לקיש.

אבל רבי יוחנן סבירא ליה דאפילו היכא דאמר אחריה נמי דכולי עלמא בין לרבי בן לרבן שמעון בן גמליאל פירא הוא דאקני ליה לראשון גופא לא אקני ליה ומוקים להו לפלוגתיהו בקנן פירות או פקנן הגוף דמי או לא ולענן מקנא אחריה דכולי עלמא אחריה לא קני בחיי ראשון לא גוף ולא פירות מדאמרין לעיל ואי סלקא דעתך קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי יחזרו ליורשי נותן מיבעי ליה ולא אמרין יחזרו ליורשי שני.

דש"מ דסבירא ליה לרבי יוחנן דאפילו למאן דאמר קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי אחריה לא קני מידי בחיי ראשון לא גוף ולא פירות כי פליגי לענן מיקנא ראשון דר' סבר קנן פירות לאו פקנן הגוף דמי ואי זבין ראשונה זביניה לאו זביני ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי נותן ור' שמעון סבר קנן פירות פקנן הגוף דמי ואי זבין ראשון זביניה זביני ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי ראשון ונהיגו דאמרין לקמן מתקיף לה רב נחמן בר יצחק בשלמא רבי ורבן שמעון בהא פליגי דמר סבר קנן פירות פקנן הגוף דמי ומר סבר לאו פקנן הגוף דמי דסבירא ליה לרב נחמן בר יצחק כר' יוחנן דמוקים לה לפלוגתיהו דרבי ורבן שמעון בקנן פירות אי פקנן הגוף דמי אי לא ולא לענן מיקנא אחריה דהא אמרין דלכולי עלמא אחריה לא קני מידי בחיי ראשון לא גוף ולא פירות אלא לענן מיקנא ראשון פדאמרין הדין הוא סברא דרב נחמן בר יצחק אליבא דר' ואליבא דרשב"ג ונהיא דכתב רבינו הרב זצ"ל בהילכותיו דרב נחמן בר יצחק דמוקים לה לפלוגתיהו דרבי ורבן שמעון בקנן פירות אי פקנן הגוף דמי או לא פרב הונא סבירא ליה דאמר פל האומר אחריה פאומר מעכשיו דמי לא דייק גבן דאם פן לרב נחמן בר יצחק הא דמנא ליורשי נותן אמאי ליורשי נותן ליורשי שני מיבעי ליה אלא לאו ש"מ מדלא קתני ליורשי שני מפלל דלכולי עלמא בין לרבי בין לרבן שמעון בן גמליאל אחריה לא קני מידי בחיי ראשון לא גוף ולא פירות וכי פליגי לענן מיקנא ראשון פדאמרין דרבי סבר קנן ראשון לפירות לאו פקנן הגוף הוא ואי זבין זביניה לאו זביני ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי נותן.

ורבן שמעון סבר קנן ראשון לפירות פקנן הגוף דמי ואי זבין זביניה זביני ואם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליורשי ראשון ואם תשאל לרבי יוחנן ולרב נחמן בר יצחק נהי דקסבר רבן שמעון קנן פירות פקנן הגוף דמי כי מזבין ראשון אמאי זביניה זביני ואין השני מוציא מיד הלקוחות ונא תנן במתניתין מר האב מכורין עד שמימות וכי מניית אב מיהא הבן מוציא מיד הלקוחות אף על גב דקסבר רבי יוחנן קנן האב לפירות פקנן הגוף דמי הכי נמי לרבן שמעון אף על גב דקסבר קנן ראשון לפירות פקנן הגוף כי

מזבין ראשון ומית אמאי אין השני מוציא מיד הלקוחות לא דמי דאילו התם מהיום ולאחר מיתה קאמר דאשתכח דגופא מקני ליה לזון מהיום ומשום הכי אף על גב דקסבר רבי יוחנן קנני קאב לפירות פקנני הגוף דמי פי מניית קאב מיהא הזון מוציא מיד הלקוחות אבל קאב אחריה ששני דלשון אחריה משמע דלא אקני ליה לשני מידי פסחי ראשון לא גוף ולא פירות פדאמרנין לעיל ומשום הכי פי מזבין ראשון זביניה זביני ואין השני מוציא מיד הלקוחות וכיון דאשתכח לן להאי פירושא דילן דטעמא דרבן שמעון אליבא דר"ל משום דקסבר דקנני פירות פקנני הגוף הוא אלא קסבר דלשון אחריה משמע דאקני ליה לראשון גוף ופירות ולא אקני ליה לשני אלא מאי דמשנייר ראשון אבל היכא דאמר מהיום ולאחר מיתת ראשון דקא קני ליה השני הגוף מהיום קא מודי רבן שמעון דקנני ראשון לפירות, לאו פקנני הגוף דמי האי דפסוק רבי יוחנן הלכה פרבן שמעון בן גמליאל איתא נאפילו לריש לקיש משום דאחריה שאני והנינו דאמרנין לענין מעשה דסבתא (לעיל דף כ"ה ע"א) מסתבר טעמא דבני מערבא דאי קדימ סבתא וזבינא זבינה זביני: דף קלז א"א דרבי אדרבי לא קשיא הא לגופא הא לפירא ואם תשאל לפירא פשיטא צריכא למימר דפירא דראשון הוא קמשמע לן דאף על גב דאפתי ליתיה בעולם אי זבין ליה לארעא לפירי כל ימי חייה פההוא דאמרי' (בפ' מי שמת דף קמ"ז ע"ב) תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו זביניה זביני שלא תאמר פנין דגופא דארעא לאו דיליה הוא ההוא הקנאה דקא מקני ללוקח גופיה למכלינהו לפירי לא פלום הוא קמ"ל אף על גב דלית ליה קנני ממש בגוף מפל מקום הא קא משעבד ליה לפירי כל ימי חייה הילכך פי מזבין ליה לגוף למכלינהו לפירי ההוא שעבודא דאית ליה בגוף הוא דזבין וזביניה זביני: דרבן שמעון בן גמליאל לא קשיא הא לכתחלה הא דייעבד.

דאי נקיט רשותא מבי דינא לזבני הגוף אמרינן ליה ליה לזבני הגוף והאי דקתני אין לשני אלא מה ששנייר ראשון דייעבד: אמר אבני מתנת שכיב מרע לא קניא אלא לאחר מיתה וכבר קדמו אחריה רמינן דידיה אדידיה דאתמר מתנת שכיב מרע אימתי קונה אבני אמר עם גמר מיתה פלומר לא יגמור מיתתו והמתנה פבר קנה והנה לא קדמו אחריה ומתדרינן הדר ביה אבני מההיא וכיון שפן לענין מתנת שכיב מרע שהיא באם מתי לאחר מיתה הוא דקניא וכבר קדמו אחריה לפי שאחריה עם גמר מיתה קונה וטעמא דמילתא משום דהאי אחריה לאו מפח ראשון קא אתי פי היכי דלא ליקני אלא לאחר מיתה אלא מפח הנותן הוא דקאתי והאי ראשון עכובי בעלמא הוא דמעכב ליה לההיא הקנאה כל ימי חייו וכיון שפן נמצא גמר מיתתו וזכיות השני בזו ההקנאה שהקנה לו הנותן קודם לכן באין בבת אחת וקודם לכן ההקנאה ואינה צריכה להתחדש עכשויו אבל מתנת שכיב מרע פנין דמפח המת הוא דקאתי דלקני לה לאחר מיתתו לא קני לה אלא לאחר מיתה: דף קלח ע"ב ודילמא פראוי לו בחובו קאמר ואם תשאל מאי טעמא דייקנין גבי בעל חוב ולא דייקנין גבי בנו ואשתו משום דבנו ואשתו מקרבה דעתיה לגבייהו ומטפי להו מנכסיה אבל גבי אחר דלא מקרבה דעתיה לגבייה לית לן למימר דטפויי הוא דטפי ליה.

הנהו מאתים זוז אלא בראיה ומשום הכי מקשי עליה בגמרא ודילמא פראוי לו בחובו קאמר וכו': פי דינא פתר פי דינא לא דייקי פתר עדים דייקי. שמעין מהא דהיכא דאייתי

איניש ש'טרא לבי דינא לקיומי שלא בפני בעל דין ואייתי סהדי דקא מסהדי אחתימת ידיהו דסהדי דחתימי בש'טרא דלית ליה לבי דינא לקיומי ש'טרא אפומיהו עד דבדיק אי הנה סהדי דמקימי ליה לש'טרא חזו למסהיד בההיא סהדותא דלית ליה שום מידע בקריבות או לא דהא בי דינא בתר בי דינא לא דינקי הילכף אי לא אדכרו לשמיהו דסהדי באשרתא וקא טעין השתא בעל דין ואמר דילמא סהדי קרובים הנה לא משגחינו בטענתיה משום דלא מחזקינן להו לבי דינא דמקימו ש'טרא אלא אפומיהו דסהדי דחזו ליהו סהדותא ולבתר דבדקי לה למילתא שפיר: דף קלט ע"א וקא תנא שמין את המחזקינן ללוקח פירוש ללוקח מן האב אלמא אף על גב דמחזקינן ניהו בשעת מיתת האב זכה בהו הלוקח מן האב ולא שקיל להו הבן אלא בדמיהו ומפריקין לא קשיא פאן בכנו פאן באחר.

כלומר הא דאמרינן תלוש אין מחזקר לא אלמא הבן זוכה בפירות המחזקינן כמו שזוכה בגוף בשלא מכר האב פירות ללוקח שנמצא דין הבן בכף עם האב וכיון דדעתו של אדם קרובה אצל בנו מחיל להנהו פירות מחזקינן גביה והת' דאמרינן שמין את המחזקינן ללוקח משום דההוא לוקח אחר הוא דלא מחיל להו להנהו פירות מחזקינן גבי בנו של מוכר ושמעין מינה דמאן דגריש לאינתתיה ואית ליה בארעא דילה פירות מחזקינן גבי בנו של בשעת הגירושין דהני פירי דבעל ניהו ודינא דשניי להו עלה דהא מגרש אחר הוא לגביה ולא קא מחיל להו נהלה וכל שפן היכא דתליש דשקיל ליה לוקח לגמרי פדאמרינן שמין את המחזקינן ללוקח ולא אמרינן הרי הו של לוקח וטעמא דמילתא משום דכיון דמחזקינן בארעא לית ליה ללוקח למישקלינהו לגמרי דכי מניית האב מחזקינן הנה ולא מטו למנהה תלושין ואית ליה לבן שהו בעל הקרקע זכיה בגנוייהו וכי מיתלשי ברשותיה מיתלשי וליפא נמי מן דינא למיזכא בהו הבן לגמרי דהא כבר יצאו הפירות לעולם ומטו לכפפי' וגופא הוא דזכי ליה האב פירות לא זכיה ליה הילכף שמין אותן ללוקח דאמרינן האי ארעא כמה שוין בפירות וכמה שוין היא בלא פירות ומאי דאיתוסף בהאי ארעא בעידן מיתת האב משום הנה פירי שקיל להו לוקח אכל פירי גופיהו שקיל להו הבן ואף על גב דכי תלשי שוה טפי דכיון דעביד הכי אשתכח דקא שקיל להו לוקח לפירי דשבק האב פנים דהנה שוו בעידנא דשכיב האב ושקיל ליה הבן לתוספת דאיתוספו דמיהו דהא ברשותיה איתוספו והא דמין להא דתנו בפ' האשה שנפלו לה נכסים (פתובות דף ע"ט) הניח פירות המחזקינן בקרקע אמר רבי מאיר שמין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר ילקח בו קרקע וכו': ע"ב אלא אמר רב אשי שוין רבנן פירוש שוין רבנן פלוקח גבי יוכל שוין רבנן פירוש משום פסיקא דיליה פי היכי דלא ליהדר ביובל.

גבי דרבי יוסי ברבי חנינא שוין רבנן פלוקח משום פסיקא דידיה פי היכי דלא מצי למזבין מידי תותיה ואי מזבנא מפיק להו מינייהו דלקוחות דאינהו דאפסידו אנפש'יהו גבי אלמנתו שוין רבנן פירוש משום פסיקא דאלמנתו פירוש וכיון דאסקה רב אשי דבעל שוין רבנן פלוקח לגבי דרבי יוסי בר חנינא משום פסיקא דידיה מתחזינא מילתא דלענין לותה ואכלה ועמדה ונשאת נמי בעל לוקח הנה ולא גבי מלוה מינייהו פלום משום פסיקא דבעל.

ואם תשאל הא איפא פסידא דמלנה דבשילמא לגבי רבי יוסי ברבי חנינא אף על גב דאיפא פסידא דלקוחות אמרינן אינהו אפסידו אנפשיהו דידעי דאית לה גברא וזבני מינה אלא היכא דלונה ואכלה ועמדה ונשאת מאי אפסידו אנפשיהו איכא אטו מי הנה ידעי דלבתר הכי קיימא ומינסבא וליפא למימר האי נמי איהו אפסיד אנפשיהו דלא איבעי ליה לאוזופי אלא בשטרא חדא דכי אמרינן דאפסיד אנפשיהו הני מילי היכא דקא מפונין למיזפי לנפשיהו במקום דידע דאיפא פסידא לאחריני פגון לקוחות דרבי יוסי ברבי חנינא דידעי דאיפא בעל וקא מיפונין למיזפי אנפשיהו דלא איבעי להו למעבד מידי דאיפא חובתא לאחריני ועוד הסינח לענין גבייה מן הקרקע דאיפא הפרש בין מלנה בשטר למלנה על פה לענין גבייה מן המטלטלין לבתר דתקון רבנן דמתיבתא השאח למגבא ממטלטלי דשקרו להו גבי יורש דאיפא הפסד בין מלנה בשטר בין מלנה על פה דאפילו מלנה בשטר לא טרפי ממטלטלי דזבן לזה מאי אפסיד אנפשיהו איפא.

יש להשיב דכי חיישינן לפסידא דבעל הוא דחיישינן ולא אפסידא דמלנה משום דנכסי בחזקת בעל קיימי ומלנה הוא דקא בעי למיטרף מיניה וכיון דמלנה על פה היא ולית לה קלא חיישינן לפסידא דבעל ולא לפסידא דמלנה כדאמרינן התם אמר רב פפא הילקתא מלנה על פה גובה מן היורשין ואין גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא.

ואין לומר והא גבי אלמנתו דאיהי קא בעיא למיטרף מיניה וקא חיישינן לפסידא דידה ולא לפסידא דידהו חדא דהא קיימי לן דנכסי בחזקת אלמנה קיימי כדגרסינן בפרק אלמנה גיזונית (במות דף צ"ו) בעי רבי יוחנן יתומים אמרו נתנו והיא אומרת לא נטלתי וכו' ומסקנא דכל זמן שלא נשאת עליהם להביא ראיה ועוד דלגבי אלמנה איפא למימר פנין דידעי דאיפא האלמנה דבעיא איתזוני מהני נכסי כי קא נסיב לה להאי בת אדעתא דהכי הוא דקא נסיב אלא איהו דאפסיד אנפשיהו דידע דאיפא האי אלמנה דאית לה לאיתזוני מהני נכסי וקא נסיב לה לבת.

ומשום הכי שויה פירוש וחיישינן לפסידא דידה אי נמי יש להשיב דכיון דקיימא לן דאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בפניו ב"ד משום הכי שויה פירוש ולא חיישינן לפסידא דידה: הדרן עלה יש נוחלין דף קמ ע"א אלא אמר רבא מוציאין להן לבנות כדי שזיונו עד שיבגרו והשארו לבנים.

ואם תאמר פנין דמפל מקום בין נכסים מרובים בין מועטין מזונות אית להו לבנות עד שיבגרו והשארו לבנים למה ליה לפלוגי לתנא בינייהו ולמיתני הקא הבנים יירשו והבנות גיזונות והקא הבנות גיזונות והבנים ישאלו על הפתחים ליפסיק וליתני בין בנכסים מרובים בין בנכסים מועטין הבנות גיזונות עד שיבגרו והשארו לבנים למיתהוי הנכסים ברשות הבנים לאיעסוקי בהו דאילו תנא בתרנוייהו הבנות גיזונות עד שיבגרו והשארו לבנים הנה אמרינן אפי' בנכסים מרובים נמי בחזקת הבנות קיימי מעיקרא ולית להו לבנים לאיעסוקי בהו אלא במאי דטפי על מזונות הבנות והשתא דקתני הבנים יירשו משמע דכולהו נכסי בחזקת הבנים קיימי ומתומי ידדיהו שקלי הבנות מזונותיהן א"נ נפקא מינה להיכא דהנה.

הנכסים מעיקרא מרובים ונתמעטו דאי תנא בתרנוייהו הבנות גיזונות עד שיבגרו והשארו לבנים הנה אמרינן אפילו היכא דהנה מרובין מעיקרא ובתר הכי נתמעטו מזונות הבנות

כדקנימי קנימי וְלֹא מִיחֲסַר לֵהוּ כְּלוּם לְהִכִּי תִּנָּא בְּנִכְסִים מְרֻבִּים יִירָשׁוּ לְמִימְרָא דְהֵךְ
חֻלְקָא דְמָטוּ לְהוּ לְבָנִים לְבַתֵּר דְּמַפְקִי מִיְנֵיהּוּ שְׂעִינְעוּר מְזֻנּוֹת הַבְּנוֹת עַד שְׂיַבְגְּרוּ כְּבָר זְכוּ
בֵּיהּ הַבְּנִים וְהָהּ דִּידְהוּ הִילְכָף אִי מְתַמְעֵטוּ נְכִסֵּי בְּתֵר הִכִּי לְבָנוֹת מְתַמְעֵטִי וְלֹא מִיחֲסִיבִי
בָּנִים לִיתָן לְהוּ מֵהֵךְ חֻלְקָא דְמָטָא לְהוּ מִיַּדִּי וְהִינְנוּ דְאָמַר בְּתֵר הִכִּי פְּשִׁיטָא מְרֻבִּין
וְנִתְמַעֵטוּ כְּבָר זְכוּ בְּהוּ יוֹרְשִׁין וְיֵישׁ לְפָרֵשׁ הָא דְקִתְנֵי הַבְּנִים יִירָשׁוּ וְכוּ' וְלֹא קִתְנֵי
בְּתֻרְנוּיֵיהּוּ הַבְּנוֹת יְזוּנּוּ עַד שְׂיַבְגְּרוּ וְהִשְׁאָר לְבָנִים אִיִּדִּי דְקִבְעֵי לְמִיתְנֵי סִיפָא בְּנִכְסִים
מוּעֵטִין הַבְּנוֹת גִּיזוּנּוֹת וְהַבְּנִים יִשְׁאָלוּ עַל הַפְּתָחִים דְאֵלְמָא לִית לְהוּ לְבָנִים לִיזוּן בְּהֵדִי
בְּנוֹת בְּנִכְסִים מוּעֵטִין קִתְנֵי רִישָׁא בְּנִכְסִים מְרֻבִּין הַבְּנִים יִירָשׁוּ וְהַבְּנוֹת גִּיזוּנּוֹת וְהִכִּי
קִתְנֵי בְּזִמּוֹ שְׂהַנְכְּסִים מְרֻבִּין הַדְּבָר יְדוּעַ שְׂפִינּוֹן שְׂיֵישׁ בְּנִכְסִים מֵה שְׂיִרְשׁוּ הַבְּנִים לְאַחַר
מְזוּנּוֹת הַבְּנוֹת שְׂהַבְּנִים יִירָשׁוּ וְהַבְּנוֹת גִּיזוּנּוֹת אַבְּל בְּנִכְסִים מוּעֵטִין פִּינּוֹן שְׂאִין כְּדִי שְׂיִזוּנּוּ
אֵלוּ וְאֵלוּ עַד שְׂיַבְגְּרוּ אִין אֹמְרִים יְזוּנּוּ גַם הַבְּנִים עִם הַבְּנוֹת עַד שְׂיִתְמוּ הַנְכְּסִים כְּדִי שְׂלֹא
יְהֵא פִּתְּ הַבְּנִים בְּנִכְסִים מוּעֵטִין מוּעֵט מִפְּתַח הַבְּנוֹת אֵלְא הַבְּנוֹת הֵן גִּיזוּנּוֹת בְּלִבְד וְהַבְּנִים
יִשְׁאָלוּ עַל הַפְּתָחִים: ע"ב הָאֹמֵר אִם יִלְדָּה אִשְׁתִּי זָכָר יִטּוֹל מְנָה וְכוּ' הֵאִי מִתְנִי' בְּשִׂכִּיב
מְרַע הוּא דְדַבְרֵי ש"מ פְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין אַבְּל בְּבִרְיָא לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ דְאִי נָמִי קְנוּ מִיָּדוּ
אִין מְטַבְעַ נְקֻנָּה בְּחִלְפִין וְעוֹד דְאִסְמַכְתָּא הִיא דְהָא אִם יִלְדָּה קְאָמַר וְעוֹד דְקִנְנֵן דְבָרִים
בְּעֵלְמָא הוּא דְהָא יִטּוֹל קְאָמַר הִלְכָף לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ אֵלְא בְּשִׂכִּיב מְרַע: דָּף קַמְב ע"ב
וְהִלְכְתָּא בְּכָל הַגִּי תִלְת לִישְׁנֵי דְאָמַר מֶר בְּרִיָּה דְרַב יוֹסֵף מִשְׁמִיָּה דְרַבָּא שְׂהַעוֹבֵר אִינוּ
מְמַעַט בְּחֻלְקָא בְּכוּרָה וְבִן שְׂנוּלְד אַחַר מִיתַת הָאָב אִינוּ מְמַעַט בְּחֻלְקָא בְּכוּרָה וְהַבְּכוּר שְׂנוּלְד
לְאַחַר מִיתַת הָאָב אִינוּ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם: אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַמְּזוּפָּה לְעוֹבֵר לֹא
קִנָּה וְאִם תֵּאמַר מִשְׁנִתְּנֵנוּ וְכוּלִּי וְהִלְכְתָּא הַמְּזוּפָּה לְעוֹבֵר לֹא קִנָּה מְסַתְבְּרָא דְדוֹקָא אַחַר
אַבְּל בְּנוֹ קִנָּה כְּדִאֲמַרִּין אִם תֵּאמַר מִשְׁנִתְּנֵנוּ הוֹאִיל וְנִדְעָתוּ שֶׁל אָדָם קְרוּבָה אַבְּל בְּנוֹ
וְלַעֲנֵנּוּ אַחַר לֹא תִימָא הַגִּי מִיָּלִי בְּהַקְנָאָה אַבְּל בִּירְוּשָׁה הַבָּאָה מֵאֵלֵיהָ קִנָּה אֵלְא אִפִּילוּ
בִּירְוּשָׁה נָמִי לֹא קִנָּה עַד שְׂיֵצֵא לְאוּרֵי הָעוֹלָם דְהָא רַבָּא פְּלִיג עֲלֵיהָ דְאִבֵּי בְּהִכִּי וְאִי תִימָא
רַבָּא לֹא מְפַלֵּג פְּלִיג עֲלֵיהָ דְאִבֵּי בִּירְוּשָׁה אֵלְא שְׂיִנּוּיָא בְּעֵלְמָא הוּא דְקָא מְשַׁנֵּי לִיכָא
לְמִימַר הִכִּי דִתְנֵן עוֹבֵר פּוֹסֵל וְאִינוּ מְאָכִיל דְבָרֵי רַבִּי יוֹסֵי דְמִשְׁמַע דְרַבִּי יוֹסֵי סְבַר עוֹבֵר
קִנָּה בִּירְוּשָׁה וּפְלִיגֵי רַבְּנֵן עֲלֵיהָ כְּדִאֲמַרִּין אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל זוּ דְבָרֵי רַבִּי יוֹסֵי
אַבְּל חֲכָמִים אֹמְרִים יֵשׁ לוֹ אַחִין אוֹכְלִין בְּשִׂבִּיל אַחִין וְכוּ' וּמִמִּילָא שְׂמַעַת דְלִית הִלְכְתָּא
כְּנֻתְיָה אֵלְא כְּרַבְּנֵן חֲדָא דְקִיָּמָא לֵן יַחֲדִי וְרַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים וּמֵאִי דְאֲמַרִּין בְּעֵלְמָא דְרַבִּי
יוֹסֵי גְמוּקוּ עִמּוֹ וְהִלְכְתָּא כְּנֻתְיָה בְּשִׁחּוּלְקָא עֲלִיו יַחֲדִי אַבְּל גְּחֻלְקוּ עֲלִיו רַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים
וְעוֹד תְּנֵן בְּפֶרֶק יוֹצֵא דוֹפְן (גְּדָה דָּף מ"ד ע"א) תִּינּוּק בֵּן יוֹם אֶחָד פּוֹסֵל בְּתֵרוּמָה וְאֲמַרִּין
עֲלֵהּ בְּגִמְרָא בֵּן יוֹם אֶחָד אִין אַבְּל עוֹבֵר בְּמַעֲי גְרוּשָׁה לֹא פְּסִיל וְלֹא פּוֹקִי מְדַרְבֵּי יוֹסֵי
דְאָמַר עוֹבֵר נָמִי פּוֹסֵל קַמ"ל אֵלְמָא לִיה הִילְכְתָּא כְּרַבִּי יוֹסֵי אֵלְא כְּרַבְּנֵן דְעוֹבֵר לֹא קִנָּה
אִפִּילוּ בִּירְוּשָׁה עַד שְׂיִנְלָד מִיהוּ אִי קִשְׂיָא הָא קִשְׂיָא פִּינּוֹן דְעוֹבֵר לֹא קִנָּה עַד שְׂיִנְלָד אִפִּילוּ
בִּירְוּשָׁה הָא דִתְנֵן תִּינּוּק בֵּן יוֹם אֶחָד נוֹחַל וּמִנְחִיל וְאוֹקְמָה רַב שְׂשֵׁת נוֹחַל בְּנִכְסֵי הָאָב
לְהַנְחִיל אַחִין מִן הָאָב וְדוֹקָא בֵּן יוֹם אֶחָד אַבְּל עוֹבֵר לֹא מֵאִי טַעְמָא דְהוּא מִיָּת בְּרִישָׁא
וְכוּ' דְמִשְׁמַע טַעְמָא דְהוּא מִיָּת בְּרִישָׁא הָא אִילוּ מֵתָה אִיהִי בְּרִישָׁא נוֹחַל וּמִנְחִיל וְהָא
אֲמַרִּין עוֹבֵר לֹא קִנָּה.

ומר בריה דרב יוסף דאוקמה לומר ששמעט בחלק בכורה ודוקא בן יום אחד אבל עובר לא מאי טעמא וילדו לו בעינן אמאי איצטריה למימר טעמא מוילדו דמשמע דבחלק בכורה דכתיב וילדו הוא דאינו ממעט הא מקנא בירוששה קנה לשאר מילי והא אמרי דעובר לא קנה כלל עד שיולד ואם תאמר דהא דרב ששת ומר בריה דרב יוסף אליבא דרבי יוסי היא והכי קאמרי אפילו לרבי יוסי נמי דאמר עובר קנה מודי בהא ליפא למימר הכי דהא אמרינן והלקתא פי הגי תלת לישני דמר בריה דרב יוסף אמאי איצטריה למפסק הלכתא פותיה בענין עובר דאינו ממעט בחלק בכורה ועוד דהא מתניתין דקתני תינוק בן יום אחד נוחל ומנחיל בההיא נמי תנן פוסל בתרומה ונוחל ומנחיל וכיון דרישא דפוסל בתרומה אוקימנא דלא כרבי יוסי כדאמרינן ולאפוקי מדרבי יוסי דאמר עובר נמי פוסל היכי מציינן סיפא דקתני נוחל ומנחיל לאוקומה פרבי יוסי דתהוי רישא רבנן וסיפא רבי יוסי ואתחזי לן בפרויקי דהאי קושיא דהאי דאמרי רבנן עובר לא קנה עד שיולד הגי מילי בעובר חי דאתי לכלל לידה ודייקא נמי מדאמרינן עד שיולד דאלמא בעובר שהוא חי ועומד ללידה הוא דאמרינן לא קנה עד שיולד ויוצא לאויר העולם אבל לעולם עובר שמת במעי אמו מפנין דמית ונתברר שאינו עומד לילד ולצאת לאויר העולם איגלאי מילתא למפרע דמשעה שנוצר ונכנסה בו נשמה נעשה אדם וקנה חלקו בירוששה שהרי אינו עומד ללידה שיתלה הדבר עד שיולד פניו דבעובר שמת במעי אמו מודו רבנן דקני דהרי קא יתיב רב ששת טעמא משום דאיהו מיית ברישא הא אולי מתה היא ברישא קנה ומר בריה דרב יוסף נמי קא יתיב טעמא דכתיב וילדו לו הא לשאר מילי דלא פתיב בהו וילדו לו פנין דמת במעי אמו איגלאי מילתא למפרע דקנה ואפילו לרבנן שהדין הוא פירוקא דאסתבר לן בהאי קושיא ומסתבר דדייק: דף קמג ע"ב אפילו לא הניח להן אביהן אלא אודייני השכר לאמצע פ"א אודייני כגון פסא גדול שיושבין עליו פההיא דגרסינן לא ישב על גבי פסא ולא על גבי אודייני ונה אודייני משפירין אותו לישב עליו לשמור ממנו גנות ופרדסים כדי שתהא עינו שולטת בכל והנה אודייני השכר שנוטלים מחמת עצמן הוא לפי שזה האח שהשפיר אותו עם עצמו השכיר אותו לישב עליו ויהנה משמר ממנו את הגן ולולי שמירתו את הגן על זה האודייני לא היה לאודייני שכר פלום לפי שאין האודייני משמר פלום אלא היושב עליו הוא שמשמר ונמצא השכר שנוטלין מחמת עצמן הוא ואפילו הכי השכר לאמצע ופריק שאני אודייני דלנטירותא בעלמא הוא דעבידא ואפילו קטנים מצו נמי מנטרי: דף קמד ע"ב תנא האי אומנות לאומנות המלה וש"מ דדוקא לאומנות המלה דכי מינוהו מחמת האחין ולהכי נפל לאמצע וכדתנא אחד מן האחין שמינוהו גבאי או פולמוסטוס וכו' אבל שלא לאומנות המלה פנין שאין האחין מתעסקין עמו באותה אומנות אלא הוא לבדו מתעסק בה אע"ג דמינוהו מחמת אחין לעצמו וכל שפן אם מינוהו מחמת עצמו: חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו שלח רבין משמיה דרב אלעאי לא שאנו שחלה בפשיעה אבל חלה באונס נתרפא מן האמצע. פירוש מפני שהרי הוא המתעסק לבדו באותה אומנות וכולן בטלין ממנה ונוטלין חלקם מן הרווח אבל שני שותפין שהן מתעסקין באומנות או בסחורה חלה אחד מהן אפילו באונס נתרפא משל עצמו: האחין שעשאו מקצתן שושבינות בחיי האב חזרה השושבינו חזרה לאמצע.

פירוש אחד מן האחין ששלח שושבינות לאחר מנכסי אביו בתי אביו אף על פי שעל שם עצמו שיגרה כיון שמשל אביו שיגרה כשהיא חוזרת עכשיו לאחר מיתת אביו חוזרת לאמצע ורמינו עלה הא דתניא שלח לו אביו שושבינות פירוש שלח לו שושבינות על שמו כשהיא חוזרת עכשיו לאחר מיתת האב חוזרת לאותו הבן ששלח אביו על שמו ואין לאחין בה פלוג.

נשתלחו לאביו שושבינות. פירוש פלומר נשתלחה לאחד מן האחים שהשיא אביו אשה שושבינות כשהיא חוזרת עכשיו לאחר מיתת האב חוזרת לאמצע פירוש מן האמצע ואוקמה רב אסי לבסוף לא קשיא פאן בסתם פאן במפרש כדתניא שלח לו אביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לו במפרש שלח אביו שושבינות סתם כשהיא חוזרת חוזרת לאמצע ושמואל אוקמה ביבם.

פלומר זה ששלחה אביו על שמו מת ויבם אחד מן האחין את אשתו ולפי שאותה שושבינות ראוי שהרי מת קודם שמתחזר אליו לפיכך אין היבם זוכה בה בשביל ירושתו אלא חוזרת לאמצע.

ואקשינו מכלל דהאיך משלם דקסלקא דעתך שזה שמת ארוס היה ומת קודם שיפנס את אשתו ולימא תנו לי וכו'. והא דאמרין שלח לו אביו שושבינות סתם כשהיא חוזרת חוזרת לאמצע דוקא ששלחו אביו בשם בניו שנמצא שהבנים הן שושבינו והאי דקתני סתם פלומר שלא סיים אחד מן הבנים אבל אם לא שלחה בשם בניו אלא בשם עצמו שנמצא שהוא עצמו שושבין אם נשא האב אשה אחרת ושמה עמו אותו אחר שבעת מי חנפה ואחר כך מת האב קודם שמתחזר אליו השושבינות חייב האיך לשלם וכשהיא חוזרת חוזרת לאמצע ואם מת האב קודם שישא אשה אחרת האיך לא משלם מידי דמצי אמר תנו לי שושביני ואשמח עמו נמצא עכשיו העולה בידינו מזה הדין שהאב ששלח שושבינות לאחר בתיו בשם אחד מבניו בפירוש כשהיא חוזרת חוזרת לאותו הבן שנשתלחה בשמו ואין לאחד מן האחין בה פלוג ואם שלח האב בשם בניו סתם בלי שייסיים אחד מהן כשהיא חוזרת חוזרת לאמצע אלא מסתברא לן שאם הבנים כולי שמהו עם אותו שנשתלחה לו אותו שושבינות אינו חייב לשלם עד שישא כל אחד מהן אשה וישמח גם הוא עם כולן כמו ששמחו כולן עמו וכולן היו עמו שושביניו.

אבל אם שמח עם אחד מהן ולא שמח עם כולן אינו חייב לשלם השושבינות כולו אלא משלשין אותה ומי ששמח עמו נוטל חלקו ומי שלא שמח עדיין עמו אינו נותן פלוג עד שישמח עמו.

והא מילתא דתליא בסברא הוא כיון דשלחה האב בשם בניו שנמצא כולן הן שושבינו אם אתה אומר שפיון ששמח עם אחד מהן נתחייב לשלם הכל נמצאת אתה מחייב אותו שנשתלחה אליו השושבינות להחזיר אותה בלי שישמח עם שושבינות ומדת הדין לוקה בכך ועוד למדנו שמי שהשיאו אביו אשה ועשה לו משתה ונשתלחה לו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לאמצע והיינו דקתני בברייתא נשתלחה לאביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת מן האמצע וליכא לאוקמה להא דקתני נשתלחה לאביו שושבינות כשנשתלחה לו בנשואי עצמו ושמח עכשיו עם המשלח בנשואי המשלח ומת קודם שיחזיר השושבינות חזא דאם כן האי נשתלחה לאביו נשתלחה לאב מביעי ליה שהרי

אין דרף לָבֹן כִּי הִיכִי דְלִיָּתְנִי אָבִיו וְעוֹד דְּמִדְּאוֹקְמָה רַבִּי יוֹחָנָן לֵהָא דְקִתְּנִי הָאֲחִין שְׁעֵשְׂאוּ מִקְצָתָן שׁוֹשְׁבֵינֹת בְּחַיֵּי הָאָב חֲזָרָה שׁוֹשְׁבֵינֹת חֲזָרָה לְאַמְצַע בְּשִׁנְשִׁתְּלָהּ לְאָבִיו וְקִאָמַר הִכִּי כִּי תָנִן נָמִי מִתְּנִיתִין נִשְׁתַּלְּחָה לְאָבִיו תָּנִן שְׁמַעִינוּ דְּהָא דְקִתְּנִי בְּבְרִיָּתָא נִשְׁתַּלְּחָה לְאָבִיו שׁוֹשְׁבֵינֹת דְּלָאוּ בְּנִישׁוּאֵי עֲצָמוּ הוּא אֵלָא בְּנִישׁוּאֵי הַבֵּן דְּהָא אֲחִין שְׁעֵשְׂאוּ מִקְצָתָן שׁוֹשְׁבֵינֹת בְּחַיֵּי הָאָב קִתְּנִי בְּמִתְּנִיתִין דְּאֵלְמָא בְּנִישׁוּאֵי אֶחָד מִן הָאֲחִין הוּא דְנִשְׁתַּלְּחָה אוֹתָהּ שׁוֹשְׁבֵינֹת וְהִיָּנוּ טַעְמָא דְחֻזְרָת מִן הָאֲמַצַּע מִשּׁוּם דְּכִינֵן שְׁהָאָב הֵשִׂיאוּ אִשָּׁה לְאוֹתוֹ הַבֵּן שְׁנִשְׁתַּלְּחָה לוֹ וְהוּא עָשָׂה לוֹ יָמֵי הַמְּשִׁתָּה מִשְׁלוֹ כְּדִקְתְּנִי בְּהִדְיָא נִשְׁתַּלְּחָה לְאָבִיו שׁוֹשְׁבֵינֹת דְּאֵלְמָא אָבִיו הִיָּה בְּעַל הַמְּשִׁתָּה נִמְצָא דְזוּ הַשׁוֹשְׁבֵינֹת שְׁנִשְׁתַּלְּחָה לוֹ מִכָּלל הַמְּשִׁתָּה שְׁעֵשְׂאוּ לוֹ אָבִיו וּמִכָּלל הַהוֹצָאָה שְׁהוֹצִיא בְּאוֹתוֹ מִשְׁתָּה הִיא חֲשׁוּבָה וְכִאֵילּוּ הַמְּשַׁלֵּחַ הַלְוָה לְאָבִיו מַה שְׁהוֹצִיא בְּאוֹתָהּ שׁוֹשְׁבֵינֹת וּלְפִיכָף כְּשֶׁהִיא חוֹזֶרֶת חוֹזֶרֶת מִן הָאֲמַצַּע וְדוֹקָא בְּמִי שְׁאָבִיו הֵשִׂיאוּ אִשָּׁה וְעָשָׂה לוֹ שְׁמָחָה וּמִשְׁתָּה מִשְׁלוֹ כְּמוֹ שְׁאָמְרֵנוּ אָבִל אִם הוּא עֲצָמוּ נִשְׂאָ אִשָּׁה וְהוֹצִיא בּוֹ יָמֵי הַמְּשִׁתָּה מִשְׁלוֹ לָאוּ דִינָא וְלֹא דִינָא דְאִינָה חוֹזֶרֶת מִן הָאֲמַצַּע אֵלָא מִשְׁלוֹ שְׁהָרִי כְּאִינִישׁ מְעַלְמָא הוּא חֲשׁוּב בְּדָבָר זֶה וְאִין כָּאֵן דְּרָף לְאָב כְּדִי שְׁיַחְזֹר הַשׁוֹשְׁבֵינֹת מִכָּלל הַנְּכֻסִים.

וְזֶה שְׁאָמְרֵנוּ דְּהִיכָא דְעָשָׂה לוֹ אָבִיו מִשְׁתָּה מִשְׁלוֹ דְּחֻזְרָת מִן הָאֲמַצַּע לֹא תִימָא כִּינֵן שְׁחֻזְרָת מִן הָאֲמַצַּע נַעֲשׂוּ כֹּלָן שׁוֹשְׁבֵינִין וְאִינָה חוֹזֶרֶת עַד שְׁיִשְׁמְחוּ כֹּלָן עִמּוֹ דְּהָא לִיכָא לְמִימַר הִכִּי לְפִי שְׁהִדְבָר יְדוּעַ שְׁזֶה הַמְּשַׁלֵּחַ לֹא עָשָׂה שׁוֹשְׁבֵינֹת אֵלָא לְזֶה הַבֵּן בְּלִבְדָּה וְהוּא הִרְאוּ לְשִׁמְחָתָא עִמּוֹ וְלֹא שְׁאָר הָאֲחִין וְאָרְף עַל פִּי שְׁהָרִי מִן הָאֲמַצַּע חוֹזֶר זֶה הַשׁוֹשְׁבֵינֹת זְכוּת הוּא לוֹ שְׁזִיכָּה לוֹ הָאָב לְזֶה הַבֵּן שְׁנִשְׁתַּלְּחָה לוֹ שְׁתָּהּ חוֹזֶרֶת מִן הָאֲמַצַּע אָבִל הַמְּשַׁלֵּחַ אִין לוֹ בְּכָף זְכוּת עִמָּהֵן אֵלָא דִינּוּ עִם זֶה הַבֵּן הוּא וְלֹא עִם הָאֲחִין וְזֶה הַבֵּן הוּא שְׁתוּבַע אֶת אֲחִיו בְּכָף לְהַחְזִיר מִן הָאֲמַצַּע הוֹאִיל וְכִאֵילּוּ מְלָנָה הִיא אֲצֵל אֲבִיהֶן וְכִינֵן שְׁכֵן אִין כָּאֵן דְּרָף לְאֲחִין שְׁיִשְׁמְחוּ עִם זֶה הַמְּשַׁלֵּחַ: וְלַעֲנִין מִי שְׁשַׁלַּח שׁוֹשְׁבֵינֹת לְאַחַר לְמַדְנֵי שְׁאָם שְׁמַח אוֹתוֹ שְׁנִשְׁתַּלְּחָה לוֹ עִם הַמְּשַׁלֵּחַ בְּנִישׁוּאֵי מְשַׁלֵּחַ ז' יָמֵי חֲנוּפָה וְאַחַר כָּף מֵת הַמְּשַׁלֵּחַ חֲזָר לְשַׁלֵּם אוֹתָהּ שׁוֹשְׁבֵינֹת לְיִוְרָשָׁיו אָבִל אִם מֵת הַמְּשַׁלֵּחַ קוֹדֵם שְׁיִשְׂאָ אִשָּׁה וְיִשְׁמַח ז' יָמֵי חֲנוּפָה אִינוּ חֲזָר לְשַׁלֵּם לְיִוְרָשָׁיו דְּמַצִּי לְמִימַר לְהוּ תָּנִין לִי שׁוֹשְׁבֵינִי וְאַשְׁמַח עִמּוֹ וְדוֹקָא הִיכָא דְמִית מְשַׁלֵּחַ וּמִי שְׁנִשְׁתַּלְּחָה לוֹ קִיָּים הוּא דִּיכֹל לְמִימַר תָּנִין לִי שׁוֹשְׁבֵינִי וְאַשְׁמַח עִמּוֹ אָבִל אִם מֵת מִי שְׁנִשְׁתַּלְּחָה לוֹ וְהַמְּשַׁלֵּחַ קִיָּים וְנִשְׂאָ הַמְּשַׁלֵּחַ אִשָּׁה וְעָשָׂה יָמֵי הַמְּשִׁתָּה וְתוֹבַע אֶת הַיִּוְרָשִׁין לְהַחְזִיר לוֹ אֶת הַשׁוֹשְׁבֵינֹת שְׁשַׁלַּח לְאֲבִיהֶן כִּינֵן שְׁהַמְּשַׁלֵּחַ הָרִי הוּא קִיָּים וְעָשָׂה יָמֵי הַמְּשִׁתָּה אִין הַיִּוְרָשִׁין יְכוּלִין לְמִימַר כִּינֵן שְׁלֹא שְׁמַח אָבִינוּ אִין אֲנוּחִיָּיבִין לְהַחְזִיר לָךְ כְּלוּם לְפִי שְׁיִכֹל הַמְּשַׁלֵּחַ לומר הַעֲפוּב אִינוּ מִחֲמַתִּי שְׁהָרִי נִשְׂאָתִי אִשָּׁה וְעָשִׂיתִי חֲנוּפָה וְאִלוּ הִיָּה אֲבִיהֶן קִיָּים הִיָּה שְׁמַח אֵלָא חוֹזֶרֶן וְעוֹשִׂין בְּכָף לְפִי מְנַהֵג הַמְּקוּם מְקוּם שְׁנַהֲגוּ לְכַפּוֹת הַיִּוְרָשִׁין לְהַחְזִיר שׁוֹשְׁבֵינֹת לְמְשַׁלֵּחַ מִחְזִירִין מְקוּם שְׁנַהֲגוּ שְׁלֹא לְהַחְזִיר אִין מִחְזִירִין.

אָמַר הַכּוֹתֵב אֲנִי אוֹמֵר דְּאִין הַדְּבָר תְּלוּי בְּמְנַהֵג (אָמַר הַמְּדַפִּיס כְּבָר קְדַמוּהוּ הַרְאָב"ד וְגַם הַרְמַב"ן בְּחִידוּשָׁיו ע"ש) וְנָהִי דְמְנַהֵג מְבַטֵּל הַלְכָה מִיְהוּ בְּמְקוּם דְּלִיכָא מְנַהֵגָא כִּינֵן דְּלֹא אֲתִי עִיכּוּבָא מִחֲמַתִּיהּ דְּהַמְּשַׁלֵּחַ קִיָּים גּוֹבִין מִן הַיִּוְרָשִׁין דְּשׁוֹשְׁבֵינֹת דִּינוּ כְּמְלָנָה גְּמוּרָה וְלֹא דְמִי לְקִידּוּשִׁין דְּתְלוּי בְּמְנַהֵג דְּקִידּוּשִׁין לָאוּ אֲדַעְתָּא דְּחֲזָרָה יְהִיבִיהוּ אֵלָא אֲדַעְתָּא

דקדושים ונהרי נתקדשה לו ונאסרה לכל העולם בשבילו הילכף תלוי דין קדושה בתורה והדבר צריך עיון].

והא מילתא אע"ג דליתא בגמרא ילפינן לה מדתנא (דף קמ"ה ע"א) מקום שנהגו להחזיר קדושים מחזירין מקום שנהגו שלא להחזיר אין מחזירין ואמרין עלה לא שנו אלא שמתה היא אבל מת הוא אין מחזירין מאי טעמא יכולה לומר תנו לי בעלי ואשמח עמו אלמא פשמת הבעל והיא קיימת דהווא לה עיפובא מחמתיה מצוי למימר תנו לי בעלי ואשמח עמו אבל פשמתה היא והבעל קיים דעיפובא מחמתה ליכא למימר הכי וחיובי היורשין נמי בדין להחזיר לא מחייבין להו דהא מתה היא ולא שמתה עמו אלא עושין לפי מנהג המקום ואם נהגו להחזיר כופין היורשין להחזיר ואם נהגו שלא להחזיר אין כופין להחזיר הכי נמי לענן שושבינות כי אמרינן דמצוי אמר תנו לי שושביני ואשמח עמו היכא דמניית מה משלח דהוה ליה עיפובא מחמתיה אבל היכא דמת מי שנסתלקה לו דעיפובא לאו מחמת משלח הוא אלא מחמת מי שנסתלקה לו עושין לפי מנהג המקום ואף על גב דהא איפסיקא הילכתא לקמן דאפילו מתה נמי קדושי לא הדרי התם לאו משום דמתה ולא שמתה בהדי בעל הוא דלא הדרי כי היכי דתפשוט מינה רמ לענן שושבינות דהיכא דמת מי שנסתלקה לו ולא שמת עם המשלח אין היורשין חייבין להחזיר אלא משום דסבירא לן דקדושים לטיבועין ניתנו הוא דאיפסיקא הילכתא הכי אבל לענן שושבינות לפי מנהג עבדינו כדקתני בכרייתא לגבי קדושים מקמי דאפסיקא הילכתא לטיבועין ניתנו ואמרין מקום שנהגו שלא להחזיר למשלח היכא דמית מי שנסתלקה לו הוא ומעשים דכל יום בימי רבינו הרב זצ"ל דלא הנה כופה היורשין להחזיר למשלח כלום ואנו כן אנו דנין אחריו ועושין.

ובמקום שנהגו להחזיר נמי דאמרי' מחזירין מסתברא לן דמנכו ליה יורשין למשלח מן השושבינות מאי דאכל ושתה בהדי מורי'שן פי ההוא דאמרינן לקמן אמר רב פהנא פללא דשושבינותא וכו' עד דאמר אביי נהוג בני גננא עד זוזא אתי בכריסיה ואפייה וכו' דלא גרע היכא דמית מהיכא דלא הוה במתא דמנפי ליה מאי דאכל ושתה בהדיה כדאמרינן הוה במתא איבעי ליה למיתי דשמע מינה דהא לא הוה במתא מנפי ליה כדבעינן לפרושי קמן הרי ביארנו דין השושבינות היכא דלא שמת מי שנסתלקה לו עם המשלח מחמת שמת אחד מהו וחלקנו את דינם אבל היכא דשניהם קיימין ולא מת אחד מהו נשא המשלח אשה עכשיו ועשה מי משתה ולא שמת עמו מי שנסתלקה לו השושבינות דיניה שאם קרא לו המשלח לבא אליו לשמח עמו ולא בא נתחייב מי שנסתלקה לו להחזיר כל השושבינות בלי לגבות מיניה כלום שפינן שמשלח הרי עשה ימי משתה ושלח לו ולא רצה לבוא מאי הוה ליה למשלח למעבד ונהיגו דאמר רב פפא הוה במתא איבעי ליה למיתי.

וזה שאמר רב פפא שמע קל טבלא איבעי ליה למיתי במקום שנהגו בכך אבל במקום שנהגו שלא לבוא אלא בשליחות אינו חייב להחזיר לו כלום אלא עד שיקרא ולו וישגר בשבילו ואם לא קרא לו ולא שגר בשבילו שמתת שלא קרא לו לא שמת עמו אין אומרים פיון שלא שמת מפסיד משלח השושבינות כולו דכי אמרינן הכי ה"מ היכא דלא שמת עמו מחמת דמית המשלח וקא תבעי השתא השולח יורשין דיליה למי שנסתלקה

השֹׁשְׁבִינֹת דִּיכּוּל לְמִימַר אֵילֹו הִיָּה אֲבוּהֶנּוּן חַי וְקַיִם וְנִשְׂא אִשָּׁה הִיָּה קוּרָא לִי וְהַיִּיתִי שְׂמֵחַ עִמּוֹ כְּמוֹ שְׂשֻׁמָּח עִמִּי עַכְשָׁיו שְׂמֵחַ תָּנוּ לִי שׁוֹשְׁבֵינִי וְאַשְׁמַח עִמּוֹ אֲבָל הֵיכָא דְמִשְׁלַח קַיִים וְנִשְׂא אִשָּׁה וְלֹא קָרָא לֹו לְמִי שְׁנִשְׁתַּלְחָה הַשׁוֹשְׁבִינֹת לְשִׁמְחָה עִמּוֹ פִּינּוּן שְׂלֵא קָרָא לֹו הַרִי גְלֵה דְעֵתִיָּה שְׂלֵא רָצָה לְהִתְעַרֵב עִמּוֹ בְּשִׁמְחָה הַלְכָּה מְנַפְּה לֹו מַה שְׂאָכַל וְשָׂתָה עִמּוֹ בְּעֵת שְׂשִׁילַח לֹו הַשׁוֹשְׁבִינֹת שְׁלֹו וְהַשְּׂאָר מִחֲזִיר לֹו וְהַיִּינוּ דְאַמְרִינוּן לֹא אוֹדְעִיָּה תַרְעוּמָת אֵית לִיָּה שְׁלֹוֹמִי מְשַׁלֵּם וְעַד פְּמָה אָמַר אַבְיִי נְהוּג בְּנִי גִנְנָא עַד זִוְנָא אַתָּא בְּכַרְיִסְיָה אַכְלִיָּה פְּלוּמַר וְלֹא מְשַׁלֵּם לִיָּה מִיָּדִי וּמְזוּנָא עַד אַרְבַּע מְנַפִּי לִיָּה פְּלִגָּא וּמְשַׁלֵּם פְּלִגָּא.

מִפְּאֵן וְאַיְלָךְ אִינִישׁ אִינִישׁ כְּחִשְׁבֻתִּיָּה פְּלוּמַר אִם זֶה הַמְּשַׁלֵּחַ אָדָם חָשׁוּב הוּא שְׂאָפְּלֹו יוֹתֵר מְאַרְבַּע אֲצָלוּ בְּפַחוֹת מְאַרְבַּע אֲצָל אַחֲרִים הוּא מְשַׁלֵּם לִיָּה פְּלִגָּא וּמְנַפְּה לִיָּה פְּלִגָּא כְּדַעְבְּדִינוּ בְּפַחוֹת מְאַרְבַּע אֲצָל אַחֲרִים וְאִם אִינוּ אָדָם חָשׁוּב פִּינּוּן שְׂיֵתֵר מְאַרְבַּע אֲצָלוּ מְמוֹן חָשׁוּב בִּידוּעַ שְׂלֵא הִיָּה בְּדַעְתּוֹ בְּשַׁעֲהַ שְׂשִׁיגְרָה לֹו אֲלָא לְדַקְדַּק עִמּוֹ הַדְּבַר הַלְכָּה מְנַפְּה לֹו בְּכַדִּי שְׂאָכַל וְשִׁמְחָה עִמּוֹ וְהַשְּׂאָר מִחֲזִירִין לֹו וְהַכִּי נָמִי עַבְדִּינוּ הֵיכָא דְלֹא הִנְהוּ בְּמֵתָא דְמְנַפִּי לִיָּה מֵאִי דְאַכִּיל וְשָׂתָה כְּפּוּם, הַדִּין מְנַהֲגָא דְאַמַר אַבְיִי וְיַהִיב לִיָּה שְׂאָרָא וְהַיִּינוּ דְאַמְרִינוּן כְּלָלָא דְשׁוֹשְׁבִינֹתָא הִנְהוּ בְּמֵתָא אִיבְעִי לִיָּה לְמִיתִי פְּלוּמַר וְכִינּוּן דְלֹא אַתָּא מְשַׁלֵּם לִיָּה כּוּלִיָּה שׁוֹשְׁבִינֹת מְכָלֵל דְאִי לֹא הִנְהוּ בְּמֵתָא לֹא אַמְרִינוּן אִיבְעִי לִיָּה לְמִיתִי וְהוּא לֹא מְחַיִּיב לְאַשְׁלוּמִיָּה לְכוּלִיָּה שׁוֹשְׁבִינֹת אֲלָא מְנַפִּי לִיָּה מֵאִי דְאַכִּיל וְשָׂתָה בְּהַדִּיָּה וּמְשַׁלֵּם לִיָּה שְׂאָרָא כְּפּוּם הַדִּין מְנַהֲגָא דְאַמַר אַבְיִי בְּבְנֵי גִנְנָא.

נְקוּט הַאִי פְּלָלָא בִּידָךְ לַעֲנִין שׁוֹשְׁבִינֹת בְּדַרְךְ קַצְרָה כִּי גְבִיְתָהּ בְּב"ד לֹא הוּיָא אֲלָא לְאַחַר שְׂשִׁיָּא הַמְּשַׁלֵּחַ אִשָּׁה אֲבָל קוּדָם שְׂשִׁיָּא אִשָּׁה לֹא וְכָל שְׁכָן אִם שְׂמַח בְּלִי שְׂשִׁיָּא אִשָּׁה לְעוֹלָם אִינְהוּ נִגְבַּת שְׁהַרִי כְּשִׁיעֲשָׂה בְּצַנְעָה יְכוּל לֹומַר לֹו בְּכּוּמְבִי אֲנִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ כְּדַרְךְ שְׂעֵשִׂיתָ עִמִּי וְכָל שְׁכָן אִם לֹא עֲשָׂה כְּלָל וְזֶה אִינוּ צְרִיךְ לֹא לְפָנִים וְלֹא לְפָנֵי לְפָנִים.

וּלְאַחַר שְׂשִׁיָּא אִשָּׁה הַמְּשַׁלֵּחַ הוּא דְפְּלִיגִי שְׂאָם שְׂמַח עִמּוֹ מִי שְׁנִשְׁתַּלְחָה לֹו הַרִי נְתַחֲיִיב לְהַחֲזִיר לֹו הַשׁוֹשְׁבִינֹת שְׁלֹו בֵּין מֵת לְאַחַר כְּךָ הַמְּשַׁלֵּחַ בֵּין לֹא מֵת וְגַם זֶה אִינוּ צְרִיךְ לֹא לְפָנִים וְלֹא לְפָנֵי לְפָנִים.

וְאִם שְׂמַח עִמּוֹ מִי שְׁנִשְׁתַּלְחָה לֹו הַשׁוֹשְׁבִינֹת הָא וְדָאִי רוּאִין אִם הַמְּשַׁלֵּחַ קָרָא לֹו וְלֹא רָצָה לְבוּא הַרִי נְתַחֲיִיב מִי שְׁנִשְׁתַּלְחָה לְהַחֲזִיר הַשׁוֹשְׁבִינֹת כְּלוּ דְמֵאִי דַּה"ל לְמַעְבַּד עַבְד וְאִם לֹא קָרָא לֹו וְלֹא שָׁגַר בְּשִׁבִּילוֹ אִי נָמִי לֹא הִנְהוּ בְּמֵתָא כְּלָל וְהוּא הַדִּין אִם מֵת מִי שְׁנִשְׁתַּלְחָה לֹו וְהִיָּה אוֹתוֹ מְקוּם מְקוּם שְׁנַהֲגוּ לְהַחֲזִיר הַיּוֹרְשִׁין הַשׁוֹשְׁבִינֹת כְּכִי הָא עַבְדִּינוּ כְּפּוּם מְנַהֲגָא דְאַמַר אַבְיִי נְהוּג בְּנִי גִנְנָא, דְמְנַפִּי לִיָּה מֵאִי דְאַכִּיל וְשָׂתָה הַמְּשַׁלֵּחַ עַל דְרָךְ זֶה שְׂאָמַר אַבְיִי וְהַשְּׂאָר מִחֲזִירִין לֹו אֲלָא שְׂשִׁיָּא לְחַלְקָא בְּדַבְרָא אַחַד בֵּין הֵיכָא דְהוּא בְּמֵתָא וְלֹא אוֹדְעִיָּה לְהֵיכָא דְלֹא הִנְהוּ בְּמֵתָא דְהֵיכָא דְלֹא הִנְהוּ בְּמֵתָא אִין לֹו עָלִיו תַרְעוּמָת כְּלָל וְהֵיכָא דְהוּא בְּמֵתָא וְלֹא אוֹדְעִיָּה יֵשׁ לֹו עָלִיו תַרְעוּמָת אֲבָל לְמַנִּין תַּשְׁלוּמִין דִּינָם כְּמוֹ שְׂבִיָּאֲרָנוּ: דָּף קַמַח ע"ב עֲשָׂה עִמּוֹ בְּשִׁנְיָה וּבִיקָשׁ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּרַאשׁוֹנָה יְכוּל לֹומַר וְכו' אֲבָל עֲשָׂה עִמּוֹ בְּרַאשׁוֹנָה וּבִיקָשׁ לַעֲשׂוֹת בְּשִׁנְיָה * (א"ה דְבָרִים כְּכַתְּבָן בְּהַעֲתִיק הַמְּשׁוּבָשׁ וְכוּנוֹת הַרַב מוּבָנָת לְמַעֲיָין) מְדַקְרִית לָהּ לְהָא דְנִשְׂא לֹו הַשׁוֹשְׁבִינֹת נִשְׂאָה אִשָּׁה אַחֲרַת קַבְלָה מִמֶּנּוּ וְלַכְךָ מְשַׁלֵּם הַשׁוֹשְׁבִינֹת שְׁלֹו.

ואם תשאַל בַּשְּׁלֵמָה דְאָמְרִינּוּ יָכוֹל לֹאמַר בְּבִתּוּלָה אָנִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ נִיחָא דְדָבָר יְדוּעַ דְּנִישׁוּאֵי בְּתוּלָה יֵשׁ בְּהֵן שְׂמִיחָה מְרוּבָה יוֹתֵר מִנְשׁוּאֵי אֶלְמָנָה. אֲלֵא עֲשֵׂה עִמּוֹ כְּשִׁנְיָה וּבְקִשׁ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּרֵאשׁוּנָה אֲמַאי יָכוֹל לֹאמַר לוֹ בְּשִׁנְיָה וְכוּ' וְכִי מַאי שְׂמִיחָה יֵשׁ בְּנִישׁוּאֵי שְׁנֵיָה יוֹתֵר מִנְשׁוּאֵי רֵאשׁוּנָה.

וּמִסְתַּבְּרָא לּוֹ מִפְּנֵי שְׂבִיבֵי רֵאשׁוּאֵי רֵאשׁוּנָה לְבוֹ שֶׁל חֲתָן טְרִיד כְּדִתְנִן חֲתָן פְּטוּר מִק"ש לִיְלָה הֵרֵאשׁוֹן מִשׁוּם דְּטְרִיד טִיְרָדָא דְמִצְנָה אַבְל בְּנִישׁוּאֵי שְׁנֵיָה אֵין לְבוֹ טְרִיד הוּאִיל וּכְבָר הֵיְתָה לוֹ אֲשֶׁה אַחֲרֵת וּבְקִי בְּדָבָר וּבְנִישׁוּאֵי שְׁנֵיָה בְּדִיחָא דְעִתִּיהּ יוֹתֵר הוּא שְׂמִיחָה מִנִּישׁוּאֵי רֵאשׁוּנָה: דָּף קמו ע"א הַשּׁוֹלְחַן סְבֻלוֹנוֹת לְבֵית חֲמִיו שֶׁלח' שָׁם בְּמֵאָה מְנָה וְאָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אֲפִי בְּדִינָר אֶחָד אֵין אֵלּוֹ נְגָבִין לֹא אָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אֲפִי בְּדִינָר הָרִי אֵלּוֹ נְגָבִין.

שֶׁלַח סְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין שְׂבִיבֵי אֲבִיהָ לְבֵית בַּעֲלָה הָרִי אֵלּוֹ נְגָבִין סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין שְׂתִשְׁתַּמְשׁ בְּהֵן בְּבֵית אֲבִיהָ אֵין אֵלּוֹ נְגָבִין. הָא דְקַתְנִי בְּמִתְנִיתִין שֶׁלַח סְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין שְׂבִיבֵי אֲבִיהָ וְכוּ' אֲרִישָׂא קָאֵי אָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אֲפִילוֹ בְּדִינָר אֵין אֵלּוֹ נְגָבִין וְעָלָה קַתְנִי שֶׁלַח סְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין שְׂבִיבֵי אֲבִיהָ לְבֵית בַּעֲלָה הָרִי אֵלּוֹ נְגָבִין.

כְּלוּמַר שְׂאֲפִי אָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אַבְל אִם לֹא אָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אֲפִילוֹ סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין נְמִי הָרִי אֵלּוֹ נְגָבִין. וְיִלְפִינּוּ לָהּ לְהָא מִלְּתָא מִדְאָמְרִינּוּ בְּגִמְרָא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמִיחָה מְעֻשָׂה בְּאֶדָם אֶחָד שְׂשִׁיבֵי סְבֻלוֹנוֹת לְבֵית חֲמִיו מֵאָה קְרוּנוֹת שֶׁל כְּדִי יֵין וְשֶׁל כְּדִי שְׂמִין וְשֶׁל כְּדִי כֶסֶף וְשֶׁל כְּדִי זָהָב וְרַכֵּב בְּשִׂמְחַת לְבוֹ וְעָמַד עַל פֶּתַח בֵּית חֲמִיו וְהוֹצִיאָו לוֹ כּוֹס שֶׁל חֲמִין וְשָׂתָה וּמַת וְזוֹ הִלְכָה הַעֲלָה רַב אֶחָד שֶׁר הִבִּירָה לְפָנֵי חֲכָמִים וְאָמְרוּ סְבֻלוֹנוֹת הַעֲשׂוּיִין לִיבְלוֹת אֵין נְגָבִין וְשָׂאֵין עֲשׂוּיִין לִיבְלוֹת נְגָבִין.

וְאָמְרִינּוּ עָלָה בְּעֵי רַבָּא סְבֻלוֹנוֹת הַעֲשׂוּיִין לִיבְלוֹת וְלֹא בְלוּ מֵהוּ תָּא שְׂמַע סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין שְׂתִשְׁתַּמְשׁ בְּהֵן וְהִיא בְּבֵית אֲבִיהָ אֵין נְגָבִין וְהֵתֵם הִיכָא דְאָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן מִיְיָרִי שְׂשִׂתָה כּוֹס שֶׁל חֲמִין עַל פֶּתַח בֵּית חֲמִיו אַבְל אִם לֹא אָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אֲפִילוֹ סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין הַעֲשׂוּיִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית אֲבִיהָ הָרִי אֵלּוֹ נְגָבִין וְלִית הִלְכָתָא הִכִּי אֵלֵא בֵּין אָכַל בֵּין לֹא אָכַל אֲפִילוֹ סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין הַעֲשׂוּיִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית אֲבִיהָ הָרִי אֵלּוֹ נְגָבִין דְּהָא לְקַמֵּן אִיפְסִיקָא לְמִתְנִיתִין דְּקַתְנִי סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין שְׂנִשְׁתַּמְשָׁה בְּהֵן בְּבֵית אֲבִיהָ אֵין אֵלּוֹ נְגָבִין יְתִיב רַב יִיבָא סְבָא קַמְיָה דְּרַב פְּפָא וְקָאֲמַר בֵּין שְׂמִתָּה הִיא בֵּין דְּהָדַר בִּיָּה אִיָּה אֵי הָווּ סְבֻלוֹנוֹת הָדָרִי מְאָכַל וּמִשְׁתִּי לֹא הָדַר וְלִיכָא לְמִימַר דְּהָא דְּרַב יִיבָא סְבָא אִיָּה אֵיכָא דְּלֹא אָכַל שָׁם הוּא דְּהָא אֲפִסְקָא דְּמִתְנִי דְּקַתְנִי סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין וְכוּ' קָאֲמַר לִיהּ רַב יִיבָא סְבָא וּכְבָר בִּיְרַנּוּ דְּהָא דְּקַתְנִי סְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין נְגָבִין מוּעָטִין אֵין נְגָבִין דְּאֲרִישָׂא דְּאָכִיל שָׁם קָאֵי.

וְלוֹקְמָא נְמִי לְהֵנִי סְבֻלוֹנוֹת דְּקָאֲמַר רַב יִיבָא סְבָא דְּהָדָרִי בְּסְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין לִיכָא לְמִימַר דְּשִׁתִּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר חֲדָא דְּהָא אֲפִסְקָא דְּמִתְנִי דְּקַתְנִי סְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין הֵנָּה לִיהּ לְמִימַרָא וְעוּד דָּאֵי סְלָקָא דְּעִתָּךְ אֲסְבֻלוֹנוֹת מְרוּבִין קָאֵי אַבְל סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין לֹא הָדָרִי אִיִּצְטְרִיךְ לְמִימַר בְּהָא דְּמִאָכַל וּמִשְׁתָּה לֹא הָדָרִי הַשְׁתָּה סְבֻלוֹנוֹת מוּעָטִין דְּזִמְנִין בְּלוּ וְזִמְנִין לֹא בְלוּ

לא הִדְרִי מֵאֵל וּמִשְׁתִּי דְנֹדַי הִיא שְׁעֵתָא מִתְּכִלִּי מִיבְעִינָא אֵלָא וְדַאי לִיכָא לְאוּקְמָה אֵלָא בְּסִלּוֹנוֹת מוּעֲטִין כְּדָאֲמַרִּינּוּ וְאִידְחִינָא מִתְּנִי' מְקַמִּי הַאי דְאֶפְסִיקָא בְּגַמְרָא.

הַנְּיָה לִיהַּ הַשְׁתָּא מְחֻנְרַת' דְדִינָא' לְפֻם הַדִּין פִּיֶּסְקָא דְבֵין אֵכֶל בֵּין לֹא אֵכֶל בֵּין שְׁמַת הוּא בֵּין שְׁמַתָּה הִיא' פִּינּוּ דְהִדְרַר בֵּיהּ אִיהוּ סְבִלּוֹנוֹת הִדְרִי לֹא שְׁנָא סְבִלּוֹנוֹת מְרַבִּין לֹא שְׁנָא סְבִלּוֹנוֹת מוּעֲטִין אֲבָל מֵאֵל וּמִשְׁתָּה לֹא הִדְרִי וְהָא דְאֶמְרִינּוּ אֶפִּילוּ סְבִלּוֹנוֹת מוּעֲטִין הִדְרִי מִיֶּסְתַּבְּרָא לֹן דְדוּקָא הִיכָא דְלֹא בְּלוּ אֲבָל אִם בְּלוּ וְאֶתְבְּרוּ לְהוּ לְגַמְרִי מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ פִּינּוּ דְלֹא־שְׁתַּמוּשִׁי בְּהוּ בְּבִית אַבִּיהָ שְׁדִרִינְהוּ נְהִלְיָה לֹא מְשַׁלְּמִי לְהוּ הִדְרָא בְּהַּ אִיהִי אֶפִּילוּ רִישָׁא דִּירְקָא נְמִי הִדְרָא.

וְשָׁמִין לוֹ דְמִי בְּשֹׁר בְּזוּל. מִשׁוּם דְכִי הִדְרָא בְּהַּ בְּשֹׁר שְׁחֹר מִיֶּסְתַּבְּרָא לְאֶהֱדוּרִי לִיהַּ דְכִי בְּעִי חָבֵן לְזַבּוּנֵי בְּזוּל הוּא דְמִזְבִּין לִיהַּ דְהוּא שְׁחוּט וְאִי לֹא מְזַבִּין לְהַּ לְאַלְתֵּר מִפְּסִיד: מַהוּ שְׁיִשְׁלֵשׁ.

פִּירוּשׁ מִתְּנִי' דְקָתְנִי שְׁלַח שְׁם בְּמֵאָה מְנָה וְאֵכֶל שְׁם סְעוּדַת חֲתָן בְּדִינָר אֶחָד אִין אֵלוּ נְגָבִין אִם שְׁלַח שְׁם בְּחֻמְשִׁים מְנָה וְאֵכֶל שְׁם סְעוּדַת חֲתָן בְּחֻצֵי דִינָר מַהוּ מִי אֶמְרִינּוּ לְמֵאָה מְנָה דִינָר וְלְחֻמְשִׁים מְנָה חֻצֵי דִינָר וְלִכ"ה מְנָה רְבִיעַ דִּינָר אִי דִילְמָא אִין מְשַׁלְּשִׁין אֶת הַדִּינָר כָּלֵל וְאֶפִּילוּ לְחֻמְשִׁים מְנָה וְאֶפִּילוּ לִכ"ה צְרִיף דִּינָר שְׁלֵם: שְׁבַח סְבִלּוֹנוֹת.

כְּלוּמַר אִם תְּמַצָּא לֹמַר מְשַׁלְּשִׁין אִם שְׁלַח שְׁם חֻמְשִׁים מְנָה וְהַשְׁבִּיחוּ וְעַמְדוּ עַל מֵאָה מְנָה וְאֵכֶל שְׁם סְעוּדַת חֲתָן בְּחֻצֵי דִינָר מַהוּ בְּתֵר מְעִיקְרָא אֲזֵלִינּוּ שְׁהוּא שְׁעָה שְׁשַׁלְּחוּ וְסָגִי לִיהַּ בְּחֻצֵי דִינָר וְאִין נְגָבִין אוּ דִילְמָא בְּתֵר הַשְׁתָּא אֲזֵלִינּוּ וְכִינּוּ דְלֹא אֵכֶל שְׁם דִּינָר שְׁלֵם לֹא תִיקוּ.

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ שְׁבַח סְבִלּוֹנוֹת מַהוּ כְּלוּמַר אִם לֹא אֵכֶל שְׁם סְעוּדַת חֲתָן בְּדִינָר אֶחָד שְׁחִיבִין לְהַחְזִיר מִי אֶמְרִינּוּ אֶפִּילוּ שְׁבַח נְמִי שְׁהַשְׁבִּיחוּ הַסְבִּלּוֹנוֹת מְחֻזְרִין אוּ דִילְמָא אִין חִיבִין לְהַחְזִיר אֵלָא כְּמָה שְׁהִיוּ שְׁוִין בְּשְׁעָה שְׁשַׁלְּחוּ אֲבָל שְׁבַח לֹא.

וְהַפִּירוּשׁ הֶרְאֵשׁוּן הוּא הַנְּכֹון לְפִי שְׁהַפִּירוּשׁ הַשְּׁנִי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עָלָיו דְהִיכִי דְמִי א' דְאִיתְּנָהוּ לְסְבִלּוֹנוֹת אִינְהוּ בְּעִינְיָהוּ הִדְרִי וְאִין כָּאן דְרַף לְשַׁאֲלָה זֹו וְאִי לִיתְּנָהוּ בְּעִינְיָהוּ הָא לִית בְּהוּ שְׁבַח דְהָא אַבְדִּי לְהוּ הִילְכַף הַפִּירוּשׁ הֶרְאֵשׁוּן הוּא הַנְּכֹון: בְּיִבָּא וְסַבְכְּתָא.

בל' עֲרַבּוּ בְנֵי"קָא זֹוק"אִיהַּ שְׁדַמִּיהֶן מוּעֲטִין וּבְמַהֲרָה הֵן בְּלִין וְדְרַף הַעוֹלָם שְׁהַחֲתָן אִינּוּ מְשַׁגֵּר אוֹתָן אֵלָא עַל דַּעַת שְׁיִבְלוּ וְעַל דַּעַת שְׁלֵא יִגְבֵּה אוֹתָן אֶפִּי' אִם לֹא בְּלוּ: תַּתְרַנִּית שְׁאִינְהּ מְרִיחָה כָּל עִיקָר הָא דְאֶמְרוּ חֻכְמִים פִּינּוּ שְׁנַכְנַס אַחֲרֵיהַּ לְכּוּדְקָה מִתָּה אִינּוּ יוֹרְשָׁה מִשׁוּם דְהָא גְּלִי אַדְעַתְיָה דְאִי מְשַׁכַּח לְהַּ דְתַתְרַנִּית הִיא מְבַטִּיל לְהוּ לְנִשְׁוֹאִין מִשׁוּם דְנִשְׁוֹאִי טְעוֹת הֵן וְלֹא נִיחָא לִיהַּ בְּאִשָּׁה תַּתְרַנִּית כָּלֵל וְכִינּוּ דְאֶגְלֵי מִקְלָתָא הַשְׁתָּא דְתַתְרַנִּית הֵנְאִי וּמִתָּה אִינּוּ יוֹרְשָׁה דְהָא גְּלִי אַדְעַתְיָה דְלֹא נִיחָא לִיהַּ בְּהוּא אִישׁוֹת כָּלֵל וְנִשְׁוֹאִי טְעוֹת הֵן וְאֶף עַל גַּב דְקִימָא לֹן אִין תְּנֵאִי בְּנִשְׁוֹאִין הֵנְי מִקְלִי לְאַצְרוּכָה גִיטָא כְּדַגְרִסִּין בְּכַתְּוּבוֹת (פ' הַמְדִיר דָּף ע"ד ע"א) אֶמַר רַב כְּהֵנָּא מְשַׁמְיָה דְעוֹלָא הַמְקַדֵּשׁ עַל תְּנֵאִי וּבְעַל צְרִיכָה הִימְנוּ גִט אֲבָל לְחִיבֵי כְּתוּבָה כִּי לֹא מְקַיִם תְּנֵאִיהַּ אִי נְמִי אֲשַׁכַּח בְּהַּ מוּם לֹא מִיֶּסְתַּבְּרָא לִיתָן לְהַּ כְּתוּבָה כְּדַתְּנֵן בְּפָרְק הַמְדִיר (שְׁם דָּף ע"ב ע"ב) כְּנֶסֶה סְתָם וְנִמְצָאוּ בְּהַּ מוּמִין תַּצָּא שְׁלֵא בְּכַתְּוּבָה וְכו' וְכִי הִיכָא דְלֹא מְחֻיב בְּכַתְּוּבָה מִשׁוּם דְנִשְׁוֹאִי טְעוֹת נִינְהוּ

הכי נמי אם מתה אינו יורשה דהא נישואי טעות נינהו: ע"ב מאן תנא דאזלינן בתר אומדנא.

בשכיב מרע. ואוקמה רב נחמן כר' שמעון בן מנסיא ורב ששת אוקמה כר' שמעון שזורי. ואי תימא כיון דלתנא קמא דרבי' שמעון שזורי טעמא דמפרש וינצא בשירא משום אומדן דעתא הוא מאי טעמא אוקמי רב ששת כר' שמעון שזורי ולא כתנא קמא. יש להשיב משום דמתני' בשכיב מרע הוא ותנא קמא דרבי שמעון שזורי במפרש וינצא בשירא הוא דאזיל בתר אומדנא אבל במסופך לא ורבי שמעון שזורי אזיל אפי' במסופך בתר אומדנא ולכך מתני' דהיא בשכיב מרע אוקמה רב ששת כרבי שמעון שזורי: תוספות הרי שהלך למדינת הים ושמע שמת בנו ועמד וכתב וכו'.

בשכיב מרע עסקינן ולכך אמר רבי שמעון בן מנסיא אין מתנתו מתנה שאילו היה יודע שפנו קיים לא היה פותח משום דשכיב מרע הוא ואומדן דעתא הוא דלא שביק בניה ויהיב לאחריני אבל אי בריא הוא מאי אומדנא איכא הרי מניח עצמו וכותב כל נכסיו לאחרים הכי נמי מחזי דשביק בנו ואף על גב דהיה בנו קיים היה נותן ולא שייך בהאי אומדנא: דף קמז א"א צעריה הוא דמזכיר.

שמעטער שלא הניח בן ליורשו ולא משום דמסיק אדעתיה שלא יהא נותן לו אלא אם כן אין לו בן אלא לחלוטין נותן בן אין לו בן בין שיש לו בן ומשום הכי פריד לימא רבי שמעון היא ולא רבנן ואיהו תירץ דומה שאני: ע"כ דף קמח ע"א הואיל ויורש יורשה פלומר התם בענין שכיב מרע שאמר מתנתו לפלוני היינו טעמא דקני אף על גב דליתיה בבריא משום דמתנת שכיב מרע פירושא שנייה רבנן וכי היכי דיורש גרית לה להלואה הכי נמי קני לה מקבל מתנה מה שאין כן ביזור ויאכל שלא מצינו מי שירש הדירה והאכילה פלי הגוף ורב אחא בריה דרב איקא אמר כיון דאיתיה בבריא במעמד שלשתן אף על פי שאינו ברשותו ולא באה לידו הכי נמי קניא בשכיב מרע אפילו בלא המחאה דהויא המחאה בהא מילתא בקנין בעלמא בשאר מילי וכי היכי דבעלמא מאי דבעינו קנין בבריא מידי דמקני בקנין בשכיב מרע לא בעי קנין אלא בצואה בעלמא סגי לה הכי נמי לענין המחאה בריא הוא דבעי המחאה במעמד שלשתן אבל בשכיב מרע בצואה בעלמא סגי נמצא עכשיו שזה שאמרנו מילתא דאיתא בבריא איתא בשכיב מרע וכו' הלכה היא וכל מה שהבריא יכול להקנות בקנין שכיב מרע יכול להקנות בצואה ואפילו בלשון יטול וינתן ומאי דדמי ליה כדקיימא לן דברי שכיב מרע פכתובין וכמסורין דמו ומה שאין הבריא יכול להקנות פגון דבר שלא בא לעולם או דבר שאין לו ממש ואין לו גוף מצוי בעולם.

גם ש"מ אין יכול להקנותו כלל. ועל דא איבעיא לן דקל לאחד ופירות לאחד מי שנייר מקום פירי או לא (פלומר מקום פירות נתן לו דהאי שנייר לאו שנייר ממש הוא אלא פלומר מי אמרינן דלא הויא מתנה גמורה דדמי לעיל יזור פלוני בבית זה יאכל פלוני דקל זה והכא נמי כיון דאמר פירותיו לאחד דמי כמאן דלא יהיב ליה כלל לראשון מגוף הדקל ונהו מתנה דקמא משויירת וקני שני.

או דאָמרינו לעיל שײַר דָּקל לעצמו וּנְתַן הפירות אַבְל הַכָּא דְּנָתַן הַדָּקל אָמְרִינוּ פִּי הִכִּי דְּלִזְה נָתַן גַּם לִזְה נָתַן לֹא מְקוּם פִּירוֹת: ע"כ תּוֹסֵפֶת) ע"ב תּוֹיִשִּׁינוּ שְׁמָא יֵשׁ לֹא נְכָסִים בְּמִדְיָה אַחֲרָת.

פִּי פְּגוֹן שְׁהִיָּה לֹא נְכָסִים יְדוּעִין וּכְתָבָן פּוֹלָן וְהָאִי דְּאָמַר שְׁפָתַב פֶּל נְכָסִיו לְאוּ בְּלִשׁוֹן פֶּל נְכָסִיו פְּתָבָן אֲלֵא נְכָסִים יְדוּעִין וּכְתָבָן פּוֹלָן. וְהָאִי דְּקָרִינוּ לְהוּ פֶּל נְכָסִיו לְפִי שְׁאִין יוֹדְעִין לֹא נְכָסִים אֲלֵא אֲלֹא אֲבָל אִם אָמַר בְּלִשׁוֹן הִזָּה פֶּל נְכָסִי יִהְיֶה לְפִלוֹנִי עֲמַד יְכוּל לְחֻזָּר בּוּ דְּאִי נְמִי יֵשׁ לֹא נְכָסִים אַחֲרִים בְּמִדְיָה אַחֲרָת זוּלְתִי אֲלֹא הִידוּעִין לֹא הָרִי נְכָלָּו פּוֹלָן בְּכָלֵל הַמִּתְנָה לְפִי שְׁכָל נְכָסִי קָא אָמַר וּמִשְׁמַע פֶּל נְכָסִים שְׁיֵשׁ לֹא בֵּין בְּמִדְיָה זֹו בֵּין בְּמִדְיָה אַחֲרָת וְהוּא לְהַ מִּתְנָה בְּלֵא שְׁיֹור שְׁיִכּוּל לְחֻזָּר בְּהַ וּמִתְנִיתִין דְּקָתְנִי שְׁיֹור אִין לֵא שְׁיֹור לֵא אוֹקְמָה רַב חָמָא בְּאוּמַר פֶּל נְכָסִי אֲלֹא פִּירֵשׁ דְּגַלִּי אַדְעָתִיהַ דְּלִית לְהַ נְכָסִי אַחֲרִינִי וְכָל שְׁפָן אִם אָמַר פֶּל נְכָסִי סָתָם שְׁאָפִילוּ יֵשׁ לֹא.

נְכָסִים בְּמִדְיָה אַחֲרָת הָרִי נְכָלָּין פּוֹלָן בְּכָלֵל הַמִּתְנָה וְהוּא בְּלֵא שְׁיֹור כְּמוֹ שְׁאָמְרִנוּ. וּמַר בַּר רַב אֲשִׁי אוֹקְמָה בְּמִחוּזָק בְּנֻדָּאִי שְׁאִין לֹא נְכָסִים אַחֲרִים זוּלְתִי נְכָסִים אֲלֹא שְׁפָתַב אֲבָל מִי שְׁלֵא הִחוּזָק וְאִיפְשָׁר שְׁיִהְיֶה לֹא נְכָסִים בְּמִדְיָה אַחֲרָת אִין יְכוּל לְחֻזָּר בּוּ עַד שְׁיִבִיא רְאִיָּה שְׁאִין לֹא נְכָסִים זוּלְתִי אֲלֹא שְׁנָתַן: הַקְדִּישׁ פֶּל נְכָסִיו אוּ הַפְּקִיר פֶּל נְכָסִיו מִהוּ מִי בְּעֵינָן בְּהוּ שְׁיֹור בְּמַקְצָת אוּ לֵא וְעֲלָתָה בְּתִיקוּ: דָּף קַמַּט ע"א מְכַר פֶּל נְכָסִיו מִהוּ.

פִּירֵשׁ מִי אָמְרִינוּ כִּינּוּן דְּלֵא שְׁיֹור מִיִּדִי עֲמַד חוּזָר דְּהָא מְחַמַּת מִיתָה הוּא דְּזַבִּין אוּ דִּילְמָא בְּמִתְנָה הוּא דְּבְעֵינוּ שְׁיֹור בְּזַבִּינִי לֵא בְּעֵינוּ שְׁיֹור. כִּינּוּ דְּנִשְׁאָרוּ בְּיָדוּ הַדְּמִים: זְמַנִּין אָמַר רַב וְכוּ' וְלֵא פְּלִיגִי הָא דְּאִיתְנָהוּ לְזוּזִי בְּעֵינֵיהוּ עֲמַד אִינוּ חוּזָר דְּהִנֵּה לְהוּ הִנֵּה זוּזִי שְׁיֹור כְּדִקְיָמָא לֹא לְקַמְן דְּאָפִילוּ מְטַלְטְלִי שְׁיֹור.

וְהָא דְּפְרָעִינָהוּ בְּחוּבֹו עֲמַד חוּזָר דְּכִינּוּן דְּפְרָעִינָהוּ בְּחוּבֹו לִיתְנָהוּ לְזוּזִי בְּעֵינֵיהוּ וְהָא לֵא שְׁיֹור מִיִּדִי וּמְחַמַּת מִיתָה הוּא דְּזַבִּין: שְׁכִיב מְרַע שְׁהוּדָה מִהוּ. פִּירוּשׁ קְיָיִמָא לֹא בְּכָרִיא שְׁהוּדָה וְדָאִי הוּדָתוּ הוּדָאָה.

וְהַשְׁתָּא בְּשְׁכִיב מְרַע אִיבְעָא לֹא מִי אָמְרִינוּ הוּדָתוּ הוּדָאָה כְּכָרִיא וְלֵא מִתְנָה הִיא וְכִינּוּן שְׁפָן אִם עֲמַד אִינוּ חוּזָר אוּ דִּילְמָא אָמְרִינוּ דְּלִמִּתְנָה בְּעֲלָמָא הוּא דְּאִיפְנוּן וְאִם עֲמַד חוּזָר אִי נְמִי נְפָקָא מִינָה הִיכָא דְּאוּדִי בְּמִדְיָה דְּלֵא בַר הַקְנָאָה פְּגוֹן דְּכָר שְׁאִין לֹא גוּף וְכִיּוּצָא בּוּ.

אִי נְמִי הִיכָא דְּאוּדִי לְבָן שְׁאִינוּ בְּתוּרַת יְרוּשָׁה דְּלִיתִיהַ נְמִי בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע אִי אָמְרַת הוּדָאָה הִיא מְכִי אוּדִי בְּהַ זְכָה בִּיָּה הַהוּא דְּאוּדִי לִיָּה וְאִי אָמְרַת לֵא הוּדָאָה הִיא אֲלֵא מִתְנָה בְּעֲלָמָא כִּינּוּן דְּלֵא בַר מִתְנָה הוּא לֵא קְנִי מִיִּדִי.

וּפְשִׁיטָא לְהַ מְמַעְשָׂה דְּאִיסוּר דְּאוּדִי דְּהִנֵּהוּ זוּזִי דְּהִנֵּהוּ בִּי רַבָּא דְּרַב מְרִי בְּרִיָּה נִינְהוּ וְזָכָה בְּהוּ רַב מְרִי בְּהִיא אוּדִיתָא וְאַף עַל גַּב דְּלֵא אִיתִיהַ בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע אֲלֵמָא הוּדָאָה הִיא וְלֵא מִתְנָה וְכִינּוּן שְׁפָן אִם עֲמַד אִינוּ חוּזָר.

וְכִינּוּן דְּאִיפְשִׁיט דְּהוּדָאָה הִיא וְלֵא מִתְנָה לֵא תִימָא דְּכְהוּדָאָת כְּרִיא הוּא דְּצָרִיף לְמִימַר אַתָּם עַדִי אֲלֵא אָף עַל גַּב דְּלֵא אָמַר אַתָּם עַדִי נְמִי לֵא מְצִי הָדָר בִּיָּה דְּהָא אָמְרִינוּ בְּפָרְק

גט פשוט (דף קע"ה ע"א) בעי רבא שכיב מרע שהודה מהו צריך לומר כתובו ונתומו או לא.

אדם משטה בשעת מיתה או לא צריך לומר כתובו ונתומו או לא בטר דבעיא הדר פשטה אין אדם משטה בשעת מיתה ודברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו ויש לפרש להא דאיבעיא לן שכיב מרע שהודה הכי פלומר מי קניא הודאתו פי היכי דקניא מתנתו או דילמא מתנה הוא דתקון רבנן הודאה לא תקון.

מיהו פירוש קמא דייק דהא אמרינן מקמי הא בעיא איבעיא להו מכר כל נכסיו מהו ובתריה אמרינן איבעיא להו שכיב מרע שהודה מהו ומדבעינן קמא לענין אם עומד חוזר. בעיא בתרא נמי לענין אם עמד חוזר: ע"ב מטלטלין כדי פרנסתו.

דאף על גב דתני במתני' קרקע הוא הדין דמטלטלין הנה שיעור דקרקע דמתני' לאו דוקא: כמה מפוננן. דנדאי הכי עיקר דאפילו מטלטלי הנה שיעור: קרקע תנן.

דמשמע דוקא קרקע הוא דהנה שיעור ולא מטלטלין. דנדאי אם איתה דלא יתיב אדעתא דמיתה לא הוא משיעור מטלטלין לעצמו דעבידי דמיגנבא אלא קרקע הנה משיעור ומדלא שיעור קרקע אע"ג דמשיעור מטלטלין אדעתא דמיתה יתבינהו ועמד חוזר:.

שיעור קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. פירוש שפינון שבדבור אחד הקנה לו עצמו בכלל כל נכסיו נעשה גוף העבד עם שאר הנכסים כדבר אחד וכיון ששיעור בנכסים אותו קרקע כל שהוא נעשה כאילו שיעור בגוף העבד משום דלא פלגינן דיבורא והנה ליה כמי שכתב לעבדו גט חירות ואמר לו הרי את בן חורין חוץ מיידה חוץ מרגלה שאינו בן חורין.

ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר וכו'. פירוש שיש לומר שאותו שיעור בגוף העבד עצמו הוא.

אבל אם לא שיעור אלא פקרקע כל שהוא אף על פי שבדבור אחד הקנה לו עצמו בכלל הנכסים פלגינן דיבורא ובנכסים שיעור בגוף העבד. לא שיעור: דף קנ ע"ב אמר ליה אנו משום דלאו פרות גיטא וכו'] פירוש אנו לא מפרשינן דטעמא דעשו מטלטלי שיעור אצל עבד משום דעבדא מטלטלי הוא ומטלטלי לממלטלי הנה שיעור אלא משום הכי עשו מטלטלי שיעור אצל עבד דלאו פרות גיטא הוא ואפילו הנה עבדא כמקרקעי אמרינן דעשו מטלטלי שיעור אצל עבד משום דלאו פרות גיטא שפינון ששיעור לעצמו נמצא שיש לו לאדון זכות בגט וכיון שיש לו זכות בו הנה ליה כמי שכתב לעבדו גט לחירות וכתב בו האדון לעצמו זכות באותו גט דאינו גט פרותות: ד' קנא ע"א דבעיא לאינסובי ליה לרב זביד.

פירוש דאמרה בפירוש דמשום דקא בעיא לאינסובי לרב זביד הוא דקא כתבה לנכסה לברא אינסובה ואיגרשה אתא לקמיה דרב ביבי בר אבני אמר משום אינסובי הוא והא אינסובה דאילו לא אינסובה הנת הדרא בה פי שהוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לארעא דישאל לא סליק וכו' (קידושין פ"ב דף נ' ע"א) דש"מ דכיון דאדעתא למיסק זבינהו אי מצי סליק הדר זביני הכא נמי פיון דאדעתא דאינסובי פתבינהו לנכסה אילו לא אינסובה הדרא בה והשתא דאינסובה לא מצית הדרא בה וכו': הכא נמי הא גלי דעתה.

דְּקָא אָמְרָה בְּפִירוּשׁ דְּאַדְעָתָא דְּבַעֲיָא לְאַיְנְסוּבִי פְתַבְיְנָהּ וְנַחֲלִיָּה הִילְכָּהּ פִּינּוּ דְּאַיְגְרָשָׁא וְאַזְלִי לְהוּ הִנְי נִישׁוּאִין קַמְאִי מְצִיָּא הֶדְרָא בְּהַ. שְׁמַעֲיִנוּ הַשְׁמָא דְּקָא דְּאַמְרִינוּ מְכַרְחַת לָא קִנְי הִיכָא דְּלָא גְלִיָּא דְּעַתָּה הוּא דְּאַף עַל גַּב דְּלָא גְלִיָּא דְּעַתָּה פִּינּוּ דְּחֻזְיָנוּ לָהּ בְּתַר הִכִּי דְּאַיְנְסִיבָה הוֹכִיחַ סוּפָה עַל תְּחִלְתָּהּ וְיִדְעִינוּ בְּנֻדְאִי דְּקָאִי דְּכַתְּבִיתְנָהּ לְנַכְסָהּ מְשֻׁמִּי הִכִּין מְשׁוּם דְּקָא בְּעִיָּא לְאַיְנְסוּבִי הוּא דְּכַתְּבִיתְנָהּ וְלֹאכְרוּחִי לָהּ מִבְּעַל הוּא דְּאַיְפּוֹנָא פִּי מְיִית בְּעַל אוּ מְגַרְשׁ לָהּ הֶדְרָא בְּהַ הִיא מִתְּנָה וְאַף עַל גַּב דְּלָא גְלִיָּא דְּעַתָּה מְעִיקְרָא בְּעִידְנָא דְּכַתְּבִיתְנָהּ דְּאַדְעָתָא דְּהִכִּי קָא פְתַבָּהּ לְהוּ וְכָל שְׁפָן אִי גְלִיָּא דְּעַתָּה בְּהִכִּי מְעִיקְרָא.

וְכוּ הִלְכְתָּא. אֲלָא מְסַתְפָּרָא לֹן דְּהִנְי מִלִּי הִיכָא דְּלָא פְתִיב בִּיָּה בְּשִׁטְרָא מְאִי דְּיִלְפִינוּ מִיָּנָה דְּמִתְּנָה מְוַחֲלָטָת הוּא אוּ לָא.

אַבְל אִי פְתִיב בִּיָּה בְּשִׁטְרָא מְאִי דְּיִלְפִינוּ מִיָּנָה דְּמִתְּנָה מְוַחֲלָטָת הִיא פְּגוֹן הִנְי שְׁטְרִי דִּילָן דְּכַתִּיב בְּהוּ הִכִּי מִתְּנַת עֲלִמִין מִתְּנָה חֲלוּטָה פִּינּוּ דְּכַתִּיב בִּיָּה הִכִּי בְּנֻדְאִי דְּלִמְתְּנָה גְמוּרָה אִיְפּוֹנָה וְלָאוּ לְאַכְרוּחִינָהּ מִבְּעַל וְלִמְהַדְרָ בְּהַ לְאַחַר מִיתַת הַבְּעַל אוּ לְאַחַר הַגְּיָרוּשִׁין הִילְכָּהּ אִי גְלִיָּא דְּעַתָּה בְּפִירוּשׁ מְעִיקְרָא בְּעִידְנָא דְּכַתְּבִיתְנָהּ לְנַכְסָהּ דְּמְשׁוּם אִיְנְסוּבִי הוּא דְּכַתְּבָהּ לְהוּ מְצִיָּא הֶדְרָא בְּהַ: אִימָיָה דְּרַמִּי בַר חֲמָא וְכוּ'.

פְּלָלָא דְּנַקְטִינָן דְּהִנְהוּ שְׁמַעְתָּתָא כְּוָלְהוּ בְּעַנְיָן שְׁכִיב מְרַע דְּהִיכָא דְּנִתְבְּרָר מִיָּנָה דְּשְׁכִיב מְרַע דְּמַחְמַת מִיתָה הוּא דְּקָא יְהִיב לְהוּ לְנַכְסִיָּה בִּין שְׁיִיר בִּין לֹא שְׁיִיר מְתַקְנָה וְאַע"ג דְּלָא קִנּוּ מִיָּנָה עֲמַד חוּזַר וְאַע"ג דְּקִנּוּ מִיָּנָה בִּין זָכָה לֹן ע"י אַחַר בִּין לֹא זָכָה לֹן ע"י אַחַר.

וְלָא מִיְבַעֲיָא הִיכָא דְּאַמְרָ בְּפִירוּשׁ דְּצוּנָא מְחַמַּת מִיתָה הוּא אֲלָא אֲפִילוּ לֹא אָמַר בְּפִירוּשׁ אִי מִיתְּחֻזִּי מְדַעְתָּיָה דְּמְשׁוּם דְּסַבְר דְּמִיִּית הוּא דְּקָא יְהִיב לְהוּ לְנַכְסִיָּה פְּגוֹן וְנוֹי דְּקָא מִית לִיָּה הִיא גְבָרָא אִי נְמִי קְאָמַר מִיְלִתָּא אַחְרִיתִי דְּמוֹכְחָא דְּמְשׁוּם דְּסַבְר דְּמִיִּית הוּא דְּקָא יְהִיב לָהּ לְנַכְסִיָּה צוּנָא מְחַמַּת מִיתָה הוּיָא וְלָא בְּעִיָּא קִנְיָן וְאַם עֲמַד חוּזַר וְאַע"ג דְּקִנּוּ מִיָּנָה וְכִינּוּ דְּאַם עֲמַד חוּזַר אֲפִי' לֹא עֲמַד נְמִי חוּזַר בְּמִתְּנָתוּ בִּין לְעַצְמוּ בִּין לְאַחַר וּבְקָא יְהִיב לְהוּ לְנַכְסִיָּה סְתָמָא וְלָא קְאָמַר מִיְלִתָּא דְּמוֹכְחָא דְּמַחְמַת מִיתָה הוּא דְּקָא יְהִיב לְהוּ הוּא דְּאַיְכָּא לְפִלּוּגִי דְּאִי מְקַצַּת נַכְסִין הוּא דְּקָא יְהִיב אָמְרִי' לְדַעְתִּיָּה דְּהִיא מִיְדֵי דְּשְׁיִיר.

לְמַסְמַף עֲלִיָּה הוּא דְּשְׁיִירִיָּה וְלָאוּ מְחַמַּת מִיתָה הוּא דְּקָא יְהִיב לְהוּ לְהִיא מְקַצַּת דְּיְהִיב הִילְכָּהּ מִתְּנַת בְּרִיא הוּיָא וּבְעִיָּא קִנְיָן וְאַף עַל גַּב דְּמִית עֲמַד אִינּוּ חוּזַר. וְאִי כּוּלְהוּ נַכְסִיָּה הוּא דְּקָא יְהִיב וְלָא שְׁיִיר מִיְדֵי פִּינּוּ דְּחֻזְיָנוּ לִיָּה דְּלָא שְׁיִיר מִיְדֵי לְמַסְמַף עֲלִיָּה אָמְדִינוּ לְדַעְתִּיָּה דְּמְשׁוּם דְּסַבְר דְּמִיִּית הוּא דְּקָא יְהִיב לִיָּה לְנַכְסִיָּה דְּאַיְלוּ הִנְה סַבְר דְּחִיִּי הִנְה מְשְׁיִיר מִיְדֵי לְנַפְשִׁיָּה לְמַסְמַף עֲלִיָּה וּמְדִלָּא שְׁיִיר מְפָלֵל דְּלָא סְלִיק אַדְעַתָּיָה דְּחִיִּי הִילְכָּהּ הוּיָא לָהּ מִתְּנָה מְחַמַּת מִיתָה וְלָא בְּעִיָּא קִנְיָן הוּא וְכִינּוּ דְּמִית בִּין קִנּוּ מִיָּנָה בִּין לֹא קִנּוּ מִיָּנָה קִנְהָ וְאַם עֲמַד חוּזַר וְאַף עַל גַּב דְּקִנּוּ מִיָּנָה וְלָא אָמְרִי' מְדִקְנוּ מִיָּנָה מִתְּנַת בְּרִיא הוּא אֲלָא לְעוֹלָם מְחַמַּת מִיתָה הוּא וְאַם עֲמַד חוּזַר וְכָל שְׁפָן אִם פְּתַב כָּל נַכְסִיוּ וְלָא קִנּוּ מִיָּנָה דְּנֻדְאִי מְחַמַּת מִיתָה הוּא וְאַם עֲמַד חוּזַר.

אַבְל וְדֹאִי אִם זְכִי לִיָּה עַל יְדֵי אַחַר וְקִנּוּ מִיָּנָה אֲפִי עַל גַּב דְּלָא שְׁיִיר מִיְדֵי פִּינּוּ דְּלָא אָמַר בְּפִירוּשׁ דְּמַחְמַת מִיתָה הוּא אָמְרִינוּ מְכִי זְכִי לִיָּה עַל יְדֵי אַחַר וְקִנּוּ מִיָּנָה מְפָלֵל דְּלִמְתְּנָהּ

גמורה מהיום ולעולם הוא דאיפנון ומתנת בריא היא ולאו מחמת מיתה וכיון שפון בין עמד בין לא עמד קנה.

ונקא היכא דזכי ליה על ידי אחר וקנו מיניה אכל אם פתב כל נכסיו ולא קנו מיניה אע"ג דזכי ליה על ידי אחר נמי מתנת שכיב מרע מחמת מיתה הו"א ולאו מתנת בריא דהיינו פלוגתניהו דרב ושמואל דאיתמר פתב וזכה לזה וחוור וכתב וזכה רב אמר ראשון קונה הרי היא כמתנת בריא ושמואל אמר שני קנה הרי היא כמתנת שכיב מרע וקיימא לן דהלכתא כשמואל בדיני ואם עמד חוור בין לעצמו בין לאחרים.

והא דאמרין לענין מאן דכתב לכולהו נכסי ולא ש"ר מידי דאם מת קנה בין קנו מיניה בין לא קנו מיניה פי אמרין דאי קנו מיניה קני דוקא היכא דמתברר דליפות פחו איפנון בכהוא קנין דקנו מיניה אי נמי בכהוא שטר דכתב.

אבל אי לא איתברר מיניה אי ליפות פחו הוא דאיפנון אי לא חיישינן ש"א לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה. הילכך אי פתבו ליה עדים וקנינא מיניה מוסף על מתנתא דאיתברר דליפות פחו הוא דאיפנון בכהוא שטר או בכהוא קנין וכגון דאמר להו אף פתבו וחתמו וקנו ליה אי נמי אף קנו ממנו על מתנתא דא אכל אי לא פתבי ליה הכי חיישינן ש"א לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והני מילי היכא דלא זכי ליה ע"י אחר אכל אי זכי ליה על ידי אחר וקנו מיניה קני וליכא למיחש מידי דמכיל ליה על ידי אחר מההיא שעתא דזכה ליה קנה מחיים וליכא למימר הרי שטר לאחר מיתה דהא מתנת בריא הוא ואי פתב ליה ולא קנו מיניה ואף על גב דזכה להו ההוא זכינא לא מהני מידי ואפתי מתנת שכיב מרע היא כדאמרי' פתב וזכה לזה וחוור וכתב לזה רב אמר ראשון קונה הרי היא כמתנת בריא ושמואל אמר שני קונה הרי היא כמתנת שכיב מרע וכיון דמתנת שכיב מרע הוא כשמואל דקיימא לן פותיה בדיני ממילא שמעינן דחיישינן בה לשטר לאחר מיתה.

הילכך אם מיפה את פחו הוא קני ואי לא לא קני: דף קנב ע"ב שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו קנו מידו מהו חוור או אינו חוור. שלח להו אין לאחר קנין פלום.

פלומר מתנת בריא היא ואינו חוור. וכיון דמתנת בריא הוא ממילא שמעת דליכא למימר בה שטר לאחר מיתה דכי אמרי שטר לאחר מיתה הני מילי במתנת שכיב מרע דלא קניא אלא לאחר מיתה אכל מתנת בריא דמחיים קנו ליה ליכא למימר בה שטר לאחר מיתה דהא לא שינא הכא הקנאה לאחר מיתה פלל והא דאמרין סבור מינה הני מילי לעצמו אכל לאחר לא פירוש סבור מינה דהא דאמרין אין לאחר קנין פלום ואינו חוור הני מילי פשהוא רוצה לחזור לעצמו דמכיון דקנו מיניה הא סליק ליה נפשיה מהני נכסי לגמרי.

אבלכשהוא רוצה לחזור ולתת אותה לאחר אף על גב דסליק נפשיה בכהוא קנין מהנהו נכסי מכל מקום ההוא ראשון לא מיקנא ודאי קני להו דהא שכיב מרע הוא הנותן. אמר להו רב חסדא פי אתא רב הונא פירוש' בין לעצמו בין לאחר: דף קנג ע"א והיא מתנתא דהוה פתיב ביה בחיי ובמותי.

איִפְסִיקָא הִילְכְתָא כְּרַב דְאָמַר הָרִי הִיא כְּמִתְנַת שְׂכִיב מְרַע לֹא שָׁנָא בְּחַיִּים וְלֹא שָׁנָא מְחַיִּים לֹא קִנְיָ מְחַיִּים עַד דְאָמַר מְהִיּוּם: ע"ב וְלִטְוּמָאָה בְּמַחְלֻקְתָּ חֲזִינָן לְחַד מְרַבְּנוּתָא דְפִירֵשׁ הִכִּי כְּחִי כְּחִי פְּחֻלְקְתוּ כְּאִן כְּפִי חֻלְקְתוּ לְעִנְיָן טְוּמָאָה וְהִיא פִּירוּשָׁא לֹא דִינִיק גִּבּוּ דְלֹא אֲשַׁכְּחֵן פְּלוּגְתָא בְּהִיא עִנְיָנָא לְעִנְיָן טְוּמָאָה דְנִימָא כְּחִי חֻלְקְתוּ כְּאִן כְּפִי חֻלְקְתוּ כְּאִן וְעוּד דְלִשׁוֹן וְלְעִנְיָן טְוּמָאָה מִשְׁמַע דְלֹא לְאֲשׁוּוּיָי עִנְיָן טְוּמָאָה לְהִיא עִנְיָנָא הוּא דְקִאָמַר וְלֹא־פְלוּגִי דִינִיָּה מִינִיָּה הוּא דְקִאָתִי.

וְהִכִּי אִיתְחַזִּי לָן פִּירוּשָׁה. וְלְעִנְיָן טְוּמָאָה אִינוּ כְּפִי פְּלוּמַר אַף עַל גַּב דְלְעִנְיָן מִתְנַת שְׂכִיב מְרַע קְסָבֵר רַבָּה שְׁמַעְמִידִין אֶת הַדְּבָר בְּחֻזְקָתָ מַה שְּׁהוּא עֲכָשְׁוֹ כְּרַבִּי נָתַן לְעִנְיָן טְוּמָאָה מִיָּהָא כְּמַחְלֻקְתוּ שְׁל רַבִּי נָתַן סְבִירָא לִיָּה דְהִינּוּ תַנָּא קָמָא חֻלְקָא עֲלֵיו כְּכִי וְאִינוּ מַעְמִיד אֶת הַדְּבָר בְּחֻזְקָתָ מַה שְּׁהוּא עֲכָשְׁוֹ וְלֹא אִיכְפַת לִיָּה בְּהִכִּי מְדַקְאָמַר לֹא שָׁנָא שְׁהַבְקָעָה בִּימּוֹת חֻזְמָה רְשׁוֹת הַרְבִּים לְטְוּמָאָה אֲלֹא שְׁלֹא עֲבָרוּ עֲלֵיהָ יְמּוֹת הַגְּשָׁמִים עַל זֹו הַטְוּמָאָה אֲבָל עֲבָרוּ עֲלֵיהָ יְמּוֹת הַגְּשָׁמִים וְהַטְוּמָאָה בְּאוֹתָהּ בְּקָעָה כִּינּוּן שְׁהַחֲזִיקָה אוֹתָהּ בְּקָעָה לְהִיּוֹתָהּ רְשׁוֹת הַיְחִיד לְעִנְיָן אוֹתָהּ טְוּמָאָה שְׁיִשׁ בְּהָ וְאִף עַל פִּי שְׁהָרִי כְּאִן עֲלֵיהָ יְמּוֹת חֻזְמָה וְאִילוּ הִיָּתָה בְּהָ עֲכָשְׁוֹ טְוּמָאָה חֻזְמָה לֹא הִינּוּ דְנִין אוֹתָהּ לְעִנְיָן אוֹתָהּ טְוּמָאָה אֲלֹא כַר"ה לְעִנְיָן הִיא טְוּמָאָה יְשָׁנָה מִיָּהָא אִין אִינוּ דְנִין אוֹתָהּ בְּחֻזְקָתָ מַה שְּׁהִיא עֲכָשְׁוֹ אֲלֹא בְּמַה שְּׁהִיָּתָה קְוֹדִם לְכֹן בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים שְׁהִיא רְשׁוֹת הַיְחִיד דְהִיא לְעִנְיָן טְוּמָאָה לֹא הַעְמִיד רַבָּה הַדְּבָר בְּחֻזְקָתָ מַה שְּׁאִנוּ רֹוֹאִין אוֹתָהּ עֲכָשְׁוֹ וְלֹא הוּעִיל אֲצֵלוּ בְּדִין הִיּוֹתָהּ עֲכָשְׁוֹ בְּחֻזְקָתָ רְשׁוֹת הַרְבִּים אִילוּ הִיָּה בְּהָ טְוּמָאָה חֻזְמָה שְׁלֹא עֲבָרוּ עֲלֵיהָ יְמּוֹת הַגְּשָׁמִים כְּלוּם כְּסָבִירָא דְתַנָּא קָמָא שְׁהוּא מַחְלֻקְתוּ שְׁל רַבִּי נָתַן דְלֹא אִיכְפַת לִיָּה לְהַעְמִיד הַדְּבָר בְּמַה שְּׁהוּא עֲכָשְׁוֹ וְאִין עִנְיָן זֶה מוּעִיל אֲצֵלוּ בְּדִין כְּלוּם: דָּף קַנְד ע"ב שְׁטַר פְּסִים.

שְׁטַר פְּיוּסִים שְׁפִיִּיסָה לִי שְׁאָכְתוּב לָהּ שְׁטַר זֶה כְּדִי לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם שְׁיִשׁ לָהּ קַרְקָעוֹת וְיִשְׂאִיו לָהּ בְּנוֹתָם: אֲמִימַר וּמִתְנַתוּ מִתְנָה. כְּלוּמַר וְאִף דָּף קִנְיָ ע"ב אָמַר עַל פִּי שְׁאִינוּ יוֹדַע בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתָּן כִּינּוּן שְׁהוּא כְּן י"ג שְׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְהִבִּיא שְׁמִי שְׁעָרוֹת דְלֹא כְּעִנְיָן יוֹדַע בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתָּן אֲלֹא בְּזַבְיָי דְכִינּוּן דְעִתִּיָּה דְיִבּוּקָא מִקְרָבָא לְגַבִּי זִוּי חִיִּישִׁינּוּ דִילְמָא טְעִי וּמוֹזִיל אֲבָל בְּמִתְנָה הָא וְדֹאִי לִיכָא דְטְעִי בְּהָ וְלִיכָא נְמִי זִוּי דְמִקְרָבָא דְעִתִּיָּה לְגַבִּיָּהּ הִילְכָהּ אִי לֹא דֹאִית לִיָּה הַנָּאָה מִינִיָּה לֹא הִנּוּה יְהִיב לִיָּה מִתְנָה.

וְהִיא דְאָמַרִינוּ לְעִנְיָן נְכָסִי אָבִיו עַד שְׁיָהָא כְּן עֲשָׂרִים דּוּקָא לְעִנְיָן מְכָר כְּדֹאמַרִינוּ וְלִמְכָר בְּנְכָסִי אָבִיו אֲבָל לְעִנְיָן מִתְנָה דִין נְכָסִי אָבִיו וְדִין נְכָסִי עֲצָמוּ שְׁוִין וְכָשֵׁם שְׁאֵם הוּא כְּן י"ג שְׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְהִבִּיא שְׁמִי שְׁעָרוֹת מִתְנָתוּ מִתְנָה בְּנְכָסִיו כְּפִי מִתְנָתוּ מִתְנָה בְּנְכָסִי אָבִיו: דָּף קַנּו ע"ב כְּנִי רֹוּכַל תְּקַבְּרָם אָמֵם.

שְׁרַשְׁעִים הָיוּ לְמִיָּים קוּצִין בְּכָרִם וּקְנָסוּ חֻזְמִים לְמִיָּיָן דְבָרִי אָמֵם וְלֹא מִן הַדִּין: קוּנִין מְשָׁכִיב מְרַע אֲפִילוּ בְּשִׁבְתָּ וְלֹא לְחֻזְשׁ לְדְבָרִי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר הִיא קוּנִין לֹא קוּנִין מִשָּׂא אֲלֹא בְּאִמְרָה בְּלַחֲוֹד: דָּף קַנּו ע"ב לָוֶה וְלָוֶה וְחֻזֹר וְקִנְיָ לְקָמָא מְשַׁתְּעָבְדִי פִירֵשׁ לְקָמָא מְשַׁתְּעָבְדִי מִשׁוּם דְכִינּוּן דְכָתַב לִיָּה דְאִקְנִי אֲשַׁתְּכַח דְמַעֲיָדָא דְקִנְיָ לָהּ לְהִיא אֲרַעָא מִמִּילָא חַל עֲלֵיהָ שְׁעָבּוּדָא דְקָמָא וְלֹא קָא שְׁבִיק לִיָּה רֹוּחָא לְבִתְרָא לְמִיָּחַל עֲלֵיהָ שְׁעָבּוּדָא אוּ דִילְמָא לְבִתְרָא מְשַׁתְּעָבְדִי דְכִינּוּן דְכָתַב לִיָּה דְאִקְנִי מְקַמִּי דְלִקְנִי לָהּ לְהִיא אֲרַעָא הָא סְלִקְיָה לְקָמָא מִינָהּ מְקַמִּי דְלִקְנִי לָהּ וְכִי קִנְיָ לָהּ בְּתַר הִכִּי שְׁעָבּוּדָא דְבִתְרָא הוּא דְחִיָּיל וְלֹא שְׁעָבּוּדָא

דקמא וליכא לדמויי הא מילתא להא דאמרינו דאקני קנה ומכר משמעבד למלוה וטרקיף לה מיניה דלוקח משום דכי זבין לה ללוקח לבתר דקני להא הוא דזבין לה ומעידנא דקני לה בההוא שעמא חל עליה שעבודא דמלוה משמי דלזבין ליה ללוקח אבל הכא פיון דמשמי דלוקני לה לנה להאי ארעא פתב ליה למלוה בתרא דאקני דאשכח דסליקה לקמא מהאי ארעא דעתיד למיקני משמיה דלקניה ושעבדיה למלוה בתרא איכא למימר דבההיא שעמא דקניה שעבודא דבתרא חל עליה ולא שעבדיה דקמא.

ומ"ה קא מיבעיא ליה לקמא משמעבד או דילמא לבתרא משמעבד ואסיקנא והילכתא. יחלוקו.

פ"א לפי מעותיהן דתרוניהו בהדי הדדי קא חגיל שעבדיהו אהאי ארעא: דף קנח ע"א נפל הבית עליו ועל אשתו, יורשי הבעל וכו' עד בית היקלל אומרים נכסים בחזקתו הנכסים שהכניסה עמה בגדוניה וקבלם על עצמו הבעל בתורת צאן ברזל.

וכתובה בחזקת יורשי הבעל היינו מה שכתב לה הבעל על עצמו כגון עיקר כתובה ותוספת. ונכסים הנכנסין והיוצאין עמה הן נכסי מלוג שאין אחריותן על הבעל אלא נכנסין עמה בכניסתה עם הבעל ויוצאין עמה ביציאתה מן הבעל.

ולפי שהדבר ספק מי מהם מת ראשון אמרו ב"ה הכתובה שהוא ממון שנוטל מן הבעל בחזקת יורשי הבעל שהמוציא מחבירו עליו הראיה ונכסי מלוג שהן ממון האשה ואין לבעל בגופן כלום בחזקת יורשי אשה ומי שרוצה להוציא מידן עליו להביא ראיה.

ונכסי צאן ברזל שעיקרן של האשה ואחריותן על הבעל פיון שיד שניהן שנה בהן הרי הן בחזקת שניהם ויחלוקו והיינו דאמרי' אהא דקתני במתני' בחזקת מי ואמרינו תני בר קפרא הואיל והללו באין לירש יחלוקו ונמצא פ"א הא דקתני נכסים בחזקתו פלומר בחזקת שניהן: הדרן עלה מי שמת דף קס ע"א משנה רבי חנינא בן גמליאל אומר מקושך שכתבו עדיו מתוכו פשר מפני שהוא יכול לעשותו פשוט.

פירוש לאחר שיטול רשות מבעל השטר בכך אבל לעשותו פשוט מפי עצמו בלא נטילת רשות מבעל השטר בכך אינו רשאי מדקאמר לקמן דרשב"ג סבירא ליה דמראה מקום הוא לו הואיל ונחשיב להו לתנאי דסבירא להו הני ולא קא חשיב רבי חנינא בן גמליאל בהדיהו מפלל דרבי חנינא בן גמליאל קפידא סבירא ליה היקפיה הא דקאמר ר' חנינא בן גמליאל מפני שיכול לעשותו פשוט ליכא לאוקמא אלא בנטילת רשות מבעל השטר בכך: ופשוט שכתבו עדיו מאחוריו אינו יכול לעשותו מקושך דהא קיימא לן שאין העדים חותמין במקושך אלא מאחוריו ובין קשך לקשך דאלמא פי חתימי לאחר עשיית קשוריו הוא דחתימי והאי פשוט פיון דחתימי מאחוריו בלא עשיית קשורים אי אפשר לעשותו מקושך: דף קסב ע"א אין למדין משיטה אחרונה.

פ"א שיש לחוש שפא העדים הרויחו חתימתם סתת הכתב ולפ"י דחקו אותה עם הכתב וזיניף הוא והוסיף בו שיטה באותו רינח: אמר ליה רב נחמן לרב עמרם מ"ל הא א"ל דתניא הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול.

פירוש יש לחוש דילמא זיניף וכתוב מאי דבעי ואף על פי שהרי אנו רואין שלא כתב בהן כלום פיון שהיה בידו לזיניף ולכתוב בהן מה שירצה נעשה גוף השטר פסול ואין

עָלֵיו גּוֹף שְׁטֵר הוֹאִיל וְלֹא נִכְתָּב וְנִחְתַּם כְּתִיקוֹנוֹ וְאִין גּוֹבִין בּוֹ מִנְכָסִים מְשׁוּעָבָדִים דְּהוּיָא לָהּ אוֹתָהּ מְלִנְהּ הַפְתוּבָה בּוֹ כְּמִלְנָה עַל פֶּה.

וְשִׁיטָה אַחַת כְּשֵׁר דְּאִין לְמַדִּין מְשִׁיטָה אַחְרוֹנָה: ע"ב הִיוּ אַרְבַּעַה וְחַמְשָׁה חֲתוּמִין עַל הַשְׁטֵר וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב אוֹ פְּסוּל תְּתַקְיִים עֵדוֹת בְּשֹׁאֵר כּו' וְהֵיִיא דְתַנּוּ בְּמִפּוֹת מַה שְּׁנִים נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב אוֹ פְּסוּל עֵדוֹתָן בְּטֵלָה אִף שְׁלֵשָׁה וְכו' דְּנִקָּא בְּיָדוּעַ דְּנִתְפְּוֹנוּ לְהַעֲיֵד אוֹ לְחַתּוּם פְּאָחַד הוּא אֲבָל אִם אִין יָדוּעַ שְׁנַתְּפְּוֹנוּ שְׁנִיהֶם לְחַתּוּם אוֹ לְהַעֲיֵד פְּאָחַד הַשְׁטֵר כְּשֵׁר וְתַתְּקִיִּים עֵדוֹת בְּשֹׁאֵר שְׁאֵם הַפְּסוּל לְבִסּוּף יֵשׁ לָנוּ לּוֹמֵר שְׁהוּסִיף חֲתִימָתוֹ שְׁלֵא מִדַּעַת הַכְּשָׁרִים וְאִי בְּתַחֲלָה חֲתַם יֵשׁ לּוֹמֵר הִנֵּה כְּשָׁרִים רַוּוּחָא שְׁבִקּוּ לְמָאן דְּקָשִׁישׁ מִיְּנִיָּהּ: דָּף קִסָּה ע"א עַד אֶחָד בְּכִתְּבַב וְעַד אֶחָד עַל פֶּה בְּלֹא קִנְיָן אִף עַל פִּי שְׁנָה שְׁמַעֲיֵד בְּכִתְּבַב הִיא עֵדוֹת שְׁיֵשׁ בֵּהּ אַחְרִיּוֹת וְזֶה שְׁמַעֲיֵד עַל פֶּה אִין בֵּהּ אַחְרִיּוֹת מִצְטָרְפִין לְמַגְבָּא מְבַי חֲרִי.

ע"ב אִין פְּחוֹת מְשִׁנֵּי דִינְרִין דְּהַב כְּסָף. כְּלוּמֵר יֵשׁ לָהּ אֲצֻלֵי כְּסָף בְּשִׁנֵּי דִינְרִין שְׁל זָהָב. אִין פְּחוֹת מְשִׁנֵּי דִינְרִין כְּסָף דְּהַב כְּלוּמֵר יֵשׁ לָהּ אֲצֻלֵי זָהָב בְּשִׁנֵּי דִינְרִין שְׁל כְּסָף: דָּף קִסו ע"א רִישָׁא דְכִתְּבַב בֵּהּ דִינְרִי. דְּמִשְׁמַע דִינְרִי זָהָב לְפִי שְׁאִין אוֹמְרִים עַל כְּסָף דִינְרִי אֲלֵא דִינְרִין.

סִיפָא דְכִתְּבַב בֵּהּ דִינְרִין שְׁהוּא דִינְרִין שְׁל כְּסָף לְפִי שְׁאִין אוֹמְרִים עַל זָהָב דִינְרִין אֲלֵא דִינְרִי: ע"ב כְּתַב מְלַמְעֵלָה מְאִתִּים וּמְלַמְטָה מְנָה וְכו'. פִּי הָא דְתַנּוּ זִוְיִי מְאָה דְלַהֲוָה סְלַעִין תְּלַתִּין אִין לּוֹ אֲלֵא מְנָה מְשׁוּם דְּדִיבּוּר אֶחָד הוּא וְאִי אֲפִשֵׁר לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם וְכִינּוּ שְׁדַבְּרִיו סוּתְרִין זֶה אֵת זֶה אֲמַרִי יֵד בְּעַל הַשְׁטֵר עַל הַתְּחַתּוּנָה וְכִי אֲמַרִינּוּ הַכֹּל הוּלְהֵךְ אַחַר הַתְּחַתּוּן הִיכָא דְהִנּוּהּ שְׁנֵי דִיבּוּרִין מְחֻלְקִין דְּכָל אֶחָד מֵהֶן דִּיבּוּר בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ וְאִין צָרִיךְ לְחַבְּרֵוֹ וְכִינּוּ שְׁהַתְּחַתּוּן סוּתְרֵי אֵת הָעֲלִיוֹן אֲמַרִי מֵהַדְרָא קָא מֵהַדְרָא בֵּינָה מְעֻלְיוֹן וּלְפִיכָהּ הֵלֵךְ אַחַר הַתְּחַתּוּן.

וְהִיא דְאֲמַרִינּוּ בְּפָרְק הַשּׁוֹאֵל (מְצִיעָא דָּף ק"ב ע"ב) מְעַשָּׂה בְּאֶחָד שְׁשִׁכְר מְרַחֵץ מְחַבְּרֵוֹ וְכו' וְאָמַר רַב נַחְמָן עֲלָה קַרְקַע בְּחִזְקַת בַּעֲלָה עוֹמְדַת אִף עַל גַּב דְּאֲפִיךְ מִיפְּהֵךְ וְדְאֲמַרִינּוּ בְּעַנְיָן אֶסְתִּירָא (שָׁם) מְאָה מְעָה הֵלֵךְ אַחַר פְּחוֹת שְׁבַלְשׁוּנוֹת וְלֹא אֲמַרִינּוּ תְּפֻס לְשׁוֹן אַחְרוֹן בְּכוּלְהוּ אֲלֵא מְשׁוּם דְּדִבּוּר אֶחָד הוּא זֶה אַחַר זֶה וְלֹא הַפְּרִישׁ בְּדִיבּוּר אֶחָד בִּינֵיהֶם אֲבָל אִילּוּ הַפְּרִישׁ בִּינֵיהֶם בְּעַנְיָן אַחַר שְׁנַעֲשׂוּ שְׁנֵי דִיבּוּרִין בְּכִי הָא אֲמַרִינּוּ הַכֹּל הוּלְהֵךְ אַחַר הַתְּחַתּוּן: אָמַר רַב פְּפָא פְּשִׁיטָא לִי שְׁאֵם כְּתַב בּוֹ סְפָל מְלַמְעֵלָה שְׁהוּא סָאָה וּפְלִגָּא וְקַפְּל מְלַמְטָה שְׁהוּא קַב וּפְלִגָּא הַכֹּל הוּלְהֵךְ אַחַר הַתְּחַתּוּן וְאִין לָנוּ לְחוּשׁ שְׁמָא זֶה קַפְּל סְפָל הִיָּה וְהֵלֵךְ עָלָיו הַזְּבוּב וְהַמְּשִׁיף הַסְּמִיךְ וְעַשָּׂה אוֹתוֹ קוּף מְשׁוּם דְּקַב פְּחוֹת הוּא מְסָאָה וְהַמּוֹצִיא מְחַבְּרֵוֹ עָלָיו הַרְּאִיָּה אֲלֵא הִיכָא דְהִנּוּי קַפְּל מְלַמְעֵלָה וְסְפָל מְלַמְטָה מִי חִיִּישִׁינּוּ שְׁמָא גַּם הַתְּחַתּוּן קַפְּל הִיָּה וְכָא זְבוּב וְאֲכַל הַדִּיּוֹ שְׁבַרְגְּלָה שְׁל קוּף כְּשֵׁהוּא עַדִּין לַח וְעַשָּׂאוֹ סְפָל וְכִינּוּ שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ לְדַבְּרֵי זֶה אֲמַרִי יֵד בְּעַל הַשְׁטֵר עַל הַתְּחַתּוּנָה וְכִי אֲמַרִי הַכֹּל הוּלְהֵךְ אַחַר הַתְּחַתּוּן הִיכָא דְלִיכָא לְמִיחֵשׁ לְמִיֵּדִי אֲבָל הֵכָא דְאִיכָא לְמִיחֵשׁ בֵּהּ מִלְּתָא אֲמַרִינּוּ יֵד בְּעַל הַשְׁטֵר עַל הַתְּחַתּוּנָה.

או דילקמא לא שגא תיקו: ד' קסז ע"א משנה כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו וכו' ממסקנא שמעיה שמי שגא נאמר אני הוא פלוני בר פלוני שמת הרני מעידכם על עצמי שיש לפלוני אצלי פה וכה אם הוחזק שמו בעיר שלשים יום כותבין העדים וחותמין ואין חוששין שגא אחר הוא.

ואם לאו אין כותבין וחותמין עד שיביא ראיה שהוא אותו פלוני בן פלוני: ע"ב כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו. מיסתברא לו דדוקא דהיכא דמעיד על עצמו שפבר קיבל המעות מן הלוקח שאין פאן חובה על הלוקח כלל כדי שיהא צריך להיות מדעתו אבל אם לא העיד על עצמו שפבר קיבל המעות אין כותבין וחותמין אלא מדעת הלוקח דחיישינו שגא אינו רוצה לקבל אותה לקיחה ולהדחיק: עצמו בנתינת הדמים היקף אם טעו העדים וכתבו שטר המכירה ללוקח בלי קבול הדמים פשיטתא בעינן ליתן לו הדמים צריך הוא להביא ראיה שהיתה מדעתו מכירה זו: והלוקח נותן שטר.

פלומר שטר הסופר ודמי השטר. לא צריכה במוכר שדהו מפני רעתה שהוצאתה יתירה על שבחה מהו דתימא טובה הוא לגבי דמוכר ונהוי שטר הסופר ודמי השטר עליו קמ"ל דמוכר לעולם הוא מפסיד ולוקח לעולם מרויח כדאמרי אינשי זבנת קנית וזבין אוכיד וכיון שפן הלוקח נותן שטר הסופר ודמי השטר ועוד שהשטר ראיה הוא לעמוד ביד הלוקח לפיכך הלוקח נותן שטר אותה הראיה: כותבין שטר ללנה אף על פי שאין מלנה עמו והלנה נותן שטר.

פשיטא דלנה נותן שטר דהוא נהנה אבל המלנה מה הנאה יש לו בהלואה. לא צריכא בעיסקא דאף על גב דאית בה הנאה למלנה דשקיל פלגא דרווחא דעיסקא קמ"ל דיותר נהנה בו הלנה שאין לו יכולת ומשפכר בשל אחרים.

ומסתברא לו דהא נמי בשעהעיד הלנה על עצמו שפבר קיבל המעות אבל אם לא העיד על עצמו בכה אין העדים רשאים לכתוב ולחתום אלא מדעת שניהם: אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם לפי שהוא דבר שאי אפשר להיות עד שישכמו שניהם על כה.

פשיטא דחתן נותן שטר קמשמע לן דאפי' בצורבא מרבנן: אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות וכו' פשיטא לא צריכא אפילו בבורה. שדה מבויירת שלא נעבדה זה פמה שנים ואף על גב דטובה הוא לבעל הקרקע שמתחזר אליו עבודה קמ"ל דאפילו הכי פיון שהקבלן הוא פקונה חלק מן השדה לפירוטיו הראיה שלו והוא נותן שטר.

ובשטרי בירורין שניהם נותנין ולא פריה עלה פשיטא משום דפליג עלה רבן שמעון בן גמליאל: משנה מי שפרע מקצת חובו וכו' מדחזינן לפלוגתיהו דרבי יוסי ור"י בענין אסמכתא היא אי קני' אי לא קניא מפל' דהיכא דלא אמר ליה בלשון אסמכתא דכולי עלמא גבי ליה כוליה חוביה ולא מנפה ליה מלנה הא מקצת דפרע ליה השתא ואף על גב דהא קא רנוח מלנה ואשתכח דקא שקיל מיניה טפי מהלואתו הא מילתא שרוא ולית בה משום חשש ריבית.

וטעמא דמילתא דכי אמרי' ריבית הוא ואסור הני מילי היכא דהנה ההוא תוספת דקא שקיל אגר נטר ליה ובהא מילתא פד מעינת בה לא משפחת בה אגר נטר ליה כלל דהא

אילו פרע ליה לנה למלנה במשלם זימנא דקצב ליה מאי דאישפיר גביה מהאי שטרך הנה שקיל ליה מלנה בלא תוספת וכי לא פרע ליה במשלם זימנא הוא דקא מהדר ליה שליש לשטרך וגבי ליה לכוליה מיניה וכיון דאילו פרע ליה לנה במשלם זימנא ההוא מידי דאישפיר ליה גביה הנה שקיל ליה מלנה בלי תוספת אשתכח דלא מטיא ליה הנאה למלנה מתמת האי זימנא דארנוח כי היכי דנהוי אגר נטר לו וכי מטי זימנא ולא יתיב ליה מידי דקא מהדר ליה שליש לשטרך למלנה וגבי ליה לכוליה מלנה אילו הנה מרנוח ליה זימנא אחרניא הניא ליה ההוא תוספת אגר ההוא זימנא דקא מרנוח ליה והשתא דלא קא מרנוח ליה זימנא אחרניא אלא קא שקיל מיניה פוליה שטרך במשלם זימנא קמא אשתכח דליכא אגר נטר לי דהא האי תוספת דקא שקיל מיניה לאו אגר זימנא קמא הוא דארנוח ליה ומדדחוינו דאילו יתיב ליה במשלם זימנא ההוא מידי דאישפיר למלנה גביה מהאי שטרך לא הנה שקיל ליה מלנה להאי תוספת מיניה וכי מטא זימנא ולא פרע ליה דקא שקיל ליה פוליה שטרך לא קא מרנוח ליה זימנא אחרניא ליכא אגר נטר לי פלל: ע"ב אין כותבין שני שטרות על שדה אחת דילמא טריף וכו'.

ואם תשאול וכיון דהא איכא לקוחות דקא טריף האי מיניהו דאלמא זביניה מקמי זביניהו הוא דהנה היכי מצי בעל חוב למיטרף מיניה מעיקרא לימא ליה לבעל חוב זיל טריף מהני לקוחות דהנה בתראי ולא פטרף מינאי דהנחתי לה מקום לגבות ממנו.

תשובתה משפחת לה בדהניא האי ארעא אפותיקי לההוא בעל חוב. אי נמי משפחת לה פגון דלא הנה ליה ללנה בעידנא דאזנפיה מלנה הני זויי אלא האי ארעא בלחוד ובתר הכי זבנה לשמעון וקביל עליה אחריות בדאיכני וקנה לנה נכסי פתר הכי וזבניהו ללקוחות אי נמי קני ליה להני נכסי ונהדר זבנה לההיא ארעא דהניא גביה בעידן ההלואה לשמעון ואף על גב דלא כתב ליה דאקני ונהדר זבניהו להני נכסי דלקוחות דכי אתי בעל חוב טריף ההוא ארעא דהנת ליה ללנה בעידן ההלואה אבל הנה נכסי דקנה לנה פתר הכי לא טריף להו דהנה לנה וקנה ומכר דלא משמעבד וכי טריף ליה מלנה להא ארעא משמעון הדר שמעון וטריף ליה להני נכסי אחרניי מלקוחות דאי קנה להו מקמי דלזבנה להאי ארעא לשמעון הא ודאי פבר אישתעבדו ליה לשמעון מקמי דלזבניהו ללקוחות ואי לבתר דזבנה להאי ארעא לשמעון הוא דקני להו להני נכסי פיון דכתב ליה לשמעון בדאיכני מעידנא דקנה להו פתר הכי להני נכסי אשתעבדו ליה לשמעון מקמי דלזבניהו ללקוחות הילכף אתי שמעון וטריף להו: אמר ליה רב אחא בר מניומי לאבני ודילמא רישומו ניכר הנה.

פירש קס"ד דרב אחא דהכין קא"ל אבני לספריה דליכתוב להו למרוותיה נסחי דשטרי דידהו אננירא וקנהדר מחקי ליה: דף קסט ע"ב ההוא איתתא דיהבא ליה זויי לההוא גברא למזבן לה ארעא אזל זבנה שלא באחריות פלומר קביל עליה לוקם דלית ליה אחריות על המוכר דאי בסתמא קיימא לן אחריות טעות סופר היא.

אתא לקמיה דרב נחמן א"ל מציא אמרה לתקוני שדרתקה ולא לעוותי זיל זבנה מיניה דמוכר שלא באחריות כמה דקבילת אנפשה ונהדר זבנה את ניהלה באחריות. ומסתברא לן דאי אתני מוכר עליה דלוקם בעידן זביני דבלא אחריות הוא דמזבין ליה נהלה דמצי שליח למימר לה אנא בהדין תנאה הוא דזבנה נהלי מוכר אי ניחא לה לקבולי הני מילי

דְּזַבְיָנִי בַּהַי תִּנְאַה לַחַיִּי נְאִי לֹא שְׁקוֹל זֹנָה וְאַסְתַּלַּק מֵהַי אֲרַעָא וְאַנָּא מְקַבְּלָנָא לְנַפְשָׁאִי
בַּהַדִּין הַנְּאַה: רַבּוּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַנּוֹתֵן מִתְּנָה לְחַבְרֹו וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר
חֲזָרָה מִתְּנָתוֹ.

נִרְאִין הַדְּבָרִים דְּלֹאוּ בְּשֵׁטֵר שְׂיֵישׁ בּוּ קִנְיֵן קְאָמֵר אֱלָא בְּשֵׁטֵר שְׂאִין בּוּ קִנְיֵן פְּגוֹן שְׂכַתְבּוּ לּוֹ
שְׂדֵי נְתוּנָה וּבְשֵׁטֵר מִקְח וּמִמְכָּר נְמִי פְּגוֹן שְׂכַתְבּוּ לּוֹ אֲנִי פְּלוּנִי בֶּן פְּלוּנִי קַבְּלִי מִמֶּךָ כֶּף
וְכֶף וְהָרִי שְׂדֵי מְכוּרָה לָהּ בְּהֵן וְקַבְּלִתִּי עַל עֲצָמֵי הָאֲחֵרִיּוֹת וְחִתְמוּ הַעֲדִים עַל הַשְּׁטֵר וּמְסָרוּ
לוֹ בְּפָנֵי עֲדִים דְּהֵוְיָא קִנְיַת אוֹתָהּ מְכִירָה אוֹ אוֹתָהּ מִתְּנָה בְּאוֹתוֹ גּוּף הַשְּׁטֵר וּלְפִיכֶף קְאָמֵר
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שְׂאָם: הַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר חֲזָרָה מִתְּנָתוֹ וְהוּא הַדִּין לְמְכִירָה הוֹאִיל
וּבְגוּף הַשְּׁטֵר קִנְאוּ מְעִיקְרָא הַמְקַבֵּל אוֹ הַלּוֹקֵם.

אֲבָל שְׁטֵר שְׂיֵישׁ בּוּ קִנְיֵן פִּינּוֹן שְׂבָאוֹתוֹ קִנְיֵן ה"א שְׂקִנְיָא לְאוֹתָהּ מִתְּנָה אוֹ לְאוֹתָהּ מְכִירָה
מְעִיקְרָא וְהַשְּׁטֵר לְרֵאזָה בְּעֵלְמָא הוּא בְּכִי הָא לֹא אָמֵר רַשְׁבַּ"ג שְׂאָם הַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר
חֲזָרָה מִתְּנָתוֹ שְׂהָרִי לֹא קִנְיָא מְעִיקְרָא בְּגוּף הַשְּׁטֵר כְּדִי שְׂתַחֲזוֹר לְבַעֲלָהּ בְּהַחֲזָרַת הַשְּׁטֵר
וְכֵן הִדְעַת נּוֹטָה נְאִי עַל גַּב דְּהָא דְּרַשְׁבַּ"ג לִיתָה רְאִינוּ לְבָרַר דְּבָר זֶה לְפָרוּשֵׁי טַעְמָא
דְּרַשְׁבַּ"ג וְעוֹד לְמַפְשֵׁט מִינָה דְּהִיכָא דְּהַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר וְהַקְנָה אוֹתוֹ בְּכַתִּיבָה וּבְמִסְרָה
שְׂלֹא חֲזָרָה הַמִּתְּנָה וְהַמְכִירָה לְבַעֲלָהּ בְּכֶף אֱלָא כְּשֶׁהִיָּה הַשְּׁטֵר שְׂטֵר שְׂאִין בּוּ קִנְיֵן
שְׂנַמְצָאֵת קִנְיָתוֹ לְאוֹתָהּ מִתְּנָה אוֹ לְאוֹתָהּ מְכִירָה בְּגוּף הַשְּׁטֵר אֲבָל שְׁטֵר שְׂיֵישׁ בּוּ קִנְיֵן
שְׂהַקְנִיָּה בְּאוֹתוֹ קִנְיֵן הִיָּה וְהַשְּׁטֵר לְרֵאזָה בְּעֵלְמָא הוּא אִי עַל פִּי שְׂהַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר
וְהַקְנָתָה לּוֹ בְּכַתִּיבָה וּמִסְרָה אִי עַל פִּי שְׂקִנְיָה בְּגוּף הַשְּׁטֵר בְּאוֹתָהּ כְּתִיבָה וּמִסְרָה לֹא חֲזָרָה
הַמִּתְּנָה וְהַמְכִירָה בְּכֶף וּכְשֶׁאֲתָה מְדַקְדָּק לְשׁוֹן וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר אֲתָה רּוֹאָה שְׂבַשְׂטֵר
שְׂכַתְבּוֹ הַנּוֹתֵן אוֹ הַמוֹכֵר וְנִתְּנוּ לוֹ עֲסָקִינּוּ אֲבָל שְׁטֵר שְׂיֵישׁ בּוּ קִנְיֵן שְׂהַקְנָא בְּאוֹתוֹ קִנְיֵן
הִיָּתָה וְהַמְקַבֵּל אוֹ הַלּוֹקֵם הוּא שְׂכַתְבּוֹ הַשְּׁטֵר לְעַצְמוֹ לְהִיּוֹת לְרֵאזָה בְּאוֹתוֹ קִנְיֵן לִיכָּא
לְמִימַר בְּכִי הָא וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר שְׂהָרִי לֹא נִתְּנוּ לוֹ הַנּוֹתֵן אוֹ הַמוֹכֵר כְּדִי שְׂיִתְכַּן בּוּ
הַחֲזָרָה: תְּנּוּ רַבְּבֵן הַבָּא לִידוֹן בְּשֵׁטֵר וּבְחֻזְקָה וְכו' וּבְאוֹתִיּוֹת נְקִיַּת בְּמִסְרָה קָא מִפְּלִגִּי
פִּי' פְּגוֹן שְׂהִיָּתָה שְׂדָה זֹו לְשְׁמַעוֹן וְהַקְנָה אוֹתָהּ לְרֵאוּבֵן בְּשֵׁטֵר וְאַחַר כֶּף הַחֲזִיר רְאוּבֵן אֶת
הַשְּׁטֵר לְשְׁמַעוֹן וְהַקְנָהּ לוֹ בְּמִסְרָה וְהַחֲזִיק בָּהּ שְׁמַעוֹן וְעַכְשָׁיו אוֹמֵר לוֹ רְאוּבֵן מֵאִי בְּעִית
בַּהַי אֲרַעָא וְהָרִי שְׂלִי הוּא הִשְׁבִּיבוּ שְׁמַעוֹן וְאָמֵר לוֹ אֲתָה הַחֲזָרַת לִי אֶת הַשְּׁטֵר וְחֲזָרָה
הַשְּׂדָה, לְרֵשוּתִי בְּכֶף וְהַחֲזִיקִתִּי בָּהּ.

וּבְזָה אָמֵר ר' גִּידוֹן בְּשֵׁטֵר וְאִינוּ צָרִיף לְחֻזְקָה דְּאוֹתִיּוֹת נְקִיַּת בְּמִסְרָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִין אוֹתִיּוֹת נְקִיַּת בְּמִסְרָה וְאִין גִּידוֹן בְּמִסְרָת אוֹתוֹ שְׁטֵר וְצָרִיף לְחֻזְקָה:
דָּף קַע ע"א פְּלוּגְתָא לְדָמֵר לְרַבָּה דְּאָמֵר לְעִיל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סָבַר דְּאוֹתִיּוֹת נְקִיַּת
בְּמִסְרָה כְּדָאֲמַרִּינּוּ חֲזָרָה מִתְּנָתוֹ: דָּף קַע ע"ב אָמֵר רַב הוּנָא שְׂכִיב מְרַע שְׂהַקְדִּישׁ כָּל
נְכֶסֶיוּ וּבְשַׁעָה שְׂהַקְדִּישׁ וְכו'.

נְקִיטִינּוּ הַשְּׂתָא לְעַנְיֵן שְׂכִיב מְרַע שְׂהַקְדִּישׁ נְכֶסֶיוּ וּבְשַׁעָה שְׂהַקְדִּישׁ אָמֵר מְנָה לְפְלוּנִי
כְּדִי שְׂאָם אָמֵר תְּנּוּ וְדָאִי נּוֹתֵנִן בֵּין נְקִיט הַהוּא פְּלוּנִי שְׂטָרָא בֵּין לֹא נְקִיט שְׂטָרָא הוֹאִיל
וּבְשַׁעָה שְׂהַקְדִּישׁוֹן קְאָמֵר לִיהּ וְאִם לֹא אָמֵר תְּנּוּ אִי נְקִיט שְׂטָרָא וּמְקִיָּים אִי עַל גַּב דְּלֹא
אָמְרִי תְּנּוּ נּוֹתֵנִן וְאִי לֹא נְקִיט שְׂטָרָא אִי נְמִי נְקִיט וְלֹא מְקִיָּים פִּינּוֹן דְּלֹא אָמֵר תְּנּוּ אִין
נּוֹתֵנִן וְדוּקָא הִיכָא דְּאָמֵר בְּשַׁעָה שְׂהַקְדִּישׁוֹן אֲבָל אִם לֹא אָמֵר לִיהּ בְּשַׁעָה שְׂהַקְדִּישׁוֹן אִי

על גב דאמר תנו אין נותנין דהא אמרינן לעיל בפ' מי שמת (דף קמ"ח ב') איבעיא להו הקדיש פל נכסיו מהו ועלתה בתיקו וקנימא לו דכל תיקו דממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע והאי מפי אקדשינהו לנכסיה הא קנוהו הקדש וכי בעי למחדר השתא הוא דקא בעי למחדר ולא מצוי למחדר ביה אלא בראיה ברורה וכיון דאי בעי למחדר לא מצוי חדר ביה כי אמר תנו מנה לפלוני שיש לו אצלי אין נותנין דאמרינן האי מהדר קא חדר ביה ומשום הכי קאמר השתא תנו מנה לפלוני שיש לו בידי.

הילכך הא דאמר רב הונא הכא בשכיב מרע שהקדיש פל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי נאמן ואוקימנא בדנקיט שטרך ומקניים דש"מ דאי לא אמר תנו הוא דבעי נקיט שטרך ומקניים האמר תנו אע"ג דלא נקוט שטרך נמי נאמן ונותנין לא מיתקמא אלא בדאמר לי בשעה שהקדישן ודיקא נמי מדקא מדמינן לה להא דרב ושמואל דאמרי שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אמר תנו נותנין דהתם נכסי דידיה נינהו ומנכסי דידיה הוא דקאמר תנו הכא נמי לענין שכיב מרע שהקדיש פל נכסיו ואמר תנו מנה לפלוני שיש לו בידי היכא דאמר בשעה שהקדישן דאפתי נכסי דידיה נינהו ולא דהקדש דומיא דהא דרב ושמואל אבל היכא דאמר לאחר שהקדישן דנכסי לאו דידיה נינהו אלא דהקדש אף על גב דאמר תנו אין נותנין אלא אם כן נקיט שטרך בידיה ומקניים דאית ליה ליהוה פלוני למיטרף ליהוה שטרך מן ההקדש כי היכי דאית ליה למיטרף מן הלוקח ולענין הא דרב ושמואל דאמרי שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי פינו דאפסיקה הלכה לקמן דמלנה על פה גובה מן היורשין בין נקיט שטרך בין לא נקיט שטרך אי אמר תנו נותנין ואי לא אמר תנו אי קא נקיט שטרך ומקניים נותנין ואי לא נקיט שטרך פינו דלא אמר תנו אלא מנה לפלוני בידי הוא דקאמר בלחוד אין נותנין משום דחיישינן כי דילמא שלא להשביע בנזיו הוא דאיכפונן: תוספת דף קעה ע"א אמר רבה.

שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי ואמרו יתומים פרענו. נאמנין פלומר אף על פי שהביא אותו פלוני ראיה אחר כך שיש לו אצלו אותו מנה דליכא למימר שלא להשביע את בנזיו איכפונן נאמנין לומר פרענו.

תנו מנה לפלוני ואמרו יתומים פרענו אין נאמנין ומתמהינן כלפי לניא פלומר אדרבה כשאמר תנו מידע ידעי דמחייבי ליה ביהוה מנה ופרטי ליה וכי לא אמר תנו פינו דאיכא למימר דשלא להשביע את בנזיו איכפונן ולא מחייבו ביהוה מנה כי מיייתי ההוא פלוני השתא ראיה דקושטא קאמר ולא שלא להשביע את בנזיו איכפונן אמאי מהימני לומר פרענו אטו מי הנה ידעי דמיייתי ההוא פלוני השתא האי ראיה דליפרעו נהליה והאי תמיהא דמניא להיא דאמרינן (מציעא פ"א דף י"ז א') צא תן לו ואמר פרעתי נאמן חייב אתה ליתן לו אמר פרעתי אינו נאמן דמימר אמר מעייני רבנן בדינאי אלא אי איתמר הכי איתמר שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי ואמרו יתומים חזר ואמר לנו אבא פרעתינו נאמנין פלומר אע"פ שהביא אותו פלוני ראיה דקושטא הוא ושא להשביע את בנזיו איכפונן נאמנין לומר חזר ואמר לנו אבא פרעתינו ההוא מנה דליכא בידי דההוא פלוני שטר ביהוה זימנא דהנה ליה מלנה על פה.

תנו מנה לפלוני ואמרו יתומים חזר ואמר לנו אבא פרעתי אין נאמנין דאם איתא דפרעיה לא הנה אמר תנו. ולהאי פירושא דפרושנא דכי אמר מנה לפלוני בידי אחר כך הביא

רְאִיָּה אוֹתוֹ פְּלוּנֵי דְקוּשְׁטָא הֵוָה הֵוָה דְמַקְשֵׁי רַב אֶלְפִּס ז"ל עֲלֵה מְרַב וּשְׁמוּאֵל וּמְתָרְזִין לָהּ פֶּאן בְּמוֹסָר פֶּאן בְּמַעֲרִים לָאוּ קוּשְׁטָא הִיא: הַדְרִין עֲלֵה גִט פְּשוּט וְסִלְיָן מְסַכְתָּ בְּבֵא בְּתָרָא שְׁמוּעָה מְפָרַק הַזְהָב מְצִיעָא דְף סד ע"ב תַּנּוּן הֵתָם ב"ש אוֹמַר לֹא יַעֲשֶׂה אָדָם סְלֵעִיו דִּינְרֵי זָהָב וּב"ה מְתִירִין.

וּמְפֻלְגֵי בְּהֵיא מִלְתָּא ר' יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ. חֲזִינָא בְּהִלְכוֹת דְּרַבְנָא יִצְחָק דְקָאָמַר בְּהָא מִלְתָּא מֵאֵי דְצָרִיף עֵינָא לַעֲנֵן דְהָבָא דְהוּי טִיבְעָא לְגַבֵּי פִירֵי וּשְׁאָר מְטֻלְטְלֵי וְקָא מִיִּתֵי רְאִיָּה לְסַבְרֵיהּ מְשׁוּם דְהָא ר' יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ פְּלוּגְתִּיהוּ אֵלִיבָא דְבֵית שְׁמַאי דְרַבֵּי יוֹחָנָן מוֹקִים לְהוּ לְבֵית שְׁמַאי וּב"ה דְתַרְנוּיְהוּ אֵית לְהוּ דְמַחְלִלִין פִּירוֹת עַל דִּינְרֵין וְרִישׁ לְקִישׁ פְּלִיג עֲלֵיהּ וְהִלְכְתָּא כַר' יוֹחָנָן הַדִּין נוֹסַח מִלֵּי.

וְקוּשְׁטָא לִי מְהִיכָא חֲזִינָן מְסוּגֵיָא דְשְׁמַעְתָּא דְאַסְתֵּינִים לֵן דְרַבֵּי יוֹחָנָן דְאָמַר מְחַלְלִין אָמַר וְאַנּוּן דְחֻוּי קָא מְדַחֲנֵין בְּסוּגֵיָין וּבְכוּלֵיהּ תְּלַמוּדָא כִּי אֲתִינָן לְסִיּוּמֵי עַל חַד מְאָמוּרָאֵי דְפְּלִיג בְּמִידֵי דְחַד מִיְנֵיהוּ הַכִּין אָמַר דְחִינָן לִיָּה דְאִיכָא לְמִימַר הַכִּי וְלֹא מְסַתְּבַר לֵן מִיְדֵי כִּי הִכִּי לְסִיּוּעֵי פְּסָקָא אוֹ לְדַחוֹת וְכִי לֹא הֵוָה דִּיחֻוּיָא אָמַרִינָן בְּסוּף מִימְרָא תְּסַתֵּינִים דְפְּלוּנֵי אָמַר הַכִּי תְּסַתֵּינִים.

הַדְרִינָן לְשְׁמַעְתִּין דְהָבָא דְחֲזִינָן דְדַחֲי וְאָמַר לֹא רַבֵּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אָמַר וְהָא לִיכָא לְמִימַר מְשׁוּם דְקָאָמַר הַכִּי נְמִי מְסַתְּבָרָא אֲסַתֵּיָּה לֵן דְרַבֵּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אָמַר דְלֹא אֲסַתְּבַר מְרָאִיָּה דְמִיִּתֵי דְרַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר מְחַלְלִין אֶלָּא עַל שְׁנַיִן דְקָאָמַר וּשְׁאֲנֵי הַלּוּאָה דְעֲלֵיהּ קָא הַדְר וְהָאֵי הוּא דְקָא מְסַתְּבַר מְרָאִיָּה דְמִיִּתֵי וְדְקָאָמַר לֹא רַבֵּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אָמַר דְחֻוּי בְּעֵלְמָא הוּא כִּי הִכִּי דְלֹא לְסַתֵּינִים לֵן מִיְדֵי דְלֹא אֵלִים הָאֵי מְהָאֵי וְכָל מֵאֵי דְאָמַרִינָן לֹא מְתַבְּרַר שְׁפִיר אֶלָּא עַד דְמְפָרְשֵׁינָן שְׁמַעְתָּא שְׁפִיר וּשְׁקֻלִינָן וְטַרְיָנָן בְּהַּ כִּי הִכִּי לְקִיּוּמֵי פִירוּשֵׁי דְרַבְנָא יִצְחָק וְכָל הִיכָא דְאֲשַׁפְּחִי לִיָּה מִיִּתֵינָן לִיָּה עַד דְתִיִּסַּק שְׁמַעְתָּא אֵלִיבָא דְהִלְכְתָּא.

פְּלוּגְתָּא דְרַבֵּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ אֵלִיבָא דְבֵית שְׁמַאי הִיא חַד אָמַר דְבֵית שְׁמַאי מוֹדִין בְּפִירוֹת עַל דִּינְרֵין דְמַחְלִלִין וְחַד אָמַר אַף בְּפִירוֹת עַל דִּינְרֵין נְמִי מְחַלְלֵן וְאָמַר תְּסַתֵּינִים דַּר' יוֹחָנָן אָמַר אַף בְּפִירוֹת עַל דִּינְרֵין מְחַלְלֵן דְאָמַר ר' יוֹחָנָן אָסוּר לְלוֹת דִּינְר בְּדִינְר וְנֻדְאֵי דִינְר שֶׁל זָהָב אָמַר וְלֹא דִינְר שֶׁל כֶּסֶף מְשׁוּם דְכַסְפָּא לְגַבֵּי פִירֵי טִיבְעָא הֵוָה וְכָל שְׁכֵן לְגַבֵּי נְפִשְׁיָהּ וּמְשׁוּם הַכִּי אָמַרִינָן לְגַבֵּי נְפִשְׁיָהּ מִי אִיכָא מֵאֵן דְאָמַר לָאוּ טִיבְעָא הוּא אֶלָּא פְּשִׁיטָא דִינְר שֶׁל זָהָב בְּדִינְר שֶׁל זָהָב וְאֵי לְבֵית הַלֵּל הָאָמַר טִיבְעָא הֵוָה וְאֵמַאי אָסוּר וְלֹא סָגִי דְהֵי מִלֵּי דַר' יוֹחָנָן כְּבֵית שְׁמַאי דְסַבְרֵי דְזַהָבָא פִּירָא הֵוָה וְאֵפִילוּ לְגַבֵּי פִירֵי וְאֵלִיבֵיָּהוּ קָאָמַר אָסוּר לְלוֹת דִּינְר בְּדִינְר וְכִינּוּ דְזַהָבָא פִּירָא לְגַבֵּי פִירָא הֵוָה נְמִי פִירָא אֵפִילוּ לְגַבֵּי נְפִשְׁיָהּ וּש"מ דְרַבֵּי יוֹחָנָן אֵינ מְחַלְלִין אָמַר דְאִיכָא לְאֵקְשׁוּנֵי הַכָּא וְכִי רַבֵּי יוֹחָנָן כְּבֵית שְׁמַאי אָמְרָה לְשְׁמַעְתֵּיהּ אֶלָּא דְלֹא סְלָקָא שְׁמַעְתָּא עַל הַדִּין סְבָרָא דְהָא דְחִינָן לָהּ וְאָמַרִי לֹא לְעוֹלָם אֵימָא לָהּ רַבֵּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אָמַר וְלֹא תְּפִשׁוּט מִיְנָה דְאֵינ מְחַלְלִין קָאָמַר דְאִיכָא לְדַחוּיֵי דְמַחְלְלִין אָמַר וְכִי תִימָא וְכִמָּאֵן אָמְרָה לְשְׁמַעְתָּא וְהָא בֵּין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל סְבִירָא לְהוּ דְזַהָבָא לְגַבֵּי פִירֵי טִיבְעָא הֵוָה וְכָל שְׁכֵן לְגַבֵּיָּהּ נְפִשְׁיָהּ אִיכָא לְמִימַר דְשְׁאֲנֵי הַלּוּאָה דְכִינּוּ דְחֻזָּא דְלַעֲנָן מְקַח וּמְמַכֵּר הוּי פִּירָא קָא חֲזִינָן לְחוּמְרָא דְרִיבֵית וְקָאָמַר דְפִירָא הֵוָה כִּי הִכִּי דְלֹא לִיתוּ אֵינְשֵׁי לְמִיִּפְק סָאָה בְּסָאָה דְכִינּוּ דְחֻזוּ דְלַעֲנָן מְקַח וּמְמַכֵּר הֵוָה פִּירָא וְלַעֲנָן הַלּוּאָה דְקָא שְׁיִיכָא בְּהַדֵּי מְקַח וּמְמַכֵּר דְשְׁרֵי לְלוֹת דִּינְר בְּדִינְר

קא אָתוּ לַיְדֵי מְשׁוּל וּלְמִיּוֹן סָאָה בְּסָאָה אַבְל דְּבָהָא לְגַבֵּי נְפִשְׁיָהּ וּלְגַבֵּי פִירֵי לְכוּלֵי עֲלָמָא טִיבְעָא הֵנָּה וְהָאֵי דְאָמַר דְאָסוּר לְלוֹת דִּינָר בְּדִינָר מְשׁוּם חוּמְרָא דְרַבִּי אֶמְרָה וּלְעוֹלָם דְּהָבָא טִיבְעָא הֵנָּה קְסָבֵר דְקָאָמַר אַף עַל פִּי שְׁאָסוּר לְלוֹת דִּינָר בְּדִינָר מְחַלְלִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עֲלִיו וּמְדַקְאָמַר מְחַלְלִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עֲלִיו ש"מ דְּדִהָבָא טִיבְעָא הֵנָּה קְסָבֵר וּמְשׁוּם חוּמְרָא דְרַבִּיבֵית הוּא דְקָאָמַר וְלֹא הֵנָּה מֵימְרָהּ אֲלִיבָא דְבֵית שְׁמַאי כְּדִסְלִיק אֲדַעְתִּין מַעֲיָקְרָא וְהָאֵי דְאִיסְתָּבֵר לֵן מְהָאֵי סִיּוּעָא דְאִיִּתִּינֵן דְרַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם חוּמְרָא דְרַבִּיבֵית קָאָמַר אַבְל דְרַבִּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין קָאָמַר לֹא קָא נְפִיק מִהֵנִי מְלִי דְאִיבָא לְמִימַר דְאֲלִיבָא דְבֵית הַלֵּל קָאָמַר דְסָבִירָא לְהוּ מְחַלְלִין וְהָכִי קָא בְּעִינֵן לְפָרוּשֵׁי וּלְהַנְפֻקֵי מִהֵנִי מְלִי דְלֹא סָגֵי דְרַבִּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אָמַר עַל הַדִּין אוֹרְחָא דְאֶמְרִינֵן דְלִמְאֵן קָאָמַר מְחַלְלִין אֵי לְבֵית הַלֵּל פְּשִׁיטָא אֲלֹא לְאוּ לְבֵית שְׁמַאי פְּשִׁיטָא דְאִילוּ הָכִין הֵנָּה לֵן לְקִיּוּמֵי דְרַבִּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אָמַר אֲלֹא הֵנִי מְלִי מְלִי דְלֹא דִּיִּקֵּי נִיגְהוּ דְאֵי הָכִין הֵנָּה לֹא הֵנָּה שְׁתִּיק גְּמָרָא מִיְנִיָּהּ וְעוֹד דְהָא דְאֶמְרֵי אֲלִיבָא דְמֵאֵן קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין לְאוּ קוּשְׁיָא הִיא דְאִיבָא לְמִימַר דְלִבְרוּרֵי טַעְמָא קָא אָתִי דְהָאֵי דְקָאָמַר אָסוּר לְלוֹת דִּינָר בְּדִינָר מְשׁוּם חוּמְרָא דְרַבִּיבֵית הוּא וְכִינֵן דְדִיִּקִּינֵן וְשְׁקִלִינֵן כִּי הִכִּי לְאוּקְמָא תְּסַתִּינֵן דְרַבִּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין אוֹמַר כְּדָתְבַּת בְּהִלְכוֹת וְלֹא מְתוּקְמָא בְּנֻדָּאֵי אֶמְרִינֵן דְלֹא אֶסְתִּינֵן לֵן מִיְדֵי וְאִיבָא לְמִימַר הָכִי וְאִיבָא לְמִימַר הָכִי אֵית לְמִימַר דְהָא דְקָאָמַר אֲלִיבָא דְכוּלֵי עֲלָמָא וְאֵית לְמִימַר אֲלִיבָא דְבֵית הַלֵּל בְּלַחוּד וּלְעוֹלָם אֵין מְחַלְלִין וְאֵלוּ הַדְּבָרִים בְּדֶרֶךְ דִּיחֻוּי נְאֻמָּרוּ וּלְעוֹלָם אֵימָא לָךְ מְחַלְלִין וְהָאֵי דְקָאָמַר הָכִי נְמִי מְסַתְּבָרָא לְבָרֵר כִּי טַעַם רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם חוּמְרָא הוּא וְהָכִי קָאָמַר רַבִּינֵנוּ חֲנֻנְיָאֵל ז"ל בְּפִירוּשׁ הָכִי נְמִי מְסַתְּבָרָא דְלֹא קָאֵי רַבִּי יוֹחָנָן כְּבֵית שְׁמַאי כְּלוּמַר כְּדִסְלִיק אֲדַעְתִּין מַעֲיָקְרָא דְאֵי הֵנָּה סָבִירָא לֵן דְאִיסְתִּינֵן לֵן מִיְדֵי מִהֵהוּא סִיּוּעָא הֵנָּה קָאָמַר הָכִי נְמִי מְסַתְּבָרָא דְרַבִּי יוֹחָנָן מְחַלְלִין קָאָמַר תְּסַתִּינֵן כְּסוּגִינֵן בְּכוּלֵיהּ תַּלְמוּדָא.

וּמְכַל הֶרְאִיּוֹת הַלְלוּ נְתַבְרַר כִּי הַדְּבָרִים הָאֵמּוּרִים בְּהִלְכוֹת אֵין נְבוּגִים וְשְׁלֵא בְּדַקְדּוּק נִכְתְּבוּ: